

CONCIONES IN SACRVM QVADRAGESIMAE TEMPVS ET IN DIES DICATOS

Sanctis illo tempore occurrentes.

Admodum iocundæ, ac perutiles.

FRANCISCO DE AVILA, DOCT.
Theologo, & Belmontano Canonico Auctore.

Cum Indice rerum memorabilium.

CVM PRIVILEGIO.

Pertinet ad Conv. S. Francisci de Vrbe

VENETIIS, MDXC.

Apud Io. Antonium Bertanum.

CAROLO COMITI; ANCONAE PRAESVLI,

Mæcenati singularissimo, & Heroi Illustrissimo, & Reuerendissimo.

IRTVTEM cunctis rebus præcellere, nulli dubium esse creditur; quod si nondũ aliunde appareret, in te vno Vir amplissime luce ipsa clarius habetur. Mirabilis est nempè, Maiorum tuorum nobilitas, magnus est summm. Pontiff., & DD. Cardinalium, ac Principum numerus, qui ex antiquissima Comitum progenie, Vr-

bem, & Orbem, vitæ ſanctimonia, in rebus gerendis prudentia, in armis tractandis peritia, & doctrinarum cognitione, ac tutela, decorarunt, illuſtrarunt. Sed maiorem, mirabilioremve fore, non ambigimus, omnium virtutum cumulum, quo te vndique Illuſtriſſimum videmus, & ſumma reuerentia dignum; dum citra puluerem ad glorię terminum aſcendis, & a uita ſtemmata augere contendis. Vnde, naturæ muneribus prædiuitem, in ijſdem rebus habilem, & ornatum, excellere omnes te prædicant; vt non natum, ſed à ſupremo cœli Parente ab alto demiſſum, proque archetypo datum aſſerere non dubitant; vt pietatem erga gregem Anconitanum, in exteros humanitatem, in omnes propenſam vo-

lun-

luntatem geras, & vitæ instituto, præclarissimi Præsulis vices, ac nobilissimi Reguli exemplum (vt facis) te præbeas. His ego ductus, sub tuis auspitijs in lucem prodire volui Franciscum Auilam, virum de veritate Euangelica differentē acri iuditio; vt dum à viris doctis habebitur, Mœcenatem habeat & ipse, habeat & clypeum, ac protectorem CAROLVM COMITEM, ab omnibus laudatum, & admiratum. Viguit Auila optima dicendi arte, & subtilissimè de rebus nostræ fidei scripsit contraquè vitia obiurgauit; iccirco à viris emunctoris nasus, scio eum non contemptum iri. Quicquid igitur est, boni consulito, & ea qua soles humanitate hillari fronte illum excipere, non dedigneris præcor; quo neque iocundius,

neque carius mihi, nil omnino accidere potest. Dabo insuper operam, vt eius te nunquam pœniteat; & hæc si aliqua ex parte ad palatum tuum fecerint, multum lucri me habuisse lætabor. Dignare igitur, seruitutis meę in te pignus haud spernere, quod vt facias humilimè, etiam atque etiam rogo.

Venetijs, vltima Septembris, 1590.

Amplitud. T. Illustriss. & Reuer.

*H*umilimus cliens

Barezzus Barezzius.

INDEX RERVM MEMORABILIVM QVÆ IN HOC VOLVMINE continentur.

A

Diabolum

Fla.

FINIS.

CONCIONES,

IN SACRVM QVADRAGESIMAE TEMPVS,

FRANCISCO DE AVILA, Doctore Theologo, & Belmontano Canonico, Auctore.

SALVTATIO.

Vna ex potissimis dispositionibus, non tantum ad diuinam suscipiendã doctrinam, sed ad enunciandam illam, est propriæ cognitio fragilitatis: reddit enim illa, & humiles, & paruulos. Paruulis autem reuellat Deus mysteria sua, quæ a tumidis abscondit sapientibus. Precemur vt & nos paruulos reddat; & vt reuellet illa. Et vt exaudiamur, oremus intercedat Virgo Deo gratissima Maria. Mat. 10

THEMA.

Memento Homo.

VANTI sint verba ista momenti, & quantæ hominibus deriuentur ex illorũ memoria vtilitates, quanta, & quàm magna ex illorum obliuione damna, sufficientissimum est argumentum quòd hodie ab Ecclesia huiusmodi verba profe-

 runtur.

tuntur. Quæ omnia, qui aut dicit, aut facit, ingenti cum sapientia facit. Si enim tantam habuit apud antiquos autoritatem in loquendo Cicero, in diffiniendo Plato, in disputando Aristoteles, in consulendo Seneca: vt in rebus modo isto ab illis factis, pro autoritate sufficeret fecisse illa aut dixisse illos (cùm horũ omnium Sapientia esset stulta) quantò maiori cum ratione, quæ ab Ecclesia, cuius sponsus, Christus, cuius rector, Spiritussanctus, cuius patronus, Pater, qui tres, vnum sunt (Cuius Sapientiæ non est numerus) sufficiet nobis pro autoritate, quid illam aut dixisse, aut diffinisse.

Magni sunt momẽti quæcunq; ab Ecclesia proponuntur.

1.Cor.1.

Ps. 146.

Ego credam prius, regulam esse obliquam, pondus iniquum, lucem obscuram quàm errasse illam.

Sed quæramus, cùm tanta sint quorum opportuisset hominem habere memoriã, quia grauissima illa sunt & vtilissima (vt sunt illa, Memento creatoris tui, in diebus iuuentutis tuæ, illa item, Memento iræ quoniam non tardabit, & Memento nouissimorum, & de fine inimicari.) Cur de istis nulla hodie facta est mentio, sed tantum dictum est, Memento homo quia cinis es? Plane quia tempus est humiliationis. Neque quidquam est quod ita humiliet hominem, illiusq; superbiam deponat quam propria cognitio. Interim enim, dùm vitrum censetur margaritum, dum adultetina gemma reputatur vera, magni habentur, seruantur. At, cùm, quàm sint illæ natura sua viles, agnoscũtur, contemnuntur & nihili habentur. Sed quæramus, cur eadem verba & idem in imponendo cinere, modus, obseruetur in omnes? quia omnes vnius patris filios siue minores illi sint natu, siue maiores, eodẽ patris nomine nuncupamus, & dicimus illos, aut Mendoças, aut Entriquos, aut Pachecos. Et panes, ex eadẽ massa factos. Vnde, cùm omnes vnius simus matris ac patris filij, & ex eodem luto formati (fecit enim dominus hominem de limo terræ eodẽ) homine appellamur,

Eccl.12.

Ecle. 7. & 28.

Tempus humiliationis.

Cur idẽ cinis eodẽ modo, & eisdẽ verbis omnibus imponitur?

Ge. 2. & Eccl.17.

lamur, & cunctis maioribus & minoribus dicitur, Memento homo. Rursum & diuinarum legum æquitas in hoc manifestatur (quæ eadem metitur vlna vulgarem vt censet vulgus pannum, & quem censet ex auro contextum) non esse acceptorē personarum Deū; ac tandem quod Regum substantia ante illum tanquam nihilum. Sed suffecisset sensato homini, dixisse, Memento homo quod cinis est, sine hoc quod insigniretur illo, aut insignisse, & nō dixisse. Multa enim & grauissima illa, sine vlla verborum expressione, non in antiqua lege tantum sed in humana docebantur, ut oculo sceptro imposito, manu oculata, freno manu comprehenso, temperata lyra. Verbis etiam solis; vt, Ignem gladio ne fodias, Stateram ne transilias. In lege autē nostra (quæ sapientiam omnem humanam obscurat) in iussione, quod pisces habentes squamas & pennas comedere liceat, & quod illicitum esset comedere anguilas, & ruminantia animalia & vngulas non findentia, quod nō liceret bouem asino iungere, neq; telam ex duplici fili (vt sic dicamus genere) induere, & quæcunq; verbis docentur. Sed hodie vsa est hoc dicendi modo, vt scias, ideo dici, vt fiat, ac ita, dicitur hodie Memento, &c. Alioqui parum erit vtilis doctrina, & fit impositio cineris. Et non vtile quod ab illa fit opus, si non recordaris te esse cinerem, & illo te habes in precio quo cinerem habuisses, cinerem inquam mortuum. Multi enim etsi cinerem se censent, igneus cinis sunt & dissimulatum ignem habent quem leui quacunque occasione manifestant. Sed cur in fronte? In primis, ne erubescas fateri quod es, ex hoc enim innumera mala habent ortum, fatebatur id sponte Abraham, Loquar ad dominum meum cum sim puluis & cinis. Fatebatur Iob & impuluerem, &c. Præterea in fronte, aut capite insigniris, vt rescias, quod si corporis tantum pars potissima cinis est reliquæ corporis partes infimæ quid erunt? Rursum, vt il-

Aequitas rerū diuinarū Act. 10. & Deut. 10. & Sapiē. 6. Psal. 38.

Multa omni tempore rebus sine verbis docta.

Leui. 11. Deut, 14. Deu. 22.

Horū explicatio nō si placet vide in Theodoreto de quest. ambig. vet. testam in Leuit.

Cur cinere insignimur in fronte?

Gen. 18 Iob. 10.

si parti vnguentum imponatur,quæ ægrotat, Laborat enim morbo,caput, illud enim varia cogitat, agitat, voluit,quæ nequaquam cogitasset,agitasset,aut voluisset, si se cinerem esse recordaretur. Sed cur ex cinere factum est vnguentum? quia vt in plurimum, contraria contrarijs curātur, ac ita oportuit superbiam capitis,humili ex cinere confecto medicamento,curari,vt in se reuertatur homo, qui cùm in potentia diuitijs, & maiestate dissimilis sit Nabuchodonosori, insania est similis,ille.n.regni amplitudine,ciuitatis opulentia
Dan. 4. elatus,ita loquebatur, Non nè hæc est Babylon ciuitas magna,quàm ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ & in gloria decoris mei?
Statuamq; fecit erigi, & illam præcepit adorari, genuque omne ante illam flecti. Ac ita multi inopes
Dan. 3. cum sint & obscuri,si Nabuchodonosori conferantur, & non tantùm habentes inclytam vrbem quæ cum Babylone contendat,sed aut angustā domum,& terræ portiunculam, aut quid istis vilius, vt numina volunt haberi miseri, Ideo ad aurem hæc illis voces dicūtur, Memento homo, &c. Et quia illas in sufficientes ad medelam tantæ insaniæ arbitratur Ecclesia, cinerem addicit, ut quemadmodum cribratus à Daniele cinis,pro manifestauit Regi,& idoli vanitatem & frau-
Dan. 14. dem sacerdotum. (Atulerunt enim cinerem, & cribrauit per totum templum, coram Rege, ecce pauimentum,animaduerte cuius vestigia sunt hæc,& dixit Rex video vestigia virorum, & mulierū & infantium,) ita & cinis hic,propriam illis manifestet deceptionem, & quàm sint illi innane idolum.
Eccl, 10. Hinc illa Sapientis verba cum admiratione dicta, Quid superbis terra & cinis? Ac si diceret,si argenteus esses,aureus,aut gemmeus,non videretur mirum, si te in precio haberes & super vires, sed terra elementorū vilissimum,cum sis, & illa in vtilior cinis, quæ tibi superbiendi occasio est,præter propriam insaniam? Sed

tur hoc in hoc primo quadragesimę die planè, quia tē pus pœnitentiæ humiliationis & diuinæ iræ placandę est. Et ut ista contingerent frequentius, erat apud antiquos vsus cineris, vt abundè ista docent de Betulianis, illa sunt, Præcincti cilicijs, erat cinis super capita eorum, & ex corde suo omnes orabant Deum, vt visitaret populū suū. De Mardocheo, pro morti à dicto populo, Et spargens cinerem capiti, in platea ciuitatis, clamabat; de Niniuitarum Rege & populo, Sedit in cinere Rex, &c. Sedendum enim in hoc est vt sedisse etiam in sterquilinio dicitur Iob, est enim sedes illa vtilissima homini, gratissima Deo cùm non perfunctoriè ac veluti stans, cinerem se esse cogitat, sed sedens assiduè, & lente. Sed quæramus rursum, cur huiusmodi cineris impositio hac prima die fecit plane quia cum excelsum ędificium est erigendum, cimentum in primis fit, est autem totum tempus quadragesimæ tempus bona opera ædificandi, quorum culmen non tangat tantum, sed penetret cœlum. Est igitur in primis humilitatis cimentum aut fundamentum statuendum, ita profundum, vt non contentus homo nosse quod, Mensurabiles sunt dies eius, quod Tanquam flos agri sic eflorebit, quod, vniuersa vanitas omnis homo viuens, cinerem se esse agnoscat, rem inanissimam, & inutilissimam, huic humilitatis fundamento, quæ inituntur, opera, & sublimia sunt & accepta Deo, siue orationis illa sint, de qua verissima sunt illa, Oratio humiliantis se, nubes penetrabit. Respexit in orationem humilium, & non spreuit preces eorum, humilium, & mansuetorum semper tibi placuit de precatio. Si eleemosynæ sint illa, grata etiam illa est, quàm non vitiat inanis gloria, sed à grato & humili animo proficiscitur. Si ieiunij sint, illa etiam accepta Deo ieiunia sunt, quæ humili & animo & corpore fiunt, & quę Deum quærunt inspectorem, non hominem, & à Deo mercedem spectant,

Iudi.4. Hest.4. Iob.3. Ps. 143. Psal.38. Ps. 102. Eccl.35. Ps. 101. Iudith.9. Mat.6.

non ab homine, ut Euangelica docet lectio. Cumque sacri huius temporis commodata opera ista sint, hæc & grata Deo, commoda homini reddit humilitas, quã persuadet imposito cinere Ecclesia. Quæ etiam cognitio ex diuina ista persuasione & cineris impositione orta, facit, vt libentius corpori (quod cinerem esse scimus, & memoria tenemus) & subtrahamus, quæ grata illi sunt & ieiunare cogamus, feratq; iniurias leuius, & ignoscat promptius; quæ etiam Euangelicæ lectionesq; futuris diebus enunciandæ, docent nos. Et quia primum quod nobis commendatur, est ieiunium, breuissime docebunt nos sacri Doctores, quale sit futurum illud, vt Deo sit gratum, nobis vtile; neque enim a vana gloria tantum liberum esse debet, vt perfectum sit illud; sed a peccato, & miseria conditum. De voluntario ieiunio loquens Nissenus, ita fatur, Quid confert ieiunium corpori, nisi mens pura, mundaque sit? Nihil prodest currum validum strenuis quadrigis instructum esse, si auriga insaniat. Nulla erit bene fabricatæ nauis vtilitas, si ebrius sit ipse gubernator; ieiunium, virtutis est fundamentum. Climacus, exiccatum lutum, iam nõ porcis vsui esse, vt ibi se voluntent, potest, ita & caro per abstinentiam marcida effecta, Demonibus vltra non præbebit in se quiescendi locum; Isidorus; Qui à cibis abstinent & mala agunt. Dæmones imitantur, quibus culpa adest, & cibus deest. Diuus Leo, non in sola cibi abstinentia, stat nostri summa ieiunij, haud fructuosè corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur. Et Maximus (vt hoc vnico testimonia cuncta in se complectenti, finis nostræ imponatur concioni) ieiunium Christiani egentis debet esse refectio, ieiunium pacem debet nutrire, non iurgia. Quale est illud; Quòd non vesceris carnibus, & de ore tuo, omni esca sordido, egreditur maledictum, Quale est illud, Quòd sanctificatur venter ieiunio, & poluitur lingua

Nise, orati de pauper. amor

climach. de descretion. gradus. 16.

Isido. li. 1. senten. c. 44.

Leo. de ieiun. septim mẽs.

Maxim. in natal. dom.

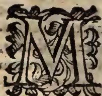
mendacio. Ieiunet igitur,quo debet modo, homo, sacris obsequatur Ecclesiæ præceptis; serbet illa,animi qua tenetur puritate, subdat se in omnibus illi, humiliet se,quia se puluerem agnoscit,& in æternum exaltabitur. Qua exultatione,vt gaudeamus omnes, faxit diuina pietas.

SALVTATIO.

Deus,cuius benignitas tanta est, ut solem suum faciat oriri super bonos,& malos,& nubes pluere super iustos & iniustos: dignabitur, gratia sua solem super nos oriri: qui gratissimis suis radijs ita nos illuminet, ut quæ obscura sunt sacris suis in literis, videamus: & cœlestes super nos imbres pluet,pro clementia sua,vt optatos feramus fructus:eueniétq; id nobis sacratę intercessione Virginis. Aue Maria.

THEMA.

Diligite inimicos uestros, &c. Matth. 5.

IRA sunt quæ à Dauide,& reliquis prophetis, in diuinæ legis laudem canuntur: omnia autē, sunt illius præstantia minora: Nam cùm in reliquis dicatur sermo animi simulachrum, cum ille diuinæ sit simulachrum mentis,& cœlestis interpres uoluntatis, quaa

ta illius præstantia erit? Hinc vt illius suauitatem, æquitatem, & utilitatem missam faciamus, quæ integrum, si essent explicanda, requirebant volumen, de illius valore loquens. Dd. ait: Bonum mihi lex oris
Ps. 118. tui, super millia auri & argenti, & vicæ illam preciosissimi thesauri habens, in medio cordis reponit; Et
Psal. 39. legem tuam, inquit, in medio cordis mei, ut regat illud, uiuificet, & ueluti illius cor illa sit, ac arcis illius custos. Cumque resciret omnem vitæ fœlicitatem, & præsentis, & futuræ, in illius esse obseruatione sitam, ait, portio mea domine, dixi, custodire legem tuam. unde, hominum commoditati consultum cupiens, ita precabatur, Constitue domine legislatorem super eos, ut sciant gentes quoniam homi-
Psal. 9. nes sunt. Quæ omnia, cum innumera sint, quę probent, euangelica hodie probat, lectio, quæ inimicos iubet diligere. Quæ enim sanctior, æquior, commodior potuit concipi lex, lege dilectionem præcipiente, & odium detestante? præcipienti, inquam quod suauissimum, quod gratissimum, quod commodissimum homini est, detestante, quod amarissimum, quod infestissimum, quod perniciosissimum est illi? Quid amore Christiano gratius, quid iucũdius, quid amabilius? qui purus est, candidus, sincerus, uerus pius, beneficus, Audi de illo, mirabilia prædicantem

Suauitas & æquitas diuinæ legis.

1. *Co.* 13. Paulum Apostolum, Charitas patiens est, benigna est charitas, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non malum cogitat, non gaudet super iniquitatem, congaudet autem veritati. At hic amor ita præcipitur à Deo, ut non tantum dilectionis lex ab illo sanciatur, sed tota illius lex sit dilectio,
Rom. 13. totaque id sonet, doceat, præcipiat, iubeat, qui enim diligit proximum, legem adimpleuit, nam, non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces, & si quod est aliud, mandatum.

mandatum, in hoc uerbo instauratur, Diliges proximum, sicut te ipsum. Dilectio proximi, malum non operatur, plenitudo ergo legis, est dilectio, & alibi, Omnis enim lex in vno sermone impletur diliges pro ximum sicut te ipsum, & rursum, Finis autem præcepti est charitas, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, à quibus, quidam aberrantes, conuersi sunt in uaniloquium. *Gal.* 5. *1. Thi.* 1.

Est Christianus amor, lux in tenebris, solamen in aduersitate, opis in restitutione, omnium amaritudinum, quibus redundat uita, condimentum, facit ille, non tantum omnia communia (vt de humano & laudabili amore est dictum, ita ut contingant illa, quæ de membrorum compassione dixit Apostolus, per se inuicem solicita sũt membra, & si quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, siue gloriatur unum membrum, cõgaudent omnia membra) sed facit, ut proprijs neglectis, aliena quæ magis propria censemus procuremus, ut docet Apostolus, Itaque consideremus inuicem, in prouocatione charitatis & bonorum operum, non quæ sua sunt considerãtes, sed quæ aliorum. Quid igitur potuit homini præcipi sanctius, aut commodius illi? aut in quibus diuinus amor in illum magis manifestari, quàm in huius suauissimæ legis sanctione? Aut quo erat opus præmio, ut lex ita iusta, & amica seruaretur? aut quo opus supplicio in contemnentes illam? Sed adhuc tanti habet Deus hominem, ut pro obseruatione legis tantopere sibi utilis, Commodæ, gratæ, & necessariæ, præmium illi statuerit, supplicium pro transgressione. Curemus igitur contingat nobis Chrysostomi illud, Sicut in corporali ædificio lapis ad lapidem, cemento mediante, construitur, sic in ædificatione Ecclesiæ, Christianus ad Christianum, mediante charitate, connectitur, scientes certissima esse eiusdẽ suauissimi doctoris, illa; Quemadmodum si manus fue- *Præstantia Christiani amoris.* *Eccle.* 6. *1. Co.* 12. *Heb.* 10. *Phil.* 2. *Chrys. h. 7. oper. in perfecti.*

tis à corpore diuulsa, spiritus è, cerebro descendens,
Hier. 11. in epist. ad Gal. atque in illam sese effundere quærens, si non inuenerit in corpore, extra illud utique neq; exilit, neque perforato illo, ad manum auulsam egreditur, sed quam in corpore positam non inuenit, non contingit etiam, ita, nisi charitate colligati fuerimus, spiritus subministratem nō capiemus. Detestatur odiū,
Odij pernities. quia, quemadmodum in dilectione tota lex impletur, in odio tota lex infringitur, & (vt sic dicam) dilaceratur, & quia odium, idem est quod incendium in po
Expende odij similia. pulo, quod naufragium in mari: docentque istorū veritatem, frequentissima ubique exempla, uix enim villa est, etsi angusta, in qua Caynum & Abellum nō inuenias, aut saltim multos Cainos. Dilectionis præ-
Gen. 4. stantia quanta sit, abunde manifestat (prçter quotidiana experimenta, & sententias de illius celsitudine innumeras) quod commēdata sit illa à Deo æquissimo, sapientissimo, optimo, maximo, & nobis amicissimo, & tantopere commendata, ut omnia quæ à nobis fiunt, in charitate iubeat fieri, quæ si cum illa fiant,
Luc. 21. etsi exigua illa sint, & communia; preciosa fiunt illi & grata, ut uiduæ minuta duo, uasis aquæ largitio,
Mat. 10 utque illa firma sit, ita loquitur Apostolus, In chari-
Ephes. 3. tate radicati, Cum enim radices habet illa & crescit,
Ephes. 4. vt idem hortatur, in charitate crescamus, & suauissimos charitatis fert fructus, de quibus, idem fructus
Gal. 5. spiritus, est charitas. Cum autem sine illa fiunt; quæ alioquin maxima sunt, uilia sunt, & ingrata illi. Si
1. Co. 13. linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum uelut æs sonans, aut cimbalum tiniens, ac tandem, legis suæ, finem illam esse dicit, Finis præcepti est charitas.
1. Hie. 1. Odij quanta sit pernities, abundè manifestat, quod
Odij pestis quanta sit. abominatur illud Deus, & ꝙ humani hostis generis, tantopere curet serere inter homines illud, quia nouit illorum esse ruinam, perniciem, mortem, & quod red

dit

dit illos illorumque omnia, ingrata Deo, unde, nulli sunt illi magis amici, quam qui odium excitant, nouit, his ignibus absumi solere, non fortunæ corporisue bona tantum, sed animi, hinc tanta illius solicitudo in suscitandis illis, & adijciendis, ne extinguantur, lignis, hanc excitat ille tempestatem, quam sequi naufragium apprime notum. Odium ita definit Augustinus, odium est uetus ira ex pluribus causis collecta, diuturno tempore perseuerans. De ira autem, illa sūt feritatem illius testantia; quisquis iræ præceps indulget, in malum finem exijt; plurimum enim hominibus incommodat; Herodotus nonne vides, quod ab omnibus, quæ per iram committuntur; ratio recedit, fugiens iracundiam tanque acerbum tyrannum? Sophocles dixit, Per iram scio cuncta prodire mala. Vis tandem nosse quanta sit gloria dilectionis, audi in dilectionem & pacem suadentes, & odij extinguentes ignes, Beati pacifici non dixit diuites, nobiles, aut strenui, sed, Beati pacifici, ratio autem tantæ beatitudinis illa est, quoniam filij Dei uocabuntur, quia patris illi exercent munus. Isti enim erga misticum corpus, idem exercent officium, quod erga membra quassata, componentes & in suum natiuum locum restituentes illa. Sunt erradicatores spinarum, quæ suffocant uerbum Dei, statuunt procellam in auram, & silere faciunt fluctus. quod Dei est opus, reddunt è feris homines, & mansuefacientes illos, & è furibūdis cordatos, Nouit ista omnia, qui dixit, benedicta tu, & benedictum eloquium tuum, quia prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, & ulciscerer me manu mea. Vis nosse quanta sit pernities odij? Expende, quod non tantum illud abhominatur Deus, sed illud semināntes, septimum, quod detestatur Deus eum, qui seminat inter fratres discordiam. Isti Dæmonum sunt procuratores, folles, quorum flatu, Tartareos excitant & adaugent ignes. Sathan uoluntatis

Augustin. Stobæus serm. 18. de ira. Herodo. Sophocles. Matt. 5. Ps. 106. 1. Re. 25 Detestatio odiū seminantium. Pro. 6. Odij seminatores, quibus similes.

1. *Ioã*. 4. luntatis interpretes, pro quo legatione funguntur,
Et Rom. hoĩes Deo inimicissimi; cum suasores sint illi odij,
16. & 1. aduersus ꝙ tã magna sunt à Deo, & dicta & prẹce-
Cor. 148 pta, charitatis hostes, quam tanti habuit, ut & esse, &
& 2. *Co*. dici charitas voluerit, cũ igitur certę sint, diligite ini-
13. & 1. micos uestros, benefacite his qui oderunt uos, orate
Thes. 5. pro persequentib. & calumniantibus vos, in hoc enim (præterquam quod rem Deo acceptissimam facitis, & tot, tantisq; modis uobis commendatam) uos ipsos diligitis amore & uerissimo, & utilissimo, nam è pectore vestro venenum odij expellitis, dilectionẽ & pacem, res suauissimas, admittitis, rei, nomini, vitæq; vestræ, consulitis, & pro sæua tempestate rerum omnium vestrarum, læta tranquillitate gaudetis, & quia ista minora sunt, maiora, imo summa audite. Vt sitis filij patris uestri, qui in cœlis est. Præ cuius honoris cupiditate, & alloquutionis, mittes oues debent
Dan. 3. videri, Danielis Leones, caminus ignis, uernans
& 14. campus, optabiles lapides Stephani, desiderata crux
ait 7. Andreæ, quod si generosæ uestræ mentes tantæ gloriæ cupiditate non tanguntur, bonis quæso animis quæ sequuntur expendite. Qui non diligit, ma-
Ecclesia. net in morte, qui odit fratrem suum homicida est. Homo homini reseruat iram, & à Domino quærit medelam, in hominem similem sibi non habet mi-
Vim diui sericordiam, & de peccatis suis deprecatur, ipse
ni huius dum caro sit, reseruat iram, & propritiationem pe-
discursus tit à Deo. Ac si dicat, quæ potest impudentia esse
expendi. se maior, aut temeritas hominis impudentior, Ho-
Psal. 38. mo homini. Ac si dicat, nihilum nihilo, uanitas ua-
& 106. nitati, fumus fumo, aut puluis pulueri reseruat iram,
13. & & quia aut dicto aut operæ læsit ille, homo, ignosce-
102. re non uult, & quod in se fuit, læsit ille Deum, Cui
Gen. 17. nomen omnipotens, cuius maiestate plena est om-
& *exod*. nis terra, cuius magnitudinis non est finis, qui au-
15. fert spiritum principum, Cui nomen sanctum, &

terribile, à cuius facie montes sicut cera fluunt, qui *Psal.71.*
solo aspectu facit terram tremere; Cuius, cum pla- *Ps.141.*
cet, inimicos, aut deglutit terra; aut uorat ignis, *Psal.75.*
aut operit mare, & quærit ille à Deo medelam? In *Ps.119.*
hominem similem sibi, non habet misericordiam, *Psal.96.*
ad quam, mille modis; ipsa propendebat similitu *Ps.103.*
do, quia terrei ambo quia fragiles, quia fænei, quia *Num.16*
homines, & tot modis similes, & de peccatis suis *Exo.14.*
deprecatur, quæ tantò grauiora sunt, quanto sub- *Homo ho*
limior maiestas in quam sunt ad missa; tantò gra- *mini si-*
uiora, quantò in illum fuit illa magis benefica; & *milis.*
omni obsequio digna, & nulla omnino digna in- *Eccl.13.*
iuria, & qui in numeris est illi modis dissimilis; *& 17.*
quia homines sterni sunt, de Deo autem, æquissi- *Dissimi-*
me dictum, Tu autem idem ipse es & anni tui non *lis Deus*
deficient, de homine, quod, Fugit sicut umbra, de *homin.*
Deo, Tu autem Domine, in æternum permanens, & *Iob.8.*
memoriale tuũ, à generatione in generationem, de *Ps.101.*
homine. Ecce uos estis ex nihilo, & opus uestrum *Iob.13.*
ex eo quod non est, de Deo, quod dixit, & facta *Ps.134.*
sunt mandauit, & creata sunt; sed quorsum ista tra- *Esai.41.*
ctamus, quæ tam sunt illa manifesta, aut quę põt in- *Psal.32.*
tercedere similitudo impotentię, ad omnipotentiam,
ignorantiæ, ad immensam sapientiam, nihili, ad fa-
ctorem omnium? Quæ omnia cum certissima sint,
& uerissima, ut magis diuinæ pietatis uiscera mire-
ris homo, & ablato tibi iam corde lapideo, carneum
fiat, immani & fero, fiat humanum, audi, Relinque *Mirabi-*
proximo tuo Nocenti te, & tunc deprecanti tibi pec- *le Dei cũ*
cata soluentur. O pactum mirabile & immensa cle- *homine*
mentia dignum. Quæ mens hoc posset concipere, *pactum.*
aut qui animus credere, modò dictus id fuisset à
Deo? Tu umbra, tu humus, tu fænum, tu testa de *Ps.101.*
sanijs terræ tu uanitas, tu nihil, relinque proximo *Psal 36.*
tuo nocenti te, te inquam qui repletus es multis mise *Esai.45.*
rijs, & fugis uelut umbra, & nunquam in eodem statu *106.7.*

permanes, cuius iniuriæ non poterunt te esse maiores, Relinque proximo tuo nocenti te alioqui si neq; verbo, neq; opere nocuisset, q̄d eras? O stolte relicturus? Nocenti igitur te, aut linguæ gladio, aut gladio, aut quouis alio iniuriæ, aut ingratitudinis genere, & tunc, deprecanti tibi peccata, hoc est, admissæ in Deum offensæ, pro quarũ patratione æternis eras dignus cruciatibus, quia admisisti in patrem clementissimum, qui

Psal. 6. tot modis tibi benefecerat, in Dominum cuncti potentem, in iudicem iudicaturum orbem in æquitate, in bra

Psal. 36. chio peccatorum conterentem: soluentur dimissæ illę, & tu, ab illis quibus eras colligatus, solueris. Quod si ista; maxima cum sint, & ipsa tibi magis necessaria, nõ te, ad ignoscendum inimicis & benefaciendũ illis, inclinant, (quæ saxeum si sapuissent propendissent homi

Gloria filiorum Dei. nem) inclinent, plena honoris & gloriæ, illa quæ Angelos ipsos, potestates, & virtutes possent sua cupiditate inflammare, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, præ cuius honoris assequutione, nihil tam salebrosum ac difficile, quod facile nõ sit, Nihil tam durum ac laboriosum, quod non sit leue & molle, nihil tam insuaue & amarum, quod non sit dulce, nihil tam periculosum & horribile, q̃ nõ sit gratum, si tamen in mentẽ subit tuam, quanta sit huius policitationis maiestas,

1.Re.17 quantus splendor & gloria, quam ingens vtilitas, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, non Dauidis, leones & vrsos suffocantis, & magnos Thesauros possidẽ tis (Regis alioqui potentissimi, augustissimi, & gratissi

3.Re.10 mi, Deo) non Salomonis, cuius sapientiã, opes & splendorem, sacræ ipsæ mirantur literæ, quia si patres isti fuissent tui, fuissent illi in terris, in qua omnia sunt incerta, breuia, angusta, anxia, sed in cœlis, cuius ætas æternitas, cuius opes immensę, cuius sapientia summa, cuius splẽdore, prædicti Reges, & qui floruere omnes effulsere. In quibus, quod maxime gloriosum fuit, fuit omnino huius esse patris serui, patris, qui est in cœ-

lis,

lis,& te veabit in illis,,Cuius cum filius fueris,amaue- *Felici-*
ris ab illo vt filius,paterna aula & summis illius bonis *tas filio-*
gaudebis vt filius.Sed dices,rem abstulit inimicus.Ino *rū Dei*
pia illa est (& si pretiosissima fuisset comparata rei pe *Roma.8.*
renni qua potieris,Dei filius effectus,ac si quis è mina *Huma-*
aurea abstulisset granum obscurauit honorem. At hic *na omnis*
honor quo decoraris,cum Dei filius efficeris,splendo- *pro Chri*
re suo, quam obscuritatem non reddet luce ipsa niti- *sto facta*
diorem. Vitā abstulit. At id quod est esse Dei filiū, lar *iactura*
gitur illam æternam, & rerum omnium humanarum *mirabili*
iacturam , æternarum & diuinarum compensat lucro. *lucro cō-*
Neq; petit a te,quod ipse non facit tecum,& cum illis *pēsatur .*
omnibus quos admissa scelera reddunt illi inimicos,& *Commen*
solent huiusmodi principum,regum,& maiorum exē- *datur di*
pla,minores miro modo excitare, cum operantes illos *lectio ini*
vident, cum tam sint illi insignes, quæ ab illis operata *micorū.*
cupiunt, qui tam sunt illis inferiores, qui solem suum
facit oriri super bonos, & malos,& pluit super iustos, *1.Ioan.3*
& iniustos. Sed expende quām sint exigua bona, qui *Bona ho*
bus tu afficere potes inimicos,& quām angusta illa,ora *minis an*
tiones,quibus illos iuuare præciperis,quā frigidæ sint, *gusta.*
quia tuæ sunt,beneficia,quàm angusta,quia tua,Deus *De solis*
autē,solem suū facit oriri,qui illos hilari suffundat lu *præstan-*
ce,qui magna,preciosa & vitæ ipsi necessaria generet *tia uide.*
illis,de quo manna ab humanis & diuinis literis præ- *Isid.li.5.*
dicantur,pluit illis,vt colles exultatione accingantur , *Climol.*
ut ualles abundent frumento, vt producat terra herbā *c.30. &*
uirentem,ut fructificent arbores,sine quibus deficeret *Iustin.2.*
uita hominum,qui ergo tantis afficit bonis malè de se *& Chris.*
meritos,id exigit à te,ut filius illius sis,& paterno simi
lis ingenio,quando maiora illa beneficia conferre nō *Psal 64.*
potes in inimicos,exigua illa quæ potes conferas. Et *Dilectio-*
petit,quod non solum cœlesti dilectionis & remissio- *nis exem*
nis iniuriarum doctrina imbuti præstitêre (vt antiquæ *pla .*
legis sancti omnes)sed quod plures lumine tantum na *1. Reg.2.*
tionis illustrati præstitere,quia dignum illud & natura *Psal 7.*

Ti. alph. 5. de Oristide. li conditione, & lege arbitrantur, Aristides Atheniēsis (qui propter admirandam æquitatem, iustus appellabatur) cùm ab ingrato populo in exilium mitteretur, sublatis in cœlum manibus Deos comprecatus est, sic prosperarent res Atheniensium, ut illis Aristidis nomē nunquam ueniret in mentem, in rebus enim afflictis, solet populus ad egregios uiros confugere, id quod postea euenit. Quòd si præstari ista potuere ab ethnicis, sine ulla præmij expectatione, cur non præstabuntur à Christiano, in mensi policitatione præmij? quod ut assequamur, faxit diuina pietas.

SALVTATIO.

Virtus, & præstantia, Sacrosanctæ doctrinæ, in hostem, quo, cum perpetuum gerimus bellum, in hac euangelica lectione nobis manifestatur: illa enim & prostratus ille fuit & fugatus. Nostra autē summe interest & prostrare & uincere illum. Precemur illius uictorem Christum, ut & arma ministret, & opem ferat, ut tantæ compotes uictoriæ euadamus, intercessione Virginis matris sibi charissimæ. Aue Maria.

THEMA.

Ductus est Iesus. Matth. 4.

QVAECVNQVE à Deo fiunt, ita sunt mirabilia, ut omnem hominem rapere illa in admirationem

CONCIONES, IN SACRVM QVADRAGESIMAE TEMPVS,

FRANCISCO DE AVILA,
Doctore Theologo, & Belmontano
Canonico, Auctore.

SALVTATIO.

Vna ex potissimis dispositionibus, non tantum ad diuinam suscipiendã doctrinam, sed ad enunciandam illam, est propriæ cognitio fragilitatis: reddit enim illa, & humiles, & paruulos. Paruulis autem reuellat Deus mysteria sua, quæ a tumidis abscondit sapientibus. Precemur vt & nos paruulos reddat; & vt reuellet illa. Et vt exaudiamur, oremus intercedat Virgo Deo gratissima Maria. Mat. 10

THEMA.

Memento Homo.

QVANTI sint verba ista momenti, & quantæ hominibus deriuentur ex illorũ memoria vtilitates, quanta, & quàm magna ex illorum obliuione damna, sufficientissimum est argumentum quòd hodie ab Ecclesia huiusmodi verba profe-

runtur. Quæ omnia, qui aut dicit, aut facit, ingenti cum sapientia facit. Si enim tantam habuit apud antiquos autoritatem in loquendo Cicero, in diffiniendo Plato, in disputando Aristoteles, in consulendo Seneca: vt in rebus modo isto ab illis factis, pro autoritate sufficeret fecisse illa aut dixisse illos (cùm horũ omnium Sapientia esset stulta) quantò maiori cum ratione, quæ ab Ecclesia, cuius sponsus, Christus, cuius rector, Spiritussanctus, cuius patronus, Pater, qui tres, vnum sunt (Cuius Sapientiæ non est numerus) sufficiet nobis pro autoritate, quid illam aut dixisse, aut diffinisse.

Magni sunt momẽti quæcunq; ab Ecclesia proponuntur.

1. Cor. 1.

Ps. 146.

Ego credam prius, regulam esse obliquam, pondus iniquum, lucem obscuram quàm errasse illam.

Sed quæramus, cùm tanta sint quorum opportuisset hominem habere memoriã, quia grauissima illa sunt & vtilissima (vt sunt illa, Memento creatoris tui, in diebus iuuentutis tuæ, illa item, Memento iræ quoniam non tardabit, & Memento nouissimorum, & desine inimicari.) Cur de istis nulla hodie facta est mentio, sed tantum dictum est, Memento homo quia cinis es? Plane quia tempus est humiliationis. Neque quidquam est quod ita humiliet hominem, illiusq; superbiam deponat quam propria cognitio. Interim enim, dùm vitrum censetur margaritum, dum adulterina gemma reputatur vera, magni habentur, seruantur. At, cùm, quàm sint illæ natura sua viles, agnoscũtur, contemnuntur & nihili habentur. Sed quæramus, cur eadem verba & idem in imponendo cinere, modus, obseruetur in omnes? quia omnes vnius patris filios siue minores illi sint natu, siue maiores, eodẽ patris nomine nuncupamus, & dicimus illos, aut Mendoças, aut Enrriquos, aut Pachecos. Et panes, ex eadẽ massa factos. Vnde, cùm omnes vnius simus matris ac patris filij, & ex eodem luto formati (fecit enim dominus hominem de limo terræ eodẽq; homine appellamur,

Eccl. 12.

Ecle. 7. & 28.

Tempus humiliationis.

Cur idẽ cinis eodẽ modo, & eisdẽ verbis omnibus imponitur?

Ge. 2. & Eccl. 17.

lamur,& cunctis maioribus & minoribus dicitur, Me mento homo. Rursum & diuinarum legum æquitas in hoc manifestatur (quæ eadem metitur vlna vulgarem vt censet vulgus pannum,& quem censet ex auro contextum) non esse acceptorē personarum Deū; ac tandem quod Regum substantia ante illum tanquam nihilum. Sed suffecisset sensato homini, dixisse, Memento homo quod cinis est, sine hoc quod insigniretur illo, aut insignisse, & nō dixisse. Multa enim & grauissima illa, sine vlla verborum expressione, non in antiqua lege tantum sed in humana docebantur, ut oculo sceptro imposito, manu oculata, freno manu comprehenso, temperata lyra. Verbis etiam solis, vt, Ignem gladio ne fodias, Stateram ne transilias. In lege autē nostra (quæ sapientiam omnem humanam obscurat) in iussione, quod pisces habentes squamas & pennas comedere liceat, & quod illicitum esset comedere anguilas, & ruminantia animalia & vngulas non findentia, quod nō liceret bouem asino iungere, neq; telam ex duplici fili (vt sic dicamus genere) includere, & quæcunq; verbis docentur. Sed hodie vsa est hoc dicendi modo, vt scias, ideo dici, vt fiat, ac ita, dicitur hodie Memento, &c. Alioqui parum erit vtilis doctrina, & fit impositio cineris. Et non vtile quod ab illa fit opus, si non recordaris tē esse cinerem, & illo te habes in precio quo cinerem habuisses, cinerem inquam mortuum. Multi enim etsi cinerem se censent, igneus cinis sunt & dissimulatum ignem habent quem leui quacunque occasione manifestant. Sed cur in fronte? In primis, ne erubescas fateri quod es, ex hoc enim in numera mala habent ortum, fatebatur id sponte Abraham, Loquar ad dominum meum cum sim puluis & cinis. Fatebatur Iob & impuluerem, &c. Præterea in fronte, aut capite insigniris, vt rescias, quod si corporis tantum pars potissima cinis est reliquæ corporis partes infimæ, quid erunt? Rursum, vt illi par-

Aequitas rerū diuinarū

Act. 10. & Deut. 10. & Sapiē. 6. Psal. 38.

Multa omni tēpore, rebus sine verbis docta.

Leui. 11. Deut. 14 Deu. 22.

Horū explicatio-nē si placet vide in Theodoreto de quæst. ambig. vet. testam. in Leuit.

Cur cine re insigni mur in fronte?

Gen. 18 Iob. 10.

si parti vnguentum imponatur,quæ ægrotat; Laborat enim morbo,caput, illud enim varia cogitat, agitat, voluit,quæ nequaquam cogitasset,agitasset,aut voluisset, si se cinerem esse recordaretur. Sed cur ex cinere factum est vnguentum? quia vt in plurimum, contraria contrarijs curãtur, ac ita oportuit superbiam capitis,humili ex cinere confecto medicamento,curari,vt in se reuertatur homo, qui cùm in potentia diuitijs, & maiestate dissimilis sit Nabuchodonosori, insania est similis,ille.n.regni amplitudine,ciuitatis opulentia
Dan. 4. elatus,ita loquebatur, Non nè hæc est Babylon ciuitas magna,quàm ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ & in gloria decoris mei?

Statuamq; fecit erigi, & illam præcepit adorari, genuque omne ante illam flecti. Ac ita multi inopes
Dan. 3. cum sint & obscuri,si Nabuchodonosori conferantur, & non tantum habentes inclytam vrbem quæ cum Babylone contendat,sed aut angustã domum,& terræ portiunculam, aut quid istis vilius, vt numina volunt haberi miseri, Ideo ad aurem hæc illis voces dicũtur, Memento homo, &c. Et quia illas in sufficientes ad medelam tantæ insaniæ arbitratur Ecclesia, cinerem addicit, ut quemadmodum cribratus à Daniele cinis,pro manifestauit Regi,& idoli vanitatem & frau-
Dan. 14. dem sacerdotum. (A tulerunt enim cinerem, & cribrauit per totum templum; coram Rege, ecce pauimentum,animaduerte cuius vestigia sunt hæc,& dixit Rex video vestigia virorum, & mulierũ & infantium,) ita & cinis hic,propriam illis manifestet deceptionem, & quàm sint illi innane idolum.

Eccl. 10. Hinc illa Sapientis verba cum admiratione dictã, Quid superbis terra & cinis? Ac si diceret,si argenteus esses,aureus,aut gemmeus,non videretur mirum, si te in precio haberes & super vires, sed terra elementorũ vilissimum,cum sis, & illa in vtilior cinis, quæ tibi superbiendi occasio est,præter propriam insaniam? Sed

tur hoc in hoc primo quadragesimę die planè, quia tẽpus pœnitentiæ humiliationis & diuinæ iræ placandę est. Et ut ista contingerent frequentius, erat apud antiquos vsus cineris, vt abundè ista docent de Betulianis, illa sunt, Præcincti cilicijs, erat cinis super capita eorum, & ex corde suo omnes orabant Deum, vt visitaret populũ suũ. De Mardocheo, pro morti à dicto populo, Et spargens cinerem capiti, in platea ciuitatis, clamabat, de Niniuitarum Rege & populo, Sedit in cine re Rex, &c. Sedendum enim in hoc est vt sedisse etiam in sterquilinio dicitur Iob, est enim sedes illa vtilissima homini, gratissima Deo cùm non perfunctoriè ac veluti stans, cinerem se esse cogitat, sed sedens assiduè, & lente. Sed quæramus rursum, cur huiusmodi cineris impositio hac prima die fecit plane quia cum excelsum ędificium est erigendum, cimentum in primis fit, est autem totum tempus quadragesimæ tempus bona opera ædificandi, quorum culmen non tangat tantum, sed penetret cœlum. Est igitur in primis humilitatis cimentum aut fundamentum statuendum, ita profundum, vt non contentus homo nosse quod; Mensurabiles sunt dies eius, quod Tanquam flos agri sic eflorebit, quod, vniuersa vanitas omnis homo viuens, cinerem se esse agnoscat, rem inanissimam, & inutilissimam, huic humilitatis fundamento, quæ innituntur, opera, & sublimia sunt & accepta Deo, siue orationis illa sint, de qua verissima sunt illa, Oratio humiliantis se, nubes penetrabit. Respexit in orationem humilium, & non spreuit preces eorum, humilium, & mansuetorum semper tibi placuit de precatio. Si eleemosynæ sint illa, grata etiam illa est, quàm non vitiat inanis gloria, sed à grato & humili animo proficiscitur. Si ieiunij sint, illa etiam accepta Deo ieiunia sunt, quæ humili & animo & corpore fiunt, & quę Deum quærunt inspectorem, non hominem, & à Deo mercedem spectant,

Indi. 4. Hest. 4. Iob. 3. Ps. 143. Psal. 38. Ps. 102. Eccl. 35. Ps. 101. Iudith. 9. Mat. 6.

non ab homine, ut Euangelica docet lectio. Cumque sacri huius temporis commodata opera ista sint, hæc & grata Deo, commoda homini reddit humilitas, quã persuadet imposito ciuere Ecclesia. Quæ etiam cognitio ex diuina ista persuasione, & cineris impositione orta, facit, vt libentius corpori (quod cinerem esse scimus, & memoria tenemus) & subtrahamus, quæ grata illi sunt, & ieiunare cogamus, feratq; iniurias leuius, & ignoscat promptius, quæ etiam Euangelicæ lectiones, futuris diebus enunciandæ, docent nos. Et quia primum quod nobis commendatur, est ieiunium, breuissime docebunt nos sacri Doctores, quale sit futurum illud, vt Deo sit gratum, nobis vtile, neque enim a vana gloria tantum liberum esse debet, vt perfectum sit illud, sed a peccato, & miseria conditum. De voluntario

Nisse. orati de pauper. amor

climach. de descretion. gradus. 16.

Isido. li. 1. senten. c. 44.

ieiunio loquens Nissenus, ita fatur, Quid confert ieiunium corpori, nisi mens pura, mundaque sit? Nihil prodest currum validum strenuis quadrigis instructum esse, si auriga insaniat. Nulla erit bene fabricatæ nauis vtilitas, si ebrius sit ipse gubernator, ieiunium, virtutis est fundamentum. Climacus, exiccatum lutum, iam nõ porcis vsui esse, vt ibi se voluntent, potest, ita & caro per abstinentiam marcida effecta, Dæmonibus vltra non præbebit in se quiescendi locum, Isidorus, Qui à cibis abstinent & mala agunt, Dæmones imitantur,

Leo. de ieiun. septim mẽs.

Maxim in natal. dom.

quibus culpa adest, & cibus deest. Diuus Leo, non in sola cibi abstinentia, stat nostri summa ieiunij, haud fructuosè corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur. Et Maximus (vt hoc vnico testimonia cuncta in se complectenti, finis nostræ imponatur concioni) ieiunium Christiani egentis debet esse refectio, ieiunium pacem debet nutrire, non iurgia. Quale est illud, Quòd non vesceris carnibus, & de ore tuo, omni esca sordido, egreditur maledictum, Quale est illud, Quòd sanctificatur venter ieiunio, & polluitur lingua

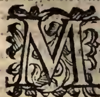
mendacio. Ieiunet igitur, quo debet modo, homo, sacris obsequatur Ecclesiæ præceptis, serbet illa, animi qua tenetur puritate, subdat se in omnibus illi, humiliet se, quia se puluerem agnoscit, & in æternum exaltabitur. Qua exultatione, vt gaudeamus omnes, faxit diuina pietas.

SALVTATIO.

Deus, cuius benignitas tanta est, ut solem suum faciat oriri super bonos, & malos, & nubes pluere super iustos & iniustos: dignabitur, gratiæ suæ solem super nos oriri: qui gratissimis suis radijs ita nos illuminet, ut quæ obscura sunt sacris suis in literis, videamus: & cœlestes super nos imbres pluet, pro clementia sua, vt optatos feramus fructus: eueniet que id nobis sacratę intercessione Virginis. Aue Maria.

THEMA.

Diligite inimicos uestros, &c. Matth. 5.

IRA sunt quæ à Dauide, & reliquis prophetis, in diuinæ legis laudem canuntur: omnia autē, sunt illius præstantia minora: Nam cùm in reliquis dicatur sermo animi simulachrum, cum ille diuinæ sit simulachrum mentis, & cœlestis interpres uoluntatis, quanta

ta illius præſtantia erit? Hinc vt illius ſuauitatem, æquitatem,& utilitatem miſſam faciamus, quæ integrum, ſi eſſent explicanda, requirebant volumen, de illius valore loquens. Dd. ait: Bonum mihi lex oris
Pſ. 118. tui, ſuper millia auri & argenti, & vicæ illam precioſiſſimi theſauri habens, in medio cordis reponit; Et
Pſal. 39. legem tuam, inquit, in medio cordis mei, ut regat illud, uiuificet, & ueluti illius cor illa ſit, ac arcis illius cuſtos. Cumque reſciret omnem vitæ fœlicitatem,& præſentis, & futuræ, in illius eſſe obſeruatione ſitam, ait, portio mea domine, dixi, cuſtodire legem tuam. unde, hominum commoditati conſultum cupiens, ita precabatur, Conſtitue domine legisla-
Pſal. 9. torem ſuper eos, ut ſciant gentes quoniam homines ſunt. Quæ omnia, cum in numera ſint, quę probent, euangelica hodie probat, lectio, quæ inimicos iubet diligere. Quæ enim ſanctior, æquior, commodior potuit concipi lex, lege dilectionem præcipiente,& odium deteſtante? præcipienti, inquam quod ſuauiſſimum, quod gratiſſimum, quod commodiſſimum homini eſt, deteſtante quod amariſſimum, quod infeſtiſſimum, quod pernitioſiſſimum eſt illi? Quid amore Chriſtiano gratius, quid iucūdius, quid amabilius? qui purus eſt, candidus, ſincerus, uerus pius, beneficus. Audi de illo, mirabilia prædicantem
1. Co. 13. Paulum Apoſtolum, Charitas patiens eſt, benigna eſt charitas, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non malum cogitat, non gaudet ſuper iniquitatem, congaudet autem veritati. At hic amor ita præcipitur à Deo, ut non tantum dilectionis lex ab illo ſanciatur, ſed tota illius lex ſit dilectio,
Rom. 13. totaque id ſonet, doceat, præcipiat, iubeat, qui enim diligit proximum, legem adimpleuit, nam, non adulterabis, non occides, non furaberis, non falſum teſtimonium dices, non concupiſces, & ſi quod eſt aliud, mandatum,

Suauitas & equitas diuinæ legis.

mandatum, in hoc uerbo instauratur, Diliges proximum, sicut te ipsum. Dilectio proximi, malum non operatur, plenitudo ergo legis, est dilectio, & alibi, Omnis enim lex in vno sermone impletur diliges proximum, sicut te ipsum, & rursum, Finis autem præcepti est charitas, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, à quibus, quidam aberrantes, conuersi sunt in uaniloquium. *Gal. 5.* *1. Thi. 1.*

Est Christianus amor, lux in tenebris, solamen in aduersitate, opis in restitutione, omnium amaritudinum, quibus redundat uita, condimentum, facit ille, non tantum omnia communia (vt de humano & laudabili amore est dictum, ita ut contingant illa, quæ de membrorum compassione dixit Apostolus, perse inuicem solicita sũt membra, & siquid patitur unum membrum, compariuntur omnia membra, siue gloriatur unum membrum, cõgaudent omnia membra) sed facit, ut proprijs neglectis, aliena quæ magis propria censemus procuremus, ut docet Apostolus, Itaque consideremus inuicem, in prouocatione charitatis & bonorum operum, non quæ sua sunt considerãtes, sed quæ aliorum. Quid igitur potuit homini præcipi sanctius, aut commodius illi? aut in quibus diuinus amor in illum magis manifestari, quàm in huius suauissimæ legis sanctione? Aut quo erat opus præmio, ut lex ita iusta, & amica seruaretur? Aut quo opus supplicio in contemnentes illam? Sed adhuc tanti habet Deus hominem, ut pro obseruatione legis tantopere sibi utilis, Commodæ, gratæ, & necessariæ, præmium illi statuerit, supplicium pro transgressione. Curemus igitur contingat nobis Chrysostomi illud, Sicut in corporali ædificio lapis ad lapidem, cemento mediante, construitur, sic in ædificatione Ecclesiæ, Christianus ad Christianum, mediante charitate, connectitur, scientes certissima esse eiusdẽ suauissimi doctoris, illa; Quemadmodum si manus fue- *Præstantia Christiani amoris.* *Eccle. 6.* *2. Co. 12.* *Heb. 10.* *Phil. 2.* *Chrys. h. 7. oper. in perfectis*

rit à corpore diuulsa, spiritus è, cerebro descendens, atque in illam sese effundere quærens, si non inuenerit in corpore, extra illud utique neq; exilit, neque perforato illo, ad manum auulsam egreditur, sed quam in corpore positam non inuenit, non contingit etiam, ita, nisi charitate colligati fuerimus, spiritus subministratem nō capiemus. Detestatur odiū, quia, quemadmodum in dilectione tota lex impletur, in odio tota lex infringitur; & (vt sic dicam) dilaceratur, & quia odium, idem est quod incendium in populo, quod naufragium in mari: docentque istorū veritatem, frequentissima ubique exempla, uix enim villa est, etsi angusta, in qua Caynum & Abellum nō inuenias, aut saltim multos Cainos. Dilectionis præstantia quanta sit, abunde manifestat (præter quotidiana experimenta, & sententias de illius celsitudine innumeras) quod commēdata sit illa à Deo æquissimo, sapientissimo, optimo, maximo, & nobis amicissimo, & tantopere commendata, ut omnia quæ à nobis fiunt, in charitate iubeat fieri, quæ si cum illa fiant, etsi exigua illa sint, & communia, preciosa sunt illi & grata, ut uiduæ minuta duo, uasis aquæ largitio, utque illa firma sit, ita loquitur Apostolus. In charitate radicati, Cum enim radices habet illa & crescit, vt idem hortatur, in charitate crescamus, & suauissimos charitatis fert fructus, de quibus, idem fructus spiritus, est charitas. Cum autem sine illa fiunt, quæ alioquin maxima sunt, uilia sunt, & ingrata illi. Si linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam; factus sum uelut æs sonans, aut cimbalum tiniens, ac tandem, legis suæ, finem illam esse dicit, Finis præcepti est charitas.

Odij quanta sit pernities, abundè manifestat, quod abominatur illud Deus, & q humani hostis generis, tantopere curet serere inter homines illud, quia nouit illorum esse ruinam, perniciem, mortem, & quod red dit

Hier. 11. in epist. ad Gal.

Odij pernities.

Expende odij simi lia.

Gen. 4.

Luc. 21.

Mat. 10

Ephes. 3.

Ephes. 4.

Gal. 5.

1. Co. 13.

1 Tim. 1.

Odij pestis quanta sit.

dit illos illorumque omnia, ingrata Deo, unde, nulli sunt illi magis amici, quam qui odium excitant, nouit, his ignibus absumi solere, non fortunæ corporisve bona tantum, sed animi, hinc tanta illius solicitudo in suscitandis illis, & adijciendis, ne extinguantur, lignis, hanc excitat ille tempestatem, quam sequi naufragium apprime nouit. Odium ita definit Augustinus, odium est uetus ira ex pluribus causis collecta, diuturno tempore perseuerans. De ira autem, illa sūt feritatem illius testantia, quisquis iræ præceps indulget, in malum finem exijt, plurimum enim hominibus incommodat; Herodotus nonnè vides, quòd ab omnibus, quæ per iram committuntur, ratio recedit, fugiens iracundiam tanque acerbum tyrannum? Sophocles dixit, Per iram scio cuncta prodire mala. Vis tandem nosse quanta sit gloria dilectionis, audi in dilectionem & pacem suadentes, & odij extinguentes ignes, Beati pacifici non dixit diuites, nobiles, aut strenui, sed, Beati pacifici, ratio autem tantæ beatitudinis illa est, quoniam filij Dei uocabuntur, quia patris illi exercent munus. Isti enim erga misticum corpus, idem exercent officium, quod erga membra quassata, componentes & in suum natiuum locum restituentes illa. Sunt erradicatores spinarum, quæ suffocant uerbum Dei, statuunt procellam in auram, & silere faciunt fluctus, quod Dei est opus; reddunt è feris homines, & mansuefacientes illos, & è furibūdis cordatos, Nouit ista omnia, qui dixit, benedicta tu, & benedictum eloquium tuum, quia prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, & ulciscerer me manu mea. Vis nosse quanta sit pernities odij? Expende, quod non tantum illud abhominatur Deus, sed illud seminātes, septimum, quod detestatur Deus eum, qui seminat inter fratres discordiam. Isti Dæmonum sunt procuratores, folles, quorum flatu, Tartareos excitant & adaugent ignes. Sathan uo-

August. *Stobæus serm. 18. de ira.* *Herodo.* *Sophocl.* *Matt. 5.* *Ps. 106.* *1. Re. 25* *Detestatio odij seminantium.* *Pro. 6.* *Odij seminatores quibus similes.*

luntatis

1.*Ioã*.4. luntatis interpretes, pro quó legatione funguntur,
Et Rom. hoïes Deo inimicissimi; cum suasores sint illi odij,
16.*&* 1. aduersus ꝙ tã magna sunt à Deo, & dicta & præce-
Cor.148 pta, charitatis hostes, quam tanti habuit, ut & esse, &
& 2.*Co*. dici charitas voluerit, cũ igitur certę sint, diligite ini-
13.*&* 1. micos uestros, benefacite his qui óderunt uos, orate
Thes. 5. pro persequentib. & calumniantibus vos, in hoc enim
(præterquam quod rem Deo acceptissimam facitis,
& tot, tantisq; modis uobis commendatam) uos ip-
sos diligitis amore & uerissimo, & utilissimo, nam è
pectore vestro venenum odij expellitis, dilectionẽ &
pacem, res suauissimas, admittitis, rei, nomini, vitæq;
vestræ, consulitis, & pro sæua tempestate rerum om-
nium vestrarum, læta tranquillitate gaudetis, & quia
ista minora sunt, maiora, imo summa audite. *Vt sitis
filij patris uestri, qui in cœlis est*. *Præ cuius hono-
ris cupiditate, & assequutionis, mittes oues debent*
Dan.3. videri, Danielis Leones, caminus ignis, uernans
& 14. campus, optabiles lapides Stephani, desiderata crux
ait 7. Andreæ, quod si generosæ uestræ mentes tantæ glo-
riæ cupiditate non tanguntur, bonis quæso animis
quæ sequuntur expendite. Qui non diligit, ma-
Ecclesia. net in morte, qui odit fratrem suum homicida est.
Homo homini reseruat iram, & à Domino quærit
medelam, in hominem similem sibi non habet mi-
Vim diui sericordiam, & de peccatis suis deprecatur, ipse
ni huius dum caro sit, reseruat iram, & propritiationem pe-
discursus tit à Deo. Ac si dicat, quæ potest impudentia es-
expendi. se maior, aut temeritas hominis impudentior, Ho-
Psal.38. mo homini. Ac si dicat, nihilum nihilo, uanitas ua-
& 106. nitati, fumus fumo, aut puluis pulueri reseruat iram,
13. *&* & quia aut dicto aut operæ læsit ille, homo, ignosce-
102. re non uult, & quod in se fuit, læsit ille Deum, Cui
Gen. 17. nomen omnipotens, cuius maiestate plena est om-
& exod. nis terra, cuius magnitudinis non est finis, qui au-
15. fert spiritum principum, Cui nomen sanctum, &

terribile, à cuius facie montes sicut cera fluunt, qui *Psal.*71.
solo aspectu facit terram tremere; Cuius, cum pla- *Ps.* 141.
cet, inimicos, aut deglutit terra, aut uorat ignis, *Psal.*75.
aut operit mare, & quærit ille à Deo medelam? In *Ps.* 119.
hominem similem sibi, non habet misericordiam, *Psal.*96.
ad quam, mille modis, ipsa propendebat similitu- *Ps.* 103.
do, quia terrei ambo quia fragiles, quia fænei, quia *Num.*16
homines, & tot modis similes, & de peccatis suis *Exo.* 14.
deprecatur, quæ tantò grauiora sunt, quanto sub- *Homo ho*
limior maiestas in quam sunt ad missa, tantò gra- *mini si-*
uiora, quantò in illum fuit illa magis benefica, & *milis.*
omni obsequio digna, & nulla omnino digna in- *Eccl.* 13.
iuria, & qui in numeris est illi modis dissimilis, *&* 17.
quia homines sterni sunt, de Deo autem, æquissi- *Dissimi-*
me dictum, Tu autem idem ipse es & anni tui non *lis Deus*
deficient, de homine, quod, Fugit sicut umbra, de *homin.*
Deo, Tu autem Domine, in æternum permanens, & *Iob.*8.
memoriale tuũ, à generatione in generationem, de *Ps.* 101.
homine. Ecce uos estis ex nihilo, & opus uestrum *Iob.* 13.
ex eo quod non est, de Deo, quod dixit, & facta *Ps* 134.
sunt mandauit, & creata sunt, sed quorsum ista tra- *Esai.*41.
ctamus, quæ tam sunt illa manifesta, aut quę põt in- *Psal.*32.
tercedere similitudo impotentię, ad omnipotentiam,
ignorantiæ, ad immensam sapientiam, nihili, ad fa-
ctorem omnium? Quæ omnia cum certissima sint,
& uerissima, ut magis diuinæ pietatis uiscera mire-
ris homo, & ablato tibi iam corde lapideo, carneum
fiat, immani & fero, fiat humanum, audi, Relinque *Mirabi-*
proximo tuo Nocenti te, & tunc deprecanti tibi pec- *le Dei cũ*
cata soluentur. O pactum mirabile & immensa cle- *homine*
mentia dignum. Quæ mens hoc posset concipere, *pactum.*
aut qui animus credere, modo dictus id fuisset à
Deo? Tu umbra, tu humus, tu fænum, tu testa de *Ps.* 101.
sanijs terræ tu uanitas, tu nihil, relinque proximo *Psal* 36.
tuo nocenti te, te inquam qui repletus es multis mise *Esai.*45.
rijs, & fugis uelut umbra, & nunquam in eodem statu 106.7.
per stanes,

permanes, cuius iniuriæ non poterunt te esse maiores, Relinque proximo tuo nocenti te alioqui si neq; uerbo, neq; opere nocuisset, qd eras? O stulte relicturus! Nocenti igitur te, aut linguæ gladio, aut gladio, aut quouis alio iniuriæ, aut ingratitudinis genere, & tunc, deprecanti tibi peccata, hoc est, admissæ in Deum offensæ, pro quarũ patratione æternis eras dignus crucia tibus, quia admisisti in patrem clementissimum, qui

Psal. 6. tot modis tibi benefecerat, in Dominum cuncti poten tem, in iudicem iudicaturum orbem in æquitate, in bra

Psal. 36. chio peccatorum conterentem: soluentur dimissæ illę, & tu, ab illis quibus eras colligatus, solueris. Quod si ista, maxima cum sint, & ipsa tibi magis necessaria, nõ te, ad ignoscendum inimicis & benefaciendũ illis, inclinant, (quæ saxeum si sapuissent propendissent homi

Gloria filiorum Dei. nem) inclinent, plena honoris & gloriæ, illa quæ Ange los ipsos, potestates, & virtutes possent sua cupiditate inflammare, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, præ cuius honoris assequutione, nihil tam salebrosum ac difficile, quod facile nõ sit, Nihil tam durum ac laboriosum, quod non sit leue & mole, nihil tam insuaue & amarum, quod non sit dulce, nihil tam periculosum & horribile, ꝙ nõ sit gratum, si tamen in mentẽ subit tuam, quanta sit huius policitationis maiestas,

1. Re. 17 quantus splendor & gloria, quam ingens vtilitas, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, non Dauidis; leones & vrsos suffocantis, & magnos Thesauros possidẽ tis (Regis alioqui potentissimi, augustissimi, & gratissi

3. Re. 10 mi, Deo) non Salomonis, cuius sapientiã, opes & splendorem, sacræ ipsæ mirantur literæ, quia si patres isti fuissent tui, fuissent illi in terris, in qua omnia sunt incerta, breuia, angusta, anxia, sed in cœlis, cuius ætas æternitas, cuius opes immensę, cuius sapientia summa, cuius splẽdore, prædicti Reges, & qui floruere omnes effulsere. In quibus, quod maxime gloriosum fuit, fuit omnino huius esse patris serui, patris, qui est in cœlis,

lis,& te vcabit in illis,, Cuius cum filius fueris,amaue- *Felici-*
ris ab illo vt filius, paterna aula & summis illius bonis *tas filio-*
gaudebis vt filius. Sed dices, rem abstulit inimicus. Ino *rũ Dei*
pia illa est (& si pretiosissima fuisset comparata rei pe- *Roma. 8.*
renni qua potieris, Dei filius effectus, ac si quis è mina *Huma-*
aurea abstulisset granum obscurauit honorem. At hic *na omnis*
honor quo decoraris, cum Dei filius efficeris, splendo- *pro Chri-*
re suo, quam obscuritatem non reddet luce ipsa niti- *sto facta*
diorem. Vitã abstulit. At id quod est esse Dei filiũ, lat *iactura*
gitur illam æternam, & rerum omnium humanarum *mirabili*
iacturam, æternarum & diuinarum compensat lucro. *lucro cõ-*
Neq; petit a te, quod ipse non facit tecum, & cum illis *pẽsatur.*
omnibus quos admissa scelera reddunt illi inimicos, & *Commen-*
solent huiusmodi principum, regum, & maiorum exẽ *datur di-*
pla, minores miro modo excitare, cum operantes illos *lectio ini-*
vident, cum tam sint illi insignes, quæ ab illis operata *micorũ.*
cupiunt, qui tam sunt illis inferiores, qui solem suum
facit oriri super bonos, & malos, & pluit super iustos, *1. Ioan. 3*
& iniustos. Sed expende quàm sint exigua bona, qui *Bona ho-*
bus tu afficere potes inimicos, & quàm angusta illa, ora *minis an-*
tiones, quibus illos iuuare præciperis, quã frigidæ sint, *gusta.*
quia tuæ sunt, beneficia, quàm angusta, quia tua, Deus *De solis*
autẽ, solem suũ facit oriri, qui illos hilari suffundat lu *præstan-*
ce, qui magna, preciosa & vitæ ipsi necessaria generet *tia uide.*
illis, de quo manna ab humanis & diuinis literis præ- *Isid. li 5.*
dicantur, pluit illis, vt colles exultatione accingantur, *Climol.*
ut ualles abundent frumento, vt producat terra herbã *c. 30. &*
uirentem, ut fructificent arbores, sine quibus deficeret *Iustin. 2.*
uita hominum, qui ergo tantis afficit bonis malè de se *❡ Chrys.*
meritos, id exigit à te, ut filius illius sis, & paterno simi
lis ingenio, quando maiora illa beneficia conferre nõ *Psal 64.*
potes in inimicos, exigua illa quæ potes conferas. Et *Dilectio-*
petit, quod non solum cœlesti dilectionis & remissio- *nis exem-*
nis iniuriarum doctrina imbuti præstitêre (vt antiquæ *pla.*
legis sancti omnes) sed quod plures lumine tantum ra *1. Reg. 2.*
tionis illustrati præstitere, quia dignum illud & natura *Psal 7.*

li con-

Ex alph. li conditione, & lege arbitrantur, Ariſtides Athenienſis 5. de Ori (qui propter admirandam æquitatem, iuſtus appella-ſtide. batur) cùm ab ingrato populo in exilium mitteretur, ſublatis in cœlum manibus Deos comprecatus eſt, ſic proſperarent res Athenienſium, ut illis Ariſtidis nomẽ nunquam ueniret in mentem, in rebus enim afflictis, ſolet populus ad egregios uiros confugere, id quod po ſtea euenit. Quòd ſi præſtari iſta potuere ab ethnicis, ſine ulla præmij expectatione, cur non præſtabuntur à Chriſtiano, in menſi policitatione præmij? quod ut aſſequamur, faxit diuina pietas.

SALVTATIO.

Virtus, & præſtantia, Sacroſanctæ doctrinæ, in hoſtem, quo, cum perpetuum gerimus bellum, in hac euangelica lectione nobis manifeſtatur: illa enim & proſtratus ille fuit & fugatus. Noſtra autẽ ſumme intereſt & proſtrare & uincere illum. Precemur illius uictorem Chriſtum, ut & arma miniſtret, & opem ferat, ut tantæ compotes uictoriæ euadamus, interceſſione Virginis matris ſibi chariſſimæ. Aue Maria.

THEMA.

Ductus eſt Ieſus. Matth. 4.

QVAECVNQVE à Deo fiunt, ita ſunt mirabilia, ut omnem hominem rapere illa in admirationem

tionem possent. Vnde, meritò Dauid dixit. Qui facit *Psal. 71.*
mirabilia magna solus, tu es Deus qui facis mirabi- *& 76.*
lia. Sed nescio quomodò, quæ magis mirabilia ab il
lo fiunt, minus mirabilia mihi videntur, & quæ mi- *Quæ mi-*
nus mirabilia videri possent, hæc mihi videntur ma- *dentur in*
gis mirabilia, quod fundauerit terram super stabili- *Christo*
tatem suam quod extenderit cœlos sicut pellē, quod *mirabi-*
ambulet super pennas ventorum, quod producat ven- *liora.*
tos de thesauris suis, quod dominetur potestati ma- *Ps. 134.*
ris & motum fluctuum eius mitiget, mirabilissima *Psal. 88.*
ex se sunt, sed me in admirationem non rapiunt, *Psal. 77.*
cum expendo, quòd fiunt ab illo, cui nomen omni-
potens, qui omnia quæcunque voluit fecit, in cœ-
lo, in mari, & in omnibus abysfis. Agnito enim *Exo. 15.*
Sansonis robore, illius robur in primis admirationi
esse poterat, sed quæ iam fiebant ab illo, cum à San *Ps. 134.*
sone rescirent illa fieri, non erant admirationi. *Iud. 16.*
Agnita Dauidici animi præstantia, & corporis agi- *1. Re. 17*
litate eximia, lacertorumque virtute, quæ omnia
mirabilia erant, iam sinebat esse mirabile, quod
comprehenderet ille leones, suffocaret vrsos. Cum
igitur à Deo fiunt quæ Dei sunt, quali erunt admi-
rationi cum ab illo fiant? Nam si in sapientia fiunt, *Ps. 146.*
est ille, cuius sapientiæ non est numerus; si in poten
cia, ille est, cuius potestas æterna, si in imperio, ille
est, cui omnia seruiunt, Vnde cum absens (hominum *Dan. 4.*
iudicio) expulit à filia Chananeæ vexantem illam,
Dæmonem, cum dicto expulit, dicens, exi ab eo. *Matt. 15*
Cùm ab ire illos in porcos promisit, non sunt demi-
ratus. Neque enim miramur quod Sol luceat, qui *Mat. 12*
fons est luminis, neque quod mare aquis abundet,
quia congestæ sunt in illud, diuino iussu, aquę, Neq;
quod qui omnipotens est, illa faciat, quæ admiratio- *Mat. 17*
ne afficiunt illa sunt, quòd fatigetur, qui laboran- *Ioan. 4.*
tes à se inuitat vt reficiat, quod esuriat, per quem *Mat. 11*
neq; ales esurit, quod sitiat, qui de petra elicit aquas, *Exo. 17.*

& qui aquę uiuę fons est, quod congredi hodie velit cum Demone, qui condidit ex nihilo illum, & in nihilum non dissimili facilitate posset conuertere. Quæ nam esset gloria Dauidis, si cum pugione certaret? aut qui honos Sansonis si duellum iniret cum rudi adolescentulo? At gigantes isti sunt, in horum comparatione hominum, Si vires, si dolos, si artes, si potentiam Sathanę, cum Christi potentia compares, non enim illi opus est lapidibus vt prostraret illum, vt Dauid in Goliam, & quotquot è cœlo in Tarrareum exilium sunt missi, neque nutu, sed sola voluntate. Est igitur res mirablissima, & mysterio plena, velle Deum cum formica ista aut scarabæo certare, idque cunctis admirationi est, & rationem inquirere facit facti, & plane illa est, ut qui doctrina vincere illum docuerat doceret opere milites suos vincere, frangeretque illius vires nobis, qui nostri dominus erat & caput, & ut in congressu artes, vires odium obstinationē & malitiam, manifestaret hostis, & quomodo illa omnia essent superanda. Quibus ēt potissimum armis, esset ille fugandus & uincendus, & ut fugam caperet cōpellendus, & quæ gloria, qui triumphus spectarent victores, quæ omnia maxima cum sint, & animarum saluti maximè necessaria, latuissent, si id non fuisset certamen à Christo optimo maximo initum, diuinam illius potentiam consultò, illo dissimulāte, latuissent etiam, si primo statim insulto fuisset in fugam uersus. Vt igitur milites suos instrueret, cęlitum, imperator, ductus est ab spiritu, in desertum, vt tentaretur à diabolo. Sed quæramus, quæ impulere illum, ut degentem illum in deserto aggrederetur? Quia qui in deserto sunt, quodāmodo in campum (vt dicunt) videntur illum prouocantes, cōuictus enim hominum vitare, vacare orationi, ieiunio indulgere, & id genus, pijs alijs operibus in ocio illo & solitudine operam dare, capere in illū arma,

Res mirabilissima quod cum scarabęo certet omnipotens.

Certaminis ratio.

Quæ impulerint hostem in tentationem.

ma, ista sunt, vnde, statim se accingit ipse, congressui. Neque id tantum facit in eos, qui in desertis agunt locis & solicitudine, sed in eos omnes qui norunt desertum habere in ciuitate, ut nouit Daniel in Babylone, solitudinem habere in conuictu, vt nouit Ioseph in Aegypto, ac ita Deo dedunt se, illius gloriam suis in operibus procurantes. Sed quænam tanti in illo odij ratio est? Ratio nulla, neque enim, vnquam ratione agitur ille, sed malitia, liuore, inuidia. In primis, quia dissimiles illi sunt, Veraces enim sunt qui probi sunt, mendax ille, obedientes, inobediens ille, humiles, superbus ille, probi, improbus ille, imò improbitatis Pater, ac ita, quemadmodum in rebus à natura conditis quæ contrarietatem habent interse, inimica sunt, ut aqua & ignis, ille corrupta voluntate sua, omni probitati, cui sua aduersatur malitia, inimicus est, ac in indulgentes illi, tanquam in hostes arma capit, vnde; grauissime Gregorius, Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem, non enim ait ad requiem, sed ad tentationem, quia hostis noster, adhuc in hac uita positos, quantò magis nos sibi rebellare conspicit, tantò magis expugnare contẽdit, eos enim pulsare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Rursum, quemadmodum qui hærebant Dauidi, ingrati erant Saul, & illorum ille necẽ & perditionem curabat, quia hęrebant illi, quem ipse præmalitia sua habebat odio, ita & tenebrarũ princeps iste, omnes hærentes luci, omnem hominẽ uenientem in huuc mundum illuminanti, habet odio, persequitur illos, arma contra illos parat, & necem illis molitur, sed, Custodit dominus omnes diligentes se, estque cum illis in tribulatione, ut eripiat & glorificet. Ex dictis colligamus, opportete nos habere hostes, esseq; vitam nostram militiam, & esse hostes, quos describit inuictissimus militiæ Christianæ ante signans

Cur pios tẽtat Satanas:

Eccle. 2.

Greg. li. in 24.12 & 13.

Expende uerba.

2. Re. 3.

Ephe. 6.

Ioann. 1.

Psal. 33.

Eph. 7. & 2.Co. 10. & 1. Tim 1. Eph. 6. signans Paulus, Induite uos armaturam Dei, ut possitis stare aduersus insidias Diaboli, quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinē, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores, Tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus, idest, contra inuisibiles hostes & nō spirituales nequitias propter cœlestia. Noscamus ēt uictos (quia ignauia sua victi sunt) æternæ ignominiæ nota inurendos esse ac detrudendos in inferos, vnà cum uictore & triumphatore suo, uictores autē, & qui strenuis fuerint animis, immarcessibili gloriæ corona decorandos, & triumphatorum glorioso cœtui adscribendos. Vincenti dabo manna absconditū, & dabo illi calculum candidū, & in calculo, nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit, quæ victorum splendida fuit merces. Rursum, & colligendum est, quod huius sunt certaminis spectatores, vniuersi cœli cætus, qui noti spectant tm̄, sed opem à Deo implorantes ferunt, vt pudore accendamur, & animos recuperemus. Rursum quod cùm prostrato hoste certamen mimus, fracto spoliato, & quod à dextris est omnipotens, qui superauit illum, fregit, & uires contusit, Vnde, si nos illi non dederimus, proculdubio uincemus, Vicere enim illū octogénarij senes, vt Eleazarus, Antonius, Macharius, impubes adolescentes, vt Laurentius, & Sebastianus, Tenelli pueri, vt Pastor & Iustus, Floridæ uirgines, vt Agatha & Catherina, quis iam de illo victoriam nō spectabit, Deo uires & animos suppeditante? sunt enim illa Augustini certissima, Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine peccato, sine tentatione, quia præfectus noster per tentationem nostram fit, neq; sibi quisquam innotescit, nisi tentatus, nec potest coronari nisi vicerit, neq; potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Sed uide iam, quomodo ementita clemētia dissimulet malitiam, & Zelosamis, quā

Victorū dedecus & supplitium. 1.Pet. 5. & 1.Co. 9. & Iacob. Vinc. gloria. Apoc. 2. Christiani certaminis spectatores qui sint. Hostis fractus. 2.Ma.2. Augu.in Ps. 60.

nouerat iam in Christo, dicat illi, Dic ut lapides isti panes fiant. Sed cur qui Aeuæ & Adamo pomum ostendit, suaue ad vescendum & aspectu delectabile, non tulit panes, vt offerret illos Christo, ut spectatis illis fami suæ succurreret? Omnino, quia maiora de Christo conceperat, illos enim homines esse nouerat, hunc Deum esse odotabatur, & vt certior fieret, ita rogat, Dic ut lapides isti &c. Si id enim non suspicabatur, quæ erat illius stultitia, ut hominem ederé rogaret, quæ non ualeret edere nisi Deus? Quem ex prophetis, lapides in panem conuertisse legerat? qui si præstitissent, neque id quidem sua uirtute præstitissent, sed diuina, idque docet loquendi modus non enim dixit, precare Deum (cui longo seruisti ieiunio) vt lapides illos in panem conuertat, suorum enim ille seruorū gratia multa solet & magna facere. Vt Moysi, Iosue, Heliæ, Helisæi, sed ita loquutus est, Dic ut lapides isti panes fiant, ita apud se cogitās, si dicto, lapides conuerterit in panem, planè ille est, qui dixit & facta sunt, mandauit & creata sunt, Cuius uerbo, cœli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum. Sed si hanc illum habere uirtutem suspicabatur, & illum esse timebat qui pluit seruis suis manna ad manducandum (Panem cœli dedit eis) potuit etiam intelligere, posse etiam seipsum cœlesti pascere pane, qui tantò magis erat dignus illo, neque ex emolitis lapidibus & in substantiam panis conuersis, opus esse illi pane. Et si suspicabatur illum Deum esse, cur non rogabat lapides conuertat in preciosos & delicatos cibos, & illius salsitudine dignos? planè quia uiderat eum antea negligere illos, & nulla illorum cura teneri, & communibus cibis pasci, & hoc modo, illius perfectioni inseruiens, & aliena ab illius perfectione non petens, sperauit illum in suam sententiam pertracturum, omnia enim explorat callidus hostis, qui tunc maximè sæuit, cùm blandus est,

Gen. 3.

Cur hæc forma tentationis gaud. nisus est hostis.

Exo. 15.
Ios. 10.
3. Re. 19.
4. Reg. 4.
Psal. 32. & 148.
Psal. 32.
Exod. 16 et Ps. 77

Cur imaginis suæ non rogauit ut conuerteret panes.

Tentato- ris calliditas. tunc magis immittis, cùm simulat se esse misericordem, tunc magis inimicus, cum fingit se amicum, tunc magis bonis nos priuare nititur, cum bona promittit, vnde tunc maxime cauendus, maiori enim cautela opus est,ut noscamus illum, cum se in Angelum lucis trāsformat, quàm cùm se tenebrarum principem manifestat, cùm quid sub specie pietatis exigit,quàm cùm aperte nepharium quid efflagitat.

Dira in- tentādo industria. Vide etiam,in tentando, artem,alio.n.modo uiros ille tentat perfectioni deditos, alio sibi indulgentes,in minima pertrahere laborat illos,resciēs,certissimum esse, quod qui spernit modica, paulatim decidit,&
Eccl.19. quod neglecta scintilla sumere soleat uires. Eos autē qui laxius uiuunt,& curā carnis faciūt in desiderijs,
Rom.13. aperto aggreditur ille Marte, & maiora ab illis exigit. Ad hęc,quid Christus,sacris utens uerbis(quorū
Diuina scriptu- ra in no- stros scri- pta usus. ille autor erat) blāde,sed sapiētissime rñdet? Scriptū est,nō in solo pane uiuit homo,simul docēs, quę scripta erant in antiqua lege, & quę erant in noua scribenda,in nostros fuisse scripta usus, & ad Demonis artes illudendas esse oīa aptissima, & apositissima,capiendumq; ex Sacris scriptis consiliū, Cùm tentat ille,ut illius tentationē illudamus,ideo illa dicta sunt,
Ps.118. Præceptū lucidum,illuminās oculos, ut à Sathana paratas nostris pedibus pedicas uideamus, dicta cōsiliū, vt in rebus o.b.quę ab illius uersutia nobis pponunt, cōsulamus illā,ne quid illi aduersum, illius instigatione faciamus.Sed dices,pręstari potuerunt ista à uiris
Psal.1. Sapientib. qui in lege dñi meditantur die ac nocte, qui scrutātur testimonia eius,qui ex hoc sacro armamentario capere arma norunt, & illis in aduersarios cū opus est uti. Nos qui ex populo sumus, qui ista ne-
Leui.14. que extremis labijs vnquā degustauimus quib.in Sancta sanctorū ingredi non permittitur, quō sacris his
Ezech.2. sententijs vtemur? inuolutus est hic liber nobis, ex cuius sacra lectione, capiendę illę sunt, non desunt

qui

qui expendant illud,nō desunt concionatores & ma
gistri, qui arma tibi ministritent, sententiasque sup
peditent, quoties enim illos audis pro Christo lega- 2. Co.5.
tione fungentes, toties tuis manibus arma parant,
quibus illum vincas,doctrinā docent,qua versutias il Psal. 4.
lius intelligas,certissimaq; sunt Dauidis,illa, Multi
dicūt,quis ostēdit nobis bona? Signatū est super nos
lumē vultus tui dñe. Suntq; planissima quæ te abūde
instruūt,vt in his quę ad mores spectāt non vincaris,
quid.n.breuius,quid planius,aut lucidius,istis quę ab Luc.6.et
Euangelista Luca scripta sunt? Quæcunq; vultis vt Matt.7.
faciant vobis homines,& vos facite illis,au illis quę
literis sunt mandata,à magno Apostolo Paulo? Om
nis lex in vno sermone impletur, diliges proximum Roma.13
tuum sicut te metipsum,quibus obseruatis(vt docuit et Gal.5.
magister uitæ) & uiuens, & uictor tentantis & illius Mar.10.
tentationum euades, quod si in fide tentauerit uer- & Luc.
sutus hostis, tu annosæ similis quercui, persta in his 18.
quæ didicisti,& quæ edocta te sunt ab indulgentissi-
ma matre Romana Ecclesia, quæ omnia uerissima
sunt,certissima & compertissima, neque tuis ad ista
opus est armis, illa, acies ordinata est, & te defen- Cant.6.
det,illa erit tibi locus munitus & turris fortitudinis Psal.70
à facie inimici,ab illa mille Clypei pēdent,& omnis Canti.4
armatura fortium,habetq; illa non sexaginta fortes, Psalm.4
qui illius pacem tueantur (ut de lectulo dictum fue- Psal.26
rat, Salomonis) sed in numeros,qui habent enses su-
per femur suum,& ad bella sunt doctissimi,tamen ti Aug.lib.
bi ista, nimia cum securitate dicito, In pace,in idip- cōt. epis.
sum,dormiā & requiescam,quoniam dominus susce- fund.c.4
pit me, dicito, Dominus protector uitæ meæ, à quo
trepidabo? & hac uitæ simplicitate contentus esto.
De qua,egregia sunt illa magni Augustini ita loquē
tis, In Catholica enim Ecclesia (ut ommittam synce
rissimam Sapientiam, ad cuius cognitionem pauci
spirituales in hac uita perueniunt, cæteram quippe

1.Re.14 turbam non intelligendi uiuacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit,) euenit his, qui arroganti animo, ut hæretici omnes, gladios ex diuino hoc armamentario capiunt, & qui indigni militum gregariorum nomine duces & magistros se belli profitentur, q̃ Philistinis, cũ Ionathas in monte ascendit dictũ, & ecce uersus fuerat gladius unius cuiusq; ad proximũ suũ, & cædes magna nimis, ac ita isti mutuis se vulneribus cõfodiunt, Neq; huius, de quo agimus hoste, inferior uersutia ista est, uulgares inducere homines, ut ex cęlesti scriptura sumptis testimonijs, se defendere abilius tentationibus laborent, quibus armis corrupto sensu ab illo deprauatis, in illos ipsos insurgit ipse. Christus uitæ magister, docẽs hoc magistrorũ esse munus, pro omni sua schola certãs. Et quos orbis erat creaturus magistros, exẽplo suo instruens, ut pro suis illis, diuinis istis armis certarent, uibrat coruscantẽ cęlestis scripturæ gladiũ, in illum, inquiens, Scriptũ est, non in solo pane uiuit homo. Non enim diuina uirtus à qua omnia spectãt, ut det illis escã in tẽpore opportuno, & qui hominis iumenta saluat & sustentat, alligata est ut solo enutriat suos pane, potens illa est, solo (si placuerit illi) uerbo suo sustentare illos, quod omni pinguissimo, & gratissimo cibo suauius & efficacius alet, non enim penu Dei, ut penu est hominum, quod annumeratos habet cibos, quibus deficientibus, non habet quo conuiuas suos alat, Habet illud innumeros, quorũ omnium uicem, cum placet, verbo suo supplet. Hęc enim hominũ sapiẽtia est, quæ publicam uiam sciat, & Dei uias ignoret, pane tantũ credit sedari famem, aqua sitim gladio obtineri uictoriã, nauigijs, Tranari maria sterilem terram non posse esse frugiferã. Manifestarunt ista Israelitæ post cõsumptũ conspersum ex Ægypto adductũ, ita loquentes, Cur induxisti nos in desertum istud, ut occideres multitudinem fame? Et cùm a tergo instantem

Boni munus magistri.

Ps. 103.

Psal. 70

Dei penu abũdãtissimũ.

Exod, 14

rem uidebant hostem,& ante oculos mare, uiam occludens, nullis occupatum nauigijs quibus solet illud secari, dixerunt ad Moysen, Forsitam non erant sepulchra in Ægypto, & ideo Tulisti nos ut moreremur in solitudine? Non expendentes, quod non in solo pane uiuit homo, si potentiam Dei consideret, quo tantum angusta sua potentia considerata, se posse sustineri credit non.n. uiæ Dei, sunt uiæ hominum, sed mirabilis illis facta est scientia Dei. Vnde cùm econtra contingere uident, & pastosse contemplantur in deserto ubi non erat panis, aqua refrigeratos in loco ubi non erat aqua, & terram sine aqua conuersam in exitus aquarum, & terram sterilem mutatam in fructiferam, mare conuersum in aridam, suæ sapientiæ angustiam confitentes, quæ credebat solo posse pasci pane hominem, mirati ipsi diuinam potentiam, ab illius mirabiliũ prædicatione non cessant, Cantemus Domino, gloriose magnificatus est, equum & ascẽsorem defecit in mare. Memẽtote mirabiliũ eius. quæ fecit, pdigia eius & iudicia oris eius. Cõfitemini Domino quoniã bonus, quoniam in seculũ misericordia eius. Dicãt qui redẽpti sunt à Dño, quos redemit de manu inimici &c. Extollamus igitur, & nos animos, in illius oĩpotẽti uirtute spẽ nostrã cõstituẽtes, sperãtes, q cũ cõmuni quo solet rebus modo, nobis nõ cõsuluerit, cõsulet pro sua pietate mirabili, & q noluit Dæmonis facere suasum, ut & nos nihil illius instinctu faciamus etiã si humano iudicio uideatur conueniẽs, utile & necessariũ, ut uideri potuit panis sũptio, ut diutinę succurreretur fami faciet nostris precationibus, lapides conuertens in panes, aut multorum hominum duritiem emoliens, ut nostræ illi necessitati pane, succurrant nobisque subueniant, aut desperata tempora (ut solent uideri illa in quibus cœlum apparet, ferreum, terra, non lapidea tantum, sed ignea) suo uerbo emolita reddens, & in panes conuertens,

Esai. 55

Psal. 138

Exod. 15

Psal. 77

Psal. 106

Quomodo lapides conuertit Christus in panẽ.

Leui.26 tens,illa. Conuertens etiam lapides in panes, duros labores, quibus solet mortalium uita redundare, ita temperans, ut, illorum duritiæ emolita, comedi iam possint ut panes, qua potentia aperte usus est in Iob,ita loquentem,Flagellis suis cinxerit me,ecce
2.Cor.11 clamabo uim patiens, & non exaudiet? Et in Paulum, in laboribus plurimis, in carceribus abundantius,in plagis supra modum, in mortibus frequenter sic potuit hostis, hoc primo insultu ita sapienter repulsus, à secundo desistere congressu, sed non is fuit illius unquam in pios animus, aggreditur illos, neque ad extremum usque congressum desistit, ne quo spem uincendi deponit aut arma, & si millies discesserit uictus,perstat ille in malo studio, quod si nos in boni consecutione apponeremus, consequeremur illud, sed nos statim fatigamur, lassamur, desistimus, si cumprimum opposita cura est; frustramur optatis. Idq; nobis, in animi contingit bonis, nam in his quæ corporis aut fortunæ sunt,constantissimi sumus,pro horum assequutione. Etsi sæpissime frustrati sumus,aut in solo,aut in salo,aut mari, siue fauore Principum siue mercium distractione, constamus, Cumque una non successit uia tentamus aliam, Eneque in his sumus. In animi autem bonis, tenelli pueri, Quæuis occasio, etiam si læuis illa sit,retrahere facit manus. Carnis mortificationem es agressus ieiunio illam & oratione consequi utcunq; laborasti,non successit,statim desistis. Et ab alio quouis utili nobis ipsis opere, ita desistimus, ac si nostra non interesset. Non ita tuam quærit Sathan perditionẽ,ut tu salutem tuam,tu ignauiter, timide,remisse leuiter,in constanter quæris illam, ille pertinaciter,uigilanter.& una alteraque & multis tentationibus tuæ inuigilat perditioni. Id hodie manifestat, cum tot frustra tentationes uigilijs apponit. Explicuitque. ista Petrus, cum, ut illius

Vide Gregor. lib. in 13. c. 9.

Inconstãtia in assequutione bonorum.

Sathan intentando cõstat.

ferocita-

ferocitatem in homines, immanitatem & ferita- 1.Petr.5
tem explicaret, non contulit illum cani, non vulpi, aut lupo, sed leoni ferarum omnium magis terribili, neque dixit illum insidiari, sed circuire, vt ex omni parte impeti nos ab illo intelligamus, qui circuit, ut si quam partem, imparatam inuenerit aggrediatur, simul & nocendi nobis iuge studium explicans, nosque terribilis & horrendi hostis prædictione, vigiles esse iubens, ideo & adiecit, Quærens, non in quem dentes infigat, non quem feriat ille vnguibus, sed quem deuoret, & vitam animi deuoratus amittat. Hoc modo Sattham in nos immanitem, & in defessum in nostram perditionem studium explicuit, Non tamen, siluit summus Apostolus arma, quibus erat illi resistendum, Cui, inquit, resistite fortes in fide, omnino hoc modo resistendum illi est, fide, non metu, non pusilanimitate, sed fortitudine. Neque fortitudine lacertetum, fortes enim fuere gigantes, fortes Goliath & Saul, & tamen ille vicit illos, sed tantum fortitudine & strenuitate animi, qua præditos, fugit ille, etiam si adolescentes illi sint aut teneræ virgines, Resistite (inquit idem) diabolo, & fugiet à vobis. Expende, iam quanta sit fortitudo piorum, quæ leonem vertit in fugam. Fortes igitur in fide ille timet, vt timuit plane illos, de quibus grauissime Paulus. Sancti, per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, obturauerunt ora leonum, & extinxerunt impetum ignis, & in fide illi animose resistentes fugit, vt fugit istos. O speciosum certamen, si tam fuisset aspectu gratum Dauidem cum leone contendentem spectare, quanto erit gratius, lætius & iucundius, Christianam virginem spectare, cum immanissimo leone certantem, & illum in fugam vertentem, ut certarunt Agnes, Lucia Dorothea, & innumeræ quæ certant hodie intra priuatos parietes, quas nunc ipse,

Cur hostis leoni comparatus.

Gen. 6.
1.Reg.17

Iac.4.

1.Reg.17

Victoria Virginũ.
Speciosa

nunc

mine suo acti multi spiritu ad mala tentantes sollicitant.

Text, Repulsam passus Sathan, assumpsit eum in sanctam ciuitatem, & statuit supra pinaculum templi. Hæc sunt illa, quæ à principio diximus esse mirabilibus mirabiliora, quod permittat se assumi Christus à Diabolo, & in Sanctam ciuitatem deduci. Quæ omnia, cum hominum amore fiant, & in illorum exemplum & instructionem, quò humiliora illa sunt, tanto in maiorem admirationem rapere debent illa hominem, nosseque debet ille, quantopere seruire *Amor Christi in suos.* teneatur illi, qui, vt illi benefaceret, ad tanta tamque humilia, se dimisit, ut permittat se à Diabolo nunc huc nunc illuc assumi adduci. Si quemadmodum Sanson nolens & inuitus à Philistinis du- *Iud. 16* ctus est in Pistrinum munus ita vile & indignum homine, volens pro alicuius amore, commodo, & honore duceretur, quanto ille Sansoni teneretur? Permittit igitur assumi se nunc a Diabolo, qui postea ab illius ministris, vt optime Gregorius, per- *Gregor.* misit se comprehendi, illudi, flagellari, & arundine percuti, omnia ferens ac permittens in hominum amorem, & Redemptionem. Constituto igitur, iam Christo supra pinaculum, ita illum alloquitur, Mitte te deorsum. Non dissimilia sunt quæ semper il- *Stultissimas em per petit Sathan si expendātur illa.* le suadet, omni cum sint semper rationi aduersa. Quis enim cerebro valens, pro hominum inani gloria deorsum erat se dimissurus? qui saltem Angelicis se manibus suscipiendum spectaret. Nam qui ista præditus esse spe pios, sanctus, & gratus futurus erat Deo, cui rem ingratam se facturum sciret, si absque vlla necessitate sese deorsum dimitteret, sciret etiam statim, quod inanis intuitu gloriæ, similia faceret, quod seruus illius esse desineret, vnde, neque Angelorū, ut promittebat ille, auxilio & custodia potiretur, sed collideretur, vt Simoni euenit mago, in cœlos-

se ascēdere fingenti. Vnde quisquis quæ à Dæmone dicuntur aut suggeruntur, discusserit, dissona semper omni rationi inueniet: & quibus non nisi stultis valeat ille imponere, siue illa ad inanes honores spectent, siue ad corporis indulgentiam. Nonne stultissima suasio fuit illa Simonis, cum donum Dei, omne superans precium, suasit posse parari pecunia? Et stultissime, quibus ad idolorum adorationem inducit gentes, impellitq; filios, filiasque suas immolare illis. Sed ò miseri quod ille in sublime extulit. Extulit autem omnes, quos non probitas uitæ, non integritas morum, non uirtus, sed ambitio, cupiditas, mundanus fauor, importunæ preces, & dona sine ullo ad merita habito respectu extulere. Elati enim illi sunt, vt deorsum se mittāt, & tantò fit grauior ruina, quantò excelsius, a quo dimittantur, fastigium. vides huiusmodi homines demissos statim deorsum, nihil sublimè, nihil excelsum, nihil cœleste, aut diuinum cogitantes, & tantum quæ super terram sunt sapientes, tumentes illos inani odore, incensos diuitiarum cupiditate uentri seruientes, & modo etiam suo sępe è pinaculo honorisq; vertice deturbatos, ut uidistis Absalonem, Amanum, & his similes innumeros. De his quos modo etiam suo constituit, supra pinaculum templi, ut concionatores, prælati (si qui horum sunt) nihil à nobis dicendum, neque gladius in uestem unctorum Domini est extendendus, ut abscindat illam, ut nos dolores tactus docuit David. De magistris, quos ille hodie supra pinacula templorum constituit, cuius modi sunt hæretici, qui etiam & quæ ille illis suggerit loquuntur, longa posset haberi oratio, sed missos faciamus illos, & quæ docent omnia, quibus se ac suos deorsum demittunt demittentq; in infernorū ima. Sed quid ad illa Christus sanctissimus, Scriptum est, non tentabis Dominum tuum, Ecce diuinarū scripturarum diuersum usum Christus utitur illis natiuo

Acto. 8. & 12.

Ps. 105.

Miseri quos ad honores extulit Sathan.

Col. 3.

Qui sint qui si deorsū mittunt.

2. Re. 28

Hest. 7.

1. Re. 24.

Text.

suo sensu, quem nouit, qui illarum auctor erat, utitur
Ps. 118. ad idipsum ad quod scriptæ sunt. Scriptæ enim sunt ut
seruentur, ut cõsilium nostrum sint, vt ad illarum normam nos factaq; & motes nostros componamus, ut
non discedamus ab illis. Verissima enim illa sunt, in
quo corrigit adolescentior uiam suam? in custodien-
Bonus scripturarum usus. do sermones tuos. Illa item, tunc non confundar, cũ
prospexero in omnibus mandatis tuis, utitur illis, in
hominum utilitatem, & patris gloriam Christi vestigijs hærent qui pro illo legatione funguntur, tanque
2.Cor.5. Deo exhortante, per illos qui declarant sermones il-
& Eph. lius, ut illuminent & intellectum dent paruulis, qui
Ps. 118. secundum eloquium illius, dirigere suos laborant, ut
non dominetur illis omnis iniustitia, ita ut apud se di
cere quisq; possit, uiam ueritatis elegi, & iudicia tua
non sum oblitus, quærentes, non quod sibi utile est,
1.Cor.10 sed quod multis, ut salui fiant. Diuerso & contrario
modo Sathan ille sacris utitur scripturis, sed non in
Genuino sensu (cuius modi est, quem complectitur
Romana mater Ecclesia) sed uitiato, corrupto, de tor
Abutuntur scriptura perfidi hæretici. to, idque in hominum perniciem, omnes deorsum
mittere laborans, ubi infœlix suum habet locum. Il-
lius maligno loquuntur spiritu Aepicuri de Grege
porci, Lutherani, & perfidi hæretici omnes; salutiferum diuini uerbi gladium in mortiferum uertentes,
suaues illius, & animos inflammantes ignes, in ignes
Tartareos, splendorem illius illuminantem, in excæcantem fulgorem, facientes scaturire uermibus, cœle-
Exo. 16. ste illud manna. Docuit ista Christus optimus maximus, sapientia, qua diximus, & bonitate inenarrabili, sacra loca citans, unde, inter innumera illa
Aug. ser. 38. ad fratres. commoda, quæ de sacra scriptura refert magnus Augustinus, diabolum illam reijcere dicit, Discite diuinam scripturam filioli, sæpe eam legite, quia lenior
oleo, sublimior auro, argento purior. Hæc est quæ
præcipue in Deum prouocat, & Deum diligere inuitat,

tat, corda illuminat, linguam purificat, conscientiã probat, animam sanctificat, fidem confortat, diabolum reijcit. Simul docens, certissimam esse regulam non uitę, & agendorum tantum diuinam scripturam sed ad discernendum quæ sint grata Deo, quæ ingrata, quæ præcipiat ille, in quæ inducere laborat Sathan. Quotienscunq; enim contraria illi suadet sano, uero, pie intellecte modo quo à sãctissima matre Romana Ecclesia instruimur, mẽdacium illud est, & manifestus dolus, error in nostram pernitiem machinatus, alienissimus à sensu pio, & uero, etiam si mendacissimè dicant sermonem illa sonare Græcum, Chaldæum, aut Hebræum. Sonet nostris auribus uox Ecclesiæ dulcis, quæ utinam in illorum sonaret. Eant miseri isti in adinuentionibus suis, qui traditi sunt in desideria cordis eorum, ista omnia relucent, in Christi mitissimi, sapientissimo responso. Scriptum est, non tentabis dominum Deum tuum. Quorsum ab illo miraculo petenda aqua ubi torrentes inundarent? Quorsum panes, ubi copia esset magna tritici? quorsum exiccatio maris, ubi innumera essent nauigia? Quorsum me deorsum mittam vbi opposita ad descendendum schala est? Neque enim piorum est, Deum tentare, neque Deus talis ut tentari debeat. Adiutor enim ille dicitur, in opportunitatibus, & vbi opportunitas non est, neque miraculosum illius auxilium implorandum est, neque ipse concedet illud. Adhuc escæ eorum, erant in ore eorum, & ira Dei descendit super eos, quia cum manna haberent, cœli panem, uolatilia appetiuere. Cum autem necessitas instat. nil hæsitantes, petamus. Dat enim ille affluenter, & non improperat, Fecere ita Moyses, Helias, Helisæus, Iosue, Petrus, Paulus, Ioannes, imo & ipsi, cum opus erat, suo nomine miracula ædidere. Nolis igitur tu, cum scholæ sint & gymnasia, miraculo doceri. Nolis ubi ad manum panes sunt, miraculo sustenta

Encomiũ scripturę

Romana Ecclesia fidissima diuinarũ scripturarum iterpres.

Psal. 26.

Psal. 9.

Psal. 77.

Iacob. 1.

Exo. 15.

1. Re. 17.

4. Reg 6.

Ies. 10.

ri. Noli ubi medicina est, spreta illa, sanari miraculo, sed utere istis, quæ etiam à Deo in tuum commodũ instituta sunt, & te actua commenda illi. Et caue, ne quando diuinam illius benignitatem tentes, quæ cũ cogitationes cordis audiat, & in necessitate clamantes iuuet, tentantes illum respuit. Tunc assumpsit in montem. Mirari oportet Christi lenitatem sapientissimam.

Psal. 9.
Psal. 8.
Text.

Omnia hæc tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tunc repellit cùm maiora promittit, tunc dicto fugat illum (ut imperij illis, uis magis agnoscatur) quã do telo utiliter ille maiori & magis metuendo. Expende, quomodo ferre non possit diuini ictum uerbi, quomodo inuitus, iubenti, obsequatur, & momento eodem, eodemq; modo quo precipitur illi, neq; deposuit adhuc Christus (uertẽdus cum sit ille in fugã) arma sacra, sed dixit, Vade retro Sathan: scriptum est enim dominum Deum adorabis, & illi soli serues, ut ostenderet, non potentia tantum uicisse fugasseq; illum, sed ratione, & ueritate; quando quidquid ab illo fiebat, consonum, cœlesti scripturæ erat quidquid dicebatur sumptum ex illa; Quæ autem à Sathana, rationi & scripturæ omnia dissona, siue dicta illa essent siue facta. Vnde, utroque uictus ille modo, discessit miser, & iubentis potentia, & ueritatis uirtute, simul & suos instruens, ad extremum usque certamen non esse deserenda arma sacra, precantes semper, dirige me in ueritate tua, & ut doceat, manus ad prælium, & digitos ad bellum.

Magna de Christo concipit quando ita maxima perfidus promittit.
Text.
Psal. 24. & 5.
Psal. 17.

BREVIS QVAEDAM *alia Euangelica consideratio.*

IAM igitur expende, & ita ducem summum alloquere. Quorsum ò bone, aut deserta petis loca, aut

aut ieiunas? Hæc enim opportunitas loci, hoc silentium, hæc ocasionum fuga nobis necessaria est, hoc nobis necessarium ieiunium, ut spiritu, facta carnis mortificemus, ut Agar subijciamus ancillam, carnem scilicet, aduersus dominam rationem insurgentem, ut rebelle corpus spiritui subijciamus, cogamusq; illud ferre iugum, & illius dictis obsequi, nobis inquam, in quibus caro concupiscit aduersus spiritum, & qui intra nosmetipsos, duos populos rixantes sentimus. Tibi quorsum desertus locus, qui pax est ipse, & cui cuncta silent, cui non maris rugitus, non urbium strepitus impedimento esse possunt, ut tibi ipsi patrisq; tui supernis negocijs non uaces, & qui non tantum peccatorum conuictu non inficeris, sed illi tuo mundantur? Vnde neque illorum consuetudinē ob idipsum est dedignatus, sed curasti semper illam, ut tua luce illorum fugares tenebras, ut tua doctrina, omni medicamento magis efficaci, sanares illos, ut exemplo tuo, semper prouocares illos ad meliora, errantes, semper sicut oues quærens. Quorsum tibi desertus locus, qui tua præsentia ciuitates honorificas & sanctificas? Quorsum tibi ieiunij dieta (vt ita dicamus) qui non tantum non es infirmus, sed salus ipsa & sanitas, & qui sanas omnes infirmitates nostras, & redimis de interitu vitam nostram, in quo nihil est, quod aduersetur rationi, nihil qđ contrarium sit spiritui, nihil deniq; qđ ieiunio egeat? Sanitas ipse est pax tranquilitas, decus gloria. Nequaquā indiget ille istis, quemadmodum neq; ad suam sanctificationē, aut redemptionē, quia sanctificator ille erat, & redemptor, passionis non egebat ille tormentis) sed quia attritus postea fuit pp scelera nr̄a, ut eius liuore sanaremur, nūc pp eadē, & desertum petit, & orōni uacat, & longo tpe ieiunat. Pro nobis igitur, qui in hoīum conuictu uiuimus, ut purè uiuamus, petit desertum. Pro nobis ad patrem preces fudit, ut nostri misereatur. Pro

Col. 3. 1. Pet. 3. & Ro. 8. Gen. 21. Galat. 5. Gen. 25. Christus cur in desertū petierit. Ps. 118. Mat. 12. Christus nō egerit ieiunio. Ps. 102. Esai. 53. Expende Christi ī hominē amorem.

nobis ieiunat, quibus eius tantopere nocuit. Nobis enim est natus, nobis datus, simul etiam docens, res esse gratissimas patri, orationem & ieiunium, prodesseque nimis, ut perfectè ista fiant, deserti petitionem loci esseq; ista, nos, pro nobis ipsis facturos, quãdo pro nobis illa ipse fecit. Est igitur nobis desertus locus, non tantũ ut uacemus orationi & ieiunio optatus, sed ut fugiamus de medio Babylonis, ubi tanta rerum confusio & perturbatio est, atque ut id celerius fiat, ita nostrum quisque precans, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & uolabo & requiescam, & fugiam in solitudinem?

Res Deo gratissima, oratio & ieiunium.

Hier. 51.

Ps. 103.

Sed dices, nõ omnes deserta loca petere possumus, neque solitudinem quærere, hoc saltem potest & tibi supra modum necessarium est deserta loca ab improbis, à nefarijs, à sceleratis quærere, solitudinem istorum inquirere. Expende deriuata damna. Israelitico populo, ex commixtione gentium, Commixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruierũt sculptibilibus eorum. Vera ista resciẽs Paulus, cum alioqui magnus esset pacis & contuberni amator, ita loquitur. Si qui frater nominatur inter uos est fornicator, aut æbriosus, aut auarus, aut maledicus, aut idolis seruiens, cum huiusmodi neque cibum summere. Expende typum Exod. 23. Ne inibis cum eis fœdus, non habitent in terra tua (rationem reddit) ne fortè peccare faciant. Arma & gladij in uia peruersi, custos autem animæ suę, longè recedat ab eis. Hinc Dauid Rex, cum esset propheta & sanctus, ait, O di ui Ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo. Vides, quomodo desertum petiuit Dauid, nequaquam sibi fidens? Tu pete, & si quam habiturus es in hac solitudine societatem, illa sit, quæ tibi auxilio sit, & non impedimẽto ieiunio orationi & laudabili omni actioni, & silens dicto, quod loquens dixit, Si quis domini est, iungatur mihi, oculi mei ad fideles terræ,

Ps. 105.

1. Co. 5.

Exo. 23.

Prb. 22

Psal. 25.

Exo. 32.

Ps. 100.

ut sedeant mecum, innocentes & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te domine. Non adhæsit mihi cor prauum, detrahentem à me malignum, non cognoscebam, detrahentem secreto proximo suo, hunc persequebar. Nobis igitur, solitudo necessaria est, si nō illa in quam Christus migrauit hodie hæc de qua loquuti sumus, quæ non erit nobis impedimento, sed iuuamini, ut uacemus orationi & ieiunio, ut in nostram vtilitatem & exemplum vacauit Christus. Vacandum est igitur orationi & ieiunio, & hoc potissimum tempore ad opera ista piaque alia sanctissime dicato, & destinato. Hoc, huiusmodi bonorum ope rum emporium, hic horum fructuum autumnus, & harum messium æstas. Sed modo quo debent ista fieri, nosse maxime oportet. Vacandum orationi, cumque nec omnes neque semper uacare possint ei orationi quæ dicitur mentis, vacent ei quæ dicitur uocis, mente tamen, nam vera sunt illa pauli Orabo spiritu, orabo & mente, psalam spiritu, psalam & mente, & orantes expendant ista quæ summa cum breuitate dicimus, ne plus solito prolixi simus, quis sit quē orat, & quæ morat, & quæ sunt quæ orat, ut humilis sit & subditus in orando, & reuerens & adorans Deum quem orat, & digna quæ exaudiantur ab illo, quę orat.

Psal. 24.

Bonorū operis ferax quadragesima.

1. Co. 14

Quæ expendēda in oratione.

Ieiunium item fit, quale ille elegit illud, ita, ut cor pore ieiunante, ieiunet & mens sobria, à labe prorsus criminum; nam egregia sunt illa Bernardi, Si gula sola peccauit, sola ieiunet, si uero peccauerunt & membra cætera, cur non ieiunent & ipsa? Illa item Gregorij. Illud ieiuniū Deus approbat, ut hoc quod tibi subtrahis, alteri largiaris, ut unde tua caro affligitur, proximi caro reparetur.

Ieiuniū quale.

Bernar. serm. 28

Gregor.

Non possunt sacra interse dissona esse testimonia, neque quæ antiqui sunt testamenti, neque quæ noui, neque quæ utriusque sunt interse. Cum enim uaria

Vtriusq; testamẽti autor uirus. sint capita, varij etiam solent esse sensus, & sententiæ, vtriusque autem testamenti, & eorum omnium quæ in illis sun., vnum idemque caput sit Deus, vndè, non poterunt omnia non esse certissima, & certissime consona, ideo vtraque testamenta dicta sunt
Cant. 7. duo humuli gemelli, dicta Cherub, è regione se in propiatorio spectantes, vndè, cum in nouo testamẽ-
Exo. 25. to dicitur, Nemo cum tentatur, dicat, quod à domino tentatur, Deus enim intentator malorum est,
Iacob. 1. ipse autem neminem tentat, & in veteri, Quia tentat vos dominus uester, vt palam fiat vtrum diliga-
Deu. 13. tis eum an non, & nunc, Fratres, quoniam vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet ani
Iud. 8. ma illorum, ad eloquium vestrum corda illorum erigite, vt memores sint, quia tentati sunt patres no-
Sap. 3. stri, vt probarentur, si verè colerent Deum suum, & alibi, Quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se, non dissonant ista, ut ex illorum contextu constat & sensu. Nam Deus intentator ma-
Cur tẽta ri homo permitti tur. lorum est, vt Iacobus docet, Non enim tentat ille, vt ad mala pertrahat tentatos, sed tentat ut excitet illos, ut suæ fragilitatis admoneat, seque indigere diuina semper agnoscant custodia, & vt illa indigi, semper illam & expectent & petant, vndè, ille qui
Eccl. 34. non est tentatus quid scit? Tentat etiam vt mundo etiam fiant illi cogniti, quorum abscondita cordis cum nosset ille, nossetque omni thesauro esse preciosiora quæ latebant in illis, nesciebat illa mundus.
Vtiles mundo piorũ tẽtationes. Quis in humano, mollique sua natura corpore, animum crederet esse adamantinum, ut fuit in Iob, in tentatus fuisset ille, latuissetque nos, sol ille splendi-dissimus, qui absolutè cuiusdam perfectionis radios
Dan. 3. in omnia secula emisit, Latuissent tandem, & in
Gen. 39. fractum Danielis robur, & Ioseph puritas adamata, & lumina alia, in secula omnia nitentia, ni tentatio nobis illa manifestasset, quæ ueluti clauis est, qua

latentia

latentia in corde aperiuntur, & manifestantur. Explicuit id nobis sacri historia Thobiæ. Hanc autem tentationem, Dominus permisit euenire illi, vt posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut & sancti Iob, vnde, & eodem dictum, Et quia acceptus eras Deo, necesse fuit, vt tentatio probaret te. *Tentatio pectoris clauis. Iob. 1. Iob. 12.*

Dignissima consideratione sunt Angeli uerba, Quia acceptus eras Deo. Vide tentationis redditam mirabilem rationem. Acceptionis igitur diuinæ iudicium, in multis, tentatio est & immissus labor, non odij. Sonant ad ipsum, illa, Multæ tribulationes iustorum, quem diligit dominus flagellat. Sed vt discerent quasque tentationes superare, & post superatas expectare gloriam, fecit illa omnia Christus, &c. *Psal. 6.*

Magister volumus a te signum uidere. Matth. 12.

ERISSIMA sunt, quæ ab scribis dicuntur Christo, ille enim mundi magister est, cœlestis doctrinæ auctor & doctor, hocque fuerat ipse pollicitus à prophetis, nomine. Hoc suum esse munus, ostendit in transfiguratione cœlestis pater, cum dicit. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Hoc se dignissimum nomine expressit Apostolis ipse, cum dixit, Vos vocatis me magister & domine, & bene dicitis, sum etenim: Et alibi, Vnus est enim magister uester. Hacque potissimum de causa, sapientia, ille, patris uocatus est, & tributa illi quæcunque sapientiæ sunt, quod mundum esset diuina prorsus illustratu- *Esa. 30. & Io. 2. Mat. 5. Mat. 23. & Mat. 10. & Ioã. 13. Luc. 11. & 1. Co. 1. et co. 2. Ps. 134.*

straturus doctrina. Signorum item operator potentis-
simus ille erat, omnia enim quæcunque uolebat fa
ciebat in cœlo, & in terra, in mari, & in omnibus
Exo. 15. abyssis, eratq; illi nomen omnipotens. quæ nam igi
tur causa fuit, propter quam, qui cum conuiciaretur
Psal. 37. factus erat sicut homo non audiens, &, non habens
1. Petr. 2 in ore suo redargutionem? Qui cum malediceretur
non maledicebat, qui cum pateretur non commina-
Mat. 11. batur, qui ad impias, peccatoris uoracis dæmoniaci
Christus voces, nimis blanda exhibebat responsa? Quin & po
cur ad cō stea præcipitari illum è montis uertice uolentes, cō-
uitia si- prehendere, lapidibus impetere. nihil neque dixit ne
lit. que fecit nō molle & mansuetum, nunc ad ueras, cer
Ioan. 10. tasque de illo uoces, ita respondet acerbè, Generatio
Psal. 11. mala & adultera. Accesserunt hi, labijs dolosis in
corde, & corde loquentes, hac uerborum blanditie
uenenum pectoris dissimulantes, accesserant perso-
nam gerentes amicam, inimicam vero faciem. Id
Ps. 138. intelligens, secretò cupiens mederi uulneri, Chri-
stus, cui non est occultatum os in occulto factum,
quique cognoscit nouissima, & antiqua, respon-
sum exhibens non fictis uerborum blanditijs, sed
peccatorum, crudeliter durum responsum exhi-
bet. Neque illorum annuit simulatæ rogationi,
quia non utilitatis capiendæ causa, quærebant si-
gnum, sed calumniandi, causam capere curabant,
potentius, & mirabilius miraculum exhibens re-
spondendo, quàm si uisum restituisset cæco, aut So-
lem medio cœlo iussisset stare, nam maioris po-
tentiæ est pectoris abdita nosse, cogitationes cordis
audire (quod solius Dei est) quàm externa alia mi-
racula operari. Hac igitur de causa, ita respondet a-
cerbe, quod indecens esset fieri ad conuitia. Nam
Esai 26. præterquam quod agni mansuetissimi pollicitus erat
Mat. 11. nomine, dicere postea nequiret, Discite à me, quia mi
tis ego sum & humilis corde, neq; ferendæ ignoscen

dæque

Atque iniuriæ doctrinam dare, quæ tantopere sacris suis in literis commendata est. Docuit præterea, blandam adulationis pestem optimis sæpe hominibus perniciosiorem futuram, apertis conuitiis, apertaque conuitia patientia esse superanda, ignesque illos molli mansuetudinis aqua extinguendos, Vincendumque in bono malum, adulationem uero excutiendam, adulatores acerba reprehensione feriendos, quia eorum molliti super oleum sermones iacula sunt, plusque nocent manifestis inimicis, nam illos metuimus, cauemusque ab illis, hos fouemus, credimusque nos, nostraque illis, osculoque ut quondam Iudas tradunt, & vt Ioab Amasiam gladio transfigunt, cùm tñ (ut optime quidam) expediret, nos in coruos quã in illos incidere, nã illi uorant mortuos, isti uiuos. Nos uero nequaquam Christi Optimi Maxime uestigijs hærentes (cum tamen reliquerit nobis, ille exemplum, ut sequamur uestigia eius) iniurias non ferrimus, sed cum fœnore retaliamus, excandescimus debacchamurque in autores, blandis autem uerbis imponentes, Et si mendacia illa nouerimus, hos amore prosequimur, beneficijs dementatores nostros, ac prorsus incantatores afficiente. Qui similes sunt aucupibus, uenatoribus, piscatoribus, qui exitium harum rerum appetentes, & suam vtilitatem curantes, illarum se ingenijs accomodant. Falax hoc uitium, pernitiosum quidem in omnibus sed in Scribis & Pharisæis pernitiosissimum. Sunt enim illi, & doctrinæ, & religionis titulo commendabiles populo, unde nimiam habent apud illum sua dicta, autoritatem. Id nunc contigisset (quod auertat Deus) si sacerdotes, sapientes & prædicatores, adularentur & prurirent auribus. Nihil minus adulari nouit, quàm sal & ignis, quia sal ubiq; cõdit, quibuscunq; cibis asper sus, incorruptionẽ & saporem impartit, ignis & vbi-

Matt. 6

Adulatores excutiendi.

Psal. 54.

Luc. 22.

2. Re. 20.

De adulationis pnitie ui de Aug. ser. 29. ad fratr. hic epist. ad rustî col. 49.

1. Pet. 2.

Adulatores quib. similes.

Adulatio in magistris pernitiosa.

Matt. 5.

que suo fulgore illustrat, & veras rerum naturas manifestat. His autem nominibus, dignata est diuina Sapientia Euangelij promulgatores, nè vnquam vili sordidoque adulationis vitio seruirēt. Sed quæramus, qua de causa illos malam adulteramque generationē appellauit? Omnino quia debitam deo fidem non seruabant, ob illam enim rationem antiquos istorum patres, quos ipsi moribus exprimebant, eisdem appellationibus, dehonestauit, inquiens; Generatio praua atque peruersa hæccine reddis Domino? popule stulte & insipiens nunquid, &c.

Cur dicta generatio mala & adultera.

Deu. 32

Faxit Deus, ne nos (in quos tanta tamque grandia cumulata sunt beneficia, ob nostram ingratitudinem, atque à Deo nostro defectionem) miseris hisce nominibus simus digni, qui illlorum quodammodo impietati similes, passim idola erigimus, quibus libamus, quibus modo nostro genua flectimus, honoris ille, iste ingluuiei, alius autem auaritiæ, quæ idoli nomine sacra ipsa scriptura appellat, unde illa Pauli, Quorum Deus venter est, Auaritia, quæ est idolorum seruitus. Signum autem, quod dandum illis, ipsa testatur veritas, signum fuit Ionæ prophetæ, quo expressit Christus, & mortem & sepulturam, & resurrectionem suam. Hoc autem signum, longe erat maius, quàm dicto sedare maria, fugare Dæmones, suscitare mortuos. Quis enim vnquam mortuus cum esset, seipsum suscitare potuit, cum neque se ipsos excitent dormientes? Fecit autem horum mentionem futurorum, præscius Christus, ut vita illa iam functo, recordarentur resurrectionis, quàm prædixerat ipse, scirentque non fuisse ob impotentiam passum, dum uiueret, qui tantæ esset potentiæ, vt mortuus seipsum suscitaret.

Multorum idola qua sint.

Phil. 3

Signum mirabile

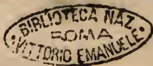
His autem dictis, in illorum duritiem & ingratitudinem inuectus, inquit, Viri Niniuitæ, surgent in iu-

dicio

dicto aduersus generationem istam, & condemnabunt eam. Illi enim Æthnici cum essent, ad incogniti hominis minantes voces, illarum fide & timore perculsi, acerbissimam pœnitentiam egerunt, vos autem, ad meas, quæ salutis sunt, quæ remissionem peccatorum prædicant, quæ regnum cœlorum instare dicunt, quæ non euersionem, vt Ionæ voces, sed redemptionem sonant, increduli, obstinati, nefarij, scelerati que estis, cum tamen tam distem à Iona, quàm seruus à Dimino, à conditore creatura. *Vocum Iona & Christi comparatio.*

Vtinam huiusmodi voces, merito non intonentur in nos, qui ad Christi uoces ita obsurdescimus, in quos tanta sunt cumulata beneficia. Quis enim ante actæ uitæ pœnitentiam agit? Cùm non Ionas intonet ista, sed Prophetæ omnes maiorque prophetis Ioannes, omniumque prophetarum virtus, Christus. Hinc Paulus, quoniam benignitas Dei, ad pœnitentiam te adducit tu autem secundum impœnitens cor tuum, &c. Qui igitur vitijs infecti sumus, fletibus maculas diluamus, exitus, cum Dauide, lacrymarum deducant oculi nostri, quia non custodierũt legem Dei, qui vitiorum morbis afflicti, amaram pœnitentiæ potionem sumamus, vt purgati, salutem recuperemur peccata confiteamur sacerdoti nostra, neque id frigidè sed corde præ dolore comminuto, firmissimo, nõ labendi in illa, proposito concepto, dicamus, Miserere mei Deus, quia iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt super me. Miserere mei Deus, quoniam infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Miserere mei Deus, & auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele, speque concepta consequutæ veniæ, serpentis iterũ voces non auscultemus, quæ semper vetiti fructus male suauẽ suadere sum, cũ ad vindictam impellit ad congerendas quomodocumq; *Hier. 26* *Ezec. 14* *Sap. 21.* *Eccl. 17.* *Matt. 3.* *Rom. 2.* *Psal. 118* *Psal. 37* *Psal. 68,* *Psal. 50*

diuitias

diuitias incitat, ad uoluptates emollit, & ad uitia omnia sollicitat. Expendamus, ob quæ, tot nos implicemus malis, tot priuemur bonis. Quod si iuxta Isa-
Esai. 1. iæ sermones, (quia ita inquit, Lauamini, mundi esto-
Pie conscientia securitas te, auferte malum cogitationum vestrarum, quiescite agere peruerse, discite benefacere) mores nostros composuerimus, neque Niniuitas, neque Austri reginam, neque Ionam ipsum, neque Salomonem ti-
Ps. 111. mebimus; neque ipsos Apostolos, quos iudices orbis
Niniuitarũ ad nos sermones futuros, dixit Christus: Non timet residentiam æquus iudex neque iudicem ipsum qui non est reus. quòd si perstiterimus in malis, surgent omnino ad-
Hebr. 1. uersus nos uiri Niniuitæ, & hæc, atque his plura &
Matt. 4. horribiliora dicent. Ad uos venit Christus, æterni
Marc. 6. Patris splendor, uoluntatis suæ interpres, suam uo-
Apoc. 1. bis doctrinam prædicauit, obtinendæ ueniæ uiam
tit. 2. docuit, vobis conuixit, vos docuit & instruxit, ante
1. Pet. 2. uestros oculos mirabilia est operatus, uos suo lauit sanguine, propriæ uitæ precio redemit, & populum in tenebris degentem, in admirabile lumen suum vocauit. Neque tamen tot emoliti fuistis beneficijs, neque tanto uitæ ac doctrinæ splendore illuminati, sed reliquistis illum illiusq; præcepta post tergũ proiecistis, spreuistis præmia, contempsistis minas, damnabimini meritò, comparationeque nostra, iniqui, iudicabimini. Qui fletu, ieiunio, sacco, cinere, lamentis, uitæ emendatione, ad incogniti hominis voces (barbari cum essemus) ueniam à Deo im-
3. Re. 10 petrauimus, eadem dicet Regina Austri, quæ visum, auditumque pertexit Salomonem, atque ad illius rerum dispositionem ordinemque ministrantium, & sermones quos loquebatur ille, ita expauefacta, dixit. Maior est sapientia & opera tua, quam rumor quem audiui &c. nos uero neque sermones miramur Christi, qui uitę sunt, indicibilisque sapientiæ, neq; domus illius, idest Ecclesiæ maiestatem, neque ministra n-

niſtrantum in illa ordinationem, cum iſta omnia ante oculos verſentur noſtros.

Cum aut immũdus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quęrens requiẽ & nõ inuenit. &c.

Loca illi arida ſunt, vbi requiem dæmon non inuenit, quæ Chriſto hortus ſunt irriguus, quæ paradiſus illi ſunt, quæ lectulus floridus, vt piorum animæ. *Text.*

Tunc dicit, reuertar in domum meam vnde exiui, & ueniens, inuenit eam vacantem, ſcopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum, nequiores ſe, & intrantes habitant ibi, & fiunt nouiſſima illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic peſſimæ. *Quæ ſint*

Domus cęleſti ſpiritu vacua, dicitur anima, quæ, *dæmoni* ob id ꝙ diſpoſita illa ſit ad ſuſcipiendum dæmones. *loca ari* Aptaq; illis, ſcopis mundata dicitur & ornata, erit au *da.* tem mundatio, & ornatus, digna hoſpitibus. *Cant.* 4.

Inuenit igitur mundatam domũ, oculos pudicitiã, *Text.* linguam veritate, manus pietate. Cor virtute, quæ mundities, immundiſſima cum ſit, placet illi, quemad *Quæ ſit* modum placent tenebræ veſpertilioni, ſtercora ver *domus* mibus. Fœtidæ carnes, canibus & vulturibus, reuerſio *vacua.* in domum quam exiuit, cautos eſſe iubet confitentes, qui ob actam pęnitentiam expulere dęmonem, ne ſe neglıgant, dormiant ve. Dęmon enim velut iniuria affectus, ob expulſam ab illo paſſam, acriori il- *Quæ ſint* los perſequetur odio illorumq; perniciem vehemen- *quæ pla-* tius curabit. *cent dæ-*

Inter dicendum iſta, ecce mater eius & fratres ſta- *moni.* bant foris quærentes loqui ei &c. Quę eſt mater mea & qui fratres mei? ſic ex reſponſo, perpende ad quam tam dignitatem eleuet homines, diuinæ legis obſer- *Cautio* uatio, diuinæ voluntatis exequutio, quæ facit illos, *pęnitẽti-* non Chriſti tantum ſeruos (quod omni erat glorio- *bus neceſ* ſius regno) ſed fratres, ſorores matrem, & in poſte- *ſaria.* rum æternæ gloriæ participes.

SALV-

SALVTATIO.

Verbo, Christus optimus maxi. Sanauit inueterati morbi infirmum, verbo solet ipse Euangelico, (quod omnino suum est, vt fuerat illud) infirmos animos sanare, etiam si inueteratis morbis sint illi afflicti. Precemur illum, vt hodie ita contingat, diuina nobis concessa gratia, diuina virginis intercessione. Aue Maria.

THEMA.

Vis sanus fieri? Respondit ei languidus, Domine hominem non habeo.

Tota Christi vita hominis fuit beneficium

IN omnibus nostram vtilitatem sitiens, nobis benefaciendi occasiones, non exigua cura, procurabat Christus, vnde, dignissimè, tota illius vita, nostrum potest dici beneficium. Vtinam, in tanti recompensationem beneficij, tota nostra, obsequium illius dici posset, vtrunque nostrum beneficium esset. Post hæc, erat dies festus, & ascendit Iesus Hierosolymam, vt suo exemplo ad legis obseruationem incitaret, & quibus operibus festiui dies essent sanctificandi ostenderet. Abstinendum enim in illis (vt illorum sit perfecta & Deo grata obseruatio) non tantum à seruilibus corporis operibus, sed à seruilibus operibus animi. Quid enim magis nobile & ingenuum, quàm peccatis non fædare animam, & diuinis vacare colloquijs, & cum Deo illa miscere? aut quid seruile magis,

Dies pentecostes Chrisli. 1. in Io. c, 123.

gis,

gis,& ingenuo indignum homine, cuius modi sunt Christiani omnes, liberati autem à peccato serui fa- *Esai. 58* cti estis iustitiæ,qua libertate Christus vos liberauit, quàm seruire peccato,opus ex se vile,abiectū,sordi- *Gala. 4.* dū,& ignominiosum? De qua seruitute loquēs Ioannes,ait.Amen,amē dico vobis, quia oīs qui facit pec catū seruus est peccati,& Paulus.An nescitis,quoniā *Ioan. 8.* cui exhibetis vos seruos ad obediēdū, serui estis eius cui obeditis siue peccati ad mortem,siue obeditionis *Rom. 6.* ad iustitiā? Et Petrus libertatē illis promittens, cùm illi serui sint corruptionis,à quo.n.quis separatus est, huius seruus est.Abstinendum igitur est, ab externis *2.Pet.2.* illis seruilibus & ab internis.

Hinc,grauissimi Augustini grauissima illa,Bonus, etiam si seruit,liber est;malus autem,etsi regnet,ser- *Aug. li.* uus est, neque est vnius Domini, sed quod grauius *de ciuit.* est) tot dominorum quot vitiorum.Et Seneca,seruus est,sed fortasse liber animus seruus est,ostende, quis non sit? Alius libidini,alius auaritiæ,alius ambitioni omnes timori, Nulla seruitus turpior est, quàm uo- *Sene.epi* luntaria. *stol. 47.*

Abstinendum, vt dixi,& ab internis,quo enim præstantior dies est, tanto præstantioribus operibus ma- *Festiui* gis dignus,si candidis,& preciosis induit,illis diebus, *diei per-* corpus, cur & animus non induetur ? Si quiescit il- *fecta ob-* lud,cur non quiescet ipse? Si gaudet,cur non gaude *seruatio.* bit? Abeāt igitur qui,sacros hos dies,& solēnes,quos sibi dicauit Deus, operibus prophanāt nō sacris,& q tēpore quo illorū cessant à labore boues, laborare co gunt animos;Christus vt hoc ostenderet,& Hierosolymā ascendit,& se dignis operibus festiuum sancti- ficat diem, misero homini subueniens, & miraculo multitudini,quæ ad festi celebrationē conuenerat,o- stendēs,quis ille esset ac quantus.Erat autē Hierosoly *Text.* mis probatica piscina,quæ cognominabatur Hæbraicè Bethesda,quinque porticus habens.Cum enim es-

set

set tantus hominum concursus, digne reipublicę curā habentes, quinque porticus fieri præceperant, ut melius se haberet salutis auida ibi iacens multitudo, nos instruens, quod cùm infirmis salutaria largiri nō possimus, saltem in illorum gratiā, & morborum alleuationē, quod in nobis fuerit, faciamus. Si enim gratissima, & acceptissima Deo sunt, quæcunque in pauperē fiunt, quanto erūt gratiora, quę in pauperes, & rei, & salutis fiunt, vt sunt infirmi? Hinc illa, de pauperū subuentione, Bona est oratio cū ieiunio, & eleemosyna magis quàm Thesauros auri recondere, qui calūniat egentem, exprobat factori eius, honorat autem eū qui miseretur pauperis, de infirmis autem, cū ęternæ gloriæ corona ornat suos, inter maxima illa propter quæ in morali illo honore illi decorantur, infirmi subuentio, & visitatio annumeratur, sibique factū dicit, quod factum fuit infirmo, Infirmus eram, & visitastis me, vniuersum stratū eius, versasti in infirmitate eius, est, bene quo infirmū effecisti, affecit te Deus ipse, tibi lectum versando molle reddendo, qua opera tu in infirmum es vsus, Cumque opera ista, quouis hómine priuato sint dignissima, publico sunt magis digna magistratu, quia ad illos pauperū & infirmorum maximè spectat & cura & subuentio, & bona in hos vsus publica cū consumuntur, tūc durant, Cur enim illis non congruet, quod priuato conuenit homini, Qui dat pauperi, nō indigebit, qui miseretur pauperis, fœneratur Deo. Nunquā mihi displicuere illi qui sui temporis pauperum cura habita, ad curandos, medendosque miseros hospitalia fecere, si enim (vt sic loquamur) eleęmosyna grata Deo est quæ labit, cùr non erit fons quidā, perpetuis eleęmosynis scaturiēs, gratus? Si gratus fuit Deo Ioseph frumēta cōdens, vt futuris necessitatibus cōsuleret, cur grati nō erūt, qui in miseros, & miseriarū illorū subuētionē, misericordiā condiderūt? & potissimū in his annis, in quibus,

Instrutio nostra.

Tob. 4.

Prou. 14

Mat. 25

Psa. 40.

Opera cura publica magis digna.

Prou. 28

Expendo de hospitaliū erectione.

eum tanta sit multitudo languentium, claudorum, aridorum, & cęcorum, tanta miseriæ sterilitas est? Si vnius aut alterius hospitis tā fuit grata semper Christo, receptio, ut sibi ipsi factum illud imputet, ita inquiens, Hospes eram & collegistis me. cur non erit grata, tam frequens & numerosa destitutorum, & infirmorū receptio hospitū? Et iterum, & qui suscepe-rit vnū paruulum talem in nomine meo, me suscipit. Mat. 25 Mat. 18

Agregie Chrysostomus, Qualem mercedē habet qui propter Deum peregrinatur, talem habet qui suscipit peregrinantē, & fiunt ambo æquales, & qui propter Deum refrigerat, & qui propter Deum laborat. Certissima igitur sunt & illa de hospitalitate dicta. D. Chry.

Hospitalitem sectantes, &. Petrus, hospitales inuicem sine murmuratione, datūq. illud est laudi Abrahamo, & Loth, vnde, illorū nos excitās exemplo, Paulus, ait, & hospitalitatē nolite obliuisci, per hāc enim placuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. Hospitalitas cōmendatur. Rom. 13.

Vnde, & diuino impulsu & vt in nostram vtilitatē illa scriberentur, bona sua nimia cum modestia recēsens Iob, vt quid Deo gratissimū, dixit, Foris nō mā sit peregrinus, ostiū meum viatori patuit, Erit igitur summe gratum Deo, publicæ erectio domus, ne foris maneat peregrinus, pauper & infirmus, & ostiū viatori pateat, sitque publica ista charitas, qū tātopere priuata defuit. Sed dicunt, regias illi erigunt amplasq; domos, uerè, sicut illæ erigantur, animo illi voluunt, angustæ possunt illæ & humiles, videri si ille in illis recipitur, qui dixit, Hospes erā, & collegistis me. Quid amplū aut excelsum tāto uideri potest hospiticui, an gustū est cęlū, Aut quæ inseruiēdi indulgēdiq; illi, dū infirmus est, cura superflua, aut superflui sūptus? Dispergāt igitur isti & dāt pauperibus, nō ut miseri alij in magnis diuitijs inopes, parca qui subueniunt manu, misereantur isti in hilaritate seminent in benedictionibus Dei sui sint imitatores, qui, cùm sitienti 1 Pet. 4. Gen. 13. & 17. Heb. 13. Iob. 31. Vide Gregor. in hoc cap. Expendi rogo. Psal. 111 Rom. 12. 2. Cor. 9.

dat

Psal. 77 dat uiuere, torrẽtes inundant, cum famelicos pascit, *Exod. 16* pluit illis manna ad manducandũ, & distribut discum *Ioan 7* bẽtibus quantũ volunt, & ita, larga in pauperes suos manu, pietatis opera exercet. Honorificauit huiusmodi loca, Christus optimus maximus, sua præsentia, cũ in huius piscinæ porticus est ingressus, & nos suo exẽplo ad uiscẽda illa incitauit, & elargita destituto hõi salutis & sanitatis eleemosyna, vt nos, ad benefaciendum illis, modo quo possumus, illuc ingrediamur, ad monuit. Hoc.n. nobili illi ligno, cui beatus vir fuit cõparatus, datum fuit laudi, quod fructum suum dat in tempore suo, fructum suum non alienum, non abscondit, non seruat, non in suos vsus conuertit, sed dat, in tempore suo opportuno & desiderato tempore. Quod enim magis opportunũ tempus miserendi est, quã tempus miseriæ? Aut quis dignior cui illa detur, quam pauper, & infirmus? Semper hæc fuit cura salutis. Expende concursum, infirmantium varietatẽ, patientiam illorum in expectanda illa, est enim sanitas, quod ille dixit, bona valetudo, maximè diuinum suauissimumque est condimẽtum, & Plutharcus, Magnum, ad rectè de ex animi sententia viuendum, cõpendium est, commoda corporis valetudo, haud oppressi, sed agilis, atque ad omnem vitæ functiorem rectè peragendam probe constituti. Vnde & Demosthenes, Incredibile est, alicui tantam ignauiam esse insitam, ut salutem suam negligat. Preciosissima igitur res est, sanitas & saluus, quam tam longa expectatione procurabãt isti, & res humano misera iudicio, languor, cæcitas, claudicatio, ariditas, humanæ & diuinæ literæ ista testantur. Et melius est corpus validum, quã census immẽsus, nõ est census, super cẽlum salutis, ait Ecclesiasticus, neque res est ista indigens probatione cũ cõpertissima sit illa oĩbus, & innumeris cõprobata experimentis. Quis.n. cæcitatẽ non dicit rem laboriosam, quando uir patientissimus Thobias,

Honorificauit sua præsentia Christus hospitalia.

Psal. 1.

Cura salutis.

Plato de tuenda bon. valetud.

Pluthar. problem 18.

Demost.

bias, de illa ita fuit loquutus, Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris dego, & lumen cœli non uideo. Et si in hoc moderato tãti laboris sensu, id se magis sentire dixerit nõ quòd uerũ ille pulchritudinem nõ spectaret, & floribus picturatos, cãpos & hominũ vultus, speciosos, ornatos & elegantes, sed ꝙ cœli lumen nõ videret. Erat enim illi cœlum vitæ scopus & nauigationis suę pot us optatus, & fortasse ideò dixit, eo quo illius beneficio uti non posset, in pauperum subuentionem, & proximorum beneficientiam quam ille tantopere curabat. Quod autem cæcitatis morbus laboriosus sit, uel id apertè ostendit, quod sacræ loquuntur litteræ. Hanc autem tentationem promisit Deus illi euenire, vt daretur exemplum patientiæ, sicut, & sancti Iob, non esset autem opus patientiam, si labor, cæcitas non esset, neque tentatio, diceretur morbi euentus. Quæ omnia, & de claudicatione, & ariditare, & quouis alio morbo dici suo modo potuissent. Sunt igitur morbi, labores, sed sępe à Deo nimia cum clementia inflicti, aut vt fręnum nobis inijciant, ne pręcipites in mala ruamus, aut ut frigidam infundat, ut non ferueat auaritia, miseraq. cupidine pectus, aut ut nostrę nos fragilitatis admoneat, & inceritudinis uitæ memores reddat, & pro salute (cùm illa gaudeamus) gratos. Vnde æquo animo ferendi, aut sicut morborum animi medicamentum, aut quędam è mortifero somno vitæ expergefactio, aut exercitatio patientię ad perẽnia bona. Neque tamen, damnanda in infirmis cura salutis est (cùm illa optatur, ut mẽs sit sana in corpore sano) sicut neque dãnata fuit in istis. Quod meritò potest in multis damnari, illud omnino est, quód cum eisdem, & grauioribus morbis magisque periculosis, grauetur animus, illius salutis cura, aut nulla aut exigua illa, teneantur, toti corpori intenti, fragili, misero, caduco, & de

Cur Thobias ita fuerit loquutus

Morbi cur mittatur.

Expende ista omnia.

Cura salutis animi a multis neglegitur.

Seneca epist.72. de quo optimè Seneca, Morieris, non quia ægrotas, sed quia uiuis, cùm conualueris, non mortem, sed va letudinem effugies. Habet enim suos morbos animus, habet suam cæcitatem, suam claudicationem, suam ariditatem. Id illa probant, Alienati à via Dei, vsque ad cæcitatem cordis ipsorum &c.

Habet suos morbos animus.

Eph. 4. Confidis te ducem esse cæcorum, Cui præsto non *Rom. 2.* sum, hic, cæcus est manu tentans. Illa item, Vsque- *2. Pet. 1.* quo claudicatis in duas partes? Claudicauerunt à se *3. Re. 18* mitis suis, & Gressus rectos facite semitis uestris, ut *Psa. 17.* non claudicans quis erret, Anima nostra arida est, *Heb. 12.* Anima mea, sicut terra sine aqua tibi.

Num. 11 Quod igitur dolore afficit pios, & in admirationẽ rapit sensatos, illud est omnino (humanum dico, pro pter infirmitatem carnis uestræ, &c.) quod tanto *Rom. 6.* corporeæ salutis teneamur desiderio tot modis curemus illam, illiusque morbos depellere, animi autem morbos non sentiamus, & negligamus, aut saltem simili studio ab illis nos expedire curemus, ad illum accurrentes, Qui sanat infirmitates nostras, qui re- *Ps. 102.* dimit de interitu uitam nostram, quando præstare illud poterit solo iussu, nulla spectata aquæ motio ne. Speque nos iubet esse certa, illius ad benefaciendum procliuitas, offert enim non rogatus hodie salutem.

Sed multa sunt, ingenti consideratione digna, quæ effusam in nos diuinam benignitatem commen dant, ut adoremus illam, & totos nos deberi illi fateamur. In priscos illos, ad corporis morborum expiationem aut sanitatem, aquæ unius piscinæ tantum erant utiles, mouebat aquam Angelus è cœlo lapsus, semel aut iterum, vnus tantum (& is erat qui *Magni habenda beneficia Dei.* primò intingebatur) optata potiebatur salute. Magna quidem ista, & magna gratitudine digna, quod tanti haberet Deus homines, vt ad sanandos illos & Angelum mitteret è cœlis, & sanandi aquis uirtutem donaret.

donaret. Sed quæ in nos cumulata sunt beneficia, supra modum sunt istis maiora, non ad morborum corporum sanitatem (illa enim infima sunt, & si magna sint, cùm non possint esse maiora corpore cui conferuntur, quod terreum est, fragile & breuis æui) sed ad sanitatem morborum animi. Qui morbi, & verè morbi sunt, & veram adimunt animis salutem. Huiusmodi autem excellens virtus, quæ nostri baptismatis aquis communicatur, non uni communicatur piscinæ, sed omnibus aquis, neque semel aut iterum, sed quoties illa est opus, neque Angelo è cœlo misso, sed diuini gratia spiritus, dono dono rum omnium preciosissimo, neque sanatur qui primò intingitur, sed omnis qui intingitur, à quacunque animi infirmitate detineatur, ut in illa, à quacunque detineretur infirmitate corporis. Quæ cùm ita sint, mirum est, quod nostrum quisque, tàm innumeris tamq; copiosis & excelsis gratus beneficijs, non dicat, Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Expende item, quod cùm omnes posset sanare ea facilitate qua vnũ (quemadmodum & qui alterum mũdauit leprosum, mundauit decem, & mundare potuisset innumeros) vnum tantum sanare uoluit, aut quia hic, nimia sua patientia magis erat dignus beneficio, & maiorem vtilitatem capturus ex illo, aut quia alijs utilius erat ut malè illorum corpora haberentque animi, & quod illis (vt ita dicamus) fortasse in suorum facinorum pœnitentiam fuerat à Deo concessum, nondum fuerat impletum. Tandem & à Deo immissi erant morbi, qui immissionis & sanationis tempora ipsis patientibus commodiora nouerat, & qui sanitatis autor futurus erat, qui quemadmodum in sapientia omnia facit, fecit & illud.

De baptismi immenso beneficio Christiano populo exhibito.

Psal. 33.

Matt. 8. Luc. 17.

Cur sanatur unus.

Sed ordinem expende conferendi beneficii, ut rescias, adhuc in conferendis subsidijs, & eleæmosynis,

Modum in conferendo be

[illegible] ex- ordinem placere illi in quo minori cum periculo
pende. errari potest. Si benefeceris, scito cui feceris, & erit
Eccl.2. gratia in bonis tuis multa. Non deerunt pauperes in
Deut.15 terra habitationis tuæ, idcirco, ego præcipio tibi, ut aperias manum tuam fratri tuo egeno. Vides quomodo prȩponẽdi sunt isti reliquis, & exercẽda in illos prius in misericordiam, quos non sine ratione
Tob.4 Deus voluit tibi esse aut coniunctos aut vicinos? Et si verissima sint illa Thobiæ, & illius animo digna, Ex substãtia tua fac eleæmosynã, & noli auertere faciẽ tuã ab vllo paupero, ita enim fiet, vt nõ auertatur à te facies Domini. Faciendi autem illam hilariter ostẽ
Hilaris subuẽtio grata Deo. dit, dum quodãmodo beneficium non petenti offerens, vt accipiat rogare videtur illũ. Vnde semper mihi gratissima fuere illa sapientis, Declina pauperi sine tristitia aurem tuã, in omni dato nõ des tristitiã
Eccl.4. & 18. uerbi mali, nonnè ardorem refrigerabit ros, & uerbũ melius q̃ datũ? Et Paulus, Qui miseretur in hilarita-
Rom.12 te. Et alibi, hilarẽ datorẽ deligit Deus. Ista omnia ut doceret diuinæ autor doctrinæ Christus, expende,
2.Cor.9. quid in huius paralytici fecerit sanitatem, nihil
Text. enim ab illo aut dicitur aut fit, ꝙ nõ sit magnis plenũ mysterijs. Erat autẽ quidam homo ibi, triginta, & octo annos habẽs in infirmitate sua, hunc cum vidisset Deus iacẽtem, & cognouisset qui iam multum tẽpus haberet, dicit ei, uis sanus fieri? Erat hic homo
Expendẽda in paralytico. omni humano auxilio maximè inter omnes iacentes destitutu, ut pote q neque sibi ipsi subuenire posset, quia iacebat, & paralyticus erat, neque hominẽ haberet, tãta erat illius miseria, qui diutius & maiori cũ patiẽtia aquȩ motionẽ expectauerat. Erat il-
Ordo in benefaciẽdo seruandus. lius morbus grauior & magis inueteratus, & in quo diuina poterat magis manifestari virtus. Tu etiã (si placet) in iuuandis miseris tantopere tibi cõmẽdatis, hũc serua ordinẽ, magis destitutis & qui magis tuo egent auxilio, in primis, tu animo subueni & pio & liberali.

Clemen-

Clementiam Iesu quis non miretur, qui misero & calamitoso spectato homine, de sua statim agit salute? Potentiam quis non miretur, quando languida membra.debilia & marcida, ita soluit à morbo & solido dicto, ut nō contentus quod sanitatem desideratam suo iussu recuperasset infirmus, vires suppeditauerit, ut grabatum qui tot illum portauerat annis præ imbecillitate & morbo, præ salute portare valuerit illū? Quis radijs spectatis Solis, illo Solis non dicat esse? Quis uerbis spectatis, quibus obediunt omnia, verba Dei esse non dicet? qui dixit & facta sunt. O egregiam magni Augustini sententiam, Quod vides, homo est, quæ autem ab illo tanto cum imperio fiunt, Dei sunt, vide ne in homine lateat Deus. *Multo de Christi clementia consideranda.* *Aug. 32 Rogo legeillum.*

Et statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum & ambulauit, obsequutus est morbus & recessit, sanitas, & uenit, homo & sustulit grabatum suum & ambulauit. Quòd si certissima sūt de illius immutabilitate dicta, Initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cœli ipsi peribunt tu autem permanes, & omnes sicut uestimentum veterascent, & sicut opertorium mutabis eos & mutabuntur, tu autem idem ipse es, si idem est, eadem est illius bonitas, eadem clementia, & eadem in uerbis illius inest virtus; Tu vides, ò Iesu, iacentes, & cognoscis, quia iam multum tempus habent, dic ex tot iacentibus cuiquam, Surge & ambula. Sed quia illius in primis opus est voluntate, interroga illum, Vis sanus fieri? Vide ut præoccupet, qui te concupiscit, responde. Quid enim uesanius his esset hominibus, si interrogatis illis, sani uellent fieri, & ab illo qui sanitatem ualeret impertiri cunctarentur aut morā facerēt in respondendo? aut quis illorum ita esset aut sua cæcitate claudicatione ariditate aut paralysi contentus, ut se nole fieri sa- *Text.* *Expende quæ multa fuerint obsequuta Christo.* *Psal. 101*

perfecta sunt opera, & omnes uiæ eius iudicia. Qui- *Deut.* 32
bus solet terra sterilis fieri, illis ille vtitur vt fructife-
ra fiat. Sal immittitur vt in frugifera fiat, Ecce ha- 4.*Reg.* 1.
bitatio huius ciuitatis optima est, sed aquæ pessimæ
sunt & terra sterilis. At ille ait, Afferte mihi vas no-
uum, & mittite in illud sal,&c. Sanaui aquas has, &
non erit in eis ultra mors neque sterilitas. Cum instat *Iudit.* 7.
hostis, innumeræ si fieri possent copię, cogerentur ab
hominibus, vt fugarent aut ut subiugarent illum, at
Deus, potentissimo imminenti hoste, & militum mul
titudine innumerabili; & discedere iubet, & ut Ge-
deon permittat milites abire, & lagenis armat illos,
res humano existimata iudicio prodigiosa. Et si quis
quod ab illo, prophetis uè suis præcipitur, humano
iudicio examinat, beneficio defraudatur, nisi resipiēs
suam sapiētiam illius iussioni submittat, quamuis suę
illa dissonet rationi, ut euenit Naaman Syro. Auscul 4. *Re.* 5.
temus Magno Augustino, dicamus aliquid Deum pos
se, quod nos fateamur inuestigare non posse, in rebus *Aug. lib.*
enim mirabilibus, tota ratio faciendi est potentia fa- 83. *qua.*
cientis. In manu frondet, cum illi placet, arida uirga, *Num.* 17
& suos à leonibus uinci non permittit, & cyniphibus
uincit non suos. Non dissimilia sunt, luto, cœco lu 1. *Re.* 27
mina reddere, non pura, sed turbulenta aqua sana- *Exod.* 8.
re. Sanet ille nos à peccatis, diuina sua gratia ut frua
mur gloria. Amen.

SALVTATIO.

*AEgregia nobis, ad diuina impetranda bene-
neficia, magistra Cananea est. Petit enim
illa, & humiliter, & constanter, & confi-
denter. Et petit digna Deo: Et ex misericor
dia petit. Nos si ita petiuerimus, optata ob-*

tinebimus, ut obtinuit illa, & præsertim si non ad inanem hominum applausum, sed ad liberãdos uexatos a Dæmone petiuerimus illa. Liberãtur aũt, diuinę prędicatione doctrinę, & diuina gratia. Quã ut nobis obtineat, precemur suauissimã uirginem. Aue Maria.

THEMA.

Miserere mei fili Dauid filia mea, &c. Matth. 15.

DE CANANEA.

Psal. 1.
num. 13.

VOD cedros ferat Libanus, quod lignum secus decursus aquarum consitũ, fructus ferat, quod terra promissionis, lacte & melle fluat non uidetur mirum, quod autem durissimæ rupes, cedros ferant, quod sterilis terra, lacte & melle fluat, quod lignum in arida terra consitum, proferat amænos fructus, id ingenti potest esse admirationi. Quod ex Israele fœmina exiret, cedro similis animi celsitudine, nequaquam mirum erat, populus ille, libanus, ligno similis secus decursus aquarum consito, neque mirũ (ibi enim diuinæ legis fluebant aquæ) quod terra illa uirtutis, lacte & melle flueret. Sed quod ista ferat fœmina, inter rupes, in terra sterili, ab aquis elongata, hoc magnæ admirationis est. Quod quæ naturalia quodammodo sunt fœminæ, in hac aut illa splendeãt magis, ut honestas, pudor, silentium, cura nominis, non est mirum, quemadmodum neque quod prudentia, constantia, fortitudo, Sapientia in uiro, (naturali enim

Mirabilia quia rara.

enim & quodammodo adnata sunt ista sex uiro quod autem clauo transfigat caput, idque Regium, fœmina quæ animo linquitur, ad insolitum strepitum, *Iudit.* 4 quòd in armatas barbarorum hostium copias prodeat illa, & magni ducis, euaginato, gladio, caput prescindat, & in sportulam animosa conijciat & ferat, *Iud.* 13. ista mirabilia sunt. Quæ igitur magnæ sunt hodie admirationi, quod tanta, tàm rara, tam insolita, & supra mulierum conditionem inueniantur in fœmina, eaque non Israelitica, diuinis assueta eloquijs, sed Cananea. Non enim sine ingenti ratione, postquam *Patria & natio.* euangelista dixit, Ecce mulier (quod sufficere uidebatur) adiecit, Cananea. Adiuuat enim nimis aut impedimento est, natio, & patria. Vnde non immerito, sacræ literæ (quæ cùm nihil parui pendeant, qđ non sit contemptu dignum, nihil magni habẽt quod dignum non sit pretio) de patientissimo Iob, ita lo- *Iob.* 1. quuntur, Vir erat in terra Hus nomine Iob, vir iustus & timens Deum. Et in illorum expositionem, ita ma- *Greg. li.* gnus loquutus est Gregorius, Neq; enim ualde lau- *1. in c.* 1. dabile est, bonum esse cum bonis, sed bonum *Vide il-* esse cum malis, lege reliqua. Vndê & idem, *lud.* Frater fui Draconum & socios strutionum. Hinc magnæ dant gloriæ magno Thobiæ, quod cùm irent omnes ad uitulos aureos quos Hieroboan fecerat Rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium, & pergebat ad Hierusalem ad tem- *Dan.* 3. plum Domini. Res est speciosa & nimis grata Deo, à multitudine non vinci & commertio impiorum non inquinari, Et quæ quodammodo miraculo dari possit & diuinæ potentiæ suorum protectrici attribui, vt *Cur se cedit Christus in partes Tyri & Sidonis.* trium adolescentum corpora seruata à camini flãmis illæsa. Secedente igitur Christo in partes Tyri & Sidonis, quodãmodo & Israelitici populi ingratitudine offensus, & tædio affectus illorum raros in religione prouẽtus spectans, tàm assidua illius prædicatione

& mira-

& miraculorum operatione frequenti, & terræ illius sterilitatem demiratus, quæ toties selectissimo seminata semine proferret tribulos, pinguis & frugiferæ terræ partem quærens aliquam, quę seminata optatos ferret fructus, norunt certissima esse illa Chrysostomi, Concionatores, imò si semen per te iactum auditor non receperit, neque tu communicati consilij mercedem amittes. Sed non possunt non dolore affici tanti iactura seminis, & tam preciosorum medicamentorum applicatione inutili, doloreque huius non balsami, sed diuini liquoris effusione, & inæstimabiliū margaritarum conculcatione facta ab hominibus porcis similibus, ocio, somno, ingluuie & cæni delectatione, & maxime recordantur, quod illa facientes, fratres illorum sunt, & unius membra corporis. Cupiunt isti aliquando in Tyrios & Sidonios secedere, magistri facti imitatores. Sed iam mulierem audiamus loquētem, quam dicas & logicæ & philosophiæ, & benedicendi arti operam dedisse, ita & loquitur, & suffert & colligit, natura magistra, filiæ & necessitate & amore excitata, affectus ex se potentissimi, & qui mutos quodammodo faciunt loquentes, & sapientes ignorantes. De finibus illis egressa, & de mulieris etiam egressa finibus (vt constabit) clamat. Miserere mei, fili Dauid. Progenitoris facit illa mentionem, quem audiuerat esse in calamitosos homines benignissimum, & ad quem, præ clementia illius, omnes qui erant amaro animo & oppressi ære alieno, confugiebant, uel sacra illius id attestante historia, clamore, doloris acerbitatem explicat. Non enim in clamorem erumpunt, qui leni aut morbo, aut dolore uexantur. Sed cruciabat nobilem fœminam filiæ uexatio miseranda, non enim uexabat illam calculi dolor, aut febris feruens, sed uexabat Dęmon, quę quanto alienata magis à sensu erat molestia Dęmonis, tantò plus materna uiscera doloris sensu, non dicam

Chrysost. concio. 2 de Lazaro, uide dolor piorum concionatorum.

Mat. 13.

Matt. 7.

1. Co. 12.

Affectus potentissimus amor filiorum in matre.

1. Re. 22.

Clamor quid indicet.

tam tangebantur, sed cruciabantur. Nota sunt matrum in filios viscera, abundeque nobis effusi sui amoris & prisca, & recentia tempora exempla suppeditant: Vt Sarrę in Thobiam, Rebecæ, in Iacob, Bersabe in Salomonem, Agi in Adoniam. Sed neque sententiæ graues, neque rara materni amoris exempla ita matrum in filios feruentem explicant dilectionem, vt illa prophetæ, quibus diuinam dilectionem in homines, quæ summa fuit semper, maternæ dilectioni comparauit, & pro re uix contingibili, dixit, Nunquid obliuisci potest mater infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.

3.Re.1. Gen.27. 3.Reg.1. Esai.49

Sed multarum amor, & si feruentissimus est, inuersus est, ita: neque enim liberos amant, ad ea quæ uero sunt digna amore, neque illi procurant, quæ piarum matrum sunt digna studio, neque si quid, quod vera bona sapiat, cōtingit illis quo debent mŏdo gaudent, neque si quid. quod verè sit aduersitatis, dolent, solo corporis, corpore æque uitæ, rei, & honoris occupatæ amore, in hoc apertè manifestantes, quod solius corporis sunt mattes non animæ, quando neq; bonis illius lætantur, cùm obueniant filijs, neque malis dolent, cùm illis contingunt. Hæc & vere & sapiēter mater erat, quæ & corporis & animi filiæ tantopere dolet vexationem, & illi curat remedium, is verè amor est qui neq; ociosus est, neque ad commoda filiorum torpet, neq; quęrit illa à Belzebuth Deo Acharon, aut phitonibus sed à Christo cuius potentiam & clementiam audierat illa.

Inuersus matrum amor.

Verus amor qui

4.Re.1.

Sed cur à longe clamat, præ humilitate & animi submissione, accessu ac Christum se reputans indignam, ac si conscia illa esset nullis illū magis oblectari quā humilibus, nullosque sibi mags charos quā humiles & precum humilium illum esse exauditorem neq; quid esse quod magis ab illo beneficia aut impetret,

Humile grati Deo.

tret,

tret, aut extorqueat quàm humilitas, ac voluisset illa
*Psa.*101. animo, & de Christo nosset prænunciata, respexit in
orationem humiliũ & non spreuit preces eorum, ex
*Psal.*112 celsus Dominus, neq; tantum illius celsitudo impedimento illi est, quo minus humilia respiciat, & alta
à longe cognoscat, magna potentia Dei solius, cum-
Eccl. 3. que tanta illa sit ab humilibus honoratur. Sed quid
clamat audiamus, sonant diuinis auribus huiusmo-
Quid suo di clamores omni musicæ cōcentu suauius, illis enim
clamore homines miseriam suam, destitutionem, inopiam, &
ostendit calamitates clamant, clamant etiam diuinæ beni-
cananea gnitatis potentiam & misericordiam quam solam
fatentur & norunt potentem esse ad subueniendum illis, ista resciens tam erat in clamando ad
Deum frequens Dauid, clamaui ad te domine, & di-
*Psal.*141 xi tu spes mea, portio mea in terra uiuentium, &
*Psal.*3. quanto cum fructu clamaret millies explicuit vt
notum fieret non grauari nostris clamoribus Deum,
sed oblectari, voce mea ad dominum clamaui, &
*Psal.*16. exaudiuit me, clamaui ad te qui exaudisti me, clamaui ad te, & sanasti me, hinc ingenti concepta de di-
*Psal.*29. uina clementia fiducia ait à finibus terræ ad te
*Psal.*60. clamaui dum anxiaretur cor meum. Neque Dauid
hoc tantum ingenio est usus, sed & omnes qui diuinæ benignitatis norunt ingenium, ut constat ex illis,
ascenderunt satrapæ Philistinorum, quod cum au-
1.*Reg.*7. dissent filij Israel, timuuerunt à facie Philistinorum,
2.*Pa.*15 dixeruntq; ad Samulem, ne cesses clamare pro nobis
*Num.*2. ad dominum, Deum, nostrum, vt saluet nos de manu Philistinorum, Azarias, cumq; reueuersi fue-
*Iud.l.*4. rint in augustia sua. Et clamauerunt ad dominum
Deum Israel & exquisierunt eum, reperient eum.
Clamauerunt in tempore tribulationis, clamauit
*Hest.*11. ad Deum omnis populus obsesus ab Holoferne,
Afflicti filij Israel clamaueruntque ad Deum,
neque innanes aut sine fructu sunt huiusmodi

clamores

clamores, vt fuere illi de quibus irridens propheta Elias aiebat ad falsos Achab prophetas clamate voce maiori, Deus enim vester est & forsitan loquitur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut certe dormit vt excitetur veluti ista omnia resciens clamat Cananea, miserere mei fili Dauid filia mea &c. Sed quantam seruet in loquendo & præcando proprietatem mirari licet, miserere (inquit) mei, ac si dicat miseria mea misericordia indiget, hãc ô clemens à te posco, nihil mihi meritisq; meis neq;.n.mire uiæ,& conceptæ de te fiduciæ attribuo, neq; tanto me beneficio vlla ex parte dignam agnosco, totũ tuæ misericordiæ attribuo,& illius opem imploro. Egregius & miro modo gratus modus impetrandi à Deo beneficia iste est,& in nostris quibuscumque calamitatibus auxilium consequendi. Hinc Dauid propter nomen tuũ Domine propitiaberis peccato meo, & Daniel propter temeteipsum inclina Deus aurem tuam & audi, neque enim iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciam tuam, sed in miserationibus tuis multis. Et Esaias, & nunc Domine pater noster es tu nos uero lutum & opera manum tuarum omnes nos, Neque ista tantum diuinæ tribuunt misericordiæ, qui sapiunt sed & illa, deduxit me per semitas iustitiæ propter nomen suum. Hac ergo matu-ritate iudicij prædita fœmina misericordiam implorat, sed quod abunde probat ignis materni amoris illius verba sunt, quibus ita diuinam clementiam impetrare laborat, miserere mei fili Dauid, expende meí, dixit, cum tamen filia esset quæ vexaretur, non filiæ sed propria illius mala censens, neque mirari oportet quod ista possit maternus amor, omnes amores superans, cum id possit amicitia, cum vera est, de qua illa sunt, amicus alter ego, cumq; id parum uideretur, alius ita corrigit, idẽ ego. Sed excellit omnes qui diuinus est,

3.Re.18. *Expẽde.* *Psal.24.* *Dan.9.* *Esai.64.* *Psal.22.* *Vis amicitiæ.* *Aristot. Ethic.9.*

vade

Amor Pauli in suos maternum amorem superat. vnde Paulus non dixit tantum, quod dixisse uisa est Cananea, quis infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur & ego non uror? Sed quod ista supra modum superat, cupio impendi, & super impendi pro animabus vestris, uides non tantum idem ego esse (vt dicunt cum suis) quod explicuit cū dixit quis infirmatur: sed seipso plus illos diligere cum impendi & superimpendi pro illis cupiat, cumq; ista rarissima sint cum de corpore corporisq; uita sint illa, rogo perpēdas illa, optabā ego anathema esse pro fratribus meis. sed dilectionum huiusmodi uoces tm̄ sunt apud nos derelictæ, minora illa sunt & ab eodem Apostolo dicta non quæro, quod mihi utile est, sed multis ut salui fiant, & tamen si à quopiam præstantur, aut ut proprius loquar præstarentur, cum tamen deberent ab omnibus præstari, simili fruitione gaudentibus, darentur illa miraculo & æneis mandarentur literis, ita refrixit diuinus in nobis amor, quem incensum semper optabat Christus.

1.Co.12 *Rom.9.* *2.Co.12*

Cananea materno loquens affectu, proprium habens malum ꝑ erat filiæ, clamat miserere mei fili Dauid, filia mea male à Dæmonio uexatur. Sed quorsū clamat & filiæ mala prædicat si nouit quis esset ille, ac quantus, si enim quam debuit de Christi maiestate habuit opinionem, rescire tenebatur cogitationes cordis illum audire, & præparationem illius, & non esse illi opus clamore, neq; uexationis, filiæ manifestatione, cum oīa oculis illius essent nuda? Et si omnino nouisset, & certissima esse crederet quæ de illius rerum omnium notitia diximus, Clamaret illa & filiæ dolorem manifestaret, nam etsi non essent illa opus illi, sunt opus nobis, qui nobis ipsis loquendo innotescimus, & quibus uexemur malis manifestamus, & quantopere pendeamus ab illo notum facimus, & quanta sit illius pietas, clementia & uirtus prædicamus, & à nobis uoces ille poscit & nostris uoci-

Psal.81. *Psal.99.* *Heb.4.* *Cur ad Deū clamamus expende.* *Psal.3.*

vocibus delectatur, unde & multoties Dauid voce mea ad dominum clamaui, Et exaudiuit de templo sancto suo uocem meam, & Abacuch usquequo domine cla mabo & non exaudies uociferabor ad te uim patiens & non saluabis clamemus igitur ad Deum & nostros illi labores etsi notissimi sint illi coram illo manifestemus omnis congregatio populi effundite coram il lo corda uestra, neque tantum illo in Dæmonis uexationes quibus nos miseros misera nostra culpa uexat, sed coram sacerdote illius uice fungente priuatim nimio cum dolore, & animi summissione illa dicamus. Filia mea male à Dęmonio uexatur. Gaudet maxime diuina pietas. Cum in quocunque euentu etsi leuis ille sit ad illam confugimus, hoc enim & fiducię iudicium est, & spei & dilectionis, sed magis gaudet cum in illis ad illum accurrimus malis in quibus humana omnia subsidia desunt, & sola diuina, ad illorum subuentionem sunt potentia, tunc enim, & fiducia nostra maior est & potentiæ illius confessio, & manifestatio maior & ampliorem habet locum misericordia illius quæ tantopere in nos miseros cupit sese effundere, huiusmodi autem mala, animi mala potissimum sunt quæ explicant huiusmodi Dæmonum in corpora uexationes in his igitur non matres tantū pro filiabus, non patres pro filijs, sed quotquot deliquimus omnes & dęmonis in nobis uexetationes sentimus occurrere ad illius misericordiam debemus non silebit ille, non differet nostras petitiones, ut non sine misterio cum Cananea fecit, sed cito anticipabit nos misericordia sua. Sed animo uoluite quantam in Christo optimo maximo potentiam adorabatur Cananea, quando potentem illum ad expellendum dæmones agnoscebat, quorum apud illos tanta potestas erat, sedatio enim maris, leprosorum mundatio, suscitatio mortuorum, minora uideri potuerunt etsi maxima fuissent illa expulsione dæmonum, sed ista de

Aba. 1.

Psal. 61.

Gaudet nostro ad illum cōfugio Christus Expēde.

Psal. 78.
Matt. 8.
Luc. 5.
Luc. 7.

Christo

Christo clamans fatetur Cananea & non respondet ei uerbum. Cum alienigenis ò bone solet principum humanitas magis manifestari, & potissimum cum de principe & maxima audierunt, & conceperunt, & so
3. Re. 10 nora ista illos attraxit fama vt dicere cũ Regina Saba ualeant maior est sapientia & opera quam rumor
Psal. 16 quem audiui, cur igitur qui mirificas misericordias
Ps. 146. tuas, qui sanas contritos corde, & alligas cõtritiones
Mat. 11. illorum qui laborantes ad te inuitas, & uenientes reficis, & qui ad te clamantes nunquam dimitis confusos, cur ò bone non respondes illi uerbum? Qui alicuius auditor esse gaudet silet, nunc Christus cuius sapientiæ non est numerus auditor uult esse sapientis huius mulieris, & ideò silet, cedit illi locum ut de bono thesauro cordis sui proferat illa bona omnibus sæculis utilia, quæ si ex Dauidico pectore, aut Salomonico, fuissent de promptu minori, fuissent admiratione vt principio diximus, neq; tãtum silentio Christi linquitur illa animo. Spem deponit, etsi quod mirabile uisu est, uideat silere uerbum; & his quæ de Christi clementia audierat contraria euenite, quæ superarant vt quiuis animus uirilis commoueretur. Audiuerat omnino sanasse paralyticum è tecto demissum, neminem pro illo interpellante, audiuerat filium suscitasse uiduæ, Misericordia motum nullis precibus interpositis, audiuerat hoĩ à natiuitate cæco uisum restituisse, neq; illo neq; pro illo alio deprecãte & innumera similia istis, nunc neque responso fuisse illam dignatum. Et accedentes discipuli rogabant eum dicentes dimitte eam quia clamat post nos, ecce apostolorum uiscera quam sint in subuentionem prona pauperum, & quomodo iam suo incipiebant apud Dominum munere fungi, quo & in terris & iii cœlis semper erant functuri, hæc enim semper mihi sententia magis placuit, quam illorum qui tantum, vt euitaretur illius, clamor factum dicunt. Accedunt

Cur Cananea nõ respõdet Christus
Mat. 12.
Spes Cananea.
Matt. 9.
Luc. 7.
Joan. 9.
Text.
Apostolica uiscera.

illi ad Dominum & non rogati, rogāt quid hodie cœlesti agent in curia cū rogamus illos, & nostros apud diuinam clementiam & patronos & intercessores optamus. Habuere humani principes uiros sibi magis charos & apud illos autoritate gaudentes, habuit Assuerus Mardocheum, Pharao Ioseph. Darius Danielem, Dauid Ioab. Habet habuitque sēper Deus suos Danieles, suos Mardocheos, quorum ille precibus gaudet & quorum orationes operantur mirabilia, vnde egregie Bernardus, summopere nobis desideranda sunt suffragia sanctorum, ut quod possibilitas nostra non obtinet eorū intercessione donetur & iterum tria sunt quæ in festiuitatibus sanctorum uigilanter considerare debemus, auxilium sancti, exemplum eius, confusionem nostram, auxiliū eius quia qui potens est in terra, potentior erit in cęlis ante faciem domini sui, si enim hic dum uiueret misertus est peccatoribus, & orauit pro eis, nunc quanto amplius, quanto verius agnoscit miserias nostras, orat pro nobis Patrem quia beata illa Patria charitatem eius non mutauit, sed augmētauit, Ipse autem respondens ait, non sum missus, nisi ad oues quę perierunt domus Israel. Hoc responsum ex hibitum videtur Apostolis, vt quāto in Israelitas teneretur amore, manifestaret quando qui potentior erat in miraculis ædendis Sole in emittendis radijs, se, non missum dixit nisi ad oues Israel, & illos omnium nomine dignās & se illorum pastorem prędicās & ad id semissum ab æterno Patre denuntians, & illo erga illos esse affectu declarans, quæ omnia mirabilia erant, & quæ si à nobis essent excutienda longissimo esset opus tempore, At quid ad hæc Cananea, discessit dolens, męrens & confusa, quod modo mirabili si ita fari licet videret cōuersum mare in aridam, & terram fructiferam in salsuginem minime? quid igitur fecit? Expēde, at illa venit & adorauit eū

Principes homines habuere priuato modo eos. Christus habet sanctos.

Hest. 6. Gene. 41 2. Re. 18.

Bernard.

Vide Bernar serm in vigil. Petr. & Paul. & serm. de S. Victore & in Hom. lib. 66. ad popul. & Aug. lib. de ciuit. Dei, 20. cap. 1. & Leo ser. 1. & 2. de Pet. et Paul.

Text.

Text. dicens, Domine adiuua me, constantior, firmior, & sapientior Naamam Syro Assyriorum principe, 4.Reg 5. etiã si vir ille erat, & princeps, & qui sua non cõtẽtus autoritate, literas secum Regias tulerat, ut à propheta lepræ impetraret mundationem, non dicitur quod non responderit ei propheta uerbum, ut dicitur de Cananea, sed quod fuit illi dictum vade, & la Gen.32. uare sept ies in Iordane. Non ita Cananea cõstãtior & audacior effecta magisque confidens accedit, ado- Quomodo vinci gaudeatur Christus. rat, & petit Domine adiuua me, ò quam gaudet huiusmodi luctamine Deus, quod nobis illud adumbrauit Iacob cum Angelo. Quam gaudet ille, non dimitti donec benedicat, quam gaudet qui omnipotens est hoc modo vinci, & quam gaudet huius- Luc.18. modi importunitate, qua terrei homines offendun- Luc.11. tur, mille ille modis hunc esse illius animum vo Aug. sermone de ver. Dei in mont. c.2. luit esse testatum. Adducit ille exempla de iudice, de iacente in lecto probat opere in Cananea. Egregia sunt illa Augustini, cum aliquid aliquando tardius dat Deus commendat dona non negat, desiderata diu dulcius obtinentur, cito autem data vilescunt, pete, quære, insta petendo, & quærendo crescas ut capias, seruat tibi Deus quod non vult cito dare, ò bone qui hominum figmenta nosti, imo qui finxisti illa illorum corda, ipse fecit nos, Psal.102 & nõn ipsi nos, qui finxisti sigillatim corda eorum, fragilitatem nostri fœmineam, uirium debilitatem, inconstans ingenium, ne quæso debilibus hume Psal.32. ris graue imponas onus, ne succumbant, nouit qui absconditorum est cognitor, & cui non sunt Dub.13. oculi carnei, neque ut uidet ille, nouit exterius esse Cananeã fæminã, interius virum, nouit, æs, esse sub Iob.10. uitro, & Sansonis uires in fœmina. Non tẽtat illum supra id quod potest, sed tentat vt sæculo sit illa 1.Cor. 10. exemplo, & ordinationi, Non Israeliticæ gentis confusionem, tantum quæ illo vitam agebat tem-

pore,

pore, sed in Christianæ, cum tanta, tam rara, tam
præclara, tam excelsa contemplentur in muliere quę
rarissimè inueniuntur in uiris, & in muliere
Cananea multa, quæ rarissime inueniuntur in
Christiana. Qui respondens ait; non est bonum *Text.*
sumere panem filiorum & mittere canibus, hu-
manius fuit silentium responso, tacuisse humano *Silētium*
iudicio fuisset melius quā respondisse, exaltasse illos *responso*
sufficisset, non depressisse illam honorasse, illos, non *huma-*
inhonorasse illam, in tantam illos extulisse gloriam *nius.*
quam nulla illustrior filios appellans, super fuis- *Christi*
set, neque demisisse in tantum ignominiam illam, *in probā-*
ut non alienigenam, tantum, non obscuram, & *dis suis*
tanto indignam beneficio dixerit, sed canem quo *suauitas*
nomine non sacræ literæ tantum sed humanæ *& sapiē-*
in hominum dehonestatem vtuntur. Sed quid *tia.*
ad huiusmodi uerborum duritiem illa, efferbuit *Psal. 21*
fortasse ira, indignata discessit, initum laborem, in- *& Prou.*
sumptum tempus, carptum ab illa iter execrans, *26. Mat.*
nequaquam nostrum hoc esset ingenium qui *7. et Ph.*
infirmi sumus, inconstantes, vitrei, arundini simi- *3.*
les, qui quauis de causa incēdimur & à bonis desisti
mus. Sed dicit etiam, domine nam & catuli
edunt de micis, micam suæ respectu potentiæ pe-
rit, micamque esse fatetur ad illarum rerum com- *Mirabi-*
parationem quæ prestari possunt, ab illo, cum tamē *le inge-*
Dæmonis in absētia expulsio, sit etiam domine nam *niū mu-*
& catelli. *lieris.*

O quantę ducit glorię hoc modo etiā à fœminis
vinci Christus alij dedecori ducunt hoc modo etiam *Cum uin-*
à fœminis uinci in externis bellis & colluctatio *citur*
nibus gaudet autem Christus qui sua illius vi- *Christus*
ctoria est, qui in se ipsum fragilibus armis pugnat *precatio-*
ille enim adiuuat, opem fert vires suppediat, si sa- *nibus il-*
piens insipientem concludat & argumento supe- *lius uicto-*
ret probrodatur, & si insipiens sapientem, si autem *ria est.*

 contentio

contentio est in negando concedendove beneficio da tur gloriæ in hoc uinci beneficium concedendo, & ita concessit dicens fiat tibi sicut uis, quod ut æternũ & æternæ gloriæ nobis concedat faxit Deus.

SALVTATIO.

Tota Christi optimi maximi doctrinæ eo tẽdit a peccatorum figura, quam miseri gerimus, in iustorum & piorum hominum figuram transfiguremur, ita ut uita nostra præ Cãdo
Matt.6. *re miteat, nosq; ita luceamus, ut præ uitę no stræ splendore glorificetur Pater noster qui*
Psal.18. *tamen in cęlis est, ad id magnam præstat opem Euangelicæ doctrinæ promulgatio. est enim illa conuertens animas, est pręceptum Domini lucidũ, ita ut illa promulgari, ut id nobis contingat, sine diuinę gratię beneficio*
Psal.18. *non poterit, efflagitemus illud diuinæ uirginis intercessione. Aue Maria.*

THEMA

Assumpsit Iesus Petrum, Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matt.17.

De Transfi-

De Transfiguratione.

Ptissimum quia tempus est & ad id potissimum ab Ecclesia sacrosancta institutũ & designatum ut hoĩes transfigureutur, & multi, qui sunt esse desinant, alij in meliora transmutentur, agit Ecclesia de Christi optimi maximi diuina transfiguratione & quia ad hmõi transfigurationem diuinam usus est ille oratione, ostenditur etiam nobis optatum nostræ mutationis uitæ mẽdium esse orationem. Et si multa uiderant Apostoli quæ diuinitatem Christi manifestarent, ut morum illius supremus candor, neque enim ita sanctè, ita piè, ita iustè uiuere solus homo poterat, neque ita se hominum ingenijs accommodare, ut lucraretur illos, de illius enim morum pretio, & perfectione loquens sponsa dixit, Manus eius tornatiles, aureæ, plenæ Iacinthis, ac si diceret absolutissima sunt opera Christi, & pretiosissima, manifestabat etiam quæ esset illius doctrina de cuius præstantia Salomon dixit dignissimè, omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & omnis philosophorum sapientia stultitia, ubi Sapiens? ubi Scriba? vbi Inquisitor huius sæculi? idest ubi hi qui inter gentes Sapientium nomine gloriantur, ubi Iudæorum sapientes scribæ, & alij homines sæculi conquisitores, qui suis omnia argutijs consequuturos sperant, nihil enim ita uiui dum, ita efficax, ita certum, ita animo iocundum, & quod feras mutaret in homines, & sæculi sapientes iucantaret, qui ut aspides surdæ non obturabant aures suas vt Christi doctrina, illa uera Dauidis lyra non semel, aut iterum pulsata, sed sæpissimè, qua non unius aut alter Saul mitius se habuit, sed ab innumeris Dæmonis uexationes

Aptissimum ad uita splẽdorẽ medium oratio.

Quã multa erant ĩ Christo qua illum Deum esse testabantur.

Cant. 5.

Sapiẽ. 7.

1. Cor. 1.

Diuina prestãtia doctrina.

 tiones

1.Re.18. tiones expulit, illa tuba non Prophetæ personata ha-
Esai.58. litu, sed Christi ad quam non tantum homines in
prælium excitabantur sed addebatur illis aius, aduer
2.Pet.1. ſæq; hoſtium Phalanges pallebant, illa in hoſtium
tenebras inextinguibile lumen: Tantæ in omnibus
præſtantiæ ut ſinceris notum fieret animis hominem
tanta, talia, tam ſublimia, & excelſa neque poſſe lo-
Virtus qui neque poſſe docere, ſed Deum hominem. Mani-
Christi i feſtat etiam, pluſquam dilacerato leonum Sanſonis
ædendis vires & animos, ſuffocatio uerſorum agilitatem ani
miracu- mi & robur Dauidis, uirtus in ædẽdis miraculis, & re
lis. rum omnium promptũ obſequium Chriſtum Deũ eſ
Iud. 14. ſe & quia omnia ſeruiebant illi, & quia dixit & fa-
1.Re. 17 cta ſunt, quæ de Deo tantum dicta ſunt neque de a-
Ps. 118. lio dici poſſunt quæ oĩa & innumera alia erſi ſuffe-
Psal. 32. ciſſent, placuit ei qui omnia ingenti cum ſapientia
Expẽde. facit, ut æterni patris teſtimonio firmarentur, adſtan
tibus antiquæ legis proceris, & ut ipſo ita uolente è
pleno diuinitate corpore diuinitatis quidã radij efful
ſiſſent, ut ſolent è tenui, & candida nube ſolares ra-
dij, ut qui theſaurus diuinus, quæ maieſtas huma-
no illo & candido tegmine tegeretur, manifeſtũ fie-
ret, atque ad tam ingentis myſterij expectationem
Priuatus magnos illos elegit uiros Petrum, Iacobum, & Ioã-
hos tres nem, quorum uitæ candorem, animi celſitudinem, ni
uiros a- hil eſt quod magis manifeſtet, quam quod aſſumpſe-
gor. rit illos Chriſtus, & ad ſupremæ rei aſpectum, quan-
tæq; eſſent auctoritatis explicuit etiam quod aſſum
pſerit illos, ut poſtea, ut oculati teſtes, quæ uiderant,
quæq; audierant deponerent, ut planè depoſuere. Qđ
vidimus quod audiuimus, ita quod non erat hi tres
tantũ de ſupremo conſenſu, & ſenatu de quo & reli-
1.Ioan.1 qui erant Apoſtoli, ſed erãt de ſecreto ſupremi Regis
conſilio, in quo non humana, nõ incerta, aut hoĩ gra
uia agebantur, ut ſolent non raro in humanorũ regũ
conſilijs, ſed certa, magna, & diuina in hoĩum liberta

tem,

tem, salutem, & gloriam, neq; hos cõmendauit Christo & charos reddidit caro, & sanguis, sed uitæ perfectio & animorum puritas & reliqua quæ diuino illis beneficio iam contigerant, non enim audiuimus illi in sæculi diuites conijcere oculos sed & ex Dauid oculi eius in pauperem respiciunt, neque illorum uoces illum audire, ut audit sæculum, & ita attẽtum nouimus in probos pauperes ut idem dicat uates, desiderium pauperũ exaudiuit Dominus præparationẽ cordis eorum audiuit auris tua, neque de illo dici posse quod de sæculo nequam quod in precio precium habet & illi honorem defert, audiemus autem honorabile nomen eorũ coram illo, neq; quod quisq; ex magnis diuitibus diuitiarum intuitu unquam dixit Deũ de illo, habere solicitudinem, audimus autem, ego autem mendicus sum, & pauper Dominus solicitus est mei, non igitur dotes corporis, non genus, non opes, non cognatio tantum, charos fecit esse Christo huiusmodi Apostolos quos pauperes esse nouimus, ignaro mundo contemptibiles, illius mendaci luci, obscuros, sed fecit illos charos probitas, pietas, integritas, sanctitas, quæ in illis diuino beneficio splendebant maximè. Hos assumit ille, insolentes, superbos, sceleribus implicatos & si idola illi mundi sint, ob antiquas imagines, ob partas quocunq; modo opes, ob ingenitam ad lædendũ proximos audaciã, & id genus hoĩum non nos assumit, sed contemnit nihili ducit, respuit. Quin & quod magna dignum est admiratione, hac omnino mente, & hoc animo futuros dicit, qui salute sunt potituri æterna. Vnde inter illa quæ desiderari dixit, & necessario requiri ut quis cœlestis regni sit ciuis, idest annumeratum. Rogarat Dauid, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut qs requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula, ad nihilũ reddactus est in conspectu eius malignus etsi mundo diues, nobilis honoratus sit & preciosus,

Quid reddidit hos tres Apostolos charos Christo.

Psal. 9.

Psal. 99.

Psal. 71.

Psal. 39.

1. Cor. 1.

Qui sint à Christo contẽpti.

Qui in precio habendi.

timentes aurem Dominum glorificat, & si obscuri il-
Psal.14. li mundo sint, & ignoti: Neque hos tantum dixi:
honorare magni habere, sed, quod omne honoris ex
cedit culmen glorificat, neq; mirum quod dominus
ita iustos eadẽ uelit præditos seruos suos ingenii con
ditione qua prędитus ille est, ita ut quos odit ille, odio
Ps. 108. habeãt, quos amat diligant, quos habet in pretio ho
Psal.33. norent. Præstitit ista abunde Dauid. Nouerat Deum
propensum esse in uiros iustos ita ut de illo caneret,
Dominus diligit iustos, oculi Domini super iustos,
Psal.5. ait ille, dese, oculi mei ad fideles terræ. Nouerat odio
illum habere improbos, deque illo dici. Odisti omnes
operantes iniquitatem, de seipso ita loquitur, nonne
Ps. 138. qui oderunt te oderant & super inimicos tuos tabe-
scebam, perfectoq odio oderam illos & inimici facti
Quiesset sunt mihi, Quo animo si omnes hodie Reges Princi
a princi- pesq; omnes & Pontificens præditi fuissent quàm es
pib. dili- sent illorum regna beata, & quam floreret in illis
gẽdi qui pietas omnis & religio, omnesque uacarent illi, cum
habendi non contemptos tantum sed odio habitos uiderent
odio. Amanos, Achitopheles, Amones, & Amoni si-
Hest.6. miles consiliarios. Honoratos magni habitos. Ho-
2.Re.15. norum gloria potientes, Iosephos, Danieles, Mar-
Gen. 41. docheos, Samueles, uideremque non assumi ab
Dan.4. illis ad grauia negotia, & in quibus reipublicæ uer-
1.Reg.9. saretur tranquillitas, nisi Petrum, Iacobum, & Io-
annem, Hoc est uiros his similes, quod uel hac
tantum expectatione esse laborarent illis similes?
Neque enim casu assumpti sunt isti, & à Christo
electi, sed ad innumeras mundo deriuandas com-
moditates, inter quas non est inferior dicta. Sed
multi contrariam ingrediuntur uiam. Alij cupiunt
quidem recta incedere, & cuique muneri uirum
illo dignum aptare, sed quia homines sunt & inte-
riora penetrare non ualent, neque Deus suo illos di-
1.Re.16. gnatur eloquio, ut Samuelem, censentes se dignos

assume-

assumere assumunt indignos, ita ut sæpe dicere illi 1.Re,15
possint, quod de Saule Deus, pœnitet me quod consti-
tuerim Saul Regem quia dereliquit me & verba mea
non impleuit, pœnitet quod consiliarum creauerim, *Voces*
quod præsidem, quod episcopum, cum uideam illos *principũ*
præpostere suis muneribus fungentes, pœnitet me *nõ rara.*
quod assumpserim vt mecum decernerent, & una me
cum de rebus grauissimis agerent homines rerum ita
sublimium spectationi & determinationi parum
idoneos.

In montem excelsum seorsum. Vel ipso dicendi
modo maiestas mysterij explicata est quæ si excelsa *Text.*
esset tantum dixisset in montem natura enim sua *Maiestas*
mos sublimis est, Sed quia erat mysterium celsissimũ, *mysterij.*
dixit, & adiecit excelsum quia autem non erat myste-
rium commune, neque vulgandum, statim omni-
bus dixit, seorsum. Ipsa enim negotiorum qualitas
docet quibus cum illa sit communicanda, & in quo
loco, sit nè opus Petro, Ioanne, & Iacobo viris *Negotij*
fidissimis, grauissimis, æquissimis, & Domino suo a- *qualitas*
mantissimis. Et loco semoto & abdito, An vero *quę exi-*
res sit quæ cuique ex vulgo credi possit. Quæ *gat do-*
enim nullam nobis sunt paritura molestiam si ef- *cet.*
fluant in quodcunque etiam fractum uas immi-
timus, quæ autem pretiosa sunt & damnum pos-
sunt afferre aut causa esse ne paremus commodum, *Expẽdẽ*
& dolore afficerent si effluerent, ad hæc immit-
tenda, uasa probamus. Se cessit etiam in montem ex-
celsum, quia oraturus erat, loci enim silentium, soli-
tudo & ptitudo nimis iuuant orantem, nimisq; di- *Locus ad*
strahunt nimia hominum frequentia, & multus stre- *iuuator ę*
pitus. Orabat autem Christus patrem cui per omnia *ture.*
ille erat æqualis, nos Deum qui homines in immen-
sum excedit, oportet igitur ante quam preces funda-
mus, hæc tria inter in numera alia quæ essent à nobis
expendenda, expendamus, matureq; consideremus,

Quæ ante oratione expendenda. imprimis qui sit qui orat, aut loquitur, & quo cum loquitur. Duo ista reliqua docebunt, docebunt inquam reuerentiam, attentionem, humilitatem, uoluntatis subiectionẽ, & ut digna petamus ab eo à quo petunť, qui loquitur homo est. Est autẽ vniuersa vanitas omnis homo uiuens, qui loquitur, homo est. Est autem homo sicut fœnũ, & tanquam flos agri sic efflorebit, *Hominis vilitas.* dies eius tanquam umbra prætereunt, qui loquitur homo est animatum lutum, puluis uiuus, ac tandem *Psal. 38* tanquam nihilum ante Deum, Ita vt dari quodam *Psal. 102* miraculo possit quod sinat permittatque tam adoranda, & tremenda maiestas cum illa loqui, Deus autẽ est cui nomen omnipotens, cuius maiestas terram replet, cuius magnitudo oĩa attingit, cuius Sapientia *Dei maiestas.* oĩa scrutať, qui omniũ gressus dinumerat, qui omniũ uias prævuidet, q cogitationes noscit de lõge, & quẽ *Exod. 15* modũ mandata sua vult custodiri nimis, vult & ni- *Psal. 71.* mia cũ reuerẽtia à suis tractari. Vnde ad magnates *Psal. 142* quosdã qui alloquutũ illũ pergebãt calceatis pedibus, dictũ, soluite calceamenta de pedibus uestris, gaudebatque idem gratissimis uerbis istis à quodam prin- *Diuina reuerentia.* cipe compellari, loquar ad Dominum meum cum sim puluis, ac cinis, illis enim & omnipotens illius dominium fatebatur Abrahã & quis ille esset dicebat, Cu- *Exod. 3.* riæq; illius senes præstantissimi, quos aquilinis ocu- *Ios. 5.* lis vidit Ioannes procidebant viginti quatuor senio- *Gen. 18.* res ante sedentem in throno & adorabant uiuentem *Apoc. 4.* in sæcula sæculorum, & mittebant coronas suas antè tronum. Expendat igitur ista oraturus & tremet, *Eccl. 18.* & seipsum conscientiamq; suam excutiet, seq; purgabit, ac labia, & mirabitur, uidebiturque illi res certa cum sit, prę magnitudine uix credibilis, quod tanta sit supmæ benignitas maiestatis ut suo indignissimũ conspectu, suo dignetur, colloquio, dicentemque il- *1. Reg. 3* lum audiat & exaudiat sæpe, attendens igitur quis *Psal. 84.* & quid loquatur uerba loquetur pia, certa, grauia & rectissi-

rectiſſimo pondere examinata, digna diuinarum attentione aurium, & illo digna petet, magna quidẽ & excelſa petetque ſubdens ſe illi, audi Baſilium quo modo quis inter orandum non diſtrahetur, principẽ aliquem aut præſidem intuens, & cum eo loquens oculos ab eo dimouere non ſolet, qui non tandem credibilius eſt intentam mentem habere illum qui Deo preces adhibeat, in eo qui ſcrutatur corda & renes. Et illud acturum quod ſcriptum eſt, leuantes puras mentes ſine ira & diſceptatione, erit tunc pennata oratio, & quo fuerit humilior uolabit altius, erit ſicut virgula fumum, & ex aromatibus mirrhæ. Vniuerſi pulueris pigmentarij, erit diuinis auribus vox dulcis, & erit omni tibia & pſalterio ſuauior illis, erit oranti ipſi aqua purificans, ignis incẽdens, ſplendor illuminans, erit ille horto ſimilis irriguo. Theſauro ſimilis abſcõdito, diues inquam & locuples ac ualens multos locupletare. Sequuntur ex illa magnæ illæ commoditates quas ſacri Doctores, qui illas mille experimentis didicerunt exprimunt, quemadmodum nullo facto fieri poteſt, ut qui ſolis radijs fruatur non effugiat tenebras, ita nulla ratione fieri poteſt, quin qui cum Deo conſuetudinem agit, deſinat eſſe mortalis, ſi quidem ipſa dignitatis ſublimitas, nos ad immortalitatẽ transfert Et enim ſi qui com Cęſare miſcent ſermones, familiariterq; cum eo verſantur, & hoc honoris ab illo ſunt adepti non poſſunt eſſe pauperes, multo minus fieri poteſt, vt qui Deum deprecantur cum eo familiariter colloquentes, animas habeant mortales, & iterum quemadmodum ciuitas, quæ muris cincta non eſt, facile venit in poteſtatem hoſtium, propterea quod prorſus abſit in quo fuerat hoſtium incurſus arcendus, ſic & animam non munitam precibus diabolus facile in ſuam redigit ditionem. Ac rurſum homo qui cum Deo loqui didicerit vt par eſt eum qui cum Deo loquitur, erit deinceps Angelus, etiam

Baſil.

1. Tim. 2

Oratio quã pennatq.

Eccl. 25.

Cant. 3.

Expende orationis cõmoda.

Chryſoſt libr. 1. de orando Deum.

Chryſ. lib. 2. de orando Deum.

Pſalm. 4

etiã si pauper famulus priuatis & indoctus, vulgus grẽ gariũ putat eos male saginari, qui pascuntur diuinis eloquijs, neque mirum quando quidem nullum vnquã gustũ cępit alentis omnia sapientiæ, proinde vulgo ignotum est in quanta illi felicitate atque hilaritate vitam exigant. Cur quæso illius, qui ita orat facies nõ resplẽdebit, idest, uita qua ille quis sit agnoscitur vt facie homo, qui filius lucis opere fit, de quo, deque similibus illi Paulus eratis aliquando tenebræ Nunc autem lux in Domino, vt filij lucis ambulate. Fructus autem lucis est (ac si diceret radij in omni bonitate & iustitia & veritate, & iterum sitis sine querella simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ & peruersæ, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vitæ continentes Splendẽt isti maximè ita ut nihil sit in illis quod nõ eniteat. Quemadmodum neque quid in lumine quod non splendeat, siue oculos illorum spectãtes, siue linguam, siue manus, omnia lucent modestia, oculi puritate, Lingua, innocentia manus, totum corpus lucidum cur uestimenta illorum nõ erunt, ut nix cãdida, & illa candidiora qui sacris consilis Pauli obsequentes faciunt quod præcipit ille, abijciamus opera tenebrarum & induamus arma lucis, sic ut in die honeste ambulemus, sed induamus Dominum Iesum Christum & carnis curam ne feceritis in desiderijs, induite nouũ hominẽ qui secũdum Deũ creatus est in iustitia & sanctitate ueritatis, idest nouã mentẽ cę lesti edoctam spiritu, ita ut noua creatura sitis, ita vt docti sitis in spũ mũdi in carne, induite vos sicut electi. Dei sãcti & dilecti. Viscera misericordiæ, benignitatẽ, humilitatẽ, modestiã, patientiam supportantes inuicẽ. Vos autẽ manete in ciuitate donec induamini virtute ex alto, idest quæ vice uobis indumenti ad omnes iniurias sic utilis & nitẽs. De quibus ad Angelum Laodicęę, sua deo tibi emere à me aurum ignitũ proba-

Phil.li.6 *Ephes.5.* *Lucent. orantes & candent.* *Rom.13.* *Ephe.5.* *Colo.3.* *Luc.24.* *Apoc.3.*

probatū ut locuples fias, & vestimētis albis induaris, ut nō apareat cōfusio nuditatis tuę.quā quęso esset decora Ecclesia, quam pulchra illa, si quos habet illa filios huiusmodi facie nitente,& cādidis ornamentis essēt decori,haberet illa bonū testimoniū etiā ab his qui foris sunt, alliceret, attraheretq; illorū tā egregia morum spectata venustas,Nonne hęc pulchritudo est quā desiderat Paulus ita loquēs, Si qua ergo cōsolatio in Christo,si quod solatiū charitatis,si qua societas spiritus,implete gaudiū meū ut idē sapiatis eandē charitatē habētes, unanimes idipsū sentiētes, nihil contentionē neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores inuicem arbitrantes ,non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum.Non nē hęc sunt à Christo ita procurata ut sint ab eodem Apostolo dicta certissima, dedit semet ipsum pro nobis ut nos mundaret ab omni iniquitate, idest deformitate, deformat enim animam peccatū plusquā defectus corporis corpus, Et mūdaret poculū sibi acceptabilē,idest peculiarē acceptū & dilectum,sectatorē bonorum operum, non prauorum, inutiliū aut iniustorum sed bonorū ex quibus Deo gloria,& sectatoribus utilitas,& religioni decus deriuetur, quod autem dicta ipsi sint scripturæ consona,uel ex illis colliges.

Ecclesia pulchritudo.

Phil. 2.

Tit. 2.

Puritas Christiani populi

Lauabis me & super niuem dealbabor. Lauamini mūdi estote.Si fuerint peccata uestra sicut coccinum quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra uelut uermiculus,uelut lana alba erūt,quod si inquinatos peccatis ita dealbat,ut super niuem dealbentur, qui ita non sunt inquinati eodem Christi optimi maximi beneficio per operationem communicato, cur illorū vestimenta non fiēt alba sicut nix,& facies enitebit? Crede mihi quod qui quo debeant modo gustant quam suauis est Dominus,non tantum quæ diximus consequuntur sed fiunt ex lignis pomiferis quæ uidit

Psal. 50.

Esai. 1.

Vtilitas orationis

Psal. 33.

Ezec. 47

Ezechiel,

Ezec.47 Ezechiel,orietur ex ripis eius ex utraque parte lignũ pomiferum,non defluet folium ex eo , & nõ deficiet fructus eius,uerbis & operibus erunt vtiles,exemplo commodi fiunt columbæ de quibus loquens sapiens *Cant.5.* dixit,sicut columbæ quæ lactæ sunt lotæ & resident iuxta fluenta plenissima,simplices in quam,puræ,can didæ,sinceræ , volatu superna petentes , in sacrarum fluentis sæpe se intingentes,ut nitidiores fiant,ex illis *Ezec.34* ouibus Deo charis de quibus ille fuit loquutus, & pa scam illas in pascuis uberrinis,ut pinguescant, ube resque illæ fiant & cunctis utiles . Talibusque animi dotibus fiunt d iuino beneficio præditi . Quos diui- *Ezec.50* nus Appelles depinxit, quasi flos rosarum in diebus ueris.Quasi lilia quæ sunt in transitu aquæ & quasi thus redolens in diebus æstatis , sicut stella matuti na in medio nebulæ, & quasi Luna plena in diebus suis lucet. Sicut uas auri solidum ornatum omni la- pide pretioso.Suntque illorum animę quod de genis dixit sapiens. Areolæ aromatum consitæ a pigmen- *Cant.5.* tarijs,mille odoriferarum uirtutum generibus cõsitæ lilijs puritatis ,roboris rosis , undequaque ex se diui num odorem spirantes.

Cur hodie rari sint qui vultu sint nitido.

Quod si quęras quæ nã sit hæc causa propter quã tam sint hodie rari qui facie ita lucida , uestimentis candidis sint ornati,in prõptu ratio est,rarissimi sunt qui cum Christo montem ascendant,sublime quid ex celsum aut diuinum sapientes , sed deprimit in illis sensum multa cogitantem & uarijs curis agitatũ ter- *Sapiẽ.9* rena inhabitatio, & quod dictũ de Dathan & Abirõ est,de illis dici suo modo põt aperta est terra & deglu *Exod.15.* tiuit Dathã Deglutiuit.n. terra illos, queadmodũ .n. *et ps.105* uoratis illis à terra nihil nisi terra apparuit,neq; appa ret quidẽ in istis,siue loquẽtes illos audias , siue curas *Exod.2.* spectes,& opera cuncta,hæc in illis terra sunt, & fa ciũt lateres, & proprio labore partis paleis coquunt , neque id dolentes & coactæ ut in Ægypto Israelitæ,

posuisti

posuisti tribulationes in dorso nostro. Imposuisti ho mines super capita eorum, sed sponte, cum possint, & uacare ab illis, & rebus diuinis uacare, neque cum adi tus illis detur, quod rarissimè faciunt humani Reges *Psal.65* colloquia miscent cum Deo, qui illos erat illum natu rus, decoraturus & dealbaturus, sed etsi exteriora il lis hominum, uitam agunt cum Nabuchodonosore *Dan. 4* belluinam, atque ideò non tantum illorum facies nō nitet, sed obscura est, & plena tenebris, non tantum, non sunt illorum uestimenta candida, Sed mille modis conspurcata ut tabescere illi faciant Dei amicos illos spectantes. Et cruciant ut quondam Dauidem, *Psa.118* tabescere me facit zelus meus, quia obliti sunt uerba tua inimici tui. Alij quidem loquuntur cum Deo, sed suæ obliti illi conditionis & immemores diuinæ, aci ta sine attentione loquuntur, sine metu, sine reue- *2. Petr.2* rentia orantes illi spiritu, & minime mente, minime gustantes quam suauis si Dominus, ideo isti neque igui illo accenduntur, neque splendore illo illuminan tur, neque flumine illo copiossimo dealbantur, estque *multorũ* res prodigio similis, quod in medio igni sunt frigidi, *oratio.* in medio flumine immundi & quod ex re commo- *qualis.* dissima nullam miseri capiant utilitatem, neque mel *1.Cor.14* illis diuinorum eloquiorum sapiat, neque, illius audi *Psal.33.* tus ex hilaret, neque illius splendor illuminet. Apparuerunt Moses, & Helias. Obscura erāt innumera in Mose & Helia donec diuini sui aduentus splendore *Exo. 34.* luce suffudit illa Christus, velumque abstulit & grandem lapidem ut uerus Iacob, quo illorum myste- *Gen.29.* riorum puteus erat opertus. Non ne ista significant Dauidis illa, da mihi intellectum & scrutabor man- *Ps. 118* data tua, reuela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua. Et aperuit illis sensum ut intellige- *Luc. 24* rent scripturas.

Et quod de seipso dixit non veni modo soluere le- *Matt.5.* gem aut prophetas, Ecce Mosem, & Helias. Sed ad

implere

implere, ita manifestauit illa, quod nitidus aparuit, & illuminatus. Moses apparuit & Helias ut plane hodie sunt, nam obscuritas illorum sacrificiorum, cerimoniarum & quæ etiam erat in vaticinijs illuminata iam est nobisque & lucet & illuminat, uide huius cerei Typum in Gregorio lib. m. 21. c. 1. de virgis excorticatis, dumque ab illis cortex literæ subducitur allegoriæ, candor interior demonstratur, & dum cortex relinquitur exterioris intelligentiæ exemplo monstrãtur. Et aparuerunt, loquẽtes cum Iesu vt famuli cum Domino, vt discipuli cũ magistro, ut pictores cum eo quẽ delineauerant, ac depinxerant, ut legati illius cuius apud mundum legationem egerant. Loquẽtes cũ illo, de quo, & in cuius gloriam semper fuerant illi loquuti, ita magnus antiquæ legis interpres Paulus, omnia in figura contingebãt illis, scripta autem sunt ad correctionem nostram, in quos finem sæculorum deuenerunt, omnes fuere scripturæ indices Messię tẽporis in quo sumus quod est omnium præcedentium sæculorũ vsque ad Christum finis. Pro membris capita loquuntur, talia enim erant omnium prophetarum & scriptorum sacrorum Moses & Helias. Quid erant quæso loquuturi? Plane quoquis sublimior est & præstãtior, Hoc sunt de quibus agit & loquitur sublìora, aget quidem Agricola de proscindenda terra, & mandandis illi seminibus. Aget pastor de ouuium pascuis, & custodia, deq; arcendis lupis, aget nauta de modo secandi maria de nauiũ pręparatione, aget denique faber lignarius de æquandis poliendísque lignis deque instrumentis ad id aptis, agent autem duces & militiæ præfecti de parandis armis, de cogẽdis copijs, de hostis potentia. Agent Reges de regnorum moderatione, de cõmum pace, de suorũ cõmodis & tranquilitate. Qui loquebãtur sunt Moses, Helias, & Christus, serui illi, iste vniuersorũ dominus, illi sapiẽtes, iste cuius sapiẽtiæ non est numerus, illi sancti, iste

Greg. li m. 21. c. 1. & Aug. serm 36 & 56. ad frat.

Vide quo modo apparuerũt Moses et Helias.

1. Cor. 10

Expende similia.

Dan. 4.

sanctita-

ſanctitatis parens,& autor,illi legis latores & prophe tę,iſte legum dominus & prophetarum magiſter,ſed tales ut innumeris illi regibus præcellerent, audis enim de Moſe que uix de quoquam regū ſunt audita, dilectus Deo & hominibus Moſes,cuius memoria in benedictione eſt, ſimilem illū fecit in gloria ſancto-rum ideſt cuius beata eſt memoria, & gloriæ ſancto- *Eccl.45*
rum illum equiparauit, cū leuaret manus Moſes uin cebat.Iſrael,ſin autem paululum remiſiſſet ſuperabat *Exo. 17*
Amaleh,expende quātam illius preces habebant vim quibus ut daretur uictoriā id fiebat. Moſes autē aſcē dit in montem ad Deum, Vocauitq́; eum dominus *Exo. 19*
de monte,uides inſigne gloriæ beneficium cum Deo miſcet colloquia & cunctis præfertur ut legem accipiat,unde Pāulus ait,Et Moſes fidelis erat in tota do mo eius tanquā famulus,in teſtimonium eorū quę di cenda erant,ſi ſteritent Moſes & Samuel coram me, *Hier.15*
non eſt anima mea ad populum iſtum,expende quan ti illum habeat Deus qui ita loquitur.

De Helia,ſurrexit Helias propheta qua ſi ignis & uerbū illius quaſi facula ardebat, ad cuius nutum cę- *Eccl. 48*
lum nunc fiebat ſerenum, nunc nubibus obſcurabatur.De Chriſti maieſtate non eſt, quod quid piam di camus, de quo neque quis ſit ac quantus non ualent *3.Re.18*
Cherubim ac ſeraphim dicere,ſūmæ igiť maieſtatis, ſummę autoritatis,ſumi momēti oportebat eſſe nego tiū de quo loquerenť,erant omnino, & in quo totius mundi pax,trāquillitas,libertas,ſalus,uita, gloria uer ſabatur & quo nullum maius eſſe poterat,de exceſſu quem cōpleturus erat in Hieruſalē,quæ ſi eo modo, quo ſonant eſſent accipienda omnino,uel ob id ſolū exceſſus eſſet appellandus quod omniū hominū meri ta excederet,omnium hominū captū,neq; enim capere poterat neque aſſequi ingenio homo tanti bene ficij magnitudinē,& quod diuini amoris fuiſſet quidā exceſſus,Sic enim Deus dilexit mundū,Et ſoluen- *Ioann.3*

Maieſtas negotij de quo agebatur.

di debiti excessus, non enim sicut delictum ita & donum, si enim vnius delicto multi mortui sunt multo
Rom. 5. magis gratia Dei. Et donum in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit. Loquebantur de cruce, estque hoc negotium tantę maiestatis, vt nō contentus fuerit Euangelista gloriosum appellare illud sed gloriam appellauerit, tam sublime & excellens ut Paulus ipse illius excellentiam non valens ex-
Phil. 2. plicare ita fuerit loquutus, Qui cum in forma Dei esset nō rapinā arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed pro nobis semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus habitu, inuentus vt homo, humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis, tam admirandum, ut portuerit & pręsignari illud antiquę
Arcanū crucis præostensum. legis figuris, & prædici uaticinij vt fieri posse crederetur, horrebat enim mens cum audiebat dominum obiturum mortem, pro seruo, Deum pro homine & mortem crucis, tanti momenti, vt in illo uersaretur, non unius alteriusue prouinciæ pax, salus, gloria sed mundi totius, ipse enim est nostra pax, iustificati ergo ex fide, uiua scilicet, pacem habemus ad Deū per dominum nostrum Iesum Christum.

Eph. 2. O felices qui Christi & prophetarum imitatores
Rom. 13. de cruce loquuntur, ô dignā Christiano homine loquutionem, aut de illa quā illorum amore amplexus est Christus, aut de cruce quæ ferenda ab illo est, iuxta illud, qui volt uenire, &c. Qui de crufigendis semet
Colloquia felicia. ipsis agunt, qui Christi sunt, carnem suam crucifigerunt cum concupiscencijs & uicijs, ita ut dicere possint aliquando mihi mundus crucifixus est & ego mū
Mat. 16 & Luc. 14. do. Qui de illis agūt & illa animo volunt, mortuus est Christus vt qui viuunt iam non sibi uiuant, empti estis pretio magno, iam non estis vestri. Sed rarissimi
Gal. 5. sunt de hisce rebus sermones, rarissima colloquia.
2. Cor. 5 Quia rarissimi sunt Christi & prophetarū imitato-

res,

res,& qui ista præditi sunt animorum gratitudine & salsitudine, agunt multi & colloquuntur de rebus friuolis, ludicris & labilibus, de augenda re, deparando euanido honore, inque his rebus dies ac noctes insumunt;alij,ineptiori & magis pernicioso qui sunt ingenio,quod uituperat Dauit, loquuntur illi quidem de obscurando honore,de fœmina de honestanda,de retalianda iniuria,de insidijs parandis proximis & tendendis laqueis. Os tuum abundauit malitia,& lingua tua concinabat dolos sedens aduersus fratrem tuum loquebaris,aduersus filium matris tuæ,ponebas scandalum & alibi,qui cogitauerunt iniquitates in corde tota die constituebant prælia, acuerunt linguas sicut serpentes,venenum aspidum sublabijs eorum, sciant tamen isti quod labor labiorum ipsorum operiet eos, cadent supereos carbones, in miserijs non subsistent. In huiusmodi congregationes vipereas ita idem loquitur propheta. *Psal.49.* *Psal.139.*

Odiui Ecclesiam malignantium & cum impijs nõ sedebo. Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar, is regius est animus, qui autem vilis est, abiectus hunc amat. Videnturque illi labia distillantia venenum vtrique mortiferum mel distillare tanta illius impietas est.Hi ex patre diabolo sunt,qui autem Christum habent magistrum, & illi hærent, & mores componunt in illius uitæ immitationẽ,& sermones uiuentes uitam illi gratam, loquuntur aut de quibus loquutus ille est,aut gratã illi? Bonum est nos hic esse vbi Christus,ubi Moses,& prophetæ,ubi diuinæ uoces audiuntur ubi Christus qui sit agnoscitur, semoti ab improbo consortio à conuictu malignantium,quod si hic ita hoc bonum esse videbitur, quid uidebitur in gloria,ad quam.&c. *Psal.25.*

SALVTATIO.

Repudiata est Maria Salome etiam pro filijs in
Luc. 18. *tercedens, quia nesciuit petere, exaudientur*
scientes, vt exauditus fuit cæcus, lumina pe-
Matt. 8. *tens, leprosus mundatur, nullus autem maio*
ri cum sapientia petit quam qui ad enuntiā
dam Euangelicam Doctrinam, & ut illa au
dientibus vtilis sit petit a Deo gratiam, peta
mus nos illam, et ut nobis illam impetret, pe
tamus & precemur Virginem, Aue Maria.

THEMA.

Assumpsit Iesus discipulos suos secreto &c: Matth. 20.

Iud. 14.
2. Re. 12
2. Reg. 14

VOD. Non intelligeretur ænigma Sansonis, aut propositæ parabolæ Dauidi à Nathan de oue in sinu domini sui accubantis, à muliere de filijs rixantibus non mirum obscuritatem quandam habebant illa, sed quod non intelligantur ista, ut ait Lucas capitu. 18. erat uerbum absconditum ab eis, hoc mirū. Nihil dici poterat apertius & tantum non intelligebant illi uerbum, quibus enim uerbis aut facilioribus aut apertioribus dici illa poterant, illudetur, flagellabitur, & crucifige-

cifigetur,sed mens non capiebat, quo nam fieri posset ut illuderetur veritas,flagellaretur æquitas,crucifigeretur innocentia,mens non capiebat,quo nam pacto illuderetur sapientia, flagellaretur beneficiencia, crucifigeretur omnipotētia, neq; id facinus perpetrari posse ab hominibus arbitrabantur,neque permitti à Deo,cuius profunditatem consilij de modo redimēdi hominis nondum capiebant.Quis enim intelligere possct etiam si id aperte diceretur à Dauide quod capiendus erat ille à cuniculis,q suffocabat ursos,aut quod capillis esset alligandus Sanson, & quo uellent homēciones,trahendus, qui rūpebat funes? Quo nā igitur modo mens illo tempore capere humana poterat quod tantum esset odium Iudeorum futurum in Christum tot modis de illis benemeritum ut similia auderet? Aut tanta illius patientia ut illa ferret,& potissimum cum uidissent Dæmones illorum duces,illius iussu toties fugatos & adhuc in porcos siue illius permissu nō fuisset ausos ingredi,uidissentq; reuocare illum uerbo in uitam mortuos, nutu lumina restituere cæcis. Difficilia quidem & nunc sunt captu & quæ transacta iam cum sint nisi fide astringeremur viderentur nobis difficillima, nam quod Deus ista in homine fecisset id nequaquam mirum,ut quæ de irrisione illius quæ summa cum ratione fit dignissimis illa,qui habitat in cęlis irridebit eos & Dominus subsanabit eos, Dominus autem irridebit eum qui prospicit quia uenit dies eius, aut quæ de flagellis quibus ille aut punit impios aut excitat & exercet pios, ut sunt illa flagellauit Dominus Pharaonē ꝑpter uxorē Abrahā,flagellati sunt qui præerāt operibus, cū flagellas & saluas,aut quod illo punit genere quēq; mortis quo illius ęquissimo iudicio uisus est dign⁹,aut aquis suffocādo,ut cū equū & ascēsorē deiecit in mare,ut de Pharaone dr̄. Aut igni absūmendo ut dr̄ de Dathā & Abirō,exarsit ignis in sinagoga eorū & flāma com

Quę fuit obscuritatis uerborū ratio.

1. Re. 1.

Iud. 16.

Luc. 8.
Matt. 9.
Luc. 18.

Psal. 2.

Psal. 36.

Gene. 12.

Exod. 5.

Ps. 105. bussit peccatores, aut terra absorbendo ut dicitur de
& num. eisdem, aperta est terra, & deglutiuit Dathan & ope-
16. ruit congregationem Abiron, sed quod illudatur, fla
gelletur, crucifigatur Christus, patris sapientia, æqui-
tas summa, bonitas immensa, omnipotentis Patris
omnipotens Filius, id uix capiebat mens, reddebat-
que illis magiter obscura uerba, quod in facientes, &
audentes ista ministros suos aut illa audere non per-
mittebat, aut facta seuerissime uindicabat, eratque il
lorum tantopere zelator, ut non tantum immittentes
3.Re.22. in carcerem, ut Micheam, Achab: persequentes illos,
3.Re.16. vt Iezabel illius dira uxor: sed verbo aut signo læ-
4.Re.9. dentes, ut pueris dicentibus calue calue, & extenden
3.Re.17. tes in illos manus puniret ut extendentem in Anam
manum Ioroboam. Ista cum in memoriam subirent
non capiebat illa illorum mens, modum enim, quo
ista fierent ignorabant illi, ut qui quæ cum in mini-
stros, seruosque suos fiebant, tam seuere uindicabat,
in seipsum illa fieri permitteret, nam inuito illo fieri
non posse satis intelligebant, ista innumeraque alia si
milia istis faciebant, ut istorum uerborum sensus alio-
qui planissimus effugeret ab illis. Videbant patrem
Gen. 22. æternum, Angelorum ministerio Abrahamo obstitis
se ne gladio iugularet filium oblatumque arietem, ut
illum illius loco sacrificaret, & filij & parentis miser
tus, & mens non capiebat modum quo fieri posset, vt
Mar. 17. pater omnipotens & æternus filium in quo sibi com-
placuerat illudi, flagellari, & crucifixi permitteret,
permitteretque filius in seipsum illa fieri, qui æqualis
Ioan. 3. erat Patri, summa ista esse, & mundum se patri debe-
ri præcipienti, & obsequenti filio, illa explicarunt. Sic
Eph. 4. Deus dilexit mundum, vt filium suum &c. qui tradidit
semetipsum pro nobis, ut nos redimat singula uerba
expende. Ista demirans Augustinus aiebat: homo fa-
ctus est hominis factor, ut suggeret vbera, regens side
ra, ut esuriret panis, ut sitiret fons, dormiret lux, ab iti
nere

nere uia fatigaretur, falsis testibus ueritas occultaretur, iudex uiuorum & mortuorum, à iudice mortali iudicaretur ab iniustitia iustitia damnaretur flagellis disciplina cæderetur, sed quo humiliora ista sunt & magis acerba tanto plus sensatos obligant homines ut se totos deberi Deo agnoscant & cum seipsis repe rire non possint, quid pro tantis tamque mirabilibus beneficijs rependant, semetipsos retribuant, & ad similia obeunda præparent, ista enim alta mente reposita, nactis tribulationum ocasionibus, gaudio suffundi, & fecerunt Apostolos & Martyres in numeros, fecere inquam maiori lætitia affici, cum in squalore, & situ iacebant, in carceribus, quam cum liberi uersabantur in aulis, illusionibus magis oblectari quā laudibus, uerberibus quam amœnitatibus, morte quam uita, præeligique ista quoties offerebatur ocasio, innumera ista docent loca, ut sunt illa Pauli, ego autem non solum alligari, sed & mori in Hierusalem paratus sum, gloriamur in spe filiorum Dei, non solum autem sed & gloriamur in tribulationibus, scientes, quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio uero spem opprobrijs, & tribulationibus spectaculum facti in altero socij taliter conuersantium effecti, nam & uiuentis compassi estis, & rapinam bonorum uestrorum cum gaudio suscepistis, præter autem diuinam opem quæ suis adderat inter vepres & spinas istas cū illi sunt, quod præostendit agnus ab Abrahamo oblatus, ingentes adducit illis animos, quę à magistro, quę à Domino, quæ à conditore suo illorum amore sunt passa. Id explicant magni Apostoli illa, deponētes omne pondus, & circūstāus nos peccatum, curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes ad auctorem fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito gaudio sustinuit crucem, confusione contēpta: Vndè egregiè magnus Augustinus, tota vita Christi in terris per hominē quē

Aug. ser. de natali domini.

Expende quātum Deo, teneatur homo.

Act. 21.

Rom. 5.

Heb. 10.

Gen. 22.

Heb. 12.

ges sit, disciplina morum fuit. Qia bona mundi Christus contempsit, quæ contemnenda docuit, & omnia mala sustinuit, quæ sustinenda præcepit. Quod si ista nobiles illos animos ac plane gloriosos, ad magna illa inflamarunt cur ad minora non inflamãt nostros? Defuere iam iustis carceres, exilia, proscriptiones, flagella, mortes, quia tranquillitate gaudet respublica Christiana, & si uarijs in locis pp hominum corruptionem exagitet illa, contingebat autem illo potissimum tpe, quod in templi Salomonis structutura, in qua non impoliti, sed politi lapides constituebantur, sed poliebant illi uarijs ferri instrumentis, & artificũ manibus antequam situs illis daretur in templo, ac ita eneuit lapidibus ex quibus subsistere ac construi debuit Ecclesia, id illa sonant, tũsionibus, pręsuris, ex politi lapides disponuntur permansuris sacris ædificijs, dicta explicant, si sustinebimus & conregnabimus, si tamen compartimur vt & conglorificemur, vndè plena consolationis sunt illa Augustini, intelligat homo medicum esse Deum, & tribulationem mediũ esse ad salutem, non pœnam ad damnationem, sub medicamentum positus, vreris, secaris clamas, nõ audit medicus ad uoluntatem, sed ad sanitatem. Et accedens mater qua fuerint ista ocasione dicta quæris, explicant meo iudicio illa, Non intellexerunt uerbum quod si id tibi non placet, placeant prædicta, quæso, Et accedens mater, non spectat neque quærit opportunitatem maternus amor, de filiorum prouectione sollicitus, omne tempus sibi uidetur opportunum, omnis locus aptus, nescit habere modum, cedamus ista amori materno, permissumque iid crede à Deo, ut doceret neque quidquam ualere apud illum, quæ alioqui plurimum ualent, & magni habet ille neque muliebrem sexum, neque canos neque cognationem etiam illorum qui ætate maiores sunt, ut aliquid quocunque modo ab illo extorqueant, quod

Remissio nostra magna.

3. Reg. 6.

2. Thi. 2.

Augu. in Psal. 21.

Quæ sit huius petitionis ocasio.

Materni amoris uis.

Expẽde.

illius

illius æquissima liberalitate non sit dignum, dictumque sibi & responsum existimarent dicendumq; omni tempore, & respondendum cum factu indigna peterent, quod matronæ tot modis suspiciendæ, & filijs, alioqui Christo suauissimis, charissimis, & coniunctissimis est responsum, nescitis quid petatis, ablatamque omnium hoc modo petiendi fiduciam omnibus, Nam uix ullo poterant in homine contingere, quæ in fœmina ista grauissima contingebant, ad propendendum in illius beneficientiam Christum, sexus, ætas, cognatio, & in filios suauissimus Christi amor, quæ alioqui ut diximus, Christo gratissima, & pretiosissima erant cum tamen ita sit illius liberalitas in homines effusa, ut ad petendum inuitet illa illos, & petita concedat his in quibus nulla contingunt ex his quæ contingere in præstantissima fœmina diximus, iusta tamen, & illius Sapientia, & æquitate digna. Probant præterea quę diximus illa Matthæi, petite, & accipietis, illa item Marci, quæcunque orantes petitis credite quia accipietis, & euenient uobis, quin & illius in concedendo liberalitatem explicant, qui indiget Sapientia postulet à Deo, qui dat omnibus affluentur, & non improperat. De huiusmodi æquis, iustis & sapientibus petitionibus, illa sunt Apostoli, petitiones uestræ innotescant apud Deum, & illa Dauidis, impleat Dominus omnes petitiones tuas, & omne consilium tuum confirmet, & quæ ista omnia confirmant illa sunt, si uos cum sitis mali nostis bona dare filijs vestris, quanto magister cœlestis dabit bona petentibus se, posteriora probant, innumera petentibus concessa ab illo, in quibus ex multis magnisque illis quæ contingebant in Salome, præclara Ioannis, & Iacobi matre contingunt nulla. Petierunt ut de fœminis loquamur, Iudith, Hester, Ana, Elcanę uxor, & Sarra, Tho-

Exposi.

Matt. 7.
Mar. 11.
Iacob. 1.
Phil. 4.
Matt. 7.

bias,

Iudit 13. bias, petierunt Cananea, Martha, & Magdalena, &
Hest. 14. concessa illis sunt petita, & uiduæ non petenti mise-
1. *Reg*. 1. ricordia motus filium suscitauit, sed uide quod quo
Iob. 3. maiora, excelsiora, & sublimiora bona sunt & maio-
Mat. 15. ri appetitu digna tanto minus culpandus uidetur qui
Ioan. 11. appetit illa, & potissimum cum illa non ut noceat aut
Luc. 17. grauis sit alicui, sed ut utilia & commoda, & hono-
rifica sint illi, & commoda alijs appetit, tantum suo-
Expēde. rum meritorum nō optimè pensata qualitate, aut mō
do quo sunt illa petenda, & ratione qua sunt impetrā
da, & omnino, si humana ratione essent ista exa-
minanda, & mortale esset quod optabant nulli il-
lis uidebantur præferendi, quia probi erant illi, &
Matt. 4. dictis Christi libentissimè paruerant, ita ut relictis
& Lu. 5. retibus, & patre sequuti fuerint illum, & sanguinis
1. *Re*. 16. cognatione Christo coniuncti præ alijs Apostolis.
Sap. 11. *et* Sed cordium intuitor, & qui omnia facit in ponde-
Pro. 11. re & mensura aliam profert sententiam, quam hu-
mana proferret ratio, auersis si placet parumper à
matris dignitate oculis, conijce quæso in filios illos,
inque sanctitatem & præstātiam illorum, erant enim
illi Iacobus & Ioannes, quos cum dixeris candoris,
& sanctitatis culmen te dixisse censebis, fuit enim Ia
cobus ob excelsas illius uirtutes grauissimus Christo,
Ioan. 19. fuit Ioannes unicè ob idipsum dilectus illi. Expen-
dat etiam uelim quanta sit Christi in suos, & quam
immensa liberalitas & quanta largiatur ille cum ne
Negans gat, ut resciant petentes, quod si probi illi fuerint &
multa lar beneficijs digni, si petita illis negata fuerint, aut quia
gitur non rectè petierunt, aut quia maiora erant quam
Christus. deberent ab illis aut peti, aut desiderari, aut quia nō
erant illis utilia, quod qui illa negat, gloriosa alia cō
cedet illis, ita ut optato fructu suæ non careant peti-
tiones. Euenisse ista uides uiris istis clarissimis nega-
ta fuere quę fuerant illorū interuentu petita à matre,
at concessa sunt illis innumera alia celsissima illa, verè

hono-

honoris, & solidæ gloriæ plenissima. Priuatim rogo euolue quibus isti, & quā gloriosis titulis & beneficijs fuerint à Christo decorati, & cum fuerint illis illi vsi in illius gloriam, & creditorum numerum, & utilitatem & dignitatem, prælatus fuit Iacobus optimis orbis partibus, quas ingenti cum gloria diuinos ille lumine suffudit, mirabilia dum uiueret innumera ædēs apostolatus culmini martyrij, postea gloriam adiungens, sanguine proprio eorum quæ docuerat veritatem subscribens, & diuini calicis particeps effectus. ut fieret & gloriæ. Ioannes ad id dignitatis euectus vt dilectus diceretur domini, quam dilectionem quia domini erat cuncti potentis, non otium sequutum est, sed insignissima opera, Nequit enim diuina maiestas diligere sine ingenti dilectorum gloria & exaltatione & magnorum ac mirabilium beneficiorum cummulatione, præsertim quando ita effusus, & excellens est amor. *Iacobus.* *Ioannes.* *Dilectio diuina.*

Sed cur cū mater preces effuderit respondet filijs? Planè quia nouerat illos, ut illa peteret, prius rogasse matrem. Et ut ita rescirent illi nihil illi esse absens, nihil absconditum, sed cuncta esse præsentia, & conspicua, & hinc etiam possent colligere quam æqua pietate negarentur illa illis à futurorum conscio, & absconditorum cognitore, habito etiam vt multis placet illorum matri grauissimæ respectu, fuit enim piæ & debitæ urbanitatis quæ ex prudentia & humilitate oritur, Christi sapientia semper amicissima. Docēt ista innumera, sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem, opere, & sermone & patientia honora patrem, honora personam senis, viduas honora, quæ uerè uiduæ sunt. Vndè cum quid illi admisissent cuius essent admonendi, non dixit quod de diuitibus præcipe, neque quod de peccatoribus peccantes coram, neque illa: argue cum omni imperio, sed seniores ne increpaueris, sed obsecrant patres, reddite *Cur matre petente respondit filijs.* *Vrbanitas ex humilitate nascens grata Christo.* *Eccl. 3.* *Leui. 19.* *1. Tim. 5.* *Rom. 13.*

ergo

1.Pet.2. ergo omnibus debita, cui tributum tributum, cui vectigal uectigal, cui timorem timorem, cui honorem honorem, ita colligit magnus Apostolus, omnes honorate; & ut scirent medium quem essent in honorem deferendo seruaturi, ita praecipit, fraternitatem charitatis inuicem diligentes, honore inuicem praeuenientes, magnus igitur modestiae & deferendi honoris amator Christus, canos & grauitatem veritus foeminae, cum dicturus esset ignorare illam petitionis quanta esset gloria, & quam diuersa à gloria quam illa odorabatur, responsum reddidit filijs dicens nescitis quid petatis, & ut doceret quae esset illius gloria in hac uita, quod, quae munera ab illo distribuenda, & quam essent omnia diuersa ab his quae conceperant illi animis, simul & inceptum continuans de illusione, flagellatione, & crucifixione sermonem, de quo fuerant principio loquutus. Modum item docens quo esset aeterna gloria paranda, & quae sua futura esset dexterae & sinistrae gloria quando ille cum iniquis deputaretur, conuerso sermone de gloria, & honore in Crucem, & Crucis ignominiam, vt illi prius humano iudicio illusiones flagella & Crucem conuerterant in gloriam, ait, Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum, aut baptismo quo ego baptizor baptizari? Respondent illi animo & hilari & prompto possumus. Arbitror neque verba ista intellexisse illos, quemadmodum neque quae fuerant de Cruce dicta, maximè quia ista magis obscura sunt, & eandem cum illis habebant difficultatem, de crucifigenda innocentia tot modis benefica, & omnipotentia omnia quęcunque vellet potenti in coelo & in terra & in mari, & in omnibus abyssis, atque ideò medium isti censentes calicis bibitionem quam quae esset ignorabant & potiendę glorię feruentes desiderio responderunt, possumus. Ista diximus non quòd arbitremur etiam calicis amaritudine

Rom. 12

Expende

Luc. 22.

Text.

Ps. 134.

titudine intellecta eadem illos non respōsuros,quos ita diligebat Christus, & à quibus tam feruide diligebatur, ad multa quidem nos non huius apud Christum honoris cupidi, aut alius qui concedi ab illo posset, cum uerus si ille honos, certus, durans, firmus, sed euanidi honoris, cuius sunt ingenij quoscunque humana largitur potestas, ad multa inquam nullo ad uires nostras habito respectu, neque ad muneris onera, neque ad redditionem rationis illorum, ambitione & cupiditate ob cęcati respondemus possumus. Expende rogo quod Sāsonis humeros grauassent onera ista, tu autem homuncio, es, cuius uires tenues & qui ferre nequibis illa, possumus. Expende quod huius pericula functionis deterruissent audentem in vrsos & leones Dauidem, & tu natura tua timidus non poteris audere in illa? possumus, expende quod huius muneris & sollicitudinis, tot labotib. assuetum Iacob quem legis adustum ęstu & gelu & somnium ab illius oculis fugientem retraxissent à capiendo munere, & quod tu otio & somno assuetus ferre illas nequibi. possumus, quid est quod hominē impellit vt ita respondeat audacter & nihil sua imbecillitate uirium censeat superius? Planè muneris ineundi inconsideratio, propriè cognitionis defectus, reddendę Deo rationis obliuio, auri sacra fames, & impotens honoris ambitio, quę per medios ignes, ut de Aenea dicitur, trāsire impellit illum, dum potitis gaudeat, externa considerat, & pręsentia de internis & futuris non curat ille, honoris splendorem uidet, manuum & pedum deosculationem, genuflexiones, & pendentum multitudinem ab illo, plenos tumidi honoris audit ille titulos, splēdore isto excęcatus, ut multi solent splendore Solis obcęcari, ueluti alienatus à sensu omnia se posse dicit cum nihil ille possit, aut si potest, faciat aut parum, aut nihil. Communicat ille omnib. bonis, sed nō chathechizat, de lacte gregis mā ducat,

Expende quid faciat honoris cupiditas.

1. Re. 17

Gen. 31.

Expende rogo ista.

Vid mul torum inconsideratione hominū.

Gal. 6.

ducat, sed non pascit duplici & multiplici gaudet ho
1.Cor.9. nore, sed non præest in verbo & doctrina, separat il-
le, non vt hortatus fuit Deus, pretiosum ab vtili, sed
1.Tim.5 quod suo indicio pretiosum est à difficili præciosa
Hie. 15. amplectitur, difficilia in alienos humeros relegat.
Calicem meum bibetis, sedere autem ad dexteram,
Non est mecum dare vobis, propter amicitiam, co-
gnationem & matris preces vt putauistis. Vere hoc
Psal.88. non esse tuum fatemur, ò bone, cuius sedis præpara-
tio iustitia sunt & iudicium, qui tantum æquitate
moueris, neque eorum est qui te æquitatemq; tuam
sapiunt, sed innumerabilium hodie est hominum,
qui nihil nisi hoc intuitu largiuntur, aut propter ami
citiam, aut proprer cognationem, aut propter pre-
ces, propias & illorum quos valere censet. Misera
hominum ingenia, & quæ Dei sui oblita, & quæ
quod multa ex ethnicis non fecissent, faciunt illa,
nota enim sunt illa Ciceronis, Nulla est excusatio
peccati si amici causa peccaueris, nam cum concilia
trix amicitiæ virtutis opinio fuerit, difficile est ami-
citiam manere si à virtute defeceris. Hæc enim lex
amicitiæ sanciatur, vt neque rogemus res turpes, ne-
que rogati faciamus turpis enim excusatio hæc est
& minimè accipienda tum in cæteris rebus, tum si
quis contra rempubl. se amici causa fecisse fateatur,
non considerantes miseri, quod quæ largiuntur illi
sua non sunt, sed Domini qui grauissime in illis hu-
iusmodi delicta puniet. Vndè de sacris muneribus
loquens Apostolus appositissimo nomine appellans il
los quorum fidei illa sunt credita, dispensatores ap-
1.Cor.4. pellat, sic nos existimet homo, vt ministros Christi,
& dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam quæri-
tur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. De-
1.Cor.9. que seipso loquens, dispensatio mihi credita est. Vn-
Tit. 1. de sui admonens muneris Titum, oportet Episcopũ
1.Pet.4. sine crimine esse sicut Dei dispensatorem. Vnusquis-

que

Hic modus seruatur hodie a multis.

Grauissima Ciceronis uerba.

que ſicut accepit gratiam inalterutrum illam administrantes ſicut boni diſpenſatores multi formis gratiæ Dei. Domini igitur cum ſint bona quæ diſtribuūt voluntatem eius exquirant, vt iuxta illam diſtribuāt, quam ſuis in literis inuenient expreſſam. Commoda, non illorum quos ſacris illis functionibus, præficiūt, ſed functionum curent. nullius apud illos ſint momenti, amicitia, cognatio, familiaritas, fauor, preces, meritorum tantum ratio habeatur, & cum quid ab illis contra ius & æquum petitur, dicant, neſcitis quid petatis, non eſt meum dare vobis. Non eſt meum, mea inquam æquitate, & fide Deo, eccleſiæque ſuæ debita, dare vobis petitis, qui eſtis indigni. Imitatores illi ſint, & quibus reſpondit ille verbis reſpondeant, etiamſi contingant in his qui petunt, illa omnia quæ in nobili iſta fœmina contingerunt, ſed iam multis caro & ſanguis, non cęleſtis pater, quæ facturi ſunt reuelat, illi acquieſcunt & inſeruiunt, eorum, ad quæ arctiſſimè tenentur, obliti, quod ſi quæ edocta à Chriſto ſunt adhibito reſponſo amplecteremur, neque deflecteremus ab illis, & noſtræ & multorum cōſuleremus ſaluti, & reipublicæ communi vtilitati, & petentes ipſos cogeremus digna petere, ſæpius indigne petitis defraudati noſtræ, quia ſi cuique functioni dignos præponeremus, non eſſet metuenda pęna, ſed expectenda merces aliorum qui eum digni dignitatibus, præficiuntur, quæ ſui muneris ſunt, debite abſoluunt, reipublicæ, quia non propria illi commoda, ſed quæ illius ſunt procurantur illi, quibus omnibus tanta æquitate peractis fideles ſerui haberemur, intrareque iuberemur in gaudium domini, in quod nos diuina gratia perducat.

Amen.

Commodū quid curādū.

Immitatores Christi in respondēdo qui sint.

Multi affectu ducuntur.

SALVTATIO.

QVI nouit corda omnium, nouit & omnium necessitates & gaudet rogari vt consulat illis, id illa sonant, petite & accipietis, nostra hodie inter innumeras alias necessitas,
Mat.25 *gratia est, precemur Virginem impetret nobis illam. Aue Maria.*

THEMA.

Domine tu nosti corda omnium.
Act. 1.

Expende VLTA quidem sunt & mirabilia illa, quæ in hac actuum Apostolicorũ par-
1.Co.10 te, quæ uice canitur aut legitur epistolæ continentur, multa quæ stantes cum metu esse iubeant ne cadant, qui enim
Psal.22. viuendi modus excelsior, sublimior, aut profectior quam in illa viuere religione, in qua Christus paucorum illo tempore religiosorum caput erat? Aut qui locus potuit uideri magis munitus, aut quæ ouis magis secura dormire quam illa quæ Christo gaudebat pastore, quæ dicere potuit merito, si ambulauero in medio vmbræ mortis non timebo mala, quia tu mecum es? Aut qui honos potuit optari splendidior,
Expende de qua multis et magnis quam Domini Apostolos & dici & esse? Cum illo colloqui, illius mensæ assidere, illius doctrinæ semper esse auditor, perfectionis uitæ illius & miraculorum continuus esse spectator? Ad hunc dignitatis, honoris,

honoris, & felicitatis verticem exaltatus est Iudas, sed subito culpa teterrima sua, & diaboli instigatione peruersissima cui auscultauit miser, è discipulo redditus est proditor, ex amico hostis, ex oue lupus ex homine Diabolus, è quæ statu celsissimo, & felicissimo deturbatus in statum deiectissimum & infelicissimum.

gaudebat Iudas. Miserandus Iudæ casus

Ista expendens magnus Gregorius, grauissimæ & vtilissimæ doctrinæ grauissimus autor, ita explicat carmen illud Dauidicum, esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum, ac si diceret tua mihi tantum protectio secura est, tu si mihi locus fueris munitus eris in expugnabilis, Video enim e paradiso eiectum Adamum, è cœlo diabolum deturbatum, ex Apostolatu Iudam, esto igitur tu mihi ò Deus in protectorem & locum munitum ut saluum me facias. Hinc idem has Iudiciorum diuinorum profunditates demirans ita in horum uerborum explicatione loquitur, indica mihi si nosti omnia in qua uia habitet lux, & tenebrarum quis locus sit, ut ducas vnumquodque ad terminos suos, & intelligas semitas domus eius. Videmus nanque, quod illa Deo aduersa gentilitas, iustitiæ luce perfusa est, & Iudea dudum dilecta perfidiæ est nocte cęcata, scimus etiam quod latro de patibulo transiuit ad regnum, Iudas de Apostolatus gloria est Lapsus in Tartarum. Rursum quod aliquãdo sortes, quæ cœperint non mutantur, & latronem alium scimus peruenisse ad supplicium, & Apostolos scimus percepisse propositum quod desiderauerãt regnum, vnde post multa ita colligit, qui timet dominum, speret in domino, nam de spe in casum præsumit qui timere Deum in suis operibus renuit, & magnus Augustinus post innumera huic nostro nõ dissona instituto ita loquitur in hac ergo crucis profunditate, in hac terũ tãta obscuritate, teneamus quod cantamus, non de nostra uirtute pręsumamus, nõ ingenioli

Greg. lib. m. 29. c. 9.

Diabolo neque locum, neque mundus neque personã uerētur.

Ps. 103.

Aug. ser. 7. & 11. de Verb. Apost.

nostri viribus, in hac quæstione aliquid arrogemus, psalmum dicamus, cum psalmo dicamus, miserere mei Deus, miserere mei Deus, miserere mei quare? quia voluntatis arbitrium gero, vnde gratiam tuam meritum meum præcedat? non, sed quare? quia in te confidit anima mea, ista difficillima cum sint & quæ perfectos quosq; ingenti metu concutiant, hoc merito clausit ille fine; Qui timet Dominum speret

Nobilis. in Domino: Timeant igitur, non arundines tãtum, quæ quouis agitantur & flectuntur vento, sed qui sibi cedri libani videntur, radicitus cum vident euulsas, quæ uidebantur proceriores, timeant illi quos intro-

Cant. 2. duxit Rex in cellam vinariã quos vineæ suę fecit cu-
Cant. 8. stodes, quos suæ voluntatis erga homines interpræ-
1.Cor. 5. tes, quos creauit ille discipulos, quos elegit Aposto-
Joan. 6. los, & vt si dicamus, Ecclesiæ suæ columnas, Vnde
Gal. 2. grauissime Gregorius, sed in hac uita homo positus
Greg. li. in cuiuslibet ordinis loco, in cuiuslibet secreti seces-
m. 23. su, viuere sine tentationibus nullatenus potest. Vnde
c. 23. & Leo clementissimus, non desint antiquus hostis ten
Leo. tationis laqueos vbiuis protendere, vt quoquomodo fidem credentium valeat corrumpere, nouit.n. cui illecebras carnis ingerat, cui virus inuidiæ effundat, nouit quem mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat, omnium ventilat causas, omnium discutit mores, omnium scrutatur affectus, ibi quærit causas nocendi,

Quomodo superatur Iuda. vbi viderit quempiam diligentius occupari. Sed quomodo expugnata est arx ista quæ videbatur inexpugnabilis, superatus dux iste qui videbatur inuincibilis, & tam ingenti cum ignominia superatus, vt prodiderit vili pro pretio magistrum, & crepuerit medius impijs illius & nefarijs diffusis visceribus quæ tanta tam quæ horrenda dictu fuerant in magistrum ausa, sanctissimum, clementissimum, & inculpatissimum? Postquam Diabolus posuit in corde Iudæ. Diabolo

igitur instigante, quo enim autore nisi illo tantum po- *Diabo-*
tuit facinus patrari, auscultet igitur quisque sapien- *lus nõ est*
ti, & alieno cautus fiat periculo & si sibi absolute cu- *dandus*
iusdam sanctitatis vir esse videatur, qui malorum *locus.*
conscius quæ Diabolo in corde ponente fiunt, ita cla
mat, omni custodia serua cor tuum, non dixit con- *Pro. 4.*
temne cor, neglige, expositum illud habe, sed serua,
neq; quauis custodia contentus, dicit, omni custodia,
Et Propheta, vsq; quo morabũtur in te cogitationes *Hier. 4.*
noxiæ neque enim reprehenditur cur veniẽt, sed cur
morentur, & in bonis enim cordibus cogitationes il-
licitæ ueniunt, sed tamen morari prohibentur, quia
recti quiq; ne captiuandam domum conscientiæ pręe-
beant, ab ipso cordis lumine hostem fugant, qui etsi
qñ repentinus sugestionibus vsque ad primum vesti-
bulum surripit, ad consensus tamen ianuam non per-
tingit. Sed quid in corde posuit, aut quo telo tantum
ille uirum prostrauit? Cupiditate, auaritia. Dignissi- *Luc. 12.*
me igitur Lucas, videte & cauete ab omni auaritia
(verba expende) quia non in abundantia. Cuiusq; vi- *Eph. 5.*
ta eius est ex his quæ possidet, & Paulus, fornicatio
autẽ & omnis auaritia neq; nominetur in uobis, & *1 Tim. 9.*
idem, vt vno verbo oĩa illius cõplectatur dãna & quã
sit vt vitetur virus illius necessaria fuga, ait, radix om *Auari-*
nium malorũ est cupiditas quã quidam appetẽtes er- *tia.*
rauerunt à fide & inseruerũt se dolorib. multis, tu aũt
hõ Dei hęc fuge recensens ẽt huius radicis perniciosis- *Iacob. 4.*
simæ damna Iacob. ait, vnde & bella & lites in vobis?
Non ne ex cõcupiscentijs vestris quæ militant in mẽ- *Eccl. 10.*
bris uestris, unde & illa, auaro nihil est scelestius, ni-
hil est iniquius quam amare pecuniam, hic enim ani
mam suam uenalem habet, qui in uita sua proiecit
intima sua. Et alibi in illius detestationem qui auarũ *Eccl. 31.*
diligit non iustificabitur, multi dati sunt in auro ca- *Aug. de*
sus & facta est in specie ipsius perditio illorum. Vnde *uerb. do-*
grauissimus Augustinus, insatiabilis est auaritia, *min.*

ſemper rapit & nunquam ſatiatur, nec Deum timet, neq; hominem reueretur, neq; patri parcit, neq; matrem cognoſcit, neque fratri obtemperat, neque amico fidem ſeruat. Cumque ita ſit dirum uitium hoc, & ad tam indigna factu homines propendat, duo re-
Eccleſ. 4 ſciant qui malo ita creduli laborant, primum quod qui amat diuitias fructum non capiet ex eis, & quod
Pſal. 38. theſaurizat & neſcit cui congregauit, ea, ſecundũ, & quod omne infortunium ſuperat, Paulinum eſt illud,
Eph. 5. hoc enim ſcitote intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hæreditatem in regno Chriſti & Dei.
Euripid. quorſum humanæ ſapientiæ referemus dicta, ut ſunt illa, nunquã eueniat mihi ut à pecunijs euictus malus euadam, cœcæ ſunt diuitiæ ac ſe aſpicientes cœcant, infinita ad malitiam habent Pharmacha diuitiæ, & ad ſplendorem Solis lucernulas iſtas accẽdamus, quę ſi quando accenduntur in monſtram illa confuſionẽ ac ruborem accenduntur, quorſum caſus deplorãdos auri patratos cupiditate, quos aut diuinæ referunt li-
Valer. li. teræ aut humanæ, afferemus in medium, cum omnẽ
9. cap. 4. illorum horrendam crudelitatem præſens ſuperet, triſtiſſimum eſt illud Lucij Septimulei qui Cai Brachij familiaris caput abſciſſum pilo fixum per urbem ferre ſuſtinuit, quia Opimius conſul auro ſe repẽſurum adixerat, & ſunt qui tradant liquato plumbo eum cauatam partem capitis, quo põduroſius eſſet expleſſe,
Iud. 9. ſed triſtiora iſta, Abimelech, ſeptuaginta fratres ſuos ſuper lapidem vnum occidit auaritiæ & libidinis dominandi furijs agitatus, Andronicus occidit omniũ
2. Ma. 4 ſummum ſacerdotem. Sed multis conſulto cõmiſſis quam ſit diuina æquitas iuſta expendamus, quæ ſæ-
Aequitas diuina iuſtitia. pius immanitate id ſcelerum exigente non in futura uita punit illorum patratores tantum, ſed aut punit aut puniri permittit in præſenti, ut ante illorũ oculos pœnas dent, ante quos tam immania facinora pa-

trauc-

trauerunt, quæ breuissimè percurramus, ne uos concionis oneremus prolixitate, Audisti quid fecerit Achitophel in Dauidem, quid & quanta Saul in eundem, quid in illum ipsum ingratus Absalon, quid in domini prophetas Iezabel, quid Athalia in filios regis Ochoziæ quid in sacrata Deo loca Antiochus, sumptam de his omnibus diuinam uindictam uidis, in illorum conspectu in quo patrauere illa, ac ita beneme ritas de seipso Iudas nefandas pęnas sumpsit, & quas nequaquam diuina benignitas si patrati facinoris ex corde pęnituisset sumpsisset, sese suspendens, nefanda uiscera corrumpens, & æternis se pęnis adijciens, statim de sufficiendo in illius locum alio patres sanctissimi Ecclesiæ primores agunt, hæc enim maiorum semper cura esse debet, nequis sit in Ecclesia uacuus locus si ad eius munimen & utilitatem spectat ut in illo aliquis sufficiatur id suo modo docuit subrogatio Iosue post defunctum Mosem, & hæc est maiorũ cura, nequis episcopatus sit uacuus & carens episcopo, hæc ne quæ sit sine suo parochia parocho, euenit .n. sæpe, quod non defuncto, sed absente Mose eueniit populo, neque absente illo ut sibi in aliquo indulgeret aut à labore quo uexabatur cessaret, sed ut cum Deo colloquia misceret, & illius uoluntatem in populi commodum diceret, acciperetq; legem qua gubernaretur illa, id etiam docuit egregia illa Esdrę murorum Hierusalem instauratio, murus. n. Ecclesiæ sunt episcopi, prælati & qui illis sunt inferiores quibus animarum credita est cura, & qui illos murorum instar ambiunt & muniunt, sed qui sunt qui de istis agunt? Petrus & senatus omnis Apostolicus, diuiniq; illi patres conscripti, uiri sanctissimi, qui ab omni cupiditate rei & honoris erant alienissimi, quorum animos nullus turbabat humanus affectus sereno in omnib. similes cęlo, Ecclesię sapientissimi magistri, clarissimi duces, uera mundi lumina, sed quid istos ut ista

2. Re. 17
2. Re. 19
2. Re. 18
4. Reg. 9
4. Re. 11
2. Ma. 5
Cura primorum cœli quælis futura.
Deut. 1. & 33. et 34.
Nu. 20. & Exo. 32.
Num. 1. & 2.
Expēdit qui fuerit & quid fecerint. cl. m res f

Vide Chrys. in hoc caput rogo. facerent impulsit, plane Ecclesiæ vtilitas quam maxime, sitiebant, & quam tantopere curabant, dignitatis Apostolicæ, non humanus, sed diuinus splendor, grauissima munera, quibus erat perficiendus qui futurus erat Apostolus, recordabantur electionis ab ipso Christo factæ & metu concutiebantur, recordabantur illorum quæ fuerant dicta Samueli, & illo erant illi præstantiores, dictum enim illi fuerat homo *1.Re.16* videt ea, quæ patent, Deus autem intuetur cor, & horum omnium memoria sibi ipsis diffidentes, cum æquissimi oculatissimi, & Sanctissimi essent illi, quod insc imprimis fuit facientes, electis nullo omnino humano affectu, sed diuino, duobus ex tanto numero suo iudicio idoneis qui uocabantur Ioseph, & Mathias.

Oratio ad Deũ in electione. Ad cordium cognitorem & scrutatorem Deum cõfugiunt, illius enim erat schola cui creandus erat magister; illius militum manus, cui præficiendus erat dux, illius grex cui dandus erat pastor, illius filia cui curabatur sponsus, & ideo dignissime ad illum confugiunt, & verbis illum precantur apositissimis, Quę si ut par erat essent expendenda, integrum illa non caperet uolumen, Tu inquiunt domine, qui nosti corda omnium & dignitatem aut indignitatem ex illis, me- *Iob 10.* tiris. Tu de quo Iob illa, nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut uidet homo & uides? Ac si diceret, qui interiora penetras, nullo carnis affectu duceris nos specie recti decipi possemus, non enim illa oculorum acie ualemus, te electore, & lætabitur gratias tibi agẽs electus, & læto electionem feret animo qui non eligitur, & memor erit collati in illum beneficij qui electus fuerit, speramus quæ Ecclesiæ tuæ euentu- rum, quod ex electione Dauid, cuius cor nõ fuit exal *1.Reg.16* tatum, & pauit populũ in innocentia cordis sui, & in *& ps.77* intellectibus manuum suarum deduxit illum, aut qđ *1.Reg.9.* ex electione Samuelis qui tanta populum rexit æquitate.

tate. Sed uide quibus uerbis illi loquantur, & perpende animoq́ue uolue illa, accipere locum ministerij huius & Apostolatus, à quo præuaricatus est Iudas, ut abiret in locum suum.

Hinc huius uocis tam frequens apud scriptores sacros usus, in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros, ministerium meum ego honorificaui, sic nos *2 Cor.6.* existimet homo sicut Dei ministros, ministerium tuum imple. Quid autem significet minister, illa *1 Cor.4.* Christi explicant, ego autem in medio uestrum sum *Rom. 11.* sicut qui ministrat, & de Martha dicitur quod questa *Ioan.13.* sit, quod relicta sit sola ministrare, quid iam de Maria dicemus plane quę electa fuerit. Imprimis quãtę *Luc. 22.* fuit illi glorię, quod electus fuisset ab Apostolico se *Luc. 16.* natu, & postea, ut quondam Aaron designatus fuit sa *Maria* cerdos uirga, ille diuina sorte, prędicãt illa illius pię *beneme-* stantiam, & prędicat cętus, cui adiungitur celsitudo, *ritum en* & munera, ad quę abeunda eligitur, quę omnia ab- *comium.* soluit ille ingenti cum laude, tu à patribus istis disci- *Num.17* te nihil non diuina implorata ope exordiri, expende nihil nisi fusa oratione à multis & pijs fieri, uide de Samuele. 1. reg. 8. de Iosaphat. 2 par. 20. de Esdra ca. 8. De Iudith. 13. Hester. 13. Tu in omnibus ista facit, o precator potissimum Deum, dirige me in eloquiũ *Ps. 118.* tuum, ut non dominetur mei omnis iniustitia, & potissimum in electione ut dicunt status filiorum si pater es, aut proprij si paterna cura es liber cuius ope certamen certabis, cursum consumabis, ita ut speres repositum tibi coronam iustitię, quam reddat nobis clemens & iustus Iudex.

SALVTATIO.

***TOTA** Euangelica doctrina, cum quo debet illa fine & spiritu prædicatur, eo tendit,*

vt eijciantur Dæmones miseras animas misere uexantes, nequit autem id sine diuina gratia, aut præstari, aut fieri, precemur virginem, ut obtineat nobis illam. Aue Mar.

THEMA

Erat Iesus eijciens Dęmonium, & illud erat mutum. Luc. 2. Matth.9.

Christi potentia à quibus agnoscebatur.

ANTA Christi potentia esse agnoscebatur, tanta benignitas, & clementia ab his qui animis erant præditi pijs, sinceris, & ab odio & liuore liberis, vt ad illum adducerent non solum, quos morbo nouerant teneri aliquo, verum à Demonibus
Mar. 2. vexari, agnoscentes illum ad hæc omnia esse potentem, quod, ut ipsi fatentur, à sæculo non est auditum, neque visum in Israel. Vnde adductum ac electo demissum audis paralyticum, tanta de illius benignitate & potentia concepta fiducia, vt sufficere
Luc. 6. intelligerent miserandi hominis aspectus, vt illius misertus sanatet illum, vt planè euenit, Non enim tam pia & confisa desideria, suo ille vnquam fraudabat fructu, vndè, vt vnico innumera verbo complectamur, Lucam audis dicentem, venerant vt audi-
Luc. 4. rent eum, vt sanarentur à langoribus suis. Et idem cum autem Sol occidisset omnes qui habebant infirmos varijs langoribus ducebant illos ad eum. Et ut hæc uirtus non ab vnius alterius ve infirmitate posse sanare intelligerent, ait Lucas, quia uirtus de illo exibat & sanabat omnes. Et vt hæc beneficentia com-

munis

munis esse omnibus agnosceretur sine vllius acceptatione personæ ait, Et oĩs turba quærebat illũ tangere,&c. Adducebant igitur ad fontem salutis oẽs infirmos suos, quod & si conceptæ de illo, illiusq; potentia magnæ & spei & fidei erat indicium, maius quidẽ fuit & sublimius adducere à Dæmonio uexatos, quia cum potentissimos illos ad nocendum agnoscerent,& quorum potentiæ nullæ ualerent resistere humanæ uires, ualere Christi potentiã confitebantur ad conterenda illorum brachia ferrea, dirumpenda illorum vincula, prædam extrahendam à manibus. Erant isti dupliciter Christo grati,& quia proximorũ malis tangebantur,& quia nõ ad hariolos aut pithones adducebant illos,& ingenti de illius misericordia & mirabili virtute concepta spe adducebant ad illum. Nulli enim gratiores illi sunt, quam qui suo se indigere auxilio fatentes, quocunq; modo & in quocunq; euẽtu implorant illud. Primò igitur modo illi sunt grati, quia proximorũ malis tanguntur, Et res gratissima illi huiusmodi cõpassio, docuit id appositissime, cum nos vnum corpus esse docuit Paulino ore,& si quid patitur vnum membrũ cõpatiunntur oĩa membra. Vndè egregiè August. pia est ista tristitia, & si dici põt bona miseria, vitijs alienis tribulari, nõ implicari, mœrere, non hęrere, dolore contrahi, non attrahi docuit, & ad Hebræos, idem scribens, in altero socij taliter conuersantium effecti, nam vinctis cõpassi estis. Vndè & summus Apostolorum Petrus, omnes vnanimes compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles quæ compatiendi scientia tanti est à Christo, propter illius præstantiã, & utilitatẽ habita, tamq; fuit illi semper amica, ut scientiarũ ille dñs cum sit huius tamen discipulus esse uoluerit. Nõ enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, vndè debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, undè & inter innumera

Dæmoniacos adducentes Christum.

Grati Deo à dæmone uexatos adducentes ad illum.

1. Cor. 9

Expẽde Aug. uerba epistola ad Seba.

Heb. 10.

1. Pet. 3.

Heb. 4.

mera illa quibus tantopere plauisse Iob dicitur, illud
est maximum, flebam quondam super eo qui afflictus
erat, & compatiebatur anima mea pauperi, ille perfe
Greg. li. ctè tribuit pauperi qui cum eo quod afflicto porri-
M. 20. git, afflicti quoque in se animum summit. Compatie
27. batur & Paulus qui ita loquitur, multi enim ambula
bant, vt sæpe dicebam uobis, & nunc flens dico inimi
cos crucis Christi. Hinc colligant, quam sint ingra-
Phil. 3. ti Deo, & illius lænitati dissimiles qui saxo similes,
nullius proximi malis tanguntur neq; condolēt quos
admonitos cupio, nè uili illi ignorātia laborēt, quod
In misericordes qua mensura mensi fuerint remetietur illis, certissi-
ma illa sunt Dauidis, hoc modo à suauissimo exposita
infelices Chrysostomo, cum sancto sanctus eris, & cum uiro
Matt. 7. innocente, innocens eris, qualem quisque se gesserit
Psal. 17 talem aduersus quemq; Deum futurum, quod si ista
Chrysost. expectant non compatientes, ad ruinam proximi,
Athan. gaudentes, cuius contrarium se præstitisse Iob iure-
& Theo. iurando affirmat. Quæ expectabunt? Expectabunt
omnino illa, ego quoque in interitu uestro, ridebo,
& subsannabo, & lauabit manus suas in sanguine
Psal. 51 peccatoris, & dicet, si utique est fructus iusto,
Psal. 57 utique est Deus iudicans peccatores in terra.

Exuite igitur, ò pij, ferarum viscera, Christiana in
duite, Paulo ingenti vos cum compassione exhor-
tante auscultate, induite vos ergo sicut sancti & dile
Col. 3. cti viscera misericordiæ, scientes verissima esse illa
Iacob. 2. Iacobi, iudicium sine misericordia, illi qui non facit
misericordiam, super exaltat autem misericordia iu-
Eccl. 40. dicium, idest euadit iudicium, ita Thomas, lege in
hunc locum illum. Mirè de misericordia philoso-
phatur, fratres adiutorium in tempore tribulatio-
D. Leo. nis, & super eos misericordia, liberabit. Vndè gra-
serm. de uissimè magnus, Leo, misericordiæ uirtus tanta est,
apparit. ut sine illa cæteræ & si sint prodesse non possint,
quamuis aliquis fidelis sit & castus, & sobrius, si mi-

sericors

fericors non est misericordiam non meretur, summæ datũ est gloriæ uiris illis magni nominis ab ipsis diui *Eccl.44.* uinis literis celebratis quod fuerint uiri misericordię quorũ pietates non defecerunt. Contingunt etiam il la Augustini, viris istis misericordibus, beati illi qui *Augu. in* subueniunt miseris, quoniam eis rependetur, ut per *Psal.74.* misericordẽ Dominum de miseria liberentur, nã id ipsum uidetur iustũ, ut qui à potẽtiori adiuuari vult, adiuuet inferiorẽ in quo est ipse potẽtior. Sed quan *Miseri-* to in rẽ pretiosiorem misericordia exercetur, tanto *cordia tã* illa speciosior est & Deo acceptior, hinc illa Rabani *to maior* uiri grauissimi, qui esurientẽ pane uerbi reficit, & si- *quãto in* tientẽ potu sapientię refrigerat, qui errantẽ, in domũ *rẽ potio-* patris reuocat, qui innocẽtem protegit, qui infirmũ *rẽ exer-* in fide assummit & cõfirmat, qui tribulatione oppres *cetur.* so, subuenit cõpatiendo, uel consolando verã dilectio *Rabanus* nẽ adimplet. Vndè, cũ in corpus exercetur, & animũ *in ca.25.* illa, quia oĩa complectitur, principem obtinet locũ, *Matth.* vt planè horũ fuit, qui huiusmodi hominem adduxe *Quæ mi-* runt ad Christum, obtuleruntq; illũ nã & corpus & *sericor-* animã dirus uexabat Dęmon, sed expẽde, quod nõ in *dia prin* affectũ tantũ aut uerbia sita cõpassio est, sed in eo qđ *cipem lo* quæ tibi factu possibilia sunt præstes, alioqui ociosa *cum obti* esset & inutilis compassio & nequaquã vera illa sed si *neat.* milis illi de qua Iacobus, dicit aliquis ite in pace, ca- lefacimini, & saturamini, nõ dederitis aũt eis quæ ne cessaria sunt corpori quid proderit? Docuere quæ *Compas-* diximus qui huiusmodi hominẽ duxerũt ad Christũ, *sio qua* liberare illi illũ nõ poterãt, adducere poterãt hoc il- *vera.* lius calamitati cõpassi præstiterũt, ut & tu illorũ imi *Iacob.2.* tator existas. Nõ põt iacenti pauperi infirmo morbũ tollere, potes aũt famẽ illi frigus, & solitudinẽ tollere tolle ista uide quid explicẽt illa Iob, oculus fui cęco, pes claudo, pater erã orphanorũ qđ vnicuiq; fautor erat in illis, in q̃bus patiebat, & in quibus ualebat il- le. Nullũ neq; speciosius neq; gratius Deo opus, neq;

Qua cō-passio gratior Deo. illi inquam exercetur magis amicum, aut utile magis & necessariū quam uexatos à Dęmone ad Christū ad ducere, ille enim & in illius nomine eijciuntur illa, reliqua cōpassionis genera laudabilia, cōmendata à Deo & quę magna ęternę gloriæ mercede cōpensan tur. Sed hoc opus antecellit omnia, unde illi toti incū buere, & insudauerunt Apostoli nullo labore recusato, nulla euitata difficultate, nullo non inito periculo, erat. n. gentilis populus, ita uexatus à Dæmonibus, ut pro Dijs haberent illos, expende quantā in illos exet cebant tyrānidem, charissima pignora, & suauissima illis cogebant immolare, res cruenta & horrenda di-

Psal. 95 ctu, Omnes Dij gentium Dæmonia, Dominus autē

Ps. 105. cęlos fecit, Immolabant filios suos & filias suas Dęmonijs, mutos illos habebant, cæcos, & surdos, & in

Apostolorū in dissesus labor. illos omnes dirius grassabantur illi quā in calamitosum istum, neque liber erat ab horum obsidione Hebræorū populus, hos, mille exanthlatis laboribus & difficultatibus nulloque non moto (quod aiunt) lapi de ad Christum, adducere laborarunt Apostoli, illosque

2. Thi. 4 que illi, vt sanarentur offerre. Hoc hodie concionatorum munus, non vt numerosus populus sequatur

Cōcionatorū munus. illos illis auscultare, quod nulli unquam faciunt in in firmos suos medici, populos ad iracundiam prouocamus, filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei,

Ezec. 13 qui dicunt uidentibus, nolite videre &c. Loquimi-

D. Hier. ni nobis placentia, in huiusmodi Doctores illa sunt magni Hieronymi, omnis Doctor qui autoritatem

Ezec. 30 scripturarum per quam potest audientes corrigere, vertit ad gratiam, & ita loquitur vt non corrigat, sed delectet audiētes, vinum sacrarum scripturarum uiolat, atque suo corrumpit sensu, uerissima enim illa sunt & ideo maximè cauenda. Laborandum autem, ut ita uexatos liberent. Spiritus autem manifestè dicit, quia in nouissimis tēporibus discedent quidā à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum.

niotum. Exercent & id munus facordotes, qui à con fessionibus sunt hominibus, cum salutaribus suis consilijs adducere ad Christū laborant. Ac tandē omnes qui suis consilijs, precibus, exhortationibus uexatos à Dæmone ut planè sunt qui impias illius suggestiones sequuntur ad Christum ducere procurant adducti, ut discant in illo, in illo fidere, & spē in illo cōstituere, eos enim qui norunt illum liberat ille, & quā alij in illos exercere misericordiam non potuerunt, ipse, qui potest libentissimè exercet. Sed expendamus rogo alienati a fide, aut indigna fide opera faciētes expressū in hoc homine simulachrum, vide hominē trunco similem sine ullo fere sensu, Dæmon enim illius ita colligauerat potentias, ut neque audire, neq; fari posset, quis huic similes non dicat vexatos à Demone, qui neq; diuinas uoces audiūt, neque fari illas præ Dæmonis, propriaq; impietate norunt, expendamus rursum quanta sit diuina misericordia, & æquitas, & quomodo à nemine exigat nisi quod præstare ille potest, exigit ille fidē ab his, qui & loqui possunt, & testimonium de illa ferre ualēt. Creditis quia hoc facere possum uobis? dicunt ei cæci, utique domine. Si potes credere oīa possibilia sunt credēti. uerba ad patrē uexati à Dæmone, crede tantū & salua erit. Ad patrē mortuæ puellæ, tu credis in filiū Dei? ad cęcū cui restituta fuere lumina, ab homine autem isto quem similem trunco reddiderat impietas Dęmonis, nihil omnino exigit, ab his igitur qui iudicio ualent & alios literarum cognitione excellunt plura exigit, quam à turba simplici, & nè uos prolixitate sermonis grauemus, à diuite modestiā & pietatē exigit, à paupere patientiā à iudice æquitatē, à moderatore prudentiam, à fœmina pudorem. Ob uarios quos operatur in corporibus & animis miserandos affectus Dæmon, uaria etiam nomina sortitur, dicitur hic surdus & mutus, quia neque loqui neq. audire sinebat illum,

1.Tim.4 *Sacerdotes ad cōfessionem designat.* *Simulachrū hominis infidelis.* *Aequitas diuinæ misericordię.* *Mar. 9.* *Luc.8.* *Ioan.9.* *Quoque & a quibus exigat Christus.*

illum, quem aūt ille superbia inflat dicitur superbus, quē inuidia macerat, inuidus, quē in honestate fœdat turpis, quem pigritię compedib. ligat, piger, quē igni bus iræ accendit iracūdus, ab illis igit quibus illos su perat passionibus noīa imponit, ut uel ipsa noīum im positione sui esse agnoscantur, è contra diuinus spiri tus à patientia patientes ut Iob, à puritate castos ut Ioseph, ab ęquitate iustos, ut Samuel, à māsuetudine mites ut Moses, ab obsequio obedientes ut Abrahā, à pietate misericordes ut Thobias; sed ex sacris ipsis literis colligere licet Dæmonem quosdam, & surdos & mutos reddere, quosdam autem auriculatos & loquaces, de surdo, & muto dicta sunt quæ retulimus, de loquace autem quæ referemus. Ad loquacem Dæmonem ita Christus loquutus est, obmutesce spiritus nequam. Sed quod maiori admirationi est, illud est omnino quod illi ipsi, qui sunt surdi & muti, illi ipsi sunt auriculati & loquaces, surdi enim sunt qui obturant aures suas nè audiāt uoces incantantis, uoces incantantis sapienter, qui diuinæ tonitrua uocis non audiunt, qui uoces commouentes desertum non audiunt, qui uoci cui quæ non sunt obtemperant præ illius potestate & uirtute, dixit enim, & facta sunt, non obtemperant illi, muti sunt qui natiuam linguā non loquuntur. Est autem natiuus sermo Christiana cogitare, & cogitata loqui, quæcunque sancta, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque amabilia, quæcunq; bonæ famæ, sed ad ista mutus est, ignotus est illis sermo iste. Et istis igitur Dæmonium surdum & mutum, & hos ipsos reddit, & idem si placet dæmon auriculatos, & loquaces, sunt enim illorum aures populi sterquilina, in quas omnes populi immūditiæ proijciuntur, sunt corruptæ lacunæ, in quas cœnosæ omnes aquæ confluunt, sunt ut modestius loquamur, uascula in quæ corrupti stomachi uomitus recipiuntur, sunt quædam uenenorum receptacula, in quæ

Diuinus spiritus quā sua uia suis nomina imponat.

Mar. 1. et Luc. 4.

Psal. 57.

Dæmon idem qui mutus est & loquax.

Ps. 103.

Psal. 32.

Phili. 4.

Aures detractionē audientium qui bus similes.

quæ uirus suum effundunt uiperæ, dipsades, & scorpiones, dignius istæ essent amputandæ, quam quæ latronum sunt, illi enim eorum quæ non admiserunt, pœnas dant, hi eorum quæ non admittunt, pœnas dederunt. sed dices quorsum tanta in huiusmodi patulas ad proximorum conuicia aures, quia illæ potissimum conuiciantium & conuiciorum causa sunt, non enim legunt magistri discipulus non habentes, neque concionantur qui non habent auditores, neq; isti in cathedra pestilentiæ sedissent, si discipulos & auditores non habuissent. Si enim isti sibi salutique animę suæ, quæ una cum anima detrahentis præsumit, aures suas sepijssent spinis, & linguam nequam nollent audire, non loqueretur detrahens, sed sepiunt illas rosis vt detrahentes alliciant. Ventus Aquilo dissipat pluuias & facies tristis linguam detrahentem, grauis aspectus fugasset illos ut Aquillo nubes, sed hilari in illos est ille animo & attrahit pestilentes illas nubes, vt Auster grandinantes, & fulminantes. Vnde saluberrimum est magni Hieronymi consilium, cura nè aut linguam aut aures prurientes habeas, aut nè ipse detrahas alijs, aut alios audias detrahentes, certissimaque est doctrina Augustini, si hilari uultu detractorem audieris tu illi das fomitem detrahendi, si uero tristi ut ait quidam, discit non libenter dicere, quod didicit non libenter audire.

Expēde.

Psal. 1.

Eccl. 28.

Detractionis causa auditore.

Hieron. epistola ad Nepotian.

Augu. in Ps. 108.

Hæc igitur ratio est propter quam nefariæ linguę detrahentes, ut uenatici canes inquirunt, perscrutantur, quid alijs in cubiculis suis contingerit, quid euenerit, quid fecerint parum honestè, quid passi parum honorificè, neque sepulchro & defunctis parcentes, quod nulla unquam fecit barbara natio, hæc apud se loquentes, hos afferamus fructus qui facilè distrahūtur, ac ita his se onerant illi rebus fœdis, absurdis, perniciosis & ab Ethnicis ipsis literis detestatis, temerarium est umbram hominis mortui affligere, nè tu ipse

Detractores alienæ scrutatores uitæ.

Archilosopho.

se

se iniurius fias mortuis. Has Dæmonum uoces diuino spiritui tantopere aduersas & diuinæ religioni contrarias, ita malè sonare sacris auribus significauit Paulus, ut contristari illis dixerit illas, & nolite contristari spiritum Dei sanctum, in quo signati estis, in die redemptionis vestræ, in huiusmodi loquaces Dæmones illa sunt, quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate, tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, &c. Propterea destruette in finem, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra uiuentium, illa item labor laboriorum ipsorum operiet eos cadēt super eos carbones, in ignē deijcies eos, in miserijs non subsistet, adumbrantur illi, plaga ranarum Ægypti, plaga enim illa est & supplicium serpentum ignitorum, quamobrē misit Dominus ignitos serpentes huic pesti, vt pesti est obuiandum & vigili custodia, & omnes occasiones & aures claudendo, nè illa infectus ingrediatur, corrumpit enim bonos mores, ista cautione dicuntur illa, detrahentia labia sint procul à te. Hinc hoc morbo infectos, Dauid, cum inimicis parceret, persequitur, detrahentem inquit, secreto proximo hunc persequebar (persequutio regio digna pectore) innumera in illos sunt quæ rogo legas, abominatio, hominum detractor, detractores Deo odibiles, undè sanè vt semper consulebat sapiens detractoribus nè commisceearis est enim horū societas mortifera, & Paulus inter horrēda illa uitia maledicentiam commemorat, & cum grauioribus illis Petrus, si quis frater nominatur inter vos est fornicator, aut auarus, aut idolis seruiēs, aut maledicus aut ebriosus, aut rapax, eum huiusmodi, nec cibum summere nemo vestrum patiatur, ut homicida, aut fur, aut maledicus aut alienorum appetitor, precemur igitur Deum non tantum ut obmutescere faciat huiusmodi Dęmones semper perniciosa sonātes, & quæ sacris illius auribus insonsa sunt, sed ut eijciat illos, ab omnique

Stobeus ser. 22. *Voces molesta Deo.* *Eph. 5.* *Psal. 51.* *Psal. 139* *Exo. 8.* *Num. 21* *1. Co. 15* *Pro. 4.* *Pij detrabētes odio habent.* *Ps. 100.* *Pro. 24* *Rom. 1* *Pro. 24* *1. Cor. 5.* *1. Pet. 4.*

omnique illorum vexatione liberet, vt audiant iam quæ recta sint, loquanturque pia, vt cum loquentes mutos uiderint turbæ mirentur: Eiectio enim impio hospite domunculæ illius vastatore, qui tot modis miserum torquebat hominē, Loquutus est mutus & admiratæ sunt turbæ. Qui ualuerit verbis exprimere quæ mala, quos dolores & cruciatus, quæ surda verbera, patiatur anima à Dæmone possessa, in quāta illa caligine uersetur, quibus sit illa uincta catenis, quā horrido in carcere, & quāta tristitia, ualebit exprimere quæ sit pax quæ tranquillitas, quę libertas, quod iubilum animæ libertate gaudentis, propter eiectū ab illa diuina uirtute Dæmonem. Priora illa ut cumqꝫ adumbrabant emissi obduram oppressionem ab Israelitis in cœlum clamores, suspiria & fletus in Babylonica captiuitate degentium, à pensis è salicibus, musicis instrumentis uel ipsis arboribus illarumque sterilitate significantes sterilem esse terram illam letitiæ, lamenti, gemitus, & lachrymarum vberem & fertilem. Posteriora ista ut cunque significant, eduxit me in latitudinē saluum me fecit quoniam uoluit me, statuisti in loco spacioso pędes meos, in petra exaltasti me, conuertisti in gaudium planctum mihi, circūdedisti me lętitia, ut cantet tibi gloria mea, dirupisti uincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis & nomen domini inuocabo, eduxisti ab inferno animam meam, saluasti me adescendentibus in lacum, eduxit me de lacum miseriæ, de luto fecis, Exultabunt labia mea cum cātauero tibi & anima mea quā redemisti, hæc omnia ingentis letitiæ in uiro regio signa, quæ non poterunt non cōtingere illi obsequuta beneficia magna, & ab ingruentibus magnis malis liberationē, quando excelsum animum ita gaudio afficiebant. vmbra tantum sunt lætitiæ quam assequitur anima à seuis vexationibus Dęmonis libera, & tanti consequuti beneficij spe consolata, non explicat illam valetudo à

Damna anima a Demone possessio.

Trāquillitas animæ à Dęmone liberatæ.

Exod. 2.
Psal. 17.
Psal. 30.
Psal. 89.

Vmbra anima lata.

morbo, à captiuitate libertas, non tranquillitas post tempestatem sequuta nõ placidus nitidusq; dies post
Hest.6 noctem horroris plenam, non lætus & splendidus honos, post cilicium & luctũ sequutus Mardocheũ, non
Gen.41. exultatio Ioseph & nimia illa fortunæ mutatio, non eductio Danielis miraculosa è leonum lacu, cum gloriosa illa innocentiæ probitatisque suæ manifestatio-
Dan.14 ne, & his similia innumera alia, sunt enim illa, & si magna, externa, temporanea, breuia, & ad corpus attinẽtia, quæ autem ob similes euentus spirituales contingunt animis, interna, certa duratura. Miratę sunt tur-
Admiratio unde ortũ habeat. bæ, nihil adeo vnquam, aut dicitur, aut fit, quod non turbam tantum sed sapientes omnes rapere possit in admirationem, hoc rapuit quia non ita solitum, defuit reginæ sabbæ spiritus præ admiratione ornatu, ordine, famulitio Salomonis conspecto, res magnæ, & quæ suo splendore pascebant oculos, deerit tibi,
3.Re.10 etsi sapientior illa sis, Non cœlorum ornatu conspecto, & siderum spectata micantium multitudine, nõ maris vastitate cõspecta & terminis illi signatis quos non transgreditur, non terræ immobilitate conside-
Ps.103. rata, & aeris illam ambientis nunquam uisa raritate, sed vulgari conspecto flore, communi gramine, se-
Psal.103 dula formica, ingeniosa apicula, aut culice vix oculis perceptibili. Hinc illæ Dauidis uoces egregiæ, dele-
Ps.142. ctatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manum tuarum meditabor, delectasti me in factura tua & in operibus manum tuarum exultabo, ac ita vera ut
Ps.138. semper prædicans, rebus his optime pensatis ait, mirabilia, opera tua domine, deque illius maiestate, tu es
Psal.76 Deus qui facis mirabilia, mirantur quod audiat surdus cum ipse sit qui finxit aurem, quod loquatur mu-
Sap.10. tus, cum ipse formauerit linguam, linguasque infantium faciat disertas, in solitudinem igitur mirata est
Aug.lib. de ciuit. turba. Vnde egregie grauissimus Augustinus, quid quid igitur mirabile sit in hoc mundo, profecto mi-

nus

nus est quam totus hic mundus. Idest cœlum & terra & oĩa quæ in eis sunt, quæ certe Deus facit, nã & omne miraculum quod fit per hominem maius miraculum est homo, quanuis igitur miracula uisibilium naturaium videndi assiduitate uilescunt, tamen ea cum sapienter intuemur, inusitatissimis, rarisque maiora sunt, & nos possemus mirari non quod eiecerit Dæmoniũ, audieritque surdus, & mutus fuerit loquutus, cessat enim iam admiratio cognita operantis virtute & potentia, sed modum quo Dęmones eijciat & opera alia istis inferiora faciat, ô pater saluifica me, clarifica me tu pater, at Dęmones absens eijcit, & pręsens imperio tantũ, Quin & digito dĩ eijcere illos, ut quanta sit illius potentia constet qui non manu, sed digito Dæmonia eijcit potentissima, alioqui & ut ipse ait fortia, cũ fortis armatus, hæc ingenti cum sapientia ab illo fiunt, priora ut vnum se esse cum patre manifestet, & modum doceat quo simus ab illo opem impętraturi, hoc quod maius & mirabilius est, isto operatur modo ut agnoscatur quod omnipotens nomẽ eius, & quod imperat illis, & cogit cum illi placet ut seruiãt, & cuius imperio inuiti parent immissiones per angelos malos, qui vtinam omnem à nobis abesse iubeat Dæmonum uexationem, ut in præsenti illius gratia gaudentes, gloria gaudeamus in sęculo futura. Amẽ.

Ioan.12.
Luc.11.
Matt.12.
Exo.15.
Psal.77.

THEMA.

Quare discipuli tui transgrediuntur præcepta seniorum, non enim lauant manus cum panem manducant? Matth. 15.

Malitia in propia cæca in aliena oculata.

IRE oculata est improborum hominum malitia, quæ impropria scelera miro modo est cæca. En quæ sint quæ in Iesu optimi maximi discipulis notat illa, quare discipuli tui? Multas habuit huiusmodi proposita querimonia impij ingenij uersutias, imprimis magistri sui increpatio, ut pote quia ista permitteret, qui.n. ut male educatum reprehendit filium, etsi tendere uideatur in filiũ increpatio, in patrẽ tendit, cui illius educatio tantopere est cõmendata & qui nihil nõ sanctũ, non iustũ, non purũ, non piũ permittere debeat in filio. Qui in morigeratũ, ac bene non instructũ dicit, discipulũ magistrũ culpat cuius muneris est optimis institutis ac præceptis discipulorũ mentes instruere, uitia oĩa euellere uirtutes illorũ loco plantare. Hi.n. ambo delineandi sunt, ac proprijs coloribus effingendi aparentibus, & magistris. Secũdo proposita illa est, ut caperetur Iesus in sermone. Ita.n. apud se cogitabãt, si pie discipulos facere dixerit cõtemptus traditionũ seniorũ arguetur, si culpa illos dixerit dignos & ipse illa erit, qui permittit. Sed cõprehendũtur in consilijs quibus cogitant, & incidunt in foueã quã faciunt, neque quit.n. cordiũ decipi inspector, ut ex illius responso colligetur. Sed duo quæso perpendamus ante omnia, in

Quã sint magna. querela ista comprehensa

Eccl 7.
Eph. 6.
Magistrorum munus.
Matt. 6.
Psal. 9.
Ps. 7. & 56.

Candor, et perfectio discipulorum Christi.

primis

primis Christi discipulorũ uitæ candorem, & perspicaces inuidiæ oculos,& horũ impudentiam, qui tot ipsis scatentibus uitijs,grauissimis quidẽ illis,ob quæ pudore suffusi neq; emutire deberent,audeant impij in eos qui pie uiuunt,scelerati in probos, Sathan discipuli,in discipulos Christi. Erat discipulorũ Christi tanta perfectio,tã feruens diuinarũ rerũ amor,tã euidens sæculi contẽptus,erant ita modesti,mansueti pacifici, ita ab oĩ ambitionis,fastus,auaritiæ labe liberi,ita ad oẽm uirtutẽ cõpositi ut aquilinis cuncta dispitientes oculis Pharisæi,neq; mali suspicionẽ,quemadmodũ neq; in Daniele satrapæ inuenire potuerint,unde ita candidos,ac lotos & mundos homines & in quibus nulla spiritalis notari immundicies poterat,notatur,quod comesturi nõ lauent manus,permissit ista à discipulorũ hostibus notari Christus in suis, ut illorũ in posterum perfectio cõstaret. Neq;.n.quis obscurum dicat Solem quia in illius radijs apareant Athomi,Quod si in hac nostra sæculi corruptione in qua ita obscuratum est aurũ,illius color optimus mutatus, inqua ita omnes declinauimus, simul inutiles facti sumus,in qua qui nunc discipuli Christi sumus, tantum distamus ab illis. Pharisei ad essent qui notassent nos, quam essent grauia quæ notassent, cum feruere conspexissent in nobis auaritiam,turgere fastum, incendibilem immundosque nos omnes esse, & oculis, & lingua, & manibus, & moribus, neque traditionum tantum transgressores, sed præceptorum.

Expende impiorũ audacem impudentiam.

Dan. 6.

Cur huiusmodi acusatio permissa.

Seculi corruptio

Tren. 4.

Psal. 13

Quam multa possent hodie,notari in nobis.

O insensati Galatę quis uox fascinauit non obedire ueritati? ò homines quorũ tanti mundicies stetit,ut traderet semetipsum Christus ut uos mundaret ab oĩ iniquitate faceretq; sibi populũ acceptabilẽ,sectatorũ bonorũ operũ,qs uos cãdidiores Cygno,puriores aqua splẽdidiores luce, ita immũdos reddidit Æthiopes? Quę fera,mõstra hæc peperit in Christia-

Gal. 3.

Tit. 2.

no populo? Quis etsi non idola, uitia tamen Ethnici populi in Christianum induxit? attollamus quæso ecce no plantam, obsequamur, ita nostram mundationem
2.Cor.8 hortantibus uiris sanctissimis, ut prouidentes bona non tantum coram Deo. sed etiam hominibus bonū testimonium, & ab his qui foris sunt habeamus, qui
Matt.6. si aliqua notauerint in nobis ita exigua sint vt illa. Quare discipuli tui? Tunc gloria erit æterno patri, sa
Qui sint qui in alijs minima notant. pientissimo magistro, suauissimo domino, & nobis vtilitas ingens. Sed expendamus secundo qui sint qui minima illa minime notatu digna in discipulis Christi notarunt, plane homines pleni dolo, atq; malitia, homines sepulchris similes dealbatis, quibus similes sunt qui aliorum uitia reprehendunt, minora detra-
Mat.23 huntque alij, neque.n.unquā mordet agnus, neque habet amaritudinem columba neq; uenenū turtur. Sed
Expende mordet canis adūcis unguibus amaritudini est causa accipiter, uenenū habet uipera nō infert vulnus sanitas, neq; denigrat cādor, sed gladius uulnerat nigredo
Pij nequaquā maledeci. obscurat hōies.n.pij, q agnino colūbino, tuttureouè ingenio sunt, ij.nō cogitāt malū, ij nō agūt pperam, neq; sinistre qd de proximis iudicāt, sed oēs se in humilitate & meliores & superiores arbitrantur, grauissimis sceleribus infecti q multi præ dolore esse dèberēt canes mordēt, hi accipitres excas inficāt, hæ uipe
1.Co.13 ræ habent uenenum, Hi gladium habentes pro lin-
Detractores qui sint & quibus similes. gua uulnerant, hi perniciosa semper loquentes officiosa notāt in alijs, hi tabescentes inuidia, quod omnibus alij nō arrideā expendunt, hi in testinijs odijs putridi, mirantur quod alij homines cū sint semel in cendantur. Hi illicito inhiantes lucro, detrahunt qd alij quæ sua sunt dari sibi intendāt. Qui si nō ista quæ leuia sunt, aut in quæ raro alij labūtur notassent, sed
Rom. 2. paria suis ita à diuino notantur Paulo, propter quod in excusabilis est ò homo omnis qui iudicas, in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas, eadem

enim

enim agis quæ iudicas, Existimas autē ô homo qđ iu-
dicas eos qui talia agūt & facis ea, quia tu effugijs iu- *Hiero. 3.*
diciū Dei? hi si sapiūt, erubescāt præ confusione, ta-
ceāt neq; attollere audeāt oculos, qui diuinę legis trāſ-
gressores & contemptores sunt, Non sit illis meretri- *Vide*
cius aspectus, ut optimè Propheta & aduersus oēs de *quomodo*
pudeāt, discipulorū agens causam Christus ut agit il- *suorum*
lorum semper qui suæ se fidei crediderunt, neq; per *causam*
mittit virgam peccatorum super sortem iustorum, ut *agat*
confidant sequentes illum, quod sub umbra alarum *Christus*
suarum, proteget illos à facie impiorū qui illos affli- *Ps. 134*
gunt, ita respondet. Quare & uos transgredimini mā- *Psal. 16.*
datum Dei propter traditionē uestram? Quo sapien-
ti responso neque refutauit omnino seniorum tra- *Mat. 23*
ditionem, neq; recte fecisse dixit discipulos. Oppor-
tunum magis spectans tempus, sed quod erat æquius
magis necessarium & adeò præceptū id præferens, in-
quit quare & uos transgredimini &c. Erant hi magni
menthæ & cumini decimatores, magni calicum de-
collatores, grauiora ommittentes legis, Hinc, & hic
& alibi præposterū istorum iudiciū notans, inquit,
Quare & uos trāsgredimini præcepta Dei? Sed nos
miseros qui eadē cōmittimius, quæ isti, & grauiora *Diuinarum legū*
illis, qui nō propter traditiones seniorū in quibus ali- *trangres-*
quis color potest esse ęquitatis, aliqualis prudētię gu- *sores.*
stus, sed propter manifſimis simul ac perniciosissimas
mūdi leges diuina pręcepta transgredimur; Iubet ille
thesaurizandū in cęlo, mores sine auaritia futuros cō- *Mat. 6.*
temptos, contra mundus, non esse ponendum fi-
nem auaritiæ, quia tanti sis quantum habes. Iubet il-
le, auerte, oculos tuos à muliere compta, contra mun- *Eccl. 9.*
dus, in urbanum id esse dicit, atque ideo ommit-
tendum, spectandamque illam etsi in illius aspectu
exardescat ignis. Iubet ille prudentes simus in bono
simplices in malo; contra inuertens ista mundus, *Rom. 16.*
prudentes iubet esse in malo; in bono simplices,

Rom. 12. Præcipit Christus ne reddatur malum pro malo, neque maledictum pro maledicto, sed vincatur in bono malum, & si esurierit inimicus tuus &c. Contra mundus cum fænore retaliandam præcipit in-
Mat. 12 iuriam. Hæc hærent pectoribus, hæc seruantur, hæc perficiuntur, omittuntur sanctissima, æquissima, saluberrimaque illa, cum sciant tamen Christiani omnes uerissima esse illa Christi, qui non est mecum
3. Re. 18 contra me est, qui mecum non colligit dispergit. Illa item quod amicitia huius mundi inimica est Deo, & quod qui voluerit amicus esse sæculi huius inimicus Dei constituitur. In hos, in vtramq; partē claudicātes inuehēs inquit propheta Helias, vsque quo clau
Gen. 32 dicatis in duas partes, si dominus est Deus sequimini eum si autē Baal sequimini illum. Claudicare debēt Christiani, sed sinistro, vt Iacob, pede ex luctamine cum Angelis. Hæc illi deriuata est claudicatio. Sinistris igitur mundi claudicent illi ritibus, contēnant, irrideant, subsanent illos, Christi, suauissimas leges amplectantur, exosculentur. Sed notantur hi quod reli-
Pietas erga parentes cōmēdatur. gionis prætextu commendato tantopere parentū cura ac pietas negligatur, quodque huius ipsi iniustæ doctrinæ fuerint autores, & merito, nā debentur multa parentibus, rependique debet gratia illis, qui non genuerint, non aluerint corpora tantū miro illa & sollicito amore prosequentes, sed imbuerint salutaribus
Prou. 15 præceptis animum, debentur multa quidem, magna-
Eccl. 3. que illa, quæ aliquando à nobis meritò recensebuntur, nunc temporis angustia prohibet, iustitiæ enim domini quæ rectæ sunt, mandata, quæ omnia æquitas illorum, & obsequium, & amorem commendat maxime hinc, filius sapiens lętificat patrem, & stul-
Eccl. 3. tus homo despicit matrē suā. Et alibi, qui timet dominū, honorat parentes, & quasi dominis serui & his, qui se genuerunt, Et rursum, in omni operatione, & sermone & omni patientia honora patrem tuum,

vt superueniat tibi benedictio à Deo & benedictio il lius in nouissimo manet, benedictio patris firmat domos filiorum hinc parentibus obsequetes filij, ut Sem, & Iaphet benedicti fuere, Salomon qui ad ingressum matris à Regia sede surrexit, & dictis illius acquieuit, magni hauitus Iacob qui auscultauit matri, & si in proprium beneficiũ laudatur. Sed ò sæculi corruptos mores, hominum male sana iudicia, negantur quidem nunc, proch dolor, à multis obsequium, cura, amor, pietas parentibus neque id religionis simulato prætextu, sed impudentia, iniquitate, malitia necessaria negantur illis vt suppetant luxui, ingluuiei, in honestati filiorum aut ut seruentur in arca.

Gen. 9. *3. Re. 2.* *Gen. 25.* *Quã sint hodierari debita honore parentes prosequẽtes.*

Minora quodammodo uidentur, quæ fecere, Chã, Ophi & Phinees, & tamen illa à benedicto parente maledictis, isti transfosi gladijs in bello, missos faciamus Amonem & Absalonem, quorum miserandi exitus contempti parentis fuere vindicta, Quos qui exprimunt moribus, iustum si credunt Deum iustitiam diligentem, & cuius vultus æquitatem uideat, quid inemendentur spectant, inde quot externo contenti quomodocunque culto, internum, qui maxime placet Deo, ut quod absconditorum sit ipse cognitor, & in spiritu velit adorari contemnunt, Esaiæ in illos adducit testimonium proprio transfodiens illos gladio, ut quondam Dauid Goliam, suorum scilicet prophetarum dictis quibus se astrictos prædicabant, populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est a me.

Gen. 9. *1. Reg. 4.* *2. Re. 15.* *7. Re. 13.* *2. Re. 13.* *Psal. 10.* *Ioan. 4.* *1. Re. 17* *Esai. 29.*

Et conuocatis à se turbis dixit, audite, neque auribus opus est tantum, in his quæ dicuntur à Deo, sed intellectu audite & intelligite, nõ quod intrat per eos coinquinat hominem, sed quod proceditur ex ore, hoc coinquinat hominem.

Phari-

Dignum Pharisęi, quod legalium ciborum obseruationē suis
Pharisæis scandalum. dictis uideretur abrogare incendebantur in Christū odio. Vnde accedentes discipuli ac ueluti cupientes, nè persequendi calumniandive illum ansam daret, inquiunt, scis quia audito hoc uerbo Pharisæi scandalizati sunt, Iesus nihili ducens quod illi sibi præter rationem scandalum acciperent, dictis insistit, neque enim à veritate est desistendum, aut taceda quæ
Veritas intimanda & si acerbe feratur. dici oportet, Pharisæorum uel aliorum causa non.n. abscondenda est ueritas, ut optime Dauid à concilio, multo, sed uibrandus in omnes Euangelij gladius, & quæ ad Christi gloriam, ad Ecclesiæ tranquillitatē, ad utilitatem hominum spectant minime Pharisæorum, aut aliorum scandalo tacenda, hoc animo fuit
3.Re.22. Micheas, hoc Ananias, hoc Helias, hoc Prophetæ
2.par.16 omnes, hoc Prophetis superior Ioannes, hoc Chri-
1.Re.18. stus qui dabat illis animos, quorum organa illi erant,
Mat.14 hoc futuri prædicatores omnes non enim erubescen
& Mar. dum est Euangelium, uirtus.n. Dei est in salutem om
6. ni credenti. Hinc post acceptam diuini spiritus ple-
Incontē- nitudinem ijdem Apostoli non confundebātur loqui
nētes correctionē, de testimonijs Dei in conspectu neque Pharisæorum neq; regum, semper autem impauidos uersantes ani-
uide Pro. mos, quod & ipsi dixere cum præciperetur illis & iu-
9.& 12. beretur tacere. Oportet magis placere Deo quam ho
& 15.et minibus inde Christus, non fouendam, sed eradican-
27. A- dam, inquit, omnem plantationem, quam non planta
mos.5.et uit pater. Sinite illos inquit cæci sunt, & duces cæco
lo 7. rum, neque enim si uidentes illi essent qua pergunt ip
Gal.4. si pergerent, neque si acie oculorum præditi essent qui sequuntur illos sequerentur, vnde vtrorumq; in foueam casus est certus.

Petr. Dominum interrogat. His auditis Petrus rogat edisserat illis parabolam, velum auferat, ut quæ illo latent uideātur, hoc enim ad Petri spectabat munus qui præficiendus erat Ecclesiæ, ut exigeret ab illo eorum quæ non intelligebantur

bantur

bantur interpraetationem nullus enim sensum Domini certius Domino intellexi, id ipsum in his quæ à nobis non intelliguntur faciendum omnino, rogandus ille est edisserat nobis parabolam, reuelet oculos nostros, ut cōsideremus mirabilia de lege sua, det nobis intellectum, ut discamus mandata illius, neque pudore suffundi quod nō semper quæ dicta ab illo sunt non intelligamus, neque enim mirum est multa non uideri à Noctuis, quæ non uidentur ab Aquila in aquarum fluentis enatare nō posse pusillum hominē, in quibus non possunt Gigantes. Nescit Petrus, quid mirum nesciamus nos, non erubescit rogare Petrus, & confundemur nos? Quæ enim non scindit nouacula, obtusus, neq; mirum, quod non scindat gladius. At Christus dixit, adhuc & uos sine intellectu estis. Neque ob id tamen dedignatur elucidare illa, sed inquit, non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur? Quæ autem de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominē, de corde enim exeunt cogitationes malæ &c. *Ps. 118.* *Expende similium certitudinem.*

Hoc Dei proprium, mentis tenebras pellere, luce illas suffundere, lapidem à puteo grandem tollere, ut possint adaquari greges, ut fecit Iacob. Quæ autem facere gaudet Deus, ne pigeat homines, ut rogantes doceant discipulos, quę latent illos doceant, nuces quas frangere illi nequeunt frangant, ut nucleos comedant, ꝙ sub rigidum est in manna comminuant, ideo & dicti sunt dentes sponsę, dicti oculi, dicti ubera, & à Christo lux. Quod comminuere debent dura. vt dentes, ꝙ spectare, ut oculi debeant, quæ non ualet uidere corpus quod ab illis ingenio, qui sunt infantili lac doctrinę suggere, ꝙ illustrare suo splendore quę obscura sunt debeant. Explicata parabola, ostēsoque rerum omnium fortē esse cor, ꝙ si luteum si zenosum, si terreum est, scaturientia ex illo huiusmodi sunt ut malè cogitationes, fornicationes, furta falsa *Christi munus. Ioan. 1. & Lu. 1. Gen. 29. Exo. 16. Cant. 4. & 7. & 8. Matt. 5. Cor malum & bonum.*

Similia improbi cordis, illo, uide Pro.6. et 21. Eccle. 2.

testimonia blasphemię. Huiusmodi corda ex quibu terra ista procedunt quis non dicat serpentum spelũcam esse, mortiferos lacus, ex quibus quę exhalãtu mortifera sunt. Vulcani (ut ita loquamur) officinarũ gignentem Crocodillos, Tigres, aliasvè in manes feras, horrenda loca? Quę autem pura sunt similia dicat chrystallo, similia paradisi fonti, similia argenteę, aureęve minę. Similia hortis, suauissimos, ac suberrimos spirantibus odores. Hinc dictum, os iusti vena uitę, & hoc modo sapientis sanitas orbis terrarum, illorum uerba mala aurea, dicta applicans Christus immundisque illis ostensis quę ex immundo procedunt corde inquinare illa, dicit, vitanda admonet, & internam potissimum lotionem hortatur, illius habendam potissimam curam dixit, & non lotis manducare manibus, quod erat quęsitum non coinquinare ostendit. Nec impedimento esse, ut in pręsenti sęculo gratia & in futuro gloria non gaudeamus, quam mihi & uobis, &c.

Similia candidi cordis. Pro. 10. & Psal. 36. & Pro. 16. & 12.

SALVTATIO.

QVID aliud sunt Euangelij enunciatores nisi serui ab æterno Patre familias missi ad exigendos uineæ fructus? exigunt illi, redditur estis vos, sed sine diuina gratia neque illi ut debent exigere possunt, neque uos reddere, precemur, concedatur nobis illa, sacrosancta uirginis intercessione. Aue Maria.

THEMA.

Malos male perdet. Matthęi 21.

MNIS hęc parabola tantis est plena mysterijs ut non in inueniendis illis, sed in excutiendis tota sit difficultas sita. Imprimis patris familias admirabilis describitur sollicitudo in plantanda uinea, sepiendaque illa, & in illa erigenda turri, extruendo torculari, ita ut nihil omnino deesset illi, eorū omnium, quę aut optima desiderabat uinea, aut Domini sollicitudo requirebat, nè cum fructus exigeret ex illa, aut in uineam, aut satorem Dominumq; suum culpa posset reijci ab agricolis, quibus fuerat illo conducta. Explicatur patientia Dñi, fructus imprimis p seruos, ac deniq; per filium requirentis. Agricolarū manifestatur impietas perfidia, & immanitas, qui cū essent fructus animis gratissimis reddituri, & quia pinguis fuerat illis conducta uinea, & quia benignus erat in illos uineę Dñs, diro illi agitati furore mille modis vexarunt seruos ad exigendos fructus missos, & missum filium, quē erant præ bonitate illius, & pręstito patri obsequio, pręq; clementia patris illū mittentis ueneraturi, occiderunt, miserunt extra uineā, è seruis uineę hoc modo dñs se futuros spectantes. Cōmendatur ēt diuina sapientia quę comprehendit sapientes in astutia eorum diuinorum item ęquitas operū, quę tanta est, vt aduersarijs iudicibus, illa ipsa sententia feratur, quę pronunciaretur ab illa. Et modus etiam quo extorsit à sceleratis seruis illis ueritatem, ut suo illos iugularet gladio, quę nisi sub his inuolucris nequaquam diceretur, ita erant ueritatis hostes, similiū etiam animorum superba impatientia, quia ab illis ipsi pro latam ueritatem ferre nequibant.

Quā sint magna huius parabolæ mysteria

Patrisfamilias sollicitudo.

Patrisfamilias patientia.

Mercenariorum impietas.

1. Cor. 3. & ps. 9.

Hęc

Hæc igitur omnia ſubtracto velo ſimilitudinis quo operta ſunt, pulchriora uidebuntur, non enim imagines ſunt ab humano artefice depictæ, ſed à diuino. Aeternus igitur paterfamilias, dicitur pater dicitur & homo, quæ uoces mundi quam ille habebat curam exprimunt, homo enim dicitur, & quia filium habebat hominem hominum ſaluti datus, & quia benignus ille, erat lenis, & miſericors in ſuos, nullo. n. Aegyptiorum ſymbolo humanitas magis commendatur, quam efficti imagine hominis, imprimis, quia omnia illi nocendi ablata ſunt inſtrumenta quibus præditas videmus feras, & leni tectus eſt tegmine; carnibus etiam blandis, & ſua etiam natura in beneficētiam propenſus, vnde contra facientes, à natiua ſua nobilitate degenerant illi inferas. Hinc de illius præſtantia dicitur, ad imaginem Dei factus eſt homo, quoniam Deus creauit hominem in exterminabilem & ad imaginem ſimilitudinis ſuæ fecit illum, Nō igitur mirum quod homo Dei imago in hac parte & figura ſit, quandoquidem ad illius imaginem ille eſt effectus, dicitur & pater, vt paternus in ſuos manifeſtetur amor, & paterna, qua conſulit familiæ ſuæ, ſollicitudo nota fiat, Suauiora igitur ille ſibi, & dulciora nomina eligit, & quæ familiæ cuius erat Dominus maiorem & dilectionem, & curam, & benignitatem pollicebantur. Neque enim in hac parabola, principis, iudicis aut Regis nomina capere voluit, cū tamē iudex ille eſſet orbem in æquitate iudicaturus, Rex cuius regni non erat futurus finis. Sed dimiſſis his nominibus quæ maieſtatem & iuſtitiæ executionem ſonabant, plena illa pacis, amicitiæ, dilectionis, & curæ omnia accepit. O felicem familiam, tanti patris clementia gaudentem & non abutentem illa, de qua illa dicuntur, iuſti autem in perpetuum uiuēt, & apud Dominum merces eorum, & cogitatio eorū apud altiſſimum, de cuius felicitate illa dicuntur, in-

Deus cur homini comparetur.

Humanitas quo ſymbolo potius ſignificetur.

Gen. 1. et Sap. 2.

Pater cur comparetur.

Pſal. 9.

Luc. 1.

Sap. 5.

qui-

quirentes autem Dominum non minuentur omni bo *Psal. 33.*
no, habitacula iustorum benedicentur, ſpera in Domi *Pro. 3.*
nō & fac bonitatem & paſceris in diuitijs eius, ſuſti
nentes autem Dominum ipſi hæreditabunt terram. *Inuerſi*
Sed quod hodie patresfamilias inuenias, quorum fa *patres fa*
milia nequaquam felix dici poſſit, quia omnino non *milias.*
ſunt illi qui dicuntur, habent quidem titulos, & no-
mina, nulla tamen conſulendæ familiæ cura tenētur,
neque ex bonis, quæ ad corporis ſpectant uitam, ne-
que ex illis quæ ſpectant ad animam, ſed quidam ad
omnia dormiunt, alij uigilant, quibus dormiſſe fuiſ-
ſet ſatius, uigilant illi quidem, ut ſi quæ bona ha-
bent diſſipent & ſuo prauo exemplo liberos & fami-
liam corrumpant, quos non patres, ſed hoſtes fami-
lias dicas oportet, commiſſi gregis lupos, qui pigri-
tiæ ſomno ſuffocant liberos, ut ſomnolenta illa fecit *3.Reg.3.*
fœmina in quam tulit ſententiam Salomon, aut nefa *Matt. 2.*
riæ uitæ iugulant gladio, ut ſuos fecit Herodes.

In priores illos illa ſunt Salomonis, per agrum ho
minis pigri tranſiui, & per uineam uiri ſtulti & totū
repleuerant ſpinę, & operuerant ſuperficiem eius vrti
cę, & maceria lapidum deſtructa erat. Vſque quo pi- *Pro. 24.*
ger dormies? vſque quo de ſomno conſurges? Quę
omnia etſi certiſſima ſint de externis accepta & expo *In patres*
ſita bonis, ut paſſim videbimus, & de propio animo, *familias.*
& ſua culpa de animis domeſticorum eadem myſticè *ignauos.*
videbis, in quem illa riſu quidem aut lamento potius
digna dicuntur, abſcōdit piger manus ſub acella ſua, *Pro. 26.*
& laborat ſi ad os ſuum eas conuertit. Sed cum digni
quidem ſint, ignauo iſto qui ſunt ingenio, qui lapidē
tur, quibus illos lapidibus velit ici, aut percuti ſapiēs,
audi, ſimiles quidem illis ſunt in lapide luteo lapida *Eccl. 22.*
tus eſt piger, de ſtercore bonum lapidatus eſt piger.
Alij non theſaurizant filijs, ſed diſſipant theſauriza
ta, & hæreditarijs bonis luxuriantur, non liberos tan
tum, ſed totam familiam perdentes, hos neque homi

nes

THEMA.

Quare discipuli tui transgrediuntur præcepta seniorum, non enim lauant manus cum panem manducant? Matth. 15.

Malitia in propia cæca in aliena oculata.

IRE oculata est improborum hominum malitia, quæ impropria scelera miro modo est cæca. En quæ sint quæ in Iesu optimi maximi discipulis notat illa, quare discipuli tui? Multas habuit huiusmodi proposita querimonia impij ingenij uersutias, imprimis magistri sui increpatio, ut pote quia ista permitteret, qui.n. ut male educatum reprehendit filium, etsi tendere uideatur in filiũ increpatio, in patrẽ tendit, cui illius educatio tantopere est cõmendata & qui nihil nõ sanctũ, non iustũ, non purũ, non piũ permittere debeat in filio. Qui in morigeratũ, ac bene non instructũ dicit, discipulũ magistrũ culpat cuius muneris est optimis institutis ac præceptis discipulorũ mentes instruere, uitia oĩa euellere uirtutes illorũ loco plantare. Hi.n. ambo delineandi sunt, ac proprijs coloribus effingendi aparentibus, & magistris. Secũdo proposita illa est, ut caperetur Iesus in sermone. Ita.n. apud se cogitabãt, si pie discipulos facere dixerit cõtemptus traditionũ seniorũ arguetur, si culpa illos dixerit dignos & ipse illa erit, qui permittit. Sed cõprehendũtur in consilijs quibus cogitant, & incidunt in foueã quã faciunt, nequit.n. cordiũ decipi inspector, ut ex illius responso colliget. Sed duo quæso perpendamus ante omnia, in

Quã sint magna querela ista comprehensa

Eccl 7.
Eph. 6.
Magistrorum munus.
Matt. 6.
Psal. 9.
Ps. 7. & 56.

Candor, et perfectio discipulorum Christi.

primis

primis Christi discipulorũ uitæ candorem, & perspicaces inuidiæ oculos,& horũ impudentiam, qui tot ipsis scatentibus uitijs,grauissimis quidẽ illis,ob quæ pudore suffusi neq; emutire deberent,audeant impij in eos qui pie uiuunt,scelerati in probos,Sathan discipuli,in discipulos Christi. Erat discipulorũ Christi tanta perfectio,tã feruens diuinarũ rerũ amor,tã euidens sæculi contẽptus,erant ita modesti,mansueti pacifici,ita ab oĩ ambitionis,factus,auaritiæ labe liberi,ita ad oẽm uirtutẽ cõpositi ut aquilinis cuncta dispitientes oculis Pharisæi,neq; mali suspicionẽ,quemadmodũ neq; in Daniele satrapæ inuenire potuerint,unde ita candidos,ac lotos & mundos homines & in quibus nulla spiritalis notari immundicies poterat,notatur,quod comesturi nõ lauent manus,permissit ista à discipulorũ hostibus notari Christus in suis, ut illorũ in posterum perfectio cõstaret. Neq;.n.quis obscurum dicat Solem quia in illius radijs apareant Athomi,Quod si in hac nostra sæculi corruptione in qua ita obscuratum est aurũ,illius color optimus mutatus, inqua ita omnes declinauimus, simul inutiles facti sumus,in qua qui nunc discipuli Christi sumus, tantum distamus ab illis. Pharisei ad essent qui notassent nos, quam essent grauia quæ notassent, cum feruere conspexissent in nobis auaritiam,turgere fastum, incendibilem immundosque nos omnes esse, & oculis, & lingua, & manibus, & moribus, nequetraditionum tantum transgressores, sed præceptorum.

O insensati Galatę quis uox fascinauit non obedire ueritati ? ò homines quorũ tanti mundicies stetit,ut traderet semetipsum Christus ut uos mundaret ab oĩ iniquitate faceretq; sibi populũ acceptabilẽ,sectatorũ bonorũ operũ,q̃s uos cãdidiores Cygno,puriores aqua splẽdidiores luce, ita immũdos reddidit Æthiopes? Quę fera,mõstra hæc peperit in Christia-

Expende impiorũ audaciam impudentiam.

Dan. 6.

Cur hu iusmodi acusatio permissa.

Seculi corruptio

Tren. 4.

Psal. 13

Quam multa possent hodie,no ri in nobis.

Gal. 3.

Tit. 2.

no populo? Quis etsi non idola, uitia tamen Ethnici populi in Christianum induxit? attollamus quęso ecę no plantam, obsequamur, ita nostram mundationem

2.Cor.8 hortantibus uiris sanctissimis, ut prouidentes bona non tantum coram Deo. sed etiam hominibus bonũ testimonium, & ab his qui foris sunt habeamus, qui

Matt.6. si aliqua notauerint in nobis ita exigua sint vt illa. Quare discipuli tui? Tunc gloria erit ęterno patri, sa pietissimo magistro, suauissimo domino, & nobis vtilitas ingens. Sed expendamus secundo qui sint qui minima illa minime notatu digna in discipulis Christi notarunt, plane homines pleni dolo, atq; malitia, homines sepulchris similes dealbatis, quibus similes sunt qui aliorum uitia reprehendunt, minora detrahuntque alij, neque.n.unquã mordet agnus, neque habet amaritudinem columba neq; uenenũ turtur. Sed mordet canis aducis unguibus amaritudini est causa accipiter, uenenũ habet uipera nõ infert vulnus sanitas, neq; denigrat cãdor, sed gladius uulnerat nigredo obscurat hõies.n.pij, q̃ agnino colũbino, turtu reouè ingenio sunt, ij.nõ cogitãt malũ, ij nõ agũt pperam, neq; sinistre q̃d de proxims iudicãt, sed oẽs se in humilitate & meliores & superiores arbitrantur, grauissimis sceleribus infecti q̃ multi præ dolore esse dèbe rẽt canes mordẽt; hi accipitres excas inficãt, hæ uiperæ habent uenenum, Hi gladium habentes pro lingua uulnerant, hi perniciosa semper loquentes officiosa notãt in alijs; hi tabescentes inuidia, quod omnibus alij nõ arrideã expendunt, hi in testinijs odijs putridi, mirantur quod alij homines cũ sint semel in cendantur. Hi illicito inhiantes lucro, detrahunt q̃d alij quæ sua sunt dari sibi intendãt. Qui si nõ ista quę leuia sunt, aut in quæ raro alij labũtur notassent, sed paria suis ita à diuino notantur Paulo, propter quod in excusabilis est ò homo omnis qui iudicas, in quo enim iudicas alterum te ipsum condemnas, eadem

Qui sint qui in alijs minima notant.

Mat.23

Expende

Pij nequaquã maledici.

1.Co.13

Detractores qui sint & quibus similes.

Rom. 2.

enim agis quæ iudicas, Existimas autē ô homo qđ iu- *Hiero.3*
dicas eos qui talia agūt & facis ea, quia tu effugijs iu-
diciū Dei? hi si sapiūt, erubescāt præ confusione, ta-
ceāt neq; attollere audeāt oculos, qui diuinę legis trāſ-
greſſores & contemptores ſunt, Non ſit illis meretri- *Vide*
cius aſpectus, ut optimè Propheta & aduerſus oēs de *quomodo*
pudeāt, diſcipulorū agens cauſam Chriſtus ut agit il- *ſuorum*
lorum ſemper qui ſuæ ſe fidei crediderunt, neq; per *cauſam*
mittit virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum, ut *agat*
confidant ſequentes illum, quod ſub umbra alarum *Chriſtus*
ſuarum, proteget illos à facie impiorū qui illos affli- *Pſ. 134*
gunt, ita reſpondet. Quare & uos transgredimini mā- *Pſal. 16.*
datum Dei propter traditionē ueſtram? Quo ſapien-
ti reſponſo neque refutauit omnino ſeniorum tra- *Mat. 23*
ditionem, neq; recte feciſſe dixit diſcipulos. Oppor-
tunum magis ſpectans tempus, ſed quod erat æquius
magis neceſſarium & adeò præceptū id præferens, in
quit quare & uos tranſgredimini &c. Erant hi magni
menthæ & cumini decimatores, magni calicum de-
collatores, grauiora ommittentes legis, Hinc, & hic
& alibi præ poſterū iſtorum iudiciū notans, inquit,
Quare & uos trāſgredimini præcepta Dei? Sed nos
miſeros qui eadē cōmittimius, quæ iſti, & grauiora *Diuinarum legū*
illis, qui nō propter traditiones ſeniorū in quibus ali- *trangreſ*
quis color poteſt eſſe ęquitatis, aliqualis prudētię gu- *ſores.*
ſtus, ſed propter maniſſimis ſimul ac perniciosiſsimas
mūdi leges diuina pręcepta tranſgredimur, Iubet ille
theſaurizandū in cęlo, mores ſine auaritia futuros cō- *Mat. 6.*
temptos; contra mundus, non eſſe ponendum fi-
nem auaritiæ, quia tanti ſis quantum habes. Iubet il-
le, auerte, oculos tuos à muliere compta, contra mun- *Eccl. 9.*
dus, in urbanum id eſſe dicit, atque ideo ommit-
tendum, ſpectandamque illam etſi in illius aſpectu
exardeſcat ignis. Iubet ille prudentes ſimus in bono
ſimplices in malo; contra inuertens iſta mundus, *Rom. 16.*
prudentes iubet eſſe in malo; in bono ſimplices.

Præcipit Christus ne reddatur malum pro malo,
Rom.12. neque maledictum pro maledicto,sed vincatur in bono malum, & si esurierit inimicus tuus &c. Contra mundus cum fænore retaliandam præcipit iniuriam. Hæc hærent pectoribus, hæc seruantur, hæc
Mat.12 perficiuntur,omittuntur sanctissima,æquissima,saluberrimaque illa, cum sciant tamen Christiani omnes uerissima esse illa Christi, qui non est mecum contra me est,qui mecum non colligit dispergit, Illa
3.Re.18 item quod amicitia huius mundi inimica est Deo, & quod qui voluerit amicus esse sæculi huius inimicus Dei constituitur. In hos, in vtramq; partẽ claudicãtes inuehẽs inquit propheta Helias, vsque quo claudicatis in duas partes,si dominus est Deus sequimini
Gen. 32 eum si autẽ Baal sequimini illum. Claudicare debẽt Christiani, sed sinistro, vt Iacob, pede ex luctamine cum Angelis. Hæc illi deriuata est claudicatio. Sinistris igitur mundi claudicent illi ritibus,contẽnant,irrideant,subsanent illos, Christi,suauissimas leges amplectantur,exosculentur, Sed notantur hi quod religionis prætextu commendato tantopere parentũ cura ac pietas negligatur, quodque huius ipsi iniustæ doctrinæ fuerint autores,& merito,nã debentur multa parentibus,rependique debet gratia illis, qui non genuerint,non aluerint corpora tantũ miro illa & solicito amore prosequentes,sed imbuerint salutaribus præceptis animum,debentur multa quidem,magnaque illa, quæ aliquando à nobis meritò recensebuntur,nunc temporis angustia prohibet, iustitiæ enim domini quæ rectæ sunt,mandata, quæ omnia æquitas illorum,& obsequium, & amorem commendat maxime hinc, filius sapiens lętificat patrem, & stultus homo despicit matrẽ suã.Et alibi,qui timet dominũ,honorat parentes, & quasi dominis serui & his, qui se genuerunt, Et rursum, in omni operatione, & sermone & omni patientia honora patrem tuum,

Pietas erga parentes cõmẽdatur.

Prou.15
Eccl.3.
Eccl. 3.

vt superueniat tibi benedictio à Deo & benedictio il-
lius in nouissimo manet, benedictio patris firmat *Gen. 9.*
domos filiorum hinc parentibus obsequētes filij, ut
Sem, & Iaphet benedicti fuere, Salomon qui ad in- *3. Re. 2.*
gressum matris à Regia sede surrexit, & dictis illius
acquieuit, magni hauitus Iacob qui auscultauit ma- *Gen. 25.*
tri, & si in proprium beneficiū laudatur. Sed ò sæcu-
li corruptos mores, hominum male sana iudicia, ne- *Quā sint*
gantur quidem nunc, proch dolor, à multis obse- *hodiernæ*
quium, cura, amor, pietas parentibus neque id re- *ri debite*
ligionis simulato prætextu, sed impudentia, iniqui- *honore*
tate, malitia necessaria negantur illis vt suppetant lu *parentes*
xui, ingluuiei, in honestati filiorum aut ut seruentur *prosequē*
in arca. *tes.*

Minora quodadmodo uidentur, quæ fecere, Chā,
Ophi & Phinees, & tamen illa à benedicto paren- *Gen. 9.*
te maledictis, isti transfosi gladijs in bello, millos fa-
ciamus Amonem & Absalonem, quorum miseran- *1. Reg. 4.*
di exitus contempti parentis fuere vindicta, Quos
qui exprimunt moribus, iustum si credunt Deum *2. Re. 13.*
iustitiam diligentem, & cuius vultus æquitatem ui-
deat, quid inemendentur spectant, inde quot exter- *7. Re. 15.*
no contenti quomodocunque culto, internum, qui *2. Re. 15.*
maxime placet Deo, ut quod absconditorum sit ipse
cognitor, & in spiritu velit adorari contemnunt, *Psal. 10.*
Esaiæ in illos adducit testimonium proprio trans-
fodiens illos gladio, ut quondam Dauid Goliam, suo- *Ioan. 4.*
rum scilicet prophetarum dictis quibus se astrictos *1. Re. 17*
prædicabant, populus hic labijs me honorat, cor au- *Esai. 29.*
tem eorum longe est a me.

Et conuocatis à se turbis dixit, audite, neque auri-
bus opus est tantum, in his quæ dicuntur à Deo, sed
intellectu audite & intelligite, nō quod intrat per eos
coinquinat hominem, sed quod proceditur ex ore,
hoc coinquinat hominem.

Phari-

Dignum Pharisę is scandalum. Pharisęi, quod legalium ciborum obseruationē suis dictis uideretur abrogare incendebantur in Christū odio. Vnde accedentes discipuli ac veluti cupientes, nè persequendi calumniandive illum ansam daret, inquiunt, scis quia audito hoc uerbo Pharisæi scandalizati sunt, Iesus nihili ducens quod illi sibi præter rationem scandalum acciperent, dictis insistit, neque enim à veritate est desistendum, aut tacēda quæ dici oportet, Pharisæorum uel aliorum causa non n. abscondenda est ueritas, ut optime Dauid à concilio, multo, sed uibrandus in omnes Euangelij gladius, & quæ ad Christi gloriam, ad Ecclesiæ tranquillitatē, ad utilitatem hominum spectant minime Pharisæorum, aut aliorum scandalo tacenda, hoc animo fuit Micheas, hoc Ananias, hoc Helias, hoc Prophetæ omnes, hoc Prophetis superior Ioannes, hoc Christus qui dabat illis animos, quorum organa illi erant, hoc futuri prædicatores omnes non enim erubescendum est Euangelium, uirtus.n. Dei est in salutem omni credenti. Hinc post acceptam diuini spiritus plenitudinem ijdem Apostoli non confundebātur loqui de testimonijs Dei in conspectu neque Pharisæorum neq; regum, semper autem impauidos uersantes animos, quod & ipsi dixere cum præciperetur illis & iuberetur tacere. Oportet magis placere Deo quam hominibus inde Christus, non fouendam, sed eradicandam, inquit, omnem plantationem, quam non plantauit pater. Sinite illos inquit cæci sunt, & duces cæcorum, neque enim si uidentes illi essent qua pergunt ipsi pergerent, neque si acie oculorum præditi essent qui sequuntur illos sequerentur, vnde vtrorumq; in foueam casus est certus.

Veritas intimanda & si acerbe feratur.

3.Re.22. 2.par.16 1.Re.18. Mat.14 & Mar. 6. Incontē-nētes correctionē, uide Pro. 9.& 12. & 15.et 27. Amos.5.et lo 7. Gal. 4.

Petr. Dominum interrogat. His auditis Petrus rogat edisserat illis parabolam, velum auferat, ut quæ illo latent videātur, hoc enim ad Petri spectabat munus qui præficiendus erat Ecclesiæ, ut exigeret ab illo eorum quæ non intelligebantur

bantur interpretationem nullus enim sensum Domini certius Domino intellexi, id ipsum in his quæ à nobis non intelliguntur faciendum omnino, rogandus ille est edisserat nobis parabolam, reuelet oculos nostros, ut cõsideremus mirabilia de lege sua, det nobis intellectum, ut discamus mandata illius, neque pudore suffundi quod nõ semper quæ dicta ab illo sunt non intelligamus, neque enim mirum est multa non uideri à Noctuis, quæ non uidentur ab Aquila in aquarum fluentis enatare nõ posse pusillum hominẽ, in quibus non possunt Gigantes. Nescit Petrus, quid mirum nesciamus nos, non erubescit rogare Petrus, & confundemur nos? Quæ enim non scindit nouacula, obtusus, neq; mirum, quod non scindat gladius. At Christus dixit, adhuc & uos sine intellectu estis. Neque ob id tamen dedignatur elucidare illa, sed inquit, non intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur? Quæ autem de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominẽ, de corde enim exeunt cogitationes malæ &c. Hoc Dei proprium, mentis tenebras pellere, luce illas suffundere, lapidem à puteo grandem tollere, ut possint adaquari greges, ut fecit Iacob. Quæ autem facere gaudet Deus, ne pigeat homines, ut rogantes doceant discipulos, quę latent illos doceant, nuces quas frangere illi nequeunt frangant, ut nucleos comedant, ꝙ sub rigidum est in manna comminuant, ideo & dicti sunt dentes sponsę, dicti oculi, dicti ubera, & à Christo lux. Quod comminuere debent dura. vt dentes, ꝙ spectare, ut oculi debeant, quæ non ualet uidere corpus quod ab illis ingenio, qui sunt infantili lac doctrinę suggere, ꝙ illustrare suo splendore quę obscura sunt debeant. Explicata parabola, ostẽsoque rerum omnium fortẽ esse cor, ꝙ si luteum si zenosum, si terreum est, scaturientia ex illo huiusmodi sunt ut malè cogitationes, fornicationes, furta falsa

Ps. 118.

Expende similium certitudinem.

Christi munus.
Ioan. 1. & Lu. 1.
Gen. 29.
Exo. 16.

Cant. 4. & 7. & 8.
Matt. 5.

Cor malum & bonum.

Similia improbi cordis, illo, uide Pro.6. et 21. Eccle. 2.

teſtimonia blaſphemię. Huiuſmodi corda ex quibu terra iſta procedunt quis non dicat ſerpentum ſpelũcam eſſe, mortiferos lacus, ex quibus quę exhalãtur mortifera ſunt. Vulcaui (ut ita loquamur) officinam gignentem Crocodillos, Tigres, aliasvè in manes feras, horrenda loca? Quę autem pura ſunt ſimilia dicat chryſtallo, ſimilia paradiſi fonti, ſimilia argenteę, aureęve minę. Similia hortis, ſuauiſſimos, ac ſi

Similia candidi cordis. Pro. 10. & Pſal. 36. & Pro. 16. & 12.

luberrimos ſpirantibus odores. Hinc dictum, os iuſti vena uitę, & hoc modo ſapientis ſanitas orbis terrarum, illorum uerba mala aurea, dicta applicans Chriſtus immundiſque illis oſtenſis quę ex immundo procedunt corde inquinare illa, dicit, vitanda admonet, internam potiſſimum lotionem hortatur, illius habendam potiſſimam curam dixit, & non lotis manducare manibus, quod erat quęſitum non coinquinare oſtendit. Nec impedimento eſſe, ut in prçſenti ſęculo gratia & in futuro gloria non gaudeamus, quam mihi & uobis, &c.

SALVTATIO.

QVID aliud ſunt Euangelij enunciatores niſi ſerui ab æterno Patre familias miſſi ad exigendos uineæ fructus? exigunt illi, redditur eſtis vos, ſed ſine diuina gratia neque illi ut debent exigere poſſunt, neque uos reddere, precemur, concedatur nobis illa, ſacroſancta uirginis interceſſione. Aue Maria.

THE

THEMA.

Malos male perdet. Matthęi 21.

OMNIS hęc parabola tantis est plena mysterijs ut non in inueniendis illis, sed in excutiendis tota sit difficultas sita. Imprimis patris familias admirabilis describitur sollicitudo in plantanda uinea, sepiendaque illa, & in illa erigenda turri, extruendo torculari, ita ut nihil omnino deesset illi, eorũ omnium, quę aut optima desiderabat uinea, aut Domini sollicitudo requirebat, nè cum fructus exigeret ex illa, aut in uineam, aut satorem Dominumq; suum culpa posset reijci ab agricolis, quibus fuerat illo conducta. Explicatur patientia Dñi, fructus imprimis p seruos, ac deniq; per filium requirentis. Agricolarũ manifestatur impietas perfidia, & immanitas, qui cũ essent fructus animis gratissimis reddituri, & quia pinguis fuerat illis conducta uinea, & quia benignus erat in illos uineę Dñs, diro illi agitati furore mille modis uexarunt seruos ad exigendos fructus missos, & missum filium, quẽ erant prae bonitate illius, & pręstito patri obsequio, pręq; clementia patris illũ mittentis ueneraturi, occiderunt, miserunt extra uineã, è seruis uineę hoc modo dñs se futuros spectantes. Cõmendatur ẽt diuina sapientia quę comprehendit sapientes in astutia eorum diuinorum item ęquitas operũ, quę tanta est, vt aduersarijs iudicibus, illa ipsa sententia feratur, quę pronunciaretur ab illa. Et modus etiam quo extorsit à sceleratis seruis illis ueritatem, ut suo illos iugularet gladio, quę nisi sub his inuolucris nequaquam diceretur, ita erant ueritatis hostes, similiũ etiam animorum superba impatientia, quia ab illis ipsi pro latam ueritatem ferre nequibant.

Quã sint magna huius parabolæ mysteria.

Patrisfamiliæ sollicitudo.

Patrisfamiliæ patientia.

Mercenariorum inpietas.

1. Cor. 3. & ps. 9.

Hæc igitur omnia ſubtracto velo ſimilitudinis quo operta ſunt, pulchriora uidebuntur, non enim imagines ſunt ab humano artefice depictæ, ſed à diuino.

Deus cur homini compare tur. Aeternus igitur paterfamilias, dicitur pater dicitur & homo, quæ uoces mundi quam ille habebat curam exprimunt, homo enim dicitur, & quia filium habebat hominem hominum ſaluti datus, & quia benignus ille, erat lenis, & miſericors in ſuos, nullo: n. *Humanitas quo ſymbolo potius ſignificetur.* Aegyptiorum ſymbolo humanitas magis commendatur, quam effecti imagine hominis, imprimis, quia omnia illi nocendi ablata ſunt inſtrumenta quibus præditas videmus feras, & leni tectus eſt tegmine; carnibus etiam blandis, & ſua etiam natura in beneficentiam propenſus, vnde contra facientes, à natiua ſua nobilitate degenerant illi inferas. Hinc de illius præſtantia dicitur, ad imaginem Dei factus eſt homo, *Gen. 1. et Sap. 2.* quoniam Deus creauit hominem in exterminabilem & ad imaginem ſimilitudinis ſuæ fecit illum, Nõ igitur mirum quod homo Dei imago in hac parte & figura ſit, quandoquidem ad illius imaginem ille eſt effectus, dicitur & pater, vt paternus in ſuos manifeſtetur amor, & paterna, qua conſulit familiæ ſuæ, *Pater cur compare tur.* ſollicitudo nota fiat, Suauiora igitur ille ſibi, & dulciora nomina eligit, & quæ familiæ cuius erat Dominus maiorem & dilectionem, & curam, & benignitatem pollicebantur. Neque enim in hac parabola, principis, iudicis aut Regis nomina capere voluit, cũ tamẽ iudex ille eſſet orbem in æquitate iudicaturus, *Pſal. 9.* Rex cuius regni non erat futurus finis. Sed dimiſſis *Luc. 1.* his nominibus quæ maieſtatem & iuſtitiæ executionem ſonabant, plena illa pacis, amicitiæ, dilectionis, & curæ omnia accepit. O felicem familiam, tanti patris clementia gaudentem & non abutentem illa, de qua illa dicuntur, iuſti autem in perpetuum uiuẽt, *Sap. 5.* & apud Dominum merces eorum, & cogitatio eorũ apud altiſſimum, de cuius felicitate illa dicuntur, in-

qui-

quirentes autem Dominum non minuentur omni bo *Psal. 33.*
no, habitacula iustorum benedicentur, spera in Domi *Pro. 3.*
nó & fac bonitatem & pasceris in diuitijs eius, susti
nentes autem Dominum ipsi hæreditabunt terram. *Inuersi*
Sed quod hodie patresfamilias inuenias, quorum fa *patres fa*
milia nequaquam felix dici possit, quia omnino non *milias.*
sunt illi qui dicuntur, habent quidem titulos, & nomina, nulla tamen consulendæ familiæ cura tenētur, neque ex bonis, quæ ad corporis spectant uitam, neque ex illis quæ spectant ad animam, sed quidam ad omnia dormiunt, alij uigilant, quibus dormisse fuisset satius, uigilant illi quidem, ut si quæ bona habent dissipent & suo prauo exemplo liberos & familiam corrumpant, quos non patres, sed hostes familias dicas oportet, commissi gregis lupos, qui pigri
tiæ somno suffocant liberos, ut somnolenta illa fecit *3. Reg. 3.*
fœmina in quam tulit sententiam Salomon, aut nefa *Matt. 2.*
riæ uitæ iugulant gladio, ut suos fecit Herodes.

In priores illos illa sunt Salomonis, per agrum ho minis pigri transiui, & per uineam uiri stulti & totū repleuerant spinę, & operuerant superficiem eius vrti
cę, & maceria lapidum destructa erat. Vsque quo pi- *Pro. 24.*
ger dormies? vsque quo de somno consurges? Quę
omnia etsi certissima sint de externis accepta & expo *In patres*
sita bonis, ut passim videbimus, & de propio animo, *familias*
& sua culpa de animis domesticorum eadem mysticè *ignauos.*
videbis, in quem illa risu quidem aut lamento potius
digna dicuntur, abscōdit piger manus sub acella sua, *Pro. 26.*
& laborat si ad os suum eas conuertit. Sed cum digni quidem sint, ignauo isto qui sunt ingenio, qui lapidē tur, quibus illos lapidibus velit ici, aut percuti sapiēs,
audi, similes quidem illis sunt in lapide luteo lapida *Eccl. 22.*
tus est piger, de stercore bonum lapidatus est piger. Alij non thesaurizant filijs, sed dissipant thesaurizata, & hæreditatijs bonis luxuriantur, non liberos tantum, sed totam familiam perdentes, hos neque homi

nes

nes dicam, indigni cum sint tam honorifico nomine, neque patresfamilias, cum nihil in illam exerceant, quod patrem sapiat, quos, vt bonis auribus audiant, precor, Pauli voces, forsan illis (quia diuinæ illæ sunt) in seipsos redire cogentur, qui suorum & præcipuè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior, optimi qui sunt patresfamilias similes esse innumerabilis familiæ patri laborant, in his, ad quæ pertingere potest humana infirmitas, humanitate in suos remittentes in filios iras, etiam in seruos, memoresque vnius Domini conserui sunt. Paterna etiam dilectione & cura, quæ profutura illis sunt seduli curantes, vitantes quæ timent obsutura. Huius ingenij paterfamilias fuit Iob, fuit Dauid, vt docet in psalmo, misericordiam & iudiciũ cantabo tibi Domine.

1. Tim. 5. Consule Chrysost. in huius explicationem loci. Eph. 6. & col. 3. Col. 4. et 1. Pet. 2. Iob. 1. Psal. 100.

3. Re. 10. Fuit Salomon, cuius familiæ tam fuit egregius ordo & copiosa necessitatum omnium prouisio, fuit Iacob, fuit Abraham, fuit Ioseph, & illorum hodie omnium est, qui Deum sapiunt. Pater iste familias vineam plantauit, qualem illius decebat sapientiam, potentiam opes, cuius plantatio, & totum omnium quæ erant opus consulta prouisio, quæ diximus omnia de patrefamilias prædicabant, & innumera maiora dictis. Quemadmodum pigri obsitus spinis ager, quanta sit illius ignauia, stultitia, & inopia prædicat ignaui homines excultus & expurgatus ager, quanta sit illius cura, industria, & sollicitudo prædicat, ac ita supremi patrisfamilias potentia manifesta est in eo quod plantauit vineam toto fere diffusam orbe, & quæ extendit palmites suos à mari usque ad mare, & à flumine ad terminos orbis terrarum, cura, eo quod sæpe circundedit eam ita vasta cum esset, opes, quia turrim & torcular extruxit in illa, sollicitudo, in eo quod cum peregre proficisceretur locauit eam agricolis. Sed expendamus si placet quod non dr̃ hortos plãtasse,

Manifestatur in vineæ plãtatione. Psal. 79. Expende Eccl. 2.

vt Salomon neque Pinos, Lauros, aut Cedros dicitur seuisse, sed uineam ex uitibus constantem utilissimis illis, sed magnarum comparatione arborum abiectissimis, & ut sic loquamur paruissimis, ex humilibus inquam non alta sapientibus, ex humilibus, & qui tam excelso sunt animo, ut inanes honores dignitates & imperia, cum opus est & offeruntur, respuant, ut parabola docet de uite. Rom. 12 Iudi. 9.

Ex uitibus horum fructiferis fructuum, ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoris & fructus mei fructus honoris & honestatis. Sæpe circumdedit, custodia, scilicet sua, custodit enim Dominus omnes diligentes se, Dominus custodit te, Dominus protectio tua, quam si tollas siue vinea illa sit, siue ciuitas frustra ab alijs custoditur; quod enim de ciuitate dicitur, de uinea rebusque omnibus dici potest, nisi Dominus custodierit ciuitatem, &c. Sæpe etiam circundedit, tradita ab illo lege, qua discernebatur illa à populis ex legibus & barbaris & à feris illorum moribus acerbatur. Turrim erexit firmam & excelsam mysteriorum fidei è cuius culmine non tantum dispiciebatur quidquid cōmodum erat vineæ, & quidquid nociuum illi, sed quam essent uitreæ aut luteæ potius & infimæ, quas erigebat turres humana sapiētia & philosophia, quod si quæ ex lateribus compactæ uidebantur erant illæ similes Babylonicæ, quæ neque pertingere in cœlum possunt, etiam si illarū structores mentientes dicant, ædificemus nobis turrim, cuius culmen pertingat ad Cœlum. Torcular extruxit, quod compressio est operum, comprimūtur enim in torculari vuæ vineæ quæ sunt fructus, ac ita legis uirtute comprimuntur bonorum operum fructus, ut eliciatur charitas in Deum & proximum ex illis. Quibus peractis & pfectis merito dicere posset Dn̄s; quid debui facere uineæ meæ ꝙ non feci; vtiliter Eccl. 14 Psal. 96 & 144. & 110. Ps. 126. Gen. 12. Torcular quid

I Bernar-

Esa. 5. Bernardus, bona uinea iusti, imo bona uinea iustus, cuius uirtus uitis, cuius actio palmes, cuius uinum testimonium conscientiæ, cuius lingua torcular expressionis, & lacrymæ piè contribulatorum vuæ sunt
Bernar. amantium. Peregre per patientiam profectus, quoniam à seipso nunquam recedit, & cuius maiestate
Vinea quib. locata. plena est omnis terra, locauit (non dedit) sibi enim ipsi dominium seruauit agricolis, antiqui illius populi principibus, summibus sacerdotibus prælatis, Legis magistris vt excolerent illam debitisque suæ fidei & sollicitudini fructibus pascentur, cum autem tempus
Serui missi. fructuum appropinquasset misit seruos suos, & missi ad uos omnes seruos meos prophetas per diem con-
Hier. 7. surgens diluculò, & mittens & non audierunt me, neque inclinauerunt aurem suam, sed indurauerunt ceruicem suam, & peius operati sunt quam patres eo
2. Par. 3. rum, &c. Mittebat autem Dominus Deus patrũ suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens, & quotidie commonens, at illi subsanabant nuntios Dei & paruipendebant sermones eius, illudebantque Prophetis, &c.

Iniqui in se ipsos iudices æqui solent esse in alios. Ab his igitur parabola non intellecta sententiam requirit qui æquissimam in seipsos protulere illam, nulli enim vnquam in alios magis solent esse rigidi, & iustitiæ amici quam qui in seipsos iniqui sunt iudices & remissi, vndè cum in alios ferre sententiam existimasset isti, æquissimam illam protulerunt in se ipsos, hoc modo capiendi sunt inuoluta ac veluti uestita ueritate, qui nudam habent odio. Hac fortasse de causa, & ut uehementius hæreret ueritas animis, tot parabolis diuina usa est sapientia.

Mat. 21. & 24. Habet id impietas & ingratitudo, ut suis ipse au-
toribus non placeat, & conspectam in alijs acriter
Mar. 3. & 4. vindicent, quam præ cordis duritie in seipsis cõspicere non ualent. Constat in istis, & in Dauide uiro alio-
2. Re. 12 qui integerrimo, qui aduesus semetipsum sententiã

æquam

æquam illam, sed cum indignatione tulit, cum proposita illi fuit à Nathan parabola, iratus autem indignatione aduersus hominem illum Dauid nimis. dixit ad Nathan, uiuit Dominus, quia filius mortis est uir qui fecit hoc, estq; egregius ut diximus suis uerbis irretiendi & capiendi modus, ut & ingratitudinis arguãtur & pronuncient in semetipsos inscij sententiam, quam nisi resipuerint prolatura est æquitas diuina, ut si quis ita proponeret in patrem indulgẽtem & beneficum, & qui mortuus fuit ut filius regno potiretur, filius ita fuit ingratus ut nihil oratio fecerit ex his quæ testata reliquit, sed aut irrisit, aut spreuit illa, neque emortui parentis curam habuit aliquam, qua dignus pœna est tam ingratus filius? Dices ut priuaretur ille regno mutato nomine hæc de te veritas narratur, mortuus enim fuit Christus, ut tu cœlestis fieres hæres regni, testatam suam voluntatem utroque reliquit testamento, & ueteri & nouo, illam autem irrides aut non adimplendo contemnis, neque emortui pro te Christi parentis indulgentissimi curam habes aliquam, tam immensum & inauditum beneficium animo uoluens, vt cum par referre non possis, gratus saltim sis, dignus ergo es qui priueris regno tu & reus extitisti & iudex. Aut ita, arborem quidã habet in hortis irriguis, cui iterum atque iterum, debitum cultum & putationis & stercorationis, & irrigationis adhibuit, at illa neque frondibus ornatur, neq; fructus profert, quid cum illa faciendum? Dices qñ tanta illi indulgentia inutilis est & impensa perditur opera, Scindatur & in ignem mittatur, recte iudicasti, at tu hæc es arbos in amęnissimis Ecclesię hortis diuina plantata manu, in solo pinguissimo illo cui omnis adhibitus est cultus doctrinæ qua ueluti diuina falce amputantur superflua, irrigationis uirtutis. scilicet & gratiæ diuinæ, quæ administratione sacramentorum communicatur, stercorationis, cum ibi

Egregius parabolarũ usus.

Expende parabolas istas in nostrã utilitatẽ excogitatas.

Rom. 8.

Matt. 3. Luc. 3. et 13.

in memoriam reducitur quod puluis fis, cinis, & stercus, at neque boni Christiani fers folia exempli, neque operum fructus, scindendus igitur tua senten-
1.Cor,6 tia es, & mittendus in ignem. Aut ita, pastorem quæsiuit aut conduxit quidam & non exigua mercede ut gregem custodiret illi pretiosissimum & charissimum, & quem magno ille parauerat pretio. & ut pascceret, & adaquaret illum & omnia præstaret in illum, quæ uigilis sunt & optimi pastoris, at hic otio uacans, somno indulgens, proprijs intentus
1.Pet.3 commodis, vagari permittit aut sinit gregem per abrupta, uetita & nocima prata, & pascua pascere, à feris deuorari, qua erit pœna digna tanti ignauia pastoris aut quo supplicio plectenda illa?
Zac.10. dices damna soluat, & custodia qua tam fuit indignus priuetur? Recte iudic asti & in caput tuum neque ore tuo te iudico, contingunt que illa tibi Pauli, & si de alio iudicio dicta, in quo enim iudicas alios
Luc.19. te ipsum comdemnas, hæc enim eadē facis quæ iudicas. Non audisti tibi dictum tuæque conditionis ho-
Rom.2. minibus, attendite uobis & vniuerso gregi? At tibi in dulgens, tuis commodis inhians, gregem tam charū
Act.20. domino, tam ingenti partum pretio tuæ curæ commissum, sinis vagari quam vult & à feris uorari, eueniunt tibi quæ in te iudicasti, sunt ergo domini iudicia æquissima, & quæ rei ipsi constituti iudices talia esse fatentur. Euenerunt que miseris istis quę protule
Diuini runt, perdidit dominus vineę malos & alijs agricolis,
æquitas nobis inquā, locauit vineā, qui utinā ut proliciti illi
iudicij. sunt reddamus fructus in tempore, sed rogo expendamus cum sententia aliqua in alicuius facinoris patra
Deut.21 torem à lege profertur, vt olim de colligente ligna in sabbato, de muliere adultera, aut de homicida, &
Rom.14. filio contumace, huiusmodi sententia in omnes similia audentes lata fuit? Omnino & cū dr̄ in noua lege,
1.Ioan.4 Quod unusquisque pro se rationem reddet & quod
qui

qui non diligit manet in morte. Erit igitur prolata de uinea sententia in omnes similia patrantes, expendant ergo iã animoq; attentissimo uoluant, quibus hodie locata uinea est, similia ne perpetrent, saltẽ in nõ reddendis fructibus, quæ si perpetrauerint latam iam sententiam sciãt, malos male perdet, sin aũt & uineã excoluerint, pastinauerint, & exigentes fructus vt par est uenerati fuerint, & missum filiũ, quẽ illi occiderũt adorauerint, desideratoq; domino vineæ suo tempore fructus reddiderint, & uineã illis relinquet, & gratitudinẽ æternã mercede compensabit. Aliã inculcat parabolam, tantus erat illorum somnus, ut pluribus illi clamoribus nõ excitarẽtur, tam inueterati morbus ut tot illis medicaminibus applicatis non conualescerent, tanta ruditas liuore & malitia parta, ut toties inculcata doctrina, non instruerentur, tam aliena ti erant illi à sensu, ut tot modis admoniti in se non redirent, tanta cęcitas ut toties illos Sole irradiante degerent illi in caligine, & Christus salutis illorum magis auidus, & in illos magis amicus, quam erant illi in illum inimici, & occasus sui cupidi. Aliam inculcat parabolam eadem fere sonantẽ, non enim poterant ista non sæpius in illorum mentes subire, & latẽtis in illis ueritatis memores reddere, quam haberent uice magistri erudientis, aut consiliarij admonentis, aut expergefactoris è somno excitantis. His adductis parabolis ista commendabat illis Christi immẽsa pietas, nunquam legistis in scripturis, lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Admonuit in primis capiendam esse ex diuina lectione intentam illa vtilitatem, eo enim illa scripta fuit animo, & illo legenda, ita ut quæ prophetice dicta sunt, de quibus illa enuntiauerint, intelligamus. Quæ ad morum reformationem scripta de quibus moribus reformandis loquantur

Expenda

Similia

Innumeris modis curat. Christus ingratis populi salutem.

Psal. 117.

intelligamus, reformemusque illos, frangendæ enim cum sint nuces non nisi latentes in illis nucleos inquirimus, habent enim nucleos suos diuersos, amygdalum, & nux: Quæ autem alio sensu scripta censent, aut dictam utilitatem non capiunt, similes illis sunt, qui uirtutes in herbis salutiferas latentes non censent ad pellendos morbos fuisse à Deo inditas, aut inuenis terræ latentia metalla non è consilio inibi a Deo concreata ut in usus hominum eruantur, aut descriptos de legibus libros, non ideò esse scriptos vt ab illis ad regendam rempub. capiantur cõsilia, aut scripta de medicamentorum uirtute uolumina, non esse scripta ad humanæ amissæ salutis recuperationem cum contra istich docuerit diuinæ auctor doctrinæ Christus, non legistis lapidem quem reprobauerunt? docet & illius spiritu scribens Paulus, quæcunq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, scripta, ad correptionem nostram, & latere in priscis illis scripturis mysteria quæ scrutatione egeant, illa docent. Omnia in figura contingebant illis. Perhiberéq; suo modo omnia de Christo testimonium, illa etiam indicant; scrutamini scripturas quoniam ipsæ testimonium perhibent de me. ideò toties ad illas fit recursus & ut utriusque consonantia manifestentur dicitur, noti legistis lapidem? Quid enim dicit, scriptura? sed quid dicit scriptura, an nescitis in Helia, quid dicat scriptura? Sed quid dicit scriptura, eijce ancillam, nunquam legistis in scripturis, non legistis quid fecerit Dauid, legem non legistis, sed proh dolor, habebant illo tempore uelamen ferè omnes, & hodie multi, vnde de illis magnus Apostolus Paulus, non sicut Moses ponebat uelamen super faciem suam, nam idipsum uelamen in lectione ueteris testamenti cũ legitur, Moses positum est super cor eorum. Ait igitur Christus non legistis? legenda igitur illa est quãdo & certissima sunt de illa ab Augustino dicta sic loquitur

Cuncta ista simi lia animo uoluit.

Rom. 5. *1. Co. 10* *et Iac. 4.* *2. Thi. 3.* *Ioan. 5.* *Rom. 4.* *Rom. 11.* *Gala. 4.* *Mar. 2.* *Galat. 4.* *2. Cor. 3.*

quitur scriptura ut altitudine superbos irrideat, profunditate, attentos terreat, uirtutes magnos pascat affabilitate, paruulos nutriat sanissima illa Hieronymi, uteris lectione diuina uice speculi, fœda corrigẽdo, pulchra conseruando, & pulchriora faciendo fortasse de data ab illo lege si cum multis loqueremur testimonium aliquod non ex reconditis citantes, rogaremusq; illos, non legistis? Respondissent illi non legimus, non loquimur de plebeis uiris secularibus negotijs adiectis (quos ut aliena doctrina instrui patiantur rogamus, vtque quæ de lectione diuinæ legis fuerint illis, ab illius magistris sane exposita amplectantur) sed de illis de quibus summus Apostolorum Petrus, parati semper ad satisfactionem omni poscenti uos rationem, isti legunt quidem alia multa quæ quam sint, & ad quid conducibilia norunt, legem aũt quæ illis lucerna futura est illos illuminans, quæ futura consilium est illos dirigens & quæ gignit iniquitatis odiũ & puritatis amorem, non legunt. A mandatis tuis inquit Dauid intellixi, propterea odiui omnem uiam iniquitatis, gressus meos dirige secundum eloquium tuum, ut non dominetur mei omnis iniustitia, id docent Hieronymi illa, solent & uiri (rarissime hodie) Solent & monachi hoc inter se certamen habere, ut qui plus ediscunt scripturas, in his se putent esse meliores, ille plus didicit qui plus facit, cæterũ si quod tu ediscis ego facio, magis mea opera scripturas tenent quam tuus sermo, qui uane resonat, istis in lege peritis, de lege testimonium citans quod, ac si ante illorum oculos scriberetur non poterat neq; uerius, neque proprius illorum ingenium depingere, ait non legistis, Admoneus nos etiam ut in hoc magnũ apponamus studium, ut cum loca antiqui nouive testamenti citauerimus in natiuo illa sint sensu, & à diuino spiritu intento, & ut congruãt illa instituto aut rei de qua agimus ne uim inferre illis uideamur aut su-

Augu.2. in Gene. c.19.

Hieron. epist. ad Demetri ad virg.

1.Pet.3.

D. Hier. in Ps.

Citanda loci sacra in suo se[nsu]

extrametam currere, non ambulantes in astutia, neq;
2. Cor. 4 adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veri
tatis. Id quomodo assequi possimus, quando tam est
dignum ut præstetur, & propter legis autoritatem, &
propter legislatoris maiestatem, & propter muneris
Expēde nostri dignitatem pro Christo. n. legatione fungi-
ista. mur, & propter audientium utilitatem, docent illa
Dauidis & regis & prophetæ & diuinæ studiosissimi
legis precantes cum illo, qui his, quæ præcationibus
petuntur tanto magis illo indigemus quanto cæcus
Ps. 118. magis indiget luce quam uidens. Reuela oculos me-
D.Greg. os & considerabo mirabilia de lege tua, da mihi in-
tellectum & scrutabor legem tuam, iustificationes
Vide ro tuas doce me. Verissima enim sunt illa Magni Gre-
go de di gorij, tanta ac talis est diuinæ scripturæ sublimitas,
uina scri vt non solum uerba quæ à sanctis uel ab ipso domi-
ptura no dicta referantur, sed etiam circunstantiæ rerum,
profundi quæ simpliciter positę videntur spiritualibus sunt ple
tate. Ori na mysterijs, de illa idem, mirabilis fluuius est iste,
gentib. qui est ita planus quod ibi agnus, id est simplex & il-
4. Peri literatus potest siccis pedibus transire, & elephas, id-
oh. c. 1. est magnus & subulis potest natare, immo potest se
Hilar. in submergere. Lapidem quem reprobauerunt ædifi-
134. cantes, Hi uiri templi ædificatores se esse credebāt,
D.Basil. cum tamen uastatores essent illius, ut multi fortasse
probem. se hodie qui cum hoc nomine glorientur non ædifi-
ingen. cant tamen, neque opere, neque doctrina, igitur in-
Mat. 21 uidia agitati lapidem firmissimum, pretiosissimum,
& 1. angularem, & summe, electum reprobauerunt, tan-
Pet. 2. et ta illorum fuit amentia. Reprobauerunt autem in-
Act. 4. numeris illius nomen de honestantes modis, uerissi-
Reproba mam doctrinam aspernantes, & miracula quæ ab il-
tio lapi- lo diuina uirtute fiebant calumniantes, & impio spi-
dis. ritui, ut erant illi impij, atrribuentes, & tandem in
extremæ reprobationis signum cruci illum adigētes,
at hic lapis è mortuis propria uirtute resurgens, & ut

Sol

Sol ecclipsim passus orbem illuminans, hic sæua & inuida ædificantium, Pontificum, sacerdotum, Pharisæorum & scribarum malitia reprobatus, factus est totius ædificij primum & angulare fundamentum. Illum consummans, proficiens, decorans, ornans, & diuersos antea ob legis uarietatem populos Iudæorum iam credentium, & gentilium coniungens, & nectens, neque id humano factum fuit consillo, aut humana industria & cura, sed à Domino qui sacri huius ædificij extruendi summus erat Architectus, neque enim res ita excelsa & magna ab alio præstari potuit. & est mirabile in oculis nostris. Quid enim mirabilius, humanis poterat iudicijs uideri quam lapidem tot tam tisque modis ab illis reprobatum, ad maiorem ædificij gloriam exaltatum uidere illum? Imo esse illum totius ædificij gloriam, decus, ornamentum & firmitudinem? Colligit in illos ipsos sententiam ab illis ipsis probatam. ideo dico uobis quod auferetur à uobis regnum Dei; & dabitur genti facienti fructus eius, ut scias quanta sit & quam metuenda comminationis & prolatę grauitas sententię, expende quid dicat ab illis auferendum, non enim dicit auferretur à uobis res, dignitasve, sed regnum, cuius regni quanta sit amplitudo, maiestas, gloria, explicat quod adijcitur illi, regnum Dei, idque ipsum quam sit ingens & omnium hominum merita & dignitatem excedens beneficium, quo afficit fideles suos Christus explicat satis, non illis priuatæ alicuius prouinciæ dat iudicium, non quos miratur mundus celsiores alios honores, sed regnum Dei, cuius miratus beneficij magnitudinem Petrus fideles alloquens ait, uos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, &c. Et qui cæciderint super lapidem istum confringentur, super quem uero ceciderit conteret eum. Ea cum audissent principes sacerdotū, Hos enim al-

Supremi electio lapidis. Eph. 2. & Gal. 6. & 2. Cor. 5.

Quæ sit regni ablatio.

Regni maiestas.

1. Pet. 2.

loquebatur, in illos prolata fuit ſententia ut reuince retur illorum impietas adductum fuit ex lege in qua illi erant uerſati, teſtimonium, aperta illis eſt, & mani feſtata quæ latebat in illo ueritas, ex ſe quidem pijs, ſincerisque animis manifeſta, ut & tu cum opus fue rit cum principibus ſacerdotum, diuina in illorum vtilitatem adducas teſtimonia, & reuincas illorum certitudine illos, neque impedimento tibi ſit dignita tis ſplendor, ut de teſtimonijs Dei coram illis & regi bus pie, prudenter & modeſte loquaris, uide quam grauia, certa, plana, & uera coram iſtis fuerit loqu tus cœleſtis magiſter, nihil etiam ex acerrimis ni- mis diſſimulans.

Veritas non ocul tanda cũ in gloriã Dei uergit.

Et cum audiſſent principes ſacerdotum & Phari- ſæi parabolas eius, cognouerunt quod de ſeipſis dice- ret, & quærentes eum tenere timuerunt turbas, quo- niam ſicut prophetam eum habebant. Dum uelata fuit ueritas animo utcunque patienti tulere illam, fer re autem non potuere cum ablatum illi uelum fuit, & nuda apparuit, neque doceri, neque admoneri fer re potuit unquam ſuperbia & maximè Phariſaica, & potiſſimum coram turbis, quibus illi & magiſtri ſunt, & apud quos in pretio eſſe uolunt, neque de illorum fucata ſanctitate & inſcia ſapientia concepta eſt opi nio, detrimentum aliquod patiatur. Quàm tulerint iſta acerbe, & quam fuerit illis ueritatis nudus aſpe- ctus, horrendus & inuiſus, gratiſſimus alioqui & pul- cherrimus, plus ſatis manifeſtant illa, & quærentes eum tenere timuerunt turbas. Hæc inquit Hierony mus eſt conditio ueritatis ut eam ſemper inimicitiæ perſequantur, ſicut per adulationem pernicioſæ ami citiæ comparantur, libenter enim quod delectat audi mus & offendit omne quod nolumus, ſed ea pruden tia eſt enuncianda illa qua Chriſtus & enunciauit & à nobis enunciari optat, nam gratiſſima cum ſit per- dicis aut accipenſeris caro, cruda ingrata eſt, & om-

Fucata ſanctitas odio ha- bet ueri- tatem.

Superbia neque do ceri neq; admone- ri pati- tur.

D. Hier. epiſt. ad Moral.

nis

nis fastidit illa stomachus, quæ si assa, coctave sit placet, alit, & prodesse solet, ac ita ueritas igni si est assa charitatis, & prudentiæ sale condita placere solet & prodesse, displicet uero cruda. O lucis, modestiæ, pietatis, religionis, & sanctitatis amicam ueritatem, quæ merito regina diceris, ò quam chara iustis es, quam pretiosa, quam desiderabilis, ò uitæ magistram & ducem, de te iusti semper loquuntur, neque ab illorum corde, mente, & lingua discedis: Te audire cupiunt auribus, te sequi, te amplecti, & maximè cum diuina es, quia tunc tanto reliqua quæ uera sunt antecellis, quanto cœlum superius est terra, & quod diuinum est rebus præstat humanis. Quod cum certissimum esse nunc intelligamus, tunc certius intelligemus, cum illa in cœlis potiemur, ad quos &c.

Veritas quomodo enuntianda.

Encomiũ ueritatis

SALVTATIO.

Inter illa quæ maxime conducunt vt Petro cõcessa potestas optatum potiatur in animis effectum, & absolnendo illos à culpis & cęlos illis aperiendo, diuinæ doctrinæ prædicatio est: conuertit illa animas, ut optime Dauid, gignit iniquitatis odium, uirtutis amore incendit, sed tunc maxime conuertit cum diuina gratia iuuatur, præcemur uirginem obtineat nobis illam. Aue Maria.

Psal.18.

Psal.118

THEMA.

Quem dicunt homines, esse filium hominis? Matth.16. Luc.9.

QVOR-

VORSVM sacer scriptor, diuinusq; Euangelista cum multa alia & grauissima illa literis mandet, nulla neque de rege neq; de ciuitate facta mentio-
Matt. 9. ne, ut cum uocat ad se Christus Matthæum, cum Iacobum uocat, & An-
Matt. 4. dream, cum leprosos mundat, uisum restituit cæcis,
& Luc. 5 nunc ciuitatis, & regis à quo condita illa fuerat men-
Maiestas & certitudo mysterij. tionem fecit dicens, Cæsareæ Philippi? Planè ut maiestatē significaret ille mysteriorum, & illorum certitudinem, erant grauissima summi cuiusdam momenti mysteria quæ euenerant & in quorum certitudinē omnium salus uersabatur, ideo locum scribit in quo contigere ista, & loci conditorem ut planius & certius constaret quo in loco contingissent illa, neq; locus ambigendi cuique relinqueretur.

Hoc fuisse usos ingenio sacros scriptores uides, &
Luc. 1. cum de Christi incarnatione desideratissima, & ortu
Matt. 2. felicissimo egerunt, & cum diuino instigatus spiritu
Luc. 2. præcursor Domini Ioannes præparare incepit Domino uias, unde ita legis, missus est Angelus à Deo in ciuitatem Galileæ cui nomen Nazareth.
Matt. 2. Cum natus esset Iesus in Bethleē Iudæ anno quintodecimo imperij Tyberij Cæsaris procurante Pōtio
Luc. 3. Pilato Iudæam factum est verbum Domini super Ioānem Zachariæ filium, nunc autem Cæsareæ Philippi. Sed quæres mysteria alia, & illorum magnitudinē nouimus, & quanta quamque excelsa, & diuina ratione impulsi Euangelistæ in historicæ ueritatis confirmationem ita fuerint loquuti. Nosse optamus præsentia quæ sint mysteria primum qđ Christus sit filius Dei uiui, quo mysterio nullū est excelsius, nullum sublimius, nullum diuinius, cuius diuinitatem
Mysteria maxima. Christus ipse ut significaret & beatum appellauit Petrum tanti mysterij reuelatione dignum habitum, & reuelasse illud illi dixit non carnem, & sanguinem,

sed

ſed cœleſtem patrem, cuius auctoritate opus erat ad teſtimonij confirmationem tanta erat maieſtas illius, tantum illius momentum. Vnde poſtea, qui glo riatur in hoc glorietur ſcire, & noſſe me, ut cognoſcant te Deum Patrem, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum. Secundum, cœleſtium clauium traditio & unius hominis ad tantam dignitatem erectio, ut Chriſti eſſet uicarius, & Eccleſiæ ſuæ caput & fundamentum quo myſterio nullũ poteſt in terris animo concipi maius, neq; homini beneficium dari ſplendidius, neq; quod maioris ſit auctoritatis, & momenti, digniſſimè igitur ſcriptum, Cæſareæ Philippi. *2.Co.10* *Ioan.17* *Myſterium ſecundum*

Audi ut rem mirabiliſſimam id ipſum inter alia Chryſoſtomum annumerantẽ, quatuor mirabiles res, fecit Deus, de piſcatore primum Eccleſiæ paſtorem, de perſequutore magiſtrum gentium & Doctorem, de publicano Euangeliſtam, de latrone primum cœlicolam. Sed quorſum interrogat, quem dicunt homines eſſe filium hominis? Vt uel ex ipſo conſtaret reſponſo quam eſſet dignus Petrus Eccleſiæ primatu, quando in ſentiendo de Chriſti diuinitate primatum obtinuit. Sed populi reſponſum expende, qui & ſi ſubmiſſe nimis, ut ſolet, ut implurimum de rebus diuinis Populus reſpondit & ſenſit, ſed tamen optima quæ habuit mundus illi tribuit, Baptiſtę perfectionem, Heliæ zelum, Zacchariç, uiſcera quæ omnia reſplendere uidebant in illo, non reſpondit qđ perfidi Phariſæi ſeducit turbas, uorax eſt, &c. Mirabilis quidem Chriſti optimi & maximi amor fuit in ſuos & mirabilis eorum omnium quæ ad illorum utilitatem ſpectabant cura & ſollicitudo qua non tantũ animorum ille ſaluti conſulebat, ſed & corporum, utrique enim compaginis parti, utiliſsima lex illius eſt & utriuſque uitæ, nouit familiam non poſſe bene ſe habere ſine præfecto, aciem ſine imperatore, regnum ſine rege, aut qui illius uices regat. Vnde *D.Chryſ.* *Quorſũ facta fuit à Chriſto interrogatio?* *Expẽde.* *Lex Chriſti & corpori & aĩo utiliſſima.*

Videquã sacræ huic suæ familiæ, populoque bonorum operũ
to amore sectatori rectorem ille præfecit, aciei ordinatissimæ
populo imperatorem,& sacro illius regno regnorum omniũ,
suo Chri quæ habuere Cæsares, florentissimo, uice regem.
stus con- Hic autem magnus Apostolus Petrus fuit, fuit autẽ
suluerit. & Deo in sapientia omnia faciente dignissimum, &
Ezec.34. utilissimũ nobis, nam alioqui eramus sicut oues sine
Cant. 6. pastore,essetq; acies nostra fusa. Regnum Babyloni-
Gene.12 co simile regno confusum,sine ordine, corpusq; hoc
Ephes.1. mysticum, aut monstrum multa capita habens, aut
& 1.Co. habens nullum, eueniretque nobis quod hodie mise
10. ris euenit hæreticis, & habetur Iudicum ultimo, In
Iud. vlt. diebus illis non erat Rex in Israel, sed unusquisque
quod sibi bonum uidebatur sic faciebat. Nihil enim
in humanis est quod non suum habeat caput quod il
lud regat & cui obsequatur, neq; de externis ago cor
poribus quod est euidens, sed de his quæ mystica pos
sunt quodammodo appellari. Habent suum præfe-
Cuncta ctum cantores quem sequuntur & cui auscultant siue
fere capi in præueniendo illos siue in corrigendo, habent mo-
te gau- nasteria singula & illorum instituta, habent milites,
dent. habet priuatæ omnes respublicæ, habent regna,& la
tæ omnes prouinciæ,neque possent ista alio modo cõ
seruari neque ullus in ills esset ordo indignum igitur
erat suprema sapientia non decorare Ecclesiam quã
col.1. tantopere dilexisse illum ait Paulus, quod tradidit
semetipsum pro ea ut eam mundaret ab omni iniqui
tate,ut exhiberet, ipse sibi gloriosam ecclesiam, &c.
Eph.5. Et illo honore non insignire,quo insignita sunt quæ-
cunque ordinata sunt. In multis quidem Regina
Ordo in Sabba mirata est sapientiam Salomonis, sed quod
reb. gra- meritissimè in admirationem illam rapuit ministrã-
uatissi- tium fuit ordo,qui in hac amplissima summi Salomo
mus. nis domo tanto plus effulsit, quanto sublimior illius
3.Re.10. sapientia fuit, uoluit igitur meritissime haberet hoc
Psal.77. suum regnum,Regem,qui pasceret Iacob seruum suũ
& Israel

& Israel hæreditatem suam, & de quo reliqua dignissime dicerentur & pauit eos in innocentia cordis sui & in intellectibus manuum suarum, uoluit hunc suũ gregem habere pastorem, à cuius oculis somnus fuge ret,& qui pascuis uberrimis illum pasceret, & aquis de fontibus saluatoris adaquaret. Voluit habere hoc suum corpus caput auro optimo simillimum, ac tandem ut nouus hic populus noua lege instructus, mille modis innouatus,nouum suum,sed summum habe ret sacerdotem quemadmodum habuit illum uetus & qui perfectiones illas omnes haberet quas, & habebat ille & sacer illius ornatus adumbrabat,puritatem scilicet internam,& externam,argenteam & pu rissimam doctrinam, in pectore præ amore suorum nomina scripta,& humeris,uelut onus gratum super positos illos. Non de suprema ista dignitate sed de episcopali agens ita loquitur grauissimus Ambros. honor & sublimitas episcopalis nullis poterit compa rationibus adæquari,si Regum fulgori compares, & principum diademati longè erit id inferius quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares,quippe cum uideas Regum colla & principum submitti genibus sacerdotum, & osculata eorum dextera ora tionibus eorum se credunt communi. Hic Eusebius lib.2. Eccles.hist.cap. 14. Petrum scribit probatissimum omnium Apostolorum,& maximum, fideique magnificentia primorum principem, & Epiph. hær.si ducem illum non populi tantum, sed suorum condiscipulorũ appellat & idem,epist. ad episcopos Vien. Cypr.lib.4. epist. ad Papian. & lib.1. ad Cornelium, Ambros.serm.47.Aug.contra epistolam Donati,Leo ser.3.in die suæ assumptionis,Cyril.lib.2.c.12.in Ioã. Chrys.lib.8.de pœnitentia,Calced.8.In hoc nostrum institutum appositissime utitur Bernardus 2.c.ad Eu gen.testimonio illo Exodi, esto tu populo tuo in his quæ ad Deum pertinent,ut ostendas populo ceremonias

Gen. 31. Ezec.34 Esai.12. 2.Cor.5. Deu.17. Præsten sa in summi sacer dotis ornatis. D. Amb. in pastor. Grauissimorum hoĩum testimonia. Grauissima expẽde. Exod. 18.

nias & ritum colendi uiam per quam ingredi debeat. Alterum item quo utitur Innocentius tertius ca. per uenerabilem, si difficile inquit & ambiguum apud te iudicium esse prospeseris & iudicũ intra portas videris verba uariari &c.

Deu. 17 Quod autem eadem autoritate, eisdemque titulis gloriosis, essent postea Petri successores gauisuri, eadem quæ diximus probant satis. Neq; enim gregi in tot sæcula duraturo temporaneus pastor erat præficiendus neq; regno in consummationem usq; sæculi duraturo, Rex breui moriturus. Probant ista egregiè admodum Caiet. de primat. Roma. Ecclesiæ ca. 12. & cano lib. 6. de locis Theologicis, & Ioan. & Ecchius aduersus Lutherum, & hæc quæ diximus ipsa mirabiles animi dotes quibus præditus erat Petrus nobis commendant, quo quæso cerebro præditum credemus caput tam uasto corpori proponendum? qua animi scelsitudine imperatorem innumerabili militum, ducum, & magistrorum militiæ multitudini preferendum? Qua animi præstantia Regem cui non vnum, aut alterum regum erat summitendum sed tot Reges & regna? eratq; ad magna ista & summè gloriosa munera electus ab eo qui non vt homo videt ea quæ patent sed intuetur intuetur cor. Neque electus, etiam si ipsius iussu à Propheta ut fuere Saul & Dauid, sed à Deo ipso & mutato vna cum functione nomine, vt illius firmitudinem manifestaret, & quam esset ille ut fundamentum esset Ecclesiæ idoneus, simul & ut audito nomine semper qui esset recordaretur & à quo fuisset nomen impositum & quorsum.

Encomium Petr.

1. Re. 17
1. Re. 9.

Nominis Petri uocatio.

Sed rogo quanta erit ignominia membri si mancum illud sua culpa fuerit capitis cum sit ita globosi? aut quantum dedecus militis si ignauus fuerit ille & timidus, inuictum cum habeat imperatorem? Quanta ouis socordia si cum pastorem habeat ita vigilem bellijs agri se illa dederit? Quanta hominis stultitia si re-

Expendat populus.

si regem cum habeat sapientissimum suauissimis illius legibus non fuerit obsequutus, & quæ præcepta fuerint ab illo seruauerit? Et quam erit ille ingratus Deo, qui cum paterna illi & diuina cura hoc modo consuluerit ut nihil illi ad benè beateque uiuendum deesset, magna ista benignitatę fuerit abusus. Sed expendamus quorsum Christus per contatus discipulos est, quem dicunt homines esse filium hominis?

Planè ut ex illorum confessione & confessione postea facta ab illo, planius agnosceretur quanto sublimius, & excelsius & diuinius de Christo sentiret ille, & quam esset dignus ut qui uerissimo illo de Christi sensu ita omnes anteibat, omnibus præficeretur, ut suas illum largiri ecclesiasticas dignitates sciremus dignis illis, & ut ex illius confessione & dictis constaret diuinam habere Christum autoritatem ut diuino ualeret illum insigni re honore, nam si is ille non esset quem Petrus dicebat, Tu es Christus filius Dei uiui, nequibat neque Ecclesiam condere, neque cœli illi claues largiri, non enim dare posset illi cœlorum claues nisi cœlorum ille esset Dominus, neq. Dominus ille cęlorū esse ni filius Dei uiui esset hac igitur de causa Christus silicē illum aut petram per contatione ut excussorio ferramento percussit, ex qua diuinus ille ignis prosiluit. Tu es Christus filius Dei uiui, qui mundum omnem illuminauit & incendit. Examinauit igitur Petrum, ut sic loquamur, Christus, & tam excelsa rerum diuinarum conditione præditum adinuenit illum ut mundanæ machinæ & uniuersitatis primatiam cathedram concesserit illi, in qua docet, legitq. semper doctrinam ita ueram certam & prorsus diuinam, vt possit de illo semperdici, quod dixit Christus caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cęlis est. Dignissimum igitur est vt qui alios dignitate

Interrogati cur discipuli

K præcellere

præcellere debent præcellant & diuinarum & altissimarũ rerum cognitione & feruenti in Christum amore vtraque enim illis necessaria sunt, & cognitio & amor, cognitio vt amorẽ ducat, amor ut cognitionem inflamet, quæ cognitio quo sublimior est tantò solet maiorem excitare amorem & ideo utraque cel sissima fuere in Petro, id & dignitatum in ecclesia nomina indicant quèmadmodum & Petri admirandam constantiam nomen indicauit cephas, indicauit, & munera quibus præficiuntur, neq; enim læthargicus creatur pastor, neque cæcus speculator, neque qui die & nocte est clamaturus mutus.

Dignissimum ut sanctitate & scientia præcellant qui dignitate præcellunt.

Ideo cum huiusmodi Ecclesiæ oculi sint, dicuntur sicut piscinę in Hesebon virtute, proprietate, scientia instar aquæ scaturientes. Sed quorsum Petro immutatum est nomen? diximus, vt cui noua dabatur à Deo functio, nouum etiam illi à Deo inderetur nomen, quod ipsum aptitudinem, & ut sic dicamus idoneitatem significaret Petri, ut fundamentum esset inclyto & cœlesti super illum condendo ædificio, constaretque omnibus Christi sapientiam supra firmissimam ædificasse petram, & perpetuam ut futurum erat perpetuum ædificium, non super arenam; quod ipse in hominibus damnat & stultos ita ædificantes appellat, in alijs autem significauit mutandum cum nomine hominem ita ut quemadmodum alius appellatur, alius fit, diceris episcopus, antea non dicebaris, esto igitur quod diceris, & creditæ tibi multitudini inuigila, illius commoda cura, damna vita, ista enim sonant illa, Attendite uobis & uniuerso gregi, in quo posuit nos Deus espiscopos regere Ecclesiam Dei, quam adquisiuit sanguine suo. Diceris pastor antea non dicebaris, esto quod diceris, ista sonant illa Petri, pascite, qui in vobis est, gregem Dei, non coactè sed spontaneè, neque turpis lucri gratia, &c. Sed quare dictum est caro & sanguis

Qui quibus muneribus præficiendi.

Cant. 9.

Matt. 7.

Mutandus cum nomine homo.

Act. 20.

1. Pet. 5.

non

non reuelauit tibi, sed pater meus, &c. Imprimis vt dictorum veritas confirmaretur, & certius habere tur quod reddiderat testimonium. Quis enim de filio Dei certius reddere testimonium poterit patre Dei? Qui nouit illum, cuius verbum in eternum manet & in sæculum sæculi illius veritas. Etiam vt ostenderet quam esset Petrus charus patri, quando mysterium mysteriorum omnium maximum reuelauit illi, vndè utriusq; personæ approbatione, vna cũ spiritu sancto, data fuit statim suprema potestas, reuelauit enim illi pater per spiritum sanctum quis ac quantus esset filius. Ni enim illa addidisset Christus infirmius credi posset esset testimonium etsi uerissimum illud ex se esset, ideo & illa addidit, vt de cœlo illud uenisse, eque patre lumi num intelligeretur, & præposuit illa, caro & sanguis non reuelauit tibi, ut non è carne rem ita excelsam & sublimem supra omnium hominum naturam ortam fuisse intelligeremus, non enim etsi nimis sapien tes essent homines pœnnas illi haberent vt supra cœlos se attolant; sed reuelauit illi, de quo Daniel, est Deus in cœlo reuelans mysteria, & illud de Ioseph, ferrum pertransiuit animam eius. Donec veniret uerbum eius, eloquium Domini inflammauit eum; &c. Sed tanto istis præstantior Petrus & Deo magis charus, quanto diuinius quod fuit illi reuelatum mysterium. Sed aduerte quod eandem habent ista certitudinem tu es Christus filius Dei uiui, & ista tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, nam utraque non à carne & sanguine dicta sunt, sed ab ipso eodemq; Deo, priora illa de Christo à Patre posteriora ista à filio qui unum sunt, undè utrique mysterio eadem habenda fides quando utriusque una est certitudo, & utriusq; autor unus Deus. Hinc quantopere desipiant miseri hæretici cõstat, qui cũ priora illa se credere dicant, non credunt

Cur dictũ caro & sanguis.

Ps. 118.

Petrus æterno patri charus.

Iacob. 1.

Dan. 2.

Ps. 104.

Certitudo utriusque testimonij diuina.

Hereticorum insania.

illi, quæ de Petro à Christo dicuntur, cum ueritatis ille princeps sit, quemadmodum & pater, immo ipsa
Ioan. 8. ueritas, ut & ille & qui ad hoc uenisse se in mundum dixit, ut testimonium perhiberet ueritati, dixit autem ille, & ego dico tibi, quod tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi, &c.

Firmitas diuini ædificij. Tale profecto tãtæq; & tam admirabilis firmitudinis esse oportebat ædificium fundatum à Deo ædificatum super petram, & quod euertere non possent omnes diabolicæ machinæ, & tormẽta, alioqui si ruere posset illud aut suo pondere & natura, aut hostiũ arte & potestate parum distasset illud ab externis ędificijs, quæ erigit humana industria & potentia, quæ ruisse omnia nouimus, sut mẽphis miracula & Babylonis labores, & quidquid mirata fuit antiquitas, durat igitur durabitq; perpetuo sacrum hoc excelsum
Psal. 86. & diuinum ædificium, quia fundatum à Deo, illique potissimum cõgruunt, & pro illo dictum quod de Solymorum urbe. Deus fundauit eam in æternum, & de huius aduersarijs potentissimis alioqui, quoniam ecce Reges terrę congregati sunt, uenerunt in unum, ipsi uidentes sic admirati sunt, conturbati sunt, tremor appræhendit eos, ibi dolores ut parturienti, in spiritu uehementi, conteres naues Tarsis, sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius.

Felicitas in Ecclesia Romana degentium. Quanta igitur Christiani gloria populi, quanta illius securitas, qui in ea se degere nouit regia domo arce, aut vrbe, quæ perpetuo duratura est, in quam portæ inferi non sunt præualituræ? In ea naui, quæ quantumuis mare sæuiat, naufragium non est passura? In eo regno, quod non sit vt Macedonum aut Per-
Expende Ps. 144. sarum, quæ iam sunt euersa, & quorum tantum manent nomina, sed in regno, quod est omnium sæculorum, in ea dominatione quæ est à generatione in generatio-

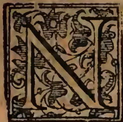
generationem ? Sed diuini amoris expendenda uis est, qui non contentus Petro concessa potestate, neq. quod illa in commune populi beneficium gauderent semper illius successores, sacerdotes esse apud nos uolunt, mira etiam uirtute gaudentes, uolunt inquam apud nos esse & ex nobis Heliseos, qui nostram lepram mundent, sine hoc ꝙ in peregrina loca petamus, ut fecit Naaman Syrus ad quærendos illos. Sunt apud nos medici nostrorum morborum, sint iudices qui nostras causas examinent, iudicent, sententiam ferant, damnent, aut absoluant, sint qui uincula soluant, quibus nosmetipsos peccantes ligamus, sint qui cœlos nobis aperiant, quos nostræ occlusere culpæ. O nos beatos, si tantis, ut par est, beneficij, immensas pro illis gratias Deo agentes fuerimus usi in gratia, ut perenni potiamur gloria. *Sacerdotũ admirāda potestas.* *4.Reg.5*

SALVTATIO.

Optauit Christus suauissimus & doctrina, & exemplo tantam in suis parandarum animarum cupiditatem gignere ut fatigatus ex itinere pro laboris, & fatigationis refocillatione, de paranda unius mulierculæ anima agat, agit autem uerbo suo illam instruendo, ut doceat uerbo Euangelico suo parandas illas esse, nos & si indigni illius imitatores facti, de parandis illis agimus verbo suo, precemur ut uirginis intercessione suam nobis gratiam concedat ut optatis potiamur. Aue Maria.

THEMA.

Iesus autem fatigatus ex itinere sedebat sic.

IHIL à Christo optimo maximo dicitur aut fit, quod non ingentem pariat admirationem viro considerato, & sapienti. Sed quæ hodiæ & dicũtur & fiunt supra omnem admirationem sunt.
Mat.11 Quis imprimis miretur cum audiat, qđ fatigatus ex itinere sedebat. Quomodo enim credet & quietem, & refocillationem dare posse laborantibus & fatigatis qui fatigatur? & tamen inuitauit ille illos, dicens, venite ad me omnes qui labora-
Luc.9. tis & onerati estis. & ego reficiam vos. Eo ista fiunt modo quo alia non minus mirabilia istis. Quomodo de eo qui ita fuit pauper, ut de vulpibus & volucribus dixerit, vulpes foueas habent & uolucres cœli nidos,
2.Cor.6 filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Dixit Paulus quod nos locupletabatur, fatigatur igitur ille, ut nos quiete gaudeamus, egenus fit vt nos illius inopia faciat diuites, & hoc est quod nobis summæ debet esse admirationi, nam quod qui pauper est alicuius amore & pro illius commoditate pauperior fiat, & qui laborator est, magis laboret ut qui diligit quiescat, dignum quidem est admiratione gra-
1.Re. 2. titudine, & euenit id rarissime. Quotus enim quisque adhuc & liberos suos ita diligat ut laboret ut
Ph.4. quiescant illi? aut inops magis fit? ut illi fiant diuites? At quod ille cuius sunt cœli & terra & plenitudo eius, & qui pauperem facit & ditat, humiliat, & subleuat, cuius tam sunt innumerabiles diuitiæ, ut

inue-

inuestigabiles illas dixerit esse Paulus, is egenus fiat 1.Cor.8
ut nos faciat diuites, hoc & cœlites, & terrestres non
admiratione afficit. sed stupore, nouit qui ita loquu-
tus est magni habens huiusmodi excellens benefi-
cium, scitis gratiam domini nostri Iesu Christi qui
propter vos egenus factus est cum diues esset vt il- 1.Cor.4
lius inopia vos diuties essetis, uerbi expende &
quam diuites nos illius fecerit inopia mirare.
In omnibus diuites facti estis,
Iam diuites facti estis.

Quod is per quem quiescunt omnia quæ in terris sunt, & rerum omnium quies est, is laboret, & fatigetur, vt à labore liberet & quiescas hoc ita rarum *Psal.65* est & mirabile ut mirabilibus ab illo factis merito posset ascribi. Nam conuertere mare in aridam, & facere ut sui, flumina transeant sicco pede, id impe- *Psal.92* rio fecit non laborando, sed quod proprio id fiat labore hoc & magis charum illi & nobis magis gloriosum quos tanti habuit & amauit. Sed unde illi venerit fatigatio oportet intelligamus: Solent *Vnde eueneris Christo fatigatio.* enim humani principes fatigari ex nocturna & diurna uenatione, & rebus his similibus, ita ut cogantur hi sedere ad fluminis ripas, aut ad scatutientium fontium margines, ex itine, inquit Euangelista, at quorsum iter ille carpsit, aut quare pedes? ut animas venaretur, hæc illius uenatio est & res sunt illius uenatione dignæ quia præciosissimæ sunt, quia non nisi ab ipso venari possunt, & pedes incessit, qui super pœnnas uentorum ambulat, & *Ps.103.* ponit nubem ascensum suum ut maior esset initus labor, ut in nihilo sibi uideretur indulgere ex *Exemplum Christi.* his quæ ad animorum salutem spectant, & in propriam demissionem & illorum exemplum quos moribus ille & doctrina ad similia instruebat, ut parandarum animarum illos incenderet cupiditate, & ut pro illarum lucro & quiete sibi ipsis exẽplo magistri

Exeplo Christi excitati Apostoli non parcerent, sed itinera carperent & fatigarentur, Huiusmodi enim sacra exempla ita discipulorũ animis insederunt, ut longissima postea illi itinera pro animarum salute carperẽt, in Hispaniam Iacob. in Indos Thomas & Bartholomeus, &c. Et innumeris illi laboribus fatigati non defecerint, sed extinctus est in nobis diuinus hic ignis, & parandarũ animarum cupiditas. impuris alijs & deiectis cupiditatibus superata, nobis ipsis indulgemus, otio uacamus, labores fugimus, laborent animæ dummodo à labore sint corpora nostra libera, irrequietæ sint illæ, dũ corpora nostra quiescant, itinera illa carpant tenebrarum, dummodo nos non acingamus itineri. Non magis nos illorum mala tangunt quam si animæ nõ essent, aut nos exanimes essemus, & quod magis mirum est faciunt id qui conducti sunt & non exigua mercede ab illis ipsis animis, ut pro illis illarumq; salute commoditate & quiete laborent, & itinera carpant, ita quod non ta ntum, quia charæ illæ erãt Deo, & ab illo illis commendatæ, tenentur laborare, sed quia conducti. Verissima illa sunt Pauli, & humanæ & diuinæ consona rationi, & si excelsiori ille prædi-

Ignis caritatis in multis extinctus.

1. *Co.* 4. tus animo alia fuerit ingressus (ut ipse docet) uia,
Thes. 2. memores estis fratres laboris nostri & fatigationis,
6. & 5. nocte & die operantes, neque uestrum grauaremus,
1. *The.* 5 prædicauimus in uobis Euangelium Dei. Sed sunt
1. *Co* 9. vt diximus uerissima, quis militat suis stipendijs vn
2 *Ti.* 2. quam? quis pascit Gregem & de lacte gregis non mã
1. *Co.* 9. ducat? Si nos uobis spiritualia seminauimus magnũ est si nos carnalia uestra metamus, Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quæ de sacrario sunt edunt, & qui altario deseruiunt cum altario participant, ita
Galat. 6 & dñs ordinauit ijs, qui Euãgelio annunciant de Euãgelio uiuere, cõicat is qui cathechizatur uerbo ei q se cathechizat in omnibus bonis, & his similia habes 1. Thes. 5 6. & 1. ad Thim. 5. c. & 2. ad Thim. 2 1. b. &

Heb,

Heb. 13.b. in quib. omnib. apertissimam uides propositam fatigationem, militandi, pascendi, seminandi, cathechizandi, prædicandi, & cum Christus suos instruebat dixit dignus est operarius mercede sua, non dixit sibi indulgens, opus recusans, otio uacans, sed operarius. Magnus Gregorius & uigilantissimus pastor, Quid nos ô pastores agimus quando mercedē cōsequimur, & tñ operarij nequaquā sumus? fructus quippę sanctæ ecclesiæ in stipendio quotidiano percipimus, sed tñ pro æterna ecclesia minime in prædicatione laboramus, Pensemus cuius damnationis sit, sine labore percipere mercedem laboris, ecce ex oblationibus fideliū uiuimus, sed quid pro animab. laboramus. Sed nos, iam in nosmetipsos oculos conuertamus, & qui quodammodo in alios rigidissimus, id grauitate negotij exigente, in nosmetipsos nō sumus remissi, & in nostrarum animarum commodis torpentes, pro quibus fatigatus est Christus, quorum ille quietem propia fatigatione curauit? Plane nostram, in perpetuo fuissemus labore, ni sua ille fatigatione curasset illum. Quid igitur nos in tanti beneficij memoriam & gratitudinem præstamus, aut in quibus nos pro illius nominis gloria, & nostrarum animarum salute, quæ ita fuit illi chara, laboramus, ad fatigationem usque? Cum tamen certissima ista sint vnusquisque propriam mercedem accipit secundum suum laborem. O gloriosum dierum & qui merito dicere potuit, estote imitatores mei, sicut ego Christi. Audi quid dicat in labore & ęrumna, in uigilijs multis, in fame & siti in frigore & nuditate pręter illa quę extrinsecus sunt instātia mea quotidiana, sollicitudo oīum ecclesiarū, &c. in laborib. plurimis, in carcerib. abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter, gratia eius in me uacua non fuit, sed abundantius illis omnib. laboraui, & ut laborent suos hortatur, in omnibus labora, opus fac euāgelistę, ministe-

Luc. 10. *D. Greg.* *In nos cōuertamus oculos.* *1. Cor. 3* *1. Cor. 3* *1. Co. 15* *1. Co. 15*

2.*Tibi*.2 ministerium tuum imple, nunc autem multi lassamur quidem, sed in uia iniquitatis & perditionis, in
Sap.5. vijs illis salebrosis & difficilibus.

Christi quanta fuerit fatigatio ostendunt plane quod sederit ille, impulsus, omnino necessitate sedit. Nam & æstum & famem & fatigationem ex itinere, quia uerus ille homo erat, patiebatur, nostræ sessiones non semper labores pro Christi gloria sumptos & animarum salute indicant. Quauis de causa sedemus & vacamus, nobisq; indulgemus. Instruxit etiã
Doctrina ex exemplo. hoc exemplo suos Christus qui innumera & grauissima illa una eademq; re semper docet, ut ex accubitu in domo Pharisæi, quod non esset acceptor perso-
Luc.7. num, quod Doctorum conuiuia, doctrina sunt com-
Ioan. 6. pensanda. Exsaturata paucis panibus multitudine,
Psa 83. quod misericordia in pauperes hilaris futura sit, facilis, abundans, & quod inquirentes dominum non mi
Matt.8. nuentur omni bono. Ex suscitato Centurionis puero diuina uirtus, & quo adsit ille afflictis, & humilium preces exaudiat, vitæque & mortis sit dominus, ita & hoc opere unum illud cum sit & prædicta docuit, & q̃ dici possint innumera. Docuit igitur inter multa illa, licere suis ex initis pro nominis illius manifestatione
Labores opportune reqe moderandi. & animarum salute laboribus aliquando quiescere, cessare, & honestas corpori & animo capere recreationes, ideò sedens ille, iuxta fontem sedet, huius enim pietas non ad suos tantum, sed ad iumenta in suorũ vsus creata extensa est, quæ signatis temporibus ut à
Exod.16 labore sint libera iubet. Septimus dies sabbati est, i.
& 39. et requies domini Dei tui, non facies in eo quidquam
Deut.5. operis tu & filius tuus & filia seruus, & ancilla, bos asinus & omne iumentum tuum. Nouit horum vacationes eo ab illis capiendas animo ut ardẽtius postea, & maiori cum virtute labori valeant incumbere, sed ne labore succumbant, quiescit quodãmodo ille suorum quiete, & grati eo modo sunt illi cũ hoc animo

quiescunt,quam cum laborant.Et benedixerunt Deũ Patrum suorum qui dedit illis remissionem & refrigerium, ut ascenderent & ædificarent templum. *3. Re.4.*

Et de se ipso Paulus ita loquitur, Dedit dominus misericordiam Ouisiphori domui, quia sæpe refrigerauit me. Vt ueniam ad uos in gaudio per uoluntatẽ Dei ut refrigerer,uobiscum. Sed iam quid faciat ille cum sedet,cum quiescet expende, ut scias quales sint tibi futuræ quietes,& quomodo ille à labore quiescat. Sed imprimis expendamus illa, quæ non sine magno scripta sunt mysterio,& illo modo scripta. Hora erat quasi sexta, ut scias quod diuinus noster Iacob suarũ ouium amore & si summe ille erat delicatus, non æstum non frigus,non famem,non laboris genus aliud recusat,sed pedes, & fruenti sole pergit animarum salutem inuestigaturus. *2.Thi.1* *Rom.15.* *Expẽde.* *Gen. 31.*

Expendamus etiam,quam sint ueritatis amicæ diuinæ litteræ,quia nondum hora erat sexta cum tamẽ quasi sexta hora esset, ita loquitur, hora erat quasi sexta & hac phrasi dicendi multoties alibi sunt usi,ut sciant quam sit Deus qui ueritas est ueritatis amicus, & inimicus mendacii. Discubuerunt uiri numero quasi quinque millia. Erant lapideæ sex hydriæ capientes singulæ metretas binas uel ternas, Mansit autem Maria cum illis quasi mensibus tribus,& ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta,erat Bethania iuxta Hierosolymam quasi stadiis quindecim. *Diuinę literæ ueritatis amicissimæ.* *Ioan.6.* *Mar.8.* *Ioan. 2.* *Luc.1.* *Luc.3.* *Ioan.11.*

Veritas & à prophanis magni habita, mendacium & ab illis ipsis detestatum. Duo sunt opera sapientis vnum est non mentiri de quibus nouit, aliud mentiẽtem posse manifestare,& aliud simplex ueritatis oratio est,nec uariarum opus habet interpretationum, iniquus autem sermo ęgrotans in seipsum medicaminum opus habet sapientium, mendaciũ illiberale est, ueritas generosa. Venit aũt mulier de Samaria haurire aquã. Non displicet illi qui ut siti succurrãt haustũ *Veritas & a prophanis magni habita.* *Arist. 1. Elench.* *Euripid.*

uadunt

Text. uadunt aquam, neque qui quęsitum panes ut succur
Cura re rant fami, neque qui necessitatum omnium quas pa
rum ne- tiuntur, remedia curant opportuna, paratum cibos
cessariã fuerant discipuli, haustum aquam ueniebat mulier
grata de Samaria. Displicent illi qui non ut necessitate, sed
Deo. ut gulę inseruiant nulli parcunt sumptui, quorũ Deus
Phil. 3. uenter est. Quos audire cuperem Ciceronis illa, ut
qui metu salutis animę non abstinent, metu salutis
Cicero corporis, quod ita uehementer amant abstineant.
pro Mar Vitium uentris & gutturis non solum minuit ętatem
celio. Gre sed aufert, Vnde egregie Gregorius, gulę uitio reciso,
go. multa simul uitia subiugantur, & iterum, gula, innu-
mera uitiorum agmina ad animę conflictum produ-
Psa. 46. cit. Sed mirare rogo quod cum ita magnus sit, ut ma
& 112. gnitudinis illius non sit finis, ita excelsus ut super cę-
Christi los illius sit gloria excelsa, non dedignatur mulierem
in oẽs hu alloqui vulgarissimam; mulierem lagenam portan-
manitas tem, & ad hauriendam aquam uenientem? Huius
Christi supremi ingenij imitatores sunt illi, qui & si populo
imitato- pręlati & maiores habeantur, omnium salutem sitien
res qui tes, nullum de quo illa speratur suo conspecto allo-
sint. quio censent indignum. Sed quid nam illa est Mu-
Gen. 1. lier? non ne & hęc factura illius est, faciamus ei adiu-
torium simile sibi, non ne uera illa sunt in quibus il-
lius maxime in mensa bonitas manifestatur, quoniã
Sapiẽ. 6. pusillum, & magnum ipse fecit & ęqualiter est illi cu
ra de omnibus, non ne & nobis exemplum ille in om
nibus dabat ut illius uestigia sequeremur? Et ideo di-
uino suo illam dignatus est alloquio, ut nullius neq;
genus, neque conditionem, nos nostro prę fastu dedi-
gnaremur alloquio. Quę nam hęc erat mulier, non
1. Thi. 1. ne peccatrix illa erat? Quęrebat autem ille pecca-
tores, qui auri pretium nouit è luto eleuat illud, vnio-
Similiũ nem ex puluere, qui medicus est nullius conditionis
uim ex- homines infirmum & sua indigentem opera aspernа-
pende. tur, sed quãto humilior ęs & illius ope maxime indi-

ges

ges,& ipse præstantior est,& gratius curat, tanto il- *Mat. 9.*
le laudabilior,& de patre erga minimum filium labo
rantem,ducem erga militem, dominum erga seruũ,
pastorem erga ouiculam scabie infectam, par est
laus, qui tanto magis laudantur quanto ad minora se
dimittunt, & omnium curam habent nullo contem-
pto,sed quanta sit illius humanitas & benignitas mi-
rentur & Angeli, ipse colloquium exorditur,ipse an *Expẽde*
sam saluandæ quærit fœminæ, ipse petit, & ut petat *adoran-*
illã summorum ipse beneficiorum largitor,docet.ip- *dã Chri*
se à re præsenti sumit argumentum, vt prodesse pos *sti clemẽ*
sit illi,ut alibi facit sæpissime. Nihil fere vnquam *tiam.*
facit ex quo statim salutarem doctrinæ succum non *Luc. 7.*
elicuerit, ut illius saluandarum animarum cupidita- *Ioan. 15.*
tem mireris,& ab illo similia facere discas, & quam
sit illi gratum instruendi & docẽdi munus intelligas,
transitusque facere scias, à re uisibili ad inuisibilia,à
corporali ad spiritualia, ut fecisse illum uides ex cor *Vtilis do*
porali aqua ad spiritualem, sunt acceptissimi illi hu *ctrina.*
iusmodi ascensus, & ut sic dicam uolatus, è solo ad
cœlum,ex corpore, ad animum,capiunturque animę
hoc salutari laqueo & cupida industria. Admirare
colloquij exordium ab illo inceptum, qui summa sa-
pientia est, da mihi bibere. Et fortasse externum *Sitis*
ille sitiebat potum præ æstu & progressu diei, & iti- *Christi*
neris fatigatione, sed celsior sitis quæ uehemens erat *qua po-*
semper in illo salutis animarum ita hanc sitim excel *tissimũ*
lebat, vt illius quodammodo obliuisceretur, euenit *fuerit.*
quidem & in suis id sæpissime, ut & potus & cibi o-
bliuiscantur illi, vt animæ alicuius saluti consulant,
& ut hæc sitis obliuisci etiam faciat illis sitis parãdæ
rei,nominis,honoris & rerum aliarum quas in pretio
habet mundus,Non ne innumera Pauli testimonia so *2.Co.12*
nant ista,non quæro quod mihi vtile est, sed qđ mul *c.1.Co.9*
tis ut salui fiant,paratus sum uenire ad uos & nõ ero *1.Co.10*
vobis grauis, nõ quæro quæ uestra sunt,sed uos,neq;

enim

enim aliquando fuimus in sermone adulationis, neque in occasione auaritiæ, Deus testis est, neque quęrentes ab hominibus gloriam, neq; à uobis, neque ab alijs. Nullius aurum aut vestem cōcupiui sicut scitis.

Act. 20. Quæ nam tam extinctæ in Paulo rerum externarum sitis causa fuit? Omnino interna, & quam habebat ille parandarum animarum, non ita ardentem sitim frigidæ sedat potus, vt rerum externarum sitim, sitis internarum, & æternarum. Sed potentem mirari licet largitorem omnium, & aquam petentem, qui parat terræ pluuiam; sed petit ut donet ille, non potest sui obliuisci. Et ut ad petendum maiora inuitet, & quoties quid petit hoc animo petit.

Extincta in Paulo rerũ terrenarum sitis quę sit ratio.

Psal. 146.

Prou. 23. Prebe filij mihi cor tuum, ut mille id donis ditem, ut me illud inhabitante, mecum illi ueniant bona omnia, ut sedes sit illud sapientiæ diuini spiritus domicilium ut thesauri in illo cœlestes reponantur, ut pellatur ab illo omnis mœror & nubila omnia, petit igitur vt det, qui ita ad largiendum est propensus, ut hoc illius munus, qui autem effecit nos in hoc ipsum, Deus qui dedit nobis pignus spiritus &c. Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus &c. Qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia exhortetur corda uestra, &c. Et ut unico verbo indicibilem eius liberalitatem miremur, qui dedit semetipsum pro nobis &c. Dedit semetipsum pro peccatis nostris, &c. Donum enim hoc omnia cœli & terræ, dona excellit, illius enim illa factura sunt, ille autem creator omnium dominus, & auctor, cum immensa hac liberalitate, & prorsus diuina effusione parcissima fuit omnium liberalitas Cæsarum. Qui igitur ita summus est bonorum oīum largitor petit, & petit aquam, petit autem, ut dandi habeat ille occasionem, vilia petit ut det prĕtiosa, communia ut det rata, humana, ut det diuina & à quocunque petit quod habet & dare

Expēde.

Christus petit ut donet.

2. Cor. 5

Ephe. 4.

2. The. 2

Gala. 1.

Vide & expende petendi modum.

ille

ille poteſt, non enim gemmam, non argentum, aut aurum, petit à non habente, ſed aquam ab eo qui plura non poteſt largiri. Diſcipuli abierant in ciuitatem ut cibos emerent, non enim rugi illos paſcebat miraculo vt pauit ſemel & iterum multitudinem, neq; deeſſe illis in hoc euentu paſſus eſt pecuniam, quia apud extraneos agebant, ut reſcirent Diſcipuli precio cum oporteret parare neceſſaria. Neque ab illo ſine neceſſitate ſpectare miracula poſt illius in cœlos aſcenſum, qui neque ſibi ipſi, neque illis, uitam cum illis in terris agenti, miraculo conſulere uoluiſſet, cum pecuniæ ſubſidium adeſſet, ut noſcamus etiam gratam illi eſſe pecuniæ in rebus neceſſarijs in ſumptionem, & ſine quibus ſeruari nequit uita ut in cibo moderato & ſobrio potu, & hunc potiſſimũ eſſe pecuniæ uſum fuiſſeque illam non ſine cœli conſilio ad id inſtitutã, quia refrixerat charitas. Quæ autem in rebus ſuperfluis ſiue ad cultum corporis, ſiue pabulum inſumuntur nequaquam illi gratæ ſunt, quia moderationis in omnibus ſumme eſt ille amicus. Tu conſidera quis eſſet comeſturus. qui illius aſſeſſori menſæ, & quibus indignas diceres cœleſtes dapes, ad emendos profectos fuiſſe cibos audis, qui non poterant nõ eſſe uulgares quia inopes erant illi & paucisſimis contenti; & ex tempore quæſiti cibi, quàm autem exigua cura commeatus illi tenerentur, grauioribus negotijs intenti explicant illa, diſcipuli eius abierũt in ciuitatem ut cibos emerent. Sed quid interim ille agat, & uidimus, & ut amplius uideamus oportet, illi profecti ſunt cibos humanos quæſitum, res Apoſtolica digna cura, ut & illius ſacer paſcatur magiſter & paſcatur illi, Chriſtus oblatum aut potius adductum ab illo ſpiritualem parat cibum, ſemper maiora meditans, nunquam à negotio deſiſtens, ad quod peragendum venerat, hoc modo à fatigatione quieſcens, magis enim iſta faciens quieſcebat quam quieſcebat apta

Pſ. 104.

Vſus pecuniæ Deo gratus.

Deus moderationis amicus.

Iuſti ſibi nõ indulgent.

Chriſti cibum.

Text. iuxta fontem sessione. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana, quomodo Iudæus cum sis bibere à me poscis quæ sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Iudæi Samaritanis, &c. Videbatur omnino mulieri ex admiranda quæ in illius uultu elucebat modestia magnus ille esse legis obseruator, & mirabatur cum omne esset Iudæis prohibitum cum Samaritanis cõmercium, quia & illorum nomen apud illos infame
Ioan. 8. erat, unde & in Christum dixere, nõnè benedicimus nos, quia Samaritanus es? quomodo fuisset illã suo dignatus alloquio, & ab illa aquam petijsset, illi enim
Mat. 23 et Lu. 11. ruthæ & cumini decimatores odio, liuore, superbia, cupiditate infecti sordes istas non uitantes eloquio se Samaritanorum inquinari dicebant, idq; omni conatu uitabant. Christus capta iam quam optabat ex
Text. mulieris uerbis occasione respondit, & dixit ei, si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi: da mihi bi-
Modus in docendo seruandus. bere tu forsan petijsses ab eo & dedisset tibi aquam uiuam. Vide ut sensim manu ducat in maiora mulierem. docet magnus magistrorum magister, hunc esse seruandum in tradenda doctrina modũ, sensim enim
Expende quã sint certa quæ simi lia docent. in angusti orificij uasa aquam infundimus, nè semel infusa respuatur & effundatur, & infantes suos lactè nutrit magnus Apostolus Paulus non solido cibo, docentque id naturæ fere res omnes, non enim Aquila primo uolatu pullos suos attollit in cœlos, sed paulatim illos de terra extollit, neque qui natandi artem
1. Cor. 3. & Heb. 5. & 1. Petr. 2. norunt statim discipulos in flumina profunda ducũt, sed in eaq; uix talos attingunt, neque tenero iumento & insueto oneri grauissimum subito imponitur onus. Id exemplo docet proprio, modi & ordinis au-
Text. ctor, & amator. Dicit ei mulier, Domine neque in
Typus humanæ sapiẽtiæ. quo haurias habes, & puteus altus est, unde ergo habes aquam uiuam? expende mulieris argutiam, quæ humanæ sapiẽtiæ typus est, quę cum maiora nesciat, statim impossibilia censet quæ illa non capit, & quę

humanus

humanis modis,& uiribus non fiunt. Raræ quidem sunt fœminæ in quibus ingenium desit facilè & argutum,& sermo non indecens ad respondendum,utinam omnes ingenij sui acie utantur eo quo Rebeca modo, quæ sua industria benemerito filio Iacob benedictionem uenata est paternam, dum uenatum pro fectus fuit Esau, aut quo Iahel, quæ populi sui inimico & uexatori Sisaræ aquam petenti, lactis potum propinauit ut somno sopiretur ille,& illo clauo transfixo,salute & libertate gauderet populus, uterenturque ingenio & lingua eo quo Abigail usa est modo quæ incensum Dauidis pectus sermone sedauit & se uirumq; suum & familiam ab illius vindicta eripuit, aut quo mulier ista quæ quod difficilè sibi uidetur ut objicit inter respondendum Christo, neq; insulse quidem aut importunè sed sapienter & grauiter. Sed diximus humanæ illã sapientiæ fuisse Typum quæ ista tim impossibilia, & iudicat & dicit quæ strictis ab illa cogitatis aut in uentis modis non fiunt. Obijcit ista tim, puteus altus est neq; in quo hauıias habes uides quæ fœmina loquuta est, ignara potentiæ & sapientiæ illius quo cum loqueretur? An nescis ignara sapiẽtiæ, quod non sunt uiæ Dei sicut uiæ hoĩs! Quod numerari non potest numero carens sapientia illius, neq; metiri põt quæ sine fine est magnitudo,neq; vllis arctari terminis oĩpotentia,cur igitur angusto tuo cyatho exhauriri uis maris abyssos, & manu cœlorũ tangere culmina? Audi Prophetam quis ascendit in cœlum, & accipit eam & eduxit eã de nubibus? quis transfretauit mare & inuenit illam? nõ est qui possit scire uias eius. Colubri prudentia esset indignũ censere nihil se à terra posse tollere quia serpit humi ipse, serpit quidẽ ille,sed uolant colũbę,uolant accipitres, & cunctis celsius uolat aquila, ita ut percipi oculis illa non possit, sine nauigijs non posse tranari maria humana censebat sapientia at conuertit diuina,mare

Fœminarũ ingenium.

Gen. 21.

Gen. 27.

Iud. 4.

1. Re. 25

Text.

Ps. 146.

Psal. 95.

Psal. 144

Baruc 4.

Expõde.

Psal. 65

in aridam,& transierunt filij Israel per siccum in me
dio eius,sine bombardis & ariete crebro æquari solo
Ios.6. mœnia non posse censet humana sapientia, & tuba-
rum crebro sonitu corruere Hierico illa. Quin & op
positis sæpe humanæ sapientiæ modis operatur ille
multa,ut stulta reddatur,illa ut sapiens fiat, ac ita si
1.Co.1. placuisset illi & si puteus altus esset & ex quo mulie-
ris iudicio non haberet in quo hauriret aquam , po-
tuisset dare uiuam, sed non de terrena & quæ in ter
ræ uenis latet loquebatur ille,non enim magnum est
dare illum quod terra dare potest & ex illa manat,
sed de diuina cuius ille dicitur fons & quæ fluit tan-
Eccle.1. tum impetu ex cœlesti Libano, sed uide odoratur iã
Cant.4. maiora mulier.Nunquid tu maior es patre nostro Ia
cob qui dedit nobis puteum & ipse ex eo bibit,& filij
Text. eius & pecora eius? Egregium quidem est & laude
dignum ea insignia in communes usus quempiam dũ
Duratio uiuit opera edere, in quibus illius nomen perpetuo
nõis gra duret,sed illa magis egregia sunt quę bonis scaturiũt
ta Deo. quibus miserorum sedatur sitis, aut fames, morbus
Huma- pellitur aut humanæ uitæ incommodis alijs succur-
na uita ritur, nam quemadmodum humana uita fons est in-
miseria- commodis istis & miserijs perpetuo manans,ita fon-
rũ fons. tes alios esse oportet bonis & cõmodis perpetuo ma-
nantes ut habeant calamitates illæ & miseriæ reme-
dia quibus illis succurratur. Vt omnino sunt fontes
bonis scaturientes in captiuorum libertatem, in cura
tionem infirmorum, in destitutorum pupillorum sub
Fontes sidium,in puellarum pauperum nuptui traditionem,
clemẽtia & his similia,quæ merito auctorum suorum nomina
retinent,ut retinet fons Iacob.

Text. Respondit Iesus, & dixit ei, oĩs qui bibit ex aqua
hac sitiet iterum, sed qui biberit ex aqua, quam ego
dabo ei,non sitiet in æternũ, sed fiet in eo fons aquę
salientis in uitam æternam. Nihil ex terræ unquam
fontibus manauit qđ sitim extinxerit quinimo mul-

ta in illa sunt quæ sitim epota augent, & quæ quo plus bibuntur hoc sitiuntur magis, non quia illa digna siti sint, sed hominum infirmitas huius est causa molestæ sitis, sonant ista & testimonia multa sacra etiam & profana, tam est enim huiusce rei ueritas manifesta, ut & humanæ literæ quę diuinarum literarum comparatione stultæ sunt & infimæ attigerint illam. *Sitis varia.*

Et bibent sitientes diuitias eius, nō satiabitur oculus cupidi, unde harum rerum optimè cognita natura & quam sint illæ ad sedandam famem, & sitim insufficientes, Propheta dixit, quare assumitis argentum, & non in panibus, & laborem uestrum & non in saturitate? Et in hac siti fameque laborantes illa eiusdē prophetæ sunt, canes impudentissimi nescierunt saturitatem, pro humanis testimonijs innumeris omissis illud nobis abunde sufficiat Ciceronis, qui post habitum sermonem de rebus mundo pretiosis probans illa bona non esse dixit? Ego non opes, neq; tecta magnifica laudo quia rebus his circumfluentes ea maximè desiderare uideo, quibus abundant, neque expletur neque satiatur cupiditatis sitis. Quod unice sitim sedat, diuini spiritus aqua est. Refrigerat ille animum & omnem indignum ęstum tollit, euellit cupiditatis radicem, nihili ducere facit inanes honores, facit homines nil admirari (ut ille dixit) & hac infirmorum sedata siti, aliam excitat Christiano dignam uiro, quæ non fatigat, non molestat, sed recreat, refrigerat, exhilarat, & illa affectos reddit beatos, beati q. esuriunt & sitiunt iustitiā, concupiuit aīa mea desiderare iustificationes tuas in omni tpe, portio mea Dñe dixi custodire legē tuam, sitiuit anima mea ad fontē uiuū, sitiuit aīa mea ad te Deus, sitiuit in te aīa mea. Hac siti recreatos inuitat Proph. sitiētes uenite ad aquas, &c. Et his illa promittunt qđ non esurieńt, neq; sitient in futura uita ad q̃ diuina nos pietas perducat. *Iob. 5. Eccl. 14. Esai. 55. Esai. 66. Cicer. Sitim quid sedat. Sitis quæ recreat. Mat. 5. Psal. 118 Psal. 61. Psal. 41. Eccl. 24 Esai. 55. Apoc. 7.*

fuis audire illum, audire & in plateis, proprijs ædibus relictis, proprij comeatus obliti una cum uxoribus & filijs sequebantur Christum, o felices familias similes istis, in quibus tota sequitur domus Christum, sequentes parentes, filij, filiæ, matres, pendentes omnes ab illo. Hęc generatio rectorum dicitur, cui suam pro mittit Deus benedictionem, præstant ista omnino parentes cum illi Christum sequuntur, inflammāt illos amore quo illi ardent in Christum, & exemplo & doctrina erudiunt illos, sunt enim ista magnæ apud filios auctoritatis, ęquè floribus illis mel cōficiunt api culæ istæ, & se mollis illa massa ad parentis exemplū format, durantque in vase illo recenti qui mittuntur liquores, & illorum odor, & quæ primo scripta sunt in candida illa papyro non obliterantur, neque quæ in rasa illa pinguntur tabula non obscurantur. *Luc. 4.* *Felicitas familiæ.* *Psal. 111. & 13. et 23.* *Doctrina efficax parentum exēplum. Similia pulchra.*

Similes illi sunt pannis qui ex tincta texuntur lana qui imbibitum nunquàm deponunt colorem, sunt huiusmodi filij patribus gloriæ, cognationi honori, patriæ decori, gloria enim patris filius sapiens, eueniuntque illis quæ à sapiente dicuntur, iustus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios relinquet, obsequuti illi sunt Paulino consilio, educate filios in disciplina, & correctione Domini, non deflectentes à Dauidicis consilijs, quanta mandauit patribus nota fecere filijs suis, &c. Vt ponant in Deo spem suam & nō obliuiscantur operum Dei & mandata eius exquirant. *Probi filij quales* *Prou. 20* *Ephes. 6.* *Psal. 77.*

Sed hoc unum antè animi oculos propositum cupio, ut intelligant parentes, mutum parentum exemplum si laudabile est omni esse efficacius doctrina ut prodesse possit filio, nam aspectus ille continuus, & nunquam cessans conuersatio, & amor in parentes, & respectus, faciunt euenire illis qđ olim Iacob industria euenit ouibus Laban quę ex assiduo conspectu agnos concepere uarij coloris ut erāt excorticatę uir- *Gen. 30.*

Cura Christi erga pie educatã familiã. gæ ad canales propositę. O quantam similis familię Christus habebit curam & quam consulet illi amice hilariter & copiosè, hodiernus abunde docet euētus. Sequebatur igitur illum multitudo magna partim illecta suauitate doctrinę & efficacia illius, quę totum innouabat hominem, partim diuinam in illo potentiam admirantes, quia uidebant signa quę faciebat super his qui infirmabantur. Videbant quidem illi illa quia externa erant & exposita oculis, qui si spectare ualuissent interna quę faciebat in animis longè maiori admiratione corriperentur, nam & difficiliora illa erant & ut sic loquamur Christi potentia & maiestate digniora, quemadmodum qui sęculi magnates sunt principes, Domini, & maiores, digniores notissimi medici cura sunt, quam ignobiles serui, est enim mācipium animi degener corpus, animus autem princeps & dominus illius.

Signa quæ maiorem in Christo potentiã testaban tur.

Text. Cum subleuasset igitur Iesus oculos, adhuc in externa corporis compositione uoluit esse magister & maximè in oculis quia hominis pars nobilior, & qui quodammodo fenestra sunt animi, illis animus sese manifestat ac ostendit, sit nè ille modestus, pacificus, cupidus, misericors, sitve arrogās, litigiosus, fœdus, immitis, ac rursus ostiola quędam sunt arcis huius corporeę maximè obseruanda, à quibus abesse non liceat custodia.

Fenestra animi oculi.

Expēde. Expende sequentia mire dicta confirmant, iniecit illa oculos in Ioseph, quibus iniectis capta illa est, capiatur laqueo oculorum suorum, unde quam appositę Iudith laqueos appellauit oculos.

Gen. 39. Iudith 9

Hest. 15. Ardentibus oculis furorem manifestabat Assuerus, turbatus est in ira oculus meus, in oculis suis quasi hamo capiet, neque elati sunt oculi mei, superbo oculo & insatiabili corde uide non damna tua, sed ut eluceant in oculis latentia in animis, quam huiusmodi ostiola obseruanda ostendunt quę ex illorum incauta apertione mala sunt deriuata. Vidit Eua po-

Psal. 36. Iob. 40. Psal. 130 Ps. 100.

mum quod erat pulchrum, & aspectu delectabile, & ex aspectu capta ruit una cum posteritate in ingentia mala, uiditque mulierem se lauantem Dauid & animo iacuit, illo confossus blando telo, per cancellos prospexi iuuenem, ut prospecto illo ad se inuitaret, & alliceret impudens fœmina, ut igitur & nobis esset exemplo Christus non dimittendi tantum oculos quod modestiam indicat animi, sed extollendi, & dimittit ille illos, & ad uidendas & subleuandas nostras miserias tollit, auertendi igitur oculi sunt à uanitate, aperiendi & minimè claudendi ad calamitates proximorum spectandas, dum solo non simus aspectu contenti, sed quod Christus uitæ exemplum fecit, faciamus, ille conspecta necessitate de consulenda illa statim agit nulla interposita mora, non enim differenda sunt pietatis opera, presertim cum proximus laborat, ut manifestant illa quia iam triduo sustinent me. Multa hic, & ingenti digna consideratione hisce uerbis nobis proponuntur, imprimis diuina benignitatis in suos cura, quæ non claudit ad illorum miserias oculos, sed certissima illa sunt de illa à Dauide dicta, oculi eius in pauperem respiciunt, oculi domini super metuentes eum, neque uidet ille illas vt non compatiatur, ut non subueniat, sed ut opem optatissimam ferat, ut merito canantur de illo adiutor in opportunitatibus, in tribulatione sperent in te qui nouerunt nomen tuum, Vnde si quando quia pro maiori nostro commodo demissos ad illas uidetur habere oculos ut Dauidi uidebatur ita clamanti, respice in me & miserere mei, respice & exaudi me Domine ne spem deponat tuus, aut animo linquatur. Leuabit ille illos vt hodie fecisse uidemus, & consulet nobis pro benignitate sua, sed quod diuino prorsus amore animos inflammat illa sunt, quod momentorum habeat ille rationem, illorum qui illum sequuntur.

Gen. 3. *2. Reg. 11* *Prou. 7.* *Ps. 118.* *Pietatis opera nõ differẽda* *Text.* *Ps. 9. & 10.* *Psal. 85.* *Psal. 12.* *Expende & mirari.*

Expende & mirare,quia iam triduo,&c. Sustine igi-
Psal. 32. tur anima dominum qui exhibiti obsequij momen-
& 24. ta numerat. vt temporanea obsequia æterno benefi-
cio penset, & aduerte quod si illorum qui triduo il-
lum sustinuerunt tantam habuit ille curam,quantam
habebit ille illorum qui perpetuo sustinent, & quod
Psal. 93. non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia,
beatus homo qui sperat in te. Sed quæso ne opineris,
quod qui in hac subuenit suis necessitate non consu-
let omnibus,consulet omnino, sume uexatum audis
Danielem,consulit illi.

Dan. 6. Sed inter leones consuluit, in camino ignis consu-
& 14. luit,etenim & si non una modique unius fuerit tribu
& 3. latio iustorum, sed multæ, de omnibus liberabit eos
Psal. 33. dominus. consuluit quidem huic necessitati fa-
Prou. 3. mis, non affliget dominus fame animam iusti, in
diebus famis saturabuntur, & contingunt illis illa,
Psal. 32. inquirentes autem Dominum non minuentur om-
Psal. 33. ni bono.

Text. Sed uerissima illa sunt,clamauerunt iusti,&c. Et ex
omnibus tribulationibus eorum liberaui eos. Vnde
ememus panes? ô egregiam consultationem & Deo
dignam & si illi minime necessariam, qui sciebat
quid esset facturus, vt nos qui nescimus istis similia
Consultationes Christiano digne. consultemus qui enim pauperes inopia, morbis aut
quonis alio labore præmuntur, vnde his poterit para-
ri incommodis remedium? O viscera Christianis
digna,ô uoces,ô consultationes gratissimæ Deo, vti-
Text. les proximis, commodissimæ in præsentem futuram
Cur tentatur philippus. que vitam consultoribus. Hoc autem dixit tentans
eum, vt & notus ipse sibi fieret & nobis, ut consta-
ret quanta esset multitudo, & quam urgens illius
necessitas, non enim inquit habent quid manducēt,
constitit enim & ex Philippi responsis & ex Andreæ.
Eueniunt multa in huiusmodi tentationibus siue à
Deo factis siue ab illo permissis, ubi maxima latere

credidis-

credidiſſes, ualebis minora, quis in Centurione, & *Matt.8.*
Cananea tantam latere fidem credidiſſet ni tentan- *& 15.*
ti fuiſſent illi ? Aut quis ita demiſſam in Philippo &
Andrea uiris alioqui glorioſis ? quis in fœdis illis ca-
nis & turpedine denigratus ſenum qui inſidias para- *Dan.13.*
uerunt Suſanæ tantam libidinem, & in florido Io-
ſeph iuuene tantam caſtitatem & pudoris dilectio- *Gen. 39.*
nem ? latuiſſent multa imitatione digna, ni nobis il-
la manifeſtaſſet tentatio, carerem uſque Theſauris *Dan.3.*
illis inuiſis & abſconditis, ut in Daniele, in Michea
qui ſuos coram regibus uario modo animos manife- *3.Re.22.*
ſtarunt, in Eleazaro, in ſeptem adoleſcentibus. Vnde
Magnus Gregorius de Iobo loquens, neceſſe quippe
erat ut magnus uir & ſanctus, Deo ſoli ſibique co- *2.Mat.6.*
gnitus, quanta uirtute polleret ad imitandum cunctis
innoteſceret aperte nanque alijs uirtutis exempla nō *D. Greg.*
daret, ſi ipſe ſine tentatione permaneret, actum eſt er *lib.m.3.*
go vt uires, eius cunctis imitandas, ipſa uis pcuſſionis *c.1.*
oſtenderet, miſeranda etiam alia laterent quæ utile
fuit noſſe ut caueremus illá. *Text.*

Ipſe autem ſciebat quid eſſet facturus, ſcit in om-
ni euentu quid ſit facturus, ſed tentat nos morbis, fa-
me, bello & infortunijs alijs, ut nos nobis fiamus cō- *Baſil.lib.*
ſpicui, & ad illum accurramus, nam ut gubernatorē *1. de pa-*
nauis tempeſtas, athletam ſtadium, milites acies, ma *tient.*
gnanimum calamitas ſic tentatio Chriſtianum homi
nem probat. *Text.*

Dixit Andreas, eſt puer unus hic, &c. uerę noſtræ
ſunt uoces diffidentiæ iſtæ, noſtræ computationes an
guſtis qui ſumus animis & uiribus. Sed hæc quid
ſunt inter tantos ? plane pauca Andrea & inſufficiē- *Voces hu*
tia ſi tu tantę eſſes conſulturus multitudini, ſed mul *manę diſ*
ti ſunt illa, & quibus minime ſit opus, illi a quo *fidentia.*
non milliaria iſta, ſed omnia expectant ut det illis
eſcam in tempore, aperitque ille manum ſuam, &

implet

implet omne animal benedictione. Hoc latius,amplius & magnificentius est cōuiuiū, cuncta enim inuitata sunt & omnibus ita abūde consultū,vt uerissima sint illa, & implet omne animal benedictione.

Psal.144.

Hest.1

Denaris opus fuit Asuero,fuit Balthasari,& ciborum laboriosa inquisitione ut paucos illos suos pascerēt conuinas,sed erāt illi humani reges, at hic noster diuinus, neque denarijs neque panibus opus habebat ut suauissime & abūdantissime pascat suos. Cū igitur tu computationem illam facis homo,leua oculos, iacta cogitatū tuum in domino,spera in domino & fac bonitatem , & in habita terram,omne tuū studium in sequendo Christum appone vna cum tuis & labore insta & pauca quæ habes,in diuinis constitue manibus & multiplicabit ille.illa. Alto repone corde Dauidis illa,iuuenis fui,etenim senui & non uidi iustum &c.Quid igitur potissimum laboraturus es illud est omnino ut sis iustus. Facite homines discumbere,ò quam facile pij corrigūtur & quā sunt illa certa sapientis,peruersi difficile corrigūtur uel sola vultus mutatione corriguntur probi, per tristitiam vultus corrigitur animus delinquētis,plus proficit correctio apud prudentem, quā centū plagę apud stultum,uir prudens & disciplinatus nō murmurabit correptus, at de improbo & stulto uerissima illa sunt, si contuderis stultum in pila quasi ptisanas feriente de super pilo nō auferetur ab eo stultitia eius,en q defecerūt Apostoli ab opinione & cōceptu quē erāt habituri de magistri potētia, sola iussione corriguntur,facite homines discumbere,faciūt illi iussi,si humana examinare vellet ista ratio eadem omnino diceretquæ posset de fidei mysteris dicere,ac subdi omnipotētię,ratio,& diuinę se subijcit sapiētię quę sine numero est & quæ pręccipiūtur facit,nullo inito examine,nō enim ab humana ratione examināda sunt quæ Deus pręcipit sed faciēdo,si examinas-

Text.

Dan.5.

Psal.54.

Psal.36.

Text.

Eccle.1.

Ecclesi.7.

Prou.17.

Prou.25.

Prou.10.

Text.

Ratio subijcienda diuino precepto

examinassent illa Apostoli cum præcipitur illis, ite in mundum vniuersum & prædicate Euangelium omni creaturæ aut examinassent ista, non ita fuissent, obsequuti. Egregie igitur prudentissima Maria filij potentiæ & sapientiæ conscia dixit, in conuiuio quę cunque dixerit uobis facite. Hinc Bernardus uerus obediens mandatum non procrastinat, sed statim parat aures auditui, linguam uoci, pedes itineri, manus operi, & se totus intus colligit, ut mandatum peragat imperantis. Obediunt Apostoli magistro, obsequitur populus discipulis, Erant autem Apostoli orbis magistri futuri, & capita. Egregius & laude magna dignissimus ordo cum magistri diuinæ sapiētiæ auscultant discipuli, & quæ præcipit, illa faciunt, & populus obsequitur illis, relucet tunc magis ordo, quam cum milites obsequuntur ducibus, duces imperatori, imperator rationi. Discubuerunt numero quasi quinque millia. Numerosus satis fuit oculatorum testium numerus, ut ueritas constaret miraculi, & calumniatoribus locus non relinqueretur, condemnatur autem quam debeant esse uxores, & liberi cum uiris & parentibus unum, quando omnes personæ numerantur, & quam debeant isti honori cedere mariti, & parentis quando ille solus recensetur & numeratur omnium loco. Quemadmodum cum multi sint arboris rami non dicimus, nisi unam arborem, multa unius corporis membra, non dicitur, nisi unū corpus, & si grana multa sint, una dicitur spica, & si uuæ multæ, una uitis. Expende etiam quantum oporteat maiores obsequi Christo, illiusque discipulis, illis obsequentibus, obsequitur familia siue sedere illi præcipitatur, siue surgere, ordo facit nequid cuiquam deesset ex maioribus neque ex minoribus, sed ut cuique quod opus erat daretur ita ut superesset, & ut facilius ministraretur illis, ideo ab ordinis amatore & autore dictum fa-

Mar. 16. Luc. 9.
Ioan. 2.
D. Bern. de præce. & dispensati.
Inobediendo qui modus obseruandus.
Text.
Numerositas testium.
Expende
Simili.

cite homines discumbere. Non placent illi confusa & conturbata, quisq; quod sui est muneris absoluit. Christus panes frangit ac pisces, ab illius illa manibus accipiunt Apostoli, distribuuntque illa ad id enim datus illis fuerat panis, ut darent, non ut se ipsos ingurgitarent, ut hodie euenit multis. Multitudo accipit, neque solum miratur ordinem, potentiam, abundantiam, sed comedit auide & cum gustu, & suæ satisfacit fami, & diuinæ potentiæ liberalitatem miratur quæ ita copiosè consuluit. Mirare quanti habeat multitudinem Christus quam non contentus miraculosis illam cibis pascere, conuiuij ministros uoluit esse Apostolos, Apostolorum etiam modestiam mirare qui non sunt dignati ministrare multitudini, & seruos illius fieri, honorificentissimum ducentes quocunque ministerij genere, & cuicumque illo exhibito creaturæ præcipienti obedire magistro, hinc panis alij constituti distributores qui animos alit, ministrorum illi nomine gloriantur. sic nos existimet homo ut ministros Christi, &c. in omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros &c. Sed cur pane hordeaceo? ut res mirabilior fieret, neque ita mirum quod manna omnis saporis suauitatem haberet, quam quod panis hordeaceus ita saperet multitudini, sed id mihi mirum non est, nam & si iussu domini illud pluere nubes, hunc autem manus domini, quarum attactu & benedictione mirabiliora fiunt, multiplicarunt. Sed cur panes & pisces? ut terræ ac maris dominus agnosceretur & quod ille est qui multiplicat illa, omniaque subiecta esse illi, dominatur enim ille potestati maris, uertit illud in aridam cum placet, terminos constituit ne pertransirent fluctus eius, sed cur etsi, gratissimo, & sapidissimo illo pane iumentorum pascit suos imprimis ut se haberent ut iumenta apud illum, qui enim ita se habent verè sunt

Displicet Deo res inordinata.
Expende ut quisque quod sui erat muneris absoluit.
Christi in multitudinem fauores.
Panis animos alens.
1. Cor. 4 & 2 Co. 4. et Eph. 13. et Ga. 1.
Exo. 16.
Psal. 77.
Cur panes & pisces.
Psal. 64.

sunt homines,& desinunt iumenta esse,unde sapientissimus cum esset Dauid ait, ut iumentum factus sum apud te,& ut notum fieret quod quiquid tracta tur ab illo, eo quo dignum est modo, vnde corpus quia pecus pecorum pascit illud pane, animum quia cœlestis,cœlesti ut pote doctrina. Erat fęnum multum, nihil ex his quæ magni habent diuinæ literæ est parui faciendum,erat fęnum,neque sufficisse visum est Euangelistæ ita dixisse sed adiecit, multum imprimis, ut scias Deum indulgenter tractare suos, & quod amicos ille est quod sint apposita & munda quæ in proximorum fiunt ysus, non immunda perturbata & confusa & ideo iubet discumbere & super fœnum, eratque locus ille & sessioni, & commestioni, & recreationi aptissimus,erant igitur tapetes ex varijs colorum herbis contexti,mantilia, ut arbitror ex floribus ibi nascentibus, ut & mundi essent illi & odoriferi,nihilque deesset conuiuij maiestati,& ideo etiam superesse voluit & ut fragmenta colligerentur quod & in regijs conuiuijs fit,faxit bonitas illius ut nos æterno illo conuiuio fruamur, in quo cibus illi est,& conuiuis gloria, Amen.

Cur hordeo aceo pane aluit suos Psal.72.

Deus decoris & puritatis amicus.

Ornatus mensa.

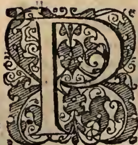
SALVTATIO.

Christus quod potissimum suo aduentu intendit cæcum fuit illuminare genus,luceq; illud suffundere ut fidei oculis ualeret spectare, quod nunquam cæca ualuit spectare humana natura.pręstititque quod in se fuit copiosissime istud, vnde dictus est, lux uera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum

Psal.118 *dum, commendatumq; postea fuit iã munus sacrosanctæ suæ doctrinæ enuntiatoribus, unde dicta illa est lux, præceptum domini lucidum illuminans oculos, declaratio sermonum tuorum illuminat, sed aßequi illi istud sine diuino beneficio & gratia minime possunt, precemur concedat nobis illam virginis purissimæ intercessione. Aue Maria.*

THEMA.

Præteriens Iesus: Ioan. 9:

RÆTERIENS Iesus vidit cæcum à natiuitate. Certissimum esse credentes, ut sæpius admonuimus, quod in diuina lege neque apex est quod careat mysterio. Neque verbum quod non sit illo plenum, intelligamus opportet id eo scriptũ ab Euangelista animo vt ostenderet quam erat opus hoc diuina misericordia dignum, vt hominis compateretur Solis beneficio à natura priuati. Rursum ut operis difficultas manifestaretur amplius nam uisum illi restituere qui casu aliquo perturbationem passus est pupillarum ut euenit Thobiæ, euenit & Paulo & si dissimile de causa utrique, non erat opus ita excelsum, ita rarum, & mirabile ut est oculorum in illo qui nunquam viderat, quæ veluti creatio oculorum est. Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate, Videt ipse cæcum,

Non est apex vacans mysterio.

Tob.2.
Act.9.

cum, uident & discipuli. tacet ipse cuius in ipso omnipotens misericordia iam loquebatur, loquuntur discipuli, non rogantes ut illi lumina restituat fortasse rei difficultate considerata & non satis pensata Christi potentia, ut contigit in panis & piscium multiplicatione, Hoc tantum faciunt & hoc curant ut eximat ille illos ab scrupulo quod genuerat in illis miserandi hominis aspectus, & uerbum sæpius à Christo repetitum, qui admonens quos sanabat ne iterum in peccata laberētur, in morbos illos incidisse ob peccata ostendebat, ita loquens ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius aliquod tibi contingat, Rogant igitur illi magistrum quis peccauit hic an parentes eius ut cæcus nasceretur? Oportet intelligamus ante solutionem, & explicationem propositæ à discipulis quæstionis, sæpe mala propter peccata euenire propria, ut euenere illa Antiocho, Nicanori, Ochoziæ, Achab, Sauli, Herodi, euenere Mariæ Sorori Aaron, Iezabel, Athaliæ, euenire etiam solere saltim temporanea filijs ob parentum peccata, in quibus tanquam in re gratissima sibi & suauissima, illi puniunt? Nam quemadmodum illa certa sunt quod vir ambulans in simplicitate sua beatos post se filios relinquet & digni illi sunt humana & diuina benedictione, quia piorum illi parentum pia sunt proles, ut ostendunt illa, benedictio sit tibi filij, quia boni & optimi viri filius est.

Ioan. 9. *Ioan. 5.* *Text.* *2. Ma. 9* *2. Ma. 3* *4. Reg.* *1. & 3. Reg. 2.* *1. Re. 31* *Act. 12.* *Num. 12* *4. Re. 11* *Prou. 20* *Tob. 7.*

Illa item, benedicat te Deus Israel, quia filius es viri iusti & timentis Deum, & eleemosynas facientis. Laudes expende & nihil inuenies ex his quæ mundi miratur uanitas sed quæ commendat Christiana ueritas & simplicitas, & qui huiusmodi paternæ probitatis & innocentiæ hæredes sunt, hæredes etiam sunt benedictionis illorum, & maledictionis illi de quibus, ex iniquis omnes filij qui nascuntur testes sunt nequitiæ aduersus parentes in interrogatione

sua

sua filij abominationis sunt filij peccatorum, & qui
Eccl.41. conuersantur secus domus impiorum, filiorum pecca
torum periet hæreditas, & cum semine eorum assidui
tas oppprobrij de patre impio queruntur filij qui
Luc.3. propter illum sunt opprobrio. Quia hac sunt peruer
sitate morum patribus similes, suntq; illi ut Ioannes
dixit genimina uiperarum puniuntur illi ut parentes,
quia peccatores sunt quemadmodum & illi.

Flagellantur multi paterno amore

Alij autem puniuntur paterno amore à Deo ut ex
citentur, expurgentur, & si quæ illis peccati labes hæ
sit flagello mundetur, flagellat ille hoc modo omnem
filium quem recipit. Multi autem ex illis quos æ-
qua amauit pietas diuina, exercentur laboribus, non
quia illis digni sint sed ut probitas, pietas, sanctitas,
strenuitas & in Deum fides illorũ manifestetur, qui
non murmurant correpti sed gratias agunt, qui rubo
similes incenso spei, & patientiæ uirorem seruant, ne
que flammis tribulationum consumitur ille, qui ut
aurũ igne probatum prodeunt illi è laboribus nitidio
res, defęcaciores, & prætiosiores, quoniam ut lima
ferri, poliuntur illi tribulatione, & vt diuino ædifi
cio optandi lapides laboribus expoliuntũr, æquãtur,
& perficiuntur, quibus in mensura laborũ gloriæ spe
ctat merces, utq; copiosior esset illa, fuere copiosio-
res, uirũ his similẽ beatum appellat Iacobus, beatus
uir qui suffert tentationẽ quoniã cum probatus fue-
rit accipiet coronam uitæ. His igitur utcũque iactis
excutiamus oportet percontationẽ, quando iam prin
cipio explicuimus unde illa habuerit ortum, neque
enim tanti discipuli magistri, & qui prudentiæ tanto
pere erat amator, & commendator, sine ratione aut,
ut dicunt, præter propositum erant perconraturi, sed
magistri illi memores doctrinæ & ceptæ ex illa utili-
tatis in scrupulum lapsi educi ex illo rogant ab illo,
quem scientiarum Dominum esse agnoscebant. Hoc
discipulorum munus si quis scrupulus, ex doctri-
na

Quid in multis tentatio & flagellum manifestet.

Exodo,3

Iacob.1.

Magistrorũ & discipulorum munus.

na magiſtri oritur, illum modeſte rogare ut liberetur, & eximantur ab illo. Magiſtrorum munus percontanti diſcipulo ſatisfacere. Sed rarus erit diſcipulus his ſimilis, & nullus magiſter ſimilis magiſtro, habet nũc ſuos Eccleſia diſcipulos, habet & magiſtros ut ſi quæ inciderit dubitatio conſcientiám vexans rogent illos. Condientur illorum conſilijs, ut ſale, illuminabuntur doctrina ut luce, & agrauante illos onere & pondere liberabũnt illos, & ſuo erga illos, amiciſſimè & benigniſſimè fungentur munere Chriſti illi facti imitatores, qui nequaquam reprehendit interrogantes diſcipulos, neque curioſitatis arguit, neque acerbe reſpondet, ſed ſuauiter & grate, grauiſſimè tamen & ſapientiſſimè, ut tantam tamque indicibilẽ decebat ſapientiam, ut & conſulti magiſtri benignè reſpondeant & amice, grauiter tamen & ſapienter, nè ignorantia reſpõſi aut pedica ſit diſcipulo aut dẽſiorib. tenebris offuſcet intellectũ illius Falſi prophetæ, & nefarij magiſtri in quorũ ore ſpiritus eſt mendax, ut planè ſunt hæretici omnes, hi non ſunt conſulendi, ſed comburẽdi. Quid euomet uipera niſi uirus, aut ſcorpio niſi uenenum? Ex huiuſmodi ollã in qua mors eſt, nihil omnino deguſtãtum, nam quẽmadmodum os iuſti uena eſt uitæ iniuſtorum ora uena ſunt mortis, & quemadmodum illorum uerba mala ſunt aurea, iſtorum uerba mala ſunt ferrea Tartareo incẽſa igni, & ut illa lucrari ſolent proximũ iſta perdere, reſponſum audi tanto enim certius, gratius, grauius, & maturius reſponſum eſſe ſolet quãnto grauior, maturior & ſapientior, qui fuit interrogatus magiſter, tantoque debet illud, & audiri attentius & haberi certius & magis pretioſum, interrogatus & conſultus alibi ſępe fuerat ab alijs, animo duplici inimico ſibi doctrinęque ſuę & diſcipulis contrario, & tamen ſemper fuere reſponſa mirabilia & illo digna, ut cum conſultus fuit de muliere adultera, de Cę-

Mat. 5.

magiſtri quales erga diſcipulos futuri.

Ezec. 13

Hæretici minime conſulendi.

4. Reg. 4

Prou. 10.

Pro. 25.

Expẽde.

Ioan. 8.

Luc. 20. saris numismate, sed etsi respondet ille semper nimia
cum sapientia non gaudet percontationibus illis ten-
tandi tantum animo propositis, gaudet tñ cum since
re proponũtur vt proponunt hodie Apostoli, sed sem
per certa, vera, & illo digna respondet, vt & Ecclesiæ
Seruandus modus in respondendo. magistri illius hærentes uestigijs semper certa, Ca-
tholica, vera, & Romanæ Ecclesiæ consona decretis
respondeant siue interrogentur illi animo simplici si-
ue duplici, siue tentandi illos animo siue discendi
ab illis. Non peccauit hic inquit, neque parentes
Text. eius vt cæcus nasceretur, &c. Sed ut manifestetur
Gloria manifestatio. gloria Dei in illo sine ullius, ita loquamur, graua-
mine gloria Dei alibi sæpissime fuerat manifestata
vt in beneficijs, leprosis, mutis, surdis & à Dęmone
Mat. 8. vexatis collatis, eratque hæc manifestatio digna glo-
Mat. 9. ria Dei, quæ in benefaciendo maximè manifestatur,
Mat. 15 vt solet manifestari hominum cum afflictum solan-
Mat. 7. tur, cum ignarum docent, cum inopi subueniunt,
cum debita remittunt, his enim rebus ueris verius
gloria manifestatur uera quam ludicris omnibus ina-
nis gloria mundi, cur igitur cum dispendio huius,
reique suauissimæ & pretiosissimæ illi & usus mirabi
lis, hodie gloriam suam manifestari voluit? Posse-
mus neque indigne consilio nobis sapientis indicere
Pro. 25. silentium inuenisti mel commede quod sufficit ex eo,
&c. Et in pluribus operibus eius non fueris curiosus,
Eccl. 7. nunquid dicit figmentum ei qui se fecit, quid me fe-
cisti sic?
Philo. li. de parti cul. legi bus. Vera tamen illa sunt sicut in corpore principatum
natura dedit capiti, cui summum locum tanquam
regium attribuit, reliquis membris omnibus quæ à
ceruice vsque ad imos pedes pertinent ei pro basi sup
positis, ita inter cæteros sensus imperium penes ocu-
los esse uoluit, ideo quoque hos, in sublimi colloca-
uit, ut principes, & quidem uarijs modis honora-
uit, &c. Si tamen omnia quæ hominibus largiun-
tur

tur beneficia sunt à diuina beneuolentia profecta, de bita nulli, nullus iniuria afficitur si non illi omnia do nentur. Neque enim in omnes Regum gratia eodem est modo effusa, sed euenisse isti mihi uidetur fortasse, quod euenisset homini cui thesaurus non daretur, quia qui daturus erat, paraturos illi insidias nouerat latrones, ac ita non creditus est isti thesaurus luminis oculorum, quia animi fortasse bonis ab animi latronibus expoliaretur. Præterea si quæ in domo nobili & magnifica fenestræ non essent apertæ, quia lux obfutura erat hospiti habitanti in illa, non id odio, aut contemptu factum, sed amore diceremus. Rursum si præter lucem, quæ hominibus & feris communis est, lux esset alia salutifera, excelsa diuina quæ neque feris esset communis, neq; hominibus uita feris similibus, si priori illi luci loco nō dato neque ostio aperto, secundæ huic luci daretur non grauamen id, sed beneficium esset. *Expēde ista omnia. Ostēdūt assertā ueritatē similia.*

Præterea illi quibus has clausit fenestras diuina sapientia nō tantum à magnis liberauit illa malis, quæ nobis humanæ & diuinæ testantur historię & quotidiani euentus & experimenta propria, sed locum illa dedit quieti, ut quiescit magis clausis fenestris corpus, quiescit quidem animus ac ueluti ad terrena qui bus distraheretur dormit, corde ad Dominum uigilante, & ut in naui quo illa magis clausa est, & ut lumini minus patet, securius nauigatur, quia non est locus per quem repleri possit illa aquis & ab illis damnum capere, earumque fluctibus & procellis mergi, ita & sæpe euenit istis, euenitque multis quod accipitribus qui dum operta habent illi capita, & opertis oculis mittes sunt, mansueti, & quieti qui statim quod aperiuntur efferantur. *Expēde similitudinem.*

Vt manifestetur gloria Dei in illo, uirtus inquam illius & potentia & quàm sit filius in omnibus ęqualis patri & diuinarum personarum potestas una. In- *Text.*

Modis numeris modis patris gloriam manifestauit Christus,
innume moribus, doctrina, miraculis, totus erat diuinæ &
ris glo- paternę glorię manifestator ille, nihil omnino erat
riam pa in illo quod illam non magis manifestaret, quam cœ-
tris ma li, quos gloriam Dei enarrare dixit Dauid, quia illi
nifesta- illius factura erant Christus factor & operator. Quā
uit filius speciosum huius mundi opificium, de quo Paulus,
Ps 118. inuisibilia Dei per ea quę facta sunt, &c. quia il-
Rom. 1. lius ille opifex erat, nullus ita sapientiam, potentiā,
Heb. 1. bonitatē, æquitatem & gloriam patris manifestauit
neque manifestare potuit ut Christus. Erat ille splen
Ioan. 14 dor patris & figura substantię eius, erat ita patri simi
lis, ut dixerit ipse Philippo, Philippe qui uidet me ui
det & patrē meum. Sed expende quod quemadmodū
nihil in Christo fuit quod patris gloriā nō manifesta
ret, nihil fere in nobis est quod, quod in se est, illā nō
obscuret, siue sermones audias, siue mores spectes, to
Rom. 2. tosque nos intus & exterius excutias. Inhonoratur
et Es. 52 ille, ut optimè Paulus per pręuaricationē legis, qui in
& Eph. lege gloriaris per pręuaricationē legis Deum inhono
36. ras. Quod aūt suis operib. glorificetur Christus & in
illis glorificetur pater mihi nequaquam mirum est,
quia illius illa sunt qui totus, ut dixi gloria est, sed qđ
nostris ille glorificetur operib. & sermonib. hoc mihi
mirum est, quid enim scintilla Solis poterit iuuare
Glorifica splendorem, aut drachmula vna immensis Dei diui-
tur pa tijs adijcere. Et tamē ille ipse ait, sic luceat lux uestra
ter quo- coram hominibus ut uideāt opera uestra bona, & glo
modo in rificent patrem uestrum qui in cœlis est, glorificate
nobis. & portate Deum in corpore uestro, & Dauid, glorifi-
Mat. 5. cabunt nomen tuum in æternum, Deus qui glorifica
1.*Co.* 6 tur in concilio sanctorum. Similia istis illa sunt, exal-
Psal. 75 tabo te Deus meus Rex & benedicam nomini tuo in
& 88. sæculo exaltabo te Domine quoniam suscepisti me.
Psal. 44 Illa item magnificabo Deum in laude, magnificate
Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idip
sum

sum, nequimus enim nos quidpiam addere ei quod immensum est, sed quia illius magnitudinem immensitatem & gloriam laudantes prædicamus, dicimur illum magnificare, & glorificare, ut optimi discipuli gloriæ sunt magistro, optimi filij parētibus. Sed quæramus cur dicto nō sanauit istum ut sanauit alterum cum dixit, respice? Videretur maior ista gloriæ manifestatio, quia à natiuitate cęcus erat iste. Omnino nō fuisset, nam & manifestata est illius potētia multis uarijsq; hic modis & mirabilibus illis, & manifestata in cœco multa in illo laude digna & immitatione ut constabit, Arguitq; in medico uariam eruditionē infirmorum obtenta curatio uarijs cum illa fit modis & medicamentis.

Cur uerbo nō sanauit cæcum.

Luc. 18.

Hæc dicens spuit in terram & fecit lutum. Hæc linguæ & operū harmonia magis fuit in Christo mirabilis quam omnis Dauidicæ musice & psalmorū cōcentus, etsi figura illius ille fuit, nam quod canebat ille ore, pulsabat sonareque faciebat in cithara manus.

Text.

Harmonia Christi.

1. Re. 16 & 19.

Sed quid oculis cum luto qui exiguo solent excæcari puluere? Aut qui modus fenestras aperiendi luto liniendo illas? Abeat à diuinis operibus humana ratio, ne se illis ingerat. Nolit noctua Solis splendorem infirmis suis oculis spectare, quid colubro cum cœlo? Quod humi pectore repit, neque se ualet ex illa attollere? Sileat loquax sapientia, subdat se & quā tula illa sit, agnôscat, quid cum Oceano stilla & cum abyssorū ꝓfunditate fouea pueri? Quib. excęcasset illa nitentia lumina, nitere illa facit uirtus diuina. Sed omnem cessare facit admirationē, & ad res omnes efficacem iam agnoscit lutum quando ex diuina illa saliua est confectum, quid illa non poterit, cum illius illa sit, qui rerum omnium est plasmator, & qui verbo omnia fecit, quod quia aereum minus efficax esse uidebatur ad sanandū, & ut illa omnia fierēt? Ex

Quid cū luto oculis.

Imbecillitas humanæ rationis.

Efficacia luti & uirtus.

Expēdi

chryſtallo & uitro contuſis & coniunctis quandam aiunt maſſum fieri chryſtallo ſplendidiorem, neque mirum, id eſt, quia utraque ſplendida ſunt, ſed ex luto fieri omni chryſtallo nitidiora lumina hoc mirũ eſt, ſed cur illa ex alia maſſæ confectione non fecit, ſaltem ex illa ex qua fiunt uitrei plane ut manifeſtum fieret, quod ille ipſe qui fuerat totius ex luto artifex erat & partis nobilioris ita eſſe agnoſceretur qui hominem ex limo formauit, & ut debita omnia fierent ordinatione. Dedecet uaſi argenteo terrea anſa, & terrea anſa, & terreo anſa argentea, quod aptum maxime eſt, cum utraque ex eadem maſſa ſint, non enim congruit cõmuni panno aſſuere cum diruptum eſt ex ſerica aut aurea tela partem aliquam.

Cur oculi ex luto & nõ ex alia maſſa formati. Gen. 2. Iob. 10. & 4.

Ne igitur luto neque aquę ſalutis aut uiſus recuperationem tribueret ille, ſed diuinę potentię, poſtquã luto linitus eſt iuſſum eſt illi, ut ſe lauet. Fuit autem cœcus expreſſum Chriſtianę obedientię ſymbolum, quę neq; reluctatura eſt diuinis iuſſis neque examinatura illa, ſed in omnibus obſequutura ſiue linire uelit illam luto, ſiue lauare ſubito ſe ab illo fuerit illi iuſſum, aut rationi minus conſona iſtis. Vnde egregia illa Alexandrini, quemadmodum ſi quis in Iſchomacho ſtudium poſuerit eum faciet agricolã, & ſi Lampidi nautam, & Charidemo imperatorem, & Simoni equitandi gnarum, & Pordici Cauponem, & Crobilo obſoniorum conditorem, & Archilao ſaltatorẽ, & Homero Poetam, & Pyrrhono contentioſum, & Demoſtheni oratorem, & Chryſippo dialecticum, & Ariſtotel. phyſicum, & Platoni philoſophum, ita qui paret domino, & cum datam ſequitur prophetiam, efficitur ad magiſtri enim imaginem Deus qui in carne uerſatur.

Cur miſſus in aquas Siloe. Cœcus symbolũ obedientiæ. D. Alexãdrin. li. 7 ſtrom.

Nullus aptior ad recuperandum animi aſpectum modus quam diuinæ ſe ſubdere potentię, & in illius obſequiũ ut iumentũ fieri illiuſq; ſe totũ cõmittere uoluntati.

Aptiſſima qua ſit ad re

uoluntati. Hinc magnus Chrysostomus, sicut lutum quocunq; manus se formans duxerit sequitur, ita hominem quæcunq; Deus iusserit ea sequi, & quæ ille intulerit grato animo perferre conuenit nihil omnino reluctando vel furiose addiscere quærendo idem fere Iustinus. Cedendum potius voluntati Dei sicut lutū obsequitur suo figulo, & Procopius, quemadmodum decet, ut iumenta nobis obsequātur, ita rōnem nostram obtemperare oportet Deo, ac si diceret sine reluctatione, sine examine, sed ea animi promptitudine qua cæcus iste. Recuperato à cœco uisu diuulgata est, ut par erat, tāti operatio miraculi, bona enim quæ à quocunque fiunt & si in abscondito fiant, sua se luce produnt, suo se odore manifestant, idq; tanto amplius quo maiora illa sunt. Erat hoc miraculū ingens, in homine notissimo factū & in publica uia, non fuit igitur mirum quòd spargeretur aliūm ptisq; pennis volaret fama illius, quod mirum mihi videtur nō tam est quod diuina sapientia Pharisæorū & Scribarum ingenio, calliditate, industria fuerit vsa in miraculi manifestationē & assertionē quam, quod tam stulta horum fuerit sapientia, ut existimarent obscurandū esse illorum dolis miraculū quod Christus manifestauerat, pueris illi similes, qui mann ante oculos posita obscurare se Solē, censent, quia illū illi non vident. Rursum q̀ beneficio quo cęcus visum recuperat, illi sua malitia visum amittant. Rursū & quā paruū ꝓfi ciat humana sapiētia in diuinā quā cū placet cogit il li seruire. Præterea q̄ breui & diuina pietas & veritas reddat doctos, & reddat cęcos, quia illa illuminat, du ces eorū qui sibi videntur videntes, qn̄ & cęcus iste ducere & docere ausus fuit Pharisæos, quātaq; sit veritatis uirtus, cui horum ita potens malitia nō valuit resistere, & ut reddat etiā discipulos suos intrepidos, quemadmodū reddit mendaciū timidos, pallent etiā adquæq; mētientes, veraces eodē semper sunt vultu.

experimenda animi lumina.

D. Chry. lib. in de prouidē.

Iustin de recta confessione.

Procopius in Leuit.

Miraculi manifestatio.

Pharisæorum stulta malitia.

Expende Considerationem digna, Cæcus duæ eorū qui sibi ipsis videntes:

Rursū, vt firmæ similis sit ueritas rupi, quæ cōstat & minime uariat etiam in homine infirmo & mendico, non.n. vt mutaret sententiam ualuit Pharisaica neq; potentia neq; sapientia. Est præterea consideratione dignum q illud ipsum q erat auferre gloriam Deo dare appellant istida, dicentes gloriam Deo. Vt uideas quam non sit in dæ & maleuolæ sapientiæ, fidendū, quæ inuertit & res & nomina. Rursum q quę parentes non sunt ausi quia non erant illi pari à Deo affecti beneficio, ausus est filius, multi enim filij parentibus in fidei confessione præstant, patribusque sunt præstantiores. Est etiam attentione dignum animi, quod quæ patres negare non potuere id sunt aperte fassi, ut quod filius eorū esset, quod cęcus fuisset natus, deposuere illi quę nouerant, quę certa ęiāt, quæ negare non potuerunt, ut optimi faciunt testes cum interrogantur, rationem eorum quæ filio contingerant filio dimittunt, qui, quia, si ætate non ualeret neque testimonium valeret ferre, dicunt ætatem habet de paucis ista dici possunt filijs qui etsi ætatem habeant uoleant reddere rationem eorum quę acceperunt à Deo beneficiorum reddit iste ita mirabiliter, vt illius sincera sapientia vulpinam pharisæorum calliditatem superet & gloriam Christo ex responsis paret, qui ut æternam nobis largiatur, faxit illius pietas.

Optimi testes.

Expende

SALVTATIO.

Nihil magis nobis potuit commendare diuinæ doctrinæ magisterium, neque manifestare illius quantopere indigeret mundus quam frequentia Christi Optimi Maximi in docendo, & quod summo illic diluculo in

templum ad docendum fuerit profectus, sed cum tanti id munus sit momenti, tanta illius mundo necessitas, ob ingentes illi deriuatas ex sui exercitatione utilitates, nequit illud a nobis debite & cum utilitate exerceri sine diuina gratia precemur virginem obtineat nobis illam, Aue Maria.

THEMA.

Et uenit iterum summodi luculo Iesus in templum & omnis populus uenit ad eum, sedensque docebat illos, &c. Ioannis. 8.

INnumera sunt quæ sub his uerbis latent mysteria, grauissima, & utilissima illa. Imprimis quanta sit docendi instituendique hominis dignitas, quando assidua illius exercitatione Christus sacrauit illam, uix unquam ab illa desistens, secundo quam sit illi salus hominum chara, & quam sit præsentaneum medium ad consulendum illi doctrina & prædicatio, cui ille tantopere insistit, populi etiam concursus & auiditas qui Christo diluculo ad docendum surgente nõ dormit ille, dignitas huius muneris non tam honorificant illam quæ in illius prę stantiæ significationem sunt dicta, quod sal sint prædicatores & lux mũdi, quod nubes illi sint, quod cęli, quod Angeli, ꝙ dij, quã quod Christus, æterna Patris sapientia huic muneri sese destinauerit, & illud nostu diuque exercuerit. Manifestant quę diximus, & q̃ esset in huius muneris diuini exercitationẽ propẽsus, quod

Dignitas diuinã doctrinã enunciantiũ. *Matt. 5* *Esai. 5. & 60.* *Psal. 18* *Mala. 2* *Psal, 81*

Psal.118 *dum,commendatumq́; postea fuit iã munus sacrosanctæ suæ doctrinæ enuntiatoribus,unde dicta illa est lux,præceptum domini lucidum illuminans oculos, declaratio sermonum tuorum illuminat, sed aßequi illi istud sine diuino beneficio & gratia minime posſunt,precemur concedat nobis illam virginis puriſſimæ interceſſione. Aue Maria.*

THEMA.

Præteriens Ieſus. Ioan. 9:

RÆTERIENS Ieſus vidit cæcum à natiuitate. Certiſſimum eſſe credentes, ut ſæpius admonuimus, quod in diuina lege neque apex eſt quod careat myſterio. Neque verbum quod non ſit illo plenum,intelligamus opportet id eo ſcriptũ ab Euangeliſta animo vt oſtenderet quam erat opus hoc diuina miſericordia dignum,vt hominis compateretur Solis beneficio à natura priuati. Rurſum ut operis difficultas manifeſtaretur amplius nam uiſum illi reſtituere qui caſu aliquo perturbationem paſſus eſt pupillarum ut euenit Thobiæ,euenit & Paulo & ſi diſſimile de cauſa utrique,non erat opus ita excelſum,ita rarum, & mirabile ut eſt oculorum in illo qui nunquam viderat, quæ veluti creatio oculorum eſt. Præteriens Ieſus vidit hominem cæcum à natiuitate, Videt ipſe cæ-

Non est apex vacans mysterio.

Tob.2. Act.9.

cum,

cum, uident & discipuli. tacet ipse cuius in ipso omnipotens misericordia iam loquebatur, loquuntur discipuli, non rogantes ut illi lumina restituat fortasse rei difficultate considerata & non satis pensata Christi potentia, ut contigit in panis & piscium multiplicatione, Hoc tantum faciunt & hoc curant ut eximat ille illos ab scrupulo quod genuerat in illis miserandi hominis aspectus, & uerbum sæpius à Christo repetitum, qui admonens quos sanabat ne iterum in peccata laberētur, in morbos illos incidisse ob peccata ostendebat, ita loquens ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius aliquod tibi contingat, Rogant igitur illi magistrum quis peccauit hic an parentes eius ut cæcus nasceretur? Oportet intelligamus ante solutionem, & explicationem propositæ à discipulis quæstionis, sæpe mala propter peccata euenire propria, ut euenere illa Antiocho, Nicanori, Ochoziæ, Achab. Sauli, Herodi, euenere Mariæ Sorori Aaron, Iezabel, Athaliæ, euenire etiam solere saltim temporanea filijs ob parentum peccata, in quibus tanquam in re gratissima sibi & suauissima, illi puniunt? Nam quemadmodum illa certa sunt quod vir ambulans in simplicitate sua beatos post se filios relinquet & digni illi sunt humana & diuina benedictione, quia piorum illi parentum pia sunt proles, ut ostendunt illa, benedictio sit tibi filij, quia boni & optimi viri filius est.

Ioan. 9. *Ioan. 5.* *Text.* *2. Ma. 9* *2. Ma. 3* *4. Reg.* *1. a 3. Reg. 2.* *1. Re. 3 1* *Act. 12.* *Num. 12* *4. Re. 11* *Prou. 20* *Tob. 7.*

Illa item, benedicat te Deus Israel, quia filius es viri iusti & timentis Deum, & eleemosynas facientis. Laudes expende & nihilil inuenies ex his quæ mundi miratur uanitas sed quæ commendat Christiana ueritas & simplicitas, & qui huiusmodi paternæ probitatis & innocentiæ hæredes sunt, hæredes etiam sunt benedictionis illorum, & maledictionis illi de quibus, ex iniquis omnes filij qui nascuntur testes sunt nequitiæ aduersus parentes in interrogatione

sua filij abominationis sunt filij peccatorum, & qui
Eccl.41. conuersantur secus domus impiorum, filiorum pecca
torum periet hæreditas, & cum semine eorum assidui
tas oppprobrij de patre impio queruntur filij qui
Luc.3. propter illum sunt opprobrio. Quia hac sunt peruer
sitate morum patribus similes, suntq; illi ut Ioannes
dixit genimina uiperarum puniuntur illi ut parentes,
quia peccatores sunt quemadmodum & illi.

Flagellātur multi paterno amore

Alij autem puniuntur paterno amore à Deo ut exercitentur, expurgentur, & si quæ illis peccati labes hæsit flagello mundetur, flagellat ille hoc modo omnem filium quem recipit. Multi autem ex illis quos æqua amauit pietas diuina, exercentur laboribus, non quia illis digni sint sed ut probitas, pietas, sanctitas, strenuitas & in Deum fides illorũ manifestetur, qui non murmurant correpti sed gratias agunt, qui rubo similes incenso spei, & patientiæ uirorem seruant, neque flammis tribulationum consumitur ille, qui ut aurũ igne probatum prodeunt illi è laboribus nitidiores, defæcaciores, & prætiosiores, quoniam ut lima ferri, poliuntur illi tribulatione, & vt diuino ædificio optandi lapides laboribus expoliuntur, æquātur, & perficiuntur, quibus in mensura laborũ gloriæ spectat merces, utq; copiosior esset illa, fuere copiosiores, uirũ his similē beatum appellat Iacobus, beatus uir qui suffert tentationē quoniā cum probatus fuerit accipiet coronam uitæ. His igitur utcũque iactis excutiamus oportet percontationē, quando iam principio explicuimus unde illa habuerit ortum, neque enim tanti discipuli magistri, & qui prudentiæ tantopere erat amator, & commendator, sine ratione aut, ut dicunt, præter propositum erant percontaturi, sed magistri illi memores doctrinæ & ceptæ ex illa utilitatis in scrupulum lapsi educi ex illo rogant ab illo, quem scientiarum Dominum esse agnoscebant. Hoc discipulorum munus si quis scrupulus, ex doctrina

Quid in multis tentatio & flagellum manifestet. *Exodo,3* *Iacob.1.* *Magistrorũ & discipulorum munus.*

na magistri oritur, illum modeste rogare ut liberētur, & eximantur ab illo. Magistrorum munus percontanti discipulo satisfacere. Sed rarus erit discipulus his similis, & nullus magister similis magistro, habet nūc suos Ecclesia discipulos, habet & magistros ut si quæ inciderit dubitatio conscientiam vexans rogent illos. Condientur illorum consilijs, ut sale, illuminabuntur doctrina ut luce, & agrauante illos onere & pondere liberabunt illos, & suo erga illos, amicissimè & benignissimè fungentur munere Christi illi facti imitatores, qui nequaquam reprehendit interrogantes discipulos, neque curiositatis arguit, neque acerbe respondet, sed suauiter & grate, grauissimè tamen & sapientissimè, ut tantam tamque indicibilē decebat sapientiam, ut & consulti magistri benignè respondeant & amice, grauiter tamen & sapienter, nè ignorantia respōsi aut pedica sit discipulo aut dēsiorib. tenebris offūsceet intellectū illius. Falsi prophetæ, & nefarij magistri in quorū ore spiritus est mendax, ut planè sunt hæretici omnes, hi non sunt consulendi, sed comburēdi. Quid euomet uipera nisi uirus, aut scorpio nisi uenenum? Ex huiusmodi olla in qua mors est, nihil omnino degustātum, nam quēmadmodum os iusti uena est uitæ iniustorum ora uena sunt mortis, & quemadmodum illorum uerba mala sunt aurea, istorum uerba mala sunt ferrea Tartareo incēsa igni, & ut illa lucrarı solent proximū ista perdere, responsum audi tanto enim certius, gratius, grauius, & maturius responsum esse solet quanto grauior, maturior & sapientior qui fuit interrogatus magister, tantoque debet illud, & audiri attentius & haberi certius & magis pretiosum, interrogatus & consultus alibi sępe fuerat ab alijs, animo duplici inimico sibi doctrinęque suę & discipulis contrario, & tamen semper fuere responsa mirabilia & illo digna, ut cum consultus fuit de muliere adultera, de Cęsaris

Mat. 5.
magistri æquales erga discipulos futuri.
Ezec. 13
Heretici minime consulendi.
4. Reg. 4
Prou. 10.
Pro. 25.
Expēde.
Ioan. 8.

Luc. 20. saris numismate, sed etsi respondet ille semper nimia cum sapientia non gaudet percontationibus illis tentandi tantum animo propositis, gaudet tñ cum sincere proponũtur vt proponuĩt hodie Apostoli, sed semper certa, vera, & illo digna respondet, vt & Ecclesiæ

Seruandus modus in respondendo. magistri illius hærentes uestigijs semper certa, Catholica, vera, & Romanæ Ecclesiæ consona decretis respondeant siue interrogentur illi animo simplici siue duplici, siue tentandi illos animo siue discendi ab illis. Non peccauit hic inquit, neque parentes

Text. eius vt cœcus nasceretur, &c. Sed ut manifestetur

Gloriæ manifestatio. gloria Dei in illo sine ullius, ita loquamur, grauamine gloria Dei alibi sæpissime fuerat manifestata vt in beneficijs, leprosis, mutis, surdis & à Dæmone

Mat. 8. vexatis collatis, eratque hæc manifestatio digna glo-

Mat. 9. ria Dei, quæ in benefaciendo maximè manifestatur,

Mat. 15 vt solet manifestari hominum cum afflictum solan-

Mat. 7. tur, cum ignarum docent, cum inopi subueniunt, cum debita remittunt, his enim rebus ueris verius gloria manifestatur uera quam ludicris omnibus inanis gloria mundi, cur igitur cum dispendio huius, reique suauissimæ & pretiosissimæ illi & usus mirabilis, hodie gloriam suam manifestari voluit? Possemus neque indigne consilio nobis sapientis indicere

Pro. 25. silentium inuenisti mel commede quod sufficit ex eo, &c. Et in pluribus operibus eius non fueris curiosus,

Eccl. 7. nunquid dicit figmentum ei qui se fecit, quid me fecisti sic?

Philo. li. de parti. aul. legibus. Vera tamen illa sunt sicut in corpore principatum natura dedit capiti, cui summum locum tanquam regium attribuit, reliquis membris omnibus quæ à ceruice vsque ad imos pedes pertinent ei pro basi supositis, ita inter cæteros sensus imperium penes oculos esse uoluit, ideo quoque hos, in sublimi collocauit, ut principes, & quidem uarijs modis honorauit, &c. Si tamen omnia quæ hominibus largiun-

tur

tur beneficia sunt à diuina beneuolentia profecta, de *Expēde* bita nulli,nullus iniuria afficitur si non illi omnia do *ista om-*nentur. Neque enim in omnes Regum gratia eodem *nia.* est modo effusa, sed euenisse isti mihi uidetur fortasse,quod euenisset homini cui thesaurus non daretur, quia qui daturus erat, paraturos illi insidias nouerat latrones, ac ita non creditus est isti thesaurus luminis oculorum, quia animi fortasse bonis ab animi latronibus expoliaretur. Præterea si quæ in domo nobili & magnifica fenestræ non essent apertæ, quia lux obfutura erat hospiti habitanti in illa, non id odio, aut contemptu factum,sed amore diceremus. Rursum si præter lucem, quæ hominibus & feris communis est, lux esset alia salutifera,excelsa diuina quæ neque feris esset communis, neq; hominibus uita feris similibus,si priori illi luci loco nō dato neque ostiō aperto, secundæ huic luci daretur non grauamen id, sed beneficium esset. *Ostēdūt asserta veritatē similia.*

Præterea illi quibus has clausit fenestras diuina sapientia nō tantum à magnis liberauit illa malis,quæ nobis humanæ & diuinæ testantur historię & quotidiani euentus & experimenta propria, sed locum illa dedit quieti, ut quiescit magis clausis fenestris corpus, quiescit quidem animus ac ueluti ad terrena qui *Expēde* bus distraheretur dormit, corde ad dominum uigi- *simili-*lante, & ut in naui quo illa magis clausa est, & ut *tudinē.* lumini minus patet, securius nauigatur, quia non est locus per quem repleri possit illa aquis & ab illis damnum capere, earumque fluctibus & procellis mergi, ita & sæpe euenit istis, euenitque multis quod accipitribus qui dum operta habent illi capita, & opertis oculis mittes sunt, mansueti, & quieti qui statim qđ aperiuntur efferantur.

Vt manifestetur gloria Dei in illo, virtus inquam *Text.* illius & potentia & quam sit filius in omnibus ęqualis patri & diuinarum personarum potestas una. In-

Modis numeris modis patris gloriam manifestauit Christus,
innume moribus, doctrina, miraculis, totus era diuinæ &
ris glo- paternę glorię manifestator ille, nihil omnino erat
riam pa in illo quod illam non magis manifestaret, quam cœ-
tris ma li, quos gloriam Dei enarrare dixit Dauid, quia illi
nifesta- illius factura erant Christus factor & operator. Quã
uit filius speciosum huius mundi opificium, de quo Paulus,
Ps 118. inuisibilia Dei per ea quę facta sunt, &c. quia il-
Rom. 1. lius ille opifex erat, nullus ita sapientiam, potentiã,
Heb. 1. bonitatẽ, ęquitatem & gloriam patris manifestauit
neque manifestare potuit ut Christus. Erat ille splen
Ioan. 14 dor patris & figura substantię eius, erat ita patri simi
lis, ut dixerit ipsę Philippo, Philippę qui uidet me ui
det & patrẽ meum. Sed expende quod quemadmodũ
nihil in Christo fuit quod patris gloriã nõ manifesta
ret, nihil fere in nobis est quod, quod in se est, illã nõ
obscuret, siue sermones audias, siue mores spectes, to
Rom. 2. tosque nos intus & exterius excutias. Inhonoratur
et Es. 52 ille, ut optimè Paulus per pręuaricationẽ legis, qui in
& Eph. lege gloriaris per pręuaricationẽ legis Deum inhono
36. ras. Quod aũt suis operib. glorificetur Christus & in
illis glorificetur pater mihi nequaquam mirum est,
quia illius illa sunt qui totus, ut dixi gloria est, sed qđ
nostris ille glorificetur operib. & sermonib. hoc mihi
mirum est, quid enim scintilla Solis poterit iuuare
Glorifica splendorem, aut drachmula vna immensis Dei diui-
tur pa tijs adijcere. Et tamẽ ille ipse ait, sic luceat lux uestra
ter quo- coram hominibus ut uideãt opera uestra bona, & glo
modo in rificent patrem uestrum qui in cœlis est, glorificate
nobis. & portate Deum in corpore uestro, & Dauid, glorifi-
Mat. 5. cabunt nomen tuum in æternum, Deus qui glorifica
1.*Co.* 6 tur in concilio sanctorum. Similia istis illa sunt, exal-
Psal. 75 tabo te Deus meus Rex & benedicam nomini tuo in
& 88. sæculo exaltabo te Domine quoniam suscepisti me.
Psal. 44 Illa item magnificabo Deum in laude, magnificate
Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idip

sum, nequimus enim nos quidpiam addere ei quod immensum est, sed quia illius magnitudinem immensitatem & gloriam laudantes prædicamus, dicimur illum magnificare, & glorificare, ut optimi discipuli gloriæ sunt magistro, optimi filij parentibus. Sed quæ- *Cur non* ramus cur dicto nō sanauit istum ut sanauit alterum *bo nō sa-* cum dixit, respice? Videretur maior ista gloriæ mani- *nauit ca-* festatio, quia à natiuitate cęcus erat iste. Omnino nō *cum.* fuisset, nam & manifestata est illius potētia multis uarijsq; hic modis & mirabilibus illis, & manifestata in cœco multa in illo laude digna & immitatione vt constabit, Arguitq; in medico uariam eruditionē in- *Luc. 18.* firmorum obtenta curatio uarijs cum illa fit modis & medicamentis.

Hæc dicens spuit in terram & fecit lutum. Hæc *Text.* linguæ & operū harmonia magis fuit in Christo mi- *Harmo-* rabilis quam omnis Dauidicæ musice & psalmorū cō- *nia Chri-* centus, etsi figura illius ille fuit, nam quod canebat *sti.* ille ore, pulsabat sonareque faciebat in cithara ma- *1. Re. 16* nus. *& 19.*

Sed quid oculis cum luto qui exiguo solent excæ- *Quid cū* cari puluere? Aut qui modus fenestras aperiendi lu- *luto ocu-* to liniendo illas? Abeat à diuinis operibus humana *lis.* ratio, ne se illis ingerat. Nolit noctua Solis splendo- *Imbecil-* rem infirmis suis oculis spectare, quid colubro cum *litas hu-* cœlo? Quod humi pectore repit, neque se ualet ex il- *manæ ra-* la attollere? Sileat loquax sapientia, subdat se & quā- *tionis.* tula illa sit, agnôscat, quid cum Oceano stilla & cum abyssorū ꝓfunditate fouea pueri? Quib. excęcasset illa nitentia lumina, nitere illa facit uirtus diuina. Sed omnem cessare facit admiratiønē, & ad res om- *Effica-* nes efficacem iam agnoscit lutum quando ex diuina *cia luti,* illa saliua est confectum, quid illa non poterit, cum *& ui-* illius illa sit, qui rerum omnium est plasmator, & qui *rus.* verbo omnia fecit, quod quia aereum minus efficax *Expēde* esse uidebatur ad sanandū, & ut illa omnia fierēt? Ex

chryſtallo & uitro contuſis & coniunctis quandam aiunt maſſum fieri chryſtallo ſplendidiorem, neque mirũ, id eſt, quia utraque ſplendida ſunt, ſed ex luto fieri omni chryſtallo nitidiora lumina hoc mirũ eſt, ſed cur illa ex alia maſſæ confectione non fecit, ſaltem ex illa ex qua fiunt uitrei plane ut manifeſtum fieret, quod ille ipſe qui fuerat totius ex luto artifex erat & partis nobilioris ita eſſe agnoſceretur qui hominem ex limo formauit, & ut debita omnia fierent ordinatione. Dedecet uaſi argenteo terrea anſa, & terrea anſa, & terreo anſa argentea, quod aptum maxime eſt, cum utraque ex eadem maſſa ſint, non enim congruit cõmuni panno aſſuere cum diruptum eſt ex ſerica aut aurea tela partem aliquam.

Cur oculi ex luto & nõ ex alia maſſa formati. *Gen. 2. Iob. 10. & 4.*

Ne igitur luto neque aquę ſalutis aut uiſus recuperationem tribueret ille, ſed diuinę potentię, poſtquã luto linitus eſt iuſſum eſt illi, ut ſe lauet. Fuit autem cœcus expreſſum Chriſtianę obedientię ſymbolum, quę neq; reluctatura eſt diuinis iuſſis neque examinatura illa, ſed in omnibus obſequutura ſiue linire uelit illam luto, ſiue lauare ſubito ſe ab illo fuerit illi juſſum, aut rationi minus conſona iſtis. Vnde egregia illa Alexandrini, quemadmodum ſi quis in Iſchomacho ſtudium poſuerit eum faciet agricolã, & ſi Lampidi nautam, & Charidemo imperatorem, & Simoni equitandi gnarum, & Pordici Cauponem, & Crobilo obſoniorum conditorem, & Archilao ſaltatorẽ, & Homero Poetam, & Pyrrhono contentioſum, & Demoſtheni oratorem, & Chryſippo dialecticum, & Ariſtotel. phyſicum, & Platoni philoſophum, ita qui paret domino, & cum datam ſequitur prophetiam, efficitur ad magiſtri enim imaginem Deus qui in carne uerſatur.

Cur miſſus in aquas Siloe. *Cœcus symbolũ obedientia.* *D. Alexãdrin. li. 7 Strom.*

Nullus aptior ad recuperandum animi aſpectum modus quam diuinæ ſe ſubdere potentię, & in illius obſequiũ ut iumentũ fieri illiuſq; ſe totũ cõmittere uoluntati.

Aptiſſima qua ſit ad re

uoluntati. Hinc magnus Chrysostomus, sicut lutum *superan-*
quocunq; manus se formans duxerit sequitur, ita ho- *da animi*
minem quæcunq; Deus iusserit ea sequi, & quæ ille *lumina.*
intulerit grato animo perferre conuenit nihil omni- *D. Chry.*
no reluctando vel furiose addiscere quærendo idem *lib. iii. de*
fere Iustinus. Cedendum potius uoluntati Dei sicut *prouidē.*
lutū obsequitur suo figulo, & Procopius, quemadmo *Iustin de*
dum decet, ut iumenta nobis obsequātur, ita rōnem *recta con*
nostram obtemperare oportet Deo, ac si diceret sine *fessione.*
reluctatione, sine examine, sed ea animi promptitudi- *Procopi-*
ne qua cœcus iste. Recuperato à cœco uisu diuulgata *us in Le*
est, ut par erat, tāti operatio miraculi, bona enim quæ *uit.*
à quocunque fiunt & si in abscondito fiant, sua se lu-
ce produnt, suo se odore manifestant, idq; tanto am-
plius quo maiora illa sunt. Erat hoc miraculū ingens, *Miracu-*
in homine notissimo factū & in publica uia, non fuit *li mani-*
igitur mirum quod spargeretur assium ptisq; pennis *festatio.*
volaret fama illius, quod mirum mihi videtur nō tam
est quod diuina sapientia Pharisæorū & Scribarum
ingenio, calliditate, industria fuerit vsa in miraculi *Pharisæ*
manifestationē & assertionē quam, quod tam stulta *rum stu*
horum fuerit sapientia, ut existimarent obscurandū *ta mali-*
esse illorum dolis miraculū quod Christus manifesta *tia.*
uerat, pueris illi similes, qui mann ante oculos posita
obscurare se Solē, censent, quia illū illi non vident.
Rursum q̄ beneficio quo cęcus visum recuperat, illi *Expende*
sua malitia visum amittant. Rursū & quā paruū pēsi *Conside-*
ciat humana sapiētia in diuinā quā cū placet cogit il *ratione*
li seruire. Præterea q̄ breui & diuina pietas & veritas *digna,*
reddat doctos, & reddat cęcos, quia illa illuminat, du *Cæcus*
ces corū qui sibi videntur videntes, qū & cęcus iste *dua corū*
ducere & docere ausus fuit Pharisæos, quātaq; sit ve *qui sibi*
ritatis uirtus, cui horum ita potens malitia nō valuit *ipsis vi-*
resistere, & ut reddat etiā discipulos suos intrepidos, *dentes:*
quemadmodū reddit mendaciū timidos, pallent etiā
adquæq; mētientes, veraces eodē semper sunt vultu.

Rursũ, vt firmæ similis sit ueritas rupi, quæ cõstat & minime uariat etiam in homine infirmo & mendico, non.n. vt mutaret sententiam ualuit Pharisayca neq; potentia neq; sapientia. Est præterea considerat one dignum ꝙ illud ipsum ꝙ erat auferre gloriam Deo dare appellant istida, dicentes gloriam Deo. Vt uideas quam non sit intidæ & maleuolæ sapientiæ, fidendũ, quæ inuertit & res & nomina. Rursum ꝙ quę parentes non sunt ausi quia non erant illi pari à Deo affecti beneficio, ausus est filius, multi enim filij parentibus in fidei confessione præstant, patribusque sunt præstantiores. Est etiam attentione dignum animi, quod quæ patres negare non potuere id sunt aperte fassi, ut quod filius eorũ esset, quod cęcus fuisset natus, deposuere illi quę nouerant, quę certa erãt, quæ negare non potuerunt, ut optimi faciunt testes cum interrogantur, rationem eorum quæ filio contingerant filio dimittunt, qui, quia, si ætate non ualeret neque testimonium valeret ferre, dicunt ætatem habet de paucis ista dici possunt filijs qui etsi ætatem habeant uolcant reddere rationem eorum quę acceperunt à Deo beneficiorum reddit istè ita mirabiliter, vt illius sincera sapientia vulpinam pharisæorum calliditatem superet & gloriam Christo ex responsis paret, qui ut æternam nobis largiatur, faxit illius pietas.

Optimi testes.

Expende

SALVTATIO.

Nihil magis nobis potuit commendare diuinæ doctrinæ magisterium, neque manifestare illius quantopere indigeret mundus quam frequentia Christi Optimi Maximi in docendo, & quod summo ille diluculo in

templum ad docendum fuerit profectus, sed cum tanti id munus sit momenti, tanta illius mundo necessitas, ob ingentes illi deriuatas ex sui exercitatione utilitates, nequit illud a nobis debite & cum utilitate exerceri sine diuina gratia precemur virginem obtineat nobis illam, Aue Maria.

THEMA.

Et uenit iterum summodi luculo Iesus in templum & omnis populus uenit ad eum, sedensque docebat illos, &c. Ioannis. 8.

INnumera sunt quæ sub his uerbis latent mysteria, grauissima, & utilissima illa. Imprimis quanta sit docendi instiuendique hominis dignitas, quando assidua illius exercitatione Christus sacrauit illam, uix unquam ab illa desistens, secundo quam sit illi salus hominum chara, & quam sit præsentaneum medium ad consulendum illi doctrina & prædicatio, cui ille tantopere insistit, populi etiam concursus & auiditas qui Christo diluculo ad docendum surgente nō dormit ille, dignitas huius muneris non tam honorificant illam quæ in illius pręstantiæ significationem sunt dicta, quod sal sint prædicatores & lux mūdi, quod nubes illi sint, quod cęli, quod Angeli, ꝙ dij, quā quod Christus, æterna Patris sapientia huic muneri sese destinauerit, & illud noctu diuque exercuerit. Manifestant quę diximus, & q̄ esset in huius muneris diuini exercitationē propēsus,

Dignitas diuinā doctrinā enuntiantiū.
Matt. 5.
Esai. 5. & 60.
Psal. 18
Mala. 2
Psal. 61

quod

quod nullum vnquam ad id exercendum tempus fuit importunū, nullus locus ineptus, nulla occasio ingra-
Luc. 19. ta, nulli auditores impedimento Erat docens quotidie, & iterum veniens diluculo in templum; nullus
Luc. 5. fuit illi locus ineptus docebat de nauicula, in plateis nostris docuisti. Semper docui in sinagogis vestris,
Luc. 13. in deserto sæpissime. Circuibat Castella in circuitu
Joan. 18 docens. Nulla fuit illi occasio ingrata quin captaret
Matt. 5. ille illam ad docendum etiam dum conuiua erat, nul
Mar. 6. li auditores siue turba esset copiosa, siue uniuersus
Luc. 7. populus, siue auditor unus, quam esset illi salus ani-
Luc. 6. *et* matum pretiosa & quam sitiret ille illam prædicta
18. manifestant, non enim desistebat ille a doctrinæ præ-
Joan. 8. dicatione, qua illis se consulturum sciebat, nam nullū
Joan. 4. neque appositius neque efficatius medium, quod quidem minime præstitisset in illam tantopere amasset, qui enim alius effectus erat doctrinæ aut quo illius tam frequens vsus tendebat & quorsum ille quotidie insisteret, & hodie diluculo ad prædicandum surgeret? Erat illi animarum salus pretiosissima; hanc cu-
Psal. 118 rabat, hanc sitiebat, & hoc modo parandam illam sperabat.]Sciebat doctrinam esse lucem ad pellandas animarum, tenebras, declaratio inquit Dauid sermonum tuorum illuminat, præceptum domini lucidum internos illuminans oculos. Sciebat illam morborum
Diuina omnium animi esse medicamentum efficacissimum
doctrina nō ut philosophica præcepta, ut ille dixit, sunt uerba
cōmoda. & uoces quibus hunc lenire dolorem possis, & magnam morbi deponere partem, sciebat illam uere esse expultricem uitiorum, à mandatis tuis in tuis intellexi propterea odiui omnem uiam iniquitatis, calamitatum uitæ solamen, iustitiæ domini rectæ lætificantes corda; cantabilem mihi erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. Vitæ ducem, consilium meum iustificationes tuæ, lucerna pestibus meis verbum tuum & lumen semitis meis, ac deniquæ

cuius

cuius fide & obseruatione non tantum à vijs suis impijs conuerterentur homines lex enim domini immaculata conuertens animas, sed æterna uita potirentur, quod illi erat in uotis, & ideo quod antiquis prophetis præcipiebat ille ipse faciebat, super muros tuos constitui custodes tota die & nocte non tacebũt, ò quam hæsere magistri vestigijs Apostoli, quibus fuerat à Domino præceptum, Euntes ergo docete omnes gentes. Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ. Et posuit in nobis uerbũ recõciliationis, pro Christo ergo legatione fungimur tanquã deo exhortãte per nos exhortamur & obsecramus pro Christo reconciliamini Deo, non cessaui per trienniũ nocte & die cum lacrymis monere unumquemq; uestrum. Qua propter contestor uos hodierna die quia mundus sum à sanguine omnium, non enim subter fugi quo minus anuntiarẽ vobis oẽ consilium Dei, quod vt præstaret Timotheus ita rogat obnixe, testificor coram Deo & Christo Iesu, qui iudicaturus est uiuos & mortuos & per aduentum ipsius & regnũ eius, prædica uerbum insta opportune importune. Nunc neq; nouisse uidemur muneris prę stantiã, neq; doctrinæ pondus, neque animarum quã sit pretiosum lucrum, neque quanta spectet merces lucrantes illas, quando tanto muneri, tã raro, tam frigide accingimur. Neque nouimus quam sint Deo ingrati tacentes & quod expectet illos supplicium quibusque & quam plenis ignominiæ nominibus notet Deus uæcordes istos, in non tradentẽ talenta ad usu ras ait, serue nequã, in tacentes, illa sunt canes impudentissimi, canes muti non ualentes latrare. Sed audio mutuo huius negletus doctrinæ culpam reijcientes in prædicatorem auditores, in auditores prædicator ait. n. prædicator animo linquor cum rarum specto populũ, aut cũ concurrentem illũ video nulla utilitate capta. Vtilissimũ ad ista Origenis consilim sicut

Fidei & obseruatio diuinæ doctrinæ.
Esai. 62
Mat. 28
Mar. 16
2. Cor. 5.
Act. 20.
2. Tim. 4
In multorum magistrorũ ignauiã.
Luc. 19.
Esai 56.
Querũtur cõi ænatores.

cut põtifices cũ offerebãt necessario erat eis prouidẽ dum neque macula inesse hostię, neque vituperationis vitiũ vt posset accepta Deo esse & grata, ita & qui Euangeliũ sanctificat & uerbũ Dei annunciat cu rare omnino debet, nequa in prædicando macula, ne quod indicendo vitium, nequa in magisterio culpa nascatur, sed, vt ita dixerim, si fieri potest semetipsũ immolet. se primũ vitijs iugulet & sua prius peccati mẽbra mortificet, ut non solum doctrina sed & vitæ exemplo discipulorum salutem oblationem suã acceptam faciat. Deo Vtraque occasio esse uidetur sed leuius illa.

Queruntur auditores de cõcionatore. Auditores dicũt nõ tã pure viuit ille ut cõcionatur aut nõ concionatur ita feruidè ita acutè, ita copiosè, ita ornatè ut pat erat tãto muneri destinato. Nõ sũt illius verba ui sapiẽtũ verba sũt quę & stimuli & claui appellãtur, Nõ nosti, ò auditor, quãti tua ista intersint, alioqui si mortẽ tuam si tam scires in huiusmodi aquã purissimã illam non bibisses, nequa *Expẽde similia.* quam chrystallinũ postulasses vas, si scires si huiusmodi panem non comedisses obiturum te mortem manducasses illum, candidus enim ille est & uiuificus etsi patella tibi non aducatur argẽtea, è solo col *Exod. 16.* ligebat filij Israel manna, ex asini mãdibula sitiens *Iudi. 15* Sanson bibit aquã, neq; tu aurea respuis grauia quod terræ sint admixta, & ex rosetis tamẽ ut olfacias rosas colligis, spinas relinquis, vñ etsi vera sint Plutarchi illa, ut in ludo sphęræ, alterius est cõmode mittere alterius scite excipere. sic in audiendo conuenit vtrunque suo fungi officio tum eũ qui disserit, tũ eũ qui auscultat, non definunt esse etiam uera illa, non oportet hoc animo ad audiendnm accedere, quoad spectaculum, puta, ut tantum delectemur, *Audiat concionator.* sed ut meliores efficiamur concionator autem non linquatur animo, neque desistat, & si auditor non profecerit. Certa sunt illa Chrysostomi,

nemo

nemo prudens arguit medicum, qui suum agit officium, ita concionator medicamentum ex spirituali doctrina confectum imponit auditorum posthac cura erit ut emendentur. Vide etiã homilia 33.34.& 45. in Genesim. Gaudet populi concursu Christus, & qđ surgente illo ut doceat diluculo non dormiat ille sed auidus recipiat ille animis quæ auidè dantur sitq; huiusmodi matutina surrectio indiciũ non tantum gustas qui ex doctrinæ auditione capit, sed & desiderij capiendi commodi ut in Christo fuit proficiendi, ô q̃ sunt ista felicia & grata Deo cum surgit diluculo ad docendum, magister proijciendi populo desiderio incensus & diluculo ad audiendum surgit populus eodem proprij profectus amore incensus.

D. Chry. lib. 3 in gen.

Auditores et magistri grã Deo.

Cum materiæ aptitudo iuuat artificem, cum terræ dispositio seminantem, cum infirmi uirtus & medicamentorum libens receptio medicum, cũ ingeniũ & promptitudo discipuli magistrum, gratissima est insumpta opera, & iucundus labor. Interim dum pietas Iesu ad capiendas animas surgit diluculo, surgit & impiorum malitia ignorans ad parandas pedicas illi, & adducunt mulierem in adulterio deprehensam, callido nimis ingenio non tam ut illius puniatur delictum & labes ista reipubl cę mundetur, sitq; alijs exemplo delinquentibus, neque diuinæ seruandæ legis zelo, neque fortasse intestino in illam odio, sed illius lapsu gaudent illi qui cruciari deberẽt, quia scribæ & Pharisæi erant, & ob uiolatam legem & irrogatam diuino iniuriam numini, & quia puniendam esset mulier ex infirmitate lapsa, his enim & alijs modis piæ cruciantur animæ timentes ẽt ne & ipsæ tententur, sed gaudẽt illi quia pedicas se inuenisse censebant, quibus caperetur Christus, hoc illis desiderium, hic perfidus animus, hæc impia mens!, nescientes miseri quod cogitationes cordis illorum audiebat auris illius.

Similib. dicta probantur.

Christi optimi maximi animus expende & dira pharisęorum pectora.

Expẽde ista.

Gala. 6.

Psal. 9.

Propo-

Psal. 9. Proponunt igitur illi animo, ut diximus, diro & duplici, sed comprehenduntur in consilijs quibus cogitant cognoscetur dominus iudicia faciens in operib. manuum suarum comprehensus est peccator, laqueũ parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam, foderunt ante faciem meam foueam, & inciderunt in eam.

Text. Scribens in terrã, opere indicans non tam displicere illi quod causam proposuerint, digna erat supplicio mulier & obseruationis legis amicus ille, nõ enim ideò institutæ sunt leges ut laxentur aut præ stulta misericordia scelera non puniantur, neque iudices sine causa gladium portant, sed displicebat animus liuore & odio in illum infectus, & quod tanta esset & tam stulta illorum impietas vt suspicaretur friuolis suis dolis & captionibus capiendum qui toties se cordium scrutatorem manifestarat, cumque importuna adhuc esset impietas, & quæ silentio illo & scriptione in terra non sibi respondisse arbitraretur rogat iterũ.

Leges quorsum institutæ

Rom. 13

Responsum expendite quo & se mitem ostendit & legis obseruatorem, & peccatorum propitiatorem, & sua illis impietate manifestata quomodo dedit illis abeundi locum cum minore rubore, iterum se ad scribendum in terram inclinans.

Expende quã splẽdeat in oĩbus sapientia Christi.

Neque ideo censeas nõ displicere scelera Deo aut non spectare illa magna supplicia, aut uolle illa à iudicibus puniri, & datas ab illo leges non seruari, & quas prudentiæ humanæ sanxit æquitas. uerissima enim illa sunt odisti omnes qui operantur iniquitatẽ, perdes omnes qui loquuntur mendacium, uultus aũt domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum ira & indignatio omni homini operanti malum, unde de adultero, maledictus qui dormit cum uxore proximi sui, hoc nefas est, & iniquitas maxima, ignis est usque ad perditionem deuorans & eradicans omnia genimina. Vnde dignissimè

Psal. 5.

Rom. 2.

Deut. 27

Eccl. 23.

mè Chryſoſtomus, etenim qui mulieris alienæ tenetur amore, qui ſcortis uacat ebrius eſt & quemadmodum is qui multum bibit merum ſeſeque ingurgitauit, illiberales uoces effundit, aliudque pro alio uidet, ſic & ueluti mero quopiam ſua cupiditate repletus neque ſana profert uerba, ſed obſcœna omnia, ſed illiberalia riſusque plena, aliaque pro alijs uidet cœcutiens ad ea quæ cernuntur, & idem ſicut nauclerus in portu naufragium faciens, ita uir poſt nuptialem portum aliena coniugia inuadens uel mulierem alienam curioſius ſpectans, nullam habebit defenſionem tam apud Deum, quam apud homines. Etiam ſi ſexcenties naturæ uoluptatem prætexat, unde dignisſimè in illos, illa ſunt Pauli ſanctiſſimi: an neſcitis quoniam iniqui regnum Dei non poſſidebunt? nolite errare, neque fornicari, neque idolis ſeruientes, neque adulteri, neque maſculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebrioſi, neque maledici, neq; rapaces regnum Dei poſſidebunt, poſſidebunt autem illud qui ab his, reliquisque uitijs læthalibus mundi fuerint, è quorum numero ut ſimus diuina faciat pietas. Amen.

Chry. oratio. 5. ad ver iude.

D. Chry. lib. 3.

1. Cor. 6.

SALVTATIO.

Sagittis ſolet homines multa occidere, Deus autem diuinæ ſuæ doctrinæ ſagittis multis ſolet uitam dare, ſunt enim illæ electæ & uiuificę. Illis uitam dedit Magdalenæ ob inflicta peccatorum uulnera mortuę iacenti, eundẽ uoluit ſuę doctrinæ enuntiatoribus eſſe ſcopum, uiuificare inquam animas peccato mortuas, Sed neque dirigere ſagittas, neque eiaculatis

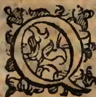
Eſai. 49.

xulatis ipsis uiuificare sine illius gratia ualent, precemur tribuat nobis illam uirginis purissimæ intercessione. Aue Maria.

THEMA.

De Magdalena.

Cur Christus in domo Pharisęi discubuit.

VORSVM, o bone, in domo Pharisæi discumbis? Non tu illorum ingenia nosti & quam sit malitia sua tuæ inepta doctrinæ? Sunt enim illi animo duplici, quod tu maxime detestaris, dolosa lingua, quod maledicis, sanctitatis simulatores, quod abominaris: iniqui omnium, quæ aut dicis aut facis, iudices. Omnia cum ingenti sapientia à Christo fiunt. Probro illi dabant, quo cum peccatoribus manducaret si nunc Pharisæi dedignatus fuisset conuiuium quanta esset querelarum data illis prauo suo iudicio occasio, cũ omnibus igitur manducat qui omnes cupiebat esse saluos, neque sine mercede manducauit, sed conuiuium conuiuio compensauit ille, cuius conuiua si fuisset ex animo Pharisæus omni conuiuio fuisset opulentius, & gloriosius, ut planè erat. Nam si ob id magnificẽtia conuiuij Assueri predicatur quod principes tyrannos & præfectos prouinciarum haberet conuiuas, quãto hoc splendidius quod Christũ habebat cõuiuam qui dominatur a mari usque ad mare? Qui non præfectus est prouinciarum neque illarum tantum dominus, sed orbis, & plenitudinis eius & eorum omnium quæ habitant in eo? O Pharisæe si scires donũ Dei, & quis est quem domi habes quanta illius sanctitas, pietas, magnificentia, gloria, & quis est quem tu pascis

Eccle. 2.
Iacob. 1.
Psal. 11.
Mar. 2.
Luc. 6.
Hest. 1.
Psal. 23.
Ioan. 4.

ſcis tu,ut te paſceret petijſſes ab eo, ut petito potu di ctum fuit Samaritanę,pauiſſetque ille te cibo qui nõ perijt,aqua ſalienti in uitam æternam pane uitã hominis confirmante, potaſſet & uino corda exhilaranti diuinis dapibus te ſaciaſſet, Sed conuiuium admiſſit ut ſeſe non eſſe perſonarum acceptorem oſtenderet, & quanta ſit ſanctitatis, ueritatis & innocentiæ fiducia,quæ illis ſe credit qui illius ſunt inſidiatores. Fecit etiam quod facere ſolent & reges cum venatũ pergunt qui humile paſtoris tugurium non dedignantur ingredi,& latere in illo damam aut ceruũ aut his ſimile ſpectantes,ſciebat diuinus animarum uenator in domum illam illius deſiderio incenſam Magdalenam uenturam,quam eſſet ipſe cœlo venaturus; & ideo neque tugurium illius maieſtati anguſtum, & ſi nobis illa domus alioqui eſſet, non eſt dedignatus, & ut ille & ſpectator eſſet pœnitentiæ illius & remiſſionis peccatorum & doctrinæ auditor quam in illius conuerſionem,docturus erat Chriſtus, & quam eſſet ille benignus qui non dedignabatur peccatores, ſed illorum patronum ſe agebat & multa alia quæ fecit digniſſima quæ in oculis Phariſæi fierent ne illius cauſa non facta ſuſpicaretur. Magna fuit ſemper bene docentium & uiuentium fiducia timida res iniquitas & dolus,latebras quærunt & ſpeluncas,ſolitudinẽ amant, conſortia uitant, aues illæ ſunt nocturnæ interdiu uolare non audentes, at pietas, miſericordia, humilitas,innocentia,uera doctrina,lucem amant,uideri optant,audire expectant, Phariſæos non uerentur. Qui graditur ſimpliciter,aiebat ſapiens,graditur confidenter,qui quæ furatus eſt uendit, aut adulterina pro ueris, ut ficticias gemmas uitiata numiſmata ſemper timido eſt animo, agnoſci nolet; lucẽ fugit; nullibi tutus quieſcit,at,qui uendit quæ ſua ſunt,aut quæ uera ſunt,bono eſt animo & minime timido; ac ita euenit qui furatã ſimulatione innocentiã aut ſanctitatem

Ioan. 6. *Pſ. 103.* *Vere ſanctitatis fiducia.* *Chriſtus venatori ſimilis.* *Expende* *Timida res iniquitas.* *Prou. 10.* *Expende ut prædicta confirmentur ſimilia.*

ctitatem uēdunt,& adulte ratam doctrinam hi conti nuo affliguntur metu,ad quęuis pallent,qui autē uere pius, uere innocens est,& illius doctrina solida, certa,pura,& in domo Pharisæi discumbit,coram illo opera sua facit,in illius auribus doctrinam suā pręs dicat. Et cum accubuisset ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix ut cognouit &c. O q̄ gaudet Deus huiusmodi accelerationibus,& quam sunt illi molesti qui uitæ emendationem differunt de die in diem, in rebus dubijs bona est consultatio,non nocet mora uera enim sunt, quæ quidam dixit cursus non est idem finis & consilij, in illo enim laudatur qui celerius cucurrit, in isto qui maturius consulrauit, at in rebus opertis & in quibus animæ salus uersatur & in tanta vitæ incertitudine periculum maximum est in mora, quis ignes fugiens quibus inspectato domus, est incēsa moram faciat? Quis ut rabidum uitet leonem cunctatur? Quis potens sese eripere à catena qua ducitur in triremen ut maria sulcet, aut in carcere existēs extremi supplicij afflictus metu euadendi occasione oblata non arripit momento illam? At ista umbra sunt si animi illa periculis compares, nulla igitur in istis interponenda dilatio est, sed implorandum diuinum auxilium ardentissime dicendo, accelera ut eruas me à tantis malis quibus miser uexor, Domine ad adiuuandum me festina,& tu accelera etiam & festina quærens Christum, ut te à tuis liberet malis, in rebus humanis in quibus festinatione fuit opus, nū quā qui sana fuerunt mente segnes fuere. Abigail stulto à Nabal exhibito responso Dauid uiri præstantissimi uiris, ruinam suspicata, domum festinauit parare munera Dauidi & obuia fieri illi, quod si distulisset actum erat de domo Nabal, festinauit Abigail & tulit ducentos &c.

Confidēs est uera innocentia. — *Text.* — *Expēde.* — *Non differenda cōuersio* — *Similiū certitudinē expende.* — *Psal. 30* — *Psal. 6.* — *1. Re. 25* — *Gen. 31.*

Fugientes Laban conspectum Rachel,& Iacob incensus ira Laban,& magna minans, quia furata fuisse

se

se illius adola suspicabatur Iacob, persequutus est illos & Rachel pericula metuens nulla interiecta mora festinans abscondit idola. Quin & Angelus cum moram faceret Loth in egressu Sodomæ uelut illius dilationem acerbe ferens, & quod in sibi ipsi, ac suis in tanto periculo cósulendo, aliquantulum uideretur tardus, illius manum apprehendit. *Gene. 19*

Dauid audita nefarij Absalonis coniuratione in illum facta & quanto illius caput in periculo uersaretur & illius tota familia, non cunctatur, nõ tardat sed ait, surgite fugiamus, neque erit nobis effugium à facie Absalon, festinate egredi, ne forte ueniens occupet nos, & si voces & opus, res essent insuetæ illi, qui timore nesciuit leones, neque terga uertere vnquam, at imminens urgebat periculũ, & filiũ metuit qui nũquã timuit hostẽ. Omnes igitur cũ cunctatio ob futura est propter periculũ imminens festinant, fugiũt, non tardant, & nos in re omniũ grauissima, in periculo omni periculo magis metuendo cũctabimur? Moram faciemus scientes, quod dies domini sicut fur in nocte veniet? Scientes, quod qua hora non putatis filius hominis veniet, ne tardes igitur conuerti ad Dominum & ne differas de die in diem, subito enim ueniet ira illius & in tẽpore vindictæ disperdet te. Egregia sunt illa Hugonis & Chrysostomi, si corporis morbũ patiamur oĩa facimus & tractamus, ut à molestia liberemur, anima uero nostra male habente tardamus & differimus, ꝑpterea nec à uitijs liberamur, in illa ætate qñ flauescunt crines, caro nitescit eburnea, oculorũ gẽmis, facies rosea decoratur, valetudo corporis uires subministrat, iuuenilis ætas uitæ spatiũ repromittit, qñ uigẽt ratio, uiget etiã corporis sẽsus, uisus acutior, auditus prõptior, vultus iucũdior, qui in hac ætate se domãt, & Deo se sociant præmiũ Ioãnis spectant, tales offerunt hostiam viuentẽ, Deo placentem immaculatã non aure, nõ oculo, non pede

2. Re. 15 *1. Re. 17* *Mora periculosa uitanda.* *Mat. 24 et Lu. 12* *Eccle. 5.* *Chrys. h. 40. ad Anthio.* *Hugo de e. austr. animi. li. 3. c. 12* *Phi 4 et Rom. 12*

non cauda carentem. Audiat hoc senum sera conuersio, quibus ex defectu senectutis aures obturantur, oculi turbantur & ut cuncta breuiter perstringam ipsi in se per se deficiunt. Vide de pęnitentia & conuersione non differenda Cæsarium Arelatesem h.26 & Chrysostom. h.75. in Mattheum. Tertullianum li. de pęnitentia. Ambrosius, si aurum tibi afferam non mihi dicis cras ueniam, sed iam exigis, nemo differt, nemo excusat, redēptio animæ promittitur & nemo festinat. Magdalena anteacti temporis ingenti dolore cruciata, añ actę uitę mores & detestationē demirans, plura animo uoluens quæ fieri non posse iā credebat à iudicio ua lente, diuinæ clementiæ thesauros demirata, quæ tot prouocata sceleribus uindictā non sumpsisset & quæ nunc ita, benigna & pia illam in se ipsam redire fecisset quę plus Nabuchodonosore fuerat alienata & cum belluis uitam agebat, ecce ut cognouit, cucurrit. Sed cur dicta est mulier quæ erat in ciuitate peccatrix? In primis ut cognosceremus, quod quæ huiusmodi morbis magis affectæ sunt, illæ omnino sunt quæ medico magis indigeant, illū sunt celerius quæsituræ. Rursum intelligamus quāta sit ignominia nominis mulieris sibi indulgentis, quod ut uitarent quando nullum illas spectaret suppliciū mortē erāt obituræ, obolet nomē ipsum, absurdū est, non ita illa offendunt stercus, limus, cœnum, quam quæ hoc nomine ut hodie sonat, notantur, dedecus sunt muliebris sexus. Abhominatio, labes, sæculi sui pernities, pedica diaboli, horrendum mōstrum, quod enim monstrum horribilius. Et propie naturæ magis aduersum quam mulier sine silentio, sine pudore, sine honestate, sine honore? quā mulier garrula, uaga, quietis impatiēs, & (qualis à sapiente graphice depingitur.) Basilisco si milis q aspectu necat, uipera quę saliua incātatrix quæ sermone & cui maxime ueneficę congruunt, nomina, illæ enim Philtris, hæc uel ipso cor-

Senes ex pendant Arelat. h.26. Chrys. h.75. in Matt. D. Amb. sermo de clemen. et ieiun. Magdalena conuersio. Dan. 4. Magdalena cur dicta peccatrix. Nominis ignominia ni tanda. Expendat qui moribus est impudicis.

poris.

poris habitu, illis ista congruunt maxime, commorari leoni & draconi placebit quem habitare cum muliere nequam, & quę dicta sunt de muliere rixosa, Melius est habitare in terra deserta quam cum huiusmodi muliere. Hæ sunt quæ occurrunt habitu meretricio, pręparatę ad decipiedas animas, à quibus facies est auertenda, quod summe illis debet esse cõfusioni, nam quod non dicitur de pardo, de tygride, de dracone dicitur de illis, Ne respicias in mulierem multiuolam ne forte incididas in laqueos illius, auerte faciem tuam à muliere compta. Aspectu necant, uerbis incãtant, tactu ac si flãmeæ essent adurunt, omnis mulier quæ est fornicaria quasi stercus à prætereuntibus in uia cõculcabitur. Fouea profunda est meretrix & puteus angustus, vnde Chrysostomus, ego quidem existimo nullã esse in hoc mundo bestiã comparabilẽ mulieri malæ, quid inter quadrupedia animantia leonę, sæuius? Sed nihil hac ferocius, quid in serpẽtibus dracone acrius? Neque hic quidem cũ muliere mala conferri potest, ò malum summum & acutissimũ diaboli telum, mulier, ò malũ omni malo peius, mulier mala. Lege sequentia in Chrysost. sermone de decollatione Baptistæ. Et quod summam illius miseriã explicat cum adhuc viuit illi sunt, non offeres mercedẽ prostibuli, respuit enim illam Deus, ut respuit hodie quæcunque ab impudente meretrice aut dicũtur aut fiunt etsi uirtutis speciẽ habeant. Harum consortium conuictum, colloquium, uitant, quæ sibi consultum nominique suo uolunt fœminæ plusquam scabie infectas galica, plusquam uitassent præsentanei ueneni serpentes, aut crocodilos, non tantum ne discant opera illarum & seruiant illarum sculptilibus, sed ne ignominiose illo nomine aspergantur, quo vel ex sola loquutione solent notari. Vnde illa, sicut boum iugum quod mouetur, ita & mulier nequam qui tenet illam quasi qui apprehendit scorpionẽ, de carbo-

Eccl. 25 *Pro. 21.* *Pro. 7.* *Eccl. 25* *Eccl. 9* *Prou. 23* *Chry. sermo de decollatio. Baptist.* *Deu. 23* *Vitandũ improborum consortium fœmina.* *Ps. 105.* *Ecc. 26*

nibus scintillæ disiliunt, morbos aspides sibilant, &
Prou.25 mulier fundit concupiscentiæ pestilentiam, quam Sa
D.Cipr. de singu lar. debi torum. lomon sic comparat dicens, De vestiměto procedit tinea, & de muliere iniquitas viri. Quæ autem hono rifico, nobili, honestarũ notantur nomine & studio- sæ illæ sunt pudoris & honestatis, plurisque habent
Honesta ris stu- diosa fe mina. nomen illud uita, nihilque illis charius est & pretio- sius, illud enim illis argentum, illud aurum, illud pre- tiosissima illis est gemma, immo vt arenam exiguam præ illius pretio & amore existimãt ista, istæ quibus
1.Reg.9 gloriosius est honestatis nomen, quam fuit corporeæ
2.Re.14 elegãtiæ Sauli, pulchritudinis Absaloni, fortitudinis
1.Re.17 Dauidi, diuitiarũ Salomoni, & quæ Ioseph similes
3.Reg.2 in his non laboris & periculi patientur ne obscuretur illud, quinus nomen hoc thesaurus est, honos decus,
Gen. 39 quæ huiusmodi sunt muliebris sunt gloria sexus, pa rentum gaudiũ, fratrum corona, cognatorum honos, populi decus, sunt lilia in transitu aquæ, thus redolẽs
Eccl. 50 in diebus æstatis, stellæ inter nebulas lucentes, Chri- sti bonus odor, intus exteriusque formosæ, de quibus egregia illa, Fundamenta æterna supra petram soli-
Eccl 26 dam, Et mãdata Dei in corde mulieris sanctæ. Fallax gratia, & vana est pulchritudo mulier autem timens Deum ipsa laudabitur, Pars bona mulier bona in par
Prou.31 te bona timentum Deũ dabitur viro pro factis suis,
Eccl.36 Ecce mulier quę erat in ciuitate peccatrix, Nominis, & uitæ per pertęsa, ut uitę mutatione, mutaret & om nia ut cognouit, Resciuit tanto medico illius egere
Expẽdi e similis vim. morbum, tanto purificatore illius labes. Venit & mi nime uacua, sed ut solent qui ex animo pęnitent quæ restitutioni obnoxia norunt cum ad confitendum per gunt iniecta in marsupio ferre vt illis restituãtur qui- bus debita erant, uas alabastri attulit, vnguẽto plenũ nequaquam in hoc auara quæ fuerat in alijs effusa,
Exo.35 cum e contra sæpe contingat in fęminis, plena.n.quę pretiosa sunt danda sunt ei, à cuius manibus ut opti-

me Dauid omnia cepimus, qui effusi sunt in his quę ad corpus, aut corporis inanem honore & male mēri tam indulgentiam spectant, miseri in his quæ ad animum Christi ve cultū expectant & sordidi & auari, nihil illi plenū dantes & vt Christi maiestatē & animi dignitatem decet, Magdalena animo magnifica, antiquæ effusionis non immemor, Christi maiestatis memor, non pauco unguento aromatico in nitidum uas infuso, uenit ad Christum sed pleno illo, uase etiā electo, leui, grato, & pretioso. Quis animo ualeat explicare lætum Magdalenæ dolorem & Christi optimi gaudium, de inuenta oue, de drachma perdita, de filia prodiga redeunte non tam de inuento thesauro lætantur homines, non tam captiui libertate filij nō tam gauisus fuit Dauid cum corruentē uidit ad illius pedes gigantem cui uitam erat ablaturus quam huius ad pedes prostratione, cui uitā erat daturus Christus, lacrymæ aquæ illi fuerunt Siloe, illuminarunt illam, aquæ Iordanis quæ à lepra illam mundauerunt, aquæ de quibus conuertit, terram sine aqua inexitus aquarum, de quibus mittit Chrystallum suam sicut buccellas ante faciē frigoris eius quis sustinebit? emittet uerbū suum & liquefaciet ea, percussit petrā & fluxerunt aquæ, petra enim cordis diuina percussa uirtute fecit è oculis aquas fluere, lexiuium quo lauās Christus super niuem dealbat, aqua cordis, succus salutifer, uera aqua Angelorū, quia Angelos exhilarat & homines puritate reddit quodamodo Angelis similes. Aquæ aquis mari rubri quodāmodo similes quia illis solet diuina benignitate mergi Pharao, cū exercitu, pluuia uoluntaria quam Deus segregauit hereditati suæ, de lacrymis egregia Chrysostomus, sicut post vehementes imbres, mundus aer ac purus efficitur, ita etiam lacrymarum pluuias serenitas mentis sequitur atque trāquillitas omnisque illa peccatorū tenebris offusa caligo dissoluitur, & sicut ex aqua & spiritu

1. Paral. 19. *Prapostera liberalitas.* *Luca. 15* *Gaudium Christi de recuperato peccatore.* *1. Re. 17* *Lachrimarum virtus & laus.* *Ps. 147.* *Vide de lacrymis D. Chry. Homil. 6 in Mat. & homilia 4. de penitentia.*

spiritu sic rursus ex lacrymis & confessione mundamur, Modo ne ad ostentationem istud faciamus. Et alibi, non sic semina delatus imber germinare, & crescere facit vt pietatis semen, excitat & vernare facit ex lacrymis ruens imber hic aīum detergit, irrigat mentem, gaudium pectoris Magdalenæ incredibili mixtū dolore. Sed superabat iudicio meo dolorē, gaudium & si nimius ille erat, exultabat cum Dauide & aiebat, cor meum & caro mea exultauerunt in Deum uiuum, lætetur cor meum non iam in quibus miserū misera solebat hoc me angit, sed ut timeat nomen tuum, blando, puro & cœlesti suffusa gaudio, aiebat, eructauit cor meum uerbū bonū dico ego opera mea Regi, non fallaci, ut solebam, mundo, non illius gaudijs male sanis sed Regi, Christo optimo maximo suauissimo mihi & benignissimo. Nō tam lætati sunt quotquot Christi beneficio fuerāt à morbo sanati, vt mundati leprosi, cęci lumine gaudētes, paralytici sanitati restituti, quam lętata est nobilissima Magdalena lepræ aī mundatione, oculorum animi lumine quo carens ambulauerat illa in tenebris, liberatione à paralysi, quæ miseram, ueluti compedibus uinctam, detinebat ne ad Christum iret. Sed quis te Magdalena tanta docuit ad impetrādam ueniam delictorum quę in hac schola rudis adhuc discipula es? Si de schola fuissent ista mundi in cuius uana, mutili & perniciosa doctrina, tota uersata es uita nō miraremur, sed in schola pęnitentiæ quam nunc primo salutas, quam nunc primum ingrederis, ea facere quæ exercitatissimi faciunt in ea, hoc admiratione est? Magistrum illa Deū habuit qui non spectat tempora ut quos priuato ille prosequitur amore in illius doctrina proficiant, docuit ille publicanū quæ sapiens ignorauit Pharisęus, docuit Centurionem quæ ignorauere scribæ, docuit Cananeam, quæ multæ fœminæ Hierosolymitanæ nescierunt, docuit Samaritanam quæ mulier nesciuit

D.Chry. ho.4. de paeniten. *Psal.83.* *Psal.4.* *Laetitia conuersæ Magdalenę.* *Luc.17.* *Luc.18.* *Luc.5.* *Expēde.* *Luc.18.* *Luc.7.*

Herodis, Subito quos ille illuminat uident, uix à Pau *Mat. 15*
li oculis exciderant squamæ cum iam plus ille aqui-
lis, de diuinis rebus uidebat, & si certissimum mihi *Ioan. 4*
semper fuit qui bonis naturæ dotibus prædìti sunt à
natura, ut ingenio præstanti, intellectu uiuaci, corpo *Act. 9.*
ris habitu egregie temperato quibus omnibus illi cul *Expēdē.*
pa sua abutuntur si quando diuino in se reddito bene
ficio uiam illi Dei aggrediuntur mirabiles in illa fa-
ciūt profectus temporis breuitate mirabili, ut si quis
gladium habet acutum cuius ille acie abutitur, si uta *Similia.*
tatur aliquando illa plura & citius scindet ille, quam
qui habet ilium hebetem, & obtusum. Si quis ocu-
lorum acie præditus est egregia, qua athomos ille So
lis & discernit & numerat, & quæ a longe nimis sunt
& uisu attingit, illius tamē usus in illa conuertit, quę
aut nullius momenti sunt, aut damni sunt alicuius
si in bonos illa conuertit diuino iuuamine usus plu
ra discernet ille quam qui lippis fuit à natura oculis
ac ita fuit quidem animo prædita Magdalena nobili,
ingenio præstanti, intellectu uiuaci, corpore egregie
composito. Obtenebrata erant in illa ista illorum *Præstan-*
abusu, resipit dinino beneficio, & quam in rebus *tia inge-*
mundi ludicris illa ostendebat aciem præstantiorem *nij Mag*
longe manifestat in diuinis, ista igitur omnia docue- *dalena.*
re illam ut à tergo esset domini, illius sacros & pu-
ritatis amicissimos oculos uerens, ut se ad illius pe-
des demitteret, quorum attactu esse purificandam
sperabat. Nihil illo non censens salutiferum, excelsū *Expēda*
& plane diuinum etiam si pedes essent docuit quæ e- *quæ fiāt*
rant ad lauandos illos necessaria, aqua inquam & au *à Mag-*
reum ad tergendum linthæum, docuit præterea quæ *dalena.*
illi gratior, quæ suauior, quæ iucundæ omni pretio
so liquore erat aqua, & magis odorifera illi effuso
unguento, est enim illa quæ è cordis fonte chrystal-
linos per canales oculorum stillatur, quæ ita effluxit
copiose, ut lauerit illa cuncta lauantes pedes Domi-
ni, &

Magda lena se, suaquè oia Deo dicat. ni, & aurea cæsarie terserit omni ex auro, acu pi-ctum linteolum superans, osculabatur illos in pacis ineundæ symbolum, unguento ungebat, seipsam res-que suas pretiosas Christo dicans, tacebat præ dolo-re, & pudore illa plus clamans quam Anna Samue-

Siletium clamās. lis mater, cum tantum illius, labia mouebantur & ab eo qui cogitationes cordis exaudit illius oratio est

1. Reg. 1. exaudita & concessa illi sanctissima proles. Sed quid apud diuinum Assuerum prouoluta pulcherrima ista

Hest. 5. obtinet Hester? Quid apud diuinum Dauidem for-mosissima & prudentissima ista Abigail? Plane quod

1. Re. 25 erat Regia & diuina magnificentia dignum, obtinuit quod optabat, quod petebat, & obtinuit illud ita abū danter, ut decebat non humanam maiestatem, quæ etsi amplissima dicatur, angustissima est, sibi ipsi sub-

Gloriosa compēsatio, illorū quæ ī Christi obsequi-um fecit Magdalena. uenire sæpe non ualens, sed qualem decebat diuinam quæ omnia quæcunq; uult potest, vnde ita cōpensata & remunerata gloriose videbis, quæ præstitit illa, illā sese à tergo cōstituit, Christus illam ante diuinos ocu los statuit, & in totius Ecclesiæ conspectu clarissimā fecit, illa sese in solum dimisit, Christus illam su-scitat de puluere ut sedeat cum principibus populi sui, illa pretiosissimas lacrymas præ dolore cordis ef-fudit, Christus ineffabili gaudio cor illius suffudit, &

1. Re. 2. circundedit illā lætitia, illa Christi purissimos pedes

Psal. 29. lauit, lauit ille illam gratiæ suę diuino liquore, & can didiorē niue reddidit, illa, aurea cæsarie pedes tersit, Christus illam aurea charitate magnificentissime di-tauit, illa unguento effuso odorifero sacros unxit pe

2. Co. 2. des, Christus illam clementiæ suauissimo unguento ita unxit, ut reddita fuerit Christi bonus odor in om ni loco, è peccatrice reddita est magistra pęnitētiæ, di uinæ benignitatis prædicatrix & non solum eorū qui errarunt dux, sed eorum qui in uirtutis uia magnos progressus fecerunt. Nulli unquam Reges fida illis aut necessaria obsequia exhibita ita cōpensarunt, ne-

que

que compensare potuerunt ut compensata fuere quę à Magdalena exhibita fuerunt, non Mardochei ab Assuero cum proditionem illi manifestauit ianitorũ, non Danielis cum obscuram interpretatus est Regi Balthasar scripturam, non Ioseph cum diuina reuelatione somnia explicuit Pharaoni, & si dixerit Assuerus sic honorabitur quẽ Rex uoluerit honorare. Prædicabat enim exigua illa, unius hominis uox coacta vna, & in populo uno, quos autem Deus ut Magdalenam honorat sacris suis & diuinis honoribus non unius hominis uox, ut dixi, coacta, neque in priuato populo, sed innumeræ, gaudentes uoces exultantes sonoris concentibus in cœlum homines illas extollentes prædicant, cantant populisque innumeris. Errantem uidistis Magdalenam sicut ouem factam in deuorationem bestiarum agri, uidistis illam captiuã, bonis animi misere spoliatam, grauissimis animi morbis afflictam, semimortuam, ut Samaritanum, tantum illi spes superat resurgendi, uidistis exosam illã domino, fratribus inuisam, populo suo suspectam, ita ut peccatrix illa diceretur, uidistis illam pro idolo corpus habentem qđ colebat, ornabat, pingebat, tota illius miseræ & fragili pulchritudini incumbens, sui rerumq; omnium laudabilium oblita, uidistis in corpore lilio candido, purpureo, ornato, dite, odorifero, pretioso, cũctis amabili, veluti in sepulchro iacẽtem animã, tetram, pallidam, Deo inimicam, nudam, inopem, insuauem, deformem, uillem, & modum quo obscuratum aurũ redditum est suo nitori, & omnis ista deploranda iactura in diuinum uersa est lucrum, summissione, pudore, deiectione, lacrymis, & inaudita pęnitudine, si quid igitur illius imitatores fuistis ò hoĩes imitatrices ò fœminæ, si uitæ nobis non placet error, si grata nobis non est dæmonis seruitus, si morbi animi non sunt iucundi, si inflicta aĩę mortifera uulnera nobis non sunt accepta, si odium in uos domini non

Hest. 6. *Dan. 4.* *Gen. 41.* *Honores diuini.* *Ex Magdalenæ cõuersione utilitas capienda.* *Psal. 118* *Luc. 10.* *Corpus idolum Magdalenæ.* *Sepulta anima Magdalenæ.* *Doctrina utilis.*

est gratum, si in tanto periculo uersari uobis non est securum, quam habuistis magistram erroris, habete emendationis, & pœnitentiæ dimittite uos, rubore suffundimini, flete.

Pulchritudo Magdalenæ qualis. Erat antea Magdalenæ pulchritudo sterquilinium candido & purpureo linteolo contectum, erat sepulchri dealbatio, erat illa uas argenteum cęno plenum, eburnea arcula plena carbonib⁹, aurea pyxis insuaui referta liquore, erat quod de fatua muliere fuerat à sapiente, sapienter dictum, in auris aurea in narib. suis,

Similia probant. non nouerat illa pretium pulchritudinis & ad quid ab artifice Deo facta, erant illius labia mortiferum

Prou. 11 mel distillātia, uerba illius oī philtro potētiora illius lumina, lumina adurentia. Erant illius capilli rete ex-

Magdalena laqueus & pedica. pansum, erat tota pedica, laqueus fouea, in cuius pulchritudine multi perierunt, & à qua auertendi essent oculi, tota huic negotio intenta, iam perfecte pulchra est lachrymarum aqua salutifera lota, quæ super niuem dealbat, & omnes maculas tollit, pudore

Magdalena quādo perfecte pulchra. purpurata qui omnem uincit (ut dicunt) colorem, iā illius oculi lumina sunt cœli & uitę fontes, iam illius labia distillantia myrrham primam quæ uenefica uerba proferebant, iam illius os uena uitæ, quæ mortis erant uerba, mala aurea in lectis argenteis, illius ca-

Cant. 5. pilli Solis radij illuminantes, qui nubium erant fulmina, iam non sunt ūt antea auertendi oculi ab illa,

Prou. 10 sed in illam conijciendi, iam pyxis illa est aurea non plena cęno, sed plena cęlo, iā domus illa est eburnea,

Prou. 25 domus est Dei, vas argenteum diuina gratia infusum, iam in auris illa est aurea ex Ecclesiæ auribus pēdet,

Gen. 31. iam similis illa est Racheli, Abigaili, Iudith, Hester,

1. Re. 25 quæ pulcherrimæ cum essent, animis erant pulchrio

Iudic. 9. ribus, iam omnes uocat ad pęnitentiam quos reuoca

Hest. 6. bat ab illa, uiamq; docet qua amissa recuperent, ni perire in æternum uelit. Sed hoc sensatos omnes in admirationem rapit, quod cum tot sint sequentes Magdale-

dalenam errantem, & tam raræ quæ sequuntur pœnitentem, omnes remissionem peccatorum se consequuturas sperant, sine lacrymis, sine dolore, sine confessione, sine pœnitudine, sine emendatione, sine legitima confessione, & gloria potituras, quã non hac tm̃ admiranda pœnitẽtia, quæ ante Dñi pedes tota agit, sed pœnitentia per totam uitam durante consequuta illa est.

Huic ante confessionẽ sunt similes qui bonis à Deo concessis abutuntur, siue corporis illa sint, ut Magdalenæ, siue fortunæ siue animi, in quos congruunt quidem illa quæ de abusu prosperitatis dicta sunt à Gregorio, iram contra nos superni iudicis inextinguibiliter accendimus, si contra benignitatem illius ẽt ex ipsa sua largitate pugnamus qui si saperent in omni nõ quæsita, non oblata diuinã maiestatem offendẽdi occasione, sed ad quam & pretio & precibus, & mille alijs modis allicerentur dicturi erant, & apud se reputari, quod ne Deum & hominem offẽndere [illegible]colebat Ioseph, ecce Dominus meus, omnibus mihi traditis ignorat quid habeat in domo sua, neq; quidquem est est quod in mea nõ sit potestate, & nõ tradiderit mihi præter te, quæ uxor eius es, quõ ergo possum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum. Sed abutuntur illi beneuolẽtia Dei in suam elationem, & pro xinnorum depressionem, ut abutebatur Assueri Amã, quos non dissimilis spectat euentus, utentes autẽ quo debent modo, illa gloria spectat quam mihi & uobis.

Lib. 6 in c. 3. & lib. 30 c. 8.

Expẽdẽda ista. *Gen. 39.*

Vide rogo diuũ Greg. li. M. 30. cap. 18. *Hester. 6*

SALVTATIO.

Mirum est quam sit Christus præsens suis, & quam paucis egeant illi. Vt opituletur opera que ferat, præsens id nobis manifestat euentus. Breuissima illa sunt: ecce quẽ amas, &c.

& tamen

& tamen cumulatiori illas afficit beneficio quam aut petiere aut concepere animis, uitam donat fratrem defunctum, quẽ ille præcabantur uiseret infirmum. Vt nobis ad sit, tribuatque suæ gratiæ opem breuissimis Angelicæ salutationis uerbis precemur uirgine interueniente. Aue Maria.

THEMA.

Domine ecce quem amas infirmatur.

Cur suos in morbos labi permittat Deus.

NON sine magna diuina profunditate cõsilij Deus optimus maximus in morbos, & labores permittit incidere suos, ne odij hæc semper signa habeantur, & ne mala ista corporis mala semper esse credantur, alioqui non quos diligit ille incidere permisisset in illa. Hinc videmus caligantem Isaach, cœcũ Thobiam, morbo afflictum Dauidem, pedibus claudicantem Iacob, & Lazarum dilectum præ grauitate morbi iacentem in lecto, & de illis qui ob illorum scelera Deo non erant amici audimus illa, quia non est respectus morti eorum, & firmamentum in plaga eorum, in labore hominum non sunt, & cum hominib. non flagellabuntur, & è contra etiam sæpe uidemus pios & iustos salute & prosperitate modeste gaudentes, nefarios & impios & sua abutentes potentia mot bis grauissimis vexatos, vt Antiochum quem sui præ fętore ferre non poterant, & de cuius morbi execratione ita sacræ loquutæ sunt literæ præ fętore graua bat exercitium, uidemus & Herodem.

Gen. 27. Thob. 2. Gen 32. Psal. 6. Psal. 72

Quã distent piorum flagella a flagellis impiorũ

Act. 12. Heb. 12

Omnia Deo mira suaui a te temperante & disponente, distant tamen flagella ista, quod quæ piorum

sunt flagella sunt filiorum pro quibus illa sunt Pauli, flagellat autem omnium filium quem recipit. Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri,& non filij estis, & paterno illa amore cum dentur, dantur ut ardentius ament Deoque hæreant, vt ab illo se pendere agnoscant, ad illũ, vt hodie sacræ istæ sorores confugiant, illius se opis indigos semper intelligant, & multæ uariæque uirtutes quæ sine huiusmodi patientiæ exercitio laterent, iu usus pios manifestentur, & ut constet quod non tã tum salutis,& prosperitatis tẽpore diligunt illi Deũ, sed etiam laboris & aduersitatis, cum utraq; ab illius diuina manu sibi immitti intelligant, Hinc illæ Iobi viri Dei amicissimi, & nobilissimæ & fidissimæ uoces, Dominus dedit, dominus abstulit, sit nomen domini benedictum, quæ cum nimia cum suauitate & vtilitate explicentur à magno Gregorio ipsum audite, Non ait dominus dedit, diabolus abstulit, sed dominus dedit dominus abstulit, fortasse erat dolendum si quod dominus dedit, diabolus abstulisset, at postquam non abstulit, nisi ipse qui dedit, sua recepit non abstulit, magna quippe cõsolatio est nobis in eo quod displicet, quod ordinante ergo nos agitur, cui nihil nisi rectum placet, infligitque flagella illa Dominus aut infligi permittit, quia cum momentanea sint, æterna sunt mercede compensanda,& quo illa plura aut maiora copiosiori mercede.

Expẽde quid iusti flagellãtur à Deo.

Greg. li. Mor. 2. cap. 18.

D. Gre. uerba cõsolatio-nis plena.

Hinc illæ Pauli animosæ uoces, Repletus sum cõsolatione, superabundo gaudio. Explica quibus in rebus ò Apostole, in diuitijs fortasse coaceruandis, in honoris splendore, in dignitatis culmine aliquo? inferiora ista sunt quam quæ augustissimum magni Apostoli Pauli pectus possent exhilarare, in tribulatione inquit,& exuberantis ille gaudij ratione reddens ait, Id enim quod momentaneum est & leue tribulationis nostræ, tibi ò Paule amanti, tibi ex corde Deo fidẽti,

2. Cor. 7.

2. Co. 4.

Tibi

2.Co.11 Tibi Robore animi prædito mirabili, quæ longiſſima ſunt ut fuere illa momenta uidentur. In laborib. plurimis, in carcerib. abundantius, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter, quæ grauiſſima ut illa, leuia, ter uirgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, nobis momẽtum tribulationis, quo digniſſime & miſericordiſſime uexamur perpetuitas eſſe uidetur, & quod vncia doloris eſt, pondus grauiſſimum.

Vide rogo. Gre. lib.m.14 c.17. & 18. ibi iſtorum longa & gratiſſima expoſitio.

Hinc Iobum uirtutis abſolutiſſimum exemplar audimus dicentem, & uos contra me erigimini, & arguitis me opprobrijs meis, ſaltem nunc intelligite, quia Deus non æquo iudicio afflixerit me & flagellis ſuis me cinxit.

D.Baſil. in 5.Eſ. Egregia ſunt illa Baſilij, quemadmodum qui uineã putant, aſtringunt eius uites, & internę continent, ut maiori cum temperamento procedat ad proferendos vtiles fructus, ad eundem modum contingit animi aſſiduitati laborum propendenti & incuruatæ quodam modo in ſe contrahitur ſeque vtiliter demittit, atque humiliat, & ad ſui diligentiorem cuſtodiam retrahitur, è contrario quæ indulgenter ac remiſſe uiuere ſinitur perinde ac uinea, quæ piam neglecta luxuriat, & ſilueſcit ſarmentis ſeque effundens natiuo ſucco exhauritur. Alia flagella ſunt quibus pro benignitate ſua utitur Deus, ut errantes in uiam ſalutis reducat, & vitiorum morbidis humoribus plena pectora, amara illa potione euacuet, & felle illo ſua culpa cęcos illuminet vt Thobiam ſine illa illuminauit, & multos quos proſperitas quodammodo de mentauit, & ſui & aliorum fecit obliuiſci in ſeipſos uidere cogat, ut olim Nabuchodonoſori euenit. Hinc precantẽ Dauidem audis, imple faciem eorum ignominia & quęrent nomen tuum. Eſt autem ignominioſa uiris ſenſatis non exigua tribulatio. Et idem de nigratis Iſraelitis, cum occideret eos quęrebant eum & reuertebantur,

Egregia iſta magni Baſ.

Tob.2.

Dan. 4.

Pſal. 82.

Pſal. 77.

bantur,& diluculo ueniebant ad eum, & hoc animo se multos punire declarat Dominus inquiens, super quo percutiam uos ultra addentes præuaricationem, alij autem ut mancipia flagellantur, ut Antiochus ut diximus, & Herodes. *Esa.i.* *Hier. 2.*

Ecce quem amas infirmatur. Imprimis quanta sit concordia sororum manifestatur, quando utriusque una est sentẽtia eadem de Domino fiducia, idẽ in fratrem amor, hoc erat feruens Apostoli in suos desiderium, hoc obnixæ efflagitabat ab illis, si quæ consolationi Christo, si quod solatium charitatis, sed plenas fiduciæ dilectionis, & gloriæ uoces fiduciam & dilectionem docet breuitas deprecationis gloriam. Ecce quem amas, quæ enim gloria dari potuit Lazaro splẽdidior, excelsior, præstantior quam de illo uere dici, quod ab eo diligitur qui summus, qui maximus qui optimus est? O ingenium sororum, à Pharisæorum ingenio diuersissimum, qui in multiloquio putauit se audiri. Huiusmodi precationes sunt quæ nubes pẽnetrant & à Domini conspectu non recedunt uacuę, huiusmodi orationes uirgulæ fumi sunt, & vniuersi pulueris pigmentarij, has appellat clamores Deus, & si ab homine non audiantur. *Concordia commendatur.* *Phil. 2.* *Mat. 6.* *Eccl. 35* *Cant. 3.* *Exo. 14.*

Sunt huiusmodi precationes pennatæ, quæ celleri me in Deum uolant, uiuæ, ignitæ, sonoræ, & quibus oblectatur ille super vitulum nouellum cornua producentem & vngulas. O verborum, in fœminis auaritiam laudabilem, qua utuntur non tantum in rebus profanis, ad istas enim mutæ sunt illæ, sed etiam in sacris, quia affectus & fiducia non sinunt vagari illas, huiusmodi precationes ex toto corde fieri dixit Dauid, Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, Clamaui in toto corde meo exaudi me Domine. Hæc omnino erat à nobis ambienda amicitia quæ sancta, quę potens, quę benefica, quę liberalis, quę benigna, quæ firma, quę commodi, *Ps. 68.* *Ps. 118.*

O & glorię

& glorię plena est, Quæ tunc maxime adest cum o-
pus est, quę semper & ubique, & in omni euentu ami
cis suis est pręsens, & ad quam non est cui non liceat
aspirare, tanta est illius pietas, non licet pauperi ad
diuitis aspirare amicitiam neque serui ad domini, de
Licet cui specti ad honorati, priuati ad principis. Licet autē
libet ad pauperi, seruo despecto, priuato & omni cuiuslibet
diuinā nationis aut conditionis homini ad diuinam aspira-
amici- re benignitatem, est illi Lazarus mendicus, amicus,
tiam a- est Lazarus iste diues, est onesimus seruus, est Centu-
spirare. tio dominus, est Zacheus pusillus, est & Sanson pro-
Ad Phi- cerę staturę, cum tamen sic illa infinitus thesaurus
lemonē. hominibus, quo qui usi sunt participes facti sunt a-
micitię Dei propter disciplinę dona cōmendati sunt,
*Sapiē.*7. Audi Petrum, quę diximus dicentem, in ueritate cō-
*Act.*10. peri quod non sit acceptor personarum Deus, sed qđ
in omni gente qui timet Deum & facit bona acce-
ptus est illi, hęc autem cum suis ubique sit pręsens,
tunc tamen quantę sit illa pręstantię, & quanta sit il-
lius certitudo & potentia manifestat maxime, cum
Adest su- sui in labore sunt. Amauit in patria sua Abraham
is in la- Deus, amauit in Regia aula Mosem, amauit in pa-
bore De- terna domo pretiosis & odoriferis ornatum uestibus
us. Iacob, iustos enim nunquam non amat, sed tunc ma
Gen. 22 xime cum in tribulatione sunt cum illius amicitia est
*Exod.*3. opus, ut ostendit in Abrahamo, alienas terras pera-
*Gen.*28. granti, in Mose pręinopia pascente Ietro oues, in Ia-
*Gen.*22. cob fugam propter fratris odium capiente; Deus in
*Exod.*3. rubo, aries inter vepres ostendunt inter labores, &
spinas ad futuram suis diuinam opem, non deserit il
3.*Re.*19 los in exilio vt Heliam, in carcere vt Ioseph, infame
Sap. 10. vt Danielem, in persecutione, vt Mardocheum, in
& Gen. captiuitate, ut Thobiam, neque derelinquit unquam
39. virgam peccatorum super sortem iustorum, ut non
Dan. 14 extendant iusti ad iniquitatem manum suam. Diui-
nę huic amicitię similes sunt quę piorum & probo-

rum

rum hominum sunt, quæ ideo à sapiente honorificis *Ps. 124.*
illis nominibus honorantur thesaurus protectio for-
tis, medicamentum uitæ & immortalitatis, & cui ne-
quaquam comparari debeant ponderatio auri & ar- *Bonorũ*
genti, & tandem colligit ille quod huiusmodi amici- *fida ami*
tię nulla est comparatio, huiusmodi amicis non lon *citia.*
ga oratione, prolixisve literis est opus, ut amico in ne *Eccl. 6.*
cessitate constituto subueniat, nosse sufficit illam, sa
pienti illi auscultant ita docenti, & admonenti, Ne
dicas amico tuo vade & reuertere, & cras tibi dabo *Prou. 3.*
cum statim possis dare, huiusmodi amici diuinæ ami
citiæ imitatores omni tempore diligunt, fidem possi *Pro. 17.*
dent cũ amico in paupertate illius, non de diuina ista *& 22.*
quæ ut Sol scintillam splendore, superat omnem ami
citiam, sed de humana ita sunt loquuti humani sapiẽ *Cicero*
tes, Amicitia absentes adsunt, egentes abũdant, imbe *de ami-*
cilli ualent, & quod difficilius dictu est, mortui uiuũt. *citia.*
Hinc egregie fuisse loquutum Theophrastum nõ est *Theoph.*
qui neget, cui, cum quidam diceret ille, illius ami-
cus est, cur ergo inquit illo diuite pauper est, amicus *Plutar.*
non est, qui fortunæ particeps non est, ueluti ignis *in mora.*
omnium condimentum est suauissimum, ut inquit En
nius, ita amicitia omnem uitam condulcat si admi-
sceatur. Sed quam sit hæc hodie rara, non dico ex-
celsa illa, sublimis & cœlestis, sed humana quis sine
dolore dicere ualebit? Inuenies autem innumeros a- *Grauis*
micos quibus illa congruant, ut hirundines æstiuo tẽ *Ethnici*
pore præsto sunt, frigore pulsæ recedunt, ita falsi ami *sentẽtia*
ci sereno uitæ tempore præsto sunt, simul atque for-
tunæ hiemem uident deuolant omnes. Audiens om-
nes. Audiens autem Iesus dixit ei, Infirmitas hæc nõ *Text.*
est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur fi-
lius Dei per eam. Expende quid dicas, medicorum
maxime cuius prognostica certa sunt, infallibilia,
nunquam enim quæ de labijs tuis procedere fecisti
irrita, & memini, te dixisse Ezechiæ, & uenit ad eũ *4. Re. 2.*

Esaias filius Amos propheta dixitq; ei, hæc dicit dominus Deus, præcipe domui tuæ morieris tu & non viues, nunc autem de Lazaro infirmitas hæc non est ad mortem vixit autem Ezechias, & mortuus est Lazarus, quo fuerint utraque dicta sensu cape animo & verbum domini in æternum manere dices. Consule Tho. 22. q. 174. art. 1. de prophetia, prædestinationis præ scientiæ & comminationis, & glosam ordinariã par. 4. in Esa. c. 14. Eo enim sensu quo illa dicta sunt omnino cõplentur, Somnum enim hic mortem appellauit, & quia ille, illius imago est, & quia illi mors somnus est ad excitandum, non quidem in se ille glorificatur, qui cœlituum gloria est, neque huiusmodi opera ita sunt maxima illius comparata potentiæ, ut parare illis illum gloriam dicamus, ut ex superato gigante Dauidem, ex dilacerato leone Sansonem, ex superatis Chodorlaomor cæterisq; Regibus Abrahã, sed glorificatur ille in hominibus, qui illius gloriam, potentiam, & maiestatem agnoscunt, uitæq; & mortis dominum esse intelligunt, quæ gloria; solius est Dei & illi debita. Expende quo modo mala nostra in gloriam propriam vertat, vt cæci illuminatio, mundatio leprosi, fugatio dæmonis, suscitatio Lazari, vertatque illa nobis in bonum, quia mundatione corporis mundamur animis. illuminatione corporis illuminamur mente, fugato è corpore dæmone, fugatur ex animo, & qui ille sit acquantus, nobis manifestat qđ omni maius est beneficio. Nos econtra bona in malum nostrum conuertimus, illis abutentes. Vide quã apposito nomine mortem appellet, & quam sit illius in scriptura ad id significandum appositus, & frequẽs vsus, & quomodo hac phrasi dicendi omnipotentiã suam manifestat, nam quod nobis somnus illi mors est, & citius quem vult excitat ille à morte quam nos à somno, nequimus dormientem etiam si excitatu facillimus ille sit, re magis leui excitare quam

Somnus mors & mortis imago.

1. Re. 17. *Iud. 14.* *Gen. 14.*

Luc. 18. *Mat. 8.* *Luc. 8.*

Somnus cur dicatur mors

vocando

vocando illum, & dicentes, Petre surge, at hoc modo uiduæ excitauit à morte filium, suscitauit & puellam, suscitauit & Lazarum, illius igitur potentiæ & dominij quod habet in uitam & mortem, interpretes sunt uoces illa, dormit & uado, ut à somno suscitem eum. Res igitur omnes factu difficillimæ, facillimæ sunt Christo, & quæ sunt intellectu item difficilia facilia cuncta illi sunt excitare a somno. Quando igitur somnus mors est, cum res sit ista quæ propria uirtute à solo Deo præstari potest, neque à quoquam vel Salomone, vel Dauide vel Regum omniū potentissimo, quæ ab illis præstari possunt, vt honos, diuitiæ qua facilitate præstabuntur? id vt explicet facile est in oculis Dei subito honestare pauperē. Somnus alius est à quo excitare difficilius, nā à mortis somno ēt si illius virtute fieret mortuus propheta suscitauit mortuū suscitauit & viuus, at à somno de quo Paulus, hora est iam nos de somno surgere, Surge qui dormis & exurge à mortuis, Igitur nō dormiamus sicut & cæteri, sed vigilemus & sobrij simus, hoc solius Dei est, & ex hoc, quos suscitat ad uitam uocat, Nam quemadmodum illa uera mors est, quando excidium illa est animi, ita vera uita gratiæ ad quam vocamur. Si enim magnæ mercedis est a morte eripere carnem quandoque morituram, quanti est meriti animam liberare à morte in cœlesti patria sine fine uicturam? sed hoc quidem summæ est admirationi, quod mortui audiant, & audiant uocem filij Dei & exurgunt, & nos aut nō audimus aut audiētes nolumus obtēperare. O miser tam tibi grata res est mors, tam tibi iocundum esse mortuū, tam es huius miseriæ, & calamitatis extremæ carens sensu tā vilis tibi est uita animi, uita gratiæ quam ut consequerentur innumeri mortui sunt, quam ne amitterent externæ uitæ & rerum omnium quas miratur mundus gaudentes iacturam fecerunt, expergiscere,

Luc. 7. Mat. 9. Act. 9.

Eccl. 1 ... Qui dormiens excitatu est difficilior.

Vide Greg. lib. m. 19 ... 16.

Doctrina utilis

Text. Diligebat Iesus Martam & sororem eius Mariam &
Familia Lazarum, ò felicem, ò terq; quaterq; beatam fami-
uera fe- liam quæ tota tali dilectione digna est, felicior illa
licitas. familia Abraham, familia Dauid, familia Mosis, fa-
*Gen.*17. milia Iacob. Nam in familia Abraham fuit Israel,
2.*Re.*15 in Dauid Absalon, & Ammon in Mose Maria soror
2.*Re.*13 Aaron, in Iacob, Simon & Leui. O felicem familiã,
*Num.*12 & felicissimos fratres cui merito magis inuidendum
*Gen.*49. quam omni Regum & Imperatorum familiæ, & fra
tribus quos omnes ad summas dignitates euexit fe-
lix euentus, vt Philippi & Ioannæ filij, quorum duo
fuere Imperatores, ut Carolus & Ferdinandus, & so-
rores Reginæ ambæ, Leonor galliæ, Angliæ Ma-
ria, ni ut plane fuerunt, fuissent illi Deo charissimi,
Familia ò quám raro hodie inuenias, familias istis similes,
parum nam uix consentientes illas inueniant, sed in multis
proba. fratrem inuenias, qui fratrem persequitur, ut fecit
*Gen.*27. Esau Iacob, qui vendat, ut facere Simon & Leui Io-
*Gen.*37. seph qui uiolet, ut fecit Ammon Thamar, qui iugu-
2.*Re.*13 let ut fecit Absalon Ammon & quos diuidat reculæ
Eccl. 15 partitio, aut inanissimi honoris prælatio, & in qui
bus illa quæ omni sunt communia rationi reperias,
in tribus placitum est spiritui meo quæ sunt probata
Deo & hominibus, concordia fratrum, amor proxi-
morum, & uir & mulier sibi bene consentientes, fra-
Prou. 18 ter qui adiuuatur à fratre quasi ciuitas firma, & iudi
cium quasi vectes vrbium. Diligebat autem Iesus
Text. Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Vt
ergo audiuit, quia infirmabatur tunc quidem man-
sit in loco, duobus diebus deinde dixit discipulis
eam, &c.

In omnibus diuinam sapientiam mirari, licet, nõ
enim fecit illum amor propere illis subuenire, sed tẽ
pus expectauit, quòd illis futurum erat magis com-
modum, & illi magis gloriosum, vtraque in omni a-
micorum euentu, in quo nostra desideratur & peti-
tur

tur opis, expendenda sunt, & amici utilitas, & nostri nominis consultio, & spectanda temporis opportunitas, in qua ambo commodius præstentur, ne amoris nos impetus facere impellat minus perfecte, quæ ad amicum spectant quam fierent illa si debita opportunitas expectaretur, nisi aliud exigat negotij grauitas, aut necessitas, quia tunc nulla est interponenda dilatio. Et quæ uideatur temporis importunitas, opportunitas est, vt euenit Hester cum prolata fuerat *Hest.* 1.
iniqua in populum suum sententia quæ ingressa fuit ad Regem tẽpore, quod omnium iudicio uideri posset importunum, quia prohibitus fuerat à Rege ingressus & ingrediendi pœna stabilita. Sed cum amici instans (cum diximus) necessitas exigit, neque momento differenda subuentio est, quemadmodum, neque Deus differt ipse, sed prope est omnibus inuocan *Ps.* 83.
tibus eum, & iuxta eos qui tribulati sunt corde, & *&* 144.
cum precatur illum dilectus, ut acceleret, accelerat, ut festinet, festinat, mergitur suo iudicio Petrus, cla *Psal.* 33.
mat, & subito Christus manum extendit. Timet di- *Mat.* 14
scipulorum conuentus nauiculæ summersionem, cla- *Mat.* 8.
mat ex templo iubet sedari Maria, quiescere uentos, non differt, & quia modum in omnibus seruat adiutor dicitur in opportunitatibus & in tribulatione. Meritissimeque illa à Dauide dicuntur, Et sperent *Psal.* 9.
in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non derelinquis quærentes te. Neque habent locum in bis illa eiusdem Regis, Deo gratissimi, quæ ad explicandam illius necessitatem, & quanta quamque urgens illa esset ab illo sunt dicta, Quare recessisti longe, despicis in opportunitatibus & in tribulatione? Quare dereliquisti me clamabo per diem & nõ exau- *Psa.* 21.
dies & nocte & non ad insipientiam mihi? Vsquam *Psal.* 12.
obliuisceris me in finem? Vsquequo auertis faciem tuam à me, quandiu ponam consilia in anima mea? Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me?

Respice & exaudi me Deus meus, & his similia multa quę anxij animi sunt indicia, sed differt Deus, quia illis ipsis commodissima dilatio est. Hoc enim modo, & quam sint angustæ humanæ uires magis intelligitur, & quam indigæ diuini auxilij illæ & patiētia magis manifestatur & exercetur, maiorique præmio fit digna, & euenit quod gratissime dixit sapiēs. Speciosa est misericordia Dei in tēpore tribulationis, quasi, nubes pluuiæ in tempore siccitatis. Vt igitur esset illa speciosior māsit in eodem loco duobus diebus. Neq; longius distulit quam oportebat, neque questæ sunt, postea sorores, quod illarum iudicio optato non uenerit, neque uerbis, neque factis, grauiter tulisse dilationem manifestarunt, sed dolorem Christi amore vincente, & respectu tanti hospitis maiestati & sanctitati debito, subito cum certior facta fuit Martha quod magister adesset in illius ocursum prosiluit, discipuli salutis & quietis sui magistri cupidi & propiæ aliquantulum solliciti, ita sunt loquuti, Rabbi nunc quærebant te Iudæi lapidare & iterum uadis illuc? Nequit enim non esse res plena solliciti timoris amor. Expende de Beniamin in Iacob, cum detentus fuit in Aegypto, de Thobia in filio cum longum carpsit ille iter parentum amore, facitque ille sæpe plus debito timere, quia multoties nescit ille terminos, ut constat in istis qui cum experimentis frequentissimis nouissent quanta esset potentia Christi, cui, si uti uellet uirtute Brachij illius, ut sapiens dixit quid posset resistere?

Quāmagna ex dilatione exauditionis commoda deriuentur.

Text.

Amor sollciti timoris plenius.

Gen. 44.

Tob. 5. & 10.

Sap. 11.

Non ne duodecim sunt horæ diei? Quidam humanarum rerum, & ingeniorum instabilitatem dicunt à Christo hac phrasi dicendi significatam, quæ neque in bono, neque in malo firmitudinem habeāt, sed instar rotæ uoluantur omnia, & nunc nitida quæ sunt sole præsente, obscura illo recedente fiant, & quibus nunc ver est, ita illis vernant omnia, solet

hiems rigida sequi, ita illis uer omnes illis auferens flores, omnia nudans, & quibus arridet maris tranquillitas huius, sæua momento tẽpestate solere quati, hasque singulis horis euenire solere mutationes, è carcere eductus Ioseph toti Aegypto præficitur, & antea in carcerẽ detrusus fuerat pistor Pharaonis & pincerna illius & dispar exitus utriusque, fuit, uni resti tuta est antiqua dignitas, alteri uita ablata est, Męret Mardocheus. exultat Aman. Versa uice exultat Mardocheus, & męret Aman, in lacum leonum iniectus est Daniel uita illius amici & honore gaudentes educitur ille gloriosę è lacu, illi conijciuntur qui illi id procurauerant & misere momento pereunt in numera sonant ista, sed quod plane insinuare uiuetur illud est suæ prædicationis munus diem appellat quem duodecim habere horas dixit, neq; posse finiri diem illum donec illæ compleantur. Vnde & si vndecima sit, & iam ad occasũm dies tendat, non tamen finiendum illum donec horæ compleantur, & ideo omnem esse metũ deponendũ, posseque in Iudæã securos abire. Multa sunt his consona in scripturis, desiderauit Abraham uidere diem meum uidit & gauisus est, Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est, Siquis ambulauerit in die non offendet, quia lucẽ huius mundi uidet, si autem ambulauerit in nocte offendit, quia lux cũ eo nõ est. De se ipso loquitur illiusq; uitã diem appellat, mortẽ noctẽ. Reddit illos securos quod dũ uixerit, illiq; hæserint quocunq; pgant non offendẽtur, & qđ illo defuncto sequẽtur illis persecutiones. Hæc vr̃ esse sñia, sed mihi nõ displicet illa qđ probe, pie & inculpate uiuẽtes, & digna opera luce facientes, & ut in die, ut Paulus dixit ambulantes quib. mens nullius est conscia culpæ bonã conscientiã uice ahenei muri sunt habituri, aĩoq; intrepido ad pericula oĩa futuri, nam aut non uexabuntur illi, aut beati habebuntur cum sine culpa uexentur,

Similitũ mundanarũ rerum in constantiam indicant.

Heste. 6.

Dan. 14

Ioan. 8

Ioan. 9

neque

neque quidquam erit in quo illi offendant. Qui au-
Prou. 3. tem nocte ambulauerint, & nocte digna opera fece-
& 4. rinc, hi impingent sępius, & digni sunt qui metu af-
& 25. fligantur, consonant istis illa sapientis. Via iustorum
sicut lux splendens & sine offend:culis uiæ impiorum
tenebrosæ nesciunt ubi corruant & complatatæ lapi
Text. dibus. Hæc ait & post hæc dixit ei Lazarus amicus
noster dormit, & vado ut à somno excitem eum. Sa
tis ista à nobis fuit) quia vice thematis proposita fue
rant) excusa sunt. Dixerunt ergo discipuli eius, Do-
mine si dormit saluus erit, non tam erat hæc discipu-
lorum tarditas quam diuina dispensatio, ne nos mire
mur si quando quæ ab illo dicta fuerint non intellexe
rimus, & ne omnia temerario ausu nos intellecturos
Expōde confidamus, quando in re aperta discipuli ambigunt
& opus illis est vt manifestius loquatur Iesus, simul &
opere docens, quod siqui aliquando alicuius populi
magistri loquuti fuerint quę populus non sit assequu-
tus se ipsi illi ex ponant, explicent & interpretentur
& dicant quæ intellecta cupiūt ut fecit Christus ma
nifeste, alioqui quā utilitatē captent audientes ex re
non intellecta? Vnde multorū ingenia demiror qui
cum intelligant hoc tanto magis esse gratiorē solē,
Similia quo splendidior ille est, hoc tanto iucundiorē aquā,
probans quo nitidior, tanto illi sibi displicent magis quo ma-
quæ dixi gis perspicui sunt, & quæ loquuntur magis percepti-
diximus bilia, unde caliginem quandā in his quæ dicunt vi-
dentur affectari, ut magis sint ab illis dicta in admira
tione, recedatq; populus tanto magis demiratus, quā
to minus dicta percipiat, non hoc uidetur esse lauda
bile magistrorum ingenium dentes enim illi dicūtur
Cant. 4. sponsæ ut quæ dicturi sunt comminuat, lux ut diuino
Matt. 5. rum declaratione sermonū oculos illuminet. Quod
Psa. 118 si nolet Deus, aut non nimis gratum illi esset inuolu-
Ezech. tus liber Ezechieli ostensus non fuisset illius ante ocu
2. los ex ansus sed maneret inuolutus, neq; Christus &
nunc

nunc manifeste fuisset loquutus & vulgatissimis ille vsus fuisset exemplis, aut similibus ut illius dicta caperentur, neq; laudi daretur illud, doctrina prudentũ facilis. Tunc ergo dixit Iesus eis manifeste Lazarus mortuus est & gaudeo propter uos ut credatis quia non erã ibi, sed eamus ad eũ, non gaudet quidẽ Iesus de morte cuius contraria pro benignitate sua postea iudicia exhibuit cũ in lacrymas erupit, sed quod non erat ibi ille, ne si illo præsente moreretur suspicio in mentes sub repsisset quod non erat potens vt illum liberaret à morte quẽ cũ postea iussu suo surgentẽ viderent promissum suũ Messiam Deumq; suum agnoscerẽt, & crederent. Vide quanta erat informandi animas sitis illius, qui nullam pro illis occasionem recusat, & oblatam, amplectitur, gaudetque illa, etiã si ex morte uiri sibi amicissimi ortum illa habeat. Dixit ergo Dhomas eamus & nos & moriamur cum illo, quidam à pectore non nimis forti huiusmodi uerba dicunt esse profecta, & significare voluisse Thomam quod manifesto ex poneret periculo se ac suos Christus, sed mihi semper hic fuit animus ut quæ de Apostolis possunt (nulla scripturæ illata vi pro illorũ amore) in illorum gloriam explicari, & non in dedecus illo explicentur modo vnde illorum mihi sentẽtia placet qui ab animo fideli, intrepido, & amico illa dicta fuisse sentiunt, ac si dicat quod neque gladius neque mors, neq; quoduis aliud imminens periculum sufficiẽs esset futurum ut illum quo vellet ire non commitarentur, indecens existimans vel mortis periculo ab illo separari, morti igitur se obijcit q̃ spectare illum credebat, hæc.n. vera dilectio est nõ quę metuit & ad dicteria pallet & leui de causa Christũ deserit. Sed iã nulla illius discipulos spectãt quę timorẽ incutiãt, nõ carceres, non uerbera, non supplicia, non mortes, nulli magis amantur, nulli maiori in admiratione ex pretio sunt quã qui illius discipuli magis sunt iã metus

Prou.14.
Text.
Cupiditas Christi immensa param darũ animarũ.
Text.
Reddit amor audaces.
Rom.8.
Dilectio
Iam non sũt ista.

Extẽde. illis non est ex contemptu,sed ex pretio,non ex igno minia sed ex honore,non est conuicijs,sed ex laudib. nõ ex carcerib. sed ex libertate,non ex supplicijs sed ex exhibita illis à pijs indulgẽtia nõ ex morte sed ex uita honorifica, nullũ superest nisi cum illis ipsis cer tamen Defierunt iã Nerones,Caligulæ,Decij,& Da

Cæsares piorum fautores ciani,ad sunt Cæsares Christiani potentissimi,qui ni hil magis admirantur & suspiciunt quã virtutẽ & reli gionẽ & illos quos Christi discipulos esse arbitrant', ẽt si illi parẽtes habeant colonos,inopes,& sæculo ob scuros & desprẽtos.Iam non dicendum eamus & mo riamur cum illo,sed eamus hæreamus illi,ab illius ve stigijs non erremus,& uiuemus quiete, pacifice,secu

Proprijs & illorũ fautoribus. re,honorifice. Recesserunt iam noctis illius horrẽda tyrannorum phantasmata, ortus est dies placidus ac mitis,quieuit dira illa tempestas, Gaudemus iam trã quillitate diciq; de uirtute inter pios illa possũnt,quę de pretio quidam dixit impius, in pretio pretiũ nũc

Virtus ĩ pretio. est dat census honores,census amicitas pauper ubiq; iacet,in pretio uirtus nunc est,dat uirtus honores,uir tus amicitias,turpis ubiq; iacet,de consolatione soro rum, & quam sit pium męstos quæcunq; euenta con solari, & quæ utilitas capi p̃t ex hmõi vt sic dicamus

Eccle.7. visitationibus,iuxta sapiẽtis illud,melius est ire ad do mum luctus,&c.& quam fiãt huiusmodi visitationes coactius quam quæ ludicrę sunt obinania gaudia, tã fumus inanis lætitię amici, & occasionis quæ in mœ rorẽ inducat inimici.Etiã si tristitia illa similis sit tri

1.Cor.7 stitiæ de qua Paulus,gaudeo non quia cõtristaui uos sed quia contristaui uos ad salutem,quã fiant istę fre quentius,& copiosiores illę sint cum ob diuites nobi lesq; defunctos fiant quam cum ob inopes & mundo despectos, cum tamẽ neq; oẽs nobiles & dites defun cti similes sint Lazaro,neque qui in uita supersunt si miles Marthæ,& Mariæ,sed multi ex illis in quos di cta credas,dormierunt somnum suum uiri diuitiarũ,

& nihil

& nihil inuenerunt in manibus suis: Noli timere cũ *Psal.75.*
diues factus fuerit homo & cum multiplicata fuerit
gloria domus eius, quoniam cum interierit nõ sumet *Psal.48.*
omnia neque descendet cum eo gloria eius, honos in
quam splendor, admiratio, famulitium, & utinã non *Psal.72.*
sint dicta illa quia in ciuitate Imaginem ipsorum ad
nihilum rediges & quantam glorificauit se in delicijs
& in delitijs fuit tantum date illi tormentum occur-
rit Martha Iesu non dolore impedita ut principio *Apo.18.*
diximus, non querula quod ad illarum preces ante de *Nihil ne*
functum fratrem non uenisset, nihil enim neq; triste *que triste*
neque lætum pijs impedimento est ut non occur- *neque læ-*
rant illi Christo, neque de nullo à Deo facto quæ- *tũ occur-*
runtur, omnia sapienter, pie, ęque & amice fie- *sũ Chri-*
ri credunt. *sti impe-*

Domine si fuisses hic &c. eædem sunt uoces sororũ, *diat.*
quia idem erat animus, cum enim diuersa est senten- *Expẽde.*
tia, diuersa etiam uerba sunt, cum ubique res sit gra- *Text.*
tissima unanimitas gratior est quæ inter fratres est, *cõcordia*
quos tot modis sapiens natura coniunxit, tot uinculis *fratrum*
colligauit, & maxime cum & in spirituales fratres de *gratissi-*
riuatur illa qui uno nobiscum gaudent parente Deo, *ma Deo.*
de quibus multa illa, fraternitatis nolite obliuisci, *1.The 4*
fraternitatis amatores, fratres non diligamus uerbo *& Heb.*
neque lingua *13.& 1.*

Ego sum resurrectio, & uita &c. credis hoc? expen *Pet.1.et*
de quam sit ac omnia necessaria uiua fides utq; sit il *c.2.et 2.*
la, & principium & fundamentum mirabilium oĩum *1.*
quæ operatus fuit Christus. Ego credidi quia, &c. fides *Text.*
excelsa, sublimis & Petri fidei simillima, &c. Infre- *Viua ne*
muit & turbatus est. ò quanti afflictis aĩs solatii est, il *cessitas*
lum hẽre Deum qui compatiatur, qui collacrymetur, *fidei.*
qui suorũ mœrore, dolore, & flectu tangatur, ò bone si *Cõpassio*
hmõi te ita emolliunt lacrymę quid facient illę quas *Christi*
instar riuuli ex oculis uides labi peccatorũ quas meri *erga suos*
to uincere dicunt inuincibilem ligare omnipotentẽ,

effudit

effudit quidem illos compassione suorum & illorum
Hierony. etiam qui cum capturi essent animis vtilitatem ex
stupendo illo & inaudito miraculo quod erat operaturus, inflamandi erant in odium, & suarum animarū
iacturam facturi, uidens illos vere esse mortuos, fætētes & duro coopertos lapide, & quos neque uoces, neque potentius uocibus miraculū à morte excitassent,
Surge? Surrexit diuinæ obediens uoci & uiui hominis opera fecit, & euidentiæ huius miraculi notissimi
Mirabili euidētia. multa seruiūt, quia in notissimo fuerat operatum homine, non in cœco mendico non in paupere peralytico in lectulo decumbenti, neque ante unius alterius
ue oculos, sed in conspectu multitudinis, quæ minime multitudo aut vulgus erat erant, enim dites nobi-
Mar.10 les cuiusmodi esset solent qui diuitibus uisitationes
Luc.18 faciunt. Pauperes enim neque admitontur, neque diuitum limina tangere autent, qui tamen præ harum fę
Ioan.5. minarum modestia in ipsarum ædes læte & amice reciperentur, Sed communem illi obseruabant consuetudinem, nos ut in cœlestes ædes ricipiamur, precemur eum qui in ædes piarum sororum uenit. (?)

SALVTATIO.

Neque aliud diuinæ doctrinæ enuntiatores
1.Tim.5 *cum enūtiamus illam facimus quam homi*
& tit.2. *nes de peccato conuincere & arguere, id*
2.Ti.4. *nostrum esse munus docent illa Pauli, peccantes coram omnibus argue, illa item, argue obsecra, increpa, arguimus autem ut erubescant illi resipiscant, mores mutent, vi-*

tam

tam emendent, nequimus autem tanta tam que insignua assequi sine diuino iuuamine, & gratia premur virgininem impetret nobis illam. Aue Maria.

T H E M A.

Quis ex vobis arguet me de peccato?

O Mirabilem Christi optimi Maximi dignationem quæ ad tanta se di mittit ut huiusmodi colloquia, cũ hominibus habeat, & an sit qui de peccato illum possit conuincere, dicat, quis tu, ò bone, qui ista loqueris, aut quæ sanctitas, quæ pietas, quæ æquitas, quæ integritas uitæ horum quibus cum agis? sunt fortas se illi Abelli similes innocentia? Animi magnitudine Dauidi? diuini honoris zelo Hæliæ? Iudicij æquitate Samueli? Aut indiscutienda proposita causa Danieli saltim similes puero, vt te credas illis, tu ille est cuius sedes iustitia & iudicium est preparatio qui iu dicas orbem in æquitate, de cuius iudicijs illa dicta sunt, Pondus æquum iudicia eius, tu candor lucis æter næ, & speculum sine macula isti iudices iniqui, testes à Iezabele dira inquam inuidia subornati, ut falsum testimonium dicant, quibus innocentia tua est molesta, ueritas grauis, miracula suspecta, quorsum cum absconditam cordium illorum noueris ita rogas &c. quis ex uobis? Reperiunt odium & inuidia, atrocem in niue, obscuritatem in luce, morbum in salute, amaritudinem in melle, culpam in innocentia, in uera

Digna- Christi mira bilis.

Gen. 4.
1.Re. 17
2.Re. 18
1.Re. 25
Dan. 13
Psal. 88
Prou. 11
& 16.a
sapien. 7

mēſura defectū, in ęquo pondere, in æquitatē, de hac
Gen 22 chabūtur illa in obedientiam Iſaach, in puritatē Io
Gen. 39 ſeph, in pietatem Tobiæ, in patientiam Iob. Veriſſi-
Tob. 4. ma de inuidia illa ſunt Senecæ, venenum quod ſerpē
tes in alienam perniciem effundunt, ſine ſua continēt
non ita uitium inuidiæ continetur, nam inuidum tor
Seneca. quet & macerat, bona odit, & extenuat, iniuria, vero
dilatat atque auget.

Sed qui omnes omnium qui à ſæculo fuere perfe-
Pſ. 166. ctiones plus longe anteibat quam Solis immēſus ſplē
dor ſcintillæ nitorē, tuto ſe credit illis agnus, & ſi lu
Expēde pis, Abel etſi Cain, omnis enim iniquitas oppila-
bit os ſuum, & oportebat maxime, hæc ab illo, & cū
his, & hoc tempore, & ita fieri, vt toti mundo conſpi
cua fieret innocentia uitæ illius, ueritas doctrinę, po
teſtas miraculorū qn̄ facta ab illo percontatione à ui
peris, ab ſcorpionibus, à diro in illum incenſis odio,
etſi calumniati ſæpe fuerint, conuincere tamē de pec
cato, minime, potuerint, & oportuit ut hoc tempore
quia tempus ab illo morti præfinitū inſtabat. In quo
Ioan. 2. totum ſuum venenum erat callidus ſerpens effuſurus,
Mat. 22 in quo omnes dictæ à Chriſto propheticæ parabolæ,
erant implendæ, de ſoluendo tēplo, de occidendo hæ
rede, de reprobando lapide in quo iniquo illorū conſi
Sap. 117 lio cum impijs erat deputandus, exiſtimantes miſeri
hoc modo gloriam illius obſcurandam quę mille mo
dis hoc ipſo modo fuit illuſtrata, nam cū iniquis de-
Luc. 22 putatus ęquum fecit latronē iniquum, luminibus pri
uato, lumina, reſtituit, mortuo illo mortui multi ſur-
rexerunt, in illius mortis ſenſum petræ duræ emollitę
præ dolore ſciſſæ ſunt, Sol ſe luctu operuit, & creatu-
Mat. 17 ræ omnes domini creaturiſq; ſui teſta ſunt dolorem,
& illorū qui cruci illū addixerant perfidiā, impieta-
tem, iniquitatē, & Pharaonicam obſtinationem qui
tot tantiſq; prodigijs nō à Moſe ſed à Deo Moſi fa
ctis non crediderunt ac ita deſcenderunt illi in pro-
funditā-

funditatem, quasi lapis, oportet intelligamus quo no- *Esai. 9.*
mine fuit potissimum à patre promissus Christus, *Psal. 26*
& si fuit ille promissus innumeris quæ omnia expli-
care non ualebat quis ille esset & quanta illius maie-
stas & quam uaria & innumerabilia, erat beneficia *Psal. 61*
exhibiturus mundo, ut cum promissus fuit nomine *Esai. 43*
lucis salutis, saluatoris, misericordiæ, pastoris, ducis, *Luc. 1.*
principis, Regis.

Quo maxime commendatur fuit nomen doctoris *Esai. 2.*
& magistri. Filiæ Sion exultate & lætamini, in domi *Ioan. 11*
no Deo uestro quia dedit uobis doctorem iustitiæ, ue *Luc. 6.*
nite ascendamus ad montem domini, & ad domum *Luc. 8.*
Dei Iacob, & docebit nos uias suas & ambulauimus *Ioan. 13.*
in semitis suis, quia de Sion exibit lex, & uerbum do
mini de Hierusalem, hoc fuit nomine appellatus à di
scipulis fuit & à populo, & illo se ipsum appellauit il
le, vos uocatis me magister? & benedicitis sũ etenim.
Vt quis autem perfectus sit & absolutus magister &
in quem reijci non possit culpa propter quam doctri
na illius non sit in pretio & illi fides non habeatur, *Necessa*
aut contemptus est uitæ illius & peccatum quo mo- *ria quæ*
res suos denigrat, aut deffectus ueritatis in doctrina, *sint per-*
duo ista occasionem præstant auditoribus. Non au- *fecto ma*
scultandi illi eum autem nullum istorum reperitur in *gistro.*
magistro & doctore tota reijcitur culpa in auditores,
& quo illa perfectiora in magistro sunt, tanto culpa
maior & si supra modum omnem perfecta fuere illa
in Christo, tanto culpa inexcusabilior, ut igitur ho-
rum culpa in excusabilior esse constaret vtpote quos *Quãdo*
ita excæcaret malitia ut solem non uiderent, & splen *tota cul*
didiora Sole. Percontationem ille fecit quis ex uo- *pa in au*
bis, &c. Et si ueritatem dico vobis. Si nullius (ex his *ditores*
quæ incautis magistris solens hærere culpæ etiam le- *reijcitur.*
uissimæ, & in quas septies in die cadere iustum dixit
sapiens me notare potestis, & doctrina uerissima est,
certissima argento septies examinato purior, & non *Pro. 24.*

creditis id, ideo euenire intelligite quia ex Deo non estis, tota in vos reiecta est culpa.

Ex his summopere oportere magistros intelligamus, ut tota auditoribus imputetur culpa & in integre niuere, & uera prædicare, id quodammodo exprefisse in typo Deum explicat Magnus Gregorius, cum Dauidi Deus dixit, non ędificabis mihi domum quia vir sanguinum es, mundus ipse debet esse à uitijs qui curat aliena corigere, ut terrena non cogitet, ut desiderijs infirmis non succumbat, quia nequaquam pure maculam considerat in membro oculus quem pulvis grauat & subiectas sordes tergere non ualet manus quæ lutum tenet, uide reliqua in 23. & 24. sunt egregia. Id magnus Augustinus in pręceptione illa qua tubas manibus tenere præcepit Deus ut ruerent muri Hierico, fac tibi duas tubas argenteas ductiles, argenteæ fieri præcipiuntur ut prædicatorum uerba lucis nitore pateant & auditorum mentem nulla sui obseruatione confundant, id suauissimus Bernardus in explicatione uerborum de Iesu qui fuit propheta potens in opere & sermone, id splēdor ignis de igne fulgur egrediens, ex incenso enim pectore & diuino amore inflammato, quæ procedunt uerba fulgura sunt. Explicat etiam Dauid cum prius labari & super niuem dealbari precatur, in super & spiritu principali confirmari, & tunc dicit, Docębo iniquos uias tuas.

D. Greg. lib. m. 7. c. 24. & 23.

Nu. 10.

D. Gre. li m. Iob c 7.

D. Ber.

D. Gre. ho. 5 in Ezech.

Psal. 50

Explicat, & efficaciam doctrinæ cum ita mundus & spiritu imbutus cęlesti docuerit inquiens, & impij ad te conuententur, Quando in uas eo modo purum quo sunt uasa recentia huiusmodi ueritatis candidus & efficax sal immititur, non eo est ut seruetur si ne usu in illo neque ut sine ulla fructus cura emittatur, sed ut effundatur ut seruentur aquæ & terra steri lis frugifera fiat. His à magistris diuina ope & beneficio præstitis arguunt illi ut explicat Gregorius cum

4. Re. 2.

Greg. li. m. 23. c. 12. et 13 & 14.

omni

omni imperio, Præcipe hæc & doce cum omni imperio, non dominatione potentiæ, sed autoritate sua det uitæ, cum imperio quippe docetur quod prius agitur quam dicatur, nam doctrinæ subtrahit fiduciam quãdo conscientia præpedit linguam. Quia non est illi impedimento uitæ propriæ contemptus, ne in alios audeat, quid iam obstaculo esse potest cum doctrina manna est de cœlo & qua seruatur illud aurea urna, cũ aqua de fonte Paradisi. Est & uas mundum, quo minus & manna homines pascantur, & uiuifica illa aqua potentur? Plane quod obstat explicuit planissime Christus, qui ex Deo est uerba Dei audit propterea uos non auditis quia ex Deo non estis, nõ sunt te pidis animis accipienda uerba, neque demissis illa au dienda auribus, cum ab illo dicta sint cuius in æternũ permanet uerbũ, præsertim cũ salutis & dãnationis indicia in illis ab illo explicentur certissima, quẽadmodum sua habent, indicia medici sæpe certissima in infirmis, aut recuperandæ salutis, aut mortis obeũdæ, habet & Christus animarũ medicus, hoc distant quę Christi sunt ab illis quæ sunt medicorum quod hæc & si certissima habeantur fallere tamen possunt quæ aũt à Christo dicta sunt in sæculum sæculi ueritas tua. Is autem, dixit qui ex Deo est uerba Dei audit, explicemus oportet maxime illa nequid dubitationis in re tantopere graui relinquamus, quęramus omni studio quid significẽt illa. Qui ex Deo est, quæ tunc plana & aperta erunt cũ intellexerimus quid sit audire uerbum Dei, quid non audire, nã si de externo auditu esset sensus rarissimi essent qui ex Deo non fuissent, & fuissent omnino ex Deo qui aderant Pharisæi. Non intelliguntur ergo de externo sensu, sed de illo, non de quo interpretati sunt maiores ut Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, Cyrillus, & si magno esset is habendus in pretio, sed de quo idem autor doctrinæ Christus interpretatus fuit, ita ut unius

Audito ret diui nam doctrinam non recipientes.

Ps. 118.

Expõde.

Luc.11. sint autoritatis & uerba & illorū expositio, quia oīa Christi sunt, ipse aūt ait. Beati qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Nequirent autē esse beati ni ex Deo fuissent, rursum, & idem ita interpretatus est *Matt.7* cum dixit, qui audit uerba Prophetiæ huius & facit ea hic comparabitur uiro sapienti qui ædificauit domum suam super petram, & iterum in parabola addu *Mat.13* cta deseminante cuius & textus & interpretatio diuina est, & Apostoli illius spiritu loquuti. locis id dixe *Rom.2.* re innumeris. Paulus, propterea abundantius oportet obseruare (expende) ea quæ audimus ne forte per effluamus.

Felicitas hominis qui ex Deo est. O summam felicitatem verbis illis explicatā, qui ex Deo est uerba Dei audit, nihil uberius, felicius, aut optabilius magis, quā illius esse cuius sunt cęli nā & erit ille tuus & cęli, tui, nullus.n. hoc modo per gratiā illius erit cuius ipse non sit, cui felicitati nulla potest *Ps.118* fieri accessio hoc modo præstātissimo illo fuere Dei, martyres, confessores, uirgines, & piæ ac sanctæ con- *De bono auditore vide d. Greg. in verba inebriamini charissimi. Cā 5 et h.10 in Ezech. silla re plebum tur viscera &c.* iugatæ, quia hoc modo fuere illi diuini uerbi auditores, abscondebant illud in corde ne peccarēt, odio habebant uiam iniquitatis propter illud, erat illorū uijs lucerna, & lumen semitis, diligebant illud super aurū & topazion, in uia testimoniorū Dei delectabātur super omnibus diuitijs, nullam tunc se confussionem passuros intelligebant si illa obseruarent, Tunc non confundar cū prospexero in omnibus mandatis tuis. Cumq; certissimum esse crederent illud, tu mandasti mandata tua custodiri nimis, in hoc omne studiū apponebāt illi, qui autē ex Deo non sunt, ut omnino nō sunt illi inquos dictū, propterea uos non auditis quia ex Deo nō estis, etsi illorum sint regna, prouincię, imperia & totus illis obtēperet mundus, ut fuere suo tēpore, Saul Balthasar, Senacherib, Achab, & ex sacerdotibus Anas & Cayphas infelicissimi illi sunt, uerissima sunt à Christo dicta, uerissima & ista tāquam à

Deo ipso dicta, Maledicti qui declinant à mandatis tuis. Quid dicis, ô bone, quia diuitijs isti ut in plurimum affluunt & delicijs, & qui suis illi honoribus sæculo fulgent, benedicti & habentur, & dicuntur male dicti omnino sunt quidquid deliret mundus, spreuisti omnes descedentes à iudicijs tuis, sunt illi pretiosi & sæculo suo admirabiles. Sunt Idola mundi, & quos colit & suspicit ille, sed spreti à Deo sed cōtempti ab illo, qui contemptus infelicitas extrema est, quia omnes qui elongant se à te peribunt, sed florent isti & sępe à Deo elongari nihili ducunt, Dum non elongentur illi à principibus quibus hærere glorię ducunt, nō elongentur ab honoribus quos ambiunt, muneribus quæ procurant, à diuitijs quibus inhiāt, peribunt omnino illi subito perierunt propter iniquitatem suam, Velut somnum surgentium, domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges, quod si eueniré posset ut non audientes ex Deo non essent illi diaboli etsi magna illa infelicitas esset, non uideretur ita formidanda, sed ait ipse, Qui non est mecum contrà me est, sunt igitur illi diaboli, in quos dirius sæuit ille quam in Israelitas Pharao quā filij Iacob in Sichimitas, quam in Ficelech Madianitę quā incenderunt igni, habitatores captiuos ducentes, quam in Hierusalem Romani, sed quorsum inani labore fatigor, sunt mala ista & infortunia ridicula cōparata illis quibus diabolus affligit suos, quæ nomine ignis æterni significantur, quia ex elementis & rebus sensibilibus quod maxime seuit & cruciat ignis est, & ne illius uirtutis efficacia arbitreris esse consumendos adijcitur æternus, sed quod generosius angit & excruciat maxime animos illud omnino est, quia ex Deo non estis. Manifestarunt illi quæ dixerat Christus, & se illos esse confirmarunt de quibus loquebatur cum ad illius doctrinæ prædicationem, non emendati sed exacerbati sunt dicentes, Non ne bene dicimus nos.

De malo diuini verbi auditore.

Vide D. Basi. orati. 6. de institut. et admonit.

Ps. 118.

Psal. 72.

Luc 12.

Exod. 3.

Gen 34

1. Re. 30

Mar. 25

Pharisæorū inuida inimicitia.

Expende quanta horum malitia sit, qui sale corrũpuntur, luce obcęcantur. ueritate offenduntur, si iudicio ualerent illi expendissent dicta, maturius illa examinassent, & si uera illa reperissent, vt reperirent si sinceris illi essent animis, amplecterentur, sed insolẽs animus respuit ueritatem, & ita incenditur indicentẽ illam. ò desperatę salutis infirmos qui medicamina respuunt in quibus illorum sita est salus & medicos conuicijs dehonestant, qui illorum salutem amico animo procurant. Est morborum animi medicina diuina ueritas, hęc malos omnes humores euacuat, libidinis ardores extinguit, auaritię sitim inexplebilẽ sedat, tumorem superbię pellit, pigritię podagram sanat, inuidię uirus faciet euomere, ingluuiem placat, & gignit salutiferos humores, qui hanc respuũt ut isti, & medicum supremum dehonestant, quę spes salutis illorum erit?

Diuinũ uerbum animi medicina.

1. *Re*. 19 O Saule in Dauidem nequiores, qui lanceas iacitis in verum Dauidem vestram quietem procurantẽ, quid (si qui sunt hodie his similes de sua salute futurũ

Par. 19. sperant. Quia quos misit legatos Dauid ignominia affecerunt Annon & sui tot sunt illi benemeritis bellis uexati, quid euentuum credemus his qui diuinos legatos irrident, contemnunt, vexant? Amentissimi homines cum quempiam alieno nomine notamus, iõ idest quia, aut aspectu, aut sermone, aut opere, simi-

2. *Re*. 16 lis illi est, & aliquid habere videtur de illo, vt cum quispiam domino suo maledicit appellans illum Semei, quia male dixit ille Dauidi, cum quispiam domino suo parat insidias appellamus illum Achitophel,

2. *Re*. 15 quia domino suo insidias ille parauit, cum quispiam vitæ insidiatur paternæ appellamus Absalonem, quia parauit ille illas patri, cum quis virum bene de se meritum persequitur dicimus illum Saulem, quia bene-

Hest. 6. meritum Dauidem est persequutus, cum quis Regia beneuolentia abutitur in aliorum depressionem appellamus

lamus Amam, quia abusus fuit ille illa in perniciem Iudaici populi. Nunc explicate impudētissimi quid habeat ille Samaritani, quod cum diabolo cmomercium inuenietis omnino maiorem intercedere similitudinem inter diem tenebras, inter niuem & picem, & inter ea omnia quæ contrarietate sunt opposita, quā inter Christum, & Samaritanū, inter Christum & diabolum, Samaritanus enim ideo uobis inuisus est, quia legem non obseruat, Idolis libat, Christus autē legis est obseruantissimus, idolorum abolitor. *Ioan. 10.* *Psa. 90.*

Diabolus nocet, imponit, illaqueat, perdit, excæcat, lupus ille hominis est, aper, leo, draco, aspis, hostis, mendacij magister, princeps tenebrarum, superborum caput, Christus nostræ procurator salutis. Nulli vnquam imponens, dolos detestans, laqueos rumpens, cęcos illuminans, omnes lucrari laborans, Christus agnus mundiciei amator, sæui leonis victor, draconis conculcator, ueritatis magister, lucis princeps, humilium caput, quid ergo insanissimi dicitis uos, non dico ablato odio, quia tunc omnia uobis uiderentur sublimia, sed affecti illo, mores Christi contemplamini, doctrinam discutite, & cum prophetis uestris conferte miracula, pensate, & dicite quid habeant ista cum Samaritanis aut diabolo communia? Et agnoscetis uos dupliciter fuisse absurdissime mentitos, & cum Samaritanum illum appellastis & dæmonium habere dixistis, & cum ita fuistis nefarij loquuti non ne benedicimus nos cum turpissime & absurdissime & mendacissime diceretis. Istis sunt animo similes qui cum male dicant & detrahant non contenti tanti facinoris patratione dicunt, non ne bene dicimus nos &c. *Christi saluberrima in hominē munera. Confer Christū nominibus quibus Pharisæi nephādi illum appellarunt.*

Vide quam distet Christi optimi maximi ingeniū benignissimum ab horum ingenijs perfidis, illi ad ueritatem, (& ideo dictam ut respicerent illi) sunt effetati, Christus ad mendacia ignominiosissima ingenti

animi tranquillitate mansuetissime respondet, & ad id quod inferius erat, quia hominum erat quorũ mor bos curaturus uenerat silet, ad illud aũt quod patri erat aduersum, & omnem doctrinæ & miraculis tollebat autoritatem respondet, & ita mansuete ut planissime illi congruere uideatur agni nomen, ego dæ

Expēde. monium non habeo. Sed quod me sæpissime rapit in admirationẽ illa sunt, quod crimina quæ uix hoc di-

4. Re. 2. gna videntur esse nomine, ut sunt illa à pueris dicta

4. Re. 1. in Heliseum, Ascende Calue, ascende Calue, & dicta ad Heliam, Homo Dei, homo Dei, tam sint graui & celeri punita supplicio, & conuitium hoc omni conuitio execrabilis & non dictum a pueris quorum ætati fortasse esset parcendum, a militibus qui non admodum solent esse in prophetas beneuoli & modesti, sed conuitium in dominum prophetarum & à Scribis & Pharisæis.

Regula pijs a pietatis magistro proposita. Ad ista silentio & blando sermone respondeatur, ego dæmonium non habeo, sed honorifico patrem meum. Ecce proposita est tibi à magistro regula quã sis in conuitijs in te iactis seruaturus, seruauit ille illam cum esset omnipotens & pro te & in tuum exẽplum seruauit, ad ea quæ ad te spectauerint & in te hominem fuerint sile, vince illa silentio. Erit id & tibi utilissimum & gratissimum Deo, cuius eris imita-

Pro. 16. tor & de te ab illius sapientia dictum extima, Melior

Mat. 5. est patiens uiro forti, & mansueti mercede donaberis gaudebisque intus pace, quiete, tranquillitate, eritq; conscientia tua similis portui quem tumidi maris fluctus non irrequietant, consulesque hoc modo & corporis & animi tui bonis, quæ autem in Deum sunt, ad illa modo quo Christus responde, & in omnibus

Joan. 12 illius gloriam & honorem quære, & euenient illa ti-

Dan 13 bi, & honorificabit eum pater meus, non inani hono

Gen 39 re, sed honorificatore digno, immortali & cœlesti, &c.

3. Re. 16 Non arguunt & conuincunt de peccato cum dicunt.

Non

Non ne bene dicimus nos, neque enim conuincere quempiam de culpa dicemus eo quod qui hostili sunt in illum animo illa dicant. Dixere in Susanam nefarij senes, dixit in Ioseph impudentissima fœmina. Dixere in Naboth falsi testes, at non sunt conuicti illi qui nequaquam illa patrarunt.

SALVTATIO.

Durissimum est hominum ingenium, ni emolliatur illud à Deo, neque doctrina, neque miraculis conuincitur illud, ut ex perfida, & dolosa ista interrogatione & ex facientibus illam constat. Sed non destitit ob id ab officio suo Christus, ut tota in illos culpa reijceretur, docet prædicat, qui sit illis manifestat, & quod non petiere illi qui illic essent, nobis animos addens vt prædicemus, opportune, importune. Quod si ob auditorum malitiam nulla illis aliquando deriuetur utilitas nos non defraudabimur nostra, sed ut deriuetur omnibus precemur uirginem obtineat nobis gratiam. Aue Maria. 2. Ti. 4.

THEMA.

Quousque animam nostram tollis? &c.

DE ambulabat Iesus in porticu Salomonis, quẽmodũ, nihil vnquã à Christo dictũ fuit, quod careret mysterio, ita neque factum, mysterijs igitur non uacat quod stet, quod sedeat, quod

deam-

deambulet, omnia in illo docent nos, omnia instruũt, omnia prædicant, De Ioanne Baptista multi illa ita explicant, ego uox clamantis in deserto quod nihil in illo esset quod non esset uox clamans & ad pœnitentiam adhortans, siue amictus corporis, siue cibus, siue potus, siue humus qua prolecto utebatur, longe maiori cum perfectione dicemus, quòd in Christo uerbo nihil erat quod non esset uerbum, illius sanctitatem, pietatem, sapientiam, & omnipotentiam clamans, & doctrinam homines diuinam docens, stat igitur cœcum illuminaturus ostendens uerbo suo obedire omnia neque sessione aut longo temporis spatio illi esse opus ad mirabilia illa, ad quæ tota mundi potestas & sapientia stupebat operanda, ac ita illo omnino imperio quo in spatiosa simul & speciosa mundi machina creanda usus fuit. Vtebatur in edendis miraculis respice, mundare, neq; mora spectata aliqua sedebat & cum gratũ erat illi, rei agendæ maiestatem & grauitatem explicans & quanta illa esset exercẽda trãquillitate animi, & minime propere ac ueluti aliud agens fieri à quopiam debere qui illius cuperet esse imitator, ut cum docebat cũ de rebus grauissimis agebat cum discipulis, leuabat oculos non tamen ut nostra conspecta penuria subueniret illi, ut fecit quãdo multitudo illa copiosa sequuta illum est, sed ut ostenderet se incolam esse in terra etsi illius illa esset, curiã autem illius esse cœlum. Simul & docens æterni semper sitire patris honorem, illiusque ut ipse sæpe dixit negotijs intendere, & homines instruens ex superno illo & excellsissimo Libano fluere impetu bona omnia quibus inferior ista machina gaudet. Nunc deambulat in porticu Salomonis non otiosus quidem, sed altiora meditan, quam nullus Isaach in agro, nullus Iacob lapidi innitens, nullus Dauid etsi magnum se diuinæ legis & uoluntatis meditatorem dignissime & sæpissime prædicet, quoniam lex tua meditatio

Nihil aut dicitur aut fit à Christo sine mysterio.

Luc. 1. *Luc. 18.* *Mat. 8. & Ioan 10. & Luc. 5.* *Luc. 6.* *Ioan. 6.* *Ioã. 17.* *Gen. 24.* *Gen. 28.* *Ps. 118.*

mea est, meditatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manuum tuarum meditabar. Voluebat fortasse inter sublimia illa quæ sacro agitabat animo q̃dam simillima illis, de quibus propheta Dauid, Cogitabam dies antiquos,& templum quod solum Salomonis retinebat nomen in cuius atrio deambulabat quã fuisset illud varij: tẽporibus vastatum,æquatum solo cum tunc esset illud Augustissimũ, ditissimũ & toti orbi mirabile,præbebatq; illi occasionẽ, ut hæc sacro suo volueret animo,non tantum deambulatio in atrio illius, sed quod festũ ageretur de illius tẽpore Esdræ aut instauratione aut reædificatione. Voluebat,& mores hominum perditos, irreuerentiam in sacra,diuinæ aspernationem legis,dira in illum concepta odia,& illos ipsos quos sciebat illum interrogaturos (noscit enim ille cogitationes de longe) futuros esse causam miserabilioris tẽpli vastationis & ruinæ, angebaturq; animo quod futura esset tãta hoĩum impietas,tanta in illũ,tam cœca & immanis crudelitas, tam nephandum facinus ut illorum id exigente flagitio, atrocitateq; illius tam graui supplicio essent puniendi,ut neque loco sacro propriæ inquam illius domui,& in illius gloriam extructæ non esset parcendum.

Psa.76.

2. Mac. 3.

Ps.138.

Nunc quam sint frequentes non in templi atrijs, sed in templis ipsis deambulationes,& quam dissimiles huic Christi optimi maximi deambulationi, & templi sanctitate, si quis spectaret Hieremias threnos ederet. Si quis Helias diuini honoris zelo consumeretur,si qui Dauid cruciaretur animo & dolens, ita loqueretur, Opprobria opprobrantium tibi ceciderunt super me siqui Esdras pallium proculdubio scinderet, barbam euelleret, mærens sederet, ut fecit.

Ps.68.

1 Esd. 9 & Esd. 1.8.

Quid deceret domum Dei explicuit Dauid, qui ita illius amore tenebatur ut diceret, Dilexi deco-

rem

rem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Domum inquit, Dei decet in longitudinem dierum, decet reuerẽtia illa quæ fuit maximis æquissimisque
Exod. 3. pcepta viris. Solue calceamẽta de pedib. tuis, locus in
& Iof. 5 quo stas terra sancta est, & quæ commendabatur cũ præceptum est, facies mihi labrum æneum cum basi
Exo. 30 ferrea, & lababunt Aaron & filij pedes cum ingressuri sunt tabernaculum testimonij. Et locis sacris,
Puniti muneribusve sacris detrahentes honorem acerrime
sacra p- puniti sunt, & qui illorum sanctitate sunt abusi, ne-
phanan- que erant illi quidem vulgares homines, vt nunc ut
tes. in plurimum sunt qui sacra loca prophanant, sed re-
1. *Mac.* ges ut Anthiocus, Balthasar, Afias. Hodie hisce
9. præditi dignitatibus debitis rarissime Deum defrau-
Dan. 5. dant obsequijs, & erant loca illa sacra quidem, diui-
2 *Par.* 2 nis dicata obsequijs, sed non supremo isto modo sanctificata & honorificata quo nostra sunt, in quibus idem qui cœlos beat, & cœlitibus cum innumeris Angelorum agminibus, adest, cuius maiestate & diuinitate cognita in stabulo, in summa inopia, ante promulgatam diuinam doctrinam, ante spectatos diuinos illius mores, ante rerum mirabilium operationem, ante summæ illius dilectionis erga homines
Mat. 26 manifestationẽ, quam proprium illorum amore sanguinem fundens manifestauit.

Procidentes adorauere Reges, verbum expende procidentes & qui quantæque maiestatis sint qui se prostrauerunt, & nunc non in stabulo, sed in templis augustissimis, non in inopia, in argento, auro, gemmis, post tot, tamque miranda summæ dilectionis
In pphanantes loca sacra. nobis indicia exhibita, in illius aspectu, ante illius oculos, ad aures illius, qui cogitationes cordis audit, deambulamus, indecenter, irreuerenter, in composite, loquimur indigna auditu & facimus indignissima factu, & in locis in quibus præ illorum sanctitate dignissime parcitur homicidijs & siccarijs, ita: ut iu-

vt iudicium æquitas puniendorum, scelerum auditissima ibi nocere non audeat illis, aut extrahere illinc vt puniat, Deo ipsi, vt sic dicam, non parcatur, sed cõtemnatur illius maiestas, æquitas non timeatur. Statutæ sunt æquissimæ ab humanis legibus pœnæ grauissimę in illos qui in proprias aliorum domos, ingrediuntur vt noceant aut offendãt illis, quæ ergo expectabunt istos prophanatores qui domum Dei propriã ingrediuntur ut uacent in illius iniuriam & contemptum illic rebus ridiculis, ludicris & fortasse perniciosis & fędis? Non uidemus exardere ignem in synagoga & congregatione eorum, neque flammas comburentes peccatores ut euenit Dathan & Abiron. Non videmus subito articulis pœnas illis debitas scribentes in pariete ad quas Regis alioqui tremendi cõpages renum solutæ sunt. Sed scimus quod altissimus est patiens redditor, qui tarditatem supplicij grauitate compensabit, qui ita in prophanatores loquitur, Nunquid spelunca latronum facta est domus ista in qua inuocatum est nomen meum, in oculis vestris? ego sum, ego vidi, dicit dominus. Verborum horum cum metu & tremore pondus expendat quisq;. Ego sum, ego uidi. Et Oseas propter malitiam ad inuẽtionum eorum de domo mea eijciam eos. De reuerentia templis exhibenda uide Basilium oratione secunda de precatione.

Psal. 138. *Psal. 105.* *Dan. 5.* *Eccl. 5.* *Hier. 7.* *Oseas. 9.*

Qui sana sunt mente & quanta dicatis diuinæ maiestati templis reuerentia debeatur intelligunt. Dauidi Regi, non homini vulgari, sed Regi diti, forti, sapienti similes respectu in sacra, ita loquuntur, Introibo ad domũ tuam adorabo ad templum sanctum tuũ in timore tuo. Introibo in domum tuam in holocaustis reddã tibi uota mea, q̃ distinxerunt labia mea. Introibimus in tabernaculũ eius adorabimus in loco, vbi steterũt pedes eius. Hinc Ioiada sacerdotẽ cũ esset iugulãda Athalia qui innocentũ sanguinẽ, & eorũ

D. Basi. oration. 2. de precatione. *Psal. 5.*

qui

tem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Domum inquit, Dei decet in longitudinem dierum, decet reuerētia illa quæ fuit maximis æquissimisque
Exod. 3. pcepta viris. Solue calceamēta de pedib. tuis, locus in
& Ios. 5 quo stas terra sancta est, & quæ commendabatur cū præceptum est, facies mihi labrum æneum cum basi
Exo. 30 ferrea, & lababunt Aaron & filij pedes cum ingressuri sunt tabernaculum testimonij. Et locis sacris,
Puniti sacra prophanantes. muneribusve sacris detrahentes honorem accerrime puniti sunt, & qui illorum sanctitate sunt abusi, neque erant illi quidem vulgares homines, vt nunc ut in plurimum sunt qui sacra loca prophanant, sed re-
1. Mac. 9. ges ut Anthiocus, Balthasar, Afias. Hodie hisce prædìti dignitatibus debitis rarissime Deum defrau-
Dan. 5 et 2. Par. 2 dant obsequijs, & erant loca illa sacra quidem, diuinis dicata obsequijs, sed non supremo isto modo sanctificata & honorificata quo nostra sunt, in quibus idem qui cœlos beat, & cœlitibus cum innumeris Angelorum agminibus, adest, cuius maiestate & diuinitate cognita in stabulo, in summa inopia, ante promulgatam diuinam doctrinam, ante spectatos diuinos illius mores, ante rerum mirabilium operationem, ante summæ illius dilectionis erga homines
Mat. 26 manifestationē, quam proprium illorum amore sanguinem fundens manifestauit.

Procidentes adorauere Reges, verbum expende procidentes & qui quantæque maiestatis sint qui se prostrauerunt, & nunc non in stabulo, sed in templis augustissimis, non in inopia, in argento, auro, gemmis, post tot, tamque miranda summæ dilectionis
In pphanantes loca sacra. nobis indicia exhibita, in illius aspectu, ante illius oculos, ad aures illius, qui cogitationes cordis audit, deambulamus, indecenter, irreuerenter, in composite, loquimur indigna auditu & facimus indignissima factu, & in locis in quibus præ illorum sanctitate dignissime parcitur homicidijs & siccarijs, ita: ut iu-

vt iudicium æquitas puniendorum, scelerum audissi ma ibi nocere non audeat illis, aut extrahere illinc vt puniat, Deo ipsi, vt sic dicam, non parcatur, sed cõ temnatur illius maiestas, æquitas non timeatur. Statutæ sunt æquissimæ ab humanis legibus pœnæ grauissimę in illos qui in proprias aliorum domos, ingrediuntur vt noceant aut offendãt illis, quæ ergo expectabunt istos prophanatores qui domum Dei propriã ingrediuntur ut uacent in illius iniuriam & contemptum illic rebus ridiculis, ludicris & fortasse pernicio sis & fędis? Non uidemus exardere ignem in synagoga & congregatione eorum, neque flammas comburentes peccatores ut euenit Dathan & Abiron. Non videmus subito articulis pœnas illis debitas scribentes in pariete ad quas Regis alioqui tremendi cõpages renum solutæ sunt. Sed scimus quod altissimus est patiens redditor, qui tarditatem supplicij grauitate compensabit, qui ita in prophanatores loquitur, Nunquid spelunca latronum facta est domus ista in qua inuocatum est nomen meum, in oculis vestris? Ego sum, ego vidi, dicit dominus. Verborum horum cum metu & tremore pondus expendat quisq;. Ego sum, ego uidi. Et Oseas propter malitiam ad inuētionum eorum de domo mea eijciam eos. De reuerentia templis exhibenda uide Basilium oratione secunda de precatione.

Ps. 138.
Ps. 105.
Dan. 5.
Eccl. 5.
Hier. 7.
Oseas. 9.

Qui sana sunt mente & quanta dicatis diuinæ maiestati templis reuerentia debeatur intelligunt. Dauidi Regi non homini vulgari, sed Regi diti, forti, sapienti similes respectu in sacra, ita loquuntur, Introibo ad domũ tuam adorabo ad templum sanctum tuũ in timore tuo. Intro bo in domum tuam in holocaustis reddã tibi uota mea, q̃ distinxerunt labia mea. Introibimus in tabernaculũ eius adorabimus in loco, vbi steterũt pedes eius. Hinc Ioiada sacerdoté cũ esset iugulãda Athalia qui innocentũ sanguiné, & eorũ

D. Basi. oration. 2. de precatione.
Psal. 5.

qui

qui coniunctissimi erant præ dominandi libidine cru delissime fuderat audimus dicentem, præcepit autẽ Ioiada educite eam extra septa templi.

Text. Circundederunt ergo eum Iudæi dicentes, &c. Non pepercit loco sacro illius impietas, ibi pedicas parat, ibi laqueos Christo tendit, ibi in illius conspectu condulcant os suum qui cordium illorum amaritudinem nouit, ibi se animo fingunt simplici ante illum qui quam esset duplex melius ipsis nouerat, ibi tãdem labia dolosa in corde & corde loquuti sunt, & erant quæ dicebantur ab illis omnino quæ dixerat Dauid, Iniquitas & dolus.

Eccl.27
Psal.21
Psal.38.
& 139.

Quod optabant illi maxime illud omnino erat, ut assiduis illorum,& subdolis percontationibus quid responderet ipse quod aduersari Regiæ Cæsaris potentiæ uideretur Christum Regem se appellando, nescientes miseri quod terra scabellum est pedum eius, & quod regnum animorum omni regno est splendidius & si cęcis illud non uideretur splendere oculis, cui regna omnia sceptra & diademata erant subijciẽda. Ab hominibus possent quidem illi & fortasse sapientibus suis blanditijs & dolis quid extorquere, aut parum cautè, aut parum prudenter, aut parum iuste dictum, & quia homines illi erant, & carnei illius oculi ut spectare non ualerent & intueri cor. Sed qui spectaret a Sole tenebras quam esset stultus, illo isti fuere stultiores qui à sapientia ipsa quid inconsulte dicendum spectauerunt, ab æquitate quid in iustum à Rectitudine quid non rectum, ab eo qui nouit abscondita cordis dolo extorquendum quid, quod illius dignitati derogaret. Sed expendamus rogo quam sit oculata inuidia ad ea quę uipereo illius palato grata sunt,& quam cœca illa ad ea quæ ob illius odium & dirum ingenium sunt ingrata blanditias patris in tenerum filium, res patribus adnata, & non iniucunda, fratribus natu maioribus quæ neque uideri debe-

Homo ab hoïe imponi põt, non Deus ab homine.

Inuidia stultitia

Gen.37

ret quia res illa erat minutissima ut notaretur, uisa
est ab inuidia fratrū Ioseph. Hominis afflicti ut Mar *Hest.6.*
dochei. Aman qui tanto rerum splendore gaudebat *& 7.*
& cui tot aperiebantur capita, tot flectebātur genua,
contemptum notauit, & hoc illum ille apellauit noīe,
cū tñ contēptus nō esset præ inuidia animi elatione.

Sed missa faciamus prisca illa exempla, suppeditāt
nobis innumera recentia tempora nostra, quæ quia
explicari non possunt aut ægre feretur silemus. Vultus hilaritatem notat in principe, blandum uerbum
qui alij inuidet, medici notat inuidia quod alius magnatis alicuius domum inuisit, theologi quod aliquē
frequentior populus sequatur. Oculatissima illa est
in his quæ alienam felicitatem sapiunt, quibus se torquet, in illis autem quæ ingrata illi sunt & iniucūda
uisa in medio Sole cæca est, si ingrata illi est Abrahā *Gen.25.*
fides, non uidebit illam, si obedientia Isaach non uidebit illam, si æquitas Samuelis non uidebit illam, si *1.Re.7.*
puritas Ioseph, non uidebit illam, aut non uidere se
simulabit, cum sint res istæ maximæ, ut montes excel *Gen.39.*
si, lucidæ ut stellæ cœli, perspicuę, ut aquę nitidę.

Sole erat pijs animis splendidius quod Iesus erat
Christus. Quod requirebant illi, nam omnes illi propheticæ pollicitationes congruebant maxime illi, rectius plenius, & planius quam si de Dauide fuisset ua *1.Re.16*
ticinatum quod erat futurus rufus, & pulcher aspectu *& 17.*
trucidaturus gigantem, ducturus Michol uxorem &
regnaturus in Israel: Aut de Sansone, quod esset fu *Iudi.15.*
turus lacertorum robore ualidissimus, dilaceraturus
leonem, Philistęos asini mandibula iugulaturus quę
omnia in ipsis uiderent completa. Illius etiam fuisse
imagines sacrificia constabat etiam planissime uita
illius doctrina miraculis & morte spectata, deerant
tamen illi (illorum somnia) fastus, pompa, strepitus,
famulitium, æquitatus (res indignissimæ Deo). Et
quæ plures humani sapientes & irriserunt & contēpserunt,

pſerunt,& quæ onera grauia eſſe dicunt quia illa poſ
Mat. 4. ſidet. Quorſum iſta ſibi caperet qui cœli erat domi
nus,cui omnes miniſtrabant Angeli,cui orbis ampli
Mar.11 tudo eſt anguſta,cui omnia ſeruiunt, cuius maieſtate
plena erat omnis terra? Aut quomodo harum rerum
inanitatem & contemptum,& innanem poſſidentiũ
gloriam quę ab illorum prophetis innumeris in locis
ſunt damnata,prædicaret ille, & doceret ſi magni il-
Dan. 2. & 5. la haberet,& glorioſum duceret Regem eſſe Baltha-
ſari aut Nabucodonoſori ſimilem ? quod ſi non illũ
Dei filium futurum ſpectant neque ſublimia docen-
tem,neque æterna promittentem,extollentē animos
ſuorum ad æterna,diuina & ineffabilia , cuius poten-
tia ſit omnipotens,cuius ſapientia ſine numero,cuius
miſericordia ſine fine,cuius miracula ineffabilia ſimi
Meſſias qualis e-rat expe ctandus lis erit ille illis.

Si autem ſinceris animis & inuidia poſſita fuiſ-
ſent omnia contemplati, quando à ſuis illis prophe-
tis auertiſſent oculos, ab illorum item ſacrificijs , &
quotquot aut Chriſtum optimum maximum promiſ
Innume ra oſten dentia Chriſtũ Deum eſſe. ſerunt aut adumbrarunt in ſua lege,cum uiderent eũ
qui literis non uacaret literas docere præſtantius Sa-
lomone,& quarum ſplendore omnium philoſophorũ
& ſapientium literæ obſcurarentur, viderent leges il
lum ſancire æquitate,ſapientia,utilitate, certitudine
Minois, Radamanti, Solonis,& legiſlatores omnes ſu
Tit. 2: pra modum ſuperantes. Viderent nouum populum cõ
Vide ro gõ quã ſint innu meraque chriſtum Deum, rerumq; meſſiã p bẽt, i D. dentem,non Romano ſimilem cupiditate, ambitio-
ne odio,uitijſq; alijs innumeris laborantem,ſed con
dentem populum mũdum,ſectatorem bonorum ope
rum in quo,non impotens ambitio, nou ardens cupi
ditas non cuncta graſſans inuidia,non dementans ſu
perbia,non honeſtas fædans, neq; quid quod rationi
eſſet contrarium permitteretur , neque præciperetur
quod omni populo non eſſet utile, gratum,ſalutife-
rum honorificum,cuiuſmodi ſunt pax,pietas, æqui-

tas

tas ueritas, sinceritas, mansuetudo, magnanimitas, sāctitas & quidquid animus ualet honesti & utilis concipere, detestans deorum mendacem multitudinem, sacrilegas illorum oblationes, quibus filios & filias immolabāt, illorum imposturas & mendacia, promiscua cōnubia, spontaneas & proprias cædes, & quidqd ipsa bene informata natura abhoret. Ita ut diceres illum Paradisum ex diuinis & cęlestibus plantis aut arboribus satum in terris fuisse, & mundū uniuersum suis legibus obsequentem, non mare, sed portū esse, non militiam, sed pacē non contētionē sed quietem, ac tandē ad cœlestiū ciuium normam fuisse illū compositum. Si Christi mores spectarent illi reperissent summum quem animo conceperant philosophum Stoici (qui nunquam qualem illi pingebant in terris apparuit) plusquā Sol scintillā superare. Nā illi suum philosophū ita somniabāt in quem nulla caderet animi ægritudo, nullus ptrbatus affectus, qui nō ira, nō odio, non cupiditate tangeretur, qui nihil ex his quę mundus magni habet miraretur, qui nihili duceret mortem, quē si fractus illaberetur orbis impauidū feriret ruina. Tollebant autē illi misericordiam & compassionem utilissimos affectus ad proximorum subuētionem, at huius perfectio uiri somnium fuit Christi comparata perfectioni. Non nos ista dicimus tantum qui illum adoramus, qui letissimis animis Deum esse fatemur dicāt illi q uitæ fuere spectatores, q Adamas ad labores & conuicia firmior, qui non ferebat illa tātum, sed maledicentibus benędicebat, qui animus ab omni prępostero affectu ita liber, nō illum cupiditas, non ambitio non uindictæ appetitus perturbabat, nullus dies ita placidus, ita serenus. Expendit quęso quomodo nunc de Christo loquantur, non enim de Deo loquimur, sed ut de homine planissime ostendentes quod nequibat talis ac tam perfectus homo neque esse, neque reperiri, ni Deus esset,

Chris. Tom.3 demonst. quod Christus sit Deus & D Augu. lib de ciui. Dei 7.c.32. & D. Iustin. toto dialog. cum Triphone Iudeo & apolog secunda pro Christian. & d. Nazia lib.3. Thes. fo. 164.

permittamus illis dicant siquid notarunt quod non esset excelsum, conferant illius sanctitati suorum prophetarum & patriarcharum sanctitatem, ut Moses, Abraham, Isaach, Iacob, Ioseph, Dauid, Esaiæ, Hieremiæ, Ezechielis & compertissimum inuenient morũ splendore ita illos excelluisse vt Sol stellas quæ suo illę lumine lucent, si externum corporis habitum considerassent, missam facio pulchritudinem & speciem, sed incessus, modestiam, totius vultus honestatẽ, parcitatem sermonis, nisi cum populũ instruebat aut respondebat rogatus, mũdiciem amictus. Crederent diuinitatis esse domicilium corpus, ita compositum, & in quo tanta & tam excelsa elucebãt. Quod si ad hæc miracula accedant quis aut plura, aut maiora fecit quam fecit Christus, neque mendicata uirtute, ut fecere Moses, Heliseus, Helias, Daniel, sed propria, quod & illis ipsis ut constaret æquum erat, non enim rogando, sed præcipiendo fecit innumera. Quod si quæ interposita deprecatione facta fuere, ideo factũ ut notum illis fieret non esse (ut mentiebantur illi) Christum æterno aduersariũ patri, sed illius esse unicum filium, uolũtatis illius in homines diuina dignatione interpretem, doctrinæq; illius magistrum, & in cœlestia regna ducem, non ut Mosem, Palestinam è qua, miseri eiecti sunt. Quando igitur non una lingua, sed innumeræ respondebant illis, & quod omnibus potentius esse solet linguis opera ipsa? Quid dicunt miseri dic nobis palam, cum nihil magis loquantur, aut potius clament quam quæ diximus & innumera quæ dicere non ualemus? Sed respondendi modum mirabilem & adorandum expende. Nequiuit ita respõderi nisi à summa sapientia, & qui corda illorũ agnoscebat, & qui de suis operibus & miraculis quã debebat, habebat certitudinem & fiduciam, Dixi uobis & non creditis cum uerissime semper fuerim loquutus, neque inane vnquam à me fuerit prolatum uerbum,

Sanctorum ueteris testamẽti perfectio.

Exo. 15. 3. Re. 18 4. Re. 2. Luc. 7. et Mat. 8 & 12 & Luc. 8. Ioan. 17

Cuncta in Christo Deũ esse clamant.

uerbum, quæ solent dicenti conciliare autoritatem, ut dictis illius fides habeatur, dixi ego non pro me alius, de cuius fide dubitare possetis, uobis, qui magistri estis populi, qui capita, qui duces, non uulgo tantum aut plebi, & cum tanta sint quæ uos ad credendũ obligent non creditis, loquantur igitur opera, quæ neque ficta esse possunt, neque mendacia, neque parabolica, & quæ in uarios sensus possint detorqueri, neque se ipsa aut defendere, aut simulare quæ uos non exiguo studio, sæpissime discussistis, probastis, examinastis, testibus undequaque quæsistis. quæ coram uobis sunt facta, & sæpe coram numerosissima multitudine, opera igitur quæ ego, non Dæmon ut perfidi calumniamini non aliena uirtute, sed ego non dico, sed facio, ipsa testimonium perhibent de me illud discutite, & ruminamini, hisce potentissimis operibus conuictus sinceræ mentis Nicodemus dixit, nemo potest hæc signa facere quæ tu facis nisi fuerit Deus cũ eo. Et quidam ex ipsis dixerunt, quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et turba dixit Christus cum ueniet plura signa faciet. Vnde ut Ioannis illle discipulos reuinceret, operibus testimonium percõtationi & responsum perhibuit, ite & renunciate Ioãni quæ audistis & uidistis, surdi audiunt, multi loquuntur, mortui resurgunt. Sed ò respondendi egregium modum, & quem nos essemus imitaturi ita pie, sancte, & inculpate, uiuentes quisque iuxta suum uiuendi institutum, ut nos ad operum nostrorum testimonium secure possemus remittere, ut ita qui Christo nomen dedit rogatus Christianus ne esset? Opera quæ ego facio, dæmoni ab renunciaui, pompis itẽ sæculi, conditus fui sale, ne corrumperer, & Deum saporem, lucerna donatus ut lucerem, candida ueste amictus, ut moribus essem candidis, cruce insignitus, ut hæc mihi gloria esset, mũdatus à peccato ut ex populo essem mundo & bonorum operum sectatore,

Expēde.

Admirādæ in Christi responso includuntur.

Ioan. 3.

Tbi. 2.

M a. 24

opera quæ ego facio,es ne sacerdos? Nolo respōdeat lingua,non frōdes arefactæ ficulneæ opera quæ ego facio,nō me uides,in falso condientē,lucentē,& egentes lumine illuminantē opera quę ego facio.Es ne pastor,prælatus,iudex? Opera quæ ego facio ipsa testimonium perhibent de me quę si pia & instituto uiuō-

*Asseri*di aut muneris conuenientia sunt, eueniret nobis *in*
tur pra domini gloriam quod vineæ excultæ & fructiferæ
dicta ue quæ cum uites habeat vuas variæ naturę ferentes,nul
ritas si- lus interrogat cuius illæ sint naturæ, fructibus testi-
milibus. monium prohibentibus. Cum quis amænissimos hortos in quibus variæ sunt naturæ arbores ex quibus sunt pendent amænissimi fructus,nullus rogat cuius
Cant. 4. sint arbores conditionis pendentibus pomis gratissimis testimonium perhibentibus.Ideo Ecclesia dicta
Cant. 8. est hortus conclusus,& de illa dictum , Et uinea mea corā me est & tam frequens in scriptura arboris uitis
Matt. 7. & palmitis vsus,aut facite arborem bonam,&c. Securis posita est ad radicem arboris,&c. Ficulneam habe
Matt. 3 bat quidam in uinea sua,&c. Nunquam ex te fructus
Mat. 13 nascetur in sempiternum, Omnis palmes non ferens
Mat. 21 fructum scindetur & in ignem mittetur . Fuit etiam in antiqua lege cōparatio ab arboribus sumpta usita
Ioan. 15 tissima,Et erit tanquam lignum quod plantatū est secus decursus aquarū,quod fructū suum dabit in tem
Psal. 1. pore suo. Iustus vt palma florebit, & sicut cedrus Libani multiplicabitur. Plantati in domo Dei nostri,
Psal. 92. in atrijs domus Dei nostri florebunt. Expende ista, quin & visione, Magno prophetæ Ezechieli manifestata id fuit ostensum , cum uidit lignum ex utraque parte ripæ pomiferum.

Ezec. 47 Sed rarissimi hodie sunt cum omnes esse deberēt, & esse teneantur qui sese ad operum fructuum ue testimonium remittunt,sciunt apertissime aduersus illos futurum,plusquam si se mollem esse diceret Adamas aduersus illum testimonium ferret nunquam

satis

satis domita durities aut si se quietum diceret Euripus, illius inquies & feruor aduersus illū testimoniū ferret, aut si Æthiops se diceret esse candidum, atror aduersus illum diceret testimonium, aut si arietem, se diceret lupus, contra illum & pelles & ululatus, & mores, & ingenium testarentur, aut si vulpes agnum, calliditas & insidiæ manifesti mendacij illā arguerēt, ac ita ex nobis non pauci dicunt illi quidē & respondēt verbis qui sint, nequaquam aūt cum magistro dicūt, Opera ego facio. Et ut maiora illa de quibus egimus missa faciamus, quia vehemens animi dolor nō sinit loqui, cum uinum mixtum videam aqua, argentum versum in scoriam obscuratū aurum, lapides sanctua rij dispersos, antiquam populi Christiani faciem immutatam, deformatū decus illud cunctis populis mirabile, cū uideam tot arbores in horto isto pingui steriles, tot palmites in terra feracissima & uite sanctissima non ferentes fructus, & multa quę vt videantur non sit opus eruptione parietis ut dictū fuit Ezechieli, quia iā non in abscondito illa fiunt, sed in manifesto ita ut glorientur in malitia qui potentes sunt in iniquitate, non igitur agamus de illis & si notissimū id cupiā quod iuxta operum testimonium reddenda illis à Deo est aut merces, aut pœna uerissima illa sunt, Quia tu reddes unicuique iuxta opera sua ut euenisse uides Mardocheo & Ianitoribus, adhuc in humani regis æquitate, Danieli & illius insidiatoribus, Susanæ & senibus adhuc in hoc sæculo Deo ita disponēte ut sciant quod omnis arbor, quod accipiet uentilabrum in manu sua.

Expendā quā sint ista certa.

Esai. Li rij

Ezec. 12.

Psal. 51.

Psal. 61.

Hest. 6. & 2.

Dan. 14.

Dan. 13

Luc. 3.

Sed regemus quempiam, Es ne nobilis (de minus grauibus agamus) pleno respondebit ore, omnino, dicito etiam quæso, opera quæ ego facio, &c. Es ne diues? dices ut non alius, responde rogo opera quæ ego facio abundantes eleęmosynas tribuo, &c. Es ne sapiens? Proch, respondebit multos excello

sapientia, dicito etiã quæso opera quæ ego facio, &c. Non certissima illa sunt Iacobi. Quis sapiens & disci-
Iacob. 3. plinatus ostendat ex bona conuersatione, in mansuetudine sapientiæ, sed & in his aduersus nosmetipsos prohibent operare testimonium qui.n. se nobilem dicit deiectissime viuit & rusticissime, qui se diuitem, sordide, auare, aut prodige & superbe, qui se sapientem ignoranter, stulte & incaute.

Text. Sed uos non creditis, quia non estis ex omnibus meis celsissimus cum sit Christus & innumerabilis sapientiæ similibus vtitur communissimus partim ut se
Christus cur simili bus usus. attemperet auditoribus, partim ut suã magis manifestet ille sapientiã, qui ex rebus vulgaribus, nõ vulgares, sed diuinos eliciat sensus, mirabile enim fuit magis est asini mandibula aquã effluere quæ Sansonis
Iud. 15. *Mat 13.* *Mar. 4.* sitim sedaret quam è fonte & quo res minores sunt maioribus illas mysterijs scaturire hoc mirabilibus, & ita siue sagenæ missæ in mare, siue agricolæ exeũtis ad seminandũ, siue grani sinapis vtatur ille similitudine mira in illis inuenitur proprietas & miro modo doctrinæ quæ docetur & vtilitati ex illa capiendæ
In doctorum & magistrorum exẽplum. congruunt, fecit id ẽt ne nos homunciones alta semper sapere nitentes, infimi cum simus & rerũ infimarũ incapaces dedignaremur vulgaribus vti similib. vt capiat illa Anus, capiat & Colonus, oĩum enim vtilitati incũbimus & cõmendata est nobis, quod si semp nobis altiora sapiũt, vtamur omnib. similib. ita apte, proprie oppotiune, & vtiliter, ut non uulgaria ex vulgarib. elicuisse videamur, ut passim fecisse uides grauissimos doctores Augustinum, Hieronymũ, Ambrosium, & qui in adducendis similibus frequentior fuit
D Chry. h. 1. in Gen. gratissimus Chrysostomus, uide ex agricola sumptũ simile, quemadmodum agricola vbertim seminat si-cubi videt aruum repurgatum, & ab herbarum nocumentis liberum, ita & concionator spiritualem aruũ videns sublatum. in quæ impediunt semen uerba

Dei faciat,&c. A medicina sumit, sicuti medici qui non vno curationis modo vtuntur, sed cum uiderint primis remedijs non esse depressum morbum, alia atque alia rursus excogitat, ita multis medendi generibus utatur animarum medicus. Ab imbribus, sicut imber in ignem cadens facile flammas deprimit, ita concupiscentias facile vanescere facit sermo Dei in animum admissus, & quia innumera sunt ista, adduxisse sufficiat quæ diximus. *Idem h. 31. Ingẽ.*

Vos non estis ex ouibus meis? non dixit ex vulpibus, quia non callidos illos, vafros ac perniciosos uolebat, non ex lubis, nolebat enim illos uoraces & innocentibus insidiantes, non ex leonibus, nolebat enim illos immites metuendos, feroces, & immane dominium in reliquos exercentes. Non dixit ex apris, nolebat enim illos carneos, otio & somno deditos, querulos rerum luto gaudentes sine lacte, sine uellere, sed ex ouibus animal innoxium, mansuetum, pacis amicum, & quod præ mansuetudine malefacienti nõ reluctatur, & quod domino suo minime est molestũ, neque magno sumptu pascendum, nõ enim pascitur illud carnibus ut carniuora illa lupi vulpes & leones, non hordeo mundissimo, ut equi, non furfere ut sues, sed herba quam sponte tellus profert sine ullo cultu, & est ita utile, ut integro non possint uolumine illius in hominum usus explicari commoda. Breuissima ista sufficiant, quod fœcundum est, & nihil in illo non utile, lac, uellus, interna & externa illius reddit, quod has illud, domino utilitates, libens, silens, uelu-ti agnoscens ad hoc fuisse a Diuina sapientia conditum, ut totum se daret libenter & hominum usibus impenderet, quod huiusmodi ingenio miti, amico, pacifico, commodo, utili, essent christiani futuri, iõ illos hoc appellauit nomine eo etiam quod ut fetis reliquis animalibus ouis esset præstaturus Christianus, barbaris reliquis nationibus, ita ut quod est ouis *Text.* *Expẽde omnia.* *Ouis descriptio.* *Ouis commoda.*

inter sues,uulpes,Tygrides,& leones,id esset omnino inter feras alias & immites nationes quæ callidæ sũt in malum uulpes,cœno delectantur ut sues,in mãsuetos sæuiunt ut lupi, inter se efferantur ut Tygrides, cruentis cædibus pascuntur ut leones.

Mat.5. Quam cõmendentur nobis frequenter eximiæ illæ ouis conditiones sacris in literis & quantopere expetat in nobis illas Christus uix in illis pagina est quæ *Luc.6.* *Col.2.* non sonet,quid mititas,mansuetudo,simplicitas, be- *Rom.12.* neficentia ẽt in eos qui nos oderunt,quid uiscera mi- *Dotes ouis miro modo cõmẽdatæ.* sericordiæ quid præceptiones de non redeũdo malũ pro malo,sed uincendum in bono malũ, neq; maledictum pro maledicto. Nam ista oĩa tantopere cõmendata,dotes sunt ouis, & qui illis diuino beneficio est præditus Christi est ouis, sed hoc magis mirabile est *Iud.7.* quã quod rarum militũ numero,& lagenarũ cõpiosio ne fuerit exercitus uictus numerosissimus, qđ oues istæ innumeras uulpes reddidere simplices, innumeros porcorũ greges,mundos,lupos innumeros agnos, tygrides mansuetas,mites leones & in sacras oues cõuerterunt,id dum uiuebant præstantes & cum lacerabantur. *Text.* Et uos non creditis quæ credunt & amplectũtur quæ oues meæ sunt,quia non estis ex ouib. meis, magno quidẽ ad præcipiendã ueritatem impedimento sunt odium,inuidia,impietas, crudelitas quæ magis luporum & leonum sunt quam ouiũ,candor animi, sinceritas uitæ simplicitas ingenij & mansuetudo mire iuuant ad capiendam illam,nam ista non hebetant mentem,sed exacuunt illam, non excęcant oculos,sed illustrant ut discernere ualeant pretiosum à uili, ueritatem a mendacio & grauiori iudicio & maturiori prudentia fidem t abeant dictis dignis fide.

Vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Suarum ouium explicat summã felicitatem diuinus pastor quæ ut summa esset,sat erat quod ille illarum pastor esset & tanti gauderent oues pastoris, cura di-

lectione,

lectione, beneficio, honore & gloria. Si corporeę oues felices possent haberi, quæ magnorum pastorum, Mosis Iacob, Dauid beneficio fuere gauisæ, de quib. magna illa prædicant diuina eloquia, ut quod ad interiora deserti minaretur oues suas Moses, ut mollius pascerentur, quod præualeret in feras Dauid tutius, quod somnus fugeret ab oculis Iacob ut melius, quæ lingua explicare ualebit ouium Christianarum felicitatem, quæ non illorum pastorum (& si nobilissimi fuere illi) sed Christi beneficio pascuis & custodia gaudent, sed harum laus illorum depressio erat, & manifestatio felicitatis harum explicatio infortunij illorum, faciebatque ista Christus & enarrabat illa, ut audiẽtes resipiscerent, & tantæ felicitatis desiderio tangerentur & propriæ calamitatis compaterentur, ac tandẽ, ut agnoscerent illum uere esse quem falso illi interrogabant animo quando & nomen & munus habebat pastoris quo noĩe, pmissus fuerat Messias & illius habebant felicitatem oues quam erant illius habituræ. *Gen. 37.* *Exod. 3.* *1. Re. 16 & 17.* *Gen. 31.* *Esaia 4.* *Hier 13.* *Ezec. 34*

Expendite ego cognosco eas & cognoscunt me, & Nemo rapiet de manu mea, & uitam æternam do eis omnia illum esse Messiam ac uerum Deum ostendebant, alioqui neque illum illæ agnoscerent, neque ipse illas, neque tam esset potens ut non possent ab illius manibus euelli, neque uitę temporaneæ largiri illis momentum quomodo dare posset æternam Testentur ista potentissimi pastores nostri baculos habẽtes argenteos possint ne illi ista suis ouibus largiri, & si ditissimi sint potentissimi & optimi. Explicuit etiã illos sua culpa tantis tanquam summis beneficijs carere diuina inquam cognitione & acceptatione diuina custodia & sollicitudine & securitate quam illud parit quod nemo rapiet illas de manu illius carereq; æterna uita, quæ eos omnes expectat qui quales ille cupit oues illius fuerint expectetq; ob id ipsum nos, faxit ipse. *Text.* *Expẽde quam re spondeat Christus apte & aperte.*

SALVTATIO.

SOLIS gratissimo splendore ob oculorum suorum infirmitatem excęcantur uespertilio & Noctua, & illo gaudent Columba, Turtur & Aquilæ. Niditissima Christi doctrina excęcati sunt impij, ob illorum impietatem Pontifices, & Pharisæi, ita ut in illum cogerent concilium columbini autem & aquilini animi multi illuminati, precemur uirginem ut nobis gratiam obtineat, ne quis Pharisæis similis cœlesti doctrina excęcatur, sed illius luce uideant omnes quam præstans sit illa & obseruatu non digna tantum, sed necessaria. Aue Maria.

THEMA.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi. Ioan. 11.

ON possunt enarrari commoda quæ in rempub. deriuantur ex capitulis aut cōgregationibus hominum piorum, & sapientum, neque possunt enarrari damna quæ deriuantur ex illis, cum nefarij illi sunt, & odio, cupiditate, ambitione, vitiati, isti neque filijs, neque patribus, neque reipublicæ parcunt, dum sibi, commodisque suis quocunque modo prospiciant, illi uero neque filijs, neque patribus, neque sibi ipsis parcunt, ut reipublicæ consulant quæ

In querū iudicum ingeniū.

sibi

sibi charior se ipsis est, illi personæ publicæ cũ sint, publica tantum cõmoda curant, isti ideo personas esse publicas laborant ut priuata cõmoda & aliorũ dãna curent, & iõ autoritate illa cupiunt & laborãt pollere, ut in omnes abutantur illa, pauperes opprimendo, expilando & uindictã de quauis re capiendo. Sunt probi iudices Reipublicæ oculi, sunt illius os, sunt & manus, uident quæ ad illius trãquillitatem expectãt, & illa omni apposito studio curant, vident quæ perniciosa timentur, & omnia apposito studio, euitãt illa, sunt illius os, ita loquuntur proponũt definiũt decernunt quæcunq; ad illius cõmunem pacem & vtilitatẽ attinent, sunt illius manus, illis.n. vtitur illa, ad ea oĩa opera quæ cõmoda illi & futura intelligit, sunt probi iudices, Reipublicæ tutores, illa illorum pupillus, sunt patres, illa illorũ filia, ac ita illam diligunt, cõmoda curant, & charam habent, sunt illi qđ nauta naui, cuius studium in eo tantum apponitur ut in co lumis illa fit, & naufragium nõ patiatur, quod pastor ouibus qui suis cõmodis inuigilat, pascua curat, vim bras, requiem & à feris ẽt cum proprio periculo defendit, & ut minora descendamus ex quibus maiora licebit elicere sunt illi quod putatores uineis inutilia resecantes, quod segeti noxias herbas euellentes, qđ publicis uijs ædiles, illarum mundiciem procurantes, ita illi otiosos, inutiles, uagabundos homines in exilia mittunt, remis alligant, perniciosos præscindunt, ita illi uitia uirtuti n. incrementum recipiat plus obstans quam electo semini cardum euellunt, ut publicam inhonestatem, iurandi abusus, & mundant ab inquinamentis populum. Hæc & maiora commoda parare solent illi cura tales illi sunt quales illos melius Appelle depingebat Iethro, Prouide autem de omni plebe uiros sapientes & timentes Deum, in quibus sit ueritas, & qui, oderint auaritiam, qui iudicent populum in omni tempore, aut quales illos optabat,

Piorum iudicum munus.

Probi iudices quotquã que raris modis reipublicæ prosint.

Similia explicantia iudicum piorum in rẽpublicam curam.

Expẽde.

Exo. 18.

2 Paral. 19.

Iosa-

Iosaphat, uidete quid faciatis, non enim hominis exerceti s indicium sed domini, & quodcunque iudi- caueritis in uos redundabit, si timor Domini vobiscū & cum diligentia cuncta facite. Isti præstant, quod quidam dixit, proprium munus magistratus est se intelligere personam ciuitatis gerere, dignitatem, & decus sustinere, leges seruare, iura describere & ea fidei suæ commissa meminisse, regitur illa istorum consilij, suntque illa quod naui uenti, nam expansis illa recipit velis & quo illa uolūt ducitur siue in portum, siue in præcipitia, fuereque huiusmodi congregationes ita utiles, & rationi cōsonæ, ut fere nulla natio tam sit barbara quæ illas non habeat & illorum consilijs auscultet, & illis regatur idque ea institutum est communi prudentia, quod cum nihil quod sine consilio fiat rectum, neque utile esse soleat, quemadmodum neque regi optime potest sine acu, temone nauis, neque sine fræno æquus, neque adamussi na quæpiam sine regula fieri, neque æqua & legitima dari sine mensura neque pictor quæ nimis delicata sunt sine bacillo pingere ita, neque æquum neque rectum neque politum fieri sine consilio potest.

Cicero li. de offitijs.

Non est respublica sine publico magistratu.

Expende similia.

Vnde egregie quidam non uiribus non uelocitatibus, aut celeritate corporū res magnæ geruntur sed consilio antiquorū & sciētia. Hinc magna illa de consilio a sacris dicta literis qui agunt oīa cum consilio reguntur sapientia, astutus oīa agit cū consilio, ante omnia, uerbum uerax præcedat te & ante omnem actum consilium stabile. Humanæ item literæ, consilium res sacra est, duo maxime contraria sunt consilio, ira, & festinatio, diu delibera, cito facito, nil curare hoc est in sanū esse, nil posse hoc est mortuū uiuere. Vnde incontra facientes illa eiusdem sunt, pauci sunt qui consilio sensuq; disponunt, cæteri eorū more qui fluminibus enatant, non eunt sed feruntur, cer

Cicero de senec.

Prou. 13

Bias.

Seneca in prou.

Seneca Epist. 2.

tum

tum id igitur esse scientes, ut certius commodius & utilius ac securius id fieret non unicum tantū decreuere cōmunitates, oēs habere consiliarium cuius con silio regeretur sed plures, quia difficilius errabūt plures, & securius illorū consilijs auscultabitur, nō enim facilis est expugnatu turris una, & difficilius & laboriosius expugnantur plures, multi, saggittarij certius ferient scopū quam unus prece, pretio, affectu aut pro pensione facilius corrumpetur consiliarius vnus quā plures. Inter plures raro deest aliquis ueritatis amator cōmunis utilitatis amicus, innocentiæ defensor, iniquitatis osor & uindex, facilius excæcatus fuit Cyclops quam excæcaretur Argus, ille enim unicum habens oculum excæcatus fuit, hic cum haberet ut fingunt fabulæ plures non excæcaretur. Expendite quā sint vera quæ diximus, multis ab Absalone nefario filio consultis, & ingratissimo instāte, Achitophel, consultū fuit vitæ Dauid, patris oī cultu, & obsequio dignissimo Chusi impium consiliū dissipanti. Quia plures erant qui de interficiendo agebant Ioseph. Non defuere Ruben, & Iudas, qui quo potuere modo, decisо impio fratrum consilio fraternæ consuluere uitæ, euocato in Christum concilio cum ad fuit Nicodemus.

Cur plures sint in republica cōsiliarij.

Certa sunt quæ similia docet. Expende

2.Re.15

Gen.37.

Ioan. 7.

Quod si huiusmodi cętus ex ueteranis, iustis, æquis & amicis reipublicæ sit, ceu ex fontibus saluberrimis mira emanant in rempublicā cōmoda tales illos procurarunt Romani, Macedones, Atthenienses, Thebani, de quibus illa extant effigies manibus truncis aute altaria diuum hic resident, &c. Sed melius istis olim Hebreorum respublica ut ex illorum electione, consilio Iethro facta constitit, exaudito item Iosaphat cuius regium, & piū pectus, & qui ex illo emanarunt sermones non desint mirari sacra unquam religio, cū tales sunt congregationes gaudet illis maxime Deus, ex huiusmodi congregationibus quæ deriuentur rei

Priscorū magistratus quales.

publicæ

publicæ commoda & illius filijs diximus aliqua, dici
Iniqui quia non pessunt omnia quando autem uitiatæ sunt
dāna iu- illæ, & corruptæ odio, liuore cupiditate uindictæ ap
dicis. petitu, quis recensere valebit damna, unus aut alter
Esai. 1. cum potentes sunt, & publico alicui muneri sunt præfecti, nocet vt Vrsus aut Leo, grassaturq; ut hostis in rempublicam quæ non euenient illi & subditis suis
3.Re. 21 calamitates cum sint omnes? Condēnabunt illi quidem Naboth virum iustissimum ut fecere nefarij iu-
Dan 13 dices impij Regis Achab, condemnabunt purissimā & fidissimam Susanam ut fecere iniquissimi & impu
Gen. 34. dentissimi iudices, & absoluerent illi (si casu incide-
2.Re. 15 re illorum manus potuisset) Sichem, qui Dinam uitiauerat, & Absalonem qui patri regnū & caput moliebatur auferre. Eueniretque quod quidam in suo sæculo euenire dolebant, quia non rete tenditur acipitri, neque miluio qui malefaciunt sed illis qui nihil faciunt tenditur, dat ueniam coruis, uexat censura columbas.

Similia honorum cōmoda iudicum & malorum dāna probant. Fontes cammodissimi populis cum puri sunt cum corrupti & uenenati, perniciosi, capita cum sana, utilissima corpori, cum autem male sana sunt ut in amētibus pernitiosa illis, nubes imbres opportunos emittentes desideratissime, quæ mittunt grandinem, quæ omnia uastant, fulmina quibus multa perdunt metuēdæ, & tamen eodem gaudent, & salubria & mortifera nomine, cætus omnes dicuntur, conuentus, capitula, & ut ait Euangelium, concilia.

Sed quæ piorum & sapientum sunt, laudabilissima
Psal. 88 sunt, & in illis laudibus extollit Dauid Deum, Confitebor tibi domine, in consilio iustorum, & gloriari
Ps. 110. Deum dicit in illis, quæ autem ex impijs sunt odit anima illius, odium ecclesiam malignantiam & cum impijs non sedebo, sed ut pestis omnes morbos malitia superat & ininstum bellum omnes inimicitias, ita iniquus, iniustus, impius, nefarius, dirus, cætus & con

uentus

uentus omnia ſuperat, hodiernum, quia in illo agitur de obſcurando Sole, de extinguenda ſalute, de ſepelienda ueritate, de excęcando bonorum omnium fonte, de omnis humani, & diuini iuris uiolatione. Non enim agitur in illo detrucidando Abele, de addicẽdo morti Mardocheo de demittẽdo in lacum leonũ Danielc, de occidendo Ioſeph uiris innocentibus, inculpatis, utilibus & ſuo ſæculo glorioſis, in quibus uiolaretur quidem iuſquia damnabatur innocẽtia, ſed agitur de auferenda uita, vitæ largitori, non inculpato tantum ſed culpas auferenti, non innocenti, ſed innocentiam communicanti, & prædicanti, rerum mirabilium operatori, & beneficiorum autori ſummo, qui neq; læſit vnquam neq; lædere potuit, neq; feſellit, neq; potuit fallere, & quod horã dementiam, impiã, manifeſtat præter iuris contemptum, & exterminationem, error eſt in quem non fuere quidem Philiſtei in Sanſonem lapſi, labuntur tamen põtifices & Phariſæi, neq; enim Philiſtei auſi ſunt in Sanſonem quẽ fortiſſimum & robuſtiſſimum eſſe ſciebant, donec multis factis à proditrice Dalida experimentis certiores facti ſunt quod deſſent uires illi, quia abraſi fuerant ab illo crines in quibus illæ conſiſtebant, at hi uiderant ſępiſſime illum dæmones pellentem & illos in illius conſpectu mutire non audentes, uiderant arĩdas ſanaſſe manus, claudorum crura ſolidantem, ac deniq; mortuos in uitam reuocantem, quomodo igitur in illorum mentem ſubibat quod comprehendere illum poſſent, & mortis pęna multare, ni ipſe ut toties illis ſignificauerat uellet, ni ipſe uires cohiberet ſuas & libens uellet mori, facilius enim aridæ fiunt manus claudi redduntur homines, excæcantur, morte afficiuntur, quam illa fiant quæ fiebant à Chriſto poſſet igitur illos & in illum audentes omnes cum pegerẽt ad illum comprehendendum reddere ita claudos, ut gradi non poſſent, cum manus extenderent aridas illas

Expende quid in hoc impio agatur concilio.

Gen. 4.
Heſt. 6.
Dan. 14.
Gen. 28.

Iud. 10.

Matt. 8.
Luc. 8.

Mat. 12.
Mat. 9.
et Luc. 7

las reddere, cum ad conspiciendum proficiscerentur illos excæcare ac denique fugare ut, illorum capita, dæmones, faciebat, aut metu uitam auferre, sed insanire faciunt odium & inuidia, sed audi iam rogo, Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium. Quis his titulis auditis qui æquitatem, religionem, vitæ integritatem, ueritatis & innocentiæ amorem sonant, magna & supra modum iusta, ęqua & utilia proponēda & definienda non expectet, si enim diuinæ, ita fuissent loquutæ literæ, collegerunt concilium prædones aut siccarij, plane nihil erat ab illis expectandum nisi quomodo esset res aliena auferēda, &c. Si de gentium in bello quibus artibus hosti essent auferenda subsidia, & insidiæ aliæ parandæ, si sæcularium hominum esset cætus etiam si proborum, non mirum si commodi alicuius respectu, aut ut gratum alijs facerent de alicuius oppressione ageretur, sed in cætu Pontificū & Pharisæorum, suæ qui erant capita religionis, sanctitatis ut uideri cupiebant professores, iusti & æqui amici. Vide igitur quam non sit fidendum inanibus titulis cum probitas deest, definient, & decernent ut spectabis isti quos meritissimis nominibus abscondi-torum cognitor Christus in quem sæuiebant appellauit, appellans sepulchra dealbata decimatores cumini & rutæ ut sanctiores uiderentur fermentum, cauete a fermento Pharisæorum, lupos rapaces, ambulant in uestimentis Ouium intrinsecus sunt lupi rapaces, quæ nulli unquam decreuere Caligulæ, neque Nerones, neque Siciliæ tyrāni. Expendas etiam oportet, quantæ sint & quam potentes in malum cupiditas, ambitio, inuidia, odium, quando tantæ grauitatis nomina & animos tam impie peruerterunt.

Titulis non fidendum. *Expende* *Mat. 23.* *Luc. 11.* *Mat. 16.* *Matt. 7.* *Expende*

Rursum oportet expendas, quod hoc est impiorū qui Vulpino sunt ingenio studium, ut sua odia exerceant illi, & priuatas suas ut censent inimicitias uindicent, communis boni intuitu asserere se ista facere, & non

Calliditas impiorum.

& non contenti impia & nefanda perpetrare, ea ut bona ab illis ut reputentur curant, neque à priuato odio ab illis facta sed communis commodi zelo, sedantq; hac calliditate multitudinis pectora, neque se dant tantum, sed obligant ut beneficio illa & seruiãt illi tutius, & maiori cum licentia etiam & ipsa multitudine opem illis ferente. Non uides Satraparum industriam in Danielem, zelo illo honoris Regijs, & ne à multitudine contemnatur ille, quia hic homo, non habet nomen miseri, non nostis nomen fuisse im positum à Deo & pronunciatum ab Angelo, Et uocabis nomẽ eius Iesus. Et innumera alia, lux ille dicitur illuminans, sed odiũ adhuc & nomina reddit infensa ut notat Chrysostomus de Saule qs iste filius Semey? Sed audi, è silice illo elicitũ lumen uide egressum fauũ ex capite illo leonis uide aquam è mandibula illius ignara audi horologium ꝙ cum nesciat quid faciat diuinas sonat horas, audi Coruum diuina uerba imitãtem quorum sensus nescit, uide quantum sit datum dignitati ut quia pontifex illius anni erat prophetarit, gentem omnem perditum iri in morte sua subueniret illi Christus, qui spõte subueniens, omnes illi fide uiua hærentes à perditione liberat & saluat, quibus ut annumeremur precamur. Amen.

Dan. 3.
Luc. 1.
Ioann. 1
Expende impij dictum pontificij sententiam.
Iudi. 14.

SALVTATIO.

Apostolorum munus fuit soluere & adducere ad Christum, id ipsum est concionatorum doctrinæ uirtute peccatis irretitos soluere & ad Christum ducere, præstare id sine diuina gratia nequaquam possunt, obsecremus uirginem impetret nobis illam. Aue Maria.

Sermo in dominicam Palmarum.

VLTA sunt quæ in hoc solemni in Hierusalem ingressu nobis nota diuina uoluit maiestas, quia in nostrã illa utilitatem facta, alioqui quorsum ille de cuius regni maiestate ita
Psal.102 David loquitur, Gloriam regni tui dicent, potentiã tuã loquentur, Et mirabilia tua narrabunt, ut notã faciant filij hominũ potentiam tuã, & gloriã magnificẽtiæ regni tui, Qui ambulat super
Ps. 103. pennas uentorum, Qui facit Angelos suos spiritus & ministros suos ignẽ urentem, quorsum inquã terrena ista Põpa, & faustu gauderet, quæ minora erant, & minus illius celsitudine digna, quã orbis alicui monarchæ puerorũ multitudo applaudẽs? Voluit igitur ista fieri ingenti cũ mysterio. Imprimis ut notum fieret honores fuisse illũ aspernatũ humanos, quorum semper aspernationẽ docuit, sed oĩs illum ueri & benemeriti honoris esse dominũ, nam quotiescumq; illum uoluit ut reliqua oĩa seruiuit illi, neq; cõmunis aut vulgaris, sed regius, & splendidus. Procidere fecit Reges cũ illi bene placuit corã se, & adorare illũ
Expẽde Mat. 2. & mysticis muneribus quis ac quantus esset testari, alibi multoties oblatos recusauit & silere multa iussit quæ summo in pretio erant apud homines habenda.
Ioan. 6. Mat. 17. Nunc cum spontaneæ erat ignominię crucis subijciẽdus, illos sui splendoris radios emittere uoluit ut sæpe contingit cum tendit in occasum Sol, qui tota die sub nube latuerat vt & ignominiam sponte subisse intelligerent qui oblatos etiam honores sponte
Infida mundi trãquillitas. susceperat. Fecit etiam id ut populi mutabilitas nota fieret, & quomodo in horas mutatur ille, vnde neque magis fidendum illi quàm maris tranquillitati, quæ momento in tempestatem uertitur, & quos

modo gaudio suffundebat suorũ agitatione fluctuum mærore afficit & metu, cuius ,infidam tranquilitatẽ graphice depingẽs Dauid aiebat, Dixit stetit spiritus pro cellarum & exaltati sunt fluctus eius,ascendunt *Psal.106* usque ad cœlos,& descendũt usque ad abyssos anima eorum in malis tabescebat.

Docuit prętcrea quanta sit ueri,& benemeriti honoris instabilitas , ut hinc constet quantą erit inanis honoris uanitas. mutabilitas & fugacitas , nullus enim honor magis solidus ex se , neque benemeritus differri potuit, quam qui Christo deferebatur,cui soli debetur honos & gloria , neque cuipiam illi fidei constantiam seruare magis tenebantur , quam illi qui honoris , dignitatis & glorię autor est . Ille enim humiliat , & subleuat , & illi in promptu est subito honestate pauperem,ut honestasse uides Dauidem de post fætantes acceptum, regio diademate, Ioseph afflictũ in carcere cõstituit eum dominum domus suæ & principem omnis possessionis suæ, ut erudiret principes eius sicut semetipsum & senes eius prudentiam doceret,Danielem Mardocheũ,at suæ relinquens honorẽ naturæ discessit subito neq; disessu cõtẽtus in dẽsa nubila uersa est serenitas diei,ut expẽdas q̃ sint honores fugaces & q̃ ta sit applaudentis populi in constantia,quod si certa ista sunt de vero , & benemerito honore quid de mẽ daci,& inani & ob res in dignas exhibito dicemus? Plane quod sacræ dicunt literæ quę similibus appositissimis illum comparant,quibus non tãtum illius in certitudinem explicant, & breuitatem,sed & inanitatem,& perfidiam,nũtium præcurrentem illum appellãt,fummum,vmbram sagittam uisionem noctur nam,tonitrum in nube cõpertissima sunt ista & quę uix recitatione egeant,cum loca sint notissima. Noli æmulari in malignantibus.Qui tanquã fenum uelociter arescẽt,& tãquã olera herbarũ citò deciderẽt,ini

1.Ti.1. *1.Reg. 2.* *Eccl.12.* *Psal.77* *Gene.41* *Hest.6.* *honores fugaces,* *Sap.5.* *Iob. 20.* *Eccl.40* *Psal.36.*

mici, uero, domini, mox ut honorificati fuerint & exaltati, deficientes quemadmodũ fumus deficient, quid nobis profuit superbia, & diuitiarum iactantia quid contulit nobis, Transierũt illa oĩa sicut umbra, & sicut nuntius præcurrens, & sicut sagitta demissa in locum destinatũ, si ascenderit usque ad cœlum superbia eius & caput eius nubes tetigerit, tanquã sterquilinium in fine perdetur, transibit sicut uisio nocturna. Vnde Philo, Totus o bis habitabilis non ne more nauis susque deque iactatæ marinis fluctibus nunc secundis utens uentis nunc aduersis utitur, nam uerbum diuinum Choreas in orbem ducit quod uulgus hominum fortunam appellat, substantiæ impiorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitrum in nube personabunt, sed ò quam essent rari uero honore digni, etiam, si mutabili si illa fierent quæ sapientissime Seneca consuluit, Cum uelis ueram hominis æstimationem habere & scire qualis sit nudum inspice, deponat patrimonium, deponat honores, & alia fortunæ mendacia corpus ipsum exuat, animum intuere qualis quantus sit alieno aut suo magnus. Sed quorsum qui omnia mirabili ut diximus facit cum prudentia, & cum decore, ut cum sedet lassus sedet quidem iuxta fontem, locus optatissimus, & aptissimus lassis, cum pascit multitudinem in loco in quo erat fœnum multum, gratissima mensa, & iucundissimus inuitatis accubitus, cum erat & noctis silentium, & solitudinem amat res aptissimæ & commodissimæ orationi, & si illis non egebat ille, quin & defecisse quodammodo urbanitatem boni, & grati hospitis notasse uisus est in Simone, cũ dixit Aquã pedibus meis non dedisti cur hoc uisus est carere decore inclytam adiens ciuitatem, solemnissima põpa recipiendus, asinæ tantum insidens? Plane hoc decus erat, decori enim est Frãciscano fratri peditẽ proficisci magis quã episcopo, pingui insidere mulæ. Et qui humi-

Vide Greg. li. m. 15. c. 3.

Phili. li. 4. quod Deus sit immutabilis.

Seneca. Epist. 5.

humilitatem & paupertatem profitentur tanto illi decentius incedunt, quanto modestius & pauperius, hæc illorum sunt ornamenta, hæc decus, unde cum Christus pro nobis egenus factus esset ut nos illius inopia diuites essemus, cũ humilitatis esset magister, & princeps suæ ipse obseruantissimus religionis pedes ad prædicandum pergebat, & nunc cum eques ingredi illi placuit in Hierusalem ne multitudine premeretur quam exituram illi ob iam sciebat, & locus daretur illi ut exultaret, & interni gaudij manifesta indicia ederet, fieretque perspicuum Pharisæis, & sacerdotum principibus cui deferebatur honos, cui canebantur laudes, asinæ insidet, simul & docens non esse mutandos cum honore mores, omnia enim ut diximus sine ulla erga ipsum necessitate in nostrum exẽplum, & nostrarum commodum necessitatum fiebãt ab illo, & quia nouit multos ad flantem uentum uersuros uela, & dissimiles Dauid, quem neque ab humilitate, neque à diuinorũ beneficiorum memoria, neq; ab humanorũ siquæ ab hominibus humana beneficẽtia acceperat (ut Aberzelay) regia disturbauerat dignitas, similes autem Saul qui cum puer esset unius anni, sincerus inquam candidus & simplex cum crearetur rex & modestissimas has in uoces erupit: Nunquid non filius ego gemini sum de minima tribu Israel? Postea Deo ipsi præ superbia fuit ingratus, & Dauidi cui nomen, & uitam debebat inimicus.

Cur Christus in se dit asina

Honores nõ debẽt mutare mores.

1.Re.17

Multa ista, sonant rectorem te posuerunt noli extolli, quo maior es humiliate in omnibus, Et qui dominatur in uobis sicut qui ministrat, multis tamen eueniunt Innocentij illa, ambitiosus, statim ut est ad honorem promotus, in superbiam extollitur, in iactantiam effrænatur, non curat prodesse, sed iactatur præesse, præsumit se meliorem quia cernit se superiorem, priores dedignatur amicos, nos

tos ignorat, externos comitatur, contemnit antiquos, vultum auertit, ceruicem erigit, fastum ostendit, grādia loquitur, sublimia meditatur. Sed sunt isti illis quodammodo insania similes, qui tunc res abse abij cerent cum maxime illis essent opus, ut cum quis domi accinctus esset gladio, & cum esset pugnaturus deposuisset illum, cum artē nosset natandi, exerceretq; in area quodammodo illam per campos pergens, & studio & voluntate nollet in profundo illa flumine vti, in quo uita illius uersatur in periculo. Ac ita plures (neque numerum explicat dicto) cum opus est humilitate tunc deponunt illam, in terra natant, cum pauperes, cum incogniti, cum suis latent illi in angulis, natat quidem, humiles sunt, cum copioso sunt in flumine opum, honorum, dignitatum dedignantur natandi artem, humilitatem deponunt qua tunc maxime opus est, immemores miserij, ꝙ eleuati sunt ad modicum, & quod tanquam fumitates spicarum atterentur, quibus uti, nam Dauidis illa non contingāt, Deiecisti eos dum alleuarentur, cum eleuatur deijcitur qui honoribus proficit, & moribus cadit. Sed hic insaniæ morbus frequentius sequitur illos qui cū natura Saules essent prosper euentus fecit Saules reges, Vera enim in multis illa sunt Senecæ, Abstrahunt nos a certo diuitiæ, honores, potentia, & cætera quæ in opinione nostra chata sunt, pretio suo uilia, nihil habent magnificum, quo mentes nostras in se trahant præter hoc quod mirari illa consueuimus, non enim quæ concupiscenda sunt laudantur, sed concupiscuntur, quia laudata sunt, insedit præterea asinæ docens nullus illum adminiculis agere externis, ut deferatur illi honos, homines istis adminiculis vtuntur, insident illi mulæ, aut phalerato equo, multis se pirifamulis laborant, pretiosis indui curant, quia nō carni sed plumæ defert cæca plebs honorem, & quia illi illius sunt cupidissimi modis illis inuigilant quib.

Iob. 24. *d.* *Psal* 72. *Greg. in regis.* 1. *Re.* 19 *Seneca. Epist.* 82 *Virtus ut honoretur aliena nō egetope.*

ille paratur. Et hac potissimum corruptione sæculi eueniunt ista in qua populus ista magno habet in pretio,& qui populi sunt domini,ita ut aliqui, suo honore,non dignentur, neq; ingenium, neq; peritiam cũ illis ista desunt; sed uirtus minime indiga laudis, in multis sua ipsa contenta gloria est, canitq; Deo laudes cuius oculi in pauperẽ respiciunt, & cuius nomẽ honorabile coram ipso. Sed sunt multi hodie honoris auidissimi,& illi maxime quibus uirtutis & sapiẽtiæ merita desunt,ac ita illi neque sumptui,neq; sæpe conscientiæ parcentes curant quib.ut idola colantur à populo,& in pretio sint illis quib. uirtus contẽptui est,& in pretio pretium. Multi quos quodammodo cogere uidetur, uitæ institutum non extrema illa; humano & diuino conuicio digna, sed modum in illis quærunt,seruantque illum,utentes hoc mundo,ac si non utantur, cuius figuram fugacem esse norunt, similes illi Mardocheo qui iussu impulsus regium ascẽdit equum. Minime animo in superbiam ascendente; sed se se in modestia & humilitate miro modo cõfirmante propter quam placuisse nouerat Deo illum ex situ,mærore,& squalore erigere, ob superbiam autẽ Aman sibi ac suis aduersarium deprimere.

Psal. 9. *Ps. 71.* *Vide reg. phil. lib. de decalog in princip.* *1. Cor. 7.* *Hest. 6.*

Seruiunt Christo Apostoli his quæ habent,plura & pretiosiora habere desiderantes; ut illis optimo magistro seruirent deponunt uestimenta sua,& eum,de super sedere fecerunt. Grato gaudẽs Christus obsequio & hilaris amplectens illud,nequaquam huiusmodi amoris & reuerentiæ in magistrum signum culpans,ut aliquoties in alijs alia fecerat; ut corrigerentur; ut cum dixit, Nescitis cuius spiritus estis, Ne sis mihi in satan.

Gratum apostolorum obsequium. *Luc 9.* *Luc. 10.*

Princeps gentium dominantur eorum, uos autem non sic, Non est uestrum nosse tempora, quia hoc obsequium charitatis erat in magistrum; quæ gratissima illi est; etiam cum exercetur illa in conseruos;

Mat. 19. *Mat. 24.*

quam ille Paulino ore vinculum perfectionis appellat, alia autem quæ ab illo in illis paterno amore, & optimi magistri cura reprehenduntur, aut sapiebant vindictam, aut elationem, aut curiositatē quæ dedecebat tanti magistri discipulos, & ideo illa in illis reprehendit, amplectitur ista, hoc & parentum in filios, & magistrorum in discipulos, & etiam dominorum in seruos debuit esse ingenium, hic modus seruādus. A nullo igitur diuina & clemēs ęquitas pręstātius exigit obsequium, aut ditius quā quod potest, illo cōtenta est, seruare illos cupit modū quē in oblatione, ad tēpli, aut tabernaculi erectionē seruauit populus.

Neque tamen contenta esset quod pelles offeret
Exod. 35 caprinas auri abundans, in Christum igitur & in
& 36 illius pauperes quæ ideo ille vase esse uacua permisit, vt tu illa oleo misericordia repleas hunc serua ordinem, ista sonant salutaria illa magni Thobiæ consilia. Abundanter tribue. Sed neque in Christum neque in illius inopię uices gerentes pauperes tam erit feruens nostra charitas vt spoliare faciat nos,
Christus ut fecit Apostolos, Benedictus qui uenit in nomine
quibus domini, Candidas ille & simplices laudes amat.
gaudeat. Huiusmodi commendauit ille dotes cum in puerorum gratiam aut loquutus est aut quid illius sapientia egit.

Mat. 18 Sinite paruulos venire ad me & nolite prohibe-
& 19 re & statuens paruulum in medio eorum, explicuit
1. *Cor.* 4. ista Paulus cum dixit, Nolite pueri effici sensibus, Hoc non exigit ille ab homine, indecens esset illi, sed quod illum maxime decet exigit malitia par-
Ecc. 13. uuli estote simplices in malo ideo in peccatore non est speciosa laus quia neque candidus neque simplex, neque malitia paruulus est. Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iustitias meas & assumis testamentum meum, &c.

Psal. 46. Sed quid canūt pueri non quod plures ex nostris

hodie,

hodie, quibus cum uix resolutus sal fit quo fuerat illorum in baptismate aspersa lingua, ne corrumperetur aut feteret illa, fetida quidem illi, corrupta & infensa Deo canunt, aut saltim ludicra, mollia, & carnis auribus amica. Timeant isti ne & ignauis parentibus & miseris eueniant quæ Heli. *1. Reg. 4.*

Qui sapiunt pueri, & piorum parentum proles sũt, his similes pueris canunt Deo laudes, ut & ipsi Deo grati sint & patentes. Sed fortasse erant puerilia quæ canebant, & ætati similia, nam habet hominis ætas quod & arbos, quæ primo erumpit in gemmas, in flores postea, coagulat tandem fructus, & ut maturi illi fiant tempus expectat? Nequaquam, sed maturi erant & amœnissimi fructus fecit proferre sine ætatis & uirilis prudentiæ usu fructum, qui uirgam sine ullo fecit frondescere, ac ita illa uerbis sonabant illi quæ maxime sonuere prophetæ. Id illa Dauidis explicant, Ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem. Idest perfectam laudem emanare fecisti. Sed cur non ista a maioribus, quæ ita maiora erãnt? Quid noui ista haberent, si maiores illa clamarent, ideo igitur illa maiora sunt, quia à minoribus, & paruulis, sed ad hæc quid pontifices, Pharisæi, & scribæ? Quid tanto splendore conspecto agebant? Excæcabantur præ inuidia, illo, ut noctuę oculi præ illorum imbecillitate externo solis aspectu, desecabantur plusquam satrapæ, Daniele honoris amplitudine gaudente, plusquam Amanus cum Mardocheum præibat, quem nescias plus torqueret, gloria Mardochei, aut propria ignominia, tantus erat internus cruciatus, ut cohibere se non potuerint quin in neces eruperint. Vexatio inuidi maxima exaltatio est illius cui inuidet. Sensit qui dixit uidebis æmulum tuum, Putredo ossium inuidia, diuites. n. sunt inuidi, alienis iacturis, locupletes calamitatibus, immortales funeribus, in hoc tñ impia iusta *Num. 1. Psal. 8. Puerum laudes minores quo a minorib. decantata. Dan. 3. Hest. 6. 1. Reg. 2. Eccl. 4.*

est

de Ioseph. serm. 2. est inuidia quod torquet habentem illam. Neque deficiet inuidis & prauis tormentum sed premet illos æternũ, ut uiros cãdidos, & simplices Christi seruos & laudatores æterna beabit gloria, quã mihi & vobis, &c.

THEMA.

Vos estis sal terræ, &c.

VIDE, ô bone, quos tanto præficias muneri vide quos ad tantam dignitatem euehas meriita, & , ut ita dicam, partes illorum expende ne fortasse electionis parum cautæ arguaris non enim ad tranandã maria eliguntur nisi periti natatæ, non ad proscindendam terram nisi periti coloni, non ut militibus præficiantur, ducesque sint nisi veterani milites, non ut corporum medeantur morbis, nisi qui longo tempore medicinæ uacarunt, nõ ut iuxta iura decernant, nisi qui iura optime norunt, vnde cum è contra fit electio parum cauta est illa, & qui eligunt habẽtur parum iusti. Eligendi igitur sunt sapientes ut doceant, eruditi ut erudiant, fortes ut cum fortibus congrediantur, nobiles ut cum nobilibus, alioquin quomodo contendere poterunt cum fortibus imbecilles, cum sapientibus ignari, cum nobilibus, ignobiles & qui præ tenuitatem & natiua deiectione non esse uidẽtur cũ illis qui præ potẽtia, magnitudine & multitudine, & sunt illi mundo pretio si, & illorum autoritas facit vt alij sint; Si hoc esset humano isto modo disponendum, tanta esset ex utraque parte parilitas ut dici posset quod quondam, Signa pares aquilas & pila minantia, pilis, & nequaquã Dei sapientia, neque potẽtia agnosceretur. Si enim Sanson ancipiti gladio iti hostes vibrato plures postrasset non, ut ille ait, mirabilis uideretur esse uictoria, sed quod

Humana loquitur sapiẽtia

1. Cor. 1.

Victoria diuina.

quod asini illos prostrauerit, viceritque mandibula, hoc facit mirabilem uictoriam, Si pares nūmero, potentia, armis copiæ pugnassent tempore Iosue cum Madianitis fuissetque ab Israel uictoria obtenta nequaquam uideretur uictoria miraculo danda, sæpe enim cum similes congrediuntur exercitus alter euadit fusus, & uictus, Sed quod humero potentia, armis tantopere inferiores uicerint, ita ut confractis collisisque lagenis collisæ & confractæ fuerint hostium uires, hoc datum est miraculo. Si ex sale salem efficeret Christus, & illo condiret, quid mirum, hoc & sapientia facit humana, si ex duce splendorem eliceret ut illaminaret, hoc etiam & hominum cura facit, quod autem ex ignaris fecerit ille sapientissimos, ex obscuris clarissimos, & non humano sapore & splendore tantum sed diuino, hoc diuina fieri ista uirtute manifestat. Docet ista Paulus ita loquens. Videte uocationem uestram fratres, quoniam non multi potentes secundū carnē, nō multi nobiles. Audiuntque illi ista sine rubore & mādantur illa literis à diuino spiritu vt scias non esse ob quid glorietur omnis caro in cōspectu, cū eius uideāt infirmitudinem præpositam fortitudini, ignobilitatem nobilitati, ignorantiam sapientiæ, potentiæ imbecillitatem, idque diuino consilio neque hoc tantum fuisse illud contentum quod satis esse uidebantur ad inanis mundi confusionem & depressionem, vides triumphum egisse imbecillitatem de fortitudine, ignobilitatem de nobilitate, ignorantiam de arroganti sapientia, Sed etsi ista hoc fuerint à Deo facta & disposita animo, fuere maxime ut Euangeliū Dei virtus nō hominum esse agnōsceretur, ut fides nostra non esse in sapientia hominum. Sed in virtute Dei ac deniq; ut non euacuaretur crux Christi, & ut resciant homines quod Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ eius iudicia & ista agnoscentes faterentur quod & fassus fuit

Iudi.7.

1.Cor.1.

Triumphus euāgelicus.

Paulus,

Paulus. Et inuestigabiles uiæ eius, ideo igitur ex eo quod non erat sal salē ille fecit candidissimū, efficacissimū condiendis hominibus aptissimum, ex eo qđ non erat lux lucem Solis lucem splendore, pręstātia, & vtilitate superantem. Sed cur hisce nominibus ap-

Apostoli cur lux & sal dicti. pellati sunt Apostoli quæ postea pro illis uice fungentibus, ut fuere Ecclesiæ doctores fuere dignissime aptata, aut cur hisce rebus comparati illi? Si enim illorum præstantiam significare uellet Christus, rebus posset illos comparare non ita cōibus, & cūctis expositis, res enim communissima & utilissima sal est ex qua utilitatem capiunt non diuites tantum princeps aut reges, etsi capiant illā omnes omniumq; cibi cōdiantur illo, & in illorum mensis primum ac principem obtineat ille locū, sed inopes, mechanici, artifi-

Apostoli cur reb. cōmunibus comparati. ces, vulgusq; omne Lux item vbiq; diffusa est, oīum oculos, omnium ædes, omnia omnium illa loca illuminat diuitum, pauperum dominorum, & seruorū. Posset igitur dicere ad illos, Vos estis argentū mundi, estis aurum, estis illius margaritæ pretiosæ, istis si illos appellasset nominibus maiori fortasse haberētur illi in pretio, & auidius audirentur uel solo noīe

Ps. 11. homines cupiditate inflamati. Plane illorum doctrina argentum est & defęcatissimum illud, Eloquia domini, eloquia casta, argentum igne examinatū, probatum terræ, purgatum septuplum, aurum est pretiosis-

Prou. 8. & 16. & sap. 7 simum, & quod in comparatione illius arena sit exigua. Margaritū est, & illo fulgidius, & pretiosius ita, ut nolit illud proijci Deus ante porcos homines, scilicet illos moribus exprimentes, quia illius pretiū non

Auro & Margaritis pretiosiora sunt sal & lux. norunt, neque quanti sit illud habēdum. Sed duo illa & præstantiora, & utiliora, & magis necessaria sunt etsi cunctis illa uideas esse communia, insulsa essent omnia sine sale, & exposita corruptioni, mæsta & cęca omnia sine luce, & in eo quod communia illa sunt tota uersatur comparationis uirtus, & muneris Apo-

stolici officium declaratur, debebat illorum doctrina communis esse pauperi & diuiti, nobili, & ignobili, seruo, & domino, subdito & principi, omnes erant il la condiendi; quia omnes diuino palato cibi erant præparandi, & paratu illa futura erat facilis, neque cuiusquam aut domus, aut mensa sine sale sternenda, sed in omnibus dicturi siue edimus siue bibimus, Domini sumus, omnia in gloriam Dei facite. Eratque instar salis doctrina illa uim suam uirtutem & efficaciam in omni mensa, in omni loco, in omniũ cibis condiendis habitura, ita ut non hic efficax, illic minus efficax uideretur, sed omnium una ueritas doctrinæ; condiens omnium pari uirtute cibos, siue vulgares, siue regios, nulla in mensa suam uirtutem amittens, siue inopis illa sit coloni, siue regis, gauisuriq; principes ac reges quod ita fieret, nã si sal aureis salinis infunderetur aut non candidus, aut non satis comminutus, aut minus debito efficax offenderetur illi, ac ita & plus longe deberẽt illi offendi si nõ esset candida doctrina, & quantum oportet comminuta, ut capiatur illa, & aspergantur illa cibi, aut non tantæ efficaciæ dante illa aliquid dignitati regiæ q̃ gaudet rebus proprijs & minime uitiatis, ac ita efficaci gaudet ueritatẽ ut sal. Sal igitur, ideo illi dicti sunt, & etiam salitores, ut sic dicamus. Vnde, quemadmodum in salis aspersione prudentia est opus, ut quod cuique conueniens fuerit spargatur, ita in doctrina, Vnde illa cõmendata fuit Apostolis, Estote, inquiẽs, prudentes sicut serpentes, Prudentiamq; istam miro modo commendat innumerabilium hominũ prudentissimus Paulus, cum, modum docet quo sint imperandi diuites, rogandi senes, instruendi qui in uirtutis uia sunt infantes.

1.Co.11. *Vbique sal eandẽ uirtutẽ habiturus.* *Prudentia in salis asperſione.* *1.Tim 6* *1.Tim.5* *c.1 Co.3 & Heb.5.*

Sal etiam sunt appellati, quia quo comminuitur ille magis, & conteritur hoc salit efficacius, ac ita Apostoli erant facturi, ut plane fecerunt quo enim

illi laboribus persecutionibus, opprobrijs carcerib, magis conterebantur, hoc illi saliebant efficatius, ita ut neque in carcere à suo desisterent condiendi munere, summum enim quod in illis erat desiderium
Eph. 3. *et* 4. & 2. condiendi erat homines, id ut præstarent sibi non
Tim. 1. parcebant, seque ipsos illi laboribus, ieiunijs peregri-
Phil. 6. nationibus conterebant, ita salis illi conditionem seruantes quam tantopere commendauit illis diuinus magister, ut fecerint plane illi quod sal sua natura facit. Qui desijt esse ut suum alijs saporem cõmunicet ut in multis, cibis fit, sed in qua potissimũ quæ ut salem ipsa sapiat, sed esse definit, ac ita pla-
Apo. 17. ne Apostoli, ut aquis populis scilicet instar aquæ labentibus, & transeuntibus diuinæ doctrinæ communicarent illi salem & saporem cum oportuit esse desierunt, uitaque in condiendo & diuino sapore communicando functi sunt. Et quemadmodum nulla erat natio quæ salis ignoraret uirtutem & naturam, quæque illo illiusque uirtute in suos usus non uteretur, ita nulla futura erat natio hoc sale non condienda. Ista sonant illa euntes in mũdum uniuersum prædicate euãgelium omni creaturæ, ite & docete omnes gentes, Adumbrauitq; gratissime istud & hominũ ad
Mar. 16. *Mat.* 28 *4. Re.* 2. prophetam conquestio, dicentium, habitatio huius ciuitatis optima est, sed aquæ pessimæ, & terra sterilis, & prophetæ iussio, afferte mihi vas nouum & mittite in illud sal, iussione præter quam quod diuina potentia manifestata est quæ non solum operatur res quas humana non attingit sapientia, & modis ab illa diuersissimis, sed modis sapientia contrarijs, sale.n. aqua perditur, crassa insipida, & impotabilis fit, & terra illo conspersa sterilis, at sale dulcorauit ille aquas, & terra ex sterili facta est frugifera. Indicauit
Effectus & efficatia salis. pter hæc quod diuinæ sapientiæ, diuino sale in uasa ista infuso, effusoq; & disperso illo erat humanæ terræ sananda sterilitas, ita ut quæ fructus non ferebat

Deo

Deo dignos ferret, & aquæ popoli ſcilicet diuino pa lato dulcorandi, uas autem nouum fuit quia nihil magis nouum mundo Apoſtolorum electione, prædi catione,uita,miraculis.Quo ſale terra reddita eſt fru gifera,ut diximus,& ſuaues diuino guſtui aquæ. Di cti ſunt & lux,quia quemadmodū ſine illa nequeunt neq; terrena neque cœleſtia uideri, & in omnes illa ſe longe lateque diffundit nationes, ſine vllius acce- ptione omnes terras luſtrat, omnium oculos illumi- nat,in omnium regionum angulos ingreditur,omnia exhilarat,lætificat,fæcundat,& quo pretioſior illa eſt & magis cœleſtis natura hoc ſe communicat copio- ſius,ita & diuina Apoſtolorum doctrina, imprimis erant fugandæ omnes ignorantiæ tenebræ omnes er rores ex huius diuinæ lucis defectu orti,quibus totus ſcatebat mundus,omnis vitiorum caligo,& ſuffundē da omnia diuina luce qua & terrena, & cœleſtia uiderentur, agnoſcerentur, ueraque humanarum & diuinarum rerum cognitio haberetur & certa fi des,eratque illa in Barbaros, Scythas, Medos, Par- thos, Indos nationeſque omnes ſine vlla acceptione diffundenda,omniumque illarum oculi illuminandi, animi incendendi,& omnium rerum natura manife ſtanda,ita ut agnoſcerentur, vt cognoſcuntur res lu- mine & ſplendore quæ tenebris oculta nō agnoſce bantur,exhilarandæ mentes quę ignorantiæ mæro- re erant afflictæ, & quæ noctu graſſabantur ui- tiorum feræ in fugam conuertendæ ut externo eue- nit lumine.

Apoſtoli lux mundi.

Diuinæ lucis effe ctus mirabilis.

Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox,in ipſa pertran ſibunt omnes beſtiæ ſiluæ,catuli leonum rugientes vt capiant eſcam ſibi, ortus eſt Sol & congregati ſunt & in cubilibus ſuis collocabuntur. Hinc diuino iſto Apoſtolorum doctorumque ſacrorum lumine perfuſi filij lucis dicuntur,& opera illis luce digna commen dantur. Quæ omnia ita præſtitere Apoſtoli ut ſolet

Pſ. 103. *Eph. 5.* *1. Theſ. 5* *Phil. 2.*

cerea lucerna incensa quæ consumitur ut luceat, ac ita illi vitam insumpsere omnem lucendo & illuminando, quia tamen per sæcula laboraturus erat necessitate mūdus salis, & lucis, Deus ut illi cōsuleret salis. Et lucis externæ admirandā creauit copiā, creauit & spiritualis, ne sapiētiæ diuinæ deesset sal, & lucis ęternæ quauenturis tēporibus condirētur, & illuminarētur homines harum rerū necessitatē habentes, ac ita dignissime ecclesia omnium indulgentissima mater, & nominum & honorum sapiens distributrix, illos miro modo honorificauit nominibus quibus Christus Apostolos, illos qui Apostolica munera erant in terris in hominum beneficium habituri, & ut illis dicta uerba illa canere in eorum solemnitatem præcepit, quæ dicta fuere Apostolis, Vos estis sal terræ, Vos estis lux mundi, Et congrue id, nimisq; sapiēter, quis enim defuncti iudicis in locum subrogatum non dicat merito appellari iudicem? Et ducem eum qui defuncti iudicis sortitur uicem? Et Regem illum qui Regna, & sceptra capit Regis qui uitā peregit? Subrogabantur sacri doctores ad diuinam promulgandam legem in Apostolorum locum, merito igitur illis appellati sunt ab Ecclesia gloriosis nominibus quibus appellati fuerant Apostoli, neque illos tanta gloria nominum extulit, neq; sui fecit illos obliuisci, sed Apostolorum uestigijs insistentes, ut nominum fuere illi & munerum heredes fuere & desideriorum opere exequendi quæ promittebant nomina, præstitereque copiosissime, quas nationes quodve hominum genus, aut quæ terræ tam elongata pars quæ non fuerit magni Augustini, uenerandi Hieronymi, eximij Ambrosij, summi Gregorij, cęterorumq; sacrorum doctorū sale condita, & perfusa lumine? Qui non contenti munera ista ingenti cum gloria, & mundi totius utilitate dum uixerant exercuisse, sacris suis in scriptis salem reliquerunt quo totus conditor mundus, &

Expende sacrorū doctorū munera.

Deum

Deum diuinaque sapit, quo à uitiorum corruptionē seruatur, quo quædam perpetuitatis cupiditas communicatur illi, lucem, radios per orbem diffundentē, illuminantem illum, ita ut illorum, ut sic dicamus communicatione, lectione, & doctrina non tm̄ sapiant multi & luce gaudeant, sed & illi sal terræ & lux mundi fiant. Sed in Greg. nostro innumera sunt q̄ satis illius & lucis inauditam præstātiam prædicant, fuit enim ab ipso uitæ initio ita diuino conditus sale. ita diuino splendore illuminatus, ut nihil ille aut diceret, aut faceret, quod diuinam sapientiā non saperet, & in quo diuina lux non splenderet, erat sæculo suo miraculo, cum uideret canos illos iuuenili & florido corpore quos optat ita loquens sapientia, cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis uita immaculata. *Gregorij præstantia.*

Sementis illud, in illo tempore uberrimas pollicebatur segetes, & pueritiæ illius nitens ac serena aura uitæ dum nitidum gratum, & amęnum, iacta ab illo uirtutis prima illa ætate fundamenta excelsam, & diuinam quandam cœlestis ædificij molem permittebant, quæ omnia nequibant sine ingenti luce præstari, quæ summo illi uitæ diluculo orta est, neque sine diuini illa salis condimento tam poterant esse illa grata hominum gustui & diuino cui gratus ille in omnibus laborabat, nobilis enim ille cum esset hominum opinione, ita uirtutibus decorauit ille nobilitatem, ut apud Deum fuerit ille nobilissimus, & cum in magno esset apud homines honore & pretio in uirtutibus floruit, & pretiosos & honoratos apud Deum, nouit facere, ut fuerit apud illum honoratissimum, omnia tandem cum haberet ille, multa & magnopere pretiosa, & honorifica reliquit ut Christum sequeretur, omnium Apostolico pectore detrimentum fecit, ut Christū sequeretur, & lucrifaceret, uiuendiq; institutū illud sæculo post habito ele- *Sap. 4.* *Expende similia.* *Nobilitas uirtute perficitur.* *Phil 3.*

git quod Deo intellexit esse gratius, & in quo ille liberius vacaret illi, & literis quibus sal ipse effectus cōdiret, lux redditus illuminaret, hæc optima doctorum principia, his gradibus ad culmen illud ascenditur. Hinc dignissime de illo, Et qui mane vigilauerint ad me inuenient me.

Prou. 8. cap. 6. Præoccupat qui se concupiscunt cor suum tradidit ad uigilandum diluculo ad dominum qui fecit illum. Res enim quæ futura sal est a principio salem sapit, neq; momento illa fit, & quæ lux etiam cū scintilla est splendet, & cū prima profert folia arbor, flo- resque primos, & fructus qualis in posterū sit futura cū ꝓcerior fuerit facta & maturior ostēdit, & in primis illis rudibusque pictorum linea mentis quæ sit futura imago manifestatur, rerumq; omnium principia, & si principia illa sint, & non dum absoluta, neq; formata speciem tamen habent aliquam eorum quæ futura sunt. *Expēde quæ probent similia.* Vnde miror quorundam tn re grauissima ignauiam qui cum nihil per vitam habeant quod sacerdotem sapiat illo ipso tempore quo sacerdotes creantur morum integritate, maturitate iudicij, & cordis necessaria mundicie futuros se sacerdotes sperant, & inueteratam consuetudinem breui illo tempore mutandam, ac si (vt diximus) res quæ futura sal est salem illa non sapiat a principio, & quæ futura lux radiolos suos non emittat, neque dissimili modo doctores, cum nomine mores illi doctorum se accepturos sperant, res cum sit difficillima & doctrina partu difficilior quam fuit literarum quā tot laboribus illi & uigilijs paratunt, ac ita euenit ut in plurimum, ut doctores illi dicantur non tn̄ sint, cum neq; vitæ illi exēplo, neq; doctrina doceant salis illi nomē habentes, & nequaquā condientes, lucis & neq; sibi neq; alijs lucentes, doctores quidem, sed non sancti doctores, ut fuere illa diuina lumina Sole, & sale ecclesiæ magis utilia, August, Gregor, quorum literæ, quia

quia sanctitatis illis radices desunt arescent aliquan- *Lib. mor. 23. c. 16 & 18.*
do, quia cæmenta pietatis ista non habent, ruent in
quos congruunt illa maxime quæ doctor hic maxi-
mus noster dixit.

Obstaculum namq. veritatis tumor mentis, quia *Vide eũdem rogo hom. in Ezech. 9 & 11. & 12. & 21.*
dum inflat obnubilat, qui & si quando scientiam ui-
dētur adipisci quasi de quodam rerum cortice, & nõ
de secretæ dulcedinis medulla pascũtur, micãtibusq;
ingeniis sæpe exteriora tãtmodo attingunt, sed inte-
rim gustus saporis ignorãt, uidelicet foris acuti, intus
cæci. Neq. id de Deo sentiunt quod dulce interius sa
piat, sed quod excussum exterius sonet. Qui si quãdo
conciones habent ad populum eo modo habẽt quo,
dixit & ipse, Si linguis hominum loquar, & Angelo
rum, Charitatem aũt non habeã factus sum uelut æs
sonans, aut cymbalum tinnens bona quippe loquens,
sed per amorem bona non sequens uelut æs, aut cym *Li. mor. 32. c. 16.*
balum sonitum reddit, quia ipse non sequitur uerba
quæ ipse facit.

Magnus noster Gregorius, cuius in omnib. magni-
tudinem tota mirata semper est Ecclesia, factus cum *Eccl. 50.*
iam esset quasi vas auri solidum ornatum omni lapi-
de pretioso, Adamãte ut pote fidei firmitudine, sma-
ragdinæ spei uirore, Charitatis topacion incenso, v-
nionis pretiosissimi candore? factus ẽt sicut lilium in
transitu aquæ florens, candens, odorem spargens, & si
cut thus redolẽs in diebus æstatis, in quibus illud ma
xime odorem spirat, ut spirauit ille boni, sacri sapien
tisq; nominis ubiq; odorem, & lucens sicut stella in
medio errorũ nebulæ, qua magna pars laborabat or-
bis, à sacris patribus tot in illo mirabilibus corporis
& animi dotibus conspectis, tot, tantis, tamque supre-
mis quas suprema dignitatum omnium dignitas po-
stulabat quæritur, ut præficiatur omnium consensu il
li, expẽderũt patres illi sanctissimi, & clarissimi quã-
ta esset, & quam ingens necessaria prudentia & sapiẽ

tia non humana tãtum,sed diuina illi qui uastissimæ Ecclesiæ nauis natura esset creandus sæuienti illo tẽpore tantopere mari. Expenderunt quantum oporteret esse cerebrum quamq; diuinum illud capitis corporis Ecclesiæ, ita ingentis futuri. Expenderunt quãta oculorum illius acies,qua non proxima tantũ,sed remotissima erat ille discreturus non præsentia tantùm, sed futura. Expenderunt quanta prudentia & diuini cognitio iuris, quantus diuini honoris zelus illius qui orbis erat futurus aïarũ moderator,& iudex.

Quæ expenderint patres sanctissimi in electione Gregor.

Expenderunt quantus esset necessarius diuinæ amor modestiæ illi qui cũ seruus seruorũ Dei esset futurus,erant illi principum regum, & imperatorũ diademata & sceptra summittenda,ac illud uelut unum quodã numen ab illis suspiciendũ, illius dictis auscultandũ,legibus parendum. Expenderunt quanta esset salis copia necessaria illi per quem non una altera uenatio, sed innumeræ remotissimæque nationes erant condiendæ quam ingens esset necessaria lux, quæ per orbem omnem radios suos erat difusura, Istisque omnibus maturo nimis concilio consideratis, desideratus est hic, & designatus summus sacerdos, in quo omnia ista ueluti in quodam literarum & uirtutum non microcosmo,sed mundo inuenta sunt,fugit ista Greg.abscõditus latet,& animi modestia Moysi similis ait, Mitte dñe quẽ missurus est, quis sum ego, ut uadam ad regem Pharaonẽ, mitte dñe præficeq. supremę huic tuæ sedi uirũ illa dignũ, Sansonis qui habeat uires Dauidis, qui habeat animos,æquitatem qui habeat Samuelis prudentiã qui habeat Moysis,zelum qui habeat Heliæ firmitudinẽ qui habeat Petri, audaciã in enuncianda ueritate regibus quam habuit Micheas,quis sum ego, hoc sanctorum est ingenium qui præ modestia quo pluribus illi abundant, tanto sibi plura deesse aïo agnoscunt, ita ipse lib, 5. in capit. 21. 22. & 25. & lib. 18. cap. 22. & lib.

Gregorij admiranda modestia.

& li. 22. c. 22. & hif. octa. in Ezechielē & in psl. septimo. Ideo igitur fugit ille & quia oīa quę a sanctis illi patribus expēdi diximus, & in homine ille supremæ dignitati pręficiēdo ab illis & optari & requiri, de sāntate, de prudentia, de sapiētia, de literis oīa illa expēdebat ille horrebat tantū dignitatis pondus & admatas illi curas, horrebat innumerabilis gregis sed prætiosissimi pastor fieri, animo illa Iacobi uoluens, qui præ ouicularū cura recedere a suis oculis sommū aiebat, cū uiles illæ essent corporeæ, paucissimę & domi nū haberent Laban. Horrebat tot populorū miryades illi subijci, qui seipsum sibi non satis subiectum arbitrabatur. Horrebat totius fieri sal mundi qui sibi ipsi præ modestia sapere quod salis erat non censebat fieri illius lux & in candelabro oīum maximo & pretiosissimo & celsissimo collocari, in quo toti debebat fulgere orbi qui vt sibi ipsi splenderet non ualere prę animi sacra demissione timebat, obseruabat ille qd scripsit, habebatq; fixū in pectore quod literis mādauit & ideo fugit & latet. Vide quid fugias o Gregori fugis summos in Ecclesia honores quos innumeri ambiunt, summas opes quas innumeri cupiunt dignitatis fastigiū celsissimum toti orbi mirabile & suspiciendū, fugis gloriosos illos & benemeritos titulos sanctitatis & beatitudinis oīum Cæsarū titulos gloria superātes, fugis tandē in terris Christi uicarius esse & illius & in terra & in cęlo potestate gaudere, posseq. te de stercore egrigere pauperē, ut sedeat cū principibus, & soliū gloriæ teneat, & innumerabiliū thesaurorū externorum & spiritaliū dispensatorē. Non excęcat Gregoriū ingens dignitatis splendor, nō fulgor magnus honoris terret onus, terret cūra, terrent uices Christi quas est habiturus & oīum postremo reddēda ratio, sed hoc habet modestia quæ quemadmodū fugit cū opus sibi uidetur, & latet, spectat, obsequit, & cū gratū id deo sperat nitet, Patitur iā summus fieri

Fugit Gregorius quod multi fugiunt.

Quid fuit quod fugā capere fecit Gregorium.

sacerdos qui summis præditus erat uirtutibus vt dignitas postulabat lucet in candelabro omnibus qui in Ecclesię domo sunt, & quotquot in illa ingrediebatur uidentes lumen mirabantur & illuminabantur illo, condit in cœlesti illo salino in totius Ecclesiæ mēsa posito prouincias omnes, regna, imperia, nihil illius causa aut insulsum fit aut corruptum, fugat luce errorum ubiq; tenebras, uitat salis sui efficacia corruptionem omnem, & quęcunq; de alijs, inq. aliorū utilitatem ille aut dixit aut scripsit in illo latissime fulgent ut illa Ezechielis Cui dictum, comede uolumen istud &c. Fuit imagine illa expressus, manus hominis sub pennis eorum, fuit tadem filio hominis similis; neque contentus sal esse dum uixit, lucere dum uitam egit, tanta fuit illi animarum condiendarum sitis, tantus ardor lucendi ut mortuo illo uiua & quæ uiuent in æternum illius opera ita condiant vt putrescere animos non finant neq; vermes illos uitiorum gignere, ita luceant ut in errorum tenebris non patiātur illos uersari ita ut quod uni corpori contingit attactu defuncti corporis Prophetæ quod reuixit, innumeris contingat animis attactu, & lectione litterarum illius, quod per gratiam diuinam contingat omnibus precamur deum, ut illo aliquando potiamur,

Lege ista b. 10. in Ezechiel lib. 1. in Ezech. b 3. li. 1. in Ezec. 2.

4. Re. 20

SALVTATIO.

Qui ad tanta hodie diuina cum sit & superna maiestas se demittit pro mundicie hominum ut missa in peluim aqua, illorum pedes, & læuet, & tergat, dabit nobis pro illo legatione fungentibus gratiam, ut missa in

memoriæ pcluim aqua purissima diuinarum scripturarum, de affectuum lotione qui animi sunt pedes, & modeste, & submiße, & cum utilitate agamus, intercessione purissimæ uirginis quam gratissima illius oratione vt interueniat præcabimur. Aue Maria.

THEMA.

Ante diem festum Paschæ.

IRVS in omnibus fuit in Christianum populum amor, qui utinam tam magnis, tam immensis, tam frequentibus beneficijs gratus esset illi contulerat quidē antiquo populo beneficia minime exigua illa, eduxit ex Ægypto multis mirabilibus editi, prosequentes illum hostes nō domuit tantum sed in mare submersit deficiente illis aqua fecit in deserto torrentes inundare, deficientibus Ægyptijs alimonijs, pane cęli in abundātia cōsuluit, & in terra inuia, & inaquosa dux illius fuit, ista fere omnia grato carmine cōprehendēs Moses dixit, Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos suos expandit alas suas Dominus solus dux eius fuit & non erat cum eo Deus alienus, inuenit eū in terra deserta, in loco horroris, & uastæ solitudinis. Circū duxit eū & docuit, & custodiuit quasi pupillā oculi sui, fuit illis in uelamēto diei, & in lucē stellarū nocte. Vnde tantū beneficiū magni habens Propheta dixit, elegit nobis hereditatē suam speciē Iacob quē dilexit, & iterū, Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis. Vnde si quādo, (Non enim id contingebat

Exodo. | *Deut.* 6. & 8. & *iud.* 6 | *Psal* 67. | *Exo.* 19. | *Deut.* 3 | *Psal.* 64.

raro) tot,tanta, tam præclara beneficia ingratissimi dorsum eijciebant, mirum quantum excandescebant in illos Prophetæ & quanta & quam horrenda in il- los intonabant. Audite cæli quæ loquor audiat terra uerba oris mei &c. Dei perfecta sunt opera,& omnes uiæ eius iudicia. Deus fidelis, & absque ulla iniqui- tate iustus,& rectus, peccauerunt ei, & non filij eius in sordibus,generatio praua atque peruersa hæccine reddis domino? Populе stulte, & insipiens, nun- quid non ipse est pater tuus,qui possedit fecit & crea uit te. Quod si tanta fuit antiqui populi felicitas, & Deus tam priuato amore prosequutus illos est, ut tan tæ ingratitudinis nota a Prophetis uirisque sanctissi- mis merito notarentur cum in illum delinquebant. Quæso quãto erit maior Christiani felicitas populi, Cui non imagines rerum vt illis non vmbrę,non figu ræ;sed res ipsæ pretiosissimæ quæ illis præsignabãtur sunt concessæ, quem non eduxit ex Ægypto Mo- ses,sed Christus Mosis dominus ex captiuitate pecca ti,& ignorantiæ tenebris ducitque ille illum per semi tas iustitiæ docens,erudiens,custodiens,non pane cę lesti pascens sed diuino,non aqua ex petra, sed aqua quæ in bibentibus fit fons saliens in uitam æternam, quorum beneficiorũ multa,in sacra ista lectione cõti nentur,Datus enim pro agno qui umbra erat, uerus, innocens & mũdus,mundique mundificator agnus, pro manna,Eucharistia diuini oĩs saporis suauitatem habens quæ beneficia quanto sublimiora sunt,& cel siora tanto a nobis magis habenda, & tanto nos in illorum autorem futuri gratiores quando certissima illa Christi sunt, multi reges uoluerunt uidere quæ uos uidetis & non viderunt. erit igitur & in ista,de- linquentium ingratitudo maior,detestabilior,maiori digna supplicio, & maiora in illos intonabunt Pro- phetæ,si enim graui supplicio dignus haberetur qui imaginem regiam offenderet, qui offenderet regem

Felicitas Christiani populi.

Beneficia Christiano cõcessa populo.

Exo. 10. & leuit & Ioan. 1. Apoc. 5.

cuius

cuius erat imago, quanto magis dignus haberetur, si quis debiti argueretur quod ænea numismata recipiens neq; persoluisset illa neq; gratus in illū qui illa commendauerat extitisset, quid de eo diceretur qui recepisset antea? Vt autem quæ receperitis intelligatis & si non omnia attendite. Sciens quia uenit hora eius, O bone multi horam suam suam scientes tri stantur, mærore afficiuntur. Non solum ex his qui ita laxe vixerant, & sine ratione ut dignissime metuere possint rationem, quando reddendam illam intelligunt illi, de quo dignissime dicta sunt illa, Iustus es domine, & rectum iudicium tuum iustus dominus & iustitiā dilexit, æquitatē uidit vultus eius, sed & qui dicere ualuerunt, custodiui uias domini neque impie gessi a Deo, quoniam oīa iudicia eius in conspectu meo, & iustitias eius non repuli à me ista discentes ista etiam dicunt. Si iniquitates obseruaueris dn̄e domine, quis sustinebit, quia apud te propitiatio est, & propter lege tuā sustinui te domine, Non intres in iudiciū cū seruo tuo, quia non iustificabitur in cōspectu tuo omnis uiuens. Quia persequutus est inimicus animam meam humiliauit in terra uitam meā. Tu uero o bone horā sciens & si doloris illa sit & acerbitatis plena animo es ita læto, & in tuos beneficia cumulas & (vt sæpe sol in occasu) magis amore in tuos & beneficentia nites, rationem homines si desiderent, hæc est ex innumeris una aut altera, imprimis quia mortis dominus es, & mortis amaritudinē dulcorans morte tua, plusquā iactum lignū Marach dulcorauit aquas, rursum quia mors hora est in qua aperta manu effusurus eras beneficia oīa, non solū quibus humanū indigebat genus, sed quæ immensā tuā maiestatem decebāt, eras redēpturus illud pretio magno, de quo postea Paulus tanti beneficij gratus æstimator, empti estis prætio magno, excedit enim illius magnitudo omne pretium argenti, auri, & gem-

Asserā quæ diximus similia.

Rom. 14.

Psal. 17

Christus mortis dominus

Exo. 15.

Cur dicta hora eius.

marum quòd unquam habuit mundus, liberaturus eras a peccato mundaturus plusquam aquæ diluuij omnem carnis immundiciam, affixurus cruci chirographum quod contra nos erat, & ideo & si amara ex se difficilia & laboriosa ista essent, tanta erat in te perficiendi illa uoluntas vt sciens quia venit hora animo minime sis demisso, & ad benefaciendum inepto.

Rom.8. & Gala. 4.d.tit 2.d. Col.2.ca

Sciens qa uenit hora eius Id inter alia ideo cēseo dictum, ꝙ in illius situm esset potestate horæ electiò, tanquam illius domino, quę enim nostra sunt nos de illis cum uolumus & ut uolumus disponimus. Hoc autem sēsu non poterit mortis hora hora nostra dici. Nam non in nostras sed in Dei potestate sita est, quā nullus vnquam mortalium vitare potest, alioqui ò qđ aut immortales essēt, aut Nestori & Mathusalem ętate similes, tanta est huius exilij dilectio, huius ꝓcellosi maris grata nauigatio, huius militiæ ancipitis, certamen iucundum, agimus in hac Babilone sine fletu, etsi dolēdi innumeras habeat ocasiones, ī hac Ægypto sine laboris & seruitutis sensu etsi grauissimi sint illi, & hæc ratio est propter qua Marach aquæ nobis sint dulces & Ægyptiaca alimēta nobis sapiunt Cognouit figmentum nostrum qui nos fingit, & qui finxit nostra sigilatim corda, intelexit nostra opera, & ideo constituit terminos qui prętериri non poterunt, etiā si flens ad parietem conuertas id enim vni contigit Ezechiæ uita qdē tibi dissimili quando ante diuinos oculos ausus fuit ista loquendo illi proponere, memēto, quomodo ambulauerim coram te corde perfecto, non est igitur hora tua, sed Christus, cuius hora, hora sua est, ita horæ tuæ temperabit dolorem, amaritudinem, metū vt ob hoc gratias acturus sis illi ꝙ horā tibi præfinierit. Nō enim tibi tollit quæ grata sunt, sed in meliora commutat, vitam temporalem in ęternā. Audi rogo Socratis & Platonis aliqua quę nō poterunt

Genes.5. Psa.118 & 119.

Plato in phædo.

ternnt te non ingenti admiratione afficere,& quæ dicas,aut ex nostris mutuata, aut in nostram socordiã dicta. Quo circa inquit Socrates,In terra dum in uita sumus ita nos ipsi parare debemus, ut quam minimum fieri poterit cum corpore sit nobis commercij, ita fiet ut quadam tenus ad scientiam accedamus, ca uebimusque ab eius contagio quo usque nos Deus soluat,ut puri,& à corporis uitijs liberati, cum similibus ut par est uersemur. Cognoscamusq; per nos ipsos.ea quæ integra & sincera sunt quod est uerum ipsum, quæ si adhunc se modum habent magna spes est proficiscentem quo nunc ego si alibi vsquã & ibi futurum cõpotem rei quã ut consequeremur tot perpessi sumus in uita labores,& alibi ecce itaq; ibi præmia & mercedes quæ uiro iusto præter ea bona quæ iustitia secum afferta Dijs & hominibus tribuũtur præclara sane,& stabilia,atqui ea omnia,nihil, neq; numero sunt neq; magnitudine censenda, si cum, ijs cõferam quæ mortuum manent. Quòd si ita odorati sunt gẽtiles,quid de morte,deq; iustorũ post mortem præmio dicemus Christiani,probis.n. Christianis,& his qui fidei firmitudini charitatis adiunxere ignes, tempus coronæ mors est,nauigationis potus optatus, peregrinationis in optatã patriam desideratus finis, mercedis recipieudę tempus. *Lib. de republ.* *Mors qđ sit pijs* *2.Tim.4. et.1.Pet.5.et Apoc.2.ps. 118.* ℭ

Vt transeat ex hoc mundo ad patrem à quo nunquã iuxta diuinam naturam discesit ille.Sed oportuit maxime vt homo fieret,& inter homines versaretur non tantum ut nobis aperiret transitum ad patrem, sed ut exemplo, & doctrina doceret quã esset ad patrem eundum.

Christiani enim hominis non mortem tantũ oportet transitum esse ad patrem sed etiam uitam, nam ex hac potissimum pendet mors,iuxta illud Augustini,qui bene uixit bene mortuus est, vnde cuius uita transitus est ad patrem expectandum est esse & mor- *Vita Christiani.*

tem.

tem. Peregrinatio autem quæ est in urbem Hierusa-
Similis. lem ex primo inito itinere illuc dirigitur, semperque hoc animo pergit qui peregrinatur, & illuc omnes passus dirigit. nauigatio qua tenditur in Indos, a primo ex portu digressu, dirigitur in illos, est autē Chri-
Ecc.7. stiani vita peregrinatio, Vide id ipsū testātia testimo
2.Cor.5. nia. Numero dierū peregrinationis meæ peregrina-
1.Petr.2 mur à Domino obsecro vos tāquā aduenas & peregri-
Heb.11. nos, Confitentes q̄a peregrini & hospites sumus super terrā. Christiani igitur hominis vita quæ tēdit ad patrem, oportet illam sciat, ꝙ transitus illius & peregrinationis gradus, aut gressus sunt cogitationes, sermones & opera, illuc igitur tendere debet semper cogitatu, opere, & sermone, ꝙ si quando deuiat, fletu lamento, dolore, confessione, & penitentia laboret in viam reddire, ita apud se loquens cogitaui uias meas, & conuerti pedes meos in testimonia tua, ita precās, erraui, sicut ouis quę perijt quære seruum tuum Domine. Ac rūrsum, vide si via iniquitatis in me est, &
Expende quid doceat simile. deduc me in uia æterna. Et queādmodū, qui inter nauigandū intelligunt elogari se, & acus aspectus, & stellarū situ, & regimine ad nauigandū ab ea prouincia in quā tendebant, toti in hoc sunt, ut in uiā se se reducāt, quæ illos reducat in optata, ita & qui in fido isto terrarū mari uiuunt, ac nauigant cum sapiūt faciunt, qđ si ut transeat ex hoc mundo ad patrē intelligi uelis, solummodo de morte ēt in hoc sensu Christiani hominis ut te cōuenit, nam uerissima & cōpertissima sunt illa, Quid uita nisi lenta mors? Et Sene-
Vita hominis mors. ca, Quotidie enim proprius ab ultimo stamus, & illo vnde nobis cadendum est hora omnis nos impelli, &
Seneca epist.24. idem, Quotidie morimur, quotidie enim demitur aliqua pars uitæ, & tunc quoque cum crescimus uita decrescit, &c. Quidquid transijt temporis perijt, hunc ipsum quem agimus diem cum morte diuidimus. Si igitur transitus ad patrē de morte intelligatur tantum,

ita

ita & sic de hominis uita intelligetur, quæ quo probauimus modo mors est.

Cum dilexisset suos, &c. uerissima sunt etsi decantatissima illa, quod de Deo propter illius immensitatem facilius dicimus quid non sit, quam quid ille sit. Facilius dictu est, inquit Diuus Augustinus, quid nõ sit Deus quam quid sit. Terram cogitas (inquit) non est hoc Deus, mare cogitas? Non est hoc Deus, omnia quæ sunt in terra, homines, animalia? Non est hoc Deus. Omnia quæ sunt in mari quæ uolant per aerem? Nõ est hoc Deus. Quidquid lucet in cęlo Sol & stellæ? Non est hoc Deus, ipsum cęlum? Nõ est hoc Deus. Angelos cogitas, uirtutes, potestates, Archangelos, thronos, dominationes? Nõ est hoc Deus, & quid est? Hoc solũ potui dicere quod non sit. Quæris quid sit? Quod oculus non uidit, neque auris andiuit, neq; in cor hominis ascendit, quid quæris, ut ascendat in linguam, qui in cor non ascendit?

Expende

Aug lib. de Trin.

Sed quamuis certa ista sint audeamus tamen ex rure isto quod incolimus quæ meliora, quę maiora, quę celsiora & pretiosiora sunt tribuere illi & si diuersissimo modo illa sint in illo quam in nobis, vnde quia magni habuimus sapientiam], & sapientes miramur, appellamus illum sapientissimum, quia potentiam, potentissimum, quia speciem speciosissimum, quia fortitudinem fortissimum, quia æquitatem æquissimum, quia diuitias ditissimum.

Vide Chrys. de amore Dei to. 2 Ps. 217.

Sed inter pretiosissima quæ habet mũdus res quidem pretiosissima est dilectio, & amicitia unde quidam, non insulse dixit, Solem, & salem tollit è uita qui tollit amicitiam. Hanc igitur habere Deũ oportuit, ne re careret ille celsissima, & habet quidem illã, & tanti hẽt ut cũ reliquę oẽs uirtutes, maximi sint momẽti sitque ille sua natura unaquæq; illarũ, ut æquitas, fortitudo, pietas, nõ ducat illæ tãtę glorię dici Deus, ęquitas & iustitia, fortitudo, pietas, ut ducit dici cha-

ci charitas ac ita appellatẽ à Ioãne, Deus charitas est. Dicitur etiam Deus dilectionis & pacis, tantique habet dilectionem, ut quod de illo maxime sonant diuinæ literæ id sit, Sic Deus dilexit mundum.

Vt diligatis inuicem sicut dilexi uos. Et de probe indolis spectato adolescente illa sunt, Iesus autem intuitus eum dilexit. De Magdalena, Martha, & Lazaro, diligebat Iesus Mariam, Martham & Lazarum. De Ioanne, Vidit discipulum stantem quem diligebat Iesus. Et hodie dicitur cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos, quin & sancitæ ab illo legis compendium dilectio est, qui diligit inquit Apostolus legem impleuit, consumatio enim legis est dilectio, sed hæc in illo perfectissima est, consummatissima ut pote, quæ & illius erat, & nostræ dilectionis regula futura, id sonant, in finem dilexit eos. Neque in illos tantum quos illo tempore habebat suos dilectio terminata est, sed in omnes deriuatur illa quos felici hoc nomine fecit ille dignos, felicissimum namque est tanti domini suos dici, nam dilexit illos in finem.

Pro immenso dilectionis beneficio quid exigat Christus. Sed rogo pro tam immenso tantæ dilectionis beneficio quid requirit ille? Plane quod non minoris gloriæ homini est, diligi, & usque in finem diligi, ut dilexit ille. Res suauissima dulcissima, & gloriosissima homini, & quam si non concederetur illi, ut posset parari pretio, uitæ illam dispendio parare ingens erat lucrum, quæ cum uerissima sint si tanti honoris & gloriæ cessassent tituli, & uera illa sint ab Ethnicis dicta, Magnes amoris amor, Marce si uis amari ama. Amaturi eramus illum quando prior ille dilexit nos, vnde si quando contra fit, dignissime quæritur ille, & deiectissimos absurdissimosq; nomines ista facientes acriter punit. De in gratis Israelitis queritur quod dereliquerint fontem aquæ uiuæ, pro cisternis discipatis, ac si diceret rem pretiosissimam

Amor, amoris magnes.

Hier. 2.

pro uili

pro uili uerissimam pro mendaci, utilissimam pro inutili. Nam si fieri posset ut fons aquæ uiuæ pro fonte aquæ uiuæ relinqueretur, non tanta execratione dignum erat facinus, sed pro cisternis dissipatis grauissima uindicta facinus dignum. Ac si diceret iterum, Si amor diuinus, pius, certus, constans, sanctus, utilis, honorificus, gloriosus posset pro simili amore dimitti non tanta erat ingratitudo, sed pro cisternis dissipatis, pro amore rerum labilium, fragiliũ, caducarum & incertarum, ob stupescite cęli, super hoc, & portæ eius desolamini uehementur, Amor igitur in finem, amore vsque in finem compensabitur, diuinus humano, æternus temporaneo, quia reliqua dimittens hoc Deus contentus est quod solum ab homine potest præstari. Nunquam enim ille qui dulcis est & rectus à quoquam exigit, nisi quod ille præstare potest, quod non potest, nunquam diuina æquitas postulauit quæ cum ęquissima sit est & sapiẽtissima, Neque postulauit unquam, poma gemmea à palma, aurea à malo citreo, argentea ab Amygdalo, sed à quaque arbore fructum quem potest producere, ac ita amorem pro amore, sed amorem quem tu illius ope & beneficio præstare potes.

Expẽde.

Amor quo amore compẽsetur.

De amicitia, uide to. 4. lib. de amicitia. Chrys. tomo. 2. fo. 192.

Post quam Diabolus, Vt atrocitas facinoris significaretur, ac si quis ut rei alicuius atrocitatem significaret instigatam illam diceret à Dionysio Syracusano, à Pisistrato Atheniensi, à Periandro Corinthio, à Trasibulo Milesio à Caligula, à Nerone, simul & significans, nullum esse statum, nullius consortium, in quo non oporteat à tanto hoste caueri, quando Iudas culpa sua captus est in statu, & consortio Apostolico.

Tyranni immanissimi.

Surgit à cena, &c. Plane hic semper mos fuit obseruatus, ut tantus honos dęberi crederetur mensæ, ut uix communis homo ab illa surgeret, Sed ut ostẽdat quæ negotia quibus sint præferenda, & quanto

Quæ res quibus præferenda.

sint

sint illa maiora quæ ad refectionem animarum spectant, quam quæ corporum, & ut det prælatis, pastoribus, parrochis & omnibus quibus cura commendata est animarum exemplum ipse, omnipotens, summus, immensus cęlituum gloria surgit a cena, ut surgant qui illius esse imitatores cupiunt, neque quid excelsum fecisse existimant, nam surrexit ante illos qui plus excelsior illis est quam cœlum Abyssis. Sed rogo quando non sine summo consilio scripta sunt, tu cum maturo consilio ista uerba expendas surgit, Surgit, ponit, præcingit, mittit, cœpit lauare & admirare ista omnia facta à Iesu sine alicuius ministerio personæ, surgit ille à cęna, ponit ille uestimenta, præcingit ille se lintheo, mittit ille aquam in peluim, cępitque ille ipse lauare pedes discipulorum, ut interim illorum hominum ignauiam admirere qui ex illis ipsis quæ ad seipsos spectant, nihil illi per se faciunt, sed idolis similes, cum ad mala sint illi robustissimi uestiuntur, cinguntur, exuuntur & alio aquam mittenti lauantur, tantus habet illos fastus. Sed exigua sunt ista, quæ plane uoluit Christus, optimus, Maximus significare episcopis, & Ecclesiæ prælatis etiam & inferioribus animarum pastoribus illud fuit omnino, ut in his quæ ad animarum mundiciem quomodocũque spectant, surgant ipsi, uestimenta ponant, & operi se accingant. Et ne honoribus cum gaudeant onera illis adnata in alienos humeros illi reijciant ut passim, proch dolor, hodie fit, in humeris summi sacerdotis proprijsque humeris erunt filiorum Israel nomina.

Exeplum Christi.

Verba ingenti digna consideratione.

Hominũ idola.

Expende

Exo. 28.

2.Co.11

præter sollicitudinem omnium Ecclesiarum (ait Apostolus) seque habere illam dicit, id etiam significat uox illa, Qui pręest in sollicitudine.

Aut alioqui ipsis pace gaudentibus non tollant militantium stipendium, illis oues non pascentibus nõ manducent de lacte, illis non triturantibus non sol-

uatur

tuatur os. Et quando fortasse & patiēdi oneris grauitatem ista fiunt. Fiant consilio Iethri quod amplexatus est Moses vir illis præstantiores: Prouide tibi viros de omni plebe sapientes timentes Deum & qui oderint auaritiam. *Exo. 18.*

Et petentibus illis à Deo vt suum illis dignetur impertiri spiritum sine quo recte administrare huiusmodi spiritualia munera nullatenus possunt. Nequaquam in multis ita fit sed aut quem Magnatum literæ commendarunt, aut qui viliori pretio conducitur, dictis rarissime spectatis quod neque in pastoribus ouium, neque armentorum contingit vnquam Christus non iubet surgere Petrum etsi tam spectatæ sanctitatis erat ille, aut ponat vestimenta sua seque præcingat, neque vt ministret illi, simul & docens quod ad mundiciem animarum solus ipse sufficiat neque alterius ope egeat. *Christus animarũ mũdator.*

Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum, de illo enim tantum illa dicuntur, qui lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo, qui tradidit semetipsum pro nobis vt nos mundaret ab omni iniquitate, aut vt mundaret populum sibi acceptabilem sectatorem bonorum operum, purgationem peccatorum faciens. In assumpto autem ab illo apparatu ad lauandum necessario, quam sit illi gratum vt quisquis ad opus aliquod perficiendum, & tenetur & disponit se, necessaria sumat vt retia piscator, arma miles, gladium iudex, baculum pastor, dummodo necessarijs sumptis pergat ad opus vt fecit ille, alioqui nihil profuisset ornatus, & frustra cœpisset arma miles nunquam iturus in bellum, gladium iudex nullius scelera puniturus, baculum pastor in gregem nunquam iturus, quibus vtinam multi non sint hodie similes alij, ne se destinent operi, nullis sunt neque acquisitis neque assumptis ex necessarijs ad opus, vt siquis lauare intēderet sine pelui, *Esai. 63. Apoc. 1. Tit. 2. 1. Ioan. 1 Hebr. 1. Expēdg.*

T sine

sine aqua, sine lintheo, Fateor ô bone, duo esse in hoc ministerio quorum alterum mirum est a tanta maiestate exerceri, quia ex se infimum, quid enim magis mirabile quam Deum hominum lauare pedes, mirabilius hoc est quam Solem stare ad uoces hominis iusti aquas pallio diuidi, Ferrum enatare.

Mundare, res digna deo. Alterum est dignum ex se Deo, lauare scilicet & mundare quid enim mundicie ipsa magis dignũ quã mundare, neq; enim ita illius celsitudine digna sunt, & si dignissima sint, dominus pauperẽ facit & ditat,

1. Re. 1. humiliat & subleuat, nouit qui dixit, amplius laua

Psal. 50. me ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me, & alloquebatur ille Deum, quin & ipse de se, Laui te

Zach. 1. aqua munda, magis enim hoc proprium est illi quã

Malach. fuit ouium herbę, quam splendere luci. Cępit igitur lauare pedes discipulorum a Petro, ut multis placet, principio sumpto ut discerent reliqui deferre illi honorem quem tanti habuerat Iesus, ut cunctis illum in lotione prępostuerit, simul & docens priùs lauanda capita mundanda quam reliqua membra, quia sępe capitis mundicia deriuatur in membra, quemadmodum & immunditia illius solet illa inquinare, pręterea ut ex reluctatione illius, & modo quo illa à

Expende ista. Christo uicta fuit discerent non reluctari, sed acquiescere summittereque se sapientię, facientis hoc enim gratum est nimis Deo, qui non vult sua humana quis sapientia metiatur, sed ut se summittant illi etiam si quæ facit rationi uideantur dissona, rationi plane dissonum uidebatur cuius typum quodammodo gessit Petrus ut munera serui dominus exerceret cum seruis, si enim id ita cum alijs fecisset non esset ita mirum, sed vult humanam rationem diuinæ, humanam sapientiam, cœlesti subijci inopiam suam agnoscere, & quam sit illa infantilis diuinæ sapientiæ comparata, iussit ille salem mitti in aquam, ut sanaretur aqua, dissonum id videbatur humanæ rationi, quia

illo aqua corrumpitur & impotabilis fit, attamen subiecit se illi & sanata est aqua, sale fit terra sterilis, vnde non solum in perpetuum monimentum, quia sapit illa quodammodo immortalitatem spargitur in hominum facinorosorum terram, sed ut neque herba nascatur in loco in quo tantum facinus est patratum, sed hic iussit Deus spargi, ut terra sterilis fructifera fiat, silet ad hæc humana cū sapit ratio & submissa iniuncta facit, circundari iubet Hierico non bombardis, non arietibus ut muri corruerent, quibus ratio circuisset humana, & humana sapiētia, sed clangentibus tubis quibus non ruere, sed firmari quodammodo uidentur muri, silet humana sapientia & iussa summissa peragit, uorat ubique serpens Mosis Magorum Aegypti serpentes, id est diuina prudentia & sapientia humanam, & quæ Magorum mundi est. Petrus præ modestia non permittit se lauari, ut quondam Centurio, quia supra omnia illius merita uidebat esse, ut iret in domum suam, & in illam ingrederetur Christus dixit, domine non sum dignus ut intres in tectum meum, Christus mansuetissimus, benignissima illum emollire uolens oratione, dixit quod ego facio tu ne scis modo. Expende quæ dicta sint Petro Apostolorum principi & maximo, quem ignorare dixit quæ & quorsum a Christo fierent, ut intelligas quod si Petrus ignorabat, rationem rei à Christo faciendæ nō est, qđ hodie multi qui neq; sunt capita senatus Apostolici, neq; apostoli glorientur se nosse oīum q̄ facta sunt q̄cunq; fiunt a Christo rōnem, sed sibi dictum putent, quod ego facio tu nescis modo, simul ut nos totos credamus Christo in his quæ erga nos, aut in nobis facere uoluerit, nouit ille rationem quam & si nos ignoremus non poterit non esse æqua, iusta, & nobis commoda, sed in illis potissimum reb. promptissime nos subijciamus illi quæ ad nostrā per illum & illius sacramenta purificationem expectant,

Humana sapiētia diuinæ subijciatur.

Iof. 6.

Mat. 8.

Credendum in omnibus Christo.

Text. non lauabis mihi pedes, hoc enim labore hodie liberant suos vt in plurimum prælati Ecclesiæ pastores, non enim reddunt illos confusos & anxios humilia ptæ illorum emendatione officia exercētes cum multi quæ magna sunt omittant, vt sunt diuini promulgatio verbi, Episcopalium munerum exercitatio, visitatio gregis quos etiam cētiores cupio quod tanto imperfectiores illi sūt & a debitis muneri officijs deficiunt quāto minus sunt Christi imitatores. Sed hæc dilectionis de qua principio diximus virtus est, quæ quanto ad minus digna demittit amantem tanto maior est illa, nihil æque testatur dilectionem Iacob in Rachelem quam quod vir alioqui nobilis & Patriarchæ Isaach filius seruire voluerit Labā vt coniugio iungeretur cū illa. Et interim digna quæ de Salomone referuntur quæ impuri amoris in illum maiorem vim testantur illa sunt, quod vir tantus, tam sapiens tam diues tam magnus, qui exteras nationes in suā admirationem rapiebat alienigenarum amore mulierum ad tanta se demiserit: His itaq; copulatus est Salomon ardentissimo amore ait scriptura; quod igitur genua flectat & pedes lauet seruorum verus & omnis eius Salomon vim manifestat amoris in homines effusi. Quam sit hodie pastorum in suos amor, aut nullus aut tepidus ille testantur exigua quæ præ illorum amore faciunt, vini fortitudinē testatur & vini ebrietas potantium illud si bono sint alioqui cerebro, testareturq; prælatorum & pastorum in suos amor, aut difficultas, aut labor, aut humilitas, aut sumptus operum quæ illorum ob amorem ineunt, vt testatus fuit Pauli, tot modis se transformātis pro suorum salute, tot pericula obeuntis, sibi ipsi nō parcentis, nihil ex sibi vtilibus quærentis, sed quæ illorum vtilitatem sapiebant, nam cum liber essem ex omnibus omniū me seruum feci, vt pluris lucri facerē, factus sum Iudæis tamquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer, his qui sine lege

Doctrina virtutis

Dilectionis vis quando maior.

Gen. 27. & 31.

3.Re. 11

1.Co. 12

2.Cor. 5

Rom. 12

ge erant, tãquam fine lege essem, cum fine lege Christi non essem vt eos qui fine lege erant lucrifacerem omnibus omnia factus, vt oẽs facerem saluos, ac tandem optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui si debita ista præstitissent obsequerentur eiusdem Apostoli illis, attẽde tibi & doctrinæ hoc enim faciens & teipsum saluum facies & eos qui te audiunt, quod vt nobis cõtingat, precamur Deum. 1. Cor.

PROSECVTIO.

SCitis quid fecerim vobis? Tantum malum superbia est, aut tantum bonum humilitas vt ad dedocendam illam & ad docẽdam istam ad tantã sese demittat humilitatẽ qui summus est? omnino ingens malum superbia est quemadmodum, & magnum bonum humilitas, nam præterquam quod inimicissima Deo est facit in bona omnia opera quod diuino metu facere noluerunt obstetrices in Aegypto, omne semẽ masculum interfecit, quidquid muliebre est seruat interfecit quidquid sapit spiritum, fouet quidquid sapit carnẽ, fera est vastans omne cœleste germen, quod in hortis animi oritur & merito euacuans quidquid laudabile cũ illa fit, vnde egregia illa sunt cætera vitia solas illas virtutes impetunt quibus ipsa destruuntur, vt luxuria pudicitiam, ira patientiam, sola vero superbia cõtra cunctas animi virtutes se erigit. Ex hoc cognosces quanta sit vnius pernities & alterius quanta sit vtilitas, quando non hoc exemplo tantum & hac ex illo collecta doctrina deducta est illa & doct. ista. Sed ex toto vitę Christi discursu, totaq; doctrina illius & si hoc opus in maioris dilectionis indicium & vt firmius hæreat memoriæ in hoc ille tempus reseruauit. Vnde cum ille dixit: Discite a me mirratus Augustinus magna est loquutus.

Cõmendatio humilitatis & detestatio superbiæ.

Hugo li. 2. de ani.

Mat. 11.

Vide Aug. ser. 22. de verbis apost. sermo. 19.

Sed cur ista docuit discipulos imprimis vt illi

eadem docerent qui orbis futuri erant magistri, nam humilitas futura erat uelut uas quodam aut receptaculum prædicandæ doctrinæ, & ueluti fossa quædam in qua iaciendi erant diuinæ structuræ lapides, ēt qui aut utilis & cōmoda sit doctrina quod maxime necessarium magistro est odiū est superbiæ & humilitatis amor, tunc quærunt illi nō quod sibi utile est, sed quod multis ut salui fiant, tunc cum Paulo non sunt in sermone adulationis, neq; in occasione auaritiæ Deus testis est, neq; quærentes ab hominibus gloriā, tunc post omnia diligenter peracta dicunt serui inutiles sumus quod debuimus facere fecimus, tunc neq; opes appetunt quæ in solentiæ sunt instrumēta, neq; honores, quia & illos inanes esse norunt, & adhuc se illis indignos præ humilitate censent. Tunc cū humiles illos uideat populus, & magna facientes, & magna prædicātes magis miratur illos & maiorē habet apud illos doctrina autoritatem, & ēt quia hac erat opus illis summissione si reuelanda erat illis mysteria cęlestia quæ postea populum erant docturi, quæ non nisi paruulis reuelantur.

Cur docuit humilitatē discipulos.

Humilitatis similia.

Præterea ut hæc postremo docta a supremo magistro doctrina, altius illorum animis infigeretur quæ pacis, dilectionis & unitatis inter illos erat causa futura. Quemadmodum. n. illa certa sunt quod sunt semper inter superbos iurgia, quia de multis contendūt illi quorum uterque potissimam partem uellet, quia præ animi elatione alium illa indignum, se dignū iudicat, id certum est, quod non sunt iurgia inter humiles, quia alter alteri cedit & ad quanq; rē, aut magis dignum aut magis aptum reputat alterum.

Iurgia non sunt inter humiles.

Præterea ut ostenderet quod hæc doctrina a magistro tanti habita, commendata, & docta, erat potissimum docenda ab illis, & discipulis quos ad fidē cōuerterent cōmendanda ueluti quodā pietatis Christianæ fundamentū, & communis pacis & tranquillitatis

satis ratio futura. Nam quemadmodũ nihil sufficit superbis,& ideo quo magis diuites sunt ditiores esse laborant,& hinc illi audent auaritia, quo magis honorati magis honoratiores, & sic feruent semper am bitione, humilibus pauca sufficiunt, & ita mores habent sine auaritia,& alios in humilitate superiores ar bitrãtur, & ut mare sine uẽtis quiete viuunt.Ego uos. Vtranq; uocem perpende & personarũ discrimẽ mirare,illa item:feci & faciatis. Ego,non solum dñs & magister quibus nominibus uos me appellatis laui pedes uestros qui discipuli & serui estis, sed dicere potuit.Ego quem adorant Angeli, cuius sunt cœli, cui seruiunt cuncta,ego laui non manus non capita, sed pedes uestros,qui piscatores estis, & uos humilitatis officijs vnus quisq; in alterũ contendere debetis,hoc enim significat,& uos qui qui sitis agnoscitis debetis alter alterius lauare pedes, exemplum enim dedi uobis ut quemadmodũ ego feci,ita,& uos faciatis,dicere facile vnde tantos reperimus passim dicentes,facere difficile vnde tam rari inueniuntur facientes, ita Lactantius (quem ut legas rogo) homines enim malunt exempla quam uerba, quia loqui facile est præstare difficile. Prius disce qui doces & antequã mores aliorum corrigas tuos corrige,in quos multa illa nõ sanctorum tantum, sed Senecæ & aliorum dicta credas, comparauit istos scriptura, æri sonanti aut Cymbalo tinnienti qui sine sensu sonos edunt, & ita illi, sine sensu, sine gustu,tinniunt quę loquuntur, qui iõ in se ipsos perorasse dicuntur à multis,non amant illi quę dicunt neq; odio habent quę dicendo detestantur, Vnde egregia est illa Origenis doctrina sicut pontifices cum offerebãt necessario erat eis prouidendũ, neque macula inesset hostię,ita & qui Euangeliũ sanctificat,& uerbũ Dei annunciat,sed ut ita dixerim si fieri põt semetipsũm primo immolet, se primũ uitijs iugulet,& in se prius peccati membra mortificet, &

Heb. 13. *Phil. 2.* *Text.* *Text. La ctant li. 4. de uer. sap. c. 23 & 24.* *1. Co. 13* *Orig. lib. 10. in ep. ad Rom. cap. 16.*

Seneca epist. 9. Seneca de humana sua sapientia loquens & de humano magisterio.

Eum elige doctorem quem magis admireris cum uideris quam cum audieris omnia facta & dicta nostra inter se congruant ac respondeant sibi; non est hic animus in recto, cuius dicta & facta discordant, quod sentimus loquamur, quod loquimur sentiamus, concordet sermo uita, ille permissum suum impleuit qui cum uideas illum & cum audias idem est, id abso-

Vide lactan. lib. 4. de uera sap. c. 24. lutissimus magister Christus fecit, & ideo dignissime dixit, ut quemadmodum ego feci ita & uos faciatis, quod qui præstiterint magistri suo optime fungentur munere, & sperandum est euenturum illis quod Timotheo dixit Paulus hęc enim faciens, & te ipsum saluum facies & eos qui te audiunt.

SALVTATIO.

NVNQVAM neque maiora, neque præstãtiora, neque magis necessaria concessere cæli solo, neque cælorum autor, homini quã illa sunt quæ conceduntur hodie, oportet speremus gratiam, ut enunciemus & miremur illa & ex illis oblatam utilitatem & gloriã capiamus, eritq; impetratrix Maria in quã cumulata illa fuit. Aue Maria.

De incarnatione.

Maiestas mysterij. EST tanta sacrosancti huius mysterij celsitudo, tanta maiestas, debeturque tanta reuerentia illi, ut dignissime Mosi ipsi uiro alioqui tot modis grato, & commendato Deo, dici posset si ad agẽ-

dum

dum de illo accessisset apud se dicens; uadam,& uide bo visionem hanc magnam, solue calceamentum de pedibus tuis locus enim in quo stas terra sancta est. *Exod. 3.* Nihil hic humile, nihil deiectum,& quod calceamẽ ta sapiat Moses hic est, cuncta excelsa, cuncta sublimia, cuncta diuina, cuncta omnia quæ à seculo fue re mysteria supra modum superantia,non valent hũc splendorem spectare aquilæ oculi, non illius altitudinem pernices illius pennæ euolare, non datur sum mo sacerdoti in hæc sancta sanctorum ingressus; fidei, & humilitati permittitur ingressus, ut adoret, ut subdita sit, ut ista demirans spiritus desit illi, deerit cum maiori causa quam Sabeorum reginæ defuit, defuissetque Salomonis sapientiæ quæ ratio defectionis fuit in regina. Nulli enim magis opus hoc mirabilium omnium magis mirabile mirantur quam sapientes, stultus enim non intelligit hæc mi rantur maxime & ingenti cum ratione quod tam fue rit in hominem diuina effusa benignitas, quod proprijs illum manibus condiderit, cum iussu ille, & im perio ut reliqua omnia fieri potuisset,quod ad ipsius imaginem ita ut se ipsum effinxisse & expressisse quo dammodo uideatur in illo, mirantur quod tot dotib. illum insigniuerit,ditauerit, nobilitauerit, ut magnũ fuerit miraculum, etiam ab humanis sapientibus appellatus ille, mirantur quod in illius gratiam cœlos ut pellem extenderit, terram super stabilitatem fundauerit,luminaria illa magna condiderit,& admiratione correpti ut paucis tanta complectantur ita dicunt, domine dominus noster, quã admirabile est no men tuum in uniuersa terra quid est homo quod memor es eius,aut filius hominis,quia reputas eum, mi nuisti eum paulo minus ab Angelis gloria,& honore coronasti eum, & cõstituisti eum super opera manuũ tuarũ,oĩa subiecisti sub pedib. eius, sed queadmodũ ortò Sole, manent quidem stellæ, sed non apparet splen-

Vide, d. Greg. li. mo. 9. ca. 36.

Abdalà sarracenus.

splendor illarum ita orto isto supremo beneficio in hominum amorem & gloriam ingenti cum clementia factum manent quidem reliqua beneficia, sed tan

Psal. 11. ti beneficij splendore non apparet illorum nitor, reliqua enim opera quæ omnia hominum beneficia fuere, in numero, pondere, & mensura sunt facta siue cęlorum illa sint siue stellarum, siue aquarum dicentem Dauidem audis, Verbo domini cęli firmati sunt, audis, Qui numerat multitudinem stellarum, & omni-

Prou. 8. bus eis nomina vocat, audis, Legem ponebat aquis

d. ne transirent finus suos. Audis, Quando appendebat fundamenta terræ cū eo eram cuncta componens, quando librabat fontes aquarum. Quæ omnia & si maxima sunt, in numero pondere & mensura fuisse facta sonant testimonia dicta. At hoc opus sine numero, sine pōdere, sine mensura est omni numero maius, omni pondere grauius, omni mensura excelsius, de huius mysterij celsitudine ita Augustinus, Si ratio quæritur non erit mirabile, si exemplum poscitur nō erit singulare, demus demum aliquid posse quod nos fateamur inuestigare non posse. in talibus rebus, tota ratio facti est potentia facientis fuerunt quidem mi

Exo. 19. rabilia illa quod sine patre fuerit Adā, quod sine matre Eua, sed fuere mirabilia in creaturis hoc aūt mirabile est in creatore, & creaturis. Fuit quidē mirabilissimū quod suo alloquio dignaretur Deus Mosem, & dignaretur data ab illo lege populū, & fulgura illa & tonitrua ideo edebantur vt descendentis maiestas nota fieret, & magnitudinem beneficij illa sonarent,

Psal 71. sed dabatur lex quidem a Deo, legis autem magister

Beneficū creabatur homo, in hoc autem adorando beneficio

magnitu descendit Deus sicut pluuia in uellus, sine fulgure, si-

dinem te ne fumo, sine tronitruo, descenditq; ipse datur us le

statur gem homini & ad docendum illam illum. Quantum

dāni re- honoris gloriæ & commodi supremo isto beneficio

paratio, fuerit præstitum homini. Et si nullus ingenio assequi

possit

possit, testatur hominis damna, calamitates, miseriæ quorũ omnium fuit magnificentissima reparatio, testantur & plena honoris & gloriæ commoda innũmera alia, ægrotabat homo, & morbo soli Deo sanabili, hoc beneficio factus fuit homini Deus medicus, ista magni habẽs Gregorius ait, Iustus igit᷑ atq; inuisibilis Deus apparuit, similis nobis homo vt dũ uideret᷑ ex simili curaret ex iusto, & dũ ueritate generis concordat ex cõditiõe, uirtute artis obuiaret ęgritudini.

Vide Gregor. li. mor. 24. c. 1.

Captiuus erat homo, uenit ille liberator, uenditus erat homo, venit ille redemptor, spoliatus erat homo sanauit, ditauit induit, in luto fęcis erat homo eduxit ex illo & statuit super petram pedes illius, & direxit in gloriam gressus, in stercore iacebat homo erexit illum, & collocauit cum principibus, cũ principibus populi sui, præmebatur inopia homo, propria illum ditauit inopia, in tenebris erat homo, illuminauit illum oriens ex alto, laborabat ignorantia homo, docuit, instruxit, diuina sapiẽtem reddidit, errabat sicut ouis homo quęritur homo, Bernardus, uenit medicus ad ægrotos, redemptor ad venditos, ad errantes uia, ad mortuos uita, & quod omnia mala ista superabat inimicus erat Deo homo, factus fuit illi reconciliatio. Fuit hoc beneficio supra oẽm nobilitatẽ nobilitatus homo, & supra oẽm honorẽ exaltatus, magna quidem illa quæ fuere uiris præstãtissimis & maioribus dignis præstita. Danieli cum purpura indutus ad ingentes honores est eleuatus, Mardocheo cum regio decoratus est honore, Ioseph cum subiecta illius imperio est tota Ægyptus; sed nequeunt magna dari à paruo, cuiusmodi rex omnis est, cuius substantia tanquam nihilum ante Deum, quæ autem paruo data fuere à summo Deo illa summa sunt, summæ honorifica, summæ gloriosa, ut sunt in illa quod filius Dei est homo, & homo hęres Dei, coheres autem Christi, quod hominis natura copulata fuerit Deo, non ut

Vide la. lib. 4. de ver. sap. c. 24. & 25.

D Bern. serm. ad milit. templi.

Ephes. 2.

Exaltatio hominis.

Hest. 6.

Gen. 41.

Ioan. 3.

Hest. 2. Hester Assuero ex cuius connubio tanta fuere deri- nata populo suo commoda, liberatus enim ille fuit ab afflictione, à metu, à morte, sed diuino iuncta illa sup- *Hest. 6.* posito unione unionum omnium mirabilissima fine utriusq; commixtione.

Sed beneficium quo ista sunt prædita, cum grata animi summissione, nudis pedum affectibus oī huma- *Dilatū cur bene ficium in carnatio nis.* na sapientia reuerenter expendamus. Sed etsi magni tudo beneficij huius ita magna est ut nequeat illius celsitudo animo concipi, uidetur quod maiores esset illa liberalis dilectionis indiciū, si non fuisset tantope re dilata, nam illa beneficia tanto gratiora sunt quan to celerius necessitatem patienti succurrunt, illius pre cibus minime spectatis. Hoc datur gloriæ regibus aquorū aiunt cōspectu nullus discedere debet tristis, ut in rege Assuero erga Hester, in rege Dauide erga Abigail, quin & de amicitia illa sunt, Ne dicas ami- co tuo uade reuertere cum statim possis dare.

Expende Vnde si nomine beneficij huiusmodi diuinum munus velis appellare hoc fuit omnium maximum & maxi me necessarium, si elęemosynę nomine nulla magis necessaria, neq; unquam pauper fuit tantopere elęe- mosyne indigus ut hac in diguit elęemosyna huma- num genus. Non erant igitur ista differenda & præ- sertim à Deo qui summæ misericors cum sit est etiā summæ liberalis, & qui minime necessariam suam opem suis difert sed est prope omnibus inuocātibus eum, est iuxta omnem qui tribulato sunt corde, est *Ps. 134.* cum ipsis in tribulatione, & desiderum pauperum exa dit. Rationem huius dilationis explicat magnus *D. Leo. serm. 3 de nati.* Leo, quæ omnino fuit ut cumulatius fieret, pars enim beneficij est debito cum fit illud tempore quemadmo dum & obsequium facit gratius, & splendidius ut no tauit Dauid in obsequio Berzelai.

2. Re. 17 Hanc opportunitatem appellauit Apostolus pleni tudinem temporis, Vbi uenit plenitudo temporis

misit Deus filium suum.

Optato igitur adueniente tempore, tātopere à Prophetis, Patriarchis, regibus & uniuersis hominibus desideratum & expetitū, non erat priuatus populus ex Ægypto educendus, aut est Babylone liberandus, sed totus Orbis, totius enim vna erat seruitus, totius vna captiuitas. Missus est Angelus Gabriel, sed quæris, cur Angelus missus quem mittere debet ad magna negotia rex terrenus, nisi è nobilissimis quos habet seruis, seruū terrenū? Quē rex cęlestis nisi seruū præstātissimū quē habet ex cęlestibus? Aut quomodo cęleste ac diuinū hoc esse mysteriū magis manifestaretur, quā legato misso cęlesti & diuino, cū legatus mittitur terrestris à Deo ad terrestre negotiū oportet in signe aliquod diuinū ferat illū ut fides illi habeatur, & adeo missus credatur ut tu Moses uirgam. Quid si humanus ad id munus legatus mitteretur quod totū erat excelsum cęleste, gliosum diuinū? Decuit igitur maxime Angelū mitti ut cęleste agnosceretur, è que cęlesti domino, & ut pura oīa cœlestia Deo, & Angeli legatione digna & essent & crederētur, misso Angelo a quo nihil poterat spectari non Angelicū, & misso à Deo, à quo nihil poterat spectari nisi diuinum, rogat virgo, Quomodo fiet istud? quid fieret si Angelus non fuisset missus. Missus igitur à Deo est, illius enim erat ut sic dicamus negotium, qui misericordia motus modo mirabili & mirabiliter homini glorioso, homini perdito decreuerat subuenire. Neq; quid quā est quod huius beneficij momētū magis manifestet summū esse quā huiusmodi legatio Angeli ministerio à Deo uirgini in cōparabili missa. Missus aūt est nō ut Gedeon alloquatur, non ut cū Iacob colluctetur, non ut comitē se uiæ prebeat Thobiæ, non ut flāmas discutiat in camino ignis Danieli, erāt ista beneficia magna quidē & priuatæ dilectionis, & curæ § Deus habet suorū manifesta iudicia ut sperare disce

Exod. 1. *Cur Angelus missus.* *Exod. 4.* *Exod. 14.* *Iud 13.* *Gen. 32.*

rent

rent in illo omnes illum quærentes, hoc autem beneficium est ingens, in uniuersum mundum diffundendum, quia omne illud ita est opus ut nequeat sine illo non perdi, & rerum omnium miseram iacturam facere. Missus igitur est Angelus Gabriel. Dignissime Angele tuum nomen est expressum, dignissime nobis commendatum, nā quæ tibi dari maior splendidior, aut excelsior gloria potuit, Quam quod ex tot miryadibus Angelorum ad omnium legationum quæ è cęlis in terras factæ sunt legationem præstantissimā à Deo eligeris, explicetur igitur tuum nomen, & æternæ detur memoriæ, mandetur diuinis literis, fiat cū

Angeli nomen.

1. Ma. 8 ctis sæculis noctum, honoris enim gratia legati, missi ab Hebreorum populo ad Romanum, proprijs nominibus appellantur, elegit Iudas, Eupolemium, filium Ioannis filij Iacob, Iasonem filium Eleazari, & misit eos Romam constituere cum illis amicitiam & societatem, & ut sciat humanum genus quantopere tibi ò Gabriel teneatur, sitq; illi nomen tuūm dulce, suaue, amabile, honorificum teque omni quo poterit modo colat, illud. Quando felicissimi illi optatissimi, gloriosissimi, nuntij legatus & interpres extitisti, semper

Gen. 45. enim grati fuere etiam in humanis negotijs felicium euentuum aut insignium beneficiorum nuntia qui

Iudi. 15. feruntur, ut qui retulere Iacob uiuum esse Ioseph, & regno apud Ægyptios potientem, qui obsessæ ab hostibus Bethuliæ uictos nuntiauit hostes gloriosa Iudith manu amputato Holoferni capite. In ciuitatem Nazareth. Cū ponderantur argentū & aurum, quia metalla pretiosa sunt etiam scrupulorum habetur ratio, ac ita cum graue & magni momenti est negotiū & nominum, & locorum, temporum, etiam & personarum ratio habetur, neque rei est scrupulus de quo ratio non habeatur, posset id multis probari exemplis, huius nobis autoritas sufficiat omnem omnium auctoritatem superantis, in quo dicta omnia conside-

Certa si-militu-do.

rare

rare licet,& maxime & meretiſſime id fit in rebus & læ;is & glorioſis,nam in his quæ ignominiam ſapiūt & loca multi & nomina ſuprimunt , aut ſupreſſa cupiunt.

In ciuitatem Nazareth , ſi patriæ ſemper gloria fuit inſignes genuiſſe uiros, genuiſſe & fœminas , ut genuiſſe Dauidem,geuniſſe Salomonem, Sanſonem, genuiſſe Ioſiam,genuiſſe Rachelem, Abigailem, Heſter,Iudith,de qua canunt ciues, Tu gloria Iſrael, tu honorificentia populi noſtri,& ut ex noſtris adducamus aliqua,ſi ingenti gloriæ eſt Toleto genuiſſe Illephonſum,habuiſſe Eugenium, & Leocadiæ uirginis purpureo fuiſſe ſanguine decoratam . Si Hiſpali habuiſſe Iſidorum,Leandrum Iuſtum & Ruffinam, maiorique iſta ducit gloriæ quam quod Hiſpaniæ nomen dederit, ſi Complutum ſummo ducit honori floridos genuiſſe adoleſcentes, Machabeis adoleſcentibus præſtantiores,Iuſtum & Paſtorem,quantæ dabitur Nazareth Mariam Virginem ſanctitate, puritate,& præſtātia plus illos ſuperantem,quām Sol accenſæ lampadis lumen,genuiſſe Ieſum æterno unigenitum Patri,ſoli & cœli, decus, Cæleſtium gloriam, terreſtrium Redemptorem,excellit igitur uera gloria Nazareth omnes orbis urbes & ſi uenas habeant illæ argenteas,& aureas,etſi Adamātes ſmaragdos,& omne pretioſi lapidis genus gignant illæ, genuerint etiā omnes Alexādros, Cæſares,phaneones. Arthaxerxes, & Auguſtos omnes,Octauias,Iulias,Arthemiſias genuerint, Digniſſime igitur ab Euangeliſta nomen illius ſacris mandatum eſt literis, ſciant igitur iā quod poſtquam à Chriſto optimo maximo tāti habita eſt puritas, uirginitas, honeſtas & uirtus omnis , quod non apud illum pretioſæ ſunt magis urbes plures diтiores & nobiliores uiros aut Fœminas habentes, ſed quæ puriores & modeſtiores habent, etiam ſi numero & diuitijs ſint inferiores,amæniſſimum erat ciui-

Text.

Patria gloria.

Toletum

Hiſpalis

Cōplutū.

Gloria Nazareth.

Vrbes quæ pretioſiores Deo.

Gene.13 tatum ignominiosi nominis solum, ita vt paradisus
præ illius vbertate & amœnitate diceretur, erantque
illæ dites & numerosæ & plusquam soli vbertas & ci
Gen.18. uium multitudo innumerabilis, viri decem probi ha-
& 19. berentur quorum etsi rarus esset numerus, tanta apud
Deum esset autoritas vt illorum gratia toti nefariæ
ignosceretur multitudini. Ad huiusmodi vrbem or-
bis illo tempore decus, Angelus missus est, ad virgi-
nem, omnino hunc virginitatis cādorem niue magis
Virginitatis decus. albam oportebat habere fęminā quæ Dei mater esset
futura? Si Salomoni regi lectulus erat florid⁹, si thro-
nus eburneus, si cōclusus hortus, si fons signatus, cur
non esset vterus qui Deum erat intra se habiturus ro
seus, floridus, eburneus, clausus, signatus? Aut cur qui
tot noua faciebat super terram, hoc quod tantopere
fieri oportebat fiebatq; sibi non fecisset nouum? Mi-
rabilius quidem erat Deum hominē fieri, quā sine ho
mine ex virgine nasci, cuius partus decus adderet &
candorem matri, cur oīpotens qui primum istud ho-
minū amore faciebat, hoc secundū proprio suo amo
Exo.25. re nō faceret, ex lignis Sethim odoriferis & incorru-
ptibilibus fieri iubebat arcā manna habiturā, quor-
sum ex corruptibilibus arca fieret habitura Deū? Ex
terra virgine primus Adam peccato obnoxius immo,
qui totam humanæ naturę massam peccato infecit,
formatus est. Et non formaretur ex virgine, cœlestis
Gene. 2. & 3. Adā, qui non tm̄ peccato erat cariturus veruntamen
puritate sua peccata abluturus? Ex auro purissimo,
multa fieri præcipiebantur in antiqua lege, vt cande-
Exo. 25. & 37. et 39. labrum, oraculum, tintinabula, qui igit̃ ad inferiora
ista tanto puritatis & munditiæ capiebatur amore;
cur ad summū istud non caperetur, omniq; auro pre-
tiosiorem, & mundiorem vterum eligeret virginis?
Huius quidem mysterij omnino figura fuit præce
ptio ꝓphetæ illa, quādo quærente populo quod terra
esset sterilis, & aquæ pessimæ dixit propheta afferte
mihi

mihi uas nouum, fuit enim uirginis uterus uirgineus, uas nouum, in quod æterni uerbi sal est immissus, 4.Reg.2 qui postea omnium populorum sanauit aquas, & omnem terram sterilē quod in se fuit reddidit fructiferā, tandem cum diuino fuit consilio decretum Verbū homo fieret; nulli dubium quin è fœminis illa electa est, quæ omnes fęminas puritate uinceret, & illa prædita feminarū conditione, quæ sanctior, quæ purior, quæ cādidior, quæ Deo similior, cū illa ad id ab æterno fuerit electa, unde cum dicitur quod sapiētia ædificauit sibi domū, hac dicendi phrasi explicatur quid quid decoris, pulchritudinis, cādoris, maiestatis, gloriæ nō humana sed Angelica concipi pōt mente, nā si potentia sine sapientia illā ædificasset errare forsan potuisset & si sine potentia sapientia deficere quidpiā; sed est sapiētia omnipotens, & omnipotētia sapiens, omnibus igitur numeris absoluta illa est, neq; id explicat quā fuerit omni re pretiosissima ornata, quod maxime explicat illud est, quod ædificauit illam, nō Dauid, nō Salomoni, non fęderis Arcæ sed sibi cuius sapientiæ non est numerus, sibi cuius magnitudinis non est finis, sibi cui nomen omnipotens, qui oīa quęcunque uoluit fecit in cęlo, in terra, in mari & in omnibus abyssis, sibi denique qui Deus est, primo homini condidit paradisum Deus, sibi quid in uirgine condidisset? De uiris pijs ut de Simone Oniæ filio dicitur.

Puritas uirginis

Expende

Ps.146.

Gene. 2.

Eccl. 50.

Quasi stella in medio nebulæ quasi thus redolens in diebus æstatis quasi lilium in transitu aquæ, quasi uas auri solidum ornatū omni lapide pretioso quid de sanctorū domina dicetur? Illa in medio effulsit nubulæ plus omnibus stellis illa, suauissimum cęli odorem per omnem sparsit Orbem, illius puritas ita omnium omnem puritatem excelluit, ut merito dicatur illa lilium in transitu aquæ, illa uas non fictile, non ferreum, sed aureum, neque innane illud sed

Virginis encomia

solidum omni uirtutum lapide pretioso ornatum, cui cum omnes in ornatum concederentur, cur uirginitatis Adamas erat defecturus, purior fuit Aurora, mũdior aqua chrystallina, nitidior Sole, uitis illa fuit cõmodissima mundo quæ Christum botrum nobis protulit, cuius fructus honoris & honestatis, qui enim honor maior quam mater Dei fieri, aut quæ honestas quam quod uirgo & conceperit, & pepererit diuino opifice spiritu, Christus omnia suo aduentu sanctificat, omnia nobilitat, omnia honorificat, uirginitatẽ protulit matrimonio, sed desponsatam uoluit matrẽ, & ut honorificaret illud & omnia sua, & à se institu- ta doceret, placereq; maxime uirgines illi, & qui Angelos imitantur in terris carnem non sapientes, cum in carne sint placere item, & qui matrimonio sunt copulati & uxores diligunt suas, ut & illæ Ecclesiam, desponsata uiro &c. Quia singulis momentis miraculis esset opus, ut Maria uirgo esse crederetur, & diuino opifici spiritu concepisse illam, esseteq; opus illis, ut Iesus qui esset agnosceretur. Suauissime igitur & sapientissime (ut à Deo definitum) factum fuit ut desponsata esset, & ut unius tantum Ioseph opus esset ut miraculo instrueretur, & admoneretur, reliqua silẽtio in tempus suum seruarentur, ut magistri munus faciens & omnes cœlesti doctrina suo tempore instruens, cœlestibus præditus moribus miraculis illam confirmaret, & qui esset ostenderet. His igitur tantũ, & quod despõsata uirgo fuit, & certior Ioseph factus quod proles esset diuina consultum fuit diuino isti, summoque mysterio & illius tota manifestatio in opportunissimum (ut sic dicamus tempus reseruata.

Benemerita de uirgine laudes.

Eccl. 24.

Christi incarnatio omni uiuendi instituto honorifica.

Expẽde cur fuerit uirgo desponsata.

Sed qui sit, quantæque perfectionis Ioseph innumera sunt quæ testentur, quę non una aut altera concio ne explicari possent, sed neque uno aut altero uolumine, sed ut quæcunque de illo dici possent, & plura capiamus animo hoc rogo expẽdamus, si ex factis figulinis,

Ioseph laudes.

gulinis,

gulinis, argenteis ve uasis eligatur aliquod, eligetur quod omnium uideatur pretiosissimũ, & fortasse defectus erit in illo aliquis, sed cũ ex factis fieri debeat electio præstantius electum est, quod si a figulo, ut sic dicamus, aut argentario fieret, fieretque sibi, illis illud ornatum partibus fecisset quæ sibi maxime placuissent & omnino nihil ex his quæ optaret defecisset. Diuinus figulus aut sinrauis argentarius, non elegit tãtum, sed fecit uas istud mirabile, Ioseph. Inquã, ut spõsus esset matri, cui ipse, cui omnia subiecta sunt subderetur, & cui nomen concederetur patris, patris nomen solum, sed summe honorificum quibus igitur illi placuit animi & corporis dotibus absoluit illud, uirginitatis, pudoris, honestatis. & qui caro cum esset omnino carnem non saperet, sed spiritum, terra cum esset, cœlum saperet, homo cum esset uitæ candore. Et puritate esset Angelus, qui agnos reddit leones cũ sint, qui ignem in uentũ roris flantem cõuertit, ignis cum sit, & propria abnegata natura, nam hoc contẽtus in contrariam conuertit ut Leo fiat Agnus mãsuetudine, ignis refrigerio ros flans, id est aeris sibilus refrigerans, potuit primo leonem agnina creare conditione, & mãsuetudine, ignem aerea, potuit igitur qui Ioseph adolescentem propriam fecit negare iuuenis propensionem, creare alterum Ioseph, talibus corporis & animi dotibus prędituni, ut homo cum esset, humani nihil saperet, sed animi & corporis puritate Angelis esset similis.

Ioseph præstantia.

Gen. 39.

Ad uirginem desponsatam uiro cui nomen erat Ioseph, præstantiam docuere Ioseph dicta omnia, sed plane quod illam sæculis omnibus manifestat illud est, quòd fuerit sponsus Mariæ, quemadmodũ uerba illa quæ sit quanta, quam excellens & quam numeris omnibus absoluta Maria explicant, de qua natus est Iesus ita celsitudinem & sanctitatem Ioseph explicãt ista, Ad uirginem desponsatam uiro, &c. Nam si hu-

Mat. 1.

manis & diuinis literis similitudo & parilitas deside- rata semper fuit in matrimonijs, ac ita uiros præstan tissimos Patriarchas uidemus,& ætate & moribus si- miles sibi semper adolescentulas quæsiuisse, ac ita Isaach Rebeccam duxit,Iacob Rachelem,Dauid Abi gailem,estque id ut diximus,æquissimum, nam cum sal quo condiuntur matrimonia omnia, & illis adna- tæ curæ & sollicitudines purus sit amor, huius coagu lum semper fuit similitudo,quæ quo maior est,maio- ris amoris causa esse solet,ut cum ætas conditio & uir tutis studiũ concordant, mirũ est quam sit ille nexus suauis,qui durus fit & grauis & ferreo similis iugo cũ diffident illi,ut cũ uirtutis alter studiosus, vitijs alter deditus,si igitur ad huiusmodi connubia humana, & ex quibus proles nascitura humano nascitura est cur- su,& illa reliquis futura est similis,ad connubiũ Ma- riæ qualis ac quantus eligendus erat sponsus? Similis illi omnino esse nõ poterat, sed qui illo tẽpore magis ad illius perfectionem accessit puritate animi, uitæ candore, morum integritate, quod satis manifestat idem utriusque seruandæ uirginitatis ardens uotũ & desiderium.Quod si ex desponsatione uiri præstantia agnoscitur & præsertim cum illa sit ea qua debet ani mi maturitate & synceritate,quantã huius uiri perfe ctionẽ esse credemus qui sponsus fuit Mariȩ,& nõ hu mana maturitate,sed diuina electus? si agnoscitur ẽt ex præstantia muneris, nullũ fuit munere qđ habuit Ioseph præstantius,& ad quod fuit ille diuino cõsilio destinatus,siue Samuelis iudiciũ, siue Mosis populũ, siue Aaron summum sacerdotium, & id genus mune- ra expendas,nam huic cura demandata Mariæ est, re- ginæ cœli,obsequium Iesu,cui inuidere possent An- geli creditaq. illi sunt quæ habet cœlum prætiosiora cum quis in regis aula præclaris animi dotibus est in- signitus,ita ut unus ad magna,& eximia munera suf- ficiat,creatur præfectus ille domus, militũ magister, regis

In coniugio simi- litudo de sideratur.

Præstan- tia uiri ex uxore Viri gra uitas ex præstan- tia com- missi a- gnosci tur mu- neris.

regis uices habens, quæ munera multis essent & gra- *Probatio*
uissimis distribuenda, quantam credendū est, & quā *præstan-*
admirandam Ioseph perfectionem fuisse cui non ab *tiam Io-*
homine, sed a Deo, tot sunt tamq; gloriosa & angelo *seph fa-*
rum dignitate sublimiora concessa ? ille domus Ma *milia.*
riæ diuinis rebus amplissime & opulētissime fuit præ
fectus, ille Christi Dei filij, Deusq; ipse fuit pędago *Luc. 2.*
gus, ille supremi thesauri, supremus thesaurarius, &
de quo mirabilia illa dicuntur, quod subditus fuit il
li, cui subdita sunt omnia quæ in cœlis, & quę in ter
ris sunt, & quod æternus pater nomine patris quo ille
natura sua gaudet, ab æterno nobilitauerit illum, &
glorificauerit, ita ut ob habitā curam, & dulcia Chri
sto exhibita obsequia, pater illius sit appellatus, cu- *Ps. 115.*
ius serui & esse & dici summæ ducunt gloriæ Monar
chæ, quia ergo seruus tuus, ego seruus tuus & filius an
cillæ tuæ, quod si solo aspectu tanta sunt collata Ioa- *Luc. 1.*
ni in materno vtero delitescenti, magna quidem cre-
demus fuisse exhibita Ioseph quem toties aspexere
Iesu diuina lumina, si ex eo quod semel accepit illum *Luc. 2.*
Simeon in ulnas suas tanta sunt & tam pretiosa Si-
meoni deriuata quanta credemus deriuata fuisse Io-
seph qui toties accepit illum, si postea omnis turba
quærebat eum tangere, quia uirtus de illo exibat & sa
nabat omnes cum idem semper fuerit fons nō corpo
reę sanitatis tantum, sed spiritalis ex tam frequenti *Psal. 1.*
illius attactu quanta deriuata Ioseph censebimus ? si
lignum secus decursus aquarum plantatum amœnissi
mos fert fructus, si lilia in transitu aquæ sunt pręstan
tiora, qui iuxta diuinas aquas semper extitit Ioseph
quantę credendum est esse illum perfectionis ? sed *Hest. 2.*
qui uirginem quę cęli erat futura decus connubio uo
luit Ioseph iungi, cur non fecit utrumque regē eadē
animi puritate, eodem animi candore, aut cur qui hu
milem & captiuam Hester connubio decorauit Re- *Reg. 1. c. 25.*
gio, & humilem Abigailem regia decorauit corona,

Mariam humilem uiro non fecit, iungi regio eisdem corporis & animi dotibus prædito quibus fuit Ioseph quando in sua situm erat potestate præstare istud? omnino quia istud illius sapientia dignum erat, imprimis nihil ista illi magis addebant decoris, quā incensa lucernula Solis splendori, aut roris gutta, maris vastitati, aut scintilla elementaris ignis immo in infinitum minus, rursum quia si ista magni fecisset ille, qñ contempta ab illo tanto sunt in pretio, ut quodāmodo a vulgo videantur odorari, quid contigisset si uisus fuisset ille existimasse illa, rursum ut quæ digna pretio sunt haberet in pretio ille, quę autem indigna, ab illo contemnerentur, sunt autem pretio digna etiā apud gentiles, ista & apud eosdem interim digna con numerātur illa ita ut omnibus cum esset priuatus bonis externis.

Quæ fuerint apud Deum pretio digna.

Bias. Bias Prieneus dixit omnia bona sua secum portare, cum nihil præter vulgares vestes secum ferret ferebat autem iudicio suo uirtutem & sapientiam magni habuit igitur in uirgine & Ioseph dominus uirtutes quæ diuino sunt digna amore, fumeas autem has aut plumeas dignitates quibus suo sæculo gauisi sūt Ioram, Ochozias, Saul, Achab nefatij reges nihili duxit his enim cum bene placuit illi honorificauit pastores & priuauit illis Reges & belluis ad pascendum relegauit aut canibus, ut dilaniarentur tradidit, abscisus igitur lapis iste sine manibus, quia omnem istā mundi statuam vanitatis & adumbrati honoris erat contriturus supremo ista fecit consilio, sed iam quod viro erat sacrosancta virgo iungenda. Cur uiro iuncta fuit fabro lignario? ut otium & ignauiam detestari se manifestaret est enim otiositas nouerca uirtutū, vitiorum mater, gignit ut immotę paludes noxia multa, & corrumpuntur illæ, euenit otiosis quod & ferro quod rubigine obducitur non exercitatum, quod & campo si non renouetur aratro, quod spinas profert

Otij & ignauiæ detestatio.

Otij damna.

fuitque

fuitque huiusmodi occupatio, ita grata Deo, ut de se ipso gentium magister Paulus dixerit, laborauerunt manus istæ & piscatores cum retia reficerent in gloriam Apostolorum elegerit huiusmodi otij peste persequens nesciuit otium piorum antiquitas ut Moses, Iacob, Dauid, nescire etiam qui sine religione fuere. ut Lentuli, Fabij, Cicerones, quos ab ipso exercitio sortitos fuisse nomina ferunt multi, est otium uiui hominis sepultura, vnde Chrysostomus si torpeamus remissio nos perdet, & idem nihil boni facere, hoc ipsum est malum facere, & hodie Reges multi, cum & si uelint illi otiosi esse non possint, quemadmodū neque esse possunt sæuiente tempestate nautæ, neque ingruente bello militum magistri, quia illorum uita occupatio est curant tamen artem aliquam nosse, ut si quod illis superest momētum otio non torpeāt. Vnde illa sunt sapientis, Per agrum hominis pigri transiui & operuerunt superficiem eius spinæ. Dixit Hesiodus non est autem de decori laborare, sed otiari, Demetrius uitam otiosam mare mortuum appellauit, & aiebat idem, malo ut me fortuna in castris suis quam in delicijs habeat, nihil mihi magis quā sit utilis labor docuitq; quam perniciosum otium etiamq; studium, quòd diabolus apposuit ad laboris detestationem, loco illum ignominiæ statuēs quàm homines magis oderunt, otium uero honoris & gloriæ loco. quod homines magis amant. Hic ueluti in exterminium missa uidemus quæcunque laborem, & occupationem sapiunt, & cuncta non torpere tantum otio, sed uarijs miserandisq; uitijs corrūpi, delicijs, ludis, latrocinijs, adulterijs quorum omniū radix otiū est, huic igitur tanto malo cupiens subuenire dominus hominum amantissimus, ut haberent illi in pretio q̄ habebat ille, & amarēt quod amabat, & eligerent qđ eligebat & scirent quod a sapientia eligebatur, illud esse & magis utile & magis honorificum, cum datu-

Otium quid.
D. Chry. hi. 5. ad Anthio. & h. 6. ad eph. & serm. de uirt. & uitij.
Prou. 24
Hesiod.
Demetr.
Diabolus otij fautor.

nus esset matri sponsum non otio deditum, sed ministerio addictum dedit illum, sed illis prædictum animi dotibus, ut præstantiorem illum dicas Abraham fide, obedientia Isaach strenuitate Iacob, puritate Ioseph, & qui omnes antiqui testamenti patres superauerit, & noui omnium virtutibus floruerit Apostolorum præstantia, qui non lingua tantum, ut apostoli, sed ullius Christum in alienationes induxerit, animi & laborum perpessione martyr, patientissimæ uitæ confessor, puritate corporis uirgo, & nomen uirginis Maria nomen manna simile omnis in se saporis suauitatem habens, sapit illud lætitiam mæstis, leuamē fessis, opem indigis, auxilium cunctis, nomen sæculis omnibus gloriosum humano generi magis honorificum quam fuere piarum omnium fœminarum gloriosa nomina, nam neque tanta commoda vnquam suæ nationi peperere illa, neque tanto honoris splendore illustrauerunt, neque ad tantum gloriæ fastigiū eduxerunt, neque cœlos & terras tam stricto fœderis modo copularunt, sed exigua omnia sunt & si ex se magna & eximia illa quæ præstita fuere ab illis, Abigail suæ consuluit familiæ uitæ, nisi enim illa apud Dauidem intercessisset actum erat de illa, Iudith ciuitati suæ & genti vnde bene meritis ab illis laudibus celebrata fuit, Hester toti nationi liberans illam ab imminenti strage. Maria gloriosissima non vnius domus familiæ. Non vni ciuitati, non nationi uni, sed toti orbi, & omnibus illius nationibus in extremo uitæ animæ periculo cōstitutus gloriosissimę subuenit, vnde illius nomen a Solis ortu vsque ad occasum est laudabile. Neque tanto illa honoris splendore sæcula sua illustrarūt, nam quod summum in illis sapiebat honorem non erat quidem Regia dignitas, sed quod illa subdita esset Deo, qui filius fuit Mariæ, ita quod illorum diuitiæ sine hoc essent inopes, potentia impotens, vires sine robore, dignitas sine dignitate regia maiestas

Text.

Maria nomen suauissimum.

Maria innumerabilia bona humano cōtulit generi.

Dignitas rerū humanarum in obsequēdo Deo.

maiestas seruitus, ni omnia illa Dei essent dicata obsequio, a quo ceu stellæ lumen à sole accipiebant illa splẽdorem, quid enim humanæ magis illustre aut magis gloriosum naturæ, quam quod habuerit Mariam filiam quæ æterni fuit mater Domini, aut quæ potuit neque desiderari, neque concipi gloria maior, & excelsius honoris fastigium ad quod euecta fuit humana conditio quam quod ita sit humana natura ineffabili vnione diuino iũcta supposito, ut filius Dei filius sit & Mariæ, & nobis tanta cognatione coniunctus, vt homo ille sit & nostri primogenitus generis, qui maiora cum patientia scelera feret nostra, & liberalius nobis pœnitentibus ignoscet quam ullus Ioseph fratribus qui nostris omnibus necessitatibus nostræ ingratitudinis oblitus abundè consulet, cœli, quia est dominus & quodãmodo, quia frater noster est, viscera eius ad nostrarum calamitatum cõspectũ cõmouebuntur. Summus igitur honor est quod Deus sit homo, & nos Pauperes de puluere, ita ingenti isto beneficio exaltati, ut non tantum sedeamus cum principibus, sed principes simus, & quia ipse humanæ naturæ factus cõsors, nos facti diuinę, qua gloriosa cognatione ita animis esse deberemus excelsis, ut nihil iã uile, nihil terrenũ saperemus, sed cœlestia & diuina qñ cœlestes facti sumus & diuini, animo quo Dauid Rex constitutus pastoris omnia (ut illius studio iam indigna) reliquit, ita & nos ad plusquam Regiam dignitatem Mariæ beneficio exaltati, neque quid cœlum & terram res tantopere distantes fœdere ita nobili, & ita indissolubili copulauit, miraculo datum fuit qđ scala ostensa Iacob est per quam Angeli ascendebãt & descendebant, ut agnosceretur aliquod esse inter humanos & diuinos commercium, nostraque omnia curæ esse Deo, miraculo quod Angeli alloquuti fuerint Loth, miraculo ingenti quod Mosem alloquio suo dignatus fuerit Deus.

Dignitas humanæ naturæ.

Summus honor.

1. Re. 16.

Gen. 28.

Gen. 19.

Exod. 30. & 33.

Sed

Sed Maria maiora consequuta est quæ fecit iam nobis cœlos & cœlites familiares. Scala illa fuit per quam (quod in auditum fuerat) Deus descēdit, & cū eo miryades Angelorū, descendit autem, vt nos ascēderemus ꝙ nunquam fuerat homini cōcessum, descē dit & nō semel aut iterū nos est alloquutus vt cū Mose luce sua illum inaccessibili inhabitante, sed homo factus, omnes alloquens, omnes docens, omnes instruens, omnes honorans, omnes ad sublimia secum euehere cupiens, non vno, aut altero miraculo quis esse ostentans sed innumeris, & innumeris modis nobis benefaciens, & in se ima summis reconcilians, & ita facta sunt vnum regna ista inter se tantopere distantia, & diuisa, Mariæ beneficio vt vnius præcepti obseruatione in quo tota lex impletur veluti volatu vno liceat in cœlos euolare, ita facta sunt vnum vt & terrenum regnum cœlorum regnum esse dicatur & cœlorum dicatur esse terrenum quia terrenis, pijsque hominibus iam illud incolitur, dicatur & hoc Ecclesia, & illud militans, ista quia militiæ incumbūt, qui in illa sunt milites, constans & ex eisdem militibus inuictis vita functis dicatur illa triumphās, Mira ista sunt & mirabiliora essent, si aut recensere valeret homo illa aut quæ recensentur debite recenserentur, fœdus autem dictum fuit in indissolubile, & quia nunquam amplius Deus desinet esse homo, neque homo Deus vnde non poterit vnquam de nobis dici quod de Israele fuit dictum qui cum honore & bonorum abundantia gauderet dum uixit Pharao qui nouerat Ioseph, illo defuncto & alijs succedentibus qui illum non nouerant libertas in captiuitatē versa est, in inopiam copia, beneuolentia in oppressionem noster autem Deus in æternum viuit, & seipsum nescire cum non possit, neq; nos nesciet, quorum amore factum se hominem cōsiderat, ac ita libertate honore, gloria semper gaudebimus, ni nostra nos culpa tātis benefi-

Galat. 3. Matt. 6. et Luc. 9

Terra cæli magnū post incarnationem commerciū.

Gen. 42. Gen. 47. Exod. 2.

Mariæ nomē venerationedignissimum.

cijs reddiderit indignos. Quis iam igitur nomē Mariæ non suspiciat, non adoret, non in corde sculpat, aut a cuius ore illius laus vnquā recedet, quæ vere populi nostri gloria est, decus, & magnificentia, si ratione prædituū esset nomen Mariæ illud ipsum Mariæ gloriā prædicaret, depressum illud erat in Maria Sorore Aaron & si nobili alioqui fœmina & optimi fratris Sorore, exaltatū autem est in summā gloriam in Maria virgine Dei optimi maximi matre nā illa ob id quod detraxit Mosi lepra fuit infecta. Hæc quia diuinis visis libens & subdita obtēperauit, cū antea nulla illā lepræ cōtagione fuisset infecta, Iesum peperit qui non Naamani aut aliquæ Mariæ lepram mundauit, sed vniuersum hominū genus quod lepra erat coinquinatum, euenitque id sæpe adhuc in nominibus & si longe diuersa ratione, vt nomen quod vnus vitæ integritate & animi fortitudine extulit, deprimat vitæ corruptione & defectione animi alius. Iudas nomen istud supra modum honestauit, qui gloriose vixit, & gloriosa nimis, & grata Deo fecit, & vtilissima ac sanctissima scripsit, Iudas Machabeus vir fuit inuictissimus Deo gratus, sæculo suo gloriosus miris laudibus etiā a sacris ipsis literis celebratus effulsitq; nomen istud in viris istis clarissimis vt in cælo luna, at Iudas vitæ perditor, mundi abhominatio, obscurauit illud, & quod in se fuit reddidit ignominiosum, de Iuda qui fuit dux eorū qui cōprehēderunt Iesum, quod & in multis hodie nominibus contingit vt quodāmodo id contingat nominibus quod & rebus, quæ varietati subditæ cū sint, natio q̄ nuper domina fuit hodie seruit, quæ lōge lateq; sui noīs radios effundebat, hodie iacet obscura & q̄ nuper seruiebat, imperat, & eger quæ diuitijs abundabat, tm̄ cōstans in humanis rebus inconstātia est, ꝙ & vtinam sanctissimo nomini Mariæ non eueniat hodie, vt iterum e gloriæ vertice quo in sanctissima Maria exultat, in Mariam lepra

Exo. 15.

Nominū depressio & exaltatio.

Iudi. 4.
1. Mac. 2.

Actu. 1.

Rerum humanarum inconstantia.

Text. lepra infectam deuoluatur, cum vita parum integra multæ obscurent illud quæ matrimonio sacro isto no
2.Re. 24 mine appellantur. Et ingressus angelus ad eam, &c. videntur verba sonare in abscondito domus suæ illam esse alioqui non diceretur angelus ingredi cum alibi multoties non fuisse ingressum sed apparuisse dicatur. Erat autem angelus Domini iuxta
Num. 13 aream Iebusæi. Angelus Domini apparuit Manuę, quin & cum descendit in auxilium Angelus descen-
Dan. 3. disse dicitur: Angelus Domini descendit cum Azaria. erat igitur in abscondito domus Maria, cui esset occupationi intenta illud mihi explicare videtur, quod quæ die ac nocte præstantius Dauide in lege Domini meditabatur, & quæ vere dicere,
Psal. 1. & ex animo potuit, Quoniam lex tua meditatio
Psa. 118 mea est, quod in meditatione diuinę legis mysteriorumque illius est inuenta, ipsaque negotij maiestas id ipsum manifestare videtur, mulier enim cui assidua & continua exercitatio est aureo filo acu pingere, requisita ferè semper in illo occupata exercitio erit nouerat enim diuina virgo diuinæ legis æquitatem, veritatem, & certitudinem, & quomodo cibus sit illa animi, lętitia cordis, & quanta illius studiosis ex illius lectione deriuetur utilitas, quando aut lilijs in transitu aquæ illi comparantur,
Medita- aut ligno quòd fructum suum dat in tempore suo,
tio ad ui nouerat voluntatem Dei, quam in omnibus adim-
na legis, plere ipsa supra modum cupiebat in illa esse manifestatam nouerat in illa promissum Messiam cuius fęlicissimum mundo aduentum optabat ardentissime, nouerat in oratione hominem abloqui Deum. Deum autem hominem alloqui in sacra lectione, vnde ab istis non cessabat columba nostra lactæ lota, & residens iuxta fluenta plenissima, sæpissime dicens, audiam quid loquatur in me Dominus Deus aut verba mea auribus percipe domine, in vna igi-

tur harum occupationum inuenta virgo est, oportet autem intelligamus multa a virgine fieri in humanæ conditionis exemplum, profitebatur enim illa quodammodo fœminarum magisterium, vt professurus filius erat magisterium hominum, & si cunctis illius doctrina, & uita semper exemplo fuerit, vt ergo doceret illa docere maxime honestatis, & deuotionis studiosas fœminas, & quibus gloriæ est pudicitiam, domesticam mansionem, & raros ex habitatione egressus, harum fuit illa rerum omni tempore amicissima, & si tutius Iudith egredi potuisset & in medias prodire (si opportuisset acies) non vno aut altero custodiente illam angelo vt Iudith de se dixit, sed innumeris, quibus virginis dignitas sanctitas & præstantia nota erat, & illius custodia commendata, si enim immittit Deus angelos in circuitu timentium eũ, quantos castrametari semper in circuitu virginis credendum erat, res quo pretiosiores tanto in locis reconditioribus & maiori cura seruantur, vt argẽtea vasa, aureę armillę, Adamantes, Iacinthi & pretiosi omnes lapides, & potissimum si in ciuitate illa sint, quæ multos habet insidiatores, honestas tãto istis rebus pretiosior est vt sine illis pretiosissima illa sit & sine honestate res omnes istæ vilissimæ, est igitur illa maiori sollicitudine & metu seruanda, & potissimũ vbi multi sunt illius insidiatores, vestes quo pretiosiores sunt & elegantiores vt candidæ, purpureę, ne inficiantur cauetur maxime, neque ista cura adhiberet si uiles illæ essent & si mundities in omnibus desideretur, vasa vitrea Venetijs in Hispanias allata, quia gratissima sunt magno in pretio habentur, & quia vitrea nimia cura seruantur, quia leui attactu franguntur, & est inquinatu, & fractu facilior, candor fœmineus & nitens illud vitrum, seruetur igitur, Rosa tanto gratior, amęnior & odoratior, Quanto contrectat minus, tanto pulchrior honestas,

Virginis exẽplũ.

Iudit. 9. & 10.

Psal. 33.

Asseritur veritas ista similib.

Honestas commendatur.

Expende quã sint ista certa.

Expende similia.

quanto minus contrectata, chrystallina specula halitu uidemus infici, & inficitur halitu sæpe Chrystallina pudicitia. Quemadmodum pretiosi lapidis domicilium est concha, ita honestatis domus est domicilium.

Sed non paucæ fœminæ sunt, quæ ex illius sacro grege esse summæ ut par erat ducant gloriæ, quæ domum, silentium, & orationem ament, quibus candor honestatis & tinctura coloris ita sint res gratæ, ut ac citiam omnem uitent pulchritudinem, quæ Chrystallina gaudeant aqua, & non cœno ut anguillæ, quæ columbæ esse uolunt, lacte puritatis lotæ quibus nihil charius honestatis nomine, quæ mores dotem esse censeant locupletem, nequaquã enim dotata est bene, si morata est male, dixit quidã. Sed plures uideas quas non uirginis Mariæ dicas esse discipulas neq; agnouisse illam, aut sacros illius more approbasse, sed impudentissimæ Iezabet de cuius parũ pudica pulchritudine illa dicũtur. spectasseq; dicas illas illarumq; mores, & uiuendi licentiam cum ita loquitur, Vaga & garrula. Istis internæ pulchritudinis, quæ diuinos allicit oculos nulla est cura & ita animæ sunt oblitæ, ac si essent exanimes, ita abrenũtiationis in batisma te factæ, ac si ab illis facta nõ fuisset aut ludicræ fuisset facta, istis corpus Deus est, illud adorãt illæ & colunt & quod omni apposita cura intendunt illud est omnino ut ab insanis horum idolorum cultoribus adoretur illud, canantur illi cantiones, & in illius gratiam edantur, antiqui filiæ serpentis, pulchri basilisci aspectu necantes, uerbis, fœminæ incantantes, tactu adurentes, dæmonis non tantum pedica, sed uenatrices, mille modis animas illi uenari laborãtes, aquarũ aspectu auertendi oculi; inquarum uerba sapiendæ aures spinis, istæ non domum amant, sed plateas, & compita, non raros amant egressus è domo, sed raros ingressus in domum, euenit quæ illis quod nulli unquam

Modesta fœmina Virginis imitatrices.

In fœminas quibus non est cura pudicitia Interna pulchritudinis contemptus.

Corpus multis fœminis idolum.

quam animantium horrent omnia animalia q; magi ſtra natura illis inſidiari norunt,ut agniculus uulpē, ouis lupum,lepus canem,accipitrem miluus,halicetū columba,iſtæ inſidiatores ſuos amant, inimicos ſuos querunt,in latrones incidere gaudēt,nihil magis miſere optant quam optari cum hæc & corporis & ani mi perditio ſit,quas hiſce præditas ingenijs nouerimus quemadmodum Antichriſtos illos appellamus qui contra Chriſtū ſunt,& qui Chriſti moribus ſunt cōtrarii,appellare licebit iſtas Antimarias quia modeſtia,pudore, honeſtate, ſilentio & clauſura domus contrariæ ſunt Mariæ,quæ pudoris & honeſtatis ſutura cum eſſet ſæculis omnibus exemplum in penetralibus domus,diuinis intenta exercitiis reperta eſt, Sed uerba audiamus Angeli,nō enim Angeli illa ſunt & ſi dicatur ab illo,ſed Dei,a quo Angelus miſſus eſt & ita excelſiora illa sūt,& ſublimiora,& attētioribus audiēda quia Dei ſunt,q̄a dicta ab Angelo,q̄a dicta Mariæ,pretioſiſſima oīa ſunt,& quorū unumquodq; ſuffeciſſet ut glorioſa,illa & diuina eſſe crederemus.

Expende certitudinem ſimilium.

In honeſta fęminæ antimariæ.

Text.

Expende

Aue gratia plena,omnino & talis futura erat quæ à Deo in matrem filli eligebatur,& talis nominibus & tam glorioſis compellanda. Si enim gratia gauiſę ſunt præditæ quę fuere diuina,matris Iacob,Ioſeph, Sauſonis,Baptiſtæ. Cur plena, gratiæ non eſſet quæ gratię plenitudinem erat paritura.Plena es ô Maria gratia & hæc mihi ſententia gratiſſima,hic iucundiſſimus ſenſus,quidquid delicatiores alij dicant,ſi domicilij præparatio ſemper ita fit,ut hoſpitis illa dignitati ſit conformis,ac ita aliomodo prępa̧ratur priuato homini,alio principi,alio Regi,cùm hoſpitē eſſes habitura Deum,eq; ſacris tuis uiſcerihus,ut è byſſina tela illum diuino opifice ſpiritu indutura, plane plena gratiæ es & plenam eſſe tanto hoſpiti oportebat. Hæc eſt arcæ deauratio auro mundiſſimo intus & foris,hæ ſunt opes Salomonici templi & hac pleni

Text.

Expende

Exo. 25.

tudine te præditam decebat, non diuitiarum non gẽmarum, non rerum aliarum quas magni habet mundus, & nihili habet Deus, vnde in hac tua commendatione nulla de hisce rebus factam. Dominus tecum, modo Maria priuatissimo & supra modum glorioso.

3. Re. 6.

Est enim ille tibi maxime propitius & in tuum fauorem propensus, est tecum eo modo quo nunquam fuit cum alio neque cum Gedeone. Neque cum Sansone, Esaia, Hieremia, Dauide, neque cum Rebecca, neque cum Hester, neque Iudith neque cum Iahele, nam cum illis fuit dominus vt dominus esse solet cũ seruis, & si ingenti cum clementia, tecum ut cũ filia, tecum ut cum æterni filijs futura matre, tecum ut cũ horum omnium domina, & regina, est que nunc tecum & semper fuit, & tu uirgo cũ illo cui adhærere semper duxisti optimum, in quo sperare semper duxisti speciosissimum, de quo meditari semper duxisti suauissimum, ille igitur tecum est ut te exaltet, te honorificet, te glorificet, te beet, tu cum illo ut illi seruias, illi obsequaris, illi te subdas, sed supremum modum quo ille futurus est tecum ô uirgo rescies breuissime.

Text.

Quomodo cum Maria fuerit Deus.

Explicant modum sacri doctores, suauitate qua solent Deus pater unicum, filium in utero uirginis humanæ coniungens, Deum ante sæcula sibi coęternũ fieri uoluit hominem in fine sæculorum, & quem sine tempore genuit saluandis hominibus cum tempore, ostendit omnes enim nos inimico illa persuasio in culpæ contagio ab ipsa radice polluerat, nullusque erat qui apud Deum pro peccatoribus loquens à peccato liber appareret, quia ex eadem massa æque cunctos par reatus inuoluerat, proinde uenit ad nos unigenitus patris, assumpsit ex nobis naturam non perpetrãs culpam, sine peccato quippe esse debuit qui pro peccatoribus interuenire potuisset, quia nimirum aliena pollutionis contagia non tergeret si propria sustineret, si

Gregor.

Gre. lib. m. 23. c. 9.

ret, si huius tamen ratio quæritur non erit mirabile. si exemplum poscitur non erit singulare, demus Deū aliquid posse quod nos fateamur inuestigare non posse in talibus rebus tota ratio facti est potentia facientis, tria enim opera mirabiliter singularia, & singulariter mirabilia ut talia neq; facta sint neq; facienda, amplius super terra coniuncta quidē sunt ad inuicē Deus & homo, mater & uirgo fides & cor humanū nequeūt quæ super sūt Euangelij nisi summa breuitate literis mandari alioqui, ununquodq; ex mysterijs (cum innumera illa sint) quæ sonāt uerba uolumina caperet. Benedicta tu, non ob priuatū aliquod tātum Mundo beneficiū exhibitum, cuiusmodi fuere, quæ collata sunt ab Abigaile, à Iahele, à Iudith, quæ & si magna fuere illa, & optatissima aut priuatæ familię, aut priuato populo collata sunt, suntque ad corporeā uitam attinentia illa, sed tu benedicta ò uirgo quia tui, fructu purissimo purissimi uentris, gladio transfigis, non Sisaram sed teberabrum principem, non liberas obsessam Bethuliā sed obsesum à Sathana mūdum. Non priuato obstas Regi, ne priuatam domū, ac familiam demoliatur, sed amplissimā mundi domū & uniuersam hominū familiā, dignissime igitur inter mulieres benedicta, illarumque & totius humanæ naturæ gloria & decus, & benedictus fructus uentris tui, tui inquā solius, illę enim diuino tantū opifice spiritu uiuificum illum protulit fructum benedictum, & per quem non solum auferenda esset omnis maledictio, sed omnis inferenda benedictio, ita enim de illo prænuntiatum est & benedicentur in illo omnes gentes, benedictus igitur fructus qui omni morti fero fructu ablato, fructus Deo gratissimos feraces reddet uiua fide præditos Christianos oēs. His uerbis putissimis & sanctissimis ab Angelico ore prolatis, Turbata est, & cogitabat qualis esset ista salutatio, Turbari uirginæi pudoris, cogitare maturę prudētię.

Aug. epistola secunda ad uolus.

Bernar. serm. 10.

Text.

1. Re. 25

Gene. 22 & Gal. 3

Text.

aufert omnem turbationem in fæminis huiusmodi turbatio, uerius enim illud est de virgine quã de puero, erubuit, salua res est, purpureus enim iste color omni accititio gratius virginis faciem pingit, & decorat hoc enim honestas purpureo induitur pallio.

Purpureus color gratissimus.

Cogitabat, &c. Non enim quæ plane impura sunt, aut perniciosa cogitatione egent notissima illa sunt, vt vlulatu lupus, lattatu canis, rugitu Leo, grunnitu porcus, sed quæ pietatis speciẽ habent, & à viro dicũtur Angelicã quodammodo hominum iudicio uitam meditante, donec aurum esse constet quod aurũ esse aparebat, argentum quod argentum, hæc enim duo si Euæ contigissent, non fuisset illa in tãtam miseriam lapsa, si turbata fuisset ad deceptoris uoces, si cogitaret qualis esset salutatio illa. Ait, autem Angelus ei, ne timeas Maria. Non sunt ista metum incutientia, sed auferẽtia metũ, pallebat ad oĩa antea humanum genus, simile illud Balthasari erat, immutabatur facis illius, genua ad inuicem colligebantur, nec mirum talia enim erant in illum scripta, non humana manu sed diuina, non in pariete sed in diuinamente, nunc tu omnem huiũsmodi metum tolles, ne timeas igitur uirgo gloriosissima, inuenisti enim gratiã apud Deũ, huiusmodi, autem rei incomparabilis inuentio, non metmu incutit sed tolli, inuenisti gratiam non apud hominẽ ut plerique, de qua non immerito illa, principum ira plũbea, gratia plumea, sed apud Deũ qui omnipotens cum sit mutari nescit, & apud quem nullus nisi iustus quam inuenitu omnium iustissima, plus omnibus inuenisti, nec tibi inuenisti tantum sed mũdo perdito & qui illam perdiderat. Vis ò uirgo nosse quanta illa sit & quam indicibilis illa, dicenda expẽde, ecce concipies in utero & paries filium.

Expende

Euę audatias.

Text.

Gratia principũ plumea.

Text.

Quemadmodũ ista nulli unquã nisi Mariæ dici potuerunt ita neque ulla unquam gratiam inuenit quã inuenit Maria. Et paries filium, cui omnes hominum

filij,siue Abraham illi sint,siue Isaach, siue Iacob siue regum potentissimorum ut Dauidis, Salomonis, Iosiæ,Iosaphat,Exechiæ seruire gloriæ ducāt.Et uocabis nomen eius Iesum , ut quemadmodum æterni patris est filius,ab illo etiam impositū habeat nomen, ut omnia diuinitatem sonent, & ingentem in homines charitatem,& nomen ipsum illa polliceatur beneficia quibus humanum egebat genus , degebat enim illud miserere sub peccato,miserius,quā ullū populus Israeliticus in Babylone aut sub Pharaone. Et uocabis nomen eius Iesus, ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum, neque enim salus ista & libertas (tanta erat peccati tyrannis) per alium populo euenire poterat nisi per Iesum,hic solus ad ista potens,& arte ista diuina , & diuinitus mirabili ad ista nititur,fieriq; uult qui ab æterno Deus erat homo,unde egregie Gregorius,iustus igit' atq; inuisibilis Deus apparuit similis nobis homo uisibilis ut dum uideretur ex simili curaret ex iusto, & dum ueritati generis cōcordat ex conditione uirtute artis obuiaret ægritudini. Et dabit illi sedem Dauid patris eius.

Nomen Iesus.

4.Re. 5.

Gregor.

Non corpoream istam & externam quæ angustissima illa est tanto regi. Est.n.illius regnum omnium sæculorum de cuius immensitate illa sunt Nabuchodonosoris iam in se reuersi.

Sed regnabit ille in domo ueri Iacob per fidem & dilectionem , regnum omni regno suauius , potentius , mirabilius,alio enim regno potiti sunt tyranni innumerari, ut Dionysius, & scelerati reges ut Saul, Ochozias , Achab , Ioram , Manasses, hoc potiri non possunt , neque qui æquissimi fuere , & potentissimi , Hoc solum Deus gaudere potest . Hoc modo solus ille regnare , qui & corporum & animorum & conditor est, & assertor , & omnium dominus. Verumque est hoc regnum , & hoc nomine dignum habentque alia regna , quemadmodum , &

Regnum Christi.

Verum regnum.

illorum reges finem unde tantum, tamq; subitam in
Phil. lib. illis uidemus mutationem, ut post habitam de illis
quod De- longam oratione͂ Philo ita loquutus fuerit. Floruit
us sit im- quonda͂ Græcia, sed Illacodones abstulerunt ei pote͂
mutabi- tiam, postea Macedonia uiguit opibus sed diuisa in
lis. plures portiones debilitata est donec omnino interijt, Ante res Macedonum inclyta fuit persaru͂ felicitas, sed una dies ta͂ ingenti regno fine͂ attulit, & nunc Persæ pœnes quos paulo ante fuerat imperium sunt Parthorum prouincia. Totus Orbis habitabilis, non ne more nauis susque deque iactatæ nunc secundis uentis nunc aduersis utitur?

Psal.102 Huius autem regni non erit finis, sed regnu͂ illius
Psal.144 omnibus dominabitur & regnum omnium sæculorum dicetur.

Ad has plenas immortalis honoris & gloriæ uoces turbatione ablata, & satis salutationis maiestate discussa. Audite cœli, audiat & terra uoces Mariæ, sunt enim lætissimæ illæ & quæ cœlos & terram optatissimo iubilo exhilara͂t omni mæroris nube fugata, sunt modestissimæ, nouit humilitatis gradibus ad gloriosissimam dignitatem euectam, seruat illam & nunc maxime miratur illam & suspicit. Et ita Angelorum, & hominu͂ domina effecta & cui totus seruiebat Orbis, Ancillæ nome͂ cu͂ctis illa titulis prefert, hoc enim
Expende reliquorum omnium diuino beneficio causa fuit, nisi enim esset illa domini ancilla, non esset mundi domina, ni in hoc cunctos mortales excessisset non esset omnibus prælata mortalibus, mater domini effecta. Ecce igitur ancilla domini fiat mihi secundum uerbum tuum, non columbæ unquam, non aquilæ suis pennis tam altius uolarunt ut modestis hisce uocibus Maria. quæ super Cherubin & Seraphim uolauit, quæ hisce obedientiæ & modestiæ uocibus sibi honoris, gloriæ, decoris, maiestatis parauerit Maria quæ hominum generi, ineffabilia sunt, nequeunt in solo

humana

humana mente cõpræhendi,faxit Deus desiderata ex illis capta in hac uita utilitate,magnis illis, quæ nobis in cœlis parta sunt potiamur Amen.

SALVTATIO.

Sal, est admirandæ uirtutis diuinæ doctrinæ, & qui non tantum a corruptione seruat & gratum saporem communicat, sed immortalitatem quandam facit in moribus sapere, cum terrena & peritura doceat contennere, sperare cœlestia & æterna, illaque uitæ sanctitate curare, cum illa animos docendo, condiunt concionatores, ista intendunt minime tamen sine diuina gratia assequi possunt illa, precemur uirginem, nobis illam assequatur Aue Maria.

THEMA.

Vos estis sal terræ, uos estis lux mundi, &c. Matt. 5.

HOC enim & prouidentis est animi, & diligentis illis, qui que suæ rei publicæ prouidere rebus quibus maxime indiget, & quæ magis necessariæ sunt, quando huiusmodi prouisio in illius sita est potestate, ut cum aquæ penuria laborat aut puteos effodere, aut ex longinquo per canales suos aquam ducere, cum fame frumenta etiam ex Ægypto, ut fecit olim Iacob, pretio parare ut fami succurratur, cum uexatur mor-

Gene. 14
Gene. 8. 26.
Gen. 42. & 44.

bis, modos, medicamina & medicos inquirere, ne in plures grassetur malum, hoc quod humana quidē potest præstare prudentia præstare tenentur erga respu. suas, alioqui ingrati erunt & parum fideles in illas, Christus optimus maximus hæc omnia in suos etiam non rogatus tribuit, & cum placet rogatus, nō effodiens ille puteos cum opus est aqua, neq. è lōginquo ducens, sed conuertens terrā sine aqua in exitus aquarū, non parans pretio frumenta sed faciens ualles abundare frumēto nō in morbos medicos aut medicamina quærens sed uerbo suo sanans morbos uerbo pellens, salutē uerbo reuocans. Sed huiusmodi necessitates quia externę sunt & corporeæ exiguæ sunt alijs laborabat mundi totius respub. necessitatibus grauissimis, & summi momēti, & in quibus res nomē uita animarū uersabatur, & quibus cōsulere neq. hominū labor industria, neq; sumptus poterant, insipidus erat mūdus, in fulsus, corruptioni noxius, tetri apud Deū odoris, uersabatur in caligine mundus, errabat in tenebris impingebat sępissime in rerum ęstimatione cęcus erat & manu tentans, hisce, & alijs necessitatibus uexabatur, actum erat de illo ni illius missertus Deus extremis istis cōnsuluisset necessitatibus. Cōsuluit autem primæ necessitati sale illiusq; efficacissima aspersione, secundę luce, diffusoq; lōge lateq; illius splendore, harum grauissimarum necessitatem hæc est prouisio, Vos estis sal terræ, uos estis lux mūdi. Expende quanta sit cum abundantia consultū ut diuinę largitatis diuitias mireris quæ nō afficit suos mensuratis beneficijs (ut etiam largissimi faciunt homines sed sine mensura copiosissima illius dona sunt, terra & mundus idem significant, laborat totas corruptione insipientia & caligine toti consulens ait, Vos estis sal terre, uos estis lux mundi, non unius alteriusue prouincię cum se aperit diuina manus oīa implet benedictione, orbem terratum & plenitudinem eius fundauit

Ps. 106. *Mat. 21* *Grauissima mundi necessitates.* *Diuina in consulēdo mūdo liberalitates.*

fundauit ille, Domini est terra & plenitudo eius or-
bis terrarum & vniuersi qui habitant in eo. Est igitur *Psa.103*
totus illi orbis respublica & tota hæc respublica præ
dictis necessitatibus laborabat, toti prouidens ait vos
estis sal terræ, vos estis lux mundi, sed expendamus in
primis oportet necessitates illas quibus laborare dixi
mus mundum, vt statim de modo quo consuluit illis
Deus agamus erant omnes corruptioni obnoxij vt ex *Psal.37.*
illis constat, corruptæ sunt cicatrices meæ a facie in- *Tob.3.*
sipientiæ meæ, & si in corruptione fuerit ad misericor
diam venire licebit. Hominũ mente corruptorũ, ho- *3.Tim.2*
mines mente corrupti. Fugientes eius quæ in mundo *Psal.15.*
est concupiscentiæ corruptionem erat autem ita late
sparsa huiusmodi miseranda corruptio vt cõquestus
propheta dixerit, dixit insipiens in corde suo non est
Deus. Corrupti sunt & abhominabiles facti sunt, non *Col. 3.*
est qui faciat bonũ nõ est vsq; ad vnũ. Huic igit̃ tã
diffusæ corruptioni sale erat medẽdum, erat insulsus
mundus nõ sapiebat quæ sursum sunt, sed quæ super
terram. Erat diuino insipidus palato & ingratus illi,
animalis homo nõ percipit ea quæ sunt spiritus Dei
stultitia enim fuit illi. Erat tetri odoris quomodo e- *Gal. 3.*
nim quod insulsum & corruptũ erat bonum odorem
spirare poterat, erant deniq; omnia conclusa sub pec
cato cuius fętore nihil tetrius, versabatur in caligi-
ne, notissima sunt illa. Eratis aliquando tenebræ: Te-
nebræ transierunt, tenebris obscuratum habentes in- *Eph.4.*
tellectum, errabant ab utero, loquebãtur falsa, impin
gebant in certitudine rerum altissimarum & grauissi
marum qui mundana sapientia erant turgidi, vt de
immortalitate animi, de pręmio bonorũ & malorũ, *1Ioan.1.*
de Deo, etiã si varia de his volumina scripserint mil- *Mundi*
le illa illorũ tenebris offuscata, his malis Christi opti *caligo.*
mi maximi optatissimo aduentu ex Apostolorũ crea-
tione est prouisum, in quos sermones dirigens dixit. *Iacob.1.*
Vos estis sal terræ. Vos estis lux mundi, vestra vos sa- *& 3.*
 pientia

pientia quæ de sursum est descendens a pr̃e luminum mundũ cõdietis, ut quę sursum sunt sapiat, ut carnis corruptionẽ fugiat, ut Christi bonus odor sit in oĩ loco, uestro splẽdore fulgabitis illorũ tenebras & obscuratos illorũ intellectus diuinarũ rerũ notitia & fulgore illuminabitis & abijcere facietis illos opa tenebrãrũ fient filij lucis, ambulabũt non iã ut cęci, & manu tẽtantes, nõ impingent in rerũ certitudine, sed nitidissimã & certissimã de reb. omnib. habebũt certitudinẽ et si cœlestes sint illę & diuinę, ut de Deo, de mundi creatione, de ęterni incarnatione filij, uidebit hoc modo lucem magnam, populus qui ambulat in tenebris, implebitur egregium illud & lętum Zacharię uaticinium, per misericordię Marię Dei nostri in quibus uisitauit nos oriens exalto, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent, sed quibus hęc totius mundi salis consperſio, & tenebrarum illius fugatio, & illuminatio illorum, credatur expende, sunt.n. innumera illa sublimia excelsa, & quę nullas unquã Socrates nullus Plato, nullus Aristoteles neq; rethorum & philosophorum omnium schola.

Expẽde quibus credatur munus ita necessarium & glorio sum.

Potuisset uel in mundi portiuncula aliqua absoluere, creditur illa piscatoribus & ignaris hominib. quid igitur piscatoribus cum sapientię sale? Quid cum luce illis? quomodo isti sal esse poterunt, quomodo lumen qui & si sapientissimi essent & celsissimi cum tamen tam sit illorum numerus rarus sal quidẽ esse posset unius alteriusue prouincię, sed sal terrę & lux mũdi quomodo esse poterunt? utraque mirabilia sunt, & innumeris rebus mirabilibus mirabiliora & pro quibus dignissime dicatur, mirabilis Deus in sanctis suis Deus Israel ipse dabit uirtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus hæ sunt Dei profundæ cognitiones, hæc confortata sapientia quam hoĩes non possunt attingere, hæc mirabilia quæ solus Deus facere potest. Hæc sapientia quę stultam facit sapientiã

Expẽde mirabilia ista.

huius mundi, hoc totus demiratus ubique est mūdus, si enim, diuitibus diuites superasset Deus, nobiles nobilibus, fortibus fortes, sapientibus sapientes etiam si numero fuissent inferiores, eisdem cum pugnasset ille armis, non esset mirabilis uictoria, neque diuina agnosceretur illa. Si illis qui arte, labore, studio, & assidua voluminū lectione sal essent effecti mundū saliret, si illis qui ignorantiæ tenebris, assiduis vigilijs & variarum cognitione rerum fugatis lux fuissent effecti illuminasset, quæ hęc nouitas? aut rerum inusitatio quę miraculo dari debere videretur? at uicisse pauperibus diuites, debilibus fortes, ignobilibus nobiles, ignaris sapientes, insulsis natura sua salisse; & obscuris illuminasse, & rarissimo illorum numero, neque eo vnito ut fortior esset illorum uirtus, sed per orbem dispersos, innumerabiles prouincias condiuisse, & illuminasse hoc dexteræ Dei esse opus manifestauit & candor ipse salis, & uirtus & efficacia cœlestem esse salem planissime manifestabat in psalmis illis diuina infusum manu, uorabat enim sapientia illa omnem mundi sapientiam, neque ualebat illi resistere, ut quondam Mosi serpens, magorum Aegypti serpentes, totaque Philosophiæ flumina, ut quondam Iordanis conuertebantur retrorsum, luxque illa & splendor apertius quam radij solis ob illorum ingentem splendorem Solis esse radios testantur, testabatur illa diuini supremique solis lumen esse, cuius comparatione omnis mundi sapientia aut obscura erat aut tenuis quædam scintilla, hinc diuinam adesse in his manum correptus admiratione agnoscebat mundus, & gloriæ ducebant gymnasiorum magistri quæ in defesso labore & longo didicerant tempore & docentis piscatoris alioqui despecti & incogniti discipuli fieri, in quo plusquam in facie Mosis diuinius emicabat fulgor & mirabilium virtutū candidus diuinæ sapientiæ sal elucebat, neque enim

1. Cor. 1. *Virtus dexteræ Dei.* *Exo c.7.* *Ps. 113.* *Sapiētes flebant piscatorum discipuli.*

his qui sapiunt difficile est cognitu diuinæ sapientiæ voces, & humanæ, aut intentis lucernæ splendor & Solis lumen, sonaret enim longe diuersius, quam suauissimi cantus cygni, ab anserum raucitate, & splendent differentius quam nubes & splendor, his igitur ad suprema ista munera creatis & dicatis illis, tam ar dens fuit obeundi absoluendiq; iniuncti muneris desiderium, vt totum orbem peragrauerint, totiq; illius potentiæ & sapietiæ se opposuerint, innumeros perpessi labores, difficultates, pericula, quæ compendio breui, complectens Apostolus ait, Sancti ludibria & verbera experti, ac ita quod sui fuit muneris absoluerunt, vt neq; imagine mortis, neque morte ipsa a suo vnquam munere desisterent, & ita sale cōdiuere mundum & luce suffundere, testetur terra ipsa, testet' mundus vix enim Angelus in illo est qui hunc non sapiat salem, qui hac luce non fulgeat. O quam sunt viris istis probatissimis, & sanctissimis nobilitate ingenij similes qui munera quibus dicantur omnia posito studio absoluere laborant, & esse quod dicuntur, & præstare quæ nomina permittunt, vt fecere Heroes isti Apostolico muneri dicati & sal terræ & lux mundi dicti, præstant id optimi pastores in greges, iudices æqui in iudicia, moderatores probi in rēpublicā, boni parentes in filios & laudabiles qui nunc sal sunt terræ & lux mundi sal hic pluribus ita cōmunicatus fuit ut & ipsi sal sint & dicantur, ita cōmunicata lux, vt & lux illi appellentur, suntq; multi inter hos primas tenentes ex quorum felicissimo numero & ordine noster fuit beatissimus Thomas, mira, cū possint de sanctis omnibus prædicari, qui vitæ cādore & admirabili laborum perpessione magis gloriā Dei enarrarunt quam cęli, magis opera manuū eius quā firmamentum & in quibus misericordias suas Deus mirificauit, & de quibus magna illa Pauli encomia. *Obturauerunt ora leonum, extinxerunt ignes, effugauerūt* aciem

Apostolorū inuictus animus.

Sal terræ doctores.

D.Tho. encomiū

Psal. 18.

Hebr. 11

aciem gladij, fortes facti sunt in bello, de Thoma no
stro non sunt illis inferiora quæ dici possunt, vtinam
talem ille hodie haberet oratorem qualem illius uitę
sanctitas, variarum literarum inaudita cognitio mi-
raculorum admirabilis splendor postulabant, sed fe-
ret opem ipse, & materia, quæ præ illius præstantia,
vt solet aurum rudi artificis manu impolite labora- *Probans*
tum, suo habebitur in pretio & si rudi tractetur illa *similia*
stylo, & rudiori discutiatur ingenio, nam & indola- *doctrinā*
tæ gemmæ sua non carent extimatione, fateor in cry
stallino vase nitidiorem videri aquam quam in testa
ceo, & insertum auro adamantem splendidiorē vide-
ri, & quæ natura sua Pulchra sunt pulchriora pretio-
sis ornamentis fieri, sed affectus in virū hunc sanctis-
simum, orbis totius illustratorem, harum omnium re- *Expende*
rum supplebit vt spero defectus. Hic imprimis sibi di
ctum putauit quod dictum fuerat à Paulo charissimo
sibi discipulo Thimoteo attēde tibi & doctrinę hoc *2. Ti. 4.*
enim faciens & te ipsum saluum facies, & eos qui te
audiunt; in prioribus illis idem adhibuit studiū quod
in posterioribus, ac ita in utrisque euasit summus, in
eo quod attendit sibi sanctus, in eo quod attendit do-
ctrinæ sapiens. De illius sanctitate illa habes quæ sæ *Mat. 13*
culo suo & futuris fuerūt admirationi, īuenit ille the *Thesau-*
saurum religionis absconditū in agro, & præ gaudio *rus reli-*
illius vadit & vendit vniuersa quæ habuit & emit il- *gionis.*
lum, inuenit vnā pretiosam margaritam abijt. Nouit
quod in deserto illo pluit manna omnis in se saporis *Exod. 9.*
suauitatē habēs, quod in otio illo locus est vt vacetur *& Psal.*
animi negotio quod solum est necessarium, nouit qđ *77.*
maris huius religio est portus, quod militię huius re-
ligio est præsidium, ac tandem quod ut sibi & doctri- *Religiosi*
nę attenderet nullus locus magis aptus, nā absunt ab *status be*
illo humanorum negotiorum strepitus, & curæ ani *nemeri-*
mos distrahentes & ita ibi & sibi & doctrinæ attēdit *ta lau-*
vt orbi fuerit toti exēplo admirationi, nā fuit ille ut *des.*

Samuel

1.Reg.1. Samuel alter a primis vnguiculis non discedens a tē-
& 3. plo, sed illius obsequijs dicatus, fuit Ioseph alter ca-
stitate, Daniel alter desiderijs optimis, & Ezechieli
similis in mysteriorum illi manifestatione, cælitus fa
cta. Nouit Sanctitatem sine doctrina utilem esse Ec-
Dani. 9. clesiæ & gratam Deo literas sine sanctitate parū so-
lere esse vtiles, omne autem tulisse punctum qui mi-
scuit sanctitatem doctrinæ doctrinam sanctitati, ac
Ezech.1 ita illas in se ipse coniunxit, & tali tamque excelso
modo vt neutra alteri cedat. Euenere omnino illi quę
prædicta fuerant ab Ezechiele & miro modo com-
pletá fuere in illo.

Sāctitas Comede volumen istud & vadens loquere ad filios
doctri- Israel, & aperui os meum & cibauit me volumine il-
na. lo, & dixit ad me filij hominis venter tuus comeder,
Ezech.2 & viscera tua complebuntur volumine isto quod ego
tibi do, & comedi illud, & factum est in ore meo si-
cut mel dulce, & ecce manus missa ad me, in qua e-
rat inuolutus liber & expandit illum coram me qui
erat scriptus intus & foris & scriptæ erant in eo la-
mentationes & carmen &c. ac ita factum est vnum
ex animantibus plenis oculis & totum corpus oculis
plenum, quibus tot tamque mirabilia vidit, ut dici
Ezech.1 quodammodo possit de illo quod de fœmina lauda-
bili a sapientia dictum, multi filij congregauerunt di
Vide Gre uitias tu supergressus es vniuersos, vidit aquilinis il-
go hist.3 lis oculis quibus totus erat plenus naturæ mysteria
in Ezec. omnia, ac ita de illis differuit, vt possit de illo nō in-
congrue dici quod de Salomone, & disputauit super
lignis à cedro quæ est in Libano vsque ad hissopum
Prou.31 quæ egreditur de pariete, & differuit de iumentis, &
volucribus, de reptilibus & piscibus, mādauit quæ vi-
Sapiētia dit literis ita lucide & perspicue, vt merito illa non
Thoma. intellexisse tantum sed vidisse dicas, vidit quę ad mo-
rum reformationem attinebant siue priuatæ domus,
siue reipublicæ, & mādauit quæ vidit literis ita egre-

gie,

gie, vt gesti sse illum huiusmodi munera magna cum admiratione dicas, ita de illis scribit apposite & vti- 3.Reg.4.
liter, sed cum rebus istis humanis cum tanta præstantia & celsitudine ingenij indignis relictis, & ut infimis dimissis, ad rerum diuinarum cõtemplationem, lectionem & scriptionem sese diuina ope Transtulit, Ezech.1
iam non hunc columbam in volando dicas sed aquilam, & de qua quodãmodo dici possit quod de Ioan- Psa.118
ne & facies aquilæ desuper ipsorum quatuor, reuelasse illi credas dominũ mirabilia de lege sua, dedis- Cant. 2.
se intellectum vt sciret testimonia illius, introduxisse illum in cellam vinariã, esseq; beatum illum de quo Dauid, beatus quem tu erudieris Domine, & de lege Psal 93.
tua docueris eum, & virum beatissimũ ex illis quos idem propheta inter beatos connumerat, beati qui scrutantur testimonia eius & in toto corde exquirũt eum, scrutatus enim ille est diuina testimonia, vt in il Psa.118
lis meditatus, die ac nocte, & præ salute & specie di- Psal.1.
lexit diuinã hanc sapientiam super salutem & speciẽ dilexi illam & proposui pro luce habere illam quoniam inextinguibile est lumen illius, venerunt autem Sap.7.
mihi omnia bona cum illa & innumerabilis honestas per manus illius, congruuntq; illi magna illa quæ de Eccl.39.
fęlicitate illius qui sapientiam adeptus est, dicuntur, beatus homo qui inuenit sapientiã, & qui affluit prudentia, melior est acquisitio eius negotiatione argenti, primi & purissimi fructus eius, pretiosior est oĩbus opibus, & omnia quæ desiderantur huic non ualent comparari, obseruabat semper illud dum diuina cum modestia, diuina scrutabatur testimonia, ut sugeret mel quod in fauo illo latebat, & expressum ĩ Ecclesię vtilitatem eliceret, cor suum tradidit ad uigilandum diluculo ad dominũ qui fecit illum & in conspectu altissimi deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, spiritu intelligentiæ replebit illum, itaque ille præstans voluit Dominus magnus, seruum sibi

subdi-

Thomã omnia so nant. Thomas subditissimum & deditissimum Thomam spiritu intelligentiæ eo quo sonant verba modo replere, quo ipse postea totum repleuit orbem, qui quod maxime sonat Thomas est.

Sal efficacissimus. In extinguibile est lumen illius. Hoc sale innumeræ condiuntur nationes quo cũspersæ non putrefiũt, non corrumpuntur, non gignunt hæreses, vermes, nõ obolent, hac luce maxima mundi pars illuminatur, & illa suffusi uitant anfractus, præcipitia & errores hæreticorum.

Vnde æquissime & sapientissime, vt omnia Ecclesia (quæ tanti filij gloria exultat ista in illius solemnitate canit, collaudabunt multi sapientiam eius, & usque in sæculum non delebitur, non recedet memoria eius & nomen eius requiretur a generatione in generationẽ; sapientiam eius enarrabunt gentes & laudẽ eius enunciabit Ecclesia & qui tantopere, in priore illa diuini carminis profecit parte, mire excelluit in secunda, imo secunda ista, ratio omnino fuit propter quam tantopere exelluit in illa & toto corde exquirunt eum. Mirabilia testimonia tua, ideò scrutata est ea anima mea. Qui illum non quærentes testimonia illius scrutantur abscondit illa ab illis quorsum enim non suis, præ malitia, aut animi elatione testimonia manifestauit Deus sua ? In quos dici illa poterunt, Defecerunt scrutantes scrutinio. isti & si uideantur attendere doctrinæ, minime quo debent attendunt modo, vnde damnabuntur, vt insipientes illi, saluabuntur, qui Thomæ sanctissimi nostri discipuli & imitatores sibi & doctrina attendunt quod ut omnibus contingat, faxit Deus.

Eccl. 39.

SALV-

S A L V T A T I O.

QVI perforari sacras hodie permittit hominum amore manus, ut in benefaciendo sit largior, non erit in largienda gratia minus munificus. Precemur uirginem impetret nobis illam.

QVIS, QVID A QVIBVS, ad quid, & propter quos patiatur, &c.

T H E M A.

Inclinato capite misit spiritum.

TANTO enim grauiora flagella sunt, & magis horrenda illa, & quæ magis dura emolliunt uiscera, quanto præstãtior qui patitur, innocentior, magis benefactor, nobis magis coniunctus. Quod si pro nobis pateretur illa, propter nostra delicta, & ut a supplicijs pro illis debitis liberaremur non est qui indicibili nõ crucietur dolore, & qui ut liberaretur talia patiens, in media sponte non prosiliret tormenta. *Expēde.*

Verbum patris, æterna illius sapientia per quem facta sunt omnia, & cui seruiunt illa, is qui cœlos illis extēdit luminaria magna fecit, cuius oris spiritu omnes uirtus & ornatus illorum factus est, qui terram super stabilitatem suam fundauit, qui dominatur po *Maiestas patientis. Ioan. 1. Psal. 77.*

testati

testati maris, qui producit uentos de Thesauris suis, qui dixit deniq; & facta sunt mandauit & creata sunt is ut hominem repararet perditum, quē de rigore iustitiæ reparari alio modo non posse nouerat, nisi quē admodum ille in infinitum Deum deliquerat ꝓpter quod æternæ pœnæ res fuerat constitutus, infinitus etiam esset qui patiendo satisfaceret, cum pati illa Deus non posset, homo fieri decreuit, ut pateretur.

Is igitur ita sapiens, ita potens, ita iustus is est qui pa
Horret titur, turbatur animus, ista cogitans, hæret palato lin
ista ani- gua, totus dolore & horrore homo concutitur, mira-
mus. tur diuino imperio frenata Maria terram subditam, trementes uentos, feras mansuefactas, cœlestes acies detentas, omnia enim ista in tanti patratores sceleris irruerent, ni diuinis catenis compreħensę detinerentur.
Expēde. tur. Certissima sunt ista, non uides alligatum canē, se ipsum dilaniare velle, aera implere eiulatu, cum dominum suum, cuius beneficio sustentatur gladio uidet feriri aut ligno? Non uidisti propter ridicula puerorum conuitia egredientes de saltu leones, in pueros
4. Reg. 2. Heliseum dehonestantes, non uidisti uoracem ignē de cœlis descendentem, in quinquagenarios milites Heliam homo Dei compellantes, non uidisti apertā terram & deglucientem Dathan & operientem congregationem Abiton, non uidisti arefactam regis Hie
Ps. 105. roboan manum quantum tantum extendit in Anna-
& 121. ni, nō uidisti ob percussum & in carcerem detrussum
& num. Micheam, occisum in bello Achab, Et canes illius
16. sanguinem lambentes, non uidisti impiam Iezabellem, miserandi huius Regis uxorem, prophetarū diram persequutricem e fenestra deturbatam, dilaniatā à canibus, quod si ista & istis similia multa, fecisses res uides istas in animes, & animæ participes in seruorum uindictam, quid illa in domini & autoris uindictam fecissent, ni ipse ut suas patiens, ac libens omnipotentes cohibebat uires cohiberet & illas? Pati-

tur

tur igitur Deus homo, puritate purior, iustitia æquior, sanctitate sanctior, mirabilium operator, diuinorum munerum largitor, diuinæ, magister doctrinæ. in infinitum syncerior Abele, inculpatior Daniele, Isaach obedientior, in infinitum magis de homine benemeritus, quam de Saule Dauid, quam idem pater de filio Absalone, etsi immanis huius ingratitudinis fuerint quodammodo illa typus, ad cuius enarrationem non est qui temperet à lachrymis, enarra quæ ille in Saulem beneficia, cummulauerit, quæ in Absalonem, & vtriusque exitum miserandum. Sed si placet etsi inuerso fortasse ordine, procedere videamur, ne præ mœroris acerbitate desit spiritus, cum ignominias verbera, & crucem recensuerimus, pro quibus Passurus sit illa intelligamus, Nam cum quis proprijs patitur delictis, si homo sit ille Magnus condolemus, compatimur, collacrymamur quid si pro nostris pateretur? *Patitur Deus homo. Gen.4. Dan.6. 1.Re.17 2.Re.19*

Patitur igitur Christus maximus & innocentissimus pro nostris ò homines delictis, nos illa commisimus, ille cum nihil mali fecerit, bona fecit innumera. Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis nostræ super eum, nos igitur peccaueramus, nos eramus puniendi, ne puniatur culpa nostra, patitur innocentia illius, nos eramus filij iræ vt nos reconciliet patri. Nos æternæ debitores pœnæ, ille affixit chirographum cruci quod contra nos erat, delens quod aduersum nos erat chirographum decreti quod erat contrarium vobis, & ipsum tulit de medio affigens illud cruci, nos peccatores, pro nobis qui peccatum non fecit; cum qui non nouerat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso nos maledicti, Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum, quia scri- *Esai. 53 2.Cor.5. Col. 2. 2.Cor.5*

ptum est maledictus omnis qui pependit in ligno, vt
Gal. 3. in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Ie-
Deu. 21. su. Nos captiui, ille nostra per crucis ignominiam
Eph. 5. factus est redemptio, nos immundi, & diuino ob id
indignissimi conspectu.

Eph. 4. et Col. 1. Nos mille modis alienati à gratia Dei. Pro nobis igitur tot patitur mala, non tantum vt liberet à malis, summum id erat beneficium cũ quis inculpatus pro culpato patitur ne patiatur ille, sed vt indicibilibus bonis fortunet, ditet, honoret exaltet, glorificet. Quid nos miseri hoïes, & tanti vix digni nomine ꝑ
Ingratitudo hominum. istis rependimus, qui etsi illius amore similia pateremur, neque.n. si fieri posset eadẽ essent, similia essent, nã aut nos digni essemus illis, aut non essemus innocentes ut ille, aut saltem personæ dignitate & præstã
2. Cor. 5. tia dissimillimi. Sed quid requirat pro tantis Paulus audi: Mortuus est Christus, vt qui viuunt nõ iam sibi viuant sed ei, qui pro illis mortuus est. Empti.n. estis pretio magno, & iã non estis vestri, glorificate & portate Deum in corpore vestro, quod à te exigit si sapis homo Dei, in te nouum beneficiũ est præter magna illa exhibita sunt quidam ita nefarij vt pro tantis beneficijs, spinis spinas addant, verberibus verbera in
Hebr. 6. quos illa sunt Pauli. Qui Christũ cõculcauerit, & sanguinẽ testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, nostis ò hoïes quæ sit dignitas patiẽtis, & qui sint pro quibus patitur, & ad quid patiatur illa, passum.n. fuisse diximus ut reconciliet, vt damnet peccatum, vt nos à maledicto liberet, vt redimat, ut mundet, ut reconciliet, vt æterni regni nos hæredes efficiat, à quibus patiatur expende, auget enim vim doloris, venditionis Ioseph quod à fratribus, persequutionis Dauid quod à Saule in quẽ tam fuerat ille benignus, quod ab Absalone filio quẽ tot ille decorauerat beneficijs.

Expende passionis fructus.

Augent ista dolorem.

1. Re. 19 Patitur Iesus & uenditur à fratre, & ipsius diuini

colle-

collegij collega, à Saule, populo scilicet Hebræorum 2.*Re*.15
in cuius beneficium, diuinæ illæ doctrinæ toties pulsant lyram. Ab Absalone filio sibi charissimo, & quē pulcherrima olim sacrificiorum, & cæremoniarum Cæsarie decorauerat, & vt crudeliora & doloris, & ignominiæ magis plena patiatur, traditur gentibus ad illudendum, traditur diris, siccarijs, & execrandis hominibus, qui crudelitatem pro pietate colunt, co- *Expendo*
rona spinea adorandum caput, cum crudelitate irridentes, & subsanantes ornant. O Iesu perfidi illi, nos autem qui nouimus beneficio tuo quis sis, nos ipsos nostraque omnia tibi summittimus, & hanc tuā coronam spineam, quia capiti tuo imposita maioris habemus omni aureo diademate gemmis pretiosissimis referto, arundineoq; istis sceptro sceptra se Christia- *Gen*. 4.
na omnia summittunt. Fortasse his satiata est cruenta inuidia, dirum odium deposuit? Non hæc sunt viscera Caim, non satiabitur donec Abeli vitam adimat, impietas iudicis quodammodo respectum immanis Iudaici populi impietatis pia, cupiens tot modis afflictum Iesum absoluere ait, quem vultis vobis dimit- *Text.*
tam, quæ hæc nefanda comparatio, quid lux cum tenebris, quid culpa cum innocentia, cum pietate impietas, cum patratore bonorum omnium latro? Iniquissimum istud iniquiora audies homo Barrabam respōdent, ò humana iudicia cæca, inuersa, corrupta execranda. De Iesu qui dicitur Christus, crucifigatur.
Ducitur diuinus Isaach, fasce humeris imposito, sisti- *Gen* 22.
tur in caluariæ loco, nudatur, qui amictus est lumine *Psa*.103
sicut uestimento, qui lilia uestit Salomone præstātius, *Matt*.6.
nudatur ut nos exuētes veterem hominem illum induamus, extenditur qui extendit cœlos qui extendit manum suam in retribuendo, qui ita habet extensa *Psa*.131
brachia, vt in manu illius sint omnes fines terræ, ita *Psal*.46.
potentia vt brachia conterat ferrea, vt nullus brachio illius ualeat resistere, qui facit potentiam in brachio

suo,perforantur manus quæ fecerunt nos,& plasmauerunt nos, de quibus Dauid & opera manuum eius
Psal.18. annuntiat firmamentum, manus mirabilium rerum operatrices,largitrices immensorum bonorum,pedes bases qui erant argentei celsissimi corporis, extollit à terra,ut nos extollat ad cęlum, hi sunt ueri paradisi fontes,hic uerus Iordanis lepram sanans, hic verus a-
Christi vulnera, gni sanguis, vnctos à vindice Angelo liberans, hoc mundi verum lauacrum, huius colore insigniendæ sunt,omnes huius supremi pastoris oues,his perforatis manibus nostræ soluitur redemptionis copiosissimum pretium, huius fidei viuæ aspectu sanantur omnes à peccati viperis percussi. Vide ò pater æterne
Nume. 21. sit ne hæc tunica filij tui,veri quidē agni,veri Ioseph sanguine est illa conspersa,mater clementissima, re-
Gen.37. spice speciosam formam præ filijs hoīum, respice labia in quibus diffusa erat gratia,respice pendentem, & fac ut nos pēdeamus semper ex illo,& thesauri tot
Gal. 6. doloribus & cruciatibus parti, ne fiat in nobis iactura Maria precare fac ut iam absit nobis gloriari nisi in cruce Domini nostri filij tui vt eius vulnera,nostrorum sint medicamina vulnerum,illius mors nobis ui-
Psal.83. ta sit sempiterna. Respice ò Pater in faciem Christi tui,ut auertas faciem tuam à peccatis nostris,nosque reconciliatos,redemptos,mundatos tecum recipe.

SALVTATIO.

NVLLVM ad largienda beneficia tempus aptius & ad petenda illa est, læto & iubilo tempore. est hoc lætissimum,petamus & dabuntur illa nobis.

DE GAVDIO RESVRrectionis.

THE.

THEMA.

Iubilate Deo omnis terra, seruite Domino in lætitia:

NVnquam tam læta est serenitas diei, nũquam illa ita grata & iucunda, vt est illa quæ sequuta est post densa nubila; horrenda tonitrua, metuenda fulgura, caliginosam, & plenam horroris noctem, nunquam ita placida est amæna maris quies, pax, & tranquillitas vt postquam sequitur illa post horrendam tempestatẽ, tumentium fluctuũ, personantiũ vẽtorum qualis descripta illa est à Dauide, omni nauta ꝓprius illã describenti, dixit & stetit spũs procellarũ. *Probans lætandi hortationẽ similia.* *Psa. 106*

Nunquam honoris splendor magis lętus, iucundus & lætificans, quam cum post deprehensionem, ignominiam & squallorẽ sequitur ille, quem nõ afficeret lætitia ut gestire fecisset præ gaudio eductio Danielis de lacu leonum, in quem inculpatissime inuidia Satraparum fuerat coniectus, & illius in tantam gloriã exaltatio? Quem non immenso affecisset iubilo, cui nota fuisset puritas, innocentia & sanctitas Ioseph, libertas è carcere, & quæ calamitatem illam sequitur gloria, tonsio capitis, nudatio vestium, annuli postea regis traditio, cõstitutio illius super omnem domum possessiónes, senes & principes, & appellantes illum nationes, lingua sua saluatorem. *Dan. 14.* *Gen. 41.*

Quis non gestiret præ lætitia videns virum pijssimum Mardocheum, quẽ pressum viderant impia & insolenti Aman Tyrannide, rupto sacco, fugato mærore lachrymis in lętitiã versis, pretiosissimis indutũ, equo insidentem Regio, contrario vt præcone magna de illo & de Regia beneuolẽtia intonãte, sed hæ occasiones lætitiæ & si iustissimæ sint, huius nostræ *Hest. 6.*

lętitiæ sunt umbra, vidimus superiorem diem męstissimum ita vt præ dolore obscuratus fuerit sol, monumenta aperta, petræ scissæ, noctem ob ductã caliginē, in qua tanta pro nobis noster est passus Iesus. Se-
Rom. 6. quuta est huius diei serenitas, quæ omnes dies videtur splendore superare, in qua Christus exurgens à mortuis, iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, uidimus acerrimam in illum excitatã à Pharisæorum, & Pontificum inuidia tempestatem, quã sedare non præcepit prę amore in hoīes ille, sequuta est tranquillitas huius diei cuncta exhilarantis, in quo placida sunt cũcta, sedati fluctus, ita ut prosperis iam nauigare videamur ventis. Vidimus Danielem nostrũ (immò dominum Danielis) cuius afflatus spiritu loquebatur, cuius animatus ope minas contēnebat Regias, cuius Imperio flammæ illum refrigerarunt, & subdita illi est ferocitas leonum, traditum leonibus quorum ferocitatem temperare noluit ille, ac ita in illum ad mortem usque sæuierunt, sed uicta morte resurgentem non torque aureo, &c.

Phil. 2. Donatur à patre, sed nomine illi dato, quod est su-
Rom. 14. per omne nomen & cui omne genuflectatur cęlestiũ, terrestrium, & infernorum. vidimus Ioseph nostrum immo Ioseph dominum cuius ille voluntate somniauit, cuius benefi cio à fratrum sanguinolenta siti liberatus fuit, cuius permissione venditus, in carcerē innocens detrusus, cuius clementia liberatus, uidimus inquam illum venditum, cōprehensum, in noctis car-
Psal. 83. cerem detrusum, suscitantem illum Patrē, splendore
Psal. 24. amictum, tonsa mortalitatis cæsarie, cęli & terræ dominum declaratum, cunctis mundi fratribus pręfectum, proprio nomine saluatorē appellatũ. Quis non exultet, & præ lętitia gestiat & tripudiet, & dicat, Cor meũ & caro mea exultauerunt in Deũ viuũ, cir-
Rom. 4. cumdedisti me lætitia ut cantet tibi gloria mea? quis iã de peccati morte exurgere non optabit cum illo, &

extincta

extincta in æternum peccata cupiat, quæ & dominū addixere cruci, & ꝑ quorū extinctione mortuus est, & iustificationē tāti partā plus uita obseruare curet, mortuus.n. q fuit ꝓpter delicta nr̄a, surrexit ꝓpter iustificationē nr̄ā, īduamus igit hac die ptiosissimis, ut sūt illa, Induite viscera misericordię, induimini dn̄m Iesū Christū, & carnis curā ne feceritis, ī desiderijs incedamus nitidis, ut filij lucis, ambulate fructus.n. lucis est in oī bonitate & iustitia, & ueritate ꝓbātes q̄d sit placitū Deo, suauissimū odorem spirātes, ita ut odor Christi simus in oī loco, q odor fragātior est, oī (vt sic dicam') ambare pascamus delicatis & suauibus, ut sūt pura doctrina Christi corpore misericordia in pauperes ita ut simus, sicut odor agri pleni, deriuet & hæc magnitudo lætitię & gaudii super abūdātia ēt in corpus, solent.n. non famuli tantum Domini manifesta re lætitiā, sed & parietū mundities, & ornatus, induatur illud pretiosis & mundis, ornetur cū sobrietate, niteat munditie, epuletur, puris illud gaudijs uacet, impleātur in illo Dauidis illa, in tanta lætitiæ occasione, & mundi totius glorioso triūpho, cor meū & caro meo exultauerunt in Deū uiuū, iusti epulentur, & exultēt in cōspectu Dei, delectētur in lætitia, secedat ab hominū mētibus fęda oīs cogitatio, sermo vanus, opus turpe, nolint ꝙ in se est tantā priorū obnubilare lætitiā, si.n. dignus lapidibus uideretur qui in hac publica cœli & terræ letitia, fletu sese indueret, maceraret fleret, ferro & catenis ornaret q̄bus erit dignus qui hoc modo animum indueret, peccati mærore, ferreis illū ornauerit catenis & exurgere fecerit illa pro quorū ut diximus extinctione mortuus est Christus.

Christiana letitia.

Col. 3.

Ephe. 4.

Cōuiuia leta.

Gene. 27

Leticia corporis probatur similibus

Probantur dicta similia.

Quando igitur nullus ita erit animi sui hostis, ita insidiator, ita in se Naasamuanites, ita Pharao, ita Annon in nuntios David iniurius, sed oēs vel uitæ si oportuerit dispendio, suprema dona tāti parta seruabimus, nō nostra lætitia cōtenti, qn̄ omnibus illa cōmunis

Hostes qui sunt in semetipsos.

munis est, oẽs ad illam inuitemus, non.n. priuata est
Exod.1. ista lætitia, ut fuit ortus Isaach, nõ cognatorũ & uicinorũ vt fuit ortus Ioannis, nõ unius familiæ ut fuit
Gen.45. uiuentis & moderãtis, in Ægypto Ioseph, nuntiũ, de
Iudit.13 cuius gaudio pater se reuixisse dixit, non vnius ciuitatis, ut fuit Betuliæ qñ liberata est illa industria Iudith, ab obsidione, & mille bonis aucta, non unius nationis, ut fuit illa populi ex Ægypto exeuntis, aut ex Babylone, de qua sunt illa tũc repletũ est os nostrum gaudio & lingua exultatione, sed cęlestium illa est & terrestriũ. uident cælites dominum suũ triũphantẽ,
Ps.125. uident terrestres Patrẽ, fratrem, Dominũ, ducẽ, magistrũ assertorẽ, ac deniq; caput in omnibus suum. Laudate igitur Dominũ de cęlis, laudate eũ in excelsis,

Cõmunis omnium lætitia.

Laudate eum omnes Angeli eius, laudate eum omnes uirtutes eius, Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes Stellæ & lumen.

Laudate Dominũ de terra dracones, & oẽs abyssi ignis grando &c. Montes & oẽs colles, ligna fructifera & oẽs cedri, bestiæ & uniuersa peccora serpẽtes &
Ps.105. uolucres pennatæ & horum oĩum lætitiam nostra superet, quia nobis potissimũ resurrexit, qui pro nobis mortuus fuerat & maiora ut æquum est lętitiæ signa & à maioribus edantur, præeuntes nos in oĩbus, sicut dignitate munere, & muneribus, præeũt, Reges terrę & oẽs populi, principes & oẽs iudices terræ, iuuenes & uirgines, senes cum iunioribus laudẽt nomẽ domini, quia exaltatum est nomen eius, confessio eius super cęlum & terrã exaltauit.n. cornu populi sui, nunc per gratiã, exaltaturus pro clementia sua in gloriam.

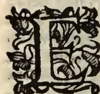
SALVTATIO.

MVlta in scripturis, & grauissima illa latere docuerunt nos discipuli ita loquuti, dum aperiret nobis scripturas, eodem enim il-

larũ operatore & manifestatore summe egemus nos, precemur virginem hanc nobis ab illo gratiam obtineat, Aue Maria.

THEMA.

O stulti, & tardi corde ad credendum.

ST tanta resurrectionis autoritas, vt oportuerit illam multis uarijsq; modis & apparitionibus confirmari, nõ tam ut illius resurrectio crederetur, quã ut & illa & nostra crederetur, de *Ioan. 11*
ipsius aũt resurrectione post resurrectionem factam in Lazaro, quæ occasio dubitãdi relicta est quid. n. mirũ quod in propriũ Christus exerceret corpus quod exercuit in alienũ? & qui quatriduanum resuscitauit Lazarũ seipsum die tertia resuscitet? An angustioris potẽtiæ in se ipsũ ille est q̃ in alios, illius uirtute Helisei Prophetæ mortuũ corpus in illius sepulchrũ casu iactatu defunctũ solo illius attactu resuscitauit, quid igit mirũ qd seipsũ resuscitet uirtutis & potẽtię autor & cõmunicator, fuitq; ęquissimũ, & diuina illius potẽtia & sapiẽtia dignissimũ ita fieri, nã si multorũ corpora sanctorũ, qa uitę incorruptionẽ meditata illa sunt dũ uiuerẽt, & Christi bonus odor vbiq; fuere, *4. Re. 13.*
seruat ille in sepulchris, fere incorrupta & odorẽ sua uissimũ spirãtia, cur corpus illius tãto illis excellentius & quod dũ uixit in terris cęlestẽ vitã egit, cuius uita salus fuit mũdi, in hoc illis nõ præferret, ut post tertiã diem resurgeret, alioqui ab impijs impotentiæ argueretur, & nobis nõ tanta esset resurrectionis spes, corruptioni nequaquã posset subesse illud quia diuinitati cõiunctũ, sed fingamus uoluisse illud incorrũ *Expēda.*
ptum in sepulchro manere uideretur quodammodo iniuria fieri animæ ut ab illius illa separata esset

consortio,& si diuinitati unita cuius ope, ministerio, tanta tam sublimia & gloriosa, fuerant operata, neque equa deriuata esset utilitas humano generi, persequerentur imprimis defunctũ corpus Iudæi, & mille illud latere modis curarent, neq; incorruptio illius & diuinus quem spiraret illud odor neq; mortuorum siqui illud tangerent resuscitatio, & miraculosa multorum sanatio, ad conuertendos illos suffecissent, quando uiuum illud eadem, & maiora operans, & cel lissima docens, suis per cõtationibus satisfacient, cogitatus suos manifestans, non sunt illi emolliti neq; conuersi fuit igitur digna Deo potentia & sapientia illius resuscitatio & in nostram illa maiorem gloriã, & corporum nostrorũ resurrectionis certissimã spẽ; sed cur omnibus se non manifestauit? plane quia quęcunque sunt a Deo sunt ordinata, & ita testibus grauibus, sinceris, fide dignis, & numeroso numero præordinatis tamen adeo sese manifestauit, quæ.n. grauitas, ueritas, autoritas, esse põt maior aut certior, quã testiũ, nõ quos ordinat mundus aut humana solicitudo sed ordinatorũ a Deo quibus se manifestauit, doctrinæ suæ pretiosas Margaritas dũ ui tã ageret cũ discipulis, ante porcos proijci uetauit, qa illas essent conculcaturi, pretium illarum præ malitia nescientes, quorsum igitur pretiosiores omnibus margaritis suæ resurrectionis manifestationẽ ueluti ante porcos proiecisset ille, illis se manifestando, q malitia sua ex illius resurrectione mortẽ erant amplius capturi dicẽtes Phantasmata esse, aut non esse illum aut non uidisse, illis igitur apparet qui spectabant illam qui illa erant confirmandi & instruendi, q illã orbi erant prædicaturi & ubiq; illius potẽtiã, ueritatẽ & uirtutẽ manifestaturi & cõsilii ꝓfunditatẽ qua mori & se cruci affigi permisit, illius enim conspectus lętissimus, non tantum exhilarauit suos & mœroris nubila discussit, sed cõfirmauit, animos addidit, inuictos reddidit, &

Cõueniẽtissima Christi resurrectio.

Cur omnibus Christus resurgẽs non apparuit.

Act. 10.

Matt. 7.

Discipuli cur apparuit resurgens.

ftatuit fupra Petrā pedes illorū & immiſſi in ora illorum canticū nouum,carmen Deo ſuo. Noſtram autē reſurrectionē & ſi innumera ſunt quæ reddant illam credibilē,vt occaſus iſte Solis quotidianus & ortus, picturata veris facies quæ ſingulis annis veluti a mor te reſurgit. Magnarum arborū ut docet magnus Gre gor.minima ſemina quæ omnino ex his quæ profert arbos nihil omnino in ſe habere vī corticis fructū, & magnitudinis, ita magnæ ut cupreſſi. Lege Greg. & audi Damaſcenū,ſi reſurrectio nō eſt, neq; Deus eſt, neq; prouidentia eſt, tunc caſu oīa feruntur & aguntur, videmus enim plurimos iuſtos eſurientes, & iniuriam patiētes,peccatores,aūt, & iniuſtos in diuitijs & in omni voluptate abundantes, ſed quis vnquā hoc iuſti iudicij vel ſapientis prouidentiæ opus bene ſentiens ſuſpicabitur?erit ergo reſurrectio, iuſtus enim, Deus eſt ijs qui confidunt in eum mercedis retributor,docet & terra argentū & aurum habens, quæ omnino humanis aſpectibus terra eſt,neque ulla tāta eſt oculorū acies ut in illa aut plumbū,aut argentū, aut aurū,diſcernat, immiſſa aūt in fornacē ignis efficax virtus ſegregat omnia & latuiſſe oſtendit in illa ſtannum,argētum & aurum, quod ſi iſta pōt ignis uirtus diuina poterit quidem potentia conuerſa in terrā carnes,oſſa diſtinguere,ſegregare,& in vnum facere coniungi. De reſurrectione uide Chryſoſt.tom.5 ſerm. 4.de fato, D.Auguſt.ſerm.64.de uerbo dom.ſant.Io. D.Hieron.epiſt.ad Euſtochium,D.Greg hiſt.in Ezech.10.& 20.d.Ioan.Damaſ.lib. orthod.fidei 4. c.1.& 28.Origen.ho:ſecūd.in Cant.D.Tho.3.p.q.55.art.4.

D.Greg. lib.m.6. cap.6.

Damaſ. lib.4. fidei orth.

D.Chry. lib. de reſurrect.

Iſtis igitur in caſtellum Emaus abeūtibus, & de Chriſto nimio cum dolore colloquentibus apparet Chriſtus,ea qua illi proficiſcebantur forma,ut daretur locus interrogandi illos,arguendi, reſpondendi, & magna,ex diuinis ſcripturis arcana referandi, in quibus veritas latebat myſterij quibus omnibus caruiſſemus,

Cur pere grini forma appa ruit Chrī ſtus.

ſi ita.

si statim conspicua illis & nota forma appareret, resilijt quidem Christus ab inutilibus & noxijs colloquijs, abest omnino ab illis in quibus proximi honos obscuratur, fædum quid aut turpe tractatur, odijt ille omnes qui operantur iniquitatem, perdit omnes qui loquuntur mendacium, nouit illa è cænoso, corrupto aut mortifero emanare fonte, si enim purus ille esset, sincerus pura essent quæ emanassent ex illo, ad colloquentes ista serpens accedit, illa illius esse sibila agnoscit, vocatur, adijcitur, attrahitur hisce ille colloquijs, vt coturnices, ac perdices demulcentur illis fugit ista Christus, vt inimica illi & illius puritati, veritati, bonitati, & sanctitati omnino aduersa. Abijcitur candidis, puris, synceris, & diuino sale cõditis sermonibus, suas ille uoces agnoscit, gaudetq; se sociũ siue in uia, siue in domo, talia colloquentibus prębere videntur illi isti columbæ lactę lotæ quę resident iuxta fluenta plenissima, illorum ora vena uitæ illorũ pectora candida, salutiferi fontes minæ argenteæ, balsami scaturigines, diuini domiciliũ spiritus, ac ita illos vt istos amans rogat, qui sunt &c. qui docẽdi, instruẽdi, consolandi gaudet exercitio, & illud in proximorum utilitatem exercere curat, causam quærit occasionem intendit qua data lætus suo fungitur munere, id sæpissimè uiuens agebat Christus id ipsum a mortuis suscitatus facit, simul & docens quod eos qui illius causa & amore fuerint tristes, consolabitur ille illos, & cum abesse putabitur maxime, tunc maxime aderit. Rursum & optimi pastoris curam repræsentans qui dispersas quærit sedulus oues, & illorum necessitatibus consulit, ac ita nunc hos, nunc illos, clementissimus magister inuisit, simul & manifestans, quòd uitæ mutatione idem in illos mansit animus amor idem, & commodi illorum eadem sollicitudo quam nunquam erat depositurus infirmos igitur solidans erratos corrigens, mæstos consolans, ignaros do-

A quib. colloquiis resiliat Christus.

Pura pectora quibus similia.

Consolator suorũ Christus.

Expẽde.

Munera Christi in suos.

cens

cens uarijs in locis pro ut necessitas exigebat omniũ salutem sitiens Christus apparebat. Erãt discipuli tristes, vultũ uix è solo attollentes recenti magistri morte, quæ illos tantopere turbarat, impietatem, duritiẽ, atrocitatem ferinam Iudæorũ illi considerantes, simul & animo uoluentes magistri speciosum aspectu, gratum, amicum, iucundum, uitæ candorem, doctrinę ueritatem & efficaciam, effusum in illos amorem, & his similia multa quæ nequaquam mirum uidetur mærore illos affecisse. Sed quòd videtur mirum, illud omnino est mærore non consumpsisse, ni spes illos fulcisset resurrectionis aliqua, si enim quanto præstantior is est qui uitam finit acerba doloris & ignominiæ plena morte quãto nobis utilior, commodior, & beneficentior & in se ipso purior, uerior, & sanctior, tanto illius memoria mortis magis angit quo angore Christi mors cruciatura erat suos? Rogat igitur qui nouit cogitationes de longe semitam & funiculum inuestigat qui cogitationes cordis audit, qui illius abscondita nouit, cui non est occultatum os in occulto factum, rogat qui sint isti sermones. Miraci illi quod sui mæroris causam nesciret quam toti mundo censébãt esse communem, & quod ignoraret quid mæstis illis diebus tractari posset, respondent, tu solus peregrinus in Hierusalẽ &c. referunt illi sui doloris causam, & quæ essent quæ męstissimis animis colloquerentur, de Iesu inquam qui fuit propheta potens in opere & sermone, non explicant illi quidẽ qui sit, sed multa paucissimis dicunt uerbis, Prophetam illum dicunt, Deo amicum, diuino spiritu afflatum, opere & sermone potentem, cum esset ille Prophetarum Dominus cuius illi iussa loquerentur, Prophetarum magister qui illos quæ essent docturi doceret, & pro quo illi legatione fungerẽtur, & à quo qui nõ docentur falsi sunt, qui non mittuntur mendaces, impostores somnia sua loquentes propter fragmẽ panis,

Animo qua uoluebant discipuli

Expẽde.

Psal. 43.

Text.

Ezec. 13

Quanta fuerit Christi potentia & autoritas in loquẽdo potens in opere & sermone habet vnum quodque munus suam potentiam,& si a Deo sit potentia omnis,de cuius potentia loquẽs Dauid ait,quis loquetur potentias Dñi,ut notã faceret filijs hoĩum potentiam suam?& de principũ potentia illa sunt,audiuimus famã potentiæ &c.ut ostenderet diuitias gloriæ suæ,atque iactantiã potentiæ. Sed potentiæ Prophetæ aut Euangeliũ enunciantis hæc est,in opere, & sermone, neque exilẽ hmõi potentiã quæso censeas, quæ non vnum aut alterum gigantẽ,vt Dauid,subegit, nõ vnũ aut alterũ uicit regem,ut Abrahã,& Iosue,sed innumeros gigãtes, principes,reges,monarchas,ita ut q̃d nulla potuit domitrix nationum Romana potentia, nulla potuit animosa Alexandri ambitio, ista potẽtia potuerit,quæ fecit à Solis ortu vsq; ad occasum laudabile nomen dñi. Ecce q̃uo pontifices nostri & si impios illos pontifices esse significent magni facinoris patratores,dicũt tñ nostri id,n.dicunt cũ post aliqua lẽ Christi declaratam perfectionẽ morti illũ dãnasse illos explicant,nullus enim bono præditus animo, & æquitatis amico Prophetã potentem in opere,& sermone morti addixisset, quod si isti dignitati deferũt honorẽ, ẽt si,indignissimi illa isti essent, cur nos nostris sacerdotibus,prælatis, Pontificibus detrahemus, aut saltẽ dignitati,& si indigni illa sint, docet de hac re magna Greg.in past.docuit Chrysost. lib.de sacer. docuit Dauid cõpunctus ob abscissam Saul uestem.

Potẽtia docẽtis.

Pontificibus et sacerdotib. non detrahendum.

Manifestato iã vulnere diuinus medicus de curãdo illo agit,manifestata fidei imbecillitate, de reformãda illa,hoc optimi magistri munus est nõ effundere verba in aera,nõ solis seruire auribus,sed agnita discipulorũ infirmitate sedule & amice de curanda illa agere, & non de curanda illa qua non uexatur ut multi, qui cum cordis dolore uexetur infirmus de pedum tantum agũt illi curatione, cum capitis grauedine

Greg. li. past. cur Chrys.li. de sacer.

Optimi magistri munus.

uedine

uedine affligatur, manus curant, ne non curasse, aut reprehendisse dicantur, curant aut reprehendunt absentes, & sine medicamine præsentes dimittunt, ne sint illis graues. O stulti & tardi corde ad credendū. Expende quos notat defectus in illis laborantes oĩno illis, vnde stultitiā in illis curans docet, tarditati fidei medicinā adhibens, vaticinatā ostendit mortē, & mortis formā, ac modum, resurrectionē, & resurrectionis tēpus. O egregiū & diuinū magistrum, o docēdi artem mirabilē, & prorsus diuinā, o nostræ tempestatis magistros, discite rogo ab omniscio magistro quō discipulos uestros sitis instructuri, si instruendi illos cura uos tangit aliqua, uidete quibus egeant illi ministratione rogo illa ignaros docete, infirmos inside solidate, & quo illos defectu laborare noueritis modis omnib. suplete. Incepit a Mose & prophetis, o quā apposita fuere testimonia sensuq; legitimi, expo nebat legē & prophetas autor legis & prophetarū, & quæ illis significari ipse noluit illa explicat, hæc &c. his innumera similia adduces & explicans morte turpissima cōdēnemus cū &c. Et cū sceleratis reputatus est &c. & ipse peccata multorū tulit &c. ipse vulneratus est &c. & nunc hæc dicit Dñs, noli timere, quia redemi te, & ero mors tua, o mors, morsus tuus, o inferne. Adduxit & illud Ionnæ, certissimū, id est, quia ab illo ante fuerat adductū, sicut fuit Ionas in uentre cęti, præostensa in illis mors mea inquiens fuit orauit Moses pro populo &c. in serpente ęneo, & in illo Exod. Erit aūt agnus absq; macula agnus anniculus, in sacrificio Abraham, modus ēt mortis circundederunt me uituli multi, aperuerunt super me os suū, qm̄ circundederunt me canes, multi &c. sap. 2. circumueniamus, ergo iustū &c. Hiere. uero & ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad uictimā, mittamus lignū in patrem eius, & eradamus eum de terra &c. facta est mihi hæreditas mea quasi leo in silua &c. & post

Gratissimus docendi modus.

Optimus legis interpres legis autor.

Sap. 16.

Esa. 53. & 43.

hebdo-

hebdomadas &c. Egregium est ab egregijs agnosci cõsuetudinibus sicut ignominiosum est a malis agnosci, agnitus est Christus in fractione panis. Ex mala consuetudine dijsquoque suis seruiebant iuxta cõsuetudinem & sap. 146. conualescente iniqua consuetudine discessit postquam quæ intendebat perfecit nullã ab illis uel gratiarum actionem spectans quam solã illorum instructionem procurabat, ut illius etiam discessui magis illius desiderio incenderentur, & quã illius sermo haberet uirtutem & vim explicarent illi, & se emendatos instructos & reformatos in fide fateren tur, quod utinam nobis ex tantis & tam assiduis concionibus diuino beneficio contingat, ut intenta ista omnibus morum reformatio deriuetur, & qui nobis erant defectus reparentur, non ne cor nostrum ardẽs erat &c. Suauissimo, blandissimo & cœlesti igne ardere facit corda uerbum diuinum, ignitum eloquiũ tuũ vehementer, sermo Dei ignitus, & in dextera eius ignea lex, Deus tuus ignis consumens, & quemadmodum, ob ignis uirtutem & efficaciã, ignis & uiridia incendit ligna, & ferrum emollit, & petras mutat & his similia multa facit, facit maiora diuinũ uerbũ, sed tunc maxime quãta sit illius uirtus manifestat cũ non externa tantũ incendit, sed cor, cum enim illud ardet cuncta calefacit & eodem igni incẽdit manus, pedes, caput, facitque omnia fieri non frigide, non tepide, non timide, sed ardenter, manifestarunt id discipuli isti qui surgentes eadem hora, uide ignis effectum regressi sunt in Hierusalem manifestarunt & Apostoli omnes, martyres, & quotquot Christo ex corde adhæsere, quòd utinam & nos sermone & opere manifestemus, ut diuino conspectu in cœlo potiamur.

Egregiũ ex bona consuetudine agnosci.

Diuina collocutionis ignes.

Text.

Ps. 118.

Prou. 30

Deu. 33.

& 4.

SALVTATIO.

QVI tot tamque mirabilibus modis ſuis ſe poſt reſurrectionem manifeſtauit, ut reſuſcitatum uiderent, quem mortuum uiderant, ut in hac fide, & firmarentur, & inſtruerentur, dabit nobis gratiam ſuam ut illa inſtructi, ac illa agamus, interueniente Maria virgine.

THEMA.

Pax uobis ego ſum nolite timere.

T Reſurrectionis fides, altas mitteret in Diſcipulis radices, & pronuntiatæ ab illo ueritatis certiores in omnibus fierēt, noſſentq; illius uerbum in æternum permanere, toties, tot modis apparet illis eadem & conſuetudinē & loquendi formā ſeruans, vt non tantum agnoſceretur ille ex aſpectu, ex cicatricibus, ſed ex ſermone, ex conuictu, Expēde nouerunt illum in fractione panis, expende & in ſermone pax uobis, hic enim ſalutandi fuit gratiſſimus modus hic uſus loquendi, hæc legis ſuæ ſumma. [Aduerte] inter glorioſos illos titulos quibus promiſſus ille eſt, cum admirabilis dicitur conſiliarius princeps dicitur pacis, ſumens à re gratiſſima titulum, neque contentus ſermones eius eſſent pacis, & pacis ſuas cogitationes dixit, ego.n.ſcio, cogitationes quas cogito ſuper uos ait Dñs, cogitationes pacis & non afflictionis. Hinc ſalutandi modum quo nullus optabilior,

Fides reſurrectionis aſſeritur.

Iſa. 9.

Hier. 29

Luca 10

& ipsis domibus & familijs commodior obseruare discipulos docuit ; ut & in hoc cuius essent discipuli agnosceretur in quācunq; domum intraueritis primū dicite pax huic domui hinc magistri hærens uestigijs Apostolus;ita domum istud a suis expetens loquitur, & pax Dei quæ exuperat omnē sensum custodiat cor da uestra & intelligentias uestras in Christo Iesu & pax Christi exultet in cordib.uestris in qua & uocati estis in uno corpore,sed oēs has suauissimas dilectionis & charitatis plenas dilectiones & salutationes uanitas mundi,misit in exilium ; quia mendax cum ille sit & uanus & inutilis,mendacibus uanis & inutilibus gaudet,ut millies osculari manus, quæcunq; humilitatē & pietatē sapiunt respuit,ut felices dies , quietas noctes,inanes salutationes inanis amat,Est pax quod ver anno,quod trāquillitas mari,quod serenitas diei, est bonorum omniū abundantia, est dissidium qđ febris in corpore,quod dissonantia in musica,qđ in mari tempestas,quod in die turbines, & nubila,est inges animi,est & quod omnia corporis & animi bona dissipat. Hæc resciens Christus & pacificus uenit & pacem loquitur, & in pacem uiuit & discedens pacē cōmendat & eadem facit resurgens stetit in medio , ut qui omnes amabat,ut omnibus magis esset cōspicuus & distinctus posset ab omnib. uideri simul & docens Apostolicā congregationē semper illum in medio habituram,& in medium eligit,quia optatissimū & appositissimum medium erat ad id quod intēdebat ipse, intendebat enim uideri ex æquo , ab omnibus audiri,& omnibus dicere posse,palpate,& uidete , semper ille media appositissimā (quia ipsa erat sapientia) ad fines quos intendebat eligebat , ut uini primum fieret ab illo miraculum,eligit defectus in tam læto conuiuio uini,ut panum ille faceret,ut discerent,illi longe in solitudinem,ut nota fieret omnium necessitas, ut nos & illius uestigijs insistētes propositis sanctis in

nostris

Marginalia: Phil. 4. | Col. 3. | Pacis cō moda manifestant similia. | Odij similia. | Text. | In medio cur steterit Christus | Ioan. 2.

noſtris rebus finib. optata media eligamus, nam huc ſemper animi oculus eſt dirigendus, ſi magiſter, ſi concionator, ſi iudex, ſi princeps cōem curat vtilitatem. Sed uide quam eſſet feruor illius ingens, non in diſcipulos tantū, ſed in Orbes oēm diſcipulum diſcipulorū futurum, qñ ita ſedule, ſollicite ſeſe manifeſtat illis, quā eſſet illius deſideriū conſolandi & inſtruendi ſuos magnū, rurſum, & quam eſſet ingentis mōmēti reſurrectionis fides, alioqui qui ſumma ſapientia eſt, nō tot apparitionib. tot modis loquendi procuraſſet illam, omnia facit in numero, pondere, & menſura, quanto ergo aliquid magis curat, maioris illud momenti eſt, non ille ut nos eſt qui inuerſis ſtudijs, nō cu rāda maiori ſtudio curamus, & quæ curarē debemus aut non curamus, aut frigide. Ego ſum, magiſter ueſter, pater dñs, qui corporū & animorū nubila uenio diſcuſſurus, ego ſum qui ſicut uos morte mea dolore affeci, & uos illa eſtis conturbati, reſurrectione mea uos uenio conſolaturus, & ablaturus oēm cōturbationem, ego ſum fidelis in omnib. uerbis meis & ſanctus in omnib. operib. qui dicta cōpleo & opere perficio. Ego ſum qui uobiſcum ero omni tēpore, inſtruens, docens, animans, confortans, ducens, cooperans, ego ſum cuius doctrinā audiſtis, cuius mores cōſpexiſtis, cuius miracula eſtis admirati, qui mortem meā uobis prædixi & reſurrectionē, ego ſum uox hominis notiſſimi, aut dñi domus qui nomē ſubticet, quia alioq. maxime eſt notus, ego ſum, cuius hoc potiſſimū eſt nomen, reliqui autem non ſunt, quia tranſierunt, aut non ſunt, quia non permanent, ego ſum qui nō tranſeo & ſemper permaneo, ego ſum nolite timere, ſol. n. cum apparet non incutit timorem, ſed tollit ſplēdore, quo fugat ille timidas tenebras. Ego ſum nolite timere conſpectus meus non timorem, ſed amorem, nō dolorem, ſed gaudium, non pœnam, ſed lætitiā, afferre debet uobis, lupi enim horrēdut aſpectus timidas red-

Sap. 11.

Ego sū à

Pſ. 144.

Exod. 3.

Similia.

Expēde ſimilia

dit, oues insidiantis hostis præsentia metum incutit, latronis inspectata præsentia metu afficit hæc omnia facit in meos sathā, ego sum uobis ouib. meis pastor illis amicissimus, magna largiturus illis, ego sum nolite timere, sed affici iubilo, ut Ioseph affectus fuit desiderato patris cōspectu cū præfectus esset ille Ægypto, ut oues Dauid, qui ita illis cōsulebat cōspecto illo, ut riso Mose & Iosue populus Israeliticus cui pręfuere ambo. vide ut cogitationes agnoscat, ut excitatam illam reconditam tempestatē sibi cognitā blāde sedet, & quam sit illi proprium uexantem metū tollere, timuerunt ad inspectatum conspectū Angelorum pastores & Angelus ait nolite timere Euāgelizo &c. Ioseph dictum, noli timere accipere, quin & illo confortari, ita animose loquuntur, non timebo millia populi &c. non timebo mala, quia &c. Dominus illuminatio mea & salus mea quem timebo? Et expende quod si suis spiritus esse uidebatur quos instruxerat, & quibus toties suam resurrectionem prædixerat, cum essent illi testes præordinati à Deo quid alijs uideretur quorum animos corruperant odium & inuidia pestes perditissimæ, dignissime igitur & sapientissime, ut omnia factum fuit, ut testibus tantū præ ordinatis à Deo sese manifestauerit.

Gen.46. *1.Re.16* *Exod.5.* *Exo.17.* *Luc.2.* *Psal.3.* *Psal.22.* *Psal.45.*

Sed uide quanta promptitudine suis quocunq; animi affectu præpostero affectis succurrat. Cum timore uidet illos turbatos ait, nolite timere, & cogitationi se spiritum uidere palpate & uidete, neque animo concipi possunt, aptiora media ad componēdos uarios illos affectus ad tollendum metum, ego sum, blandæ, suaues, dulces, & paternæ uoces, non tantum metum tollentes, sed suffundentes gaudio, ad cogitationes quod spiritus esset, quid appositus quam media spiritus contraria & corpus esse manifeste testantia palpate & uidete, quia spiritus,

Optatissime Christus suos curat.

Et vnum quod deesse uidebatur apertius manifestat, uidebatur.n.deesse iã q̃ spiritus non esset, cum palpare & uideri posset, quod non põt spiritus, iã q̃d cõstaret esse corpus, q̃a carnẽ haberet & ossa, an idẽ esset corpus q̃d fuerat passum, id q̃d summi erat momẽti manifestauit, cũ dixit uidete manus meas & pedes meos, nullũ.n. apertius testimoniũ q̃ quod cõtrectatur manibus & uidetur oculis, neq; certius põt q̃s de rebus quibus ambigit certior fieri q̃ cũ nõ alienis credit ille oculis, non alienis manibus & cõtrectatiònibus, sed proprijs oculis & proprijs manibus, decipi fortasse possent si tantũ manibus contrectassent, ut Isaach in Iacob benedictione, quia caligauerat ille oculis, sed oculis aspiciẽtibus & manibus cõtrectantibus nulla põt fieri deceptio, neq; à testibus aliud aut exigi unquã, aut exigi põt. Vnde fidissimi testes auriculati & oculati sunt. Fuere aũt supmi testes isti, oculati, videte manus meas, auriculati, ego sum, & rẽ ipsam manib⁹ cõtrectãtes, palpate & ut firmiora & manifestiora essenr cõstaretq; mysteriũ luce clarius comestio. Dixit aũt magna & eximia, illa cũ dixit uidete manus meas & pedes, ac si diceret, videte vulnerũ cicatrices que fuere uestrorũ sanitas vulnerũ, uidete perforatas manus ut soluti pro vestra libertate pacti non solũ magnitudinẽ sed excessum cõsideretis non .n. solutũ illud fuit plicata manu, nõ extensa quod magnæ liberalitatis & clementiæ signũ est, manus suas aperuit inopi, sed perforatis manibus quod est ingentis liberalitatis, & excelsæ & effusę cuiusdã clemẽtiæ signũ, uidete ex certamine in quo vobis gloriã parauj quibus ictus discessi vulneribus. Videte uestrę libertatis tanti parte regia pẽdentia signa & sanguine factã subscriptionẽ, ne quis illã ualeat in perpetuũ uiolare, sed ut in perpetuum in cęlis & in terra uobis illa seruetur, in prędicatores uos uestri fueritis, uidete salutares fontes quorũ liquore, non sitis sanctorũ oĩum, satia-

Testimonium certissimum.

Testes fidissimi & certissimi.

Vulnerũ mysteria

Expende omnia.

satiata est, sed sanati estis & mūdati oēs, uidete asyla, ad quæ uobis delinquētibus semper futurū est confugiū, uidete foramina petrę in quibus nidificāt qui animis sunt colūbinis, uidete ęternæ memoriæ anulos, ne uestri possim vnquā obliuisci, sed cur vulnerū cicatrices uoluerit obseruare quęramus? multis ommissis ob id factū uidet, vulnera.n.q̄ aut nos recepisse pęnitet, aut inuiti recepimus, & cū dedecore, balsamo quęsito alijsq; medicaminibus, abolere ita curamus, ut nullū illorum uestigium, nulla cicatrix maneat, sed si quæ in magni alicuius laudabilis, benemeriti, & gloriosi honoris recepimus manifestationē & ingētis decoris fuere quia illis spectatis in memoriā redeunt illa oīa & illius qui receperat illa & illorū pro quibus recepit, & parte illis gloriæ & quantū illi debeant & quātopere teneātur pro quibus illa accepit seruātur, ac ita Christus summæ sapientię cui placet ita peccatorum uulnera delere ut nulla illorū maneat cicatrix uulnerū, quorū uirtute sanauit & sanat illa cicatrices seruare uoluit, & æstus, & frigoris labore, quæ bono animo, & amico nimis fuerat Rachel amore passus Iacob, uelut inustus nota fuerat, decolorauerant illa illū, at gaudēt ille denigratione illa, qa & curæ q̄ habuerat gregis, & amoris in Rachelē pro qua tāta passus, præbebāt indiciū, sed utinā quemadmodū illorū memor fuit illa & grata in Iacob, & nos in Christū tanto grauiora nostro amore passum qui Heliæ indigni sumus nomine, essemus, illa.n.& solum natiuum & paternā domū reliquit & idola patri abstulit & Iacob amore cunctis præposito cū illo fugit, neq; his contēta liberalitas summa quæ & amoris & resurrectionis euidētia signa erat interrogat illos, habetis aliquid quod māducetur? Adhuc illis incredentibus & mirantibus prę gaudio, uide quomodo gaudium, & miratio quæ supra modum desiderantur credere difficile permittāt desiderat Sarra, Abraham Patriarchæ

Cur seruata cicatrices uulnerū.

Expende rationē.

Genc. 31

Text.

Benignitas Christi i suos

chæ coniux prolem, magnũ illius desideriũ facit rẽ illi uix credibilẽ; vñ ait, risum mihi fecit Dñs, optabat illã maxime Zacharias, hoc uno ille desiderio flagrabat & prę magnitudine gaudij & desiderij uix habet Angelicis dictis fidem.

Diuinæ resurrectionis desideriũ uigebat in Apostolis mirantur illã & uix credunt illã præ gaudio, cuius magnitudo in hoc maxime explicatur q̃ ut manifestiori adhuc signo cõfirmet rogauit ut diximus habẽtis aliquid qđ manducetur, qui mortali uiuẽs in corpore ita eosdẽ discipulos est alloquutus, ego aliũ cibũ habeo mãducare quẽ uos nescitis, meus.n. cibus est ut faciã uoluntatẽ patris mei, procul dubio ideo nũc ista dicit, ut illũ eundẽ cibũ manducet in pectoribus Apostolorũ resurrectionis fidẽ confirmãdo, semper ista & his similia esuriẽs, & sitiens, sit ne hæc nr̃a hodie esuries, & sitis cõfirmandi in fide debiles, aut animos addẽdi incõstantibus, ut dignã fidei præstãtia uitã agãt nos uiderimus, Vt se in illos eodẽ esse amore, eadẽ familiaritate prędítũ, neq; cũ uitę mutatione aut amorẽ, aut curã in illos mutasse sed ideo uixisse & fuisse mortuũ vt illis bñfaceret, & ad id ipsum surrexisse, vñ quemadmodũ uiuẽs inter illos & una cũ illis manducabat ita nunc eadẽ uelle, piscatores piscẽ offerunt, libẽtissime offerentes qđ hẽt, neq; a quoquã plus unquã exigit ille, gaudet.n. Christus ut in quaq; domo illi sint cibi quos illorũ suppeditare põt ars, aut facultas ut nõ uentri seruire, sed illi⁹ necessitati subuenire uideatur, uñ cũ ex Apostolis plures piscatores fuissent habere illos piscẽ gaudet, & ut apponatur illi ad uescendũ, & nũc nõ ita fit inuenias sæpe in artificis domo quæ olim fortasse nõ reperisses in regia, ita ubiq; & ab oĩbus indulgetur corpori, ita seruitur uẽtri. Paulus magnus Christianæ religionis magister, & uitę reformator, nõ uult ita quidẽ carnẽ negligi, ut negẽtur illi q̃ sunt necessaria, nõ tñ uult ut ita seruiatur illi ut

Luc. 1.

Ioan. 4.

Expende

Piscatores piscẽ offerunt.

Niminia etra corporsi

dētur illi superflua, curā inqt carnis ne feceritis in desiderijs, uñ magna colligit magnus Gregorius tu illa

Rom.13 uide, Mel illi offerunt dulciori melle uolūtate, hoc.n.
Videro- mō quę offeruntur illi ēt si mel illa nō sint, mel oīno
go Greg. sunt, grata, suauia & dulcia illi quasi oblata careant
lib.m.9. ēt si alioqui iucūda sint, & pretiosa respuūtur, quo mi
cap.51. hi multitudinē uictimarū uestrarū incēsum abhomi natio est mihi, ex se quidē ieiuniū mel est, est & oratio, est ēt & elemosyna, sed sine uita mellea & uoluntate suo illa dedignatur aspectu & gustu, cū uitæ aūt
Esai.11, & suauitate uolūtatis, & dulcedine; mel sunt quæ possent alioqui uideri insipida, ut pauperculæ oblatio uiduæ. tandē petenti Deo offer qđ habes, hoc ille con
Luc.21. tentus erit, etiā si nō piscis integer sed pars sit, Vides q̄ sint semper tēperata quæ apud Apostolos reperiūtur & qūo reperiuntur pisces. Vide diuersa studia, bonorū & malorū erga corpora, boni ut seruiāt illa animis pascūt illa paucis cibis & cōmunibus, mali cogūt animos seruire illis & pascūt pretiosis & delicatis, se
Galat.6. minantes isti in carne metunt corruptionē, seminan
2.Cor.9. tes illi in spiritu metunt uitam æternam, quam mihi & uobis donare dignetur pietas, Iesus Amen.

Sunt omnia summissa sacro sanctæ Romanæ Ecclesiæ, iudicio.

FINIS.